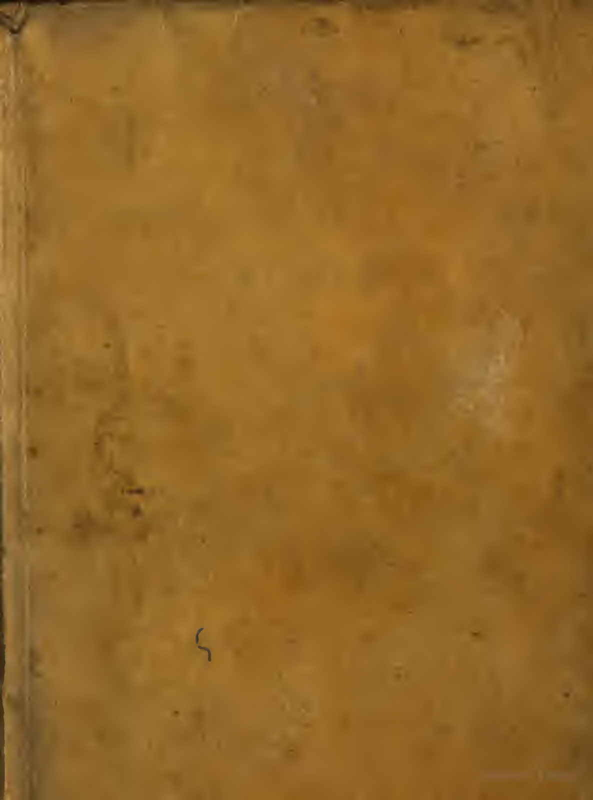

NAZIONALE
BIBLIOTECA
VITT. EMANUELE
13
15 C
17

L. C

DECRETA
PROVINCIÆ
MEDIOLANENSIS
SVB B. CAROLO BORROMEO,
CARDINALE ARCHIEPISCOPO,

Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq; voluminibus edita.

A CAESARE SPECIANO EPISCOPO
CREMONENSI

Iuxta illius B. Cardinalis & Archiepiscopi mentem ad instar Decretalium,

GREGORII PAPAE NONI,

in vnum Codicem collecta.

Hic accesserunt nonnullæ Constitutiones diuersorum Sanctissimorum Pontificum Romanorum scitu maximè necessariæ, & præsertim illæ, de quibus in ijsdem Decretis fit mentio. Quarum index initium statim post titulorum indicem habetur.

RERVM OMNIVM QVAE IN HOC VOLVMINE CONtinentur locupletissimo Repertorio in fine adiecto.

PERMISSV SVPERIORVM.

BRIXIAE, Apud Societatem Brixiensem.

M. DC. III. 1:60

CAESAR SPECIANVS

DEI ET SANCTAE SEDIS APOSTOLICAE GRATIA EPISCOPVS CREMONEN.

AC SANCTISS. D. N. D. CLEMENTIS, diuina prouidentia Papæ Octaui,

Et dictæ Sedis apud Serenifs. Principem Rodulphum II. in Imperatorem electum, cum facultate Legati de latere Nuncius;

CAPITVLO, ET CLERO CIVITATIS, ET DIOEC. nostræ salutem, & perpetuam fœlicitatem in eo qui est vera salus.

VEMADMODVM fine fole,etiam fi cætera fydera extitiffent,tenebræ perpetuę orbem vniuerfum obruiffent; ita Prouincia noftra Mediolanenfis his temporibus, quãuis multis facerdotibus,& dignitatis amplitudine,& vitę fanctitate præftantibus,abundaret,tamen fine excellenti ac prope diuina Caroli Borromei viri clarifsimi,& Cardinalis Sanctifsimi,qué tanquam Patrem femper colui,virtute,ad veram perfectamq; antiquę ecclefiafticę difciplinæ cognitionem nunquam perueniffet. Nam fiue doctrinam fpectemus,qua ducimur ad intelligendum,fiue mores, doctrinæ præceptis conformatos, quibus ad bene agendum impellimur, vtraq; re ille fic excelluit, vt folus inter clarifsima prudentiæ, & pietatis lumina, lucere videretur. Nunc diuinum Antiftitem, quia viuum amaui,

& colui sanctissime, mortui etiam memoriam pia obseruantia mihi perpetuo prosequendam, proposui. Quæ sane me causa commouit, vt sex eius Synodos Prouinciales, quas Mediolani diuersis temporibus celebrauit, à me in commodiorem ordinem redactas, ad maiorem Dei gloriam vestrumq; in virtutis & pietatis via progressum, promulgandas statuerem: huc accessit etiam quædam officij mei ratio, quæ me, vt id facerem, non mediocriter incitauit. Nam cum nonnullis ex his Synodis, licet nondum Episcopus interfuerim, & earum postea confirmationem à Pont. Max. Romæ impetrarim, id quoq; mihi præstandum esse duxi, vt in illis, in hanc commodiorem formam redigendis, aliquid studij & operæ ponerem, præsertim cum exploratum haberem Cardinalem ipsum, cuius intima, atque diuturna consuetudine sum vsus, huiusmodi Conciliorum suorum methodum sequi decreuisse, sed morte interceptum quod decreuerat, exequi non potuisse. Nunc autem meam cogitationem, cum multæ publicæ variæq; occupationes, quibus, ex muneris impositi ratione, assidue distringor, hactenus retardarint; nunc tandem aliquid temporis surripiendum curaui, ad Constitutiones horum sex Conciliorum, sex etiam libris comprahensas, vno volumine, qua possem perspicuitate, in publicum proponendas. In quo quidem hanc rationé secuti sumus, vt quæ occurrerent in his Synodis, vel non necessaria, vel eadé sæpius repetita, vel vti pro renata fieri solet, & postulat temporum conditio, à posterioribus Synodis emendata, vel penitus emendata, ea omitteremus. Ordinem autem in disponendo, qui videbatur

debatur ad nostrum institutum accommodatissimus, quique à Gregorio Nono huius nominis Pontifice, in digerendis quinque Decretalium libris, seruatus est, pijs & studiosis lectoribus penitus notus, tenuimus. Illud præterea spectauimus, vt hæ Constitutiones, saluberrimis Pontificum decretis, vnde bona earum pars hausta est, congruenter & apposite respondèrent. Porrò ne quid pro instituta huius libri breuitate, cupidus & pius lector desideraret, locum, vnde res certæ fusius tractatæ ab ipsis Concilijs peti possent, indicauimus. Reliquum est igitur, vt vos omnes, & in primis qui animarum curam suscepistis, has tanti viri atque Antistitis Constitutiones semper apud vos habeatis, & quæ in illis, sanctè Constituta sunt, vita & factis, vti pios decet, perpetuò seruetis; ac omnibus vobis commissis seruanda sæpè proponatis; vt cum ex hac ad Cœsarem legatione, ad meam Ecclesiam rediero, quod breui, Deo dante, futurum spero, inueniam vos ex assidua & accurata huius libri lectione, ad christianæ vitæ perfectionem, studio flagranti contendentes. Perfectionis autem Christianæ, vti scitis, summa lex, est Charitas; Charitatis verò rex, est Diuinitas; Diuinitatis porrò Regnum est Aeternitas. Charitas nos benè agere iubet, Diuinitas rectè agentes iuuabit, ac trahet, Aeternitas autem recipiet, & retinebit attractos; In quam æternitatem noster Borromeus in Cœlo, vt speramus, iam beatus, nos etiam omnes suis ad Deum assiduis precibus pertrahere contendit. Valete, & me vobis omnibus fœlicia quæq; precantem, vestris orationibus adiuuate.

INDEX TITVLORVM.

Officio

INDEX CONSTITVTIONVM APOSTOLICARUM de quibus fit mentio in præsenti operæ.

DE SVMMA TRINITATE, ET FIDE CATHOLICA.

Liber Primus. Tit. Primus.

Cap. Primum.

RIMA, & maxima Pastorum cura versari debet in ijs, quæ ad fidem catholicam, quam Sancta Romana Ecclesia colit, & docet, & sine qua impossibile est placere Deo integrè, inuiolateq́, conseruandam pertinent: ideo nos hinc potissimùm exordiendum esse duximus, vt, quæ ex eodem spiritu est fides, eandem vna oris confessione profiteamur. Heb. 11. inter initia.

Quicunque beneficiatus in prima synodo professionem fidei emittat. Cap. II.

SAcri igitur Tridentini Concilij, & constitutionis Pij Quarti auctoritate innixi mandamus, vt omnes ij, qui beneficia Ecclasiastica obtinent, vel in posterum obtinebunt, & qui in Synodum Diœcesanam conuenire debent, in ea synodo, quę primo quoq; tempore celebrabitur, si prius eam nō emiserint, professionē fidei emittant ex formula ab eodē Pio Quarto pręscripta. Seß. 24. c. 12. de reforma. Bulla Idibus Nouembris 1564. inter eius constitutiones in Bullario nu. 114. fo. 832.

Canonici, & alij qui professionem fidei emittant. Parochi item Episcopo ludimagistros deferant. Cap. III.

EPiscopus Constitutionem eiusdem Pij Quarti de professione fidei facienda ab ijs, qui de beneficijs curatis, & Canonicatibus prouisi sunt, & à docentibus literas ab omnibus inuiolatè seruandam curet: prǽsertim verò ab ijs, qui cuiuscunque status, conditionis, & dignitatis sint, quouis modo, vel nomine, publicè, aut priuatim domi suę, vel alienæ, etiam si pedagogi sint, pueros, adolescentes, aliosve cuiusuis sexus, & ætatis, quascunque artes literarias, vel alias liberales, etiamsi ipsa prima Grammaticæ rudimenta, legendo, interpretando, vel repetendo, uel alia quauis ratione, etiam si gratis doceant; quorum etiam omnium mores, antequam ad docendum accedant probare debet; alioquin de ijs pœnas in eadem constitutione propositas sumat.

Qui verò huic decreto non obtemperauerit seuerè puniatur. Ut autem id facilius, ac melius effici possit; studiosè inquirant Parochi quinam in suis Parochijs, eo docendi munere fungantur, & eorum nomina ad Episcopum ad mensem, à die quo id cognouerint numerandum deferant.

A Defe-

Deferant etiam suspectos de hæresi, & populum moneant. Cap. IIII.

Parochi diligenter animaduertant an in suis Parochijs vllus sit, quod ad fidem attinet, prauis opinionibus imbutus, vel eò nomine suspectus, eumque ad Episcopum, vel Inquisitorem deferant. Moneant prætereà populum, debere omnes, si quos nouerint aliquid fecisse, vel dixisse, quamobrem de huiusmodi peccato in probabilem suspicionem venerint, statim deferre.

Aduenientes à finibus hæreticorum obseruent, & deferant. Cap. V.

Obseruent etiam eos, qui ex finibus hæreticorum, vel hæresis nomine suspectorum veniunt; singulorumq; dicta, & facta odorentur; ac de eorũ vitæ consuetudine, & ratione cognoscant. Et si qua de ijs suspicio fuerit, Episcopum, vel Inquisitorem admoneant.

Moneant nè quis ad hæreticos quauis ex causa commoretur. Cap. VI.

Moneant Parochi suæ Parochiæ homines nè percipiendæ etiam linguæ causa, aut mercaturæ, aliove nomine in hæreticorum locis instituãtur, aut commorentur.

Index librorum vetitorum passim seruetur. Cap. VII.

Episcopi regulas indicis de libris vetitis, ab ijs, qui illi negotio à Sancta Sede Apostolica præfecti sunt, & erunt in futurum ex auctoritate Sanctissimi D.N. editas, ab omnibus librorum Impressoribus, ac Bibliopolis cęterisq; omnibus Laicis, & Ecclesiasticis personis seruari iubeant.

Notarius in Episcopali Archiuio eorum, qui professionem fidei emiserint nomina descripta asseruet. Cap. VIII.

In aliquem certum librum, qui in Episcopali Archiuio asseruetur, eos omnes, ac singulos Cancellarius Episcopalis ordine referat, tum qui professionem fidei emiserunt, tum etiam qui in posterum præstabunt in singulis synodis deinceps sequentibus.

Vita, & mores inquirantur eorum, qui ad professionem fidei tenentur, ad quam etiam professores artium liberalium tenentur. Cap. IX.

Vide infra de Magistr. c. 3. 4. et 5 *Quod ex Pij Quarti Pont. Max. sanctione supra de ijs, qui fidei professionem facere debent, deq; illorum ipsorum vita, & moribus ante inquirendis, & probandis decretum est; id Episcopus omnino efficiat, vt præstetur;*

tum

tum compellat prӕterea ad idem omnes, ac singulos, sicut etiam à Sanctâ sede Apostolica declaratum est, quicunque arithmeticam, & musicam, vel artes cuiusuis generis liberales profitentur.

Formula verò, ad cuius prӕscriptam fidei professionem prӕstari oportet, illa sanctione Pij Quarti, in fine huius libri describetur.

Concionatores, confessarijque nisi prius emissa fidei professione, munus suum ne obeant. Cap. X.

NEmini, etiam regulari, ne in sui quidem ordinis Ecclesia concionari permittat Episcopus, antequam sibi, aut suo Vicario, ille quicunque concionaturus est, fidei professionem, ad sanctionis quam Pius Quartus edidit, prӕscriptam formam prӕstiterit. Vbi verò semel prӕstiterit, non opus erit iterum ob eam causam eidem Episcopo prӕstare, sed satis sit professionis, ei semel illo nomine prӕstitӕ, testimonium scriptum, atque obsignatum afferre, & exhibere.

Id omne de confessarijs sacerdotibus sancimus, & decernimus.

Idem circa Medicos Physicos, & Chirurgos seruetur. Cap. X I.

HOc ipsum de Medicis, & Chirurgis item cautum sit, qui nisi trium mensium spatio apud Episcopum, aut eius Vicarium, ex illius pontificię formulӕ prӕscripta ratione fidem profiteantur, medendi artem ab eodẽ Episcopo interdicantur, quoad eam professionem prӕstiterint.

At verò in posterum quisquam Medicus, vel Physicus, vel Chirurgus medicinam exercere ne aggrediatur, nisi prӕstita primùm vt supra fidei professione.

Idem circa Aduocatos, & Procuratores Sanctӕ Inquisitionis. Cap. X I I.

ADuocati prӕterea, & Procuratores, in causis sanctӕ Inquisitionis suscipiendis, agendisve nullum ante aditum, locumve habeant, quàm fidei professionem Episcopo prӕstiterint.

Curati, & alij fructus non percipiant, si fidei professionem non emiserint. X I I I.

QVi Ecclesiam parochialem, aliudve beneficium, curam animarum habens, aut Canonicatum, aut dignitatem in Ecclesia Cathedrali, quouismodo obtinuit, nisi is tempore, & loco sanctione Tridentina prӕstituto, fidei professionem prӕstiterit; ne ei Episcopus beneficij Ecclesiastici fructus, quos ex eodem Tridentino decreto suos non fecit, aliquo pacto remittat, neq; ab eodem exigi patiatur; sed si quos exegerit, illum restituere cogat. Sess. 24. cap. 12. de reforma.

DE CONSTITVTIONIBVS.

Edicta, & alia episcopalia promulganda. Cap. I.

VOD de Pontificiarum constitutionum promulgationis modo, & loco, vel in hoc, vel in Concilijs Prouincialibus, ac nostris decretis praescriptum est; id non solùm in Pontificijs constitutionibus, sed etiam in edictis Episcopalibus, alijsvè scriptis, quę promulgari contigerit, locum habeat, planeq́; seruetur.

Qualiter item legenda, & explicanda. Cap. II.

QVò autem studiosius tradantur, & inculcentur, quęcunque illis uel Constitutionibus, vel edictis, scriptisve continetur; Episcopus, si ita expedire censuerit, illas ipsas tum constitutiones, tum edicta, vel scripta eiusmodi in Cathedrali Ecclesia saltem populo frequenti, de scripto primùm ita legi curet, ut ne verbum quidem, nedùm pars vlla omittatur; in alijs deinde Ecclesijs, ac locis, vbi euulgandas censuerit, illae per capita summatim, vulgariq́; sermone prout ille maluerit, explicentur.

Certi dies deligentur quibus praedicta promulgentur. Cap. III.

CErtos, statosq́; dies singulis mensibus, Calendarij instar notatos, quibus vel Pontificias sanctiones, vel Tridentina decreta, vel prouinciales, dięcesanasq́; constitutiones, aut pastorales literas, populo euulgari, de scriptoq́; pronunciari iussum est, Episcopus Parochis praestituat, vel ordine omnia pro temporum ratione, diligenter promulgata, saepiusq́; suis certis diebus repetita, accuratius in executionis vsum inducantur, ac retineantur.

Concionatores, & parochi populos ad obseruationem constitutionum instruant, & procurent. Cap. IIII.

CVm vel sanctiones pontificias, vel decreta conciliaria, vel literas, constitutionesq́; Episcopales, vel aliquid eiusdem generis promulgari, aut populo enunciari, de scriptoq́; legi iussum est, vt vberiorem fructum ferant, ac studiosius, vel executionis vsum illae introducantur; Episcopus, concionatores qui in Vrbe sunt; parochi verò diaecesani, si quos in sua parochialis Ecclesiae finibus habent, eos diligenter hoc pręmonere studeant, vt, quod fidelibus enunciandum est, idem illi inter concionandum cohortationibus adiuuent.

Hoc vero cohortandi munus, ipsi etiam parochi studiosè semper praestent.

Asse-

Asseruetur in archiuio liber priuilegiorum, & diplomatum. Cap. V.

Liber fiat, in quo singula diplomata, siue Summorum Pontificum, siue Imperatorum, siue Regum, Principumve sint, quæ ad Ecclesiæ illius priuilegia, iura, aliave id generis quouis modo pertinent, rectè, atque ordine describantur.

Qui liber in armario, certo archiuij loco, diligenter asseruetur.

Duobus mensibus elapsis à die promulgationis constitutiones ligent. Cap. VI.

Vt nemini eorum, quæ in hoc libro constitutionum à nobis decreta sunt, ignorantiam excusare liceat; edicimus, vt ea, quo primum die de illis edictum promulgationis Ecclesiæ Cathedralis valuis propositum erit, ad duos menses omnes se, & his decretis, & si contra fecerint, pœnis, quæ eis continentur teneri intelligant. Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus præstari iubemus.

Certum tempus, quo decreta legantur ab Episcopo statuatur. Cap. VII.

Episcopus igitur præter alia, quæ hoc de genere aliàs decreta sunt, & Canonicis, & Parochis, & reliquis clericis certum tempus statuat, quo omnia, quæcunque ijs nostris decretis, de ijs constituta sunt, illis legantur; ita vt quæ decretorum partes ad canonicalem disciplinam pertinent Canonici, & quæ causa sua constitutiones latæ sunt, Parochi, & Clerici itidem, & ij omnes, quæ ad vniuersum clerum spectant, illas lectione repetita animo comprehendentes præscriptas, munerum suorum partes, singuli studiosius exequantur. Si quis autem eorum aliquando, Episcopi iussu interrogatus, illas per negligentiam, aliamve culpam ignorarit, pro eius culpæ, & personæ ratione illum Episcopus corripiat, aut aliàs præterea cum eodem agat. In seminario quoque itidem seruetur; vt earum vel institutis, vel præceptis, clerici informentur.

Decreta per parochos laicis vulgariter aperiantur. Cap. VIII.

Quæ verò decretorum partes ad laicos attinent, illas summatim vulgari sermone expressas, & certis anni temporibus distributas prout vsus venerit à parochis denunciari iubeat, quò sæpius inculcata, seruentur diligentius.

Constitutiones vbi asseruandæ. Cap. IX.

Cathedralis, & singulæ collegiatæ, & parochiales Ecclesiæ huius diœcesis has nostras constitutiones certo aliquo loco collocatas perpetuò asseruent.

DE CONSVETVDINE.

Vbi ius optandi extat qualiter fructus inter optantes diuidantur.

VIBVS in Ecclesiis optionis ius est, vbi dimidia pars fructuum prabendæ in illius vacatione, vel sacristię, vel fabricę Ecclesię soluitur, ea pars pro ratione prębendę, quę primò vacauit, soluatur.

Idq; ab omnibus præstetur, qui ordine deinceps singuli occasione illius vacationis, vel ad eam ipsam obtinendam optionis iure vsi sunt, vel ad alias consequendas, qua occasione optionum successiuè vacarunt, ita vt vnusquisque soluat pro rata tantùm accessionis redditum, sibi illo ipso optionis iure facta. Hęc porrò solutio, vbi quisq; primi anni fructus ex præbenda, quam sibi iam optauit, perceperit, statim ab eo præstetur. Reliqua item, quæ de parte fructuum dimidia persoluenda olim decretis nostris constituta sunt, ad eorum præscriptum seruentur.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

Celebranti Episcopo Archidiaconus deseruiat.

ap. 2. off. rch.

RCHIDIACONVS etiamsi sit sacerdos, vel prabendam etiam sacerdotalem, præter Archidiaconatum, obtinet, missa sacrum solenniter Episcopo celebrante, sui quod est muneris, Euangelium canat.

DE OFFICIO ARCHIPRESBYTERI vel Plebani.

Oleum, seu Chrysma sacrum, quibus in libro describendis consignandum, & qualiter ægris deferendum sit.

VI in Ecclesia Cathedrali id muneris datum est, vt oleum, aut Chrysma sacrum Plebanis, alijsuè distribuat, is in librum, eo nomine confectum, illarum Ecclesiarum nomina referat, quibus dederit. Pari ratione Prępositi, Plebaniue libro notent eas Ecclesias parochiales, quibus singulis annis sacra olea distribuerint. Ij verò omnes ne illa alijs deferenda dent, nisi ijs, qui sacris ordinibus initiati sunt. Hoc ipsum etiam seruetur cum Parochus ad sacrum oleum ægris ministrandum accedit, vt ipse scilicet, non laicus homo, illud in itinere deferat.

DE OFFICIO ORGANISTAE.

Adueniente Episcopo, vel aliàs quando à modulatione organi non est desistendum.

RGANISTA Dominicis, Festisq; diebus, Episcopum ad diuina officia aduentantem, vbi primùm pro basilicæ foribus est, decora, grauiq; organi modulatione excipiat: neque sonare desistat, quousque ad altare genibusflexis orauerit, locoq; suo sederit.

Idem præstet, cum peractis de more officijs inde discesserit.

Idem dum ille Missæ sacrificium, aut Vesperarum officium solenniter celebraturus, aliove Pontificali munere perfuncturus, vestes sacras induit, nec quicquam canendum à choro est.

Hoc verò omne agat semper, cum in diuinis officijs, ad quę Episcopus conuenit organa pulsanda sunt.

DE AETATE ET QVALITATE ordinandorum, & seminario Clericorum.

CCVRATE complexa est Tridentina Synodus omnem diligentiæ rationem, quam in conferendis ordinibus adhibere debeant Episcopi, vt Ecclesia idoneos Sacerdotes, & alios ministros habeant. Sess. 23.

Pro conferendis ordinibus nihil percipiatur. Cap. I.

QVod à Tridentina Synodo sancitum est, ne in conferendis ordinibus Episcopus, & ministri eius, quidquam etiam sponte, quauis de causa datum accipiant; id & ipse inuiolatè seruet, & à suis cubicularijs cæterisq; familiaribus seruandum curet. Sess. 21. cap. I.

Archidiaconus in quo initiati, & ordinati describantur habeat. Cap. II.

ARchidiaconus noster Cathedralis Ecclesię habeat intra sex menses librum, in quo diligenter describat Clericorum omnium sęcularium nomina; & quo quisq; ordinis gradu sit, ac deinceps reliquorum, tam sęcularium, quàm regularium, qui Clericatum, vel aliquem ex minoribus, maioribusve sacris ordinibus assumpserit, locum etiam, & tempus.

Item etiam eorum, qui ab alieno Episcopo erunt initiati, & promoti liberque is quotannis Episcopo consignabitur. Cap. III.

QVicunque verò post hac à nobis, vel nostro permissu ab alio Episcopo etiam extra Diœcesim in clericalem militiam adscriptus fuerit, vel

altiorem ordinis gradum ascenderit, ad mensem ex eo die, quo ordinem susceperit, nomen suum in Clericorum librum referendum curet.

Eum autem librum idem Archidiaconus diligenter custodiat; in quem quidquid singulis annis retulerit, id Episcopo describendum dabit, vt eius libri exemplum, etiam in Episcopalibus ædibus asseruetur.

Professio Religionis extet regularium, & iurent, aliter non promoueantur. Cap. IIII.

Bulla edita pridus Octo. 1568. In Bullar. inter constitutiones istius Sũmi Pont. num. 74. fol. 1234

VT *quod Pius Quintus in explicatione decreti Tridentini, quod est sessione Vigesimaprima, cap. 2. Constituit executionem habeat, Episcopus ne clericum vllum regularem, exceptis tamen clericis Societatis Iesu, neque secularem, qui regularium more in communi vitę disciplina sit; beneficiumq; Ecclesiasticum non habeat, ordinibus sacris adscribat, nisi à superiore fidem ille attulerit se religionis, cui adscriptus est, professionem confecisse, iuratusq; affirmet, scripto manu sua subsignato, coram Episcopo se id spontè fecisse, aut ratum habuisse, illud autem scriptum in Archiuio asseruandum Episcopus curet.*

Ordinandi Ecclesiæ ascribuntur, & functionum fidem afferant. Cap. V.

QVicunque *aliquem Ecclesiasticum ordinem suscipit, is vt Tridentino Concilio iussum est, certæ Ecclesię adscribatur, in qua functiones, quas ei Episcopus præscripserit, obeat; nec verò alius eidem ordo ante conferatur, quàm ipsi Episcopo fidem, testimoniumq; ille attulerit, se in Ecclesia, cui adscriptus est præstitisse pręscriptas sibi functiones.*

Si verò aliqua de causa eodem tempore, & sacrorum Canonum permissu, plures ordines minores clerico Episcopus contulerit; eidem præscribat arbitratu suo functiones, ad vnum quemq; minorem ordinem, quem ille susceperit, pertinentes.

Episcopus qualiter Seminarium visitare, & eidem prouidere debeat. Cap. VI.

EPiscopus *ipse tertio quoque mense saltem, nisi iusta causa impeditur sit Seminarium visitet, in eoq; visitationis munere, adhibitis etiam, si modò ei videbitur, alijs doctis, & pijs viris, tum de magistrorum diligentia, tum de progressibus, quos & in vitæ disciplina, & in literarum studijs Seminarij Clerus habuerit, accuratè inquirat.*

Idem certas Seminarij Clericis constitutiones præscribat, quas frequenti eorum conuentu in singulos menses legi curet; quò sępius repetitæ, illorumq; mentibus impressę, seruentur diligentius.

Administratio beneficiorum minoris ab Episcopo committatur, & inuentarium fiat. Cap. VII.

VT *prædiorum Ecclesiasticorum conseruationi consulatur, ac simul occupationibus, vsurpationibus, alijsq; fraudibus occurratur, nè clericus*

qui-

quispiam minori ætate, beneficium Ecclesiasticum obtinens, cuiquam etiam quocunque sanguinis, cognationisue vinculo, vel arctissimo sibi coniuncto, illius beneficij bonorum administrationem, procurationemve, nisi Episcopi concessu, literis exarato committat.

Idem præterea Clericus, minor natu, beneficij quod obtinuerit, prædiorum, bonorumve omnium inuentarium ex formula præscripta, aliquo viro adhibito, conficiat, quę Episcopus ei constituerit. Alioquin pœnam luat eiusdem Episcopi arbitratu irrogandam.

Requisitum ordinem non suscipiens, distributiones ne recipiat. Cap. VIII.

Aliqua dignitate præditus, & Canonicus, aliusve quicumque, qui etiam ob causam, vt puta ob litem eiusdem beneficij sui Ecclesiastici, sibi illatam, contestatamve, ordinem sacrum, illi Ecclesiasticæ suæ dignitati, Canonicatuive, beneficiove annexum suscipere distulerit; nè distributionum quotidianarum, antequam illum suscipiat, particeps sit, cum debiti sui muneris, cuius causa illæ debentur, partes obire, præstareve non possit.

Consultationes, & rationes seminarij, qualiter per Episcopum recipiendæ. Cap. IX.

Meminerit Episcopus, sibi Tridentini Concilij decreto omnem seminarij administrandi, beneq; gerendi onus impositum esse, quod ipse propterea sustinere, tueriq; debet etiam atque etiam diligenter ad præscriptã rationem ab Illustrissimo Domino meo in suis Concilijs prouincialibus. Eorum igitur quos delegerit, consilium sequi cum non cogatur, vbi illorum sententiam de re, quæ in consultationem cadit, audierit, ipse tamen deliberet, statuat, & exequatur, quęcunq: pro sua pietate, & prudentia, quæ coram Deo potiora, atq; præstantiora esse existimauerit, ad instituti Seminarij, optimam tum conseruationem, tum administrationem. Concil. Trident. sess. 23. c. 18. de reform.

Quotannis apud se rationes administrationis supputari omnino curet: quã in supputationem duos à Capitulo, totidemq; à Clero ciuitatis ex præscripto Tridentini Concilij delectos adhibeat. d. c. 18. sess. 23.

Episcopus progressui Seminarij incumbat. Cap. X.

Is verò ex Concilij Tridentini præscripto, quibus rebus potest, aut debet omnem operam, studium, aliamq; omnem rationem adhibeat, vt sublatis ijs rebus, quę difficultatem pariunt, seminarij institutio longè ad optima quaque progrediatur.

Cathechismus Romanus seminario accuratè, & integrè explicetur. Cap. XI.

Is in omni seminario huius diœcesis perpetuus vsus sit, vt Cathechismus Romanus pueris, atq; adeo adolescẽtibus prælegatur, & explicetur quàm

diligen-

diligentissimè. Nullaq; eius pars prætermittatur, cuius doctrinis eorum animi non imbuantur, vt fieri potest omni maximo studio.

Sacri ritus, & historiæ vtiles Seminario legantur. Cap. XII.

IN *Ciuitatis Seminario, præter cętera, quibus, & ad pietatis exercitationem, & ad literarum doctrinam adolescentum animi erudiuntur, studia etiam sacrorum rituum, historiæq; omnis Ecclesiasticæ certis statis diebus instituantur, quæ clericalis ordinis hominibus maximè accommodata sunt ad optimam religiosæ disciplinæ rationem.*

Parochialibus præficiendi Ecclesijs, quàm apti sint quomodo perquirendi. Cap. XIII.

DE *ijs verò Sacerdotibus, qui Ecclesiarum parochialium curationẽ suscepturi sunt, quæratur præterea experiendoq; cognoscatur in primis.*

An apti ad sensus percipiendos, non solùm, qui ad grammaticæ intelligentiam sumuntur, verùm etiam interiores illos, sanctioresq;, tam ad Christi, Ecclesiæq; misteria, quàm ad spiritualis vitæ modum pertinentes.

An sermones contexere, habereve sciant.

An si quos habuerint, vnde sumpserint, aut quam illis contexendis, conscribendisve rationem adhibuerint; & verò si quos apud se conscriptos tunc habeant, eos ostendant, atq; tradant.

An in eo genere aliquid ex tempore possint: tunc extemporaneo, breuiq; sermone periculum fiat, quantum concionando valeant. Atque si tractationis quidem verbi Dei vsu peritiorem parochum Ecclesiæ parochialis, quæ committenda est, ratio deposcit; examen aliqua ex parte, quæ potior examinatorum iuditio videbitur, ineatur ad interrogationum normam, concionatorum examini constitutam.

Nã graue est in expertos diuinis obseqjs applicare. cap. Monasterijs. 19. q.3. Glo. in cap. officij tui, de lec. in ver. incõtinenti.

Quæratur prętereà, an aliàs vnquã animarũ curam gesserint: quod si affirment, tum interrogentur etiam, & vbi gesserint; & cur inde discesserint.

An intelligant, quanti illud sit, animarum curam suscipere, rursusq; gerere, quæq; partes, ac virtutes illæ sint, quibus bonum, vigilantem animarum curatorem præditum esse oporteat.

An item norint impedimenta omnia, quorum causa interdictum est, nè quis Sacramenta ministret, & nè quis suscipiat.

An Sacramentorum, pręsertim verò, quorum ille minister est, vim & naturam intelligant, atq; hęc sigillatim in primis interrogentur.

Quæ vniuscuiusque Sacramentorum materia, quæ forma item, & quis minister.

Quę eorum efficiens causa, & principalis.

Quæ causa efficiens instrumentalis.

Quæ causa finalis.

Quę eorum differentia.

Qui effectus, quive fructus.

Qui

Qui eorum ritus, quæve cerimoniæ.

An maximè omnium peritiam teneant audiendæ sacræ Confessionis.

Quos huius generis libros, atq; adeo summas habeant.

Tum periculum fiat quàm valde casuum conscientiæ vsu periti sint, quăq; tum in illis, tum in alijs id generis peritè versati, præsertimq; in Ecclesiasticis constitutionibus; quæ ad rectum vitę vsum, populiq; Christiani mores, & virtutem pertinent.

An nouerint casus, Sanctissimo Papæ, & Episcopo, item à iure, & ab homine reseruatos.

Atq; adeo diligentius prout opus erit, de singulis interrogentur, quæ præscribuntur in forma examinandi confessarios sacerdotes.

Vltra prędicta si Episcopo videbitur, videant pręterea examinatores, an aliquam sacrorum Canonum notitiam habeant, & præcipuè quò ad Tridentinum, & Prouincialia Concilia, Synodosq; diœcesanas attinet, an illi hæc norint, quę sequuntur.

An scilicet doctrinam de pręcipuis Christianę religionis articulis, quos œcumenica illa synodus Tridentina contra hæreticos definiuit.

An item, quæ de residentia prę scripsit.

An quę etiam de Parochis, parochialibusq; Ecclesijs, & de diuinorum officiorum cultu, cæterisq; eiusdem generis statuit.

An quę præterea de Clericorum honestate sanciuit.

An cętera denique, quæ vel ad cleri, vel ad populi disciplinam, vel ad aliarum rerum reformationem constituit, quę parochi scire, beneq; nosse intersit.

Sequuntur aliæ perquisitiones. Cap. XIIII.

E*X Prouincialibus Concilijs, & præsentibus Constitutionibus sigillatim quærant.*

Quæ de clericalis vitę honestate, & de parochorum officijs cõstituta sunt.

Quę item de Sacramentorum recta administratione, quę de Missę sacrificio, quæ præterea de diuinis officijs.

Quę etiam de Sacramentalibus, & quæ de festorum dierum veneratione, quę de Ecclesiarum cultu, quæ de scholis doctrinæ Christianę, quæ de populi christiana institutione, morumq; disciplina, deq; alijs ad parochialis vitæ munus potissimùm pertinentibus, sancita sunt; omnibus supradictis Episcopus, vel Vicarius addant, minuantve prout, eorum prudentiæ magis opportunum visum fuerit.

Non curati sed aliter beneficiati perquirantur, vt infra. Cap. XV.

I*N alijs beneficijs non curatis hæc inuestigentur.*

An canonicarum horarum officium, ex Breuiarij instituto, rubricisq; rectè recitare sciat.

An doctrina, disciplinaq; omni instructus, quam ordo deposcit, quo initiari de-

tiari debet, pro beneficij, officij, dignitatisve ratione, cuius causa examen instituitur.

An peritiam item teneat functionum, quas illius beneficij, dignitatis, munerisve ratio postulat.

An teneat, quę scitu necessaria sunt ad functiones illas, vel ordinis, vel beneficij rectè, riteq́; pręstandas, etiam qua ad rectè canendi modum, rationemve pertineant.

Atq; hęc quidem sunt, quæ ad examinis instructionem pertinent, eorum, qui aut Ordinis Sacramento initiandi sunt, aut Ecclesijs parochialibus præficiendi, quibusve beneficia conferenda.

Ad beneficium promouendi qualiter examinandi. Cap. XVI.

CVM aliquis examinatur ad aliquod beneficium Ecclesiasticum, cui prouidendum sit, de eo experimentum fiat, examine non solùm in literarum scientia, sed etiam in cantus peritia, ad illius beneficij functiones ritè, rectèq; obeundas, tum prętterea in vsu, ac notitia, quam recitandis diuini officij horarijs precibus habeat.

Vacante præbenda Theologali, vel Pœnitentiali quibus, & qualiter conferenda sit. Cap. XVI.

Concil. Trid. ses. ,.c.1. de reform.

VBI primùm præbenda, vel Theologalis, vel Pœnitentialis vacauerit, etiam si illius conferendæ ius ad alium, quàm ad Episcopum, præterquam ad sedem Apostolicam pertineat, edictum de more proponatur, quo ad concursum euocentur, quicumque sint, qui illius muneris causa examen subire velint, aliosve nominare, qui subeant; confecto autem constituti temporis spatio, vniuscuiusq; eorum, qui illo nomine conuenerint, periculum, experimentumve in literis, ac doctrinis omni vel diligentissima percunctationum, quęstionumve ratione, fiat; Episcopus, adhibitis sibi pro arbitrio suo alijs peritis probisq́, uiris, tum etiam de illorum vita, moribus, ętate, gradu, ordine, cæterisq́, conditionibus, ad tale munus necessarijs, accuratè perquirat. Tum demum Episcopus ipse solus rebus ijs omnibus accuratè perpensis, maturè in domino deliberet, & liberè deligat quem pro conscientia sua religione digniorem, aptioremq́, existimat, cui tale munus, tantiq́, ponderis rectè committatur. Qua in deliberatione idem videat, vt quod pręsertim ad pęnitētiarium attinet, cum peritiam necessariam spectarit, tum maximè vitæ innocentiam, morum grauitatem, spiritualium exercitationem, studium, & Vsum diuturniorem in audiendis confessionibus, exercitationem, prudentiam, cęterasq́, religiosæ pietatis virtutes perpendat. Ei autem, quē potissimū elegerit, nec verò alij cuiquam conferatur ab eo, cui ius competit.

Theologalem præbendam obtinens ad quid teneatur. Cap. XVIII.

QVICVNQVE prębendam Theologalem, vel Tridentino decreto, vel alia auctoritate, rationeve institutam in Cathedrali, collegiatisve Ec-

tisve Ecclesijs obtinet, is, & quæ sacrarum lectionum genera, & quibus diebus Episcopus præscripserit, vt interpretationis suæ munere fungatur, accuratè ad illius præscriptum præstet; ita vt etiam si expedire censuerit, & in seminario, & in alijs clericalibus, Sacerdotalibusve collegijs doceat. In Basilica verò Cathedrali saltem die Festo semper sacram scripturam publicè interpretetur, & exponat, nisi aliquando aliud iusserit Episcopus.

Idem ab Episcopo, aut ab alio consultus, Theologiæ quæstionibus, alijsve eius generis gratis respondeat: cæteraq́; deniq; omnia præstet, quæ pro suscepti muneris ratione ab eo præstari debere idem Episcopus censuerit.

Beneficiorum per cessionem vacantium collatio, & concursus quibus negatur. Cap. XIX.

BEneficia quæcunq; sint, etiam Parochialia, quæ per cessionem vacant, Episcopus ne suo, aut cedentis consanguineo, nec verò item suo familiari conferat, prouideatve, vt Pij Quinti Pontificis Apostolica sanctione, in huius libri fine descripta, vetitum est. Nec verò alicui familiari propinquove suo, ad illius beneficij concursum aditum patefieri permittat. Quod si aliter vnquam factum erit; cum omnis collatiò, prouisiove rescissa, irrita, nullaq́; sit, tum præterea illius Pontificiæ sanctionis pœnæ, eo nomine constitutæ locum habeant.

DE OFFICIO EXAMINATORVM.

Examinatoribus infrascriptæ designantur instructiones. Cap. I.

IN Ecclesiæ administratione, vt necessarium ita multiplex est examinis de literarum peritia, & disciplina officium: modò nāque ab episcopo, cum ad eorum, qui ordinis Sacramento initiandi sunt, tum etiam ad concionatorum, confessariorumq́; approbationem adhibetur, tum præterea ad indagandam, perspiciendamq́; cleri in literarum studijs, rationem, progressionemve; ad aliaq́; item multa Episcopo idem adiumento, atque vsui est: modò autem non solùm de illis, qui Ecclesijs parochialibus, alijsq́; curam animarum hebentibus præficiuntur, illud instituitur, & conficitur, sed de ijs etiam, quibus beneficia Ecclesiastica cuiuscumque generis, vel literarum Apostolicarum, quæ forma, Dignum. *conscribi solent, auctoritate, vel alio iure conferuntur, quive ad ea præsentationis, nominationis, electionisve nomine instituuntur. Quamobrem, vt omnis quacunque causa suscipitur, hæc examinandi ratio per examinatores, vt fieri potest, quàm rectissimè conficiatur; præter aliqua, quæ præsertim Concilio Prouinciali quarto enucleatius decreta sunt, has etiam instructiones conficiendas censuimus, quæ partim ad vniuersum hunc examinandi modum pertinent, partim verò certorum examinum propriæ sunt.*

Atque

Atque iis quidem omnibus pro sua quisque pietate, Episcopus, & prudentia alias etiam instructiones adiungat, aut de iis aliquid remittat licet, prout è sua diœcesis rationibus, atque vsu esse viderit. Quæ instructiones, vt in morem, & vsum inducantur, cura sit eiusdem Episcopi, & Vicarij, qui examini præest.

Examinatores sui iuramenti memores sint. Cap. II.

Concil. Trid. sess. 24. c. 18. de re for.

PORRO in primis examinatores, in Synodo Diœcesana constituti, cum eorum, qui Ecclesijs parochialibus præficiendi sunt, examen ineunt, iuris iurandi, quo publicè in synodo, quo primum tempore delecti sunt, sese obstrixerint memores, videant, vt omni humana affectione deposita, munus à se susceptum rectè curent, atq; administrent, nè quod sanctè, religioseq; spoponderint, violent ac propterea periuri fiant.

Examinatores occasione examinis nihil ante, vel post recipiant, nec eis detur. Cap. III.

Concil. Trid. d. c. 18. sess. 24. de reform.

EXaminis causa, occasione ve, nihil prorsus, etiam minimum, neque ante, neq; post accipiant; alioqui sciant, qui dant, se simoniæ crimen ex sanctione Tridentina subiisse, nec verò præterea se, neq; adeo illos, qui dant, absolui licere, nisi dimissis beneficiis Ecclesiasticis, quæcunq; obtinent; ac inhabiles item factos se esse quibus in posterum ea, vel alia conferantur.

Item qui nec esculenta, nec poculenta. Cap. IIII.

NEC verò item qui examinatores liberè, pro arbitratu Episcopi ad alios quocumq; nomine, causa ve examinandos asciscuntur, examinis occasione vnquam quicquam, ne exculenta quidem, poculenta vè capiant. Qui contrafecerit, cùm indignus deinceps censeatur, qui id muneris gerat, tum alia pœna arbitrio Episcopi afficiatur.

Examinatores in approbatione, vel reprobatione, qualiter se gerere debeant. Cap. V.

Vid. cap. quatuor. 11. q. 3. vbi D. Greg. ait, quod quatuor modis humanũ iudiciũ peruerti tur quod que sit vid. cap. seq. ibid.

OMNES verò examinatores, quicumque sint, nouerint, sibi munus vsque adeo graue committi, vt si negligenter, aut malè se vllo modo gesserint, Deo in primis culpæ, in eo munere admissæ, exactam rationem reddituri sint.

Quare non spe, non metu, non premio, non personarum ratione, non aliquo affectu ducti, muneris sibi commissi curam gerant.

Proposito sibi in primis timore, ne quemquam, quem indignum norint probent: rursus quem experimento, periculo ve facto, idoneum, dignumq́, comperiunt, ne reiiciant. Itaq; grauiter, maturè, prudenter, rectèq; tum de probando, tum de reiiciendo deliberent.

Examinatores non nisi prius vocati, & præuia oratione munus suum exequantur: caueantq; ne quemquam examinandum socijs comendent. Cap. VI.

CVM in locum conuenerint, vbi moris est, clericorum experimentum fieri, priusquam aggrediantur, à stata prece, orationeq́, congregationum vsui præscripta, quam de libro pronunciet, qui examini præsidet, initiũ faciant; hoc piè, intimèq; precantes, vt Dei ope inprimis illud rectè, prudenter, diuinæq́, voluntati congruenter conficiant.

Ne quempiam, de quo examen, periculumve fiat, examinator alij collegæ vlla ratione commendet.

Ne ad alicuius examen accedat, nec verò suffragij vis habeat, nisi Episcopi, Vicarijve iussu ad illud euocatus.

Quem docuerint nè examinent, & de ijs quibus examinati fuerunt qualiter quæratur. Cap. VII.

SI quis quempiam priuatim docuerit, qui examen subiturus est, cum id subibit, ne præsens quidem ille adsit, nè dum ad examen adhibeatur; sed alius in eius locum, Episcopi, Vicarijve iussu tunc vocetur.

Cautio diligens sit, nè alterius nomine, quis examen experiatur, experimentumve subeat, quod aliquando factum esse compertum est.

Quæratur item diligenter de ijs, qui examen subeundum accesserint, an aliàs institutis, de more examinandi quæstionibus, experimentum, periculumve sui fecerint; anq́, si quid extet, quod de illis compertum, vel deliberatum sit.

De præsentia ordinarij, & numero examinatorum necessario. Cap. VIII.

NE examinis initium fiat, nisi præsentes adsint, tum Episcopus, vel Vicarius, tum examinatores ex præscripto Concilij Tridentini, ad minimum tres, cum de beneficio curato quauis ratione conferendo examen instituitur. Id quod locum etiam habeat deinceps, cum vel de aliquo maioribus ordinibus initiando, vel de concionatore, confessariove approbando examen conficitur. Cap. 18. sess. 24. de reform.

Examinandus qualiter inspiciendus. Cap. IX.

CVM quis in examen venerit, eius vultus, & habitus corporis, & vestitus, & incessus, & gestus, & sermo inspiciatur diligenter.

Si quis, vel Clericali vestitu deformi ab ordinis Ecclesiastici decore, aut disciplina alieno indutus, vel sine congrua pro sui status, & ordinis ratione tonsura accesserit, nè ad vllam examinis, experimentivè rationem ei aditus fiat, nisi decenti veste amictus, & tonsura præscripta ad illud redierit.

Quæ

Quæ ante examen præinuestiganda sunt. Cap. X.

NE de vllo quoque initiando, si modò non aliter Episcopus aliquando censuerit, examen, experimentumve antea fiat, quàm ætatis, natalium, aut dispensationis concessæ, beneficij Ecclesiastici, vel pensionis, patrimonijve testificationes scriptas, easdemq; à Vicario Episcopali recognitas, illiusq; subscriptiane signatas, ac probatas attulerit, exhibueritve: nisi aliquando Episcopus eas post examen exhiberi recognoscive iusserit.

Neque item, nisi alias præscriptas, edicto Episcopali testificationes dederit.

De eodem, & quæ asseruanda erunt, & de quibus testatum fiet. Cap. XI.

NEC verò præterea, nisi de eo à Cancellario Episcopali examinatores audierint, cognouerintve, quæcunq; Episcopi, iussu inquisitiones de eo factæ, atq; ex officio præscriptæ, aliorum literis significatæ, vel denuntiatæ, vel delatæ sunt. Testificationes verò omnes, tum ab eo, qui initiandus est, tum ab alio quouis examinis occasione exhibitæ, Cancellario Episcopali restituantur, tradanturve, cuius sit illas ipsas in codicem certum, eo nomine confectum, summatim referre, eundemq; in Archiuio Episcopali asseruare. Verùm testificationes ætatis, natalium, ac si de eo, qui maioribus ordinibus initiandus est agitur, patrimonij, beneficijve Ecclesiastici, idem Cancellarius asseruet; ac literis publicis, quas de eo, qui ordinem susceperit conficiet, de illis pro ratione sibi præscripta testatum faciat.

Quæ inspicient pro examinando ad curam. Cap. XII.

CVM examen inituri illius, cui in curam certa Ecclesia Parochialis tradenda est, videant ante examinatores, qui, qualis, & quàm numerosus populus sit, cuius parochialem curationem is suscipiet. Qua sanè re diligenter explorata in examine, quod inibunt, sibi proponant accuratè perspicere, an ad eam curam suscipiendam, gerendamve idoneus omnino ille sit.

Quo ordine fient interrogationes. Cap. XIII.

IS omnibus ita præscriptis, examinatores ordine ad interrogationes, quæstionesve veniant. Atque in examine quidem ea ratio ineatur, vt interrogationes, quæstionesve is examinator proponat, quem pro vicissitudinis ratione, & pro doctrinæ, disciplinæve genere, modò hunc, modò illum, in eo ipso examine Episcopus, Vicariusve, examinis præses interrogari iusserit, vt nè vnus alterum vario, multipliciq; interrogationum modo certatim interpellet.

Prout quisq; diuisim interroget. Cap. XIIII.

INterrogationum porrò, & quæstionum rationem examinatores ita teneant, vt illis inter se sic distributis examinis instituti rationibus, prout

oportet

oportet, cumulatè satisfactum sit; atq; eorum vnusquisq;, quo de genere quæ rere instituerit, ita de eo quærat, interrogetve, vt quemadmodum par est, illius generis quæstiones, interrogationesve satis explicitæ sint.

Qua grauitate, & rectitudine sit examinandum. Cap. XV.

Silentio dum examen habetur, vtantur; nec inter se colloquia confabulationesve habeant, nec mutuas itidem quæstiones, dubiorumq; explicationes sibi proponant; sed ad illius, de cuius doctrina interrogationibus quæritur, responsiones attenti, animum attentionis studio eidem addant, ad rectè explicandas propositas sibi quæstiones. Nec verò examinatorem loco suo interrogantem alius interturbet, sed vnusquisq; expectet, dum sibi ordine, pro quæstionis genere, ratione ve interrogare contigerit.

Qua modestia circa examinandos se habebunt. Cap. XVI.

IN quæstionibus, interrogationibusve proponendis, non verbis, non aspectu, non vllo modo seueros, vehementesq; se præbeant, vt qui examen subeunt seueritate deterriti, animum ne despondeant, memoriaq; languescant, ac vacillent non sine aliquo dedecore: at benigni, gratiq; animi significatione illos, vel disserentes, vel respondentes audiant: nec verò quibusdam interrogatiunculis, aliave ulla ratione interpellent.

Si quid autem, vel in disserendo, vel in legendo, uel in pronunciando, vel in respondendo eos offendere animaduerterint; ne tunc illos doceant, obiurgentve, ac ne moneant quidem, nisi quid ad examen rectè instituendum perficiendumve pertineat, sed examine peracto eos breui admoneāt, doceantve, si quid necessariò illos tunc admonendos, docendosve duxerint.

Qui habitus examinandi spectentur. Cap. XVII.

IN omnibus porrò, & singulis examinis interrogationibus spectetur, non solum vniuscuiusq; eorum, qui examinantur, scientia; sed etiam vsus, iudicium, ingenij uis, ac solertia.

Præludia aliquot circa examinandos habenda. Cap. XVIII.

EXaminis autem omnium ea ratio instituta sit. Vt primò de toto vitæ statu, genere, patria, domicilio ve eius quæratur, qui examen subit.

An impedimentum aliquod habeat, quo irretitus, uel initiari, uel beneficium Ecclesiasticum, cuius nomine experimentum fit, uel prædicandi munus, uel confessiones audiendi suscipere, ac exercere non possit. Quo impedimento, si quis etiam occultè illigatus tenetur; id planè Episcopo saltem patefaciat, nè quisquam illegitimè, uel initietur, uel beneficium consequatur, uel aliud munus suscipiat, geratve.

An in orationis sanctæ studio, vsuq; versatus.

Quibus meditationibus instructus, Deum tacitus oret.

Qui orationis modus.

Qui illius fructus, quæve vtilitates.
Quot quibusve partibus illa constet.
Quę regulæ prçparationis ad orationem, & cętera multa eiusdem generis, prout prudens, piusq́, examinator pro ratione, aut personæ; de qua quæritur, aut causę, ob quam fit examen, opus esse viderit.

Circa quorum scientia subinquirendi erunt, & in examine tempus non conteratur. Cap. XIX.

HIS perquisitis examinatores ad scientiæ, eruditionisve experimentum descendant. Vt autem ij certam sibi formulam proponant, qua illorum, qui examinantur, & literarum doctrinam, & vitæ clericalis disciplinam, & rei Ecclesiasticæ peritiam experiantur; in omni experimenti, examinisve ratione, sacris Biblijs, Catechismo Romano in primis, Concilio Tridentino, sacrorum Canonum decretis, & alijs Pontificijs constitutionibus synodisq́, Dioecesanis vtantur, vnde suas interrogationes hauriant, quibus, prout est illorum ingenij captus, explorent eorundem, & scientiam, & Ecclesiasticarum rerum notitiam, atque vsum.

Cautio autem sit, vt si dum quis interrogatur, ita rudem, atq; ignarum se ostendat, qui rerum facilium, minimarumq́, nullam scientiam, vsum q; teneat, ne aliarum rerum difficilium interrogationibus tempus conteratur.

Rursus cum quempiam, quanta doctrina, & vsu literatè peritus sit, exploratum erit, non est, cur pluribus interrogationibus secum diutius agatur.

Distinctum examen, pro distinctis muneribus habendum. Cap. XX.

NVNC igitur vniuersè infra præscribemus, quæ ad rationem pertinent vniuscuiusq; examinis eorum, qui vel ordinis Sacramento initiantur, vel parochialium Ecclesiarum curam, uel alterius beneficij munus suscipiunt, vel sacrę confessionis audiendæ officium sumunt, vel ad Dei prædicationem mittuntur. At verò speciatim longè plura, atque adeo pauciora, prudentum examinatorum, ac præsertim Episcopi, eiusve, qui examini prçest, iudicio relinquuntur, & pro eorum captu, qui ad examen accedunt, & pro ordine, quo quis initiandus est, & pro ratione locorum, qui mittuntur, & pro genere doctrinæ, quam profitentur.

Non satis edocti qualiter admonendi. Cap. XXI.

QVI verò earum rerum, quæ certis interrogationibus demonstratæ, in hac instructione continentur, se minus eruditos esse ostenderint, eos Episcopus admoneat, vt diligenter in posterum in doctrinis incumbant, atque harum ipsarum rerum in primis peritiam, & scientiam percipere studeant; ita, vt cum visitationis munus, aliave eorum studijs, & progressus in literis recognitio adhibebitur rectè, peritèq; omni eo doctrinæ genere instructi comperiantur.

In quibus primò, & successiuè in examine progrediendum est.
Cap. XXII.

AC primò quidem eum, de quo examen faciendum est, legere examinatores iubeant, quoad experiũdo videant, an ille rectè, explicitèq; legat. Post, si ordinis, aut beneficij, aut recognoscendæ clerici cuiusquam in literarum studio, progressionis causa, experimentum fit, grammaticorum more, verborum constructionem proponant: quo in genere, si quid is errat, labiturve, ita, vt nè pro grammaticæ quidem ratione, illorum vsum, peritiamve teneat, nè propterea eum interturbent, interpellentve, aut impediant, quominus ad propositum grammaticæ instructionis modum redire possit. Tum verborum, quę legerit, construxeritve sensum ab eo quærant: quem, vt rectè eliciat, atque exprimat, quod ei legendum proponunt, eiusmodi sit, quo tota sententia, sensusq́, perfectus concludatur, nihilq́, in se habeat, quod sub historiæ intelligentiam cadat, aut ex antecedenti, consequentive alio capite explicatio existat, deinde ad alia grauiora eius doctrinæ disciplinæve experimenta examinatores progrediantur.

Si non pro beneficio, sed de alicuius progressu fiat inquisitio qualiter sit examinandus. Cap. XXIII.

CVm non certæ curæ, alteriusve beneficij, vel officij munerisve, sed doctrinæ tantùm, aut in literarum studijs progressionis recognoscendæ causa examen alicuius instituitur, diligenti etiam illa, pręcipuaq́, disquisitione, & interrogationibus, supra variè descriptis, pro vniuscuiusq; conditione indagetur illius doctrina, & in ministerijs Ecclesiasticis peritia, atq; vsus.

Qualiter distinctæ classes ordinandæ sint, vt vnusquisq; in suo munere ritè examinetur. Cap. XXIIII.

HOrum verò classes quatuor saltem, vel etiã plures constitui poterunt, quibus pro peritiæ ratione experimento illorum facto, adscribantur.

Primæ classi adscribantur, qui & perfectè concionandi peritia, & consciẽtiæ casuum explicationibus se tales ostendant, qui alijs multis prodesse, atq; præesse possint, proindeq́, idonei sint, non modò ad parochi, sed etiam ad Præpositi, Vicarij Foranei, vel Visitatoris munus, vel ad pœnitentiariæ etiã, aut doctoralis, aut Theologalis prębendæ obeundę officium, dignitatemve, etiam in Ecclesia Cathedrali assequendam, atq; ad alia id generis.

Secundę classi erunt adscribendi, qui si minus, vt illi concionari perfectè, ac mediocriter, tum etiam de suggesto possint, quiq́, in casuum conscientiæ summis studiosè versati sint; & verò Catechismi etiam Romani doctrinam diligenter teneant.

Tertię erunt classis, qui intelligentię tantum assequuntur, vt si minus accurata, doctaq́, concione, at sermonem de altari saltem habere, ac Euangeliũ, prout vsu venerit, enarrare, & explicare possunt, & administrationis Sacra-

mentorum, & casuum conscientiæ vsu ita periti sint, vt qui frequentius incidere solent, eos aliquo studio adhibito enodare, atq; explicare aptè queant.

Quartæ classis, qui si non magno literarum studio, aliquo tamen vsu apti sunt ad aliquam Euangelij breuem explicationem, notitiam quandam habent rerum ad docendum populum, quæ saluti necessaria sunt, & ad Sacramentorum administrationem, casuumq; conscientiæ explicationem pertinent: ita vt ijs ob Sacerdotum paucitatem, necessariamq; causam, aliquando curatio aliqua spiritualis pro loci ratione præsertim ad tempus committi possit.

In inferiori classe reliqui adscribantur, quorum nulla ratio omnino haberi debeat, in curatione animarum committenda, Sacramentiq; ministrandi facultate, neque in sermonibus ad populum habendis.

Iudices, & Examinatores Synodales quamdiu munus suum exequantur. Cap. XXV.

IVdices, & examinatores in Synodo Diœcesana constituti, etiamsi quãdo longius, quàm vnius anni spatium synodi actio deferatur, suum munus exequantur.

DE OFFICIO VICARII ET Præfectorum.

Quando, & qualiter Vicarij, & præfecti regiones sibi creditas visitare debeant. Cap. I.

VO diligentius, atque adeo accuratius, & in vrbe ij, quos vnicuiq; regioni Episcopus præfecerit, & in diœcesi Vicarij Foranei muneris, atque officij sibi commissi partes exequantur: quo item crebrius, ac vigilantius diœcesis status, cui assidua pastorali speculatione prospiciendum est, exploratus ipsi Episcopo sit, atq; cognitus, cùm ex omni alia ratione, tum ex eo, quod illi certo anni tempore, ad ipsum studiosè referant, non solùm quæ de synodo diœcesana decreto generatim, vniuerseq; præscripta sunt; verum etiam quæcunque sigillatim, ac præcipuè, pro temporum ratione item Episcopus illis præscribenda censuerit, in hoc genere ita consultum sit, vt illi in ciuitate, in diœcesisq; Vicarij Foranei, in sua quiq; regione commissa, præter illam in suo munere gerendo curam, suasq; frequentiores per annum visitationis, præterquam Episcopi, & Episcopalium visitatorum in visitando diligentiam, ipsi etiam singulari, accurata, diligentiq; ratione visitationem concreditæ sibi regionis cumulatius, exactiusq; obeant, à die Sancti Martini, vsque ad diem festum Sanctæ Luciæ. Si quis verò, vel pro regionis, quæ sibi commissa est, magnitudine, vel alia causa ad statæ visi-

tationis munus longiori tempore opus habeat, ei integrum, ac liberum sit, aliquot ante præscriptum tempus diebus visitationis suæ initium facere.

Quando conuentum habeant Vicarij coram Episcopo demandata relaturi. Cap. II.

V*ICARII autem Foranei singuli, pro ratione, tum eo decreto generatim præscripta, tum ab Episcopo sigillatim præscribenda, de regione, qua vnicuiq; eorum Vicariæ curæ, demandata est, ad eundem relaturi, in ciuitatem quotannis hebdomadæ ante Dominicam in Septuagesima penultima, duodecimo scilicet ante eius Dominicæ celebritatem die summo mane, in Episcopales ædes ad illum conueniant. Id verò, nisi aliquando ob tẽporis, quod inter Epiphaniam, & Septuagesimam incurrit, breuitatem, aut aliam ob causam, eum Vicariorum conuentum, tum alio commodiori tempore habendum esse per literas Episcopales significatum sit.*

Quę congregatio per Vicarios, ante eorum conuentum fienda, & suorum parochorum cura prius adhibenda sit. Cap. III.

Q*VO diligentius verò relationem singuli Vicarij præstent; id subsidij sibi comparent, vt antequam stati conuentos dies veniat, congregationem parochorum suę quiq; regionis habeant, à quibus quæcunque, vel vniuersè, vel nominatim præscripta sunt, diligenter animaduertant, & colligãt. Parochorum propterea curę sit, certo ante conuentualem diem tẽpore videre, atq; exquirere suarum parochiarum, parochialiumve hominum statum, vitam, & mores: Si quæ verò animaduerterint, quibus salutariter consuli, aut prouideri oporteat, ea sigillatim, & ordine descripta, suo quiq; Vicario tradant, vt ad constitutum tempus Episcopo referant.*

Prædicta iterum congregatio, post reditum habenda est. Cap. IIII.

V*BI à conuentu, qui anniuersarius ipsis Vicarijs stato die indictus est, ad suam quiq; Ecclesiam redierunt, statim quiq; suæ regionis parochorum congregationem iterum habeant de ijs, quæ ab ipsis, vel synodi proximè celebrandę, vel alterius rei causa agi, pręstari ve monuerit, aut iusserit Episcopus.*

In vrbe præfecti, quæ Episcopo referre debeant. Cap. V.

C*onstituti verò vel constituendi in Vrbe ab Episcopo præfecti, quæcunque ad pręscriptam illam rationem eidem referenda sunt, ea tum diligenti stata visitationis cura, tum parochorum, quorum paulò ante relationis diem congregationem habebunt, adiumento vsi post referent, quàm Vicariorum Foraneorum dimissa erit constituta congregatio.*

Altera congregatio suorum Parochorum, per Vicarios, & præfectos coram se quando habenda, & quid ibidem inquirendum sit. Cap. VI.

FEria præterea secunda post octauam Resurrectionis Domini, si dies festus non est, sin minus, proximo primo feriali die, quo solenniter officiũ non fit, ijdem tum præfecti in vrbe, tum Vicarij Foranei congregationem iterum habeant, in qua, & à parochis etiam colligant, & inter se item videant, si qua reliqua sunt, quæ post illum conuentum, qui ante Dominicam in Septuagesima habitus est, inciderint, quæ item ad Episcopum ante synodi diem referri oporteat: qualia sunt de ijs, qui proximo Pascha confessi non communicarint, & de alijs, quæ ad eandem deferenda sint.

Prædicta, etiam si Synodus non fieret ne omittantur. Cap. VII.

SIN autem aliqua de causa ad constitutam eam diem synodus nõ habebitur; ne propterea per illos omittatur, quin & præscriptam visitationẽ diligenter obeant, & ante Dominicam Septuagesimæ ad Episcopum conueniant, & singula alia præstent, vt supra, vel illis oibus vniuersè, vel nominatim, præcipuéq; Vicarijs Foraneis constitutũ est; & tertia etiam post Pascha Resurrectionis Domini hebdomada ad præscriptum eidem Episcopo, cũ præfecti descripto referant, ac tradant; tum ij Vicarij singula mittant.

ꝛij lco- :s. Vicarij Episcopales alterius diœcesis sint. Cap. VIII.

ILlud maximè expedit, cum omniq; ratione consentiens admodum est, vt Vicarij Episcopales, quoad eius fieri potest, alienæ potius diœcesis, quàm illius sint, vbi commissum Vicariæ curę, officij munus obire, atq; exequi debent. Sæpè enim fit, vt cum iustitiæ quasi oculis tenebras cognatorum, affiniumve illa innata vis offundat, tum gratia, motuq; eorum, quibuscum vixerunt, viuendumq; deinceps est, etiam boni, constantesq; viri ab æquitatis norma, rectaq; via facilius deflectant.

Quibus in Ecclesia residendi opus incumbit, qualiter Episcopus Vicarios non constituat. Cap. IX.

SI præterea id Vicarij officium eis committitur, qui in aliqua Ecclesia personalis residentiæ munus sustinet, id incommodi, quod permulti interest, manifestè existit, vt non facilè, neq; cumulatè, vti par est, vtriusq; muneris partes expleat, atq; exequatur. Quare Episcopus, cum alia via, rationéq; commodè in eo Vicarij munere sibi, suæq; Ecclesiæ rectè consulere potest, videat, vt ne illius generis viros ad illud adhibeat.

Vicarij, Ministriq; Episcopi, quomodo iurare tenentur. Cap. X.

NE Episcopi Vicarius, minister ve, iudicandi officium, partesq; ab eo commissas, antea aggrediatur, suscipiat ve, quàm eidem iusiurandum præstiterit ad formulæ conceptæ præscriptum.

Vicarius

Vicarius Episcopi, sacro sit Subdiaconatus ordine initiatus. Cap. XI.

Aequissimum est, & Canone Concilij Parisiensis traditum, eum qui Vicarium Episcopi personam, & munus Vicarium sustinet sacris initiatum esse. Quamobrem curet Episcopus Vicarium Generalem sibi constituere, qui preter cetera, quae in Vicarij eiusmodi persona requiruntur, saltem Subdiaconus sit.

Dierum vtilium liber conficiendus. Cap. XII.

Dierum vtilium librum, quibus à fori sui Ecclesiastici iudicijs feriari liceat, Vicarius conficiendum, edendumq; pro fori sui ratione curet.

Quae Vicarij generalis facultas existat. Cap. XIII.

Quamcunque facultatem ex decretis in hoc libro per nos editis, per nostrum Vicarium Generalem exequi posse volumus, nisi in ijs, quae propriè ad ordinem Episcopalem pertineant, aut in quibus Vicarius à sacris Canonibus, & à Concilio Trid. vel à nobis expressè exclusus est.

DE TEMPORIBVS ORDINATIONVM, & qualitate ordinandorum.

Quid prius denunciandum, orandumq; vt ordines ritè conferantur. Cap. I.

Iubeat Episcopus, vt Dominico illo die, qui quatuor stata ieiunij tempora, quibus ordinis Sacramentum ministratur proximè antecedit; Parochi non solùm solenne illud ieiunium huius rei causa institutum denuncient, verum etiam in sua vnusquisq; eorum parochiali Ecclesia supplicationes, litaniasq; piè, ac religiosè, vel intus habeat, vel prosequente fidelium multitudine, foris Ecclesiam, sicut moris est, obeat, vt Dei, Sanctorumq; ope implorata, tum Episcopus in eorum delectu, quibus ordines conferet, Spiritus Sancti lumine illustretur; tum illi, quibus conferuntur in vita sanctitate, doctrina, religiosisq; virtutibus proficiant.

Constitutio Pij Secundi, ordinandis nè in poenas incidant promulgetur. Cap. II.

Constitutione Pij Secundi Pontificis Maximi, quicunque Clerici sine Canonica dispensatione; extra stata tempora, vel ante legitimam aetatem, vel absque dimissorijs ordinarij sui literis, se ad aliquem sacrum ordinē promoueri fecerint, ab suorum ordinum quos susceperint exequutione ipso iure suspensi sunt, siq; suspensione durante, illorum ordinum ministerium, functiones ve obierint, statim irregularitatem subeunt, ob quam, praeter alias pe

nas, contra istos canonum iure sancitas, beneficijs etiam Ecclesiasticis priuari possunt. Iis igitur pœnis nè quis facilè illigetur, illam constitutionem quotannis, tum in Diœcesana Synodo promulgari, tum pridie illius diei, quo sacræ ordinationes habebuntur, edici clericis iubemus, qui initiabuntur.

In literis dimissorialibus quæ adscribenda, & testificanda sint. Cap. III.

INfirma valetudine, absens, aliave iusta causa impeditus Episcopus, si statas sacras ordinationes non habet, & aliquem propterea clericum suum ad alium Episcopum mittere velit, à quo alicui Ecclesiastico ordini adscribatur, testimonialibus literis ei datis, hęc adscribat, & testata faciat; vitæ in primis, & morum probitatem, doctrinam, qua idoneus examine habito, iudicatus est, ecclesiasticũ ordinem, quo est proximè initiatus, tum pręterea natales, aut dispensationem, si quam super illis obtinuerit: si verò maiori ordini adscribendus est, ætatem item, & titulum; sufficientemq́; censum beneficij, vel pensionis, vel patrimonij, quod ille habet.

Militiæ clericali adscribendus, quæ obire debeat, & per quos, & quomodo sit instituendus. Cap. IIII.

VBI primùm Episcopus, aut parochus aliquem norit, qui vel spontè se clericali militiæ adscribi velit, vel à parentibus adhuc infans destinetur, hoc sedulò curet, vt ille, quò diligentius clericalis disciplinæ, vitæq́; religiosæ institutis primùm imbuatur, Ecclesiam frequentius adeat, functiones quas clerici obeunt, cęteraq́; id generis ministeria cernat, ipsiq́; parocho, vel alij Sacerdoti, quem Episcopus maluerit, in disciplinam curamve traditus, Ecclesiasticorum hominum consuetudine vtatur. Sicq́; multiplici ratione cùm paulatim, & clericalis vitæ officijs obeundis, & laboribus suscipiendis assuefiat, tum discat etiam, atque animaduertat, quod vitæ genus, si Ordinis Sacramento initiari vult, sequi debeat, proindeq́; de re tota maturius ante deliberet.

Idem quod summatum est. Cap. V.

PAROCHI verò sit, illiusve cuius curæ, Episcopi iussu traditus est, cum quæcunque clericalis vocationis, institutionisve sunt, aliquando monere, ac docere diligenter.

Qualiter Parochus bonæ spei pueros erudire, & illos ad Episcopum deferre debeat. Cap. VI.

VT ad Ecclesię ministerium complures instituantur, qui ab ineunte penè ætate ad pietatem, vitæq́; innocentiam; cum literarum doctrina coniunctam, accuratè instructi, ei sanctè, vtiliterq́; post inseruiant, illud vnusquisque parochus valde studeat, vt quàm plurimos potest pueros,

præsertim

præsertim pauperes, bona indole præditos, qui spem afferant, se sacris initiatos, Ecclesię ministros utiles fore; ad Ecclesiasticę vitę normam accuratè erudiat, eosdemq́, prĕterea, cùm ante tum etiam in primis, post susceptam clericalem tonsuram, ac deinceps minoribus ordinibus adscriptos, pro paternæ charitatis studio, optimis moribus, clericali religioni congruentibus, clericaliumq́, functionum disciplina bene informet; literisq́, item instruat, eos prĕsertim, qui ab alijs probatis viris, artem literariam profitentibus, ob inopiam, aliamve causam, commodius, diligentiusq́, erudiri non possunt.

Eorum autem singulorum mores, studia, literarumq́, progressionem Episcopo parochus aliquando significet, vt suo tempore, vel in seminarium cooptati, vel alia quacunque via adiuti, pro ætatis ratione, proq́, ingenij captu, studijs grauioribus se dedere queant.

Sacrę ordinationes quibus temporibus, qua solennitate, assistentia, locove haberi debeant. Cap. VII.

Sacræ ordinationes, tum statis solùm quatuor anni temporibus, nisi ob vrgentem causam, illas alio tempore aliquando, facultate à Sede Apostolica literis data, haberi necesse sit, tum in Ecclesia Cathedrali, ritu solenni, canonicisq́, præsentibus habeantur. Si verò quandoq; in diœcesano loco habentur, in illius loci Ecclesia primaria celebrentur, Clero eiusdem præsente, vt decreto Tridentino cautum est. Concil. Triden. sess. 23. ca. 8. de refor.

Literæ testimoniales, & dimissorię quales, & per quantum tempus decerni debeant, & quando Episcopali cancellario sint reddendæ. Cap. VIII.

Sæpe illud, faciléq́, euenit, vt vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus antea notum, atque exploratum erat, id postea aliquo modo patefiat; quò fit, vt quem Episcopus superiorve aliquando probarit, dignumq́, existimarit, aliquo etiam Sacro ordine initiari, illum ipsum post inueniat indignum, neque idoneum esse, cui idem, aut maior ordo conferatur. Quare vt, & erroribus, multiplicíq́, fraudi occurratur, & planè seruentur decreta illa Tridentina, vnum, quo vetatur ad superioris ordinis gradum illos ascendere, qui in inferiori aliquandiu, Episcopi iudicio versati non sint, quiq́, cum ætate, vitę etiam merito, doctrinaq́, maiori non processerint; alterum, quo cauetur nemini licere ab alio Episcopo primam tonsuram, aut ordinem aliquem suscipere, nisi eius probitas, & mores, ordinarij sui testimonio primùm commendentur; Episcopus prout pro sua prudentia, pietateq́, expedire censuerit, in primis videat, nè cuiquam ante, quàm sacrę ordinationis tempus proximè instet literas eiusmodi testimoniales, dimissoriasve, pro ordinibus ab alio Episcopo suscipiendis, sine necessaria causa vnquam concedat. Neque item ijsdem literis facultatem det, plures ordines suscipiendi, quàm illos ipsos tantùm, quos vno, eodemq́, tempore ab eo suscipi voluerit, ac per sacros Canones licuerit.

Sess. 23. c. 11. de refor.

d. Sess. 23. c. 8. de ref.

Præfiniat præterea in illis ipsis certum suscipiendi ordinis, cui quisquam adscribendus est tempus menstruum scilicet, vel bimestre, vel longius, vt pro loci distantia, pro aliave eiusmodi causa esse viderit. Quo præstituto tempore transacto, eas literas, illo nomine à se concessas, ei in posterum nihil suffragari, nihilq; roboris habere ijsdem literis declaret: quas etiam Cancellario Episcopali ab illo, cui concessa sunt, reddi decernant.

Quando literarum testimonialium, & dimissoriarum virtute poterit alienæ diœcesis viros ordinare præfixo, vel non præfixo tempore. Cap. IX.

N*Ec verò alienę diœcesis clerico Seculari, neque vlli omnino regulari, literarum auctoritate, quas dimissorias, testimonialesve hic ab superiore, aut ille ab Ordinario suo habet Episcopus ordinem aliquem, vel minorem, vel maiorem, ac ne primam quidem tonsuram tempore illarum literarum pręterito, conferat. Quod si nullum ijsdem literis spatium temporis præscriptum sit, ne item in sacra ordinatione quemquam promoneat, nisi eas recenter, aut scriptas, aut renouatas confirmatasve is afferat: atque ita recenter quidem, vt non amplius duobus, tribusve mensibus ante sacra ordinationis, qua ille proximè initiandus est, tempus, datę, confirmatæuè sint: si modò aut loci distantia, aut eius, qui ordinem suscepturus est, diuturna ab suo Episcopo, superioreve absentia, aliave id generis causa vetustiores literas, eiusdem Episcopi iudicio, admitti, probarive non postulet. Idipsum quoq; Episcopus in testimonialibus morum literis cauebit, quas suæ etiam diœcesis Clerici, alijve quicunque eo de genere afferent.*

Qualiter testimoniales Clericorum, etiam regularium diu absentium non solùm superioris, sed etiam eorum apud quos proximè manserint requirantur. Cap. X.

L*Iteras autem eiusmodi, de moribus testatum facientes, ab alienę diœcesis Clericis, regularibusve item, qui ab sua diœcesi, monasteriove proximè aliquandiu absuerint, sibi afferri, exhiberive curet, non solùm ab eorum Episcopo, superioreve, sed ab illo etiam, apud quem proximè manserint, eiusve auctoritate scriptas, atque obsignatas.*

Idem quod supra, pro Clericis suæ diœcesis seruetur. Cap. XI.

Q*Vod idem à suis Clericis pręstari iubeat, qui in aliena diœcesi, aliquo temporis spatio, proximè fuerint.*

Qui intra statutum tempus, vel aliàs, menses tres ordines non susceperint, literas ea de re concreditas restituant. Cap. XII.

S*I verò qui eo spatio in literis præfinito, aut si nullum etiam præfinitum sit, duobus, aut tribus post datas, renouatasve literas, mensibus, ordines*

non

non susceperit; tum literas illas, vel dimissorias, vel morum testimoniales, eo nomine sibi ab suo ordinario, vel superiore primum datas, vel recenter confirmatas, renouat afve, quam primum per loci distantiam potest, eidem per se, vel alium restituat, reddat ve, nisi aliud ex causa ipse Episcopus iudicauerit.

Qui item ab suo Episcopo eos suscepturus est, quod ad morum suorum testificationes attinet, à quibus debet, iterum recentes illas ei afferat: exhibeat ve.

Qui irretiti, & inhabiles à susceptione ordinum prohibeantur. Cap. XIII.

SI quis Vna aliqua culpa, impedimentove, Vt infra irretitus tenetur, ne ad sacram ordinationem contra sacrorum Canonum prescriptum accedat, Vt ne censuras, pœnasve canonico iure illis, qui tales, ad eam accesserint, constitutas, subeat. Rursus diligentiam Episcopus adhibeat, nè fraude, vel dolo quispiam sacrę ordinationi se se ingerat.

Impedimento irretiti hi sunt.

Minores natu.
Sacramento Chrismatis non confirmati.
Rudes, & ignari.
Criminosi.
Solenniter pœnitentes.
Neophyti.
Ebrietati, & gulæ dediti.
Impudici.
Lapsi post ordinem susceptum
Periuri.
Vsurarij manifesti.
Infames.
Ratiocinijs obligati.
Serui.
Corpore vitiati.
Insigniter deformes.
Illegitimè nati.
Bigami.
Irregulares quouis alio modo.
Suspensi.
Interdicti.
Excommunicati.
Amentes.
Morbo caduco laborantes.
Energumeni.
Non examinati, & probati.

Ad

Ad Subdiaconatus, & Diaconatus ordines promouendorum, quæ præparatio requiratur. Cap. XIIII.

SVbdiaconatum suscepturus, quò diligentius vitæ perpendat rationem, cui se, illum suscipiendo, sanctè obstringit; ac proinde re tota accuratius deliberata, puriori mente, ardentioriq; animi voluntate, ad rem tanti momenti accedat, priusquam eo sacro ordine initietur, aliquem semotum locum adeat, vbi ab omnibus curis, & occupationibus liber, cum omnis anteactę vitę suę peccata, diligenti conscientiæ discussione, ritè confiteatur, tum in salutaribus meditationibus, alijsq; spiritalibus exercitationibus totus verfetur, duce, & moderatore sibi adhibito, religioso viro, earum vsu perito.

Quas item exercitationes, eodem prescripto, & modo, eo tempore, diaconi, cum ad Sacerdotij gradum accessuri sunt, piè ineant, ac prestent.

Nullus titulo aliquo, ad victum non sufficienti, promoueatur. Cap. XV.

NEmo titulo seminarij sacris maioribus ordinibus adscribatur, neque titulo, item beneficij, aut pensionis alteriusve census, quem ei ad victum, Episcopi iudicio, satis esse non constet.

Maioribus ordinibus initiandi prius ad Episcopum se conferant. Cap. XVI.

Sess. 23. ca. 5. de refor.

QVi maioribus ordinibus initiari volunt, ij, quod Tridentino decreto iussum est, inuiolatè planè seruent, vt mense scilicet, aut longiori, ante statam sacræ ordinationis diem temporis spatio, pro vt edicto Episcopali præfinitum erit, ad Episcopum se conferat.

Quæ circa prima tonsura, & sacris ordinibus initiandos seruanda erunt. Cap. XVII.

De Sacram. Ord. c. 7. n. 13.

QVoniam verò prima tonsura, vt Cathechismi etiam Romani literis traditur, ad ordines suscipiendos quędam prępáratio ijs est, qui Dei ministerio dicandi sint: per multum propterea refert, omnem in illa conferenda, & suscipienda, diligentiam studiosè adhiberi. Quamobrem id quoque ab ijs, qui prima tonsura initiandi erunt, omnino seruari, ac prestari decernimus, nisi aliquando Episcopus aliud ob causam faciendum censuerit.

Prædictorum prosequutio. Cap. XVIII.

PRęstituto igitur tempore omnium, ac singulorum, tum etiam qui maioribus ordinibus initiandi, ad Episcopum accesserint, nomen, cognomen, parentes, patria, Ecclesia parochialis, intra cuius fines quisq; ortus, atque illa item, vbi proximè habitarit, rectè notentur Episcopi iussu. Ac prætereà beneficium Ecclesiasticum, pensiove, aut patrimonium, illiusve generis census, cuius nomine, titulove quis sacros ordines suscepturus est. Hac verò ipsa,

lite-

literis exarata à parocho, ab eove, cui Episcopus id negotij dederit, publicè de illis proponentur die festo inter missarum solennia in Ecclesia, & Cathedrali, & propria parochiali, & in illa quoque, in cuius finibus postremò domicilium habuerit, & vbi prçtereà Episcopus censuerit. Hac adbibita ratione inquirat diligenter is, cui id muneris Episcopus dederit, de eorum, qui prima tonsura, vel sacris maioribus ordinibus initiandi sunt, natalibus, ętate, vita, & moribus, ac cçteris, quæ oportet, à viris spectata probitate. Nec verò is testimonialibus solùm, quę eorundem, qui ordinibus initiandi sunt, nomine fient, vel afferentur, contentus omnino sit; sed aliunde, etiam si ita Episcopo expedire videbitur.

Morum testificatio qualiter habenda. Cap. XIX.

QVinimo quod ad mores illorum inquirendos attinet, testificatio ab ijs nulla conquiratur, quos suę vitæ testes ipsi attulerint, nominarintve, si id testimonij genus ab alijs, spectata integritate viris rectè haberi queat. Alia præterea omnis diligens cautio ab eo, quem huic numeri Episcopus constituerit, adhibeatur.

Quales, & quibus testimoniales sint transmittendæ. Cap. XX.

LIteræ porrò, quibus tota hęc inquisitio, ac testificatio continetur, ad Episcopum rectè obsignatæ ab eo mittantur, cui id ille curæ mandauit. At verò, ne propter eiusmodi, aliamve diligentiam, quam pro sui muneris officio Episcopus in eorum, qui ordines suscepturi sunt, natalibus, ac moribus, cęterisq; id genus, perquirendis adhibuerit, eorum quisquam excusetur, quominus præscriptas sibi de se, suisq; conditionibus, qualitatibusve testificationes certas, infra constitutas afferat.

Edicto tempus conueniendi ordinandis, & afferendi testimoniales ab Episcopo statuendum. Cap. XXI.

QVas testificationes afferendi id tempus illi pręstitutum sit, quo examen subituri, ordinis suscipiendi causa, ad Episcopum conuenient. Quod sanè tempus, Episcopali etiam edicto, significandum illis, qui in vrbe sunt, Feriam scilicet secundam Hebdomadę, statam sacræ ordinationis diem præcedentis, diœcesanis autem, alijsve ante feriam quartam hebdomadæ, in quam ipsa sacra ordinatio inciderit constituimus; id verò nisi pro numero eorum, de quorum agetur promotione, breuius, aut longius conueniendi tempus, edicto suo Episcopus præscribendum censuerit.

Quæ literis prima tonsura, & alijs ordinibus initiandi testata habere debeant. Cap. XXII.

OMnis, quicunque vel ad primam tonsuram, vel ordines minores, maioresve suscepturus est, ea singula quæ mox infra ordine statuuntur, de se literis legitimè testata suo Episcopo faciat.

Primò se legitimo matrimonio natum esse, aut ob natalium impedimentum, secum dispensatum esse.

2 Præterea se vel origine, vel beneficio Ecclesiastico personalem residentiã requirente, quod in diœcesi obtinet, vel decennali domicilio, vel alia quauis legitima ratione diœcesanum esse.

3 Tum à parocho, à ludiq; magistro, vt Tridentina Synodus Oecumenica iubet, aut ab eo, quem in quouis studiorum genere audit, aut si in Seminario adscriptus est, ab illius Rectore, aut ab alijs, quos Episcopus maluerit, obsignatas literas, afferat, quibus de vitæ suæ disciplina, moribusq; testatum fiat.

4 Doctrinæ item Christianæ scholas se frequentasse, id testimonij afferat, vel à præfecto illarum in parochiali vicinia sua constituto, vel ab eo, qui omniũ id generis scholarum curæ præest.

Hæc pręterea testimonia afferret, qui se prima tonsura initiari vult.

5 Sacro chrismate confirmatum esse.

6 In Ecclesia frequentius, religiosiusq; versatum esse.

7 Spe esse, se in clericalis ordinis disciplina permansurum; hoc verò testimonium à Parocho, aut ab eo Sacerdote habeat, cui ab Episcopo in disciplinam traditus est, postquam clericalis ordinis suscipiendi animum, voluntatemq; ei patefecit.

8 Sacram item communionem crebrò per annum sumpsisse.

9 Licebit etiam sine testimonio tum sumptæ communionis, tum frequentatę scholæ doctrinæ Christianę ob causam admittere.

Prosequutio prædictorum. Cap. XXIII.

QVi verò aliquo minori, maiori è ordine initiandus est, testimonium præter ea, quæ mox supra pręscripta sunt, afferat etiam de his, quę sequuntur.

De prima tonsura, aut de ordine, quem proximè suscepit.

De illius ordinis functionibus à se præstitis; idque testificationis habeat à præfecto Ecclesiæ, cuius adscriptus est. Nec verò etiam regularis, cuiuscunq; ordinis sit, admittatur, qui hoc testimonium non attulerit à suo superiore.

De habitu clericali post ordinem proximè susceptum, à se assiduè gestato; quam testificationem à Parocho afferat.

De confessione frequentiori, ex decretorum nostrorum præscripto, cuius rei testimonium, obsignatum ab aliquo confessario Sacerdote, probato ad audiendas confessiones clericorum afferat.

De Sacra Communione, vt decretis nostris iussum est, crebrius sumpta. Hoc autem testatum afferat, vel à Parocho, vel à præfecto Ecclesię, in qua adscriptus est, vel ab alio Sacerdote cui Episcopi iussu ministrarit.

Quæ præter cætera ad sacros ordines promouendi particulariter testata afferant. Cap. XXIIII.

QVi Subdiaconatum, aliumve sacrum ordinem suscepturus est, scripta preterea afferat, quibus pręter cętera testetur.

De

De se, ex præscripta formula, denunciationes in Ecclesia Cathedrali, & in aliis per Episcopum constitutis, publicè die festo inter missarum solennia factas esse.

Aetatem item, sanctione Tridentina præscriptam, annos scilicet viginti duos, si subdiaconatum; vigintitres, si diaconatum; vigintiquinque attigisse, si Sacerdotium suscepturus est.

Censum item vel Ecclesiasticum, vel laicalem, quem & pacificè possidere, & tantum esse constet, quantum ad vitæ eius sustentandæ usum satis esse Episcopus censuerit, secundùm loci qualitatem.

Quicunque uerò subdiaconus, aut Sacerdos creandus est, id præter alia testificationis afferat, se spirituales exercitationes præstitisse.

Edictum pro ordinationibus qualiter, & quando ab Episcopo promulgandum. Cap. XXV.

VT & Episcopo, sacram ordinationem habituro, & iis, qui ordinis Sacramento initiandi sunt, satis temporis detur, quo præstare possint, quæcunque vel Sacri Tridentini Concilii decretis, uel nostris constitutionibus, ante stata illius sacræ ordinationis tempora, in iis præsertim qui maiores ordines suscepturi sunt, præstari iussum est; primò Episcopus, statis illis temporibus eam de more solenniter celebraturus, duobus ante mensibus, aut amplius, minusve, diem literis indicat: tum edictum, certa verborum formula conscriptum publicè proponi, Ecclesiæque Cathedralis valuis, aliisque ut consuetudinis est, locis affigi, idemque preterea à singulis Parochis promulgari iubeat.

Quo edicto omnes quicunque, uel primam tonsuram, uel ordines minores, maioresve suscepturi sunt, ad sacram ordinationem euocet. Certum præterea spatium prestituat, quo ad se omnino illi singuli, qui prima tonsura, aut aliquo sacro ordine initiandi sunt, ante stata ordinationis tempora conueniant.

Cap. XXVI.

CErtum item diem, sacræ ordinationi proximam edicat, qua primò, qui in urbe sunt, tum rursus alteram qua diœcesani, qui prima tonsura, aut aliquo ordine initiandi sunt, cùm præscripta testimonia afferant, tum stata examina subituri, præsto sint. Reliqua præterea omnia, & singula edicat, & commoneat, quæ uel à clericis, qui initiandi sunt, vel à Parochis, sacræ ordinationis causa prestari debent. Idem supra c. 21.

Edictum quod supra à Parocho promulgandum cum indictione diei ordinationis. Cap. XXVII.

PRoximo autem post illam edicti promulgationem die Dominico, Parochi, qui in urbe sunt, tum uerò diœcesani ubi primùm literas indictionis diei sacræ ordinationis celebrandæ acceperint, Dominico die proxime sequenti, in sua quique Ecclesia illas publicè proponant, atque affigant, unà cum edicto, de sacra ordinatione.

Quæ orationes singulis diebus Dominicis pro ordinationibus per mensem ante sint habendæ. Cap. XXVIII.

QVo Dominico promulgationis die, ob sacram ordinationem proximè futuram, in singulis Ecclesijs Parochialibus, vt aliàs decretum est, processio de more agatur, Litanijs supplicationibus publicis, quibus vnusquisque secum mente reputans, quàm pauci operarij in messe multa sint, hoc Deum toto corde exoret, vt qui Dominus est messis, ipse mittat operarios in messem suam, ac lumen Episcopo præbeat, ut in ijs deligendis, quos ordinibus adscribat, quos verò Episcopus delegerit, ope diuina illi adiuti, in sanctitate, & iustitia ei seruiant, eiusdem gloriam omnibus in rebus sibi preponentes. Quod, vt eo nomine Deum populus supplex sępius oret: id illum singulis diebus Dominicis per mensem ante sacræ ordinationis tempus, crebra cohortatione, Parochi intra missarum solennia præmoneant: at Dominico die illam proximè præcedenti, admonitione populum ad illud excitent, vt non modò supplicationes ob eam causam iam aliàs decretas, piè, religioseq; tunc obeat sed illis ipsis statis, qui sequuntur, sacræ ordinationis diebus, frequens in oratione purè, sanctéq; versetur; vt Dei sanctorumq; ope, pijs fidelium præcationibus impetrata, & Episcopus ordines ijs conferat, quos vtiles operarios Ecclesię Dei postulat, & qui ordines suscipient, in dies progressus maiores habeant in vita, morumq; sanctitate, religione, doctrina, ac prudentia.

Sup. idē de offic. examin. c. 8. *Id Episcopus quantum sibi per occupationes Episcopales licet, maximè curet, vt cum experimentum, examenve de ijs instituitur, qui ordinibus præsertim maioribus initiandi, quiq; Ecclesijs Parochialibus præficiendi sunt, ipse præsens in eo examine adsit.*

Etiam de cantus peritia, & diuini officij recitatione examen habendum est. Cap. XXIX.

QVicunque Ecclesiasticum aliquem ordinem suscepturus est, de eo periculum, experimentumve fiat, non solùm in literarum scientia, verum etiam in cantus peritia; tum prgterea, si sacro ordini adscribendus est, in vsu, ac notitia, quam in recitandis diuini offi. ij horarijs laudibus, precibusq; habeat.

Adscriptionis testificatio in testimonialibus fiat, quæ nihilominus iterum per Episcopum fieri poterit. Cap. XXX.

Seff. 23. ca. 11. & 13. & aperti° ca. 16. de reformat. *IN testimonialibus ordinis, ab vnoquoque suscepti, literis, fiat testificatio etiam Ecclesiæ, locive pij, cui is tum adscriptus est, ex Tridentino decreto. Nec uerò propterea quominus alij, uel Ecclesiæ, uel loco pio, eundem etiam postea ab Episcopo adscribi liceat, uetitum sit.*

Tem-

Temporum interstitia seruentur in quibus si dispensari contigerit testimonialibus ordinum inscribantur. Cap. XXXI.

STata illa temporum interualla, ordinibus, tum minoribus, tum maioribus suscipiendis Concilij Tridentini decreto praescripta, nè facilè, ac passim sine vllo delectu prętermittantur, omittanturve. Quod si de ijs aliquid ab Episcopo remitti, dispensarive contigerit, id in literis dimissorijs, testimonialibus ordinum testatum planè fiat. Sess. 23. cap. 8. de refor.

Ab alieno Episcopo ordinatus, quando hoc ipsum proprio Episcopo referat, & ascribi curet. Cap. XXXII.

CLericus, qui ab suo Episcopo literis testimonialibus, dimissorijsue impetratis, ordinem ab alio Episcopo susceperit; mense post illum susceptum, aut longiori pro loci distantia temporis spatio, in eiusdem literis praescripto, testificationem ordinis quem susceperit, scriptam suo Episcopo afferat, si verò legitima causa impeditus est id per aliam praestet.

At vbi primùm poterit, ipse quoque Episcopum conueniat, vt & in eorum, qui ordinibus adscripti sunt, librum referatur, & certae Ecclesiae si nondum adscriptus est, ex Tridentino decreto adscribatur.

Qualiter, & à quibus functiones praestari debent, & ministri sustentandi sunt. Cap. XXXIII.

VT & minorum ordinum functiones ad vsum reuocentur, & per eos tantùm praestentur, exerceanturve, qui in illis constituti, adscriptivè sunt, ad Tridentinę constitutionis praescriptum, haec decernimus.

Vbi fabricae, capitula, monasteria, vniuersitates, confratriae, collegiave, item cuiusuis generis, ac alij praeterea quiuis homines, laicum custodis, aut monachi, vel alio nomine, certis etiam olim, huic muneri attributis bonis, fructibus, redditibus, aut alio quouis modo, nomineve, etiam pro libito suo, constituta mercede, habere, adhibereve solent, qui Ecclesiam custodiat, aperiat, claudat ve, campanas pulset, aliasve huiusmodi Ecclesiasticas functiones obeat: aut aliàs census est, quauis ratione, huic sustentationi attributus: eius laici hominis loco, clericus deligatur; qui pro ratione ordinum minorum, quos susceperit, earum functionum munus, pręstet: atque is constitutam illi mercedem, aut attributos fructus, redditusve capiat; qui si satis non sint, illa vel capitula, vel monasteria, uel collegia, uel alij ut supra, ad quos aliquo modo pertinet, quod deest suppleant.

2 *In omni uerò Parochiali Ecclesia clericum talem Parochus habeat, ut ex Canonum iure, & constitutionibus nostris pręscriptum; sin autem Parochus, prae Parochialis Ecclesię tenui redditu, clericum sibi in altari ministrantem sustentare non potest, neque alij sunt, qui sustentent, populi sit, totam sustentationem, aut partem, quae deest subministrare.* Cap. Vt quisque, ex. de vit. & hone. cler. infra de officio Parochi. c. 24. §. vlt.

C Qui-

3 *Quibus etiam in capellis, altaribusve quocunque vel tituli, vel deuotionis, & legati nomine missæ sacrificium fit, in ijs item singulis certum aliquem clericum, qui Sacerdoti, missam celebranti, inseruiat, sustentari iubemus. Quamobrem vbi non confratriæ, scholæve, non monasteria, Ecclesiasticæve fabricę, aut locorum piorum curatores, neque alij sunt, qui hoc clericalis sustentationis munus ibi præstare vltro velint, aut qui iure debeant pro eorundem capellarum altariumve ratione præstetur, si ex tituli nomine in jis missa celebratur, eorum sumptibus, qui titulum gerunt; si ex legato, cuius certa summa sit, mercede ex eo detracta si ex deuotione, aliove nomine illorum impensis id præstetur, quorum nomine illud missæ sacrificium fit, siue locorum piorum homines illi sint, siue sodalitates, siue vniuersitates, siue priuatus aliquis. Si verò Capella, Altaris, aut legati, census, vsque adeo exiguus, ac tenuis est, quo clerici sustentandi onus sustineri non possit, ea ratio ab Episcopo ineatur, vt contributione vndiq. ex ijs capellis, altaribusve, quę in eadem Ecclesia, vel si ita necesse sit, etiam quę in parochiæ finibus sunt, pro ratione redditum, vel muneris, facta, huic clerici sustentationi satisfiat. Qui clericus omnibus illarum capellarum, & altarium sacerdotibus in missa sacrificio ministret.*

4 *Quibus autem clericis, ita vt supra, prouisum erit, pro ratione minorum ordinum, quos susceperint, Ecclesiasticas functiones ijs in Ecclesijs, vbi sustentationem capiunt, ipsi præstent. Quibus verò in Ecclesijs tempore ab Episcopo pręstituendo non erit constitutus clericus, clericali habitu indutus, qui Sacerdoti missam celebranti ministret, quiq. Ecclesiasticas minorum ordinum functiones, illarum Ecclesiarum vsui, & cultui necessarias, pro ratione ordinis à se suscepti, obeat, in ijs, à nullo Sacerdote celebretur, nisi rei facultatem, ex vrgenti causa concedendam Episcopus indicarit.*

5 *Ne verò laici, neve disciplinatorum confratres, alteriusve cuiusuis confratrię homines, ne moniales item, vt Canone vetitum est, benedictionem, thurificationemve, sibi mutuò, neque verò alijs impartiantur.*

6 *Clericus, ne Sacerdoti in altari ante ministret; quàm in illius ministerij functione ritè instructus sit, & ab eo probatus, qui in vrbe, & in vnaquaq; plebe ceremoniarum muneri, ex nostræ constitutionis decreto, pręfectus est.*

7 *Nec verò etiam Ecclesiasticus homo, Cantoris, Sacristæ, custodis, Clerici, in Missæ sacrificio ministrantis, munus, aliamve Ecclesiasticam functionem, in quauis Ecclesia suscipiat, nisi illius vniuscuiusque muneris in ea Ecclesia gerendi, ab Episcopo facultatem scriptam, vita etiam, ac moribus ab eodem probatus, impetrauit. Qui aliter susceperit, obierit ve, qui item aliter, quàm præscriptum est, conduxerit, aut receperit, pro modo culpæ arbitratu Episcopi puniatur. De organista item, uel laico, vel Ecclesiastico homine idem constitutum, sancitumve sit.*

8 *Tabella ex omnium functionum pręscriptarum ratione, in omni Ecclesia Cathedrali collegiata, et parochiali sit, quæ in sacristia loco certo, perspicuoq. proponatur, vt clerici adscripti, suas quique functiones nosse, atque exequi ritè possint.*

Quæ

Quæ à suscepturo ordines generaliter inuestiganda erunt. Cap. XXXIIII.

INuestigetur præterea, cum quis ordinem aliquem suscepturus, ad examen uenit, quamdiu est, quo alium ordinem suscepit, ut nemini ad altiorem gradum pateat ascensus, nisi in singulis alijs inferioris ordinis gradibus congruo temporis spatio perstiterit, ad præscriptum Tridentinæ sanctionis, nisi aliud, ex causa Episcopus iudicauerit. Sess. 23 ca. 11. de reform.

An uim, & naturam, mysteriaq; ordinis quem suscepturus est, norit.

An item ritus, & ceremonias, quæ ex libro Pontificali adhibentur, cum initiantur.

An eorum item significationes sanctiores.

An sacrarum uestium, quibus induuntur, mysteria item, & significata.

An functionum notitiam habeat, ordinis, quo quisque initiandus est.

An earum usum, exercitationemq; rectè teneat, cùm in literis, tum etiam in cantu: in quo experimento adhibeantur cantus periti.

Quæ specialiter pro vnoquoque ordine à suscepturo inuestiganda erunt. Cap. XXXV.

HAec generatim ab omnibus, & singulis explorentur. Nunc præterea sequuntur, quæ sigillatim cuiusq; ordinis propria, suo loco præscripta, perquirenda sunt, ita tamen, ut examinatores pro prudentiæ sua ratione, quæ in ordinis inferioris examine, exploratione ve requirantur, aliquando etiam perquirant ab ijs, qui superiori ordine initiantur.

Quæ à tonsurando.

De ijs, qui prima tonsura initiandi sunt quæratur, & inuestigetur.

Primùm, quàm ob causam se Clericos fieri uelint.

An sæcularis iudicij uitandi causa initiari curent.

An contentiosis litibus implicati.

An rixam, simultatemq; exerceant.

Quod item artificium teneant, quave in arte, quove in uitæ genere hactenus uersati sint.

An tales sint, qui spem præbeant, Ecclesiæ ministros utiles se fore.

A quo Sacerdote, sanctioris uitæ magistro, instituti sint ad clericalis uitæ modum.

An legere, & pronunciare, & scribere norint, tum in utroque genere de ijs periculum fiat.

An doctrinæ Christianæ præcepta, institutaq; sciant.

An epactæ intelligentiam habeant.

Præterea an Sacramentum confirmationis susceperint.

Quæ pro minoribus ordinibus perquirenda. Cap. XXXVI.

DE ijs verò, qui in minoribus ordinibus ascribi volunt, quæratur, experiundoq́, cognoscatur.

An saltem primordia grammaticæ, & linguam latinam intelligant.

An scientiæ spes tales eos ostendat, qui digni sint, vt ad maiores ordines aliquando ascendant.

Quæ pro maioribus ordinibus examinanda. Cap. XXXVII.

QVi verò sacris ordinibus vtpote Subdiaconatu, Diaconatu, Sacerdotio initiandi sunt, cum ornati, excultiq́, ijs virtutibus esse debeant, quæ in clericis inferiorum ordinum requiruntur, sicut ad altiorem ordinis gradum ascendunt, ita virtutum, & probitatis, et doctrinæ quodam quasi ascensu præstare debent.

Quamobrem hoc in primis examinatores videant, an qui ordinis Sacramento initiantur, per singulos illius gradus, & in vitę spiritualis disciplina maiorem progressionem fecerint.

An breuiarium, anq́, sacra Biblia, an item sanctorum Patrum volumina, Conc. Tridentinum, & prouincialia quoque, prҫsentes constitutiones. Synodos diœcesanas, Cathechismum Romanum, rationale diuinorum Officiorum, & libros aliquos de vitæ spiritualis rationibus conscriptos, sui muneris vsui accommodatos habeant.

A Subdiaconis potissimùm de ordinum minorum quęratur, & maiorum differentia.

An in minoribus ordinibus probatus sit.

De voto item continentię, quod subdiaconatus ordini coniunctum est.

De Sacramentorum etiam doctrina saltem generatim.

Tum eorumdem periculum, experimentumve fiat in officij diuini recitandi ratione.

Diaconorum præcipuum examen. Cap. XXXVIII.

DIaconorum examen, experimentumve fiat, prӕterea aliquanto diligentius de Sacramentorum doctrina.

Experimentum item aliquod fiat in concionibus habendis, ex ratione concionatorum examini prҫscripta.

Præcipuum item examen Sacerdotum. Cap. XXXIX.

AB ijs, qui sacerdotio initiari volunt, hæc sigillatim studiosius perquirantur.

An piè, & fideliter in ministerijs ante actis se gesserint.
An spectata pietate, anque castis moribus.
An preclarum bonorum operum exemplum, & vita documenta ab eo expectari possint.

Hæc præterea quærantur.
Quid sit Missę sacrificium.
Qui illius sacrificij effectus.
Quę eiusdem partes.
Quæ mysteria in eo insint.
Quę sacrarum vestium significationes.
Quę in eo officio offerendo requirantur.
Vbi, & quando illud fieri non licet.
Quę dubia aliquando incidere possunt.
Quę explicatione opus habeant, vt illud rectè fiat.

Prosequutio prædictorum. Cap. X L.

TVm experimentum eorum ex præscriptis infra regulis fiat.
An sacrę confessionis aliquam peritiam habeant.
An ad alia item sacramenta rectè, riteq́, ministranda idonei sint.
An eorum cognitionem explicatiorem habeant ex interrogationum prę-scripto, vt infra de parocho.
An doctrinam item teneant, qua verbum Dei rectè tractare, concionem-ve habere possint.
Anq́, de re sacra, de christianarum virtutum officijs, atque de omni re ad salutem necessaria aptè populum instruere, aut docere possint.

Perquirenda maximè ab ijs, qui ad Sacerdotium, vel Parochialem aut confessiones audiendas seu conciones habendas se accingunt. Cap. X L I.

CVm verò à ceteris omnibus, vt præscriptum paulò ante est, qui clericali militiæ adscribuntur, de vita spiritualis, sanctiorisq́, institutis, atque exercitationibus perquiratur, tum maximè ab ijs, qui vel sacerdotio initiantur, vel Parochialem curam suscipiunt, vel sacræ confessionis audiendæ munus sumunt, vel in tractatione verbi Dei, sacrisq́, concionibus versari volunt.

A quibus omnibus, & singulis cum ad examen veniunt, pręter cætera, quæ ad sanctæ spiritualis vitę vsum pertinent, ea maximè explorentur, quę de orandi modo, deque omni sanctarum meditationum, cœlestiumq́, contemplationum exercitatione ab alijs, qui in eo genere religiose se exercuerunt tradita sunt.

Capita quædam pręcipua ab initiandis diligenter inquirenda. Cap. X L I I.

IN ijs, quę Oecumenica Synodus Tridentina de sacra ordinatione statuit, vberius etiam prouincialium Conciliorum decretis explicata, multa sunt, quorum diligens ratio etiam in regularibus habenda est; atque eorum quidem capita quędam præcipua infra hoc decreto complexi sumus. Videat igitur Episcopus, vt quicquid de ijs ipsis capitibus, vel eodem Tridentino Concilio, vel Synodis prouincialibus, etiam generatim constitutum est, in illis initiandis quàm diligentissimè ab ipso seruetur.

Culpæ, impedimentave Canonica ordinis suscipiendi quarto Concilio enumerata.

Literę testimoniales superiores.

Testimonium de natalibus, & ętate pręscripta Tridentino Concilio.

Testificatio ordinis proximè suscepti.

Progressio in Ecclesiastica disciplina.

Testimonium bonum.

Denunciatio nominis in Ecclesia.

Ascriptio, & ministerium in Ecclesia, cui adscriptus est.

Exercitatio functionum ordinis suscepti.

Frequentia sacræ communionis.

Reuerentia, atque obseruantia erga Sacerdotes, & superiores.

Interuallum anni inter postremum ordinum minorum gradum, & subdiaconatum, ac rursus inter vnum, & alterum ex sacris ordinibus, nisi necessitas, aut Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi aliud postulet.

Diligens examen Episcopi.

Literarum scientia, & cantus peritia, ac aliæ instructiones ad ordinis suscipiendi functiones ritè, rectèq; obeundas.

Vsus, & peritia recitandi diuinum officium.

Loco tituli, censusve testificatio prœstitę professionis regularis, præscripta in Concilio prouinciali secundo.

Absentibus dimissoriæ non concedantur, nisi prius examinentur & à quibus. Cap. X L I I I.

CLericos à diœcesi absentes, qui dimissorias literas petunt, Episcopus ad se, examinis causa euocet; liceat tamen ei aliquando, si hoc minus commodè præstari posse censuerit, examen illud speciatim Episcopo delegare, in cuius diœcesi illi morantur: at verò tunc literas dimissorias ne det, antequam examinis facti literas ab eo acceperit, cui illud delegauit.

Bacu-

Baculi, & mitræ ius habentes, etsi non Episcopi quando, & quibus primam tonsuram ordinesque minores conferre poterunt. Cap. X L I I I I.

NE Abbates, aut alij etiam baculi, & mitræ iure vtentes, aliove eiusmodi priuilegio, & auctoritate conferendi minores, munitos, patiatur Episcopus tonsuram, neque minores ordines, id quod Tridentina Synodus vetuit, alijs conferre, quam ijs, qui regulares sunt, et eorum iurisdictioni subiecti, nisi & ipsius Episcopi consensus ante accedat, & illi initiandi à suo Episcopo, vel regulari superiori attulerint literas dimissorias, non generatim, sed speciatim concessas. Nec verò quibusuis Abbatibus id permitti liceat, sed ijs tantùm, qui Sacerdotio initiati sunt, & statis benedictionis precibus consecrati.

Sess. 23. ca. 10. de reforma. c. Abbatis, de priu. lib. 6. Io. Andr. & Docto. in c. cū cōtingat, de ætat. & qualit.

Qui nisi in recitatione officij Dominici, & Beatæ Mariæ periti fuerint à susceptione ordinu m arceatur.

Cap. X L V.

QVi Subdiaconatus ordini adscriptus est, eum statim lege astrictus sit, Canonicarum horarum officium ex Breuiarij præscripto recitandi, nemo ad eum ordinem capescendum recipiatur, qui in horarij illius officij, cuius lege deuinctus tenatur, rectè, ac ritè recitandi vsu peritus non sit. Inferioribus verò ordinibus initiandi, qui nullum beneficium obtinent versati sint, in Beatæ Mariæ officij recitatione.

Clericus, si non seminarij titulo, alio tamen beneficij, vel census, qui alia adueniente prouisione extinguitur ad sacrum ordinem poterit promoueri.

Cap. X L V I.

QVod iam vetitum est, nè seminarij titulo, clerico cuiquam Episcopus ordinem aliquem sacrum conferat, id decernimus locum habere nisi cum beneficij seminario vnionis iure adiuncti, & vsui, & cultui ministerium est ab illo præstandum; tuncque certus annuus census constituatur, vnde qui eo titulo ordinem suscepit, sustentari queat Episcopi iudicio.

Nec verò tamen is in illo censu vllum ius habeat, cum primùm aliunde habuerit, vnde itidem vitæ suæ sustentationi Episcopi iudicio consultum, & prouisum sit. Quod si aliunde ex parte tantùm eius sustentationi prouisum sit; tunc extincta censeatur illa census attributio pro tanta parte, quantam ad illam sustentationem aliunde habet.

Quando familiari suo Episcopus sacrum ordinem conferre poterit. Cap. X L V I I.

PEnsionis, & patrimonij, quod quis habet, & bonorum item, quæ perpetuò etiam eo nomine ab aliquo ei donantur, titulo, Episcopus sacrum aliquem

ordinem alicui, etiam familiari suo conferre potest. Idque de familiari, etiam si alienæ diœcesis sit, modò post triennium ab initio familiaritatis, si Ecclesiarum suarum, vel necessitatem, vel vtilitatem hoc flagitare iudicarit, vt sacris ille initietur.

Quando Episcopus sola sponsione suppeditationi victus absque alio titulo sacrum ordinem conferat.
Cap. XLVIII.

AT verò etiam, siquis ei, qui sacris initiandus est, verè spondeat certa cautione, si quæ ad vitæ cultum vsui necessario sunt, suppeditaturum, saltem donec ei aliunde prouisum sit, huic ob Sacerdotum penuriam ab Episcopo sacer ordo conferatur, licèt sine alicuius etiam vel beneficij, vel patrimonij titulo.

Quæ circa veritatem patrimonij, seu pensionis constitutæ diligens inquisitio habenda sit. Cap. XLIX.

AT verò hæc in primis Episcopus diligentissimè videat, vt pensionem, patrimoniumve illud verè obtineat, vtque ea donatio sponsione verè, ac sine fraude, dolove facta sit: eiusq; tabulę, vt ritè, & rectè confectę sint; vtque pensio, patrimoniumve, & quæ dono data sunt, tantum inde census percipiatur, vt satis esse possit, ad illius honestam vitæ sustentationem, qua in re omni cognoscenda promulgationes adhibeat, & reliquam diligentiam quarto prouinciali Concilio in hoc genere pręscriptam.

Quique ordinati, vt supra etiam familiares certę Ecclesię adscribantur. Cap. L.

VIdeat etiam omnino, vt quemcunque eiusmodi titulis ordinauit, etiam familiarem suum, certæ illum Ecclesię addicat, vbi ordinis suscepti functiones, ac munera, vt ipsius Concilij decreto cauetur, ipse verè pręstet.

Sermo ante ordines qualis habendus sit. Cap. LI.

EO sermone, quem pridie illius diei, quo sacra ordinatio celebratur haberi institutum est, illud in primis spectetur, vt quę monitiones postero die de libro Pontificali leguntur, disertis verbis, iisque vulgariter conceptis explicentur vberius. Vnusquisque porrò eorum, qui sacris ordinibus initiabuntur, etiam atque etiam diligenter admoneatur, quod, quamq; sanctum munus suscepturus est.

Verùm eius sermonis vis, in subdiaconis potissimùm monendis versetur, quò rectius, dum integrum est, deliberare possint, an castitatem, quę perpetua illi ordini est annexa, profiteri velint, eoq; accuratius, propterea in graui illa deliberatione videat, quid Deo auxiliante præstari posse sperent, neque in eo Ecclesiastico, spiritualiq; munere suscipiendo, quicquam

agna-

agnatorum, vel huiusmodi aliena voluntate, sed sua spontanea deliberatione agant, nec verò in sacri eiusdem ordinis susceptione, vitæ huius commodum aut alind quicquam eiusmodi, sed Dei honorem sibi propositum habeăt. Huius generis sermo, à quocunq; appositè habetur, vtilis ille quidem est, at multis partibus longè vtilior erit, atq; opportunior, si eundem Episcopus accuratè, studioseq; habuerit.

Monentur adscripti quomodo functiones suas obire debeant. Cap. LII.

QVicunque clericus, alicui Ecclesiæ adscriptus, vbi ordinis à se susceptí functiones obeat, memor complurium sanctorum, qui vel toto vitæ tempore, vel multis saltem annis, in alicuius etiam minoris ordinis ministerio, munereve religiosè versati, ad altiorem se ordinis gradum prouehi passi non sunt, eorum recordatione, exemploq; excitatus illud sedulò curet, atque adeo efficiat, vt ordinis, quo proximè initiatus est, præscriptas functiones, non elatè sed humiliter, non rarò sed frequenter, non negligenti studio, sed accuratè, piè, atque ritè præstet. Alioqui si in sanctis ijs functionibus negligenter, contraq; ac præscriptum est, se gesserit: illud norit, eo voluntatis suæ testimonio, sibi apud Episcopum aditum præcludere, ad altiorem gradum ascendendi.

Quales functionum clerici ascripti testimoniales esse debent. Cap. LIII.

PRæfectus autem, rectorve Ecclesiæ testimonium de clerico facturus, qui functiones in sua Ecclesia obierit, hęc testificationis suę literis speciatim, vereq; exprimat, quas scilicet functiones, & quamdiu, & quàm diligenter, & quàm piè, & quàm decenter, rectè, riteq; prestiterit.

Iuramentum præstandum, & quædam declarationes circa assignationes patrimonij, & promissiones prædictas. Cap. LIIII.

NE quis patrimonij ab alio cuiusuis conditionis homine assignati, aut promissionis titulo, quæ certa cautione de re omni victui necessaria suppeditanda facta sit, sacris ordinibus maioribus initietur, nisi præter cęteras superius pręscriptas cautiones, illud etiam publico instrumento caueatur, ea certa adiecta clausula, vt vterq; & qui patrimonium assignat, & cui assignatur iureiurando affirmet, id patrimonium verè possidéri, obtineriq;, ac nihil præterea inesse doli, & fraudis, nullumq; esse eo nomine contractum initum, nullumque promissum factum, nec verò in posterum se aliquid acturos, facturosve esse, quominus clericus, qui initiandus est, assignato patrimonio verè, req; ipsa vtatur, fruatur, proindeque si quid contra actum, gestum, factumve erit, id omne irritum, rescissum, atque planè ipso iure nullum, nulliusque roboris esse velle; si quid autem contra actum erit, ei præterea qui

sacris initiatus est pœna sit, vt statim ipso facto Episcopi arbitrio, ab ordinũ, quos suscepit munere, functioneq́, suspensus sit: nec alijs maioribus ordinibus ascribi possit.

Verùm nè qui patrimonium assignat aliquo timore deteneatur, quominus illud, vel assignet, aut cautione victus, qui clerico satis sit, præstet, sed quò magis ad id ipsum excitetur, statuimus patrimonium eo nomine assignatum, cautionemq́, item, ita ei vsui annecti, vt qui initiatus est, illud patrimonium, aut cautionem alienare, vel remittere nullo modo possit, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sit adeptus, vel aliunde habeat vnde viuere possit. Sed nec deliquendo amittere, vsq; adeo, vt ne grauis quidem criminis, quod ille admiserit, causa præscribi, nec fisco applicari queat: sed ad eum, qui assignauit, donauit, cauitq́, & ad eius heredes, aut ad alios, qui ab intestato clerico initiato succederent ipso iure redeat.

DE OFFICIO SACRISTAE.

Sacrista his intendat, quæ sequuntur. Cap. I.

ACRISTA habeat custodiam sacrorum vasorum, vestimentorum Ecclesiasticorum, & totius thesauri Ecclesiastici.

Vasorum, vestimentorum, instrumentorum, & ornamentorum omnium altarium, & reliquorum omnium munditiæ, nitoriq́, consulat.

Eiusdem curæ sint lumina, cera, & oleum, vinum, hostias, candelas, & cereos, cæteraq́, à Sacristia necessaria ad diuina officia præparet.

Aquam benedictam singulis hebdomadis, uel etiam sæpius, si opus erit, ipse renouet; uel ab alijs renouandam curet.

Altare maius, & omnia alia, præcipuè diebus festis, decenter ornet.

Hora congrua ipse, uel alius eius uice, campanæ sono det signum matutini, missæ, & aliarum horarum canonicarum.

Habeat in Sacristia tres tabellas; vnam in qua omnes missæ, & officia pro mortuis, & reliqua descripta sint, quæ ex imposito onere, ac munere, quacumque de causa in ea Ecclesia celebrari oporteat: alteram, in qua vniuscuiusq; dignitatis, præbendæ, cappellæ, altaris, seu alterius beneficij, & alijs diuinis officijs eius Ecclesiæ in missis, & alijs diuinis officijs obeundis debita munera contineantur; tertiam quam supra diximus à magistro chori conficiendam esse. Curetq́, vt quæ tribus his tabellis præscripta sunt munera, à quibus debet omnino præstentur.

Eiusdem officium erit operam dare, vt è Sacristia sermones de inanibus, profanisq́, rebus, multoq́, magis iurgia, rixæ, & turbæ omnes arceantur.

Laicos ibidem versari ne patiatur.

Nemini permittat, vt sacris vestibus induatur; nisi tunc, cum ei missa celebranda sit.

In ijs,

In ijs, qui primo, qui secundo loco, qui deinceps missam celebrare debeant, ordinem tabulæ seruandum curet.

Siquis autem suo tempori præsto non fuerit, vel ei, quem absens suo nomine substituerit, vel proximo post absentem, suo arbitrio, missæ locum det.

Duobus autem ad summum, potestatem faciat eodem tempore parandi se ad missæ celebrationem.

CAP. II.

Sacristia vnaquæq; habeat, quę sequuntur.

Primò armarium, uel uestiarium unum, plurave ad indumenta conseruanda, instructa suis capsulis, aut loculis, aliove modo, opereve multipliciter, ordineq; distincta, pro Ecclesiæ ratione, uel suppellectilis copia.

Tum pręterea oratorium separato, quantum possit, loco positum, atque disiunctum: ubi possit Sacerdos in solitudine se colligere, & orare ante, & post missæ celebrationem.

Labellum item cum manutergio appenso, ad manus abluendas, & abstergendas.

Tabulam etiam de orationibus, sacro vnicuiq; indumento accommodatis.

Tabellam quoq; appensam, in qua, & missæ, & anniuersaria singula, ordine notata sint: quæ vel ab uniuerso illius Ecclesiæ Clero, uel ab vnoquoq; in singulos dies, hebdomadasve peragi, pręstarive debent; Ac reliquas item tabellas, Episcopi iussu confectas.

Sit in Sacristia item tabella, in qua singuli Episcopi, qui Ecclesię illi pręfuerunt, notata temporum ratione descripti sint; vt frequentius Sacerdotes commeminerint pro illis preces, & sacrificia offerre.

Vestes autem sacræ, cęteraq; ornamenta, uolumina item Ecclesię usui, ministerioq; addicta, ac reliqua Ecclesiastica suppellex, & Parochiales itē Codices in Sacristia certis armarijs, rectè, atq; ordine asseruentur. Nec uerò sordibus, situ, squallore, puluereq; obsordescant; sed quoad eius fieri potest, ab omni sorde, & inquinamento pura omnia, & singula sint, ac integra: ac nullo præterea modo lacera, sed sarcta, tecta, nec malè compacta.

Baptisterij, Sacrarij, Tabernaculi, Lunulæ, Vestium, aliarumq; eiusmodi rerum forma, instructionum libro demonstrata, in Ecclesiæ Cathedralis Sacristia ponatur: ad cuius similitudinem reliquæ, quę in alijs Ecclesijs adhibentur, rectè confici possint.

In Sacristia ipsa silentium seruetur accuratè: neque in eam pateat aditus laicis, nisi necessariò.

Ecclesiæ dicata nè in profanos vsus concedantur, sed cautè obseruentur. Cap. III.

Caueant Ecclesiarum rectores, alijve ministri, nè aulea peristromata, tapetia, aliaq; supellectilis, & ornamentorum genera Ecclesiæ, aut Sacristia addicta, ad domesticum vsum vllo modo vnquam adhibeant: nec verò

alijs

alijs vtenda dent. Vestes autem sacræ aliaq; indumenta, Missæ diuinorumq; officiorum cultui dicata, in vulgus cuiquam exposita ne sint, sed armario, vestiarioq; inclusa, claue obserentur.

Tabella missarum habenda. Cap. IIII.

T*Abella, in qua certa omnis missarum celebrationum distributio, dies scilicet, hora, & altare, tum Sacerdos, qui celebrare debet, aptè descripta appareat, in Sacristia loco conspicuo proposita, atq; affixa sit.*

Aliqua censura irretiti qualiter tabella, & aliter publicandi. Cap. V.

I*Vbeat Episcopus in omni Sacristia certo conspicuo loco tabellam affigi, in qua eorum qui interdicti, aut excommunicationis vinculo irretiti sunt, nomina, & cognomina rectè descripta in omnium conspectu sint, vt & si quãdoq; fortasse præsentes sint, à diuinis officijs, Ecclesiaq; eijciantur; & si contra nostrum decretum in ea censura prestiterint, in singulos menses ad eiusdem præscriptum de more denuncientur. Illorum præterea singulorum nomina, & censuræ item, qua affecti sunt genus, octo post diebus, quàm interdicti, excommunicati ve sunt, ad regulares quoq; mittantur, vt cum istis ipsi etiam agant ad præscriptum constitutionis, quam summus Pontifex Bonifatius Octauus eo de genere edidit, quod si contrafecerint, pœnas subibunt ea ipsa constitutione sancitas.*

DE OFFICIO CVSTODIS.

Custos, quæ sequuntur diligenter obseruet. Cap. I.

VSTOS Ecclesiæ, vel quicumque alio nomine id negotium curant, obseruent diligentissimè, & clericos, & laicos, contra decorum, & honestatem Ecclesiæ delinquentes; eosque sui officij moneant, ac si non resipuerint, ad chori præfectum, vel Episcopum deferant.

Omnia, quæ Ecclesiarum honestati, ornamento, decoreve officere possint, prohibeant, & arceant.

Neve quemquam noctu in Ecclesia morari sinant.

Maximè autem vigilent, nè altaria spolientur, aut quidquam ex Ecclesia surripiatur.

Quales in Parochialibus Ecclesijs habendæ sint Campanæ. Cap. II.

P*AROCHIALIS Ecclesia, si campanas tres, grandiorem scilicet mediam, & minimam habere non possit, saltem duas, vbi fieri potest*

habeat;

habeat; easq; distinctæ soni concentu inter se rectè consentientes, pro varia diuinorum officiorum, quæ fiunt ratione, & significatione.

CAP. III.

SImplex Ecclesia, oratoriumve, vnam tantùm campanulam habeat, vt Iohan. 12. Pont. constituit.

Quid in campanis inscribi debeat. Cap. IIII.

CAmpanis autem ipsis res nulla profana deinceps insculpatur, inscribaturve, sed crux, & sacra aliqua imago, vtpotè sancti Patroni Ecclesiæ, piave inscriptio.

Campanæ sunt consecrandæ. Cap. V.

NEque rursus eæ in turrim campanilem sustollantur, antequam ab Episcopo ritè precibus, ac benedictione consecratæ sint.

Certus modus in pulsatione campanarum per Episcopum committendus. Cap. VI.

EPiscopus pro temporum ratione, ac vicissitudine certam horarum, certumq; interuallum pulsandis campanis præscribere curet, quibus diuinorum officiorum significatio detur. Quæ certa interuallisq; distincta pulsationis ratio in tabella edita ordine notetur, vt & Vrbanis, & diœcesanis Ecclesijs vsui rectè accommodata, vbique eadem ad præscriptum eiusdem Episcopi seruetur.

Vestes sacræ illius coloris quem rubricæ requirunt in celebratione diuinorum habeantur. Cap. VII.

SIcut Sancta Mater Ecclesia pro temporum, officiorumq; ratione, sacrarum vestium apparatum, ornatumq; coloribus distinctum esse voluit; ita quemadmodum etiam Missalis Romani rubrica præscribit, in omni Ecclesia, & altare, & Sacerdos celebrans, siq; solenniter fit, Diaconi etiam, & Subdiaconi, & alij eiusmodi ministrantes, sacro vestium amictu, vt pro Ecclesiarum facultatibus fieri potest, induantur; qui colore distinctus, diuinorum officiorum ritui, & temporum rationi conueniat.

Quibusdam diuinorum celebrationibus cantores laici quales esse, & incedere debeant. Cap. VIII.

CVM Clerici desunt, qui cantorum in diuinis officijs partes præstent, ita vt laicos homines ad id muneris aliquando mercede conduci, adhiberive necesse sit; tunc ij non solùm in Missa solenni, & diuinis officijs, id quod in multis Ecclesijs vsu seruatur, sed & in processionibus, & in funerali bus, & in alijs Ecclesiasticis actionibus, ad quas, vel in Ecclesia, vel foris adhibentur, cùm id munus gerũt, habitu clericali superpelliceoq; decenti vtãtur: vita præterea, & moribus ab Episcopo, scripto ante probati sint. Nec verò

contra

contra quam præscriptum est, cuiquam laico in Ecclesia musici munus illis diuinis, Ecclesiasticisue officijs, aut in Ecclesia, aut foris concelebrandis committatur: nec rursus ille suscipiat, gerat ve, pœnis mulctisve propositis arbitratu Episcopi.

Qui contrauenientes prædictas pœnas luent. Cap. IX.

E*AS autem pœnas luat, tam qui susceperit, quàm qui commiserit, dederit, conduxerit, permiserit ve: quicunque sit, siue Capitulum, siue fabricæ administratores, siue rector Ecclesiæ, siue Confratriæ præfecti, siue alius quispiam, ad quem id pertineat.*

Qualiter consuetus tridui hebdomadæ sanctæ strepitus sit edendus. Cap. X.

T*Riduo illo hebdomadæ sanctæ, quo ex sanctæ Ecclesiæ consuetudine strepitus, & fragor fieri solet, ad significandam in Iesu Christi passione, illarum rerum omnium commotionem, is semel tantùm, post extremam matutini officij orationem adbibeatur, ad rubricæ præscriptum.*

Cura verò sit eorum, qui Ecclesijs præsunt, vt à populo religiosa pij, mœrentisq; animi meditatione, ille fiat.

DE OFFICIO OSTIARII.

CAP. I.

STIARIVS fores Ecclesiæ custodiat.

Ecclesiam suo tempore claudat, & aperiat.

Infideles, hæreticos, excommunicatos, & alios, quibus iure interdictum est, ab Ecclesia arceat, & eijciat.

Ne populum propiùs ad Sacerdotem, rem diuinam facientem accedere patiatur.

Campanas pulset.

In Ecclesia dormientes, vendentes, ementes, deambulantes, colloquẽtes, aliave ratione officia diuina perturbãtes, & quouis modo indecorè, atq; irreuerẽter se habẽtes, moneat; si pertinaces sint expellat; aut ad superiorẽ deferat.

Mendicantes excludat.

Ecclesiam verrendam curet.

Bruta deniq; canesve expellat; quidquid ve in Ecclesia dedecet, amoueat.

CAP. II.

C*Lericorum sit ostiarij functiones in Ecclesia Cathedrali obeuntium, Ecclesiasticos homines, supplicationum processionum ve causa in certum locum congressos, si quos vagantes deambulantes, colloquentesve animaduerterit, Episcopi auctoritate probibere; tum etiam contumacium nomina ad eundem deferre.*

DE OFFICIO LECTORIS.

CAP. I.

LECTOR in Ecclesia Prophetias, quæ in missa legendæ sunt, & lectiones pronunciet, quæ ex veteri & nouo testamento in matutinis dicuntur.

Pueros, si ita Episcopo videatur, prima fidei rudimenta doceat.

DE OFFICIO EXORCISTAE.

Quæ imprimis curare, & cauere debeat exorcista. Cap. I.

NEMO energumenis manus imponere, aut causa eijciendi Dæmones exorcismos legere audeat, nisi exorcistæ ordine sit initiatus.

Is exorcismos memoriæ mandare studeat, idq; ex libris, Episcopi iudicio comprobatis, & cum res postulauerit, vel eo munere fungi oporteat, id ne agat; nisi consulto, & consentiente Episcopo.

Episcopus autem nemini, ne Sacerdoti quidem permittat, vt id munus exequatur; nisi eius ætatem, & mores probarit.

Caueat etiam, nè intercedat vllus in exorcismis quæstus, neve vlla curiosa percunctatio, presertim, quæ ad diuinationem pertineat.

Licentia exorcizandi prius ab Episcopo impetranda. Cap. II.

NE Sacerdoti, clericove seculari, aut regulari, exorcismum energumenis adhibere liceat, nisi is exorcizandi facultatem, scripto exaratam ab Episcopo impetrarit.

Quam facultatem, vbi quis probatus obtinuerit, hæc, quæ mox infra ordine præscribentur, accuratè seruet, atq; exequatur.

Quæ ab exorcista sint prius inquirenda. Cap. III.

ANtequam exorcizare aliquem aggreditur, perquirat in primis, energumeni, energumenæve vitam, ac mores, tum exploret actiones, & medicum, si expedire censuerit, consulat, adhibeatve, vt videat, an quod ab illo, illave agitur, fiat morbi alicuius, aut bilis atræ vi, an verò sponte, ac dissimulanter, an deniq; dæmonis malorumq; spirituum vexatione.

Videat item, an ille excommunicationis vinculo irretitus vnquam fuerit, anq; absolutionem ritè acceperit.

Manus à munere excutiat. Cap. IIII.

IN hoc exorcizandi munere, euiusve occasione non modò quæstum fugiat, sed ne doni, aut muneris quicquam, vel minimum capiat.

Quo loco, & quibus præsentibus fiat. Cap. V.

NE in ædibus laicalibus, locisve priuatis, sed in Ecclesia, loco aperto, & conspicuo, neque in omni quauis Ecclesia, sed in ijs solùm, quas certas Episcopus statuerit.

Neque in conspectu multitudinis, non remotis tamen arbitris, sed præsentibus viris honestis, atq; ætate grauibus, in ijsq; vno saltem, vel duobus Ecclesiasticis hominibus.

Quos mulieri energumenæ dum exorcizatur adhibeat. Cap. VI.

MVLIERI autem energumenæ cum exorcismum adhibet, id præstet, duobus ætate, vitaq; probatis viris, tum fœminis etiam, itidem probatis, præsentibus, ijsq; omnibus si fieri potest, energumenæ consanguineis, aut affinibus.

Prosequutio prædictorum. Cap. VII.

MARES, aut alios præsentes adesse ne omnino patiatur; nisi vnum Ecclesiastici ordinis hominem.

Quando, & qualiter fieri debeat exorcismus. Cap. VIII.

NE ante ortum, nec verò post occasum solis quemquam exorcizet. Ne duos simul eodem tempore, sed vnumquemq; sigillatim, ac separatim. In huius muneris functione, grauiter, piè, & religiosè in primis se gerat.

Præparatio opportuna exorcistæ. Cap. IX.

QVamobrem pridie illius diei, quo alicui exorcismum adhibere inceperit, se ieiunio, & oratione præparare studeat. Tum confessus, conscientia ab omni culpa, pura, ac munda, magna cum humilitate, & fide, memor potestatis, quam à Domino acceperit expellendi dæmones, ad id munus obeundum accedat.

Missæ sacrum à quibus prius faciendum. Cap. X.

SI Sacerdos autem est, antequam exorcismum inchoet, missæ sacrum faciat, si id commodè præstare potest.

Prius conscientia energumeni expianda. Cap. XI.

ENergumenis verò exorcismum ne adhibere incipiat; nisi illi primùm cõfessi sint: adhocq; eos cohortetur, vt omnis anteactæ vitæ peccata diligenti conscientiæ discussione confiteantur.

Monitiones energumenis faciendæ. Cap. XII.

TUM sæpè moneat, vt precibus, orationi, & sanctis meditationibus, & pietatis studijs, atque exercitationi se dent; religiosas Ecclesias, vbi sanctorum reliquiæ reconditæ sint, certis diebus piè visitent: ieiunia prę tereà, & in sexta quaque in primis feria, quo die passionis Iesu Christi Domini memoria recolitur, religiosè amplectantur.

A quo contactu cauere debeat exorcista, sui, & altaris. Cap. XIII.

CAueat dum exorcizat, nè energumenæ mulieris capiti, corporíve, nisi cum magna honestate, atque cautione manum adhibeat; nève energumenum energumenamve altari imponat, nève quicquam aliud agat, quod offensionem præbeat.

Ad formam libri comprobati exorcismus fiat, eiusque regulę tabella descriptæ habeantur. Cap. XIIII.

NE alijs verò exorcismis, precibus ritibusq́; ad id munus vtatur, nisi ad libri à Santa sede Apostolica comprobati rationem præscriptam. Cui nihil ab eo addi, detrahi, aut mutari fas sit.

Præscriptas regulas, quò diligentius seruet, tabella descriptas, eo loco sibi proponat, vbi potissimùm id munus geret.

Exorcistæ in ieiunijs exerceantur. Cap. XV.

EXorcistæ munus, cum sit energumenis manum imponere, à quibus, vt mali spiritus eijciantur, ieiunia, & orationes Christi Domini testimonio adhiberi iuuat: eos porrò clericos, qui in exorcistarum numero adscribūtur, vel hoc officium exercent, curet Episcopus in ieiunijs, & orationibus frequentiùs se se exercere.

DE OFFICIO ACOLITHI.

CAP. I.

COLITHVS, Subdiaconos, & Diaconos, ad altaris obsequium affectans, eis inseruiat.

Lumina accendat, & defferat.

Vrceolos vini, & aquæ ad missæ sacrificium paret.

Qualiter Acolithi, ad comitatum Episcopi restitui debeant. Cap. II.

VT Acolithi munus, quod præter cęteras functiones fuit, Episcopū comitari, ad eam ipsam functionem, aliqua ex parte restituatur, curet Episcopus clericos, quos in eo ordine adscripserit, eam in loco, vbi ipse, aliquando

præstari, vt opus esse censuerit, præsertim, cum ad aliquod Episcopale munus obeundum accedit. Si quę complures eiusdem ordinis sunt, rationem certam ineat, vt per regiones distincti, in orbem id muneris pręstent.

DE OFFICIO THESAVRARII.

Distributiones, pœna à Thesaurario iniuncta, ritè fiant. Cap. I.

HESAVRARIVS Capituli, siue alius quocumque is nomine dicatur, qui quotidianas distributiones partitur, curet ipsas vnicuique distribuendas pro rata parte laboris, & officij ex iuris, & nostrarum, & prouincialium Constitutionum præscripto, & ex ordine librorum punctatoris.

CAP. II.

IS distributiones eorum, qui absentia, vel errati causa notati fuerint, nè persoluat, si id fecerit tantundem de suo det, quod in Ecclesia vsum conferatur, & ob eam causam etiam vnius mensis distributiones amittat.

DE OFFICIO MANSIONARIORUM, siue Cappellanorum.

Quæ agere, & cauere debeant Mansionarij, seu Cappellani, & qualiter eisdem prouidendum sit. Cap. I.

ANSIONARII siue Cappellani, qui chori sunt quasi quædam columnæ, totum ferè horarum, ac diuinorum officiorum pōdus sustinentes, munus suum accuratè obeant.

Cum oportuerit, ad lectorile accedant, vt Antiphonas, Responsoria, Gradualia, & alia huius generis canant.

Solennibus festis diebus, & quoties opus erit, pluuialia induant, nisi alij nominatim huic officio præfecti sint.

Si muneri suo defuerint, illius horæ, in qua non satisfecerint, distributione priuentur, & alij eius arbitratu, qui choro præsidet, illorum officij partes suscipiant.

Iidem, vt muneri suo commodius satisfacere possint, ab ijs oneribus liberentur, quibus ad chori vtilitatem, magistri ceremoniarum, & eius qui choro præsit, arbitrio leuandi videbuntur, neque quo tempore diuina officia in choro fiunt paruam Missam celebrent, nisi necessitas postularit.

Eisdem Episcopus honestum stipendium constituendum curet, quòd, si illis etiam dantur distributiones, eodem tempore, quo Canonici, pro officij, & laboris modo eas percipiant.

Duo ex

Duo ex prædictis qualiter, & ad quod opus singula hebdomada deligendi sunt, & contumaces quomodo puniendi.
Cap. II.

EX Mansionarijs siue Chori Cappellanis duo in singulas hebdomadas deligantur, idq; in orbem fiat, nisi aliud probatus Ecclesiæ mos requirat.

Horum alter officium ordiatur, & perficiat, consistens in medio choro, vel ad lectorile, quod ab ea parte sit, vbi is fuerit.

Alter Psalmorum tonum instituat pro tempore, & Antiphonarum, quę vbi legendæ fuerint, ab ipso tantùm, vel solùm ab aliò legantur, nisi id munus aliquis ex pueris seminarij ad impleuerit. Diebus verò festis, in decantãdis Antiphonis, Canonicis, & alijs voce præeat: & quæ cantanda, vel legenda sint, ipsis indicet, is antequã officium incboatur, chorũ ingressus, libros prępparet, Missam, Psalmos, Antiphonas, & alia, quę vsus requisierit inueniat.

Mansionarij siue Cappellani in suo munere contumaces, vel negligentes, pro modo culpæ, iudicio eius, qui choro pręsit, distributionibus careant.

Qualiter prædicti, & his similes cooptari debeant etiam suffragijs Canonicorum. Cap. III.

CVM de mansionarij, aut alterius Ecclesiæ ministri, qui Canonico inferior est, cooptatione agetur; is etiam præscripta Canonicis cooptandi ratione, à capitulo Canonicorum probetur; Cui probationi quatuor, plure ve, eiusdem ordinis ministri; à præfecto capituli peritiores delecti, interesse possint, quorum de eo cooptando sententiam capituli præfectus rogabit; tum illis remotis de approbatione, aut reiectione capitulum decernet, suffragijs occultè latis.

DE OFFICIO PVNCTATORIS.

Punctator habeatur, qui iuret, omnesque rectè notet.
C A P. I.

PVNCTATORIS creandi, morem in omnibus Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis retineri iubemus.

Is in mensem, vel in aliud certum tempus pro cuiusq; Ecclesiæ consuetudine à capitulo constitutus, iuret, se in officio suo obeundo fidem, ac diligentiam præstiturum.

Studiosè exploret, & in libro punctationum notet omnes, quicunq; ij fuerint, qui sacras horas, & diuina officia nõ obierint; quiq; contra, q̃ his, alijsve nostris siue prouincialibus constitutionibus pręscriptũ est, in choro quidquã fecerint, qua in re is vllius non odio, non amore, non spe, non metu moueatur.

Non rite notans in quam pœnam incurrat. Cap. II.

SI aliquem iniuria notarit, de suo ei satisfaciat; si verò notandum prætermiserit, de suo item tantundem det; quod in Ecclesiæ vsum conuertatur; & integras vnius hebdomadæ distributiones amittat.

Liber punctationum qualiter custodiendus, & ostendendus, & punctator diuinis intersit; aliter quomodo prouideatur, & in quam pœnam incurratur. Cap. III.

LIbros punctationum diligenter custodiat, & Episcopo quoties voluerit, & capitulo singulis mensibus exhibeat. Quo tempore is in officio punctatoris permanserit, sacris horis, & officijs omnibus intersit; nisi absit de eius licentia, qui Choro præsidet; quo tempore alium, ab eodem chori præfecto probandum, substituat, qui suo muneri satisfaciat: si secus fecerit, pro singulis vicibus vnius diei distributionem amittat.

Quando alter ab Episcopo adhibeatur punctator, qui eadem quę supra præstet, libriq; conferri debeant, & qualiter omnis controuersiá tolli. Cap. IIII.

VT autem hoc officium melius exerceatur, neminiq; aliquid iniustè, aut remitti, aut adimi possit; prȩter delectum à Capitulo, alter puncta tor ab Episcopo creetur, si ita ei expedire iudicauerit.

Is, suprascripto iureiurando apud Episcopum præstito, altero in libro omnes, qui suo muneri defuerint, notet.

Singulis hebdomadis ambo punctatores libros interse conferant: & si qua in re discreparint, Episcopus, vel eius Vicarius illico omnem eorum controuersiam sine vlla forma iudicij, sublato quocumque etiam appellationis impedimento, dirimant.

Episcopus deligat ad id punctatoris officium, quem voluerit, idoneum clericum.

Eidem Episcopo facultas sit, de ea Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, in qua punctator creandus sit, omnes, quoscumque libuerit, propositis pœnis suspensionis à diuinis, & alijs suo arbitratu cogendi, vt id munus suscipiant, & obeant; si malitia Canonicorum hac diligentia indigere Episcopus iudicauerit.

Iuramentum per punctatores etiam à Synodo diœcesana præstandum est. Cap. V.

QVod de punctatorum iureiurando supra sancitum est, id & ab ijsdem, & vnoquoque item punctatore, qui vel festi diei, vel funeris, vel anniuersariorum, vel processionum, vel aliorum deniq; diuinorum officiorum causa, etiam in Collegiatis, alijsve Ecclesijs, constitutus est, præstetur, non modò cum punctatoris officium suscipiunt, verum etiam in publica diœcesana

Synodo

Synodi conuentu, qui habebitur, dum ipsi id officium gerunt; quo religiosius vnusquisque eorum excitetur ad debitum in munere suo obeundo diligẽtiam, officium, cum fidelitate coniunctum adhibendum.

Pœna non iurantis. Cap. VI.

SI *quis autem punctator non iuratus, id munus inierit, aut gesserit, mulctetur pro modo culpæ Episcopi arbitratu.*

Quanto tempore eorum duret officium. Cap. VII.

V*Niuscuiusque punctatoris officium, ac munus deinceps trimestre sit; quod tempus ab Episcopo, & ab capitulo, suo cuique punctatori, prorogari liceat.*

Errata quorumcumque notanda. Cap. VIII.

P*Vnctatorum, quos Episcopus, capitulumq́; constituerit cura, & officium sit, tum capituli vniuersi, tum vniuscuiusque dignitate præditi, canonicive absentiam, & errata notare.*

Punctationes distinctè pro absentia, & erratis faciendæ. Cap. IX.

V*Nusquisque eorum, quò ad notandi rationem attinet, in ijs omnibus, & singulis, quæ in nostris decretis, eo de genere præscripta sunt, sui muneris, curæq́; partes præstet.*

Accuratè in primis, recteq́; notet, non eos solùm singulos, qui statis Canonicis horis è Choro abfuerint, verum etiam vnumquemq́; contra nostrorum decretorum præscriptum in Choro, in processionibus, in funeralibus, diuinisq́; alijs officijs errantem, peccantemve.

Quando ad Canonicorum præsentium absentiæ, & errata referri, & controuersiæ à præfectò Chori si valeat, aliàs à Vicario Episcopi decidi debeant. Cap. X.

V*Nusquisque præterea punctator singulis diebus, cum diuina officia peracta sunt, quos pro absentiæ, aut erratorum ratione in Choro notarit, eos præfecto Chori, præsentibus alijs de capitulo, qui eo loco tunc adfuerint, in Sacristia, aliove loco, vbi superpellicea, Canonicalesve cappas, & induunt, & exuunt, cum primùm eò Clerus, collegiatim à Choro redierit, nominet, errataq́; singula exponat. Si quis verò erit, qui aliquam absentiæ suæ, alteriusve facti causam afferat, quamobrem se contra præscriptas regulas quicquam non egisse, admisisseve; nec propterea absentiæ, vlliusve errati pœnam commisisse putet; id tunc Chori præfecto corã punctatoribus planè significet. Nec uerò si punctator contradicat, is cum illo nõ modò non cõtendat,*

neque verbum vllum commutet, sed ne respondeat quidem: immò verò statim inde secedat. Præfectus autem cæteris præter punctatorem, semotis, de re tota deliberet; atq; si ita planè rem se habere manifestè compererit, nullam, vel absentiæ, vel errati culpam ille commiserit, illius punctationem in Choro notatam, deleri iubeat. Si verò ita sanè non constiterit; in librum punctationum omnino referri mandet. Quod si qua, vel difficultas, vel ambiguitas erit; Vicarius Episcopi consulatur, qui totam rem statim sine forma iudicij, liberè arbitratu suo statuat, vt iam est sancitum.

Sin autem hæc, notatos, errataq; in Sacristia, aut alibi Canonicis, Capitulove nominandi, seu exponendi ratio, aliquid vel incommodi, vel turbæ, vel dissensionis, vel rixæ, offensionisve afferat, vt punctatores ipsos, ab officij sui libertate deterreat; Episcopo integrum sit, illam omittere, rescindere, atque abrogare, & vt magis expedire censuerit.

Quos alios etiam punctator notet. Cap. XI.

PVnctator præterea, qui vel idem, vel alius sit, ab Episcopo constituatur, cuius officium erit, singulos mansionarios, Capellanos, Sacristas, custodesve, alios ve Ecclesiæ ministros, Chori officijs adstrictos, qui statis horis ab illis abfuerint, quive contra nostras ordinationes, aliave, vt supra, errata cõmiserint, diligenter obseruare, eosdemq; in Choro quam primùm notare.

CAP. XII.

Supra satis dictum.

HIC item punctator iuret; officium tribus mensibus gerat; absentes, & errantes obseruet, notet; notatosq; in Sacristia nominet: & statam in libro punctationem seruet; & in suo munere cętera omnia, quæ alijs punctatoribus præscripta sunt præstet.

Quando dictorum librorum collationes, supputationesq; faciendæ, & subscribendæ erunt. Cap. XIII.

SIngulis hebdomadis, vt est supra decretum, punctationum suarum libros conferant inter se punctatores illi, quorum alter ab Episcopo, alter à Capitulo delectus est: ex qua collatione, tum quicquid pro suæ quemque personalis in Choro residentiæ munere præstitisse; tum rursus, pro absentiæ, erratorumve ratione, quoties officio suo defuisse, diligenti punctationum supputatione facta, constiterit, id firmum ratumve vsque adeo sit, vt eo collato, in singulas hebdomadas calendo, tribus primis vniuscuiusque mensis diebus canonicalis ministerij, aut opere, quam quis in Choro præsens, mense proximo superiori rectè, & ritè obierit, certa, firmaq; supputatio, à præfecto Chori, & à punctatoribus constituatur, qui præterea eo nomine constituta illi supputationi subscribant.

CAP. XIIII.

Supra idem c. 10.

EAM verò cautionem punctatores adhibeant, vt cum in libris conferẽdis aliquid compertum esset, quod vllo quouis modo discreparet; antequam illa

quam illa punctationum, distributionumve supputata ratio constituatur, quæ stata, firma, & subscriptione munita sit, Episcopum, aut eius Vicarium consulant; qui sine ulla forma iudicij, omnem controversiam dirimat.

Qualiter reddituum capitularium totius anni supputatio facienda sit. Cap. XV.

AD certam illius collatæ, & constitutæ supputationis rationem, mense Octobri, aliove singulis annis, omne, quod ex communi Capituli censu habere quis debet, rectè pro uniuscuiusque Ecclesiæ more supputetur. Cui supputationi, calculove, præfectus capituli, & alter Chori, item punctatores, canepariis capituli, & si ita capitulo videbitur, duo item alij, à capitulo delecti, præsentes adsint. Vid. d. c. 23. §. ult.

Quæ cautio in dicta supputatione habenda sit, & qualiter subscribenda sit. Cap. XVI.

IN eo omni calculo cautio omnino sit, ut unicuiq; verè detrahatur, quod detrahi par est, pro ratione dierum, & horarum canonicarum, quibus à Choro, diuinisq; officijs abfuerit: nisi illum, ijs causis abfuisse contigerit, ob quas Tridentina sanctione, Constitutionibusq; Provincialibus quis licet absens, in præsentibus tamen censetur.

Tum detrahatur item pro ratione erratorum si quæ ille commiserit.

Huic supputationi ita initæ, ac detractæ, præfectus capituli, & item Chori, & illi duo à capitulo delecti, ac punctatores item subscribant.

Cui & cur prædicta supputationum scripta ritè obsignata tradi debeant. Cap. XVII.

TAbulæ verò, syngraphæ, aut scripta huius sic initæ, & subscriptione obsignatæ supputationis, thesaurario, Canepario ve Capituli tradantur, ut, quod unicuique debetur, statis temporibus, pro illius constituti calculi ratione persoluat. Aut eidem consentienti, quantum quisque pro illius supputationis ratione, habere, capereve debet: tantundem cedat è communi residentiæ censu.

Ne ante statuta tempora distributiones persoluantur. Cap. XVIII.

NE Capitulum, aut Thesaurarius, Caneparius ve Capituli, aliusve quicunque, qui distributiones partitur, cuiquam de Capitulo, alijve Chori ministro, etiam qui præsens diuina officia obierit, nè eo quidem nomine, quod distributiones iam suas, residentiæ munere eum fecisse constet, ante stata solutionis tempora persoluat, uel eo nomine cessionem alicuius exactionis ante faciat.

Ne item, nisi recepta syngrapha ritè subscripta, soluantur. Cap. XIX.

CVM verò solutionis stata dies venerit; ne cuiquam item soluat, cedatve, nisi tabellam illam, syngrapham ve acceperit, cui à præfecto Capituli, & à Præfecto item Chori, & à punctatore etiam Episcopali, & ab altero item Capitulari, & alijs præterea duobus subscriptum sit, si quos supputationi Capitulum constituerit: ac præterea, nisi mandatum solutionis, cessionisve, à præfecto capituli acceperit, ab alio ve, ad quem de more spectat.

Prædictis contrauenientes, quibus pœnis afficiantur. Cap. XX.

SI verò plus soluerit, vel cesserit, quàm supputationis ratio tulerit, aut ante soluerit, cesseritve, quàm certa illis supputationis syngrapham subscriptione, vt supra obsignatam acceperit: vnius mensis distributionibus, & alijs arbitratu Episcopi mulctis Sacristiæ, aut sodalitati Corporis Domini in ea Ecclesia constitutæ, aliýve pio loco attribuendis, plectatur. Quibus pœnis mulctisve præfectus etiam Capituli, & Chori item, & punctatores, atque ad supputationem ita delecti, illi duo Capitulares, qui eiusmodi solutione, cessioniuè vllo modo assenserint, afficiantur.

Quam multam, pœnamq; ijdem subeant, si alio quouis modo in eo assenserint, vt cuiquam soluatur, cedatur ve distributio aliqua illorum dierum, aut horarum canonicarum, officiorumve, quibus, vel præsens ille in choro nō adfuerit, vel erratum huiusmodi in diuinis officijs contraxerit, vt nostris decretis, aut alio quocunq; iure censeri in absentibus debeat.

Recipientes vltra debitum scienter, qualiter plectendi erunt. Cap. XXI.

QVI verò, vel ante solutionis, cessionisve, & syngraphæ tempus, vel plusquam sibi debeatur vllo quouis modo pactioné scienter acceperit; is ab Episcopo, & restituere cogatur, & triplo mulctetur, quod locis pijs eiusdem Episcopi arbitratu attribuatur.

Quacunq; causa, & si de aliorum non tamen Episcopi consensu contra prædicta aliquid recipiens totum restituat. Cap. XXII.

SI verò vlla cuiusuis generis causa, causave specie, aut prætextu cuiquā distributiones, aut ab vniuerso Capitulo, aut ab eorum singulis contra nostra decreta, & præcepta dari, donari, remitti, aut quauis colusione concedi, sine consensu Episcopi contigerit; ne illas quisquam capiat; si perceperit, retinueritve, ne suas faciat; sed restituere cogatur.

Prædicta

Prædicta pro capitularibus, etiam locum habeant pro aliorum inferiorum distributionibus.
Cap. XXIII.

Haec omnis ratio in supputatione, & solutione distributionum Capitularium supra præscripta, pœnęq, ibidem proposita: locum etiam habeant in quouis distributionum censu, qui ad mansionarios, sacristas, custodes, aliosve Chori ministros, & inferiores Canonicis, quocunque nomine nuncupatos pertineat.

Itidem vt supra, de eorum ipsorum punctatoribus, Thesaurarijs, caneparijs, aut si quos à capitulari censu, Thesaurario, caneparioue, & punctatoribus distinctos habuerint, decretum sit. At loco eorum duorum, qui de Capitulo ad supputationem adhibendi sunt, alij itidem duo, ex ipsis inferioribus Chori ministris, distributionum censum, à Capitulari, Canonicalive separatū habentibus adhibeantur; ijq, ab ijsdem, ad quos census pertinet, eligantur.

DE OFFICIO MAGISTRI CHORI, & cęremoniarum. Tit. XX.

Quæ à magistro cæremoniarum agenda sunt, & quæ suis ordinibus contrauenientium pœna.
Cap. I.

HORI, *vel cęremoniarum Magister, siue alio huiusmodi nomine appelletur, qui diuinis officijs celebrandis tanquam magister est, denunciet officium simplex, vel solenne celebrandum.*

Quando de Dominica, de festo, vel de feria.

Quę Antiphonæ, Orationes, Psalmi, Lectiones recitandę, aut canendæ.

Quando standum, sedendum, caput submittendum, aut flectenda genua.

Omnes Ecclesię ministros sui officij admoneat.

Adolescentes, vel rudes, quibus Euangelium, Epistola, vel aliquid eius generis pulicè recitandum sit, prius in Sacristia audiat, & erudiat.

Eum omnes audiant; qui non audierint, ab eo, qui Choro præsidet, corripiantur; & si opus erit, ad Episcopum deferantur.

Tabellam in Sacristia figendam conficiat, in qua præscribat quid à singulis Canonicis, vel alijs beneficiatis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, cantandumve sit, qui, quo tempore, et ordine missam celebrare, vel horas dicere, aut alia munera obire debeant.

Qui autem, quod ei in tabella præscriptum fuerit, non fecerit; in quam horam peccarit eius distributiones amittat.

Cui-

Cuique plebi magister cęremoniarum constituatur, à quo cęteri ad formam libri editi cęremonias ediscant.
Cap. I I.

IN vnaquaque plebe Episcopus duos, vnumve saltem Sacerdotem, Ecclesiasticorum rituum vsu peritum, constituere curet, qui alios Sacerdotes, & Clericos cæremoniarum, quę in Missa, & in diuinis officijs ritè obeundis requiruntur disciplina, instruant diligenter; qua in re libellus de Missæ cęremonijs adhibeatur, qui iam in lucem exijt à bo. me. Cardinale Borromeo Metropolitano.

DE OFFICIO PRAEFECTI in Choro.

Quæ præfectus Chori præstare debeat, aliter puniendus.
Cap. I.

IN Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesijs, qui Choro præsidet, vigilet diligenter, nè quid prętermittatur in diuini officij institutione, vel progressione, vel in reliquis, quę ad probatam chori rationem pertinent, & alijs, quæ communibus, vel proprijs constitutionibus, in diuinis officijs obeundis prescribuntur. Neve absurdè, indecorè, vel præposterè quidquam fiat: si qui suo officio non satisfaciant, eos grauiter, & amanter obiurget; si non resipuerint, iubeat punctorem in libro illos describere, & ad Episcopum deferre, cui dignas pœnas pendat. Sin ipse in suo munere obeundo negligens fuerit, ab Episcopo, vel ab alio, qui Ecclesiæ pręsit, puniatur.

Quando hoc officio primus illius Ecclesiæ fungatur.
Cap. I I.

SI quæ autem Ecclesia non habet, qui huic muneri nominatim præpositus sit, vel si habet, is non adsit in Choro, præsidentis officio fungatur, qui primo Chori loco tunc sedet ex ijs, qui dignitates, aut Canonicatus in ea Ecclesia obtinent.

Delinquentes magistri quomodo obiurgandi, & puniendi.
Cap. I I I.

SI magister in officio suo deliquerit, à pręposito Chori obiurgetur, & ab ordinario puniatur pro delicti modo.

Vbi non exiſtit, aliquis pro hoc officio etiam communibus ſtipendijs ab Epiſcopo deligatur. Cap. IIII.

SI in aliqua Eccleſia non fuerit huiuſmodi officium, Epiſcopus, capitulo adhibito, ad id conſtituat clericum aliquem probatis moribus, & in diuinis officijs exercitatum, cui ſtipendium det, communibus etiam ſumptibus, ſi opus erit.

Nemo præter præfectum, vel quem pro officio id muneris ſpectat ſub pœna pro ritu diuinorum iubeat. Cap. V.

NE in Choro, Eccleſia, Sacriſtia, quò ad diuinorum officiorum rationem, ritumve pertinet, quicquam alius iubeat, niſi chori præfectus, vel is cui pro officij, quod gerit ratione, id muneris competit, pœna ei conſtituta Epiſcopi arbitrio.

Quando, & qualiter Epiſcopus præfectum Chori deputat, etiam amouere valeat. Cap. VI.

PRæfectus Chori, vbi ex antiqua, probataq́; Eccleſiæ inſtitutione nominatim nemo eſt, neque alius item, quem huic muneri Epiſcopus præfecit, eiuſmodi officio fungatur, qui digniori Chori loco ſedet: id verò, quò ad alium ei muneri Epiſcopus arbitratu ſuo præpoſuerit. A quo officio quandocumque eum amouere, tum rurſus confirmare Epiſcopo liberum ſit.

DE CLERICO AEGROTANTE.

Qualiter cui Parochiale munus aliqualiter ſpectat, etiam in Parochiali domo reſidere cogatur. Cap. I.

PArochum autem, qui quacunque de cauſa Parochialis curationis ſocium, vel adiutorem habet, tum ipſum, tum illum item in habitatione Parochiali manere, ac reſidere cogat, Epiſcopus, & fructuum mulcta, & alijs præterea pœnis, arbitratu ſuo irrogandis.

Vbi plures reſidere nequeant quid ab Epiſcopo agendum ſit. Cap. II.

SI verò præ domicilij Parochialis anguſtia, vnus, & alter item, illius habitatione vti Epiſcopi iudicio, nullo modo poteſt; tum eorum alterum, quem ipſe Epiſcopus, propoſita ſibi maiori illarum animarum vtilitate, delegerit, in domo Parochiali alterum in domicilio proximè conducto, aut tradito habitare, reſidereve Epiſcopus iubeat; cuius ſit efficere, vt id omne, & de domo eorum alteri tradenda, ædificandave, & de ea interim conducenda planè, à quibus debet, præſtetur. Vid. de hoc ſup. de Paroc. c. 6.

Si propter infirmitatem Parochus, vt supra residere nequeat qualiter prouidendum. Cap. III.

NE Parochus, animarumve curator ob senectutem, aut ob aduersam valetudinem, cęlive grauitatem ab eo residentiæ munere excusetur. Si verò eius inualetudo id generis est, quę curari possit, atque & loci, vbi Ecclesia Parochialis sita est, non datur, & aliunde facultas medici, & medicamentorum, tum Parocho, ex infirma illa valetudine laboranti, Episcopus curationis causa facultatem dare possit, qua liceat ei tribus, quatuorve mensibus ad summum, loco propinquiori, in quo eiusmodi necessaria non desint, manere, vbi valetudinem curet. Interea ad illius Ecclesiæ Parochialis curam gerendam Vicarium Episcopus constituat Parochi sumptu.

DE OFFICIO DELEGATI.

In causis delegatis, deficiente notario, qui, & qua mercede pro notarijs adhibeantur. Cap. I.

VICARIVS *Foraneus, atque alij quibus Episcopus processum aliquem aliunde, seruata iuris formula, cognoscendum, agendumve mandauerit, si in processu conficiendo notarium non habent, quem adhibeant; duos sibi morum, vitaq. integritate homines, qui acta conscribant, ad præscriptam iuris formam asciscant. Hisque mercedis taxa maior ea ne sit, quæ Notarij fori prescripta est, sed aut æqualis, aut minor pro illius loci ratione.*

Delegationis duorum in forma Dignum, nè indigni admittantur, quomodo fraudibus occuratur. Cap. II.

FRaudes sępe per eos committi animaduersum est, qui mandati literas Apostolicas, quas vocant de prouidendo in forma Dignum, impetrarint ad duos, qui illas deinceps exequantur, scriptas, ita vt, si vnus præstituto tempore non exequatur, alter exequi debeat. Ij enim ab vno, quoniam idonei non sint, reiecti, ad alium tacita, quam tulerunt, repulsa confugientes, beneficij, quod sibi conferri volunt, collationem non idonei aliquando surripiunt. Quamobrem omnibus, singulisq. notarijs, Cancellario, actuarijsve prohibitum deinceps sit, ne si eiusmodi delegatæ executionis acta confecerint, eorum partem, nisi de prioris iudicis exequentis consensu, concessuve, ad Canonum prescriptum edant: sed temporis, in mandanti literis præfiniti, spatio confecto, acta omnia, & singula ab se ob eam causam conscripta, illis ipsis ad alterum istiusmodi executionis iudicem debent, pœnis propositis, arbitratu Episcopi irrogandis; Vt hic quid à priore iudice actum, decretumve sit, scire possit, nè in beneficio conferendo surreptio, obreptiove indebitè insit; indeque propterea lites existant.

Regulares conseruatores suos ne mutent, & Episcopo diœcesano denuncient. Cap. III.

Regulares, quibus ex priuilegio ius competit conseruatores eligendi, ad quos in iudicium vocentur, quos semel delegerint, ne mutent; eorumq́; praeterea nomina, mensis spatio, Episcopo diaecesano significent; alioquin ad Episcopale forum in ius illos vocari liceat.

Ne etiam pro labore, pro dispensationibus matrimonialibus ab Episcopo, & Vicario aliquid à notario autem quid capiatur. Cap. IIII.

Pro dispensationum matrimonialium executione nihil quicquam prorsus muneris, praemijve, etiam sponte oblati, ac ne pro labore quidem, qui in testibus ea causa examinandis, alijsve testificationibus excipiendis, ponitur, Episcopus aut Vicarius eius capiat. Notarij verò pro examine testium quartam duntaxat partem aurei ad summum capiant licet.

DE OFFICIO ORDINARII.

Quando, & qualiter Episcopus clericos omnes sacris concionibus interesse curabit. Cap. I.

Episcopus ijs diebus quibus praedicandi munus in suis Ecclesijs per alios praestabit, eisdem sacris Concionibus dignitates, personatus, vel Canonicatus in Cathedrali Ecclesia obtinentes, & alios eiusdem Ecclesiae clericos Dominicis, et festis solennibus diebus interesse poenis, etiam propositis curabit. Quadragesimae autem & Aduentus tempore, quàm saepissimè verbi Dei Conciones in eadem Ecclesia ijdem audiant; quod officium à caeteris quoque ciuitatis clericis praestari diligenter curabit Episcopus, vt ipsius exemplo laici etiam ad audiendum Dei verbum studiosius confluant.

Distincta loca viris, à mulieribus in audiendis concionibus qualiter adhibeantur. Cap. II.

Concionis audiendae causa, loca virorum, & mulierum, si fieri potest, Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequendum idoneos aliquot viros adhibeat.

Imagines, & sculpturae Ecclesijs imponendae prius ab Episcopo approbentur. Cap. III.

Cum Sacrosancta Tridentina Synodus decreuerit nemini licere vllo in loco, vel Ecclesia, etiam quomodolibet exempta vllam insolitam ponere, uel ponendam curare imaginem nisi ab Episcopo approbata fuerit; eiusq́; Sess. 25. in dec. intia, rit. de in uocat ve

dili-

ner. & reliq. sanc. & sacris. Imagin. Imagin. vs in Ecclesia retinẽdus à lectori. Populus monendus, vt in Cõc. Mogont. sub Archiep. Sebasti. can. 41. casũ abus qualiter prohibẽdus. c. 42 in d. Concil. To. 5.

diligentię, & curę commendarit, vt in sacris effingendis imaginibus nihil falsum, nihil profanum, nihil inhonestum, nihil præposterè, nihil non rectè, atque ordine adhiberetur; illud in primis caueat Episcopus, nè quid pingatur, aut sculpatur, quod veritati scripturarum, traditionum, aut Ecclesiarum historiarum aduersetur; ne cuius lectio prohibetur, eius imago populo proponatur.

Historiæ non probatæ effingi nequeant. Cap. IIII.

H*istoriæ quoque, quibus neque Ecclesia, neque probati scriptores auctoritatem vllam dederunt; sed sola vulgi vana opinione commendantur, effingi prohibeantur.*

Pietatem redolentes effingantur imagines, ac propterea ab Episcopo conuocentur pictores, contrauentoresque puniantur. Cap. V.

D*Einde vniuscuiusque imaginis os, corpus, corporis habitum, & statum, ornatum, & locum inspiciendum, curet Episcopus, vt hęc omnia ad prototypi dignitatem, & sanctitatem apta sint, & decora, atque ex imaginis inspectione pietas excitetur; nulla verò turpis cogitationibus detur occasio.*

Hæc & reliqua huiusmodi ex Tridentini Concilij pręscripto, vt commodius Episcopus exequatur conuocet sua diœcesis pictores, & sculptores; omnesq́; pariter doceat, à quibus cauere debeant in sacris imaginibus effingendis: curetq́; nè illi, inconsulto Parocho, aliquam sacram imaginem publicè, vel priuatim effingant.

Quod si qui deliquerint puniantur tam ipsi artifices, quàm ij, quorum sumptibus, vel iussu effictæ erunt imagines si dolus intercesserit.

Quando Parochi Episcopo effingendas referant imagines. Cap. VI.

P*Arochi verò Episcopo significent, quæ ille indicarit in sacris imaginibus effingendis ad se propter difficultatem deferri debere.*

Gestorum Christi Domini, & Sanctorum repręsentationes prohibentur. Cap. VII.

Q*Voniam piè introducta consuetudo repręsentandi populo venerandam Christi Domini passionem, & gloriosa Martyrum certamina, aliorumq́; sanctorum res gestas, hominum peruersitate eò deducta est, vt multis offensioni, multis etiam risui, & despectui sit; cum fuerit intermissa statuimus, ne deinceps fiant; sed ita piè sanctorum Martyria, & actiones à Concionatoribus narrentur, vt auditores ad eorum imitationem, venerationem, & inuocationem excitentur.*

Episcopi, & Parochi vim, & vsum Sacramentorum dum ministrantur qualiter denuncient. Cap. VIII.

EPiscopus in administrandis Sacramentis, illorum vim, & vsum, pro eorum, qui sumpserint, & adfuerint, intelligentia, diligenter explicabit.

Idem quoque faciant Parochi ea ratione, ac sententia, quę in Cathechismo Romano praescribitur.

Qua Episcopus diligentia teneatur. Cap. IX.

SVmmam vim, ac necessitatem habet illa Domini sententia, Speculatorem dedi te domui Israel; & alio item loco, Diligenter agnosce vultum pecoris tui, & considera super greges tuos; vt Episcopus quanta maxima potest diligentia obseruet sibi commendatum gregem, neque ab eo vnquam oculos deijciat, quid ei opus sit animaduertens, vt ex Prophetae sententia, confractas partes alligare, infirmas consolidare, ęgrotas sanare, abiectas oues reducere, perditas requirere, & recuperare possint.

Quos sibi exploratores Episcopus deligere debeat. Cap. X.

QVoniam verò lustrare omnia proprijs oculis nequit Episcopus; in singulis Parochijs deligat certos, ac probatos viros, qui inuestigent, an Populus ambulet in Vijs Domini; an aliquid sit, quod Episcopi cognitionem, & medicinam desideret; an aliquid quod corrigi, & emendari debeat: quęq; comperint, fideliter ad Episcopum deferant.

Qui ab Episcopo Vicarij foranei deligendi erunt. Cap. XI.

VT Episcopus in vrbe etiam externum gregem faciliùs, quasi praesens intueri, & curare possit; deligat aliquot probatos Sacerdotes, quibus singulis, imposito Vicarij foranei nomine, tribuat certas regiones diocesis suę.

Id autem munus ad Archipresbyteros, Archidiaconos, qui in diœcesi sunt et praepositos, aliosve Ecclesiastica dignitate praeditos, quos idoneos iudicauerit deferet, vel ad alios Rectores, qui apti sint ad huiusmodi officium.

Vicariorum praedictorum, & suae regionis curatorum conuentus, quando, & qualiter habendus, quid ibidem agendum, & pertractandum, & quae contrauenientium pęna erit. Cap. XII.

HI autem Vicarij regionis sibi per Episcopum commissę, presbyteros cuiuscunque conditionis curam animarum habentes, semel singulis mensibus, modò in vnam, modò in aliam eius regionis Parochialem Ecclesiam cogant, idq; in orbem eodem ordine semper faciant.

Pridie eius diei, quàm in vnum locum conueniant, peccata sua omnes confiteantur; sequenti die in ea Ecclesia, in qua coacti fuerint, Missam singuli celebrent.

Tum

Tum vniuersi in Choro Missam conuentualem pro mortuis, vel de Sancto spiritu, solenni more cantent; in qua eorum aliquis, à Vicario prius admonitus, concionem ad populum habeat.

Confectis sacris, & habita processione circa cœmiteriũ, orationibusq́, consuetis; in domo Rectoris illius Ecclesiæ, ea qua decet modestia, & charitate cibum capiant.

Deinde conferant inter se, quæ ad boni Pastoris officium, & ad curam animarum rectè gerendam pertinent; & consulant de difficultatibus, & incommodis suæ Parochiæ, quorum explicatio, vel remedium, aliorum consilium, & operam requirat. Ijdem autem Vicarij libellum de casibus conscientiæ, Episcopo ac sedi Apostolicæ reseruatis, reliquis Sacerdotibus legent, & aliquot capita harum constitutionum, simulq́, quidpiam ex probata summa de casibus conscientię explicabunt.

Pręcipuè autem de presbyterorum vita, & moribus quærant, & quales se in pastorali prębeant cura.

An eorum culpa diuinus in Ecclesia cultus desideretur.

An re ipsa præstentur ea, quę Episcopus, vel alij eius nomine in Ecclesiarum necessitatem, earumve reparationem impendi iusserint.

An libros habeant, quos ex decreto nostro habere debent.

An reliqua decreta seruentur.

De his omnibus, & siquid propriè mandarit Episcopus, deq́, alijs, quę ad vtilitatem animarum Episcopi cognitionem desiderant, ipsum per literas diligenter certiorem faciant.

Quoties in vrbem venerint, primùm Episcopum adeant; deq́, eorum statu, qui sibi commissi sunt accuratè doceant.

Curati verò quicumque, etiam si quauis dignitate præditi, in ijs, quæ ad officium suum spectant, Vicarijs quos diximus, obtemperent.

Quòd si aliqui ad conueniendum negligentes, vel ad mandata eorundem Vicariorum exequenda contumaces fuerint; Episcopus in illos pro modo culpæ animaduertat.

Hi autem Vicarij voluntate Episcopi ab officio amoueri semper possint, ac si malè id administrarint, pœnas dent, eiusdem Episcopi iudicio.

Visitationes qualiter faciendæ. Cap. XIII.

INter Episcopalis officij munera, præcipua est, & ad salutem gregis maximè necessaria visitatio, ideo meminisse debent Visitatores, visitationem ad salutem eorum qui visitandi sunt institutam esse. Quamobrem illis maximè propositum esse debet, vt in eis incorruptam, orthodoxamq́, doctrinam, probatam morum disciplinam tueantur, ac restituant.

Quæ præstare, & animaduertere in visitatione Episcopus debeat. Cap. XIIII.

STudebunt verbi Dei prędicatione, vehementi cohortatione ad religionem, vitæ innocentiam, pacemq́, & concordiam omnes adhortari.

Si verò priuata admonitione opus esse intelligent: in eam docendo, arguendo, obsecrando pro rei, personę, at temporis ratione incumbent.

Confirmationis sacramentum, vbi opus erit, ministrabit Episcopus.

Omnes ad pœnitentiam cohortabuntur, & quos aliquo peccato teneri cognouerint, cuius absolutio Episcopo reseruata sit, eos piè confitentes, & humiliter veniam petentes, vel ipsi, vel per alios ad id munus delectos, absoluent.

In singulis locis, à viris ætate, vsu, & probitate commendatis, de omnibus subtiliter inquirent, quæ eos pro officij sui munere scire oportebit. Ecclesiam, & eius partes omnes inspicient.

An eo cultu, & nitore teneatur, qui domum Dei decet; si quid restituendum, reparandum, reconcinnandumve sit, iubeant ab ijs, ad quos pertinet resarciri.

An sanctorum reliquiæ tutò, ornate, decenterq́; conditæ aßeruentur.

An quæ de sepulchris, ac cœmiterijs sancita sunt, re ipsa pręstentur.

Si qua Ecclesia, aut cæmiterium pollutum sit reconciliari curabunt.

Quæ prosequendo Episcopus perspiciat. Cap. X V.

Videndum etiam, an desint vestes, libri, calices, patenæ, corporalia, & reliqua eius generis instrumenta, & ornamenta, quæ ad altaris ministerium, & ad diuina officia sint neceßaria.

An illa munda & purgata seruentur.

An Missę, aliaq́; diuina officia, qua oportet pietate, ac deuotione celebrentur.

An Ecclesiæ libri, vetera scripta, instrumenta, & priuilegia custodiantur.

An eorum extet ratio, quæ in inuentarium relata sunt.

Tum de dignitatibus, canonicis, & alijs Ecclesię ministris quęrendum erit.

An ritè sint ordinati.

An ordinibus initiati, quos eorum officij munus requirit.

An Ecclesias, beneficia, seu Ecclesiastica officia legitimè obtineant.

An in ea se quisquam intruserit.

An resideant, & administrationi Sacramentorum, & Missarum, diuinorum officiorum celebrationi, & anniuersariorum persolutioni, aliisq́; oneribus, & muneribus satisfaciant.

Quę sit eorum vitę, ac morum ratio, an vestitus modestus, quibuscum versari soleant, qualis sit eorum familia.

An sordidis, & illiberalibus artibus, & ab eorum gradu alienis, operam dent.

An Ecclesię iura, & bonorum Ecclesiasticorum poßeßionem defendant.

An eorum fructus rectè dispensent.

An pacem inter se habeant, se in aliorum pacificationem interponant, ini-

micitiarum, & odiorum causas tollere studeant.

An populus piè versetur in Ecclesia, missamq́, & alia diuina officia reuerenter attendat.

Quid in parochialibus præcipuè intuendum erit. Cap. X V I.

IN parochijs præter ea omnia, quę diximus, videant an Parochi ex decreto, in hac synodo edito, libros habeant, in quibus baptizatorum, compatrum eorum, qui matrimonio coniunguntur, ac mortuorum nomina, & cognomina describantur.

An ritè Sacramenta præbeantur.

An Sacrosanctum Eucharistię Sacramentum, Chrisma, & reliqua sacra, ea munditię cura, & custodia, qua debent, conseruentur; & suo tempore mutentur.

An Eucharistia piè, & honorificè, prosequente fidelium comitatu, ad ęgrotos afferatur.

An legitimè matrimonia, & in Ecclesia, adhibitis ex decreto Tridentini Concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An suę curæ commissas Ecclesias, maximè diebus festis, deserant, vt inseruiant alienis.

An Dei verbum prædicent, & pueros rudimentis fidei instruant.

An libros, quos nos habendos præscripsimus, habeant.

Prosequutio prædictorum vniuersalis. Cap. X V I I.

DEnique diſpicient, an in populo sint hęretici, usurarij, concubinarij, alijq́, flagitiosi, & facinorosi homines; qui inimicitias gerant; qui Quadragesimam, alia ieiunia, festos dies, & reliquos Ecclesiæ ritus non seruent; quiq́, saltem in anno peccata sua confessi non sint; aut Sanctam Eucharistiam non sumpserint.

An sint, qui legata pia non exequantur.

An domestica disciplina patrumfamilias in educandis liberis diligens, pia, & honesta sit.

His exquisitis, cognoscere studeant, qui nam ex regularibus, & prædicandi munere fungantur, & fidelium confessiones audiant, an & eorum probata sit doctrina; & probatæ doctrinæ vita respondeat.

An hospitalia, & alia pia loca rectè administrentur; eorumq́, bona prudenter fideliterq́, in eum vsum, cui addicta sunt distribuantur.

An qui in hospitalibus sunt piè viuant.

De scholis sciant, quos libros discipulis Magistri interpretentur, & an illi officio suo satisfaciant. An Magistri tales sint, & ita admissi, quemadmodum mandauimus, si secus amoueantur.

De bibliothecis diligenter quærant, an in eis sint hęretici libri; aut qui aliter iure prohibeantur.

Si

Si quid in ijs omnibus tollendum, corrigendumve fuerit, tollent, & corrigent; & ad puniendos delinquentes, censuras, & alia iuris remedia adhibebunt.

Omnes verò summo studio monebunt, & hortabuntur; vt officij sibi commissi munus fideliter, ac diligenter exerceant.

Neque solùm hęc sed quęcunque à Tridentino Concilio, & prouincialibus Mediolanensis pracipiuntur, & alia multa, qua pro eorum prudentia, ac pietate ad vtilitatem, ac salutem populorum, eis in mentem venire poterunt, exquirent & exequentur.

Decretorum Concilij Prouincialis primi circa meretrices, & alios facinorosos obseruatio curanda. Cap. XVIII.

Curet Episcopus, vt decreta primi Concilij Mediolanensis Prouincialis sub titulis de Meretricibus, & Lenonibus, de Hystrionibus, & Cingaris, & Tabernis meritorijs, & aleatoribus, & Iudęis eliminandis obseruentur.

Monendi sunt apprimè diuites, nè facultates aliter, quàm in pauperes effundant. Cap. XIX.

Copiosis, & locupletibus illud semper propositum esse debet Sancti Iohannis Apostoli, si quis habuerit substantiam mundi huius, & viderit Fratrem suum necesse habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo? vnde facile intelligunt, quàm facultates suas ad pauperum difficultates, & necessitatem subleuandam conferre debeant. Quamobrem magnoperè cauendum est, nè subsidia pauperum in superuacaneos sumptus, & inanes delitias effundantur. Proinde Parochi, & prędicatores assiduè omnes hortentur, vt effusam impensam, & omnem intemperantiam temperantes modum statuant. Concil. Ticin. sub Benedicto 3. vers. Doctrina ver. in Tom. 3.

Pontificum bullæ indies edendæ quando promulgandæ. Cap. XX.

Summorum Pontificum Bullas, quę quotannis de quauis causa ab illis edentur, Episcopus duobus saltem post mensibus, quàm illas Romæ ęditas cognouerit, in sua diœcesi, eas potissimùm promulgandas curet, quas promulgari in ijs ipsis iustum erit, tum illas item, quas ad Ecclesię suæ gubernationem pertinere aliqua ratione posse iudicabit.

Mendicorum vagantium cura ab Episcopo habenda. Cap. XXI.

Episcopus de vita, & moribus mendicorum vagantium diligenter inquirat: initaq; aliqua ratione curet omninò, vt sacro Pascha tempore illi communicent.

Adepti beneficij titulus, & optio per quemuis Episcopo deferatur.
Cap. XXII.

Qui deinceps Ecclesiastici beneficij possessionem adipiscetur, eius beneficij titulum is etiam ante non monitus, ad mensem Ordinario suo ostendat: etiam si sit Canonicus Ecclesiæ in qua extet consuetudo optandi, nam instrumentum optionis autenticum dare debet, vel dignitatem obtinens in Cathedrali, vel collegiata; quod si secus fecerit, dimidia parte fructuum, & prouentuum vnius anni mulctetur, qui ex eo beneficio singulis annis percipiuntur; tum omnibus iuris remedijs titulum exhibere cogatur.

Scholæ si iam non sint doctrinæ Christianæ instituantur, & ad regulam præscriptam dirigantur: & quæ circa illas per Episcopum, Vicarios, & alios cura adhibenda sit.
Cap. XXIII.

Quibus in oppidis, vicis, ac locis, quæ ad hanc diœcesim pertinent, necessariæ doctrinæ Christianæ scholæ, & sodalitates iussum est, adhuc instituta non sunt, illæ quamprimum, & quàm diligentissimè instituantur. Studeat verò Episcopus, vel is qui hanc curam ab ipso habet, quam plurimos cuiusuis conditionis, status, & ætatis homines probatos, tum mares, tum fœminas ijs scholis iam institutis, vel instituendis adscribi, adscriptosq; operam illis nauare, vt concessi Indulgentiarum muneris participes sint.

Eas verò iam institutas, vel imposterum instituendas, scholas, & sodalitates, ad illas præscriptas regulas dirigi curet, quæ iussu Sanctæ memoriæ Cardinalis Borromei Metropolitani ad communem earum vsum in lucem editæ sunt.

Scholas præterea quàm sæpissimè visitari, tum ab earum Præfectis, tum ab alijs etiam iubeat, quibus id negotij dederit. Ijq; diligenter ei referant, cum de omni instituta earum ratione, frequentiaq; illorum, qui conueniunt, tum de reliqua earundem sodalitatum spirituali progressione.

Eisdem, quò plures poterit, constituat Confessarios, Sacerdotes, & in concionibus habendis exercitatos, quorum & ministerio adiuuentur, & salutaribus monitis, crebrisq; cohortationibus inflammentur in dies magis, ad illud scholarum, & piarum exercitationum institutum, atque studium.

Si quam aliquando concionem sacram à prandio populo haberi contigerit, ei certa hora ab Episcopo statuatur, ita vt neque concionator à doctrinæ Christianæ scholis, neque hæ ab illo impediantur.

Monasteria, & beneficia commendata visitet Episcopus, & etiam per fructuum sequestrationem eis prouideat.
Cap. XXIIII.

Sess. 21. c. 8. de ref[ormat.] *Episcopus ex Tridentini decreti iussu, singula monasteria in quibus non viget regularis obseruantia, aliaq; Ecclesiastica beneficia, quæ commen-*

data

data sunt, quocunque nomine nuncupata, intra diœcesis suæ fines posita, quotannis visitet; idq; opportunis omnibus remedijs, facta etiam fructuum, ad illa pertinentium, sequestratione, prouideat, vt quę reconcinnari, aut instaurari oportet, ea omnino vel reconcinnentur, vel restituantur, tum indumenta prętere a, ornamentorum supellex, & sacra vestes comparentur; ac misteria, quę ad diuinum cultum spectant, rectè ordine, & cum dignitate in illis præstentur.

Aliquos sibi adiutores pro salute subditorum Episcopus deligat. Cap. XXIIII.

E*Piscopus in vrbe sua Viros aliquos, auctoritate prętstantes, spiritualis vitæ studiosos deligat, quorum adiumento, & opera Vti possit, & in ijs cognoscendis, quæ ad ciuitatis, diœcesisq; suę morum institutionem pertinent, & in adiuuandis Christianarum virtutum exercitationibus, & in alijs denique, quibus populi sibi commissi progressio fiat ad Sanctè agendi studium.*

Quando in Missa, vel post sermo ad populum habendus sit. Cap. XXV.

C*Vret Episcopus, quod veteris Ecclesię instituti est, sermonem, sacram ve concionem vbiq; intra Missarum solennia potissimùm haberi, siue ab illo eodem Sacerdote, qui Missam tunc celebrat, canit ve, siue ab alio habeatur: idq; prætere a, etiam si Missę sacrificium pro mortuis fiat; nisi sermo aliquando Episcopi concessu de mortui laudatione in Ecclesia habeatur, qui nullo modo in Missa, sed ea peracta pronuncietur.*

Immediatè post Euangelium habeatur. Cap. XXVI.

C*Vm verò concionis, semonis ve munus in Missę sacrificio præstatur, id fiat semper statim, postquam Euangelium recitatum est, Vt Ecclesiastici ritus ratio postulat, non in alia Mißę parte, alio ve tempore.*

Episcopo concionanti quis assistant. Cap. XXVII.

E*Piscopo concionanti, ministri Ecclesiastici, sacris vestibus ritè induti, septem, vt antiquo Canone iußum est, vbi potest, sin minus, pauciores ab vtroque eius latere assistant.*

Quomodo baculus pastoralis interim sustentetur. Cap. XXVIII.

A*Dsit etiam, Vel dignitate prępditus, Vel Canonicus, vel alius denique, ad quem ex probato instituto spectat baculi pastoralis sustentatio pluuiali indutus; qui ante ipsum à latere sinistro baculum manu sustineat.*

Episcopus cum sermonem habet dum sacrum facit, & si non solenniter quibus vtatur. Cap. XXIX.

SI verò sermonem in Missa sacrificio non solenni habet, sacris item vestibus, Missę sacrificio dicatis, vtatur, & mitra, & cum baculo item adsit minister.

Qui eidem etiam assistere debent. Cap. XXX.

EIq; assistant prȩterea ministri duo ad minimum, superpelliceo, aut, si Canonici, vel dignitate prȩditi sint, suo in Chori officijs stato habitu quotidiano induti; nisi pro alicuius celebritatis, solennisve actionis, ac populi concursus ratione, alijs sacris vestibus eos amictos esse aliquando iusserit.

Qualiter Episcopus ornatus, & quo loco sedens sermonem habebit. Cap. XXXI.

ID porrò muneris obeat, sedens in medio altari, in faldistorio, aut in sede loco eminentiori collocata, aut in cathedra Episcopali, aut etiam suggestum, ambonemve ascendat: vbi itidem sedens, & mitra item ornatus, cȩterisq; vt supra adhibitis, commodius à populo conspiciatur, & audiatur.

Episcopus prȩterquam in Missa qualiter sermocinabitur. Cap. XXXII.

IN alia verò actione, quàm in Missa sacrificio, aliove tempore; prout actio solennis, populive frequentia est, sermonem ijsdem vt supra locis, arbitratu suo, habeat, pluuiali; & mitra etiam indutus, adhibitis quoque vel pluribus, vel duobus saltem, qui digniores alijs in Ecclesia sint, vbi de more illius Ecclesiȩ Episcopo in sacris actionibus ij, assistere solent, vel Archidiacono, & altero Diacono, qui digniori loco sedet, aut demum duobus, vt Episcopo videbitur, Canonicis Diaconis, sacro Diaconali amictu vestitis.

Quid si Episcopus aliter quàm cum pluuiali sermonem habebit obseruandum sit. Cap. XXXIII.

QVòd si cappa Episcopali, & stola potius, quàm pluuiali & mitra vti maluerit: illi duo assistentes, non sacro Diaconali amictu; sed & ipsi, & alij ministri superpelliceo, aliove sui Canonicatus, dignitatisve in Chori officijs insigni induantur, adhibeanturq; prȩterea, non solùm qui pastoralem baculum, sed alter etiam, qui mitram à dextero latere teneat.

Prosequutio prȩdictorum. Cap. XXXIIII.

CVm verò sermonem, aut concionem, minus frequenti populo, aut in actione minus solenni, vel in Ecclesia non insigni habebit, poterit rochetto, & mozzetta indutus id prȩstare, stola etiam adiuncta. Nec verò propterea omittet, quominus si per temporis, & loci opportunitatem liceat, & assisten-

stentes, & alios ministros, vt supra, adhibeat, cum insignibus Episcopalibus. Si quando autem tunc duo illi Canonici, cum superpelliceo, vel cum indumento, habituve Canonicali non assistent, Ecclesiastici tamen ordinis homines aliquot grauiores præsentes adesse, conueniens erit.

Quomodo pro opportunitate, Episcopo qualitercunque induto, prædicare liberum sit. Cap. XXXV.

TRiplex porrò hęc ratio, vel pluuiali, vel cappa Episcopali, vel rocbetto, mozzettaq; cum stola vtendi, cum sermonem non in Missæ sacrificio, sed in alia functione, aliove tempore Episcopus habet, non ita ei præscripta est, quin modò vnam, modò alteram, modò tertiam, prout maluerit, et temporis, & loci, personarum ve ratio tulerit, adhibere possit. Nec præterea prohibetur ex tempore, vt aliquando vsu venerit, vbiq; etiam sine stola gregi suum verbo Dei, & salutaribus monitis pascere pro munere suo pastorali cum eius, & dicta, & facta, quasi perpetuam quandam prædicationem ministrare, præbere ve debeant.

Quos infirmos Episcopus visitare, & benedicere curabit. Cap. XXXVI.

EPiscopus pro sua vigilanti cura, in vrbe, aut alio loco, in quo ipse sit, cum ægros grauiter laborantes, pręsertim vitę spiritualis amantes, pietatisq; laude insignes, paterna charitate aliquando visitare studeat: tum Episcopalem benedictionem moribundis impertiat.

Hoc officium quoque diligentius, cum potest, sæpe Parochis, Sacerdotibus religiosis viris, ægrotantibus, & moribundis item, pręstare idem piè curet.

Quarti Concilij de se decreta frequenter audiat Episcopus, & exequatur. Cap. XXXVII.

EPiscopus curet quantum in se fuerit vt decreta quarti Concil. Prouincialis de se loquentia executioni demandet, frequenterq; in mensa legere faciat.

Visitatores, fidei, & morum pietatem maximè aduertant. Cap. XXXVIII.

VIsitatores diligentiam omnem visitando adhibeant, non modò in Ecclesiarum cultu, & ornamento tuendo, augendove, sed maximè in omnia, & Cleri, & populi pristina Christiana disciplina restituenda; in vtrisq; item moribus cognoscendis, iisdemq; deprauatis corrigendis.

Immoderati inanesque luxus ornatusve tollantur. Cap. XXXIX.

FOeminarum, ac marium luxu, immoderatoq; vestium sumptu vtentium, ornatum illum inanem, ac planè superuacaneum, & à Christiana vitæ

more sanè quàm alienum, unde tot malorum seminarium extare quotidie cernitur, omni Episcopalis muneris officio, & auctoritate prohibere, tollere, funditusq́ euellere studeat.

Regularibus subiectarum monialium clausuræ Episcopus prospiciat. Cap. X L.

MOnialium monasteria, regularium iuri, curæue subiecta, quod ad clausuram attinet, diligenter, accurateq́ Episcopus visitet; loca ipsa intro spectet; atque ex superiori etiam parte circumlustret; & cautè solerterq́ inspiciat prospectus omnes, aditus, & cætera denique omnia, quæ ad clausuram rectè tuendam, ullo quouis modo pertinent.

Quid sibi cum Metropolitano agendum sit Episcopus aliquando videat. Cap. X L I.

EPiscopus aliquando videat, quæ sancita fuerunt à Sanctæ mem. Cardinali Borromeo in Concil. 4. Prouinciali. Titulo de Concilio Prouinciali, vt si quod officium hoc de genere cum Metropolitano agendum sit suo muneri satisfaciat.

Synodus diœcesana qualiter habenda, denuncianda, & Calendario significanda. Cap. X L I I.

Seff. 24. c. 2. de reformat.

EPiscopus ad Tridentini Concilij præscriptum singulis annis, ac item semper sex post prouinciale Concilium mensibus, diœcesanam Synodum habeat; quare ex decreto Concilij quarti Prouincialis Titulo de Synodo diœcesana, certum diem Synodalem constituat, quo Clerus ad illam conueniat. Hic autem dies in singulos etiam annos, Cathedrali in Ecclesia de suggestu, die Epiphaniorum, vel Cal Ianuarij, vt alios solennes dies denunciari consuetudinis est, indictus Calendario etiam adscribatur, quod in singulos annos confici solet. Certum autem illum diem, prout causa postulabit, modò prorogare, modò accelerare, ac mutare Episcopo arbitratu suo licebit ex causa.

Decreta prouincialia, quomodo publicanda. Cap. X L I I I.

IN prima quaq; diœcesana Synodo decreta, in prouinciali proximo Concilio edita omnino promulgentur.

Monitiones quartæ prouincialis synodi, qualiter etiam in diœcesana recitandi. Cap. X L I I I I.

PEruetus illud institutum est, tum Sanctorum Patrum vsu, tum Ecclesiæ auctoritate comprobatum, vt quæ Sacerdotalem, clericalemq́ disciplinã officia, ac partes eius maximè attingunt, ea certis monitionibus comprehensa ab Episcopo in synodis clero proponantur. Quare monitiones ab Illustrissimo Borromeo in Concilio quarto prouinciali scriptas Episcopus in sua diœcesana synodo faciat Clero, prout sibi placuerit, recitare: quibus addat, vel detrahat arbitrio suo.

Con-

Concilij Prouincialis quinti circa pestem decreta pro tempore seruanda. Cap. X L V.

EPiscopus tempore pestis, diligenter curet obseruari, quę piè, doctè, & luculenter docuit, ac mandauit Dominus meus in Concilio quinto prouinciali per totam secundam partem illius Concilij.

Qui Synodo diœcesanæ interesse, & obtemperare tenentur. Cap. X L V I.

SYnodo diœcesanæ, vniuersi, & singuli Sacerdotes, & clerici cuiuscunq; ordinis intersint, quicumque Canonum iure, vel Ecclesiasticis sanctionibus, vel Tridentino decreto, vel consuetudine, aliave ratione interesse possunt, aut planè debent.

Adsint verò inter cęteros quicunq; beneficium Ecclesiasticum, cuius causa de iure, aut consuetudine adesse debent, in ea diœcesi obtinent, quamuis in alia domicilium habeant. Atque in ijs quidem, quæ ad beneficium illud pertinent, eiusdem Synodalibus decretis, iussisq; obtemperent.

Pro Synodo habenda quæ oratio, & sacrum faciendum sit. Cap. X L V I I.

ANTE statam synodi diem per mensem, quinta quaque feria in Missæ sacrificio, si quadragesima est, oratio de spiritu Sancto dicatur; alio autem tempore, die eodem Missa celebretur, cęteraq; pręstentur, prout secundo prouinciali Concilio sancitum est.

Quod perceptione Sacramentorum pro synodo se præparent. Cap. X L V I I I.

QVO puriores autem Ecclesiastici ordinis homines, qui in synodo adesse debent, ad eam actionem, quæ religiosam animi pręparationem ab illis deposcit, conueniant; omnes, & singuli Dominico illo die, synodum præcedente, peccata primùm confessi, non solùm Sacerdotes Missæ sacrũ faciant, sed reliqui singuli cuiusuis ordinis clerici, sanctissimã Eucharistiam sumant.

Quæ & à quibus anre Synodum indaganda, & Episcopo referenda sunt. Cap. XLIX.

ANtequam stata synodi dies veniat, & in ciuitate ij, quibus id curę Episcopus dederit, & in diœcesi Vicarij foranei, & Parochi pręterea, tùm Vrbani, tùm diœcesani, vt ipsi Episcopo adiumentum afferant, diligenti aliqua earum rerum indagatione, ac relatione, quibus per eum consuli, aut prouideri in Synodo præsertim oportebit, hæc quę infra generatim, vel vniuersè mox pręscribentur, sedulò videant, ac notent, vt ea omnia ad pręscriptam ab ea rationem, & normam, tum literis, tum coram constituto tempore deferãt. Idq; omne, præter diligentiam, quam de hoc genere toto, testes Synodales,

ex decre-

Promotor Synodalis, alijque ad excusationes, querelas, controuersias, & accusationes recipiendas, ac referendas statuendi. Cap. LI.

VT Episcopus, Synodalium actionum officijs, & curis multis tunc occupatus, aliorum ministrorum studio, & opera adiunetur, triduo, aut biduo ante Synodi diem, Ecclesiasticum hominem iuris peritum statuat, qui promotoris munus obeat, & vnum, duosve Ecclesiastici item ordinis, qui eorum, qui à Synodo, cui interesse debent, absunt, causam, rationemq; absentiæ eius nomine cognoscant: qui prӕterea querelas, controuersias, & accusationes eodem nomine audiant, & ipsi Episcopo referant; cui liberum, integrumq; sit, etiam dum Synodus habetur, quandocumque libuerit, illas sibi aduocare, & alijs etiam delegare.

In Synodo promulganda quis legere debeat. Cap. LII.

QVacunque porrò, vel decreta, vel constitutiones, vel edicta, vel scripta cuiusuis generis in Synodo legi, promulgarive oportebit: ijs legendis, vel Archidiaconum, vel Canonicum Diaconum suæ Cathedralis Ecclesiæ constituat, qui id muneris rectè obire possit: si modò is, qui Cancellariæ Episcopalis officium gerat, Canonicus illius Ecclesiæ non sit, aut in ea dignitatem obtineat: Ad illud enim potius hoc officium pertinere decernimus, quo tunc impedito, ad alium canonicum, quem Episcopus, vt suprà delegerit.

Quando ante Synodum campanæ solenniter sint pulsandę. Cap. LIII.

PRidie item illius diei, quo futura est synodus sub primam horam noctis in omni Ecclesia ciuitatis solenni campanarum sono significatio detur, synodi postero die incohoandæ.

Qualiter clero hora conueniendi ad synodum indicetur, in Cathedraliq; induat. accedat, & sedeat. Cap. LIIII.

POstridie, quæ stata synodi dies est, summo mane, & cęteris deinceps synodalibus diebus in cathedrali ecclesia certis campanæ ictibus ad synodum clerus conuocetur: cuius etiam rei significatio fiat tabella, cura Magistri caremoniarum publicè loco suo affixa, qua synodalis sessionis certa hora indicatur.

Qua hora vniuersi, & singuli, qui in synodo interesse debent, in Ecclesia Cathedrali, non raptim sed graui incessu conueniant; vbi conuenerint, loco constituto, superpellicea, quæ munda, ac decentia sint, & almutias, cappasve pro ecclesiæ instituto, & iussu induant, quicunque dignitates, canonicatusve in ecclesia Cathedrali obtinent, & qui collegiatis Ecclesijs quocunque nomine

mine præpositi sunt; quibus rectè, & decenter induti, inde ad statum sessionalem locum, non turbulenter, sed quietè, & quoad eius fieri potest, bini veniant, atque ordine consideant.

Quid eis cauendum cum sederint. Cap. LV.

IN loco igitur benedictionis considentes Domini sacerdotes, & reliqui inferiorum ordinum clerici, nec vocibus obstrepant, nè tumultibus rem synodalem perturbent, nè confabulationibus operam dent; sed hac omnia, cæteraq; maximè caueant, quæ Ecclesiasticæ disciplinæ, synodalis actionis dignitati, & loci venerationi non conueniunt.

Tempus celebritati Synodali præstitutum. Cap. LVI.

SYNODALI celebritati triduum veteri ritu præstitutum est; at pro rerum, quæ gerendæ sunt ratione, Episcopus non solùm breuiori, sed etiam longiori tempore synodum agat, & synodales actiones tractet licet.

Primo synodi die processionibus, & alijs ex Pontificali adhibitis, habitoque sermone, quæ indicto silentio legantur. Cap. LVII.

PRimo Synodi die, Episcopus processione solenni primùm peracta Missæ sacrificium celebret: tum precibus statis, & cęremonijs, ad eiusdem Synodi incoationem è libro Pontificali ritè adhibitis, sermonem clero habeat eo de genere, quod Synodalibus tractationibus, & sanctæ disciplinæ accommodatum sit.

Quo sermone peracto, Archidiaconus, vel alius Episcopi iussu indicat silentium; cęteraq; præstentur ad pręscriptum Concilij Quinti Prouincialis, vbi luculenter actiones synodales explicantur, & notantur, decretave, siue constitutiones, quæ sunt legendæ.

Sequenti die Missa, à quo, & qualiter celebranda. Cap. LVIII.

POST primæ sessionis diem, reliquis deinceps diebus, à Canonico, vel ab eo qui dignitatem obtinet, hebdomadario, Missa solennis stata hora canatur, vel dicatur summissa voce arbitrio Episcopi.

Qui, & quando pluuialia induantur. Cap. LIX.

PLuuialia item induantur, qui in Cathedrali Ecclesia dignitates, aut Canonicatus habent, & singuli collegiatæ Ecclesiæ quouis nomine pręfecti, peracto scilicet Missæ sacrificio, cum initium fit sessionis synodalis: At in Missa etiam solenni, cum Episcopus celebrabit.

Singulis

Singulis diebus ſermo mane habeatur. Cap. LX.

MAne item ſingulis ſeſſionis diebus, cum ſacræ preces libro pontificali preſcriptę, ritè babitæ erunt, concio, ſermove Eccleſiaſticæ diſciplinæ rationibus accommodatus, ab Epiſcopo, vel ab alio eius iuſſu habeatur.

Signum pro meridiana ſeſsione dandum. Cap. LXI.

SEſſio autem, cum ad horas poſtmeridianas prorogatur, detur ſtata hora ſignum campanæ ad illius ſignificationem.

Quæ induat Epiſcopus, & orationem pronunciet. Cap. LXII.

IN, qua continuata Seſſione Epiſcopus amictum etiam, albam, ſtolam, pluuiale rubri coloris, pectorale, & mitram precioſam induet, duobus de more aſſiſtentibus.

Pronuncietq́, Epiſcopus initio orationem adſumus.

Quotidie antequam dimittatur Clerus orabit. Cap. LXIII.

VEſperi autem, antequam vniuſcuiuſq; diei ſeſſio dimittatur, clerus vniuerſus paulùm tacitus; ſanctè; religioſeq́, oret pro re, de qua orationem fieri in eadem, vel in prima ſeſſione indictum eſt.

Acta qualiter conſcribenda. Cap. LXIIII.

CAncellarius autem, à promotore rogatus, omnis quotidianæ ſeſſionis, tum matutinæ, tum pomeridianę acta publica conſcribat, in librumq́, certum referat.

Benedicat Epiſcopus. Cap. LXV.

PEracta demum tota vniuſcuiuſque diei ſeſſione, Epiſcopus de more ſolenniter benedicat.

Quæ addere, & mutare pro opportunitate Epiſcopo liceat. Cap. LXVI.

HIS decretis de Synodi diœceſanę babendæ ratione, atque vſu, addere atque de his mutare aliquid in ijs, quę aut ad dirigendæ Synodi rationem, ordinemve, aut ad decretorum Prouincialium, aliarumq́, ſanctionum promulgationem pertinent, Epiſcopo liceat, prout ex ſynodi ſuę diœceſanę vſu eſſe videbitur.

Hoſpitalitas in Coepiſcòpos ſeruanda, & ſermo ad populum ab hoſpite, benedictioq; exquirenda. Cap. LXVII.

QVod de Epiſcopo hoſpitio excipiendo Clemens Pontifex, & Martyr, Apoſtolica quadam cõſtitutione ſcribit, & Beatus Ambroſius ſtudioſè

ſeruauit;

seruauit; id Episcopus ad vsum reuocare studeat, vt Episcopum, qui aliunde venerit, benignè hospitio accipiat; cumq; eo agat, vt die festo, si permanserit sermonem in primis habeat. Est enim, inquit idem Clemens, hospitiis hortatio grata, atque vtilis. Hoc praterea, etiam si ille renuat, facere cogat, sancta quadam vi charitatis, vt populo benedicat.

Qualiter coepiscopis in calamitate succurrendum. Cap. LXVIII.

SI quando aliquem ex Episcopis huius Prouinciæ in belli, famis, pestis, aut alias eiusmodi necessitates, aut difficultates (quas Deus, pro sua pietate prohibeat) publicas, vel priuatas incidere contingat; Episcopus opem illi afferre nè differat, tum oratione, & publicis supplicationibus, tum eleemosynarum, vt poterit largitione.

Tum omnem aliam etiam rationem ineat, qua fratris Episcopi, ac eius etiā populi laborantis calamitatibus, largè, atq; opportunè succurratur.

Episcopus quem œconomum deligat, & qualiter administrationis liber in Concilio prouinciali exhibendus sit. Cap. LXVIIII.

c. Quia in quibusdam. 89. dist.

SAcrosancti Concilij Calcedonensis canon iubet, ab Episcopo œconomum delegi, & constitui, qui Ecclesiæ Cathedralis prædia, bona, resq; de illius sententia, & arbitrio administret, vt non modò illa non dissipentur, sed testis sit rectæ administrationis, ac dispensationis. Id vt Episcopus seruet, nec verò solùm, quò diligentius bonorum Ecclesiæ rectæ administrationi ad illius Cõcilij præscriptum consulatur; verùm etiam, quò studiosius Episcopus cum census, suppellectilis, bonorumq; eorum curatorem, administratoremq; habuerit, in rerum spiritualium officijs, quæ Episcopalis muneris propria sunt, ipse omni cogitatione, totoq; animo incumbat.

c. Diaconum 89. dist. vbi glo. in ver. Vicedominum.

Eum verò œconomum, vel vt alio canone cauetur, vicedominum constituat Episcopus, non laicum, neq; sibi cognatione, affinitate ve, aut fauore coniunctum; sed Ecclesiasticum hominem: qui & de clero suo, & verò, si talem, qui idoneus sit, habere potest, diaconatu initiatus sit, quiq; in eo administrationis genere, & rectè, & peritè versari possit.

Cuius administrationis rationes in codicem certum rectè ordineq; relatas, tertio quoque anno ad Concilium Prouinciale Episcopus afferat, atque exhibeat, solicitè pro conscientiæ suæ religione, totius illius dispensationis rationem in eodem Concilio redditurus.

A sententia per Episcopum tanquam ex Concilio delegatum lata, si idem tanquam ordinarius potuisset, appellatio ad Metropolitanum nè impediatur. Cap. LXX.

QVoties Episcopus, etiam tanquam sedis Apostolicæ ex decretis Conc. Tridentini delegatus, sententiam in ijs caussis tulerit, in quibus ante

Concilium

Concilium tanquam ordinarius, eadem iurisdictione, potestate ve vti poterat; si ab illius sententia ad Metropolitanum appellabitur, non propterea, quia alia sententia tanquam à sedis Apostolicę delegato pronunciata est, à Metropolitani iurisdictione subterfugiatur, sed appellationis causæ cognitio omnis liberè eidem permittatur.

Quando Episcopus aliquem pro iudiciorum disciplina, & taxa constituat, & quid muneris illi incumbat. Cap. LXXI.

EPiscopus singulis annis, aut secundo quoque anno Ecclesiasticum virum decernat, qui certis illis legibus exequendis præsit, quæ ad rectum fori Ecclesiastici vsum, rectamq́, forensium causarum normam, tum ad certam taxæ rationem, omnemq́, denique iudiciorum conformandam disciplinam pertinent.

Is, quæcumque de omni eo genere sancita sunt, omni cautione videat, vt ab ijs quorum interest, planè seruentur, & in morem, quàm diligentissimè fieri potest, inducantur.

Causarum acta, & Codices item, in quos solutiones sigillatim relatæ sunt, de improuiso inspectet, quò facilius comperiat, si quid culpæ in taxæ præscriptæ ratione contrahatur.

Cancellarij in taxa delinquentes, & in officio negligentes, qualiter puniendi, & defferendi. Cap. LXXII.

SI verò præ quęstus cupiditate Cancellarius, Notariusve plus pecuniæ, quàm præfinita taxæ ratio postulat, eiusq́, tabella ostendit, ab vllo vnquàm exegerit, id totum eidem restitui iubeat; Et verò qui in eo genere deliquerint, pœnis etiam illos affici ab Episcopo, vicariove procuret. Ad Episcopum pręterea illorum nomina deferat, quos in illis exequendis, quæ sibi pręscripta sunt muneri suo deesse aliquo modo animaduerterit.

Duos Sacerdotes Vrbanos, & Episcopum Prouincialem pro muneris sui recta exequutione sibi in consultores Episcopus deligat. Cap. LXXIII.

PRO ea, quæ Episcopus abundare debet, præstanti cura, proq́, illa perfectionis Episcopalis ratione, ad quam omnes eius rationes referuntur, nihil, vel minimum ei prętermittendum est, quò munus, quod multiplex, graueq́, gerit, non modò sustinere, sed explere salutariter possit, aliorum etiam subsidijs ad officij sui executionem comparatis. Quamobrem duos sibi Sacerdotes pietatis zelo flagrantes spiritualiq́, vsu peritos, ac prudentes pro conscientiæ suæ religione, secretò in ciuitate deligat, quorum Sacerdotum officium inprimis sit, Episcopum assiduè omni charitate, & humilitate, omniq́, debitę obseruantiæ officio priuatim sincerè admonere quicquid opus esse viderint,

derint, cùm ad omnis disciplinæ, tum verò ad Sacri Tridentini, Cōc. & nostri quoq; decretorum perfectam, atq; absolutam executionem. Ob eam etiam caussam aliquem Prouinciæ Episcopum item deligat; qui cum aliquando per literas pastorales administrationis suę rationes, consilia, omnemq; Ecclesiæ sibi commissę benegerendę modum, familiariter communicet; ita vt hoc subsidio sibi in omni deliberatione, atq; actione opem, atq; adiumentum paret.

Quid pro exploratione morum familiæ, correctioneque, & institutione opus sit. Cap. LXXIIII.

VT autem familiam suam in beneuiuendi regulis, atq; officijs perpetuò contineat; deligat aliquem ex suis virum prudentem, spiritualisq; vitę studiosum, cui id planè mandet, vt quæ in moribus familiæ emendationem aliquando desiderant, ea quamprimùm sibi referat animo simplici, ac puro; vt ipse prout opportunum esse viderit, remedium adhibere possit.

At præterea quò diligentius familiæ suę institutioni consulat, cùm fraternam etiam correctionem in eam instituendam curet, tum verò frequentes spiritualium rerum collationes, & alias exercitationes, disciplinæ etiam regulas, ex Conciliorum Prouincialium decretis præscribat. Quas regulas in tabella ordine descriptas ipsi familiæ in conspectu propositas certo loco affigi iubeat. Cum verò aliquem in eo adscribet, illas eidem proponat: anteaquam in familiam illum adscribat.

Quando Episcopus in infirmitate pro salutaribus colloquijs ad se capitulum conuocet. Cap. LXXV.

SI quando ex febri, aliove morbo Episcopus laborat, ægrotationis initio, ac deinceps aliquando, prout expedire censuerit, Cathedralis Ecclesię suæ capitulum, cum quo de spiritualis, sanctæq; vitę officijs, ac studijs colloquia salutaria ineat, ad se conuocet.

Moribundus auocet clerum, virtutesq; eidem suadeat, & vt hæreditarias relinquat. Cap. LXXVI.

QVod verò à Sanctissimis Episcopis huius Prouinciæ, prę sertim Ambrosio, Eusebio Vercellensi, Gaudentio Nouariensi, alijsq; factum esse memoriæ proditum est, id proposito etiam ad imitationem illorum exemplo, Episcopus exequatur: vt cum periculosè ægrotans propediem mortem obibit, Cathedralis Ecclesiæ capitulum, Clerumq; ante conuocet, cui cùm pacē, charitatem, sanctarumq; virtutum disciplinam suadeat, eamq; quasi hęreditariam quandam disciplinam relinquat; tum & vniuersè, & sigillatim religiosis eorum precibus, Sanctisq; sacrificijs sese intimè commendet.

Eucharistia qualiter ab Episcopo ęgrotāte sumenda. Cap. LXXVII.

EPiscopus cum ęgrotans in lecto iacet, frequentissimè tamen sacrę Eucharistiæ pabulo se salutariter reficiat, ac recreet: cui saltem cum primùm,

& cum

& cum pro viatico illam sumet, & semper denique, nisi cum ipse secus iusferit, vniuerso clero, & capitulo Cathedralis Ecclesiæ prosequente, Archipresbyter, aliusve deferat, & ministret, qui secundum Episcopum primariā dignitatem Sacerdotalem obtinet.

Cura circa clericos ægrotantes per Episcopum habenda.
Cap. LXXVIII.

EPiscopus, ad quem vniuersi Cleri sui cura, etiam paterna refertur, zelo charitatis accensus, si quem Ecclesiasticum hominem etiam minoris ordinis intra alicuius Parochialis viciniæ fines, ægrotantem audierit, ipse aut alius, eius nomine inuisat, & consoletur paternis, & consilijs, & officijs, quæ si illi præstare debet, certè multo accuratius, atque adeo ardentiori dilectione exequatur erga eos, quos habet Basilicæ suæ Cathedralis ministros; & Parochos in animarum salute procuranda adiutores.

Quò verò cumulatius id præstet, pro solicitudinis paternæ zelo id etiam curæ suscipiat, vt cum in Vrbe, tum in diœcesis partibus distinctis præter Parochum, vel proprium, vel propinquiorem, de quo aliàs cautum est, certos etiam Sacerdotes charitate flagrantes, vitaq; spiritualis moribus, & vsu præditos decernat, quorum munus sit ægrotantibus clericis cuiuscumq; ordinis sint, præsertim ope destitutis, præcipuam operam, solicitudinem, & curā nauare, si qua opus esse viderint, cùm in primis ad piè sanctèq; iuuandam animæ salutem, tum ad corporis bene curandi rationem.

Episcopus in penuria annonæ egenis qualiter prouideat.
Cap. LXXIX.

EPiscopus, qui totis in Christo visceribus egentium curam gerere debet, cum cæteras rationes ineat, quibus in difficultate annonæ populi sibi cōmissi egestas subleuetur, tum verò quamdiligentissimè caueat, vt in rei frumentariæ inopia, Ecclesiastici homines frumentum, aliudve alimenti genus, quod ad subleuandam annonam pertineat, ne supprimant, abscondant ve. Ac præterea eos omnes, & singulos pœnis propositis, omniq; iuris remedio cogat, quicquid frumenti habent, siue proprium, siue alienum in priuatis, aut Ecclesiasticis ædibus reconditum, apud Ecclesiasticum hominem, quem si ita expedire censuerit, eo nomine ipse constituat, sine dolo, & fraude scripto profiteri, eidemq; frumenti illius omnis numerum, & conditionem rectè, sincereq; denunciare. Et verò si quando annonæ grauitas, difficultasq; ita tulerit, id omne frumentum venditioni exponi iubeat, ac vendi, quo pretio illius annonæ temporibus in foro frumentario vendi solet.

A quæ ducendæ seruitus qualiter ab Episcopo determinanda.
Cap. LXXX.

SAepenumero accidit de seruitute aquæ per alienos agros deducendæ, de oryzis intra certos fines non ferendis, atq; de alijs eius generis rebus,

F & can-

& causis, controuersias, litesq́, inter homines Ecclesiasticos, & laicos excitari. Quamobrem Episcopus, cuius etiam præter cætera munus est, litium occasiones præcidere, & in commune etiam vtilitatibus publicis consulere, quæ ad Ecclesiastici ordinis homines pertinere ex Canonum sanctionibus cognouerit, ea edicto etiam Episcopali, si ita expedire censuerit, æquo iure statuat, ac decernat.

Episcopus iter facturus Diaconum, & Subdiaconum Comites habeat. Cap. LXXXI.

QVOD antiquæ disciplinæ fuit, vt Episcopus iter faciens duos saltem Ecclesiasticos homines, vnum Subdiaconum, alterum Diaconum in comitatu haberet; id pro sanctæ solicitudinis suæ zelo, ipse ad vsum reuocare curet, cum præsertim ad Concilium accedit.

Qualiter vbi Concilium Prouinciale habebitur ad vrbem accedat ingrediatur, & populo benedicat. Cap. LXXXII.

VRbem, locumve, vbi Concilium Prouinciale celebratur, nullæ is vectus, & insigne dignitatis Episcopalis viatorium indutus, decorè ingrediatur; cum ingreditur Sancta charitate, rogatu, & concessu Metropolitani quodammodo impulsus, in via populo benedicere non recuset.

Primò ad primariam Ecclesiam oraturus accedit. Cap. LXXXIII.

PRimò vrbem, locumve Concilij ingressus ad Basilicam Metropolitanã primariamve accedat, vbi paulisper Deum sanctè precetur; & à Canonicis excipietur ad præscriptum Concilij sexti Prouincialis.

Quomodo Concilij Prouincialis causa instituenda, faciendaq; sit oratio. Cap. LXXXIIII.

CVM verò Concilij Prouincialis dies instat, oratio sine intermissione, quæ à Clero; & à Regularibus, & à Monialibus religiosè ob eam causam fiat, in Ciuitate instituatur.

Idem in tota diœcesi præstetur: ita vt instituta quadam Parochiarum, regionumve vicissitudine in primaria Ecclesia clerus populusq́, Concilij causa Deum piè oret.

Quid Metropolitanus, & Episcopi in discessu agant. Cap. LXXXV.

COncilio ritè absoluto, & dimisso; Metropolitanus vnumquemq; Episcopum, qui se ad salutandum venerit discedentem, Sancto osculo pacis dimittat, eiusq́, orationibus & precibus se se intimè comendet. E Concilio cum

ad stationem Episcopalem Episcopus rediuit, paulò ante, quàm itineri se committat ad Ecclesiam Metropolitanam, primariumve veniat, vbi paulisper oret.

Locorum piorum rationes, & earum liberationes nisi consentiente Episcopo ne fiant. Cap. LXXXVI.

Episcopus non solùm, vt cautum est, locorum piorum administrationis rationibus intersit, sed etiam liberationi illius administrationis. Quæ liberatio ab eorum locorum præfectis solùm ne fiat, sed præsente, consentienteve Episcopo; alioqui si secus fiet rescissa sit, planeq; nulla ad Tridentini Concilij præscriptum. Sess.22. c.9. de refor.

DE OFFICIO BIBLIOTHECARII & Bibliotheca.

Cura sacrorum librorum habenda. Cap. I.

SICVT in libris sacris, voluminibusq; Sanctorum, & alijs Ecclesiasticis cuiusuis generis Codicibus, copiosè, sumptuoseq; cōparandis, diligens fuit accurataq; maiorum industria: ita in ijs ipsis aßeruandis illorum, qui successerunt non negligens studiū; nec verò cura minor esse debet: cum ex ijs manu præsertim scriptis, rectèq; exaratis voluminibus, in tanta librorum corruptela, his temporibus, per hæreticos introducta, plurimum adiumenti rebus Ecclesiasticis publicis afferatur, & ad Catholicæ doctrinæ veritatem tuendam, & ad coarguendam illorum, vitiosè illa deprauantium, temeritatem.

Index librorum qualiter faciendus, & asseruandus. Cap. II.

INdex fiat, in quo pro disciplinarum genere, aut pro alphabeti ratione, volumina singula notentur.

Isq; Index certo loco in perpetuum asseruetur, notatis etiam deinceps ordine alijs libris, quicumque in posterum eidem Bibliothecæ, quouis modo accesserint.

Vetusti codices qualiter resarciendi. Cap. III.

VOlumina, quæ pro vetustate, cariè, situuè obsordescunt, librario opere poliantur.

Dissoluta, & malè compacta, conglutinentur.

Ab operculo nuda, asseribus, coriove, tegantur.

Prosequutio prædictorum. Cap. IIII.

Vetustate, aliove modo consumpta, reconcinnentur, & ad perpetuitatem opere recenti, nouisq; librarijs integumentis instaurentur.

Dies voluminum qualiter in indice scribendus. Cap. V.

Si præterea quo anno vnumquodq; volumen, manu exaratum sit, animaduerti potest, id etiam breuiter in eo indice notetur; tum præterea quo charactere scriptum, vt ex ijs antiquitas colligi possit, quæ aliquando vsui, & vtilitati Ecclesiæ publicæ esset, ad emendatam voluminum impressionem.

Bibliothecarius qualiter eligendus. Cap. VI.

Episcopus, de consilio Capituli, Canonicum aliquem, vsu peritum literarum studiosum, & instruendæ augendæq; Bibliothecæ cupidum ad eius nutum amouibilem, constituat; qui illius curę diligenter præsit.

Bibliotheca qualiter inuisenda, & quorum vsui accommodanda. Cap. VII.

Cura verò Episcopi omnino sit, Bibliothecam aliquando inuisere; siq; per eum, & per Canonicos ratio aliqua iniri potest, qua in Bibliotheca librorum Ecclesiasticorum copia augeatur; id solicitè curetur, vt eiusmodi librorum apparatu, publicæ Episcopali, Canonicali, clericaliq; commoditati atque vsui consultum sit.

DE MAIORITATE, ET OBEDIENTIA.

Quis loci ordo incedendo, sedendoq; inter dignitates, vel Canonicatus obtinentes habeatur. Cap. I.

Canonicis hæc sit sedendi, publicæq;, & collegialiter incedendi præscripta ratio. Primum locum post eos, qui in illis, aliqua prędicti dignitate sunt, teneant Canonici, qui præsbyterales; secundum, qui diaconales; tertium qui subdiaconales præbendas, Canonicatusve obtinent.

Qui ordo seruetur, etiam si præsbyter Canonicus aliquis præbendam, Canonicatumve præsbyteralem post obtinuit, quàm Diaconus quispiam, aut Subdiaconus Canonicus. Itidem iuris sit Diacono, ratione Subdiaconi. In Canonicis autem præsbyterales prębendas obtinentibus, is loco prior sit, qui tempore etiam prior, Canonicatus, præbendæve possessionem adeptus est. Hacq; ordinis ratio à Diaconis teneatur; eademq; præterea à Subdiaconis quod locum habeant sine præiudicio nunc viuentium, quibus præiudicare non intendimus.

Commis-

Commissum officium qualiter sub pœna recusari nequeat.
Cap. II.

NE cui officium quod sibi capitulum commiserit, recusare liceat, nisi legitima de causa, quæ latis occultè suffragijs capitulo probetur.

Qui aliter recusarit, quantum pecuniæ caperet, per sex menses Ecclesiæ, assiduè inseruiendo, tantundem amittat. Qui verò iniuriam sibi à capitulo fieri putat; ad Episcopum confugiat, qui rem omnem cognoscat, & definiat.

A quo mensa sit Benedicenda. Cap. III.

NE minoris ordinis Clericus, alio, qui maiore ordine initiatus est, presente, mensæ benedicat; sed hoc munus sit, vel Sacerdotis, vel illius, qui maioris ordinis clericus præsens in mensa adest.

Legato Pontificis, vel Cardinali, aut Metropolitano, seu Visitatori, qualiter contectus Episcopus occurrat.
Cap. IIII.

SI quando contigerit, vt legatum Pontificium, vel Cardinalem S. R. E. aduentare, aut diuertere in diœcesim, aut in ea diutius etiam commorari, tunc Episcopus, cum ei obuiam prodit, aut congressum, colloquiumve cum eo habet, aut deniq; in eius conspectu præsens, siue publicè, siue priuatim adest, ne rochetum detectum ferat, sed superiori veste contegat.

Eundem honorem tribuat, deferatve Metropolitano, & Apostolico suæ Ecclesiæ Visitatori.

Quiuis Episcopus in aliena diœcesi sine licentia nè Pontificalia exerceat, & à quo concedi valeat.
Cap. V.

NE prelatus exemptus, etiam si Episcopus sit, in alienam diœcesim, intra cuius fines Ecclesiam quomodocumq; exemptam obtinet, quæ iam inde etiam ab immemorabili vsque tempore iurisdictionem spiritualem habet, alium Episcopum inducat, neq; ad sacrum oleum conficiendum, neq; ad chrisma ministrandum, neque ad consecrandam Ecclesiam, neque ad alia Pontificalia munera obeunda, exercendave: nec verò ipse illa ipsa officia munerave ministret, aut exerceat, sine Episcopi diœcesani concessu.

Ne item prelatus inferior, etiam exemptus in Ecclesia, locove, vbi iurisdictione spirituali vtitur, Episcopo extraneo potestatem faciat ministrandi Pontificalia munera.

Quibus ex confratribus dignior locus ex Bulla Pontificia sit tribuendus. Cap. VI.

VT multarum controuersiarum, dissensionumve, quæ in plerisq; confratris ex eo, quod priorem locum appetunt multis diœcesis locis magna cum populi offensione oriuntur, occasio tollatur: hoc decernimus, eas confratrias, eorumq; confratres, scholaresve, qui in posterum, locum in publicis processionibus, sumpto de Episcopi, aut Sanctæ Sedis Apostolicæ facultate habitu, sibi dari petierint, atque obtinuerint, debere locum digniorem alijs confratribus cedere, qui habitu antiquiores consueuerunt illas supplicationes antea obire, etiam si ipsæ tempore antiquiores sint, maioribusq; priuilegijs communitæ, ex Constitutione Gregorij XIII. in fine huius libri impressa.

Decreta omnia censuræ Apostolicæ subijciuntur. Cap. VII.

OMnia & singula, quæ à nobis in hoc volumine decretà, actaq; sunt quæ debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, omnium Ecclesiarum matri, & magistræ semper emendanda, & corripienda subijcimus.

Finis primæ partis.

DE

DE IVDICIIS, IVDICIBVS, ET NOTARIIS.

Liber Secundus. Tit. Primus.

VT à foro Episcopali, quantum fieri poteſt, auaritiæ labes amoueatur; & quàm minimis poſſint incommodis, atque ſumptibus cauſæ in eo agantur hæc ſtatuenda cenſuimus.

Notariorum, & ſcribarum mercedi taxa eſt ſtatuenda, & illa, ac iam ſtatuta eſt obſeruanda. Cap. I.

EPISCOPVS, *vel Vicarius eius omnibus Notarijs, & ſcribis ſui fori, tam Ciuitatis, quàm diæceſis taxam præfiniat, quam pro opere, & officij ſui mercede ab vnoquoque in ſingulis cauſarum generibus pro loci, & cuiuſcumq; rei, ac perſonæ conditione exigi liceat, obſeruare faciat, qui nõ obtemperarit, in eum vehementer animaduertant, & vbi eſt iam præfinita omnino ſeruetur.*

Collegium, & ſtatuta Notariorum ſtatuenda, ac probanda propterea; Iudices deligendi. Cap. II.

COLLEGIVM Notariorum curiæ Epiſcopalis primo quoque tempore inſtituatur.

Collegium ſtatuta Epiſcopo probanda, conficiat; officiales deligat, qui iudicent de eorum inter ipſos controuerſijs, quæ ad eorum officium pertineant. In cauſas autem quæ inter Notarios, & litigatores extiterint, ſe omnino non interponant, ſed eas Epiſcopi iudicio relinquant. In alijs verò cauſis, ſi cuiquam cum eis in iudicio agere contingat, eorum iura, priuilegiaq; ſeruentur.

Testificatio stili causarum qualis esse debet, & seruari. Cap. III.

Postulantibus testimonium formulæ curię, quam stylum vocant, de aliqua causa nec detur, nec datum vim habeat; nisi ei maior collegij pars subscripserit, cuius etiam formulæ exemplum, ab Episcopo approbatum, & subscriptum, publicè in Collegio asseruetur.

Qui, & qualiter in Collegio Notariorum sint ascribendi, formaque iuramenti per eos præstandi. Cap. IIII.

QVI in Collegium Notariorum adscribi voluerint, eos Episcopus diligenter examine probet; tantùm idoneos recipiat.

Excommunicatos, infames, & omnes qui à testimonio dicendo iure repelluntur, reijciat.

Eos qui vigesimum quintum annum non attigerint, quiq; per quadrienniũ in Notariatus officio integrè, periteq; non sint versati, non admittat.

Probatos prius non recipiat, quàm iurarint Episcopo ea iusiurandi formula, quæ infrascripta est; quam etiam ab ijs, qui in Notariorum Collegium adscripti iam sunt, ad duos menses præstari iubemus in manibus Vicarij nostri.

Ego N. Notarius à R. D. N. Episcopo, vel D. N. eius Vicario delectus, commissum mihi munus diligenter, ac fideliter exercebo.

A litigatoribus, quorum fuero Notarius, vel à quocumque alio eorum nomine, quauis de causa nihil, ne sponte quidem datum, accipiam; præter id, quod Episcopi taxatione præfinitum est.

Nihil agam, neque me, aut quemquam alium interponam, quo mihi vlla causa scribenda committatur.

Non ero promotor, vel procurator in causis, quæ agentur coram R. D. Episcopo, seu eius R. D. Vicario Generali, vel aliquo ab eis constituto, seu eorum ministro, nisi de licentia eiusdem Episcopi, vel Vicarij.

In causis verò, in quibus sum, vel fuero Notarius, omnes actus iudiciales substantialiter in Manuali, seu memoriali coram Reuerend. D. Episcopo seu eius vicarijs, aut alio ab eis præposito, & etiam coram ipsis litigatoribus, si expectare voluerint, conscribam.

Conscriptos eos, & instrumenta, & omnia alia, & singula in causis producta, cum Reuerendissimus D. Episcopus, vel alij supradicti, seu litigatores, vel eorum aliquis petierint; in registrum fideliter, quàm celerrimè referam, vel referenda curabo.

Litigatorum postulatu, vel alicuius eorum, in singulis terminis successiuè litigatoribus ipsis copiam dabo, cum per Reuerendissimum D. Episcopum, seu alios supradictos decretatum fuerit, sine recusatione, & fraude, contentus mercede, Episcopi taxatione præfinita.

Secreta

Secreta eiusdem officij, & causarum nemini patefaciam, pręsertim attestationes testium, & consilia assessorum, attestationesq́; & sententias, donec publicatę, perlatę, & sententiatę, & per Reuerendissimũ D. Episcopum, seu alios supradictos subscriptę fuerint.

Constitutionibus, & mandatis Reuerendissimi D. Episcopi obtemperabo, iura ipsius, & eius mensę pro posse defendam.

Instituta quoque officij, & officialium Collegij honesta iußa seruabo.

Nec vllo vnquam tempore contrafaciam, & omnia & singula suprascripta, omni dolo & fraude omnino remotis, inuiolatè prastabo, & ita promitto, & iuro, sic me Deus adiuuet, & hęc Sancta Dei Euangelia.

Quomodo Notarius originalia seruet, eorum exempla, & alia ritè scribat, pro spiritualibus nihil percipiat, Cancellariaque reseruanda, atque contrafaciens plectendus sit. Cap. V.

Nullus Notarius iudicibus Ordinarijs delegatis arbitris, nec arbitratoribus originales processus deferat, sed eorum tantùm exempla, & regesta fideliter collata; nisi alicuius inopia, vel alia iusta causa, aliud aliquando Episcopo suaderet, vel eius Vicario.

In huiusmodi exemplis, seu regestis nihil superuacaneum scribant.

Nec productarum citationum repetitiones cum inhibitione, vel sine ea, sed illarum executionẽ tantùm his, vel similibus verbis adscribant. Eo die &c. reproducta fuit citatio, de qua supra, quę fuit executa, vt supra.

Ne dignitates iudicum, vel litigatorum repetant; sed ponant tantùm his, vel huiusmodi verbis; R. Episcopus N. Iudex N. Actor. N. Reus.

Nec in carta bibula scribant, nec ea litera, quę legi facile non possit; sin minus, male scripta, Episcopus vel eius Vicarius Notarij impensa scribi melius iubeat; vel ab ijs, qui registrum petierunt, dimidiam tantùm partem taxę; vel maiorem, vel minorem, si ei videbitur, solui iubeat.

Notarij in literis dimissorijs, seu testimonialibus, Sacri Concilij Tridentini decretum seruent; in alijs quę merè spirituales sunt, etiam si nullum stipendium eis constitutum sit, nihil omnino accipiant; prater scripturę mercedem moderatam.

Qui Notarij contra hęc decreta peccarint, vel alioqui in officio suo deliquerint, eos Episcopi ab officij vsu submoueant ad tempus, vel etiam in perpetuum; si id delicti grauitas postularit; & alijs pœnis suo arbitratu coerceant.

Cancellarias verò vendi, locari, vel earum nomine, vel occasione, quouis prętextu cuiusuis personę, quidquam solui prohibemus.

Notarij, & si qui pręterea in hoc deliquerint, plectantur amissione officij, & alijs pręterea pœnis Episcopi arbitratu, vel eius Vicarij.

Causę

Causæ à decem aureis infra qualiter decidendæ. Cap. VI.

Causa, quæ decem aureorum nummum summam non excedunt, summariè, simpliciter, ac de plano, sola rei veritate perspecta, sine forma iudicij cognoscantur, id quod agi licet ex facultate à Pio Quinto concessa omnibus huius prouinciæ Episcopis.

Nihil pro visione scripturarum, & quid tantùm pro testimonialibus, & dimissorijs percipi possit. Cap. VII.

Ne pecuniæ quicquam Ordinarius, delegatusve iudex accipiat pro recognitione, aut vt vocant, visione scripturarum ad causas, quæ apud se aguntur, pertinentium.

Pro singulis literis dimissorijs, quæ pro suscipiendis pluribus, omnibusve minoribus, vel etiam maioribus ordinibus concedentur; itemq́, pro singulis literis, quibus Notarius testatum faciat, plures omnesve ordines alicui collatos esse, decimam partem aurei nummi tantùm ad summum à Cancellario accipi liceat; ac si hæ literæ de vno tantùm ordine suscipiendo, vel suscepto essent datæ. Idq́, si modo nullum ei salarium pro officij sui munere exercendo constitutum sit.

[margin: ...cit in ...i ratio ...tex.in ...umab ...nni de ...t.& ho ...f. Cle.]

Qualiter acta omnia in Codicem referenda, & cum alijs instrumentis, & scripturis in archiuio conseruanda, à quibus conscribenda, & exemplificanda sint. Cap. VIII.

Acta omnia Notarij in Codicem, non in pagellas referant, quamuis eas cordula infigant; idq́, præstent, mense saltem, postquam rogati illa confecerint.

Certus in Archiuio Episcopali locus constituatur, vbi causarum, ac iudiciorum Codices, instrumenta, acta, scripta ve alia, à Cancellario, & Notarijs fori Episcopalis, ad ipsum forum petinentia, singulis annis confecta, quotannis recondantur, ita vt inde, cum vsu venerit. promi possit, quidquid in Ecclesiastico foro vnquam agitatum erit.

Is certus Archiuij locus duabus clauibus claudatur; quarum vnam Episcopus, alteram eius Cancellarius habeat.

Notario autem instrumentorum, quæ confecit, exemplum, idq; sumptibus suis habere, aut retinere liceat.

Si Cancellarius, Notariusve aliquis decesserit, vel ab officio se abdicarit, amotusve sit, quæcunque ille, vel instrumenta, vel scripta, vel acta eiusmodi confecit, statim Episcopi iussu in eundem locum deferantur. Quòd si processus alicuius causæ nondum sit completus, & causam, ob quam confectus est, partes prosequantur, eius in Archiuium delatio deferri poterit, quoad causa sit peracta.

Ex Archiuij tabellis, exemplaribusve, si quæ vnquam acta, aut instru-

menta,

menta, qua Notarij manu, signoq; munita, fidem faciant, exscribi contigerit; is qui rogatus Notarius illa confecit, si viuit, vt operis sui emolumenta consequatur, eorum exemplum, modò edi liceat, ipse conficiat si præsens est: si verò abest, id seruetur, quod iure cautum est: sin autem obijt, id Episcopalis Cancellarius præstet: mercedem autem inde capiant Notarij hæredes, nisi aliter inter partes conueniatur.

Testium dicta, & attestationes, in causis ciuilibus ne scribantur ab alio, quàm ab ipso causæ Notario, siue actuario, vel ab alio eius nomine, quæ attestationes ipsi Notario causæ, siue actuario consignentur, & asseruentur, vt post in Archiuio vnà cum toto processu recondantur, vbi custodiuntur aliorum actorum monimenta.

Idem decernitur de instrumentis, actisve dictæ causæ; quibus decretum iudicis adscribi contigerit.

In alijs verò omnibus, quibus auctoritas, decretumve Episcopi sit interponendum, Cancellarius tantùm Notarius adhibeatur.

Quomodo Tribunal fori ab Episcopo visitandum sit. Cap. IX.

QVotannis fori sui Tribunal Episcopus visitet; inquiratq; an præscripta fori ratio, an præfinita taxa seruetur: tum prætereà, an si quæ corruptelæ, si quive abusus irrepserint; an si quid denique vel institui, vel emendari oporteat; idq; sollicitè in primis curet, vt tollantur abusus, tum restituantur quæcunque ad rectam iudiciorum formam attinent.

Qualiter etiam substitutis, & scriptoribus nè munera capiant. prohibetur. Cap. X.

MAximè interest, non modò eum, qui officium tanti ponderis, tamq; valde cum Episcopali cura coniunctum, gerit, quale est Cancellariæ Episcopalis munus, sed illos etiam, qui vel substituti nomine, operam simul in eo ipso monere ponunt, vel in Cancellariæ scriptorum numero censentur, cùm ab omni alio negotio expeditos esse, quò attentiores sint ad operam, curamve susceptam, tum maximè vacuos, ac planè liberos ab omni, vel minima suspitione cupiditatis, prauæq; affectionis, nedum corruptelæ. Quare præter ea quæ olim hoc de genere iam constituta sunt, hoc decreto etiam vetamus, atque interdicimus, nè eorum quispiam ab vlla cuiusuis loci, ordinisve vniuersitate, collegio, homineq; vllo, ne diœcesis quidem alienæ, qui in foro Episcopali, causas, lites, & negotia, cuiuscunque generis sint, duobus ante annis habuit, aut iam nunc habet, aliquod vel minimum donum, munusve etiam sponte oblatum, accipere possit.

Prædictis quomodo patrocinari non licet. Cap. XI.

NE prætereà in eo foro Ecclesiastico, vel in alio, lites, causas, negotiavè cuiuscunque suscipiat, neque agat; nec verò dispensationes, neque alias

eius

eius generis actiones, expeditionesve persequatur, procuret ve, nisi officij quod gerunt, ratio aliter deposcit, aut Episcopus consenserit. Qui contrafecerit, à muneris exercitatione suspendatur, atque eo etiam mulctetur; alijsq; pœnis plectatur arbitratu Episcopi.

Originalia quibus, & quo loco tantùm ostendenda.
Cap. X I I.

Cancellarius, & Notarij causarum, tam ciuilium, quàm criminalium, acta, gesta, tabulas, instrumenta ve, & processus originales, ne vllo nomine, ne inspiciendi quidem tantùm causa, vsquam exhibeant, nisi in proprio pluteo, aut Cancellariæ, archiuij ve loco. Illa verò inde aliò asportari ne liceat, etiam de eorum quorum interest, etiam si cui certo homini transferenda, rectè, ac tutò committi possint, prçterquam iudici causæ ostendenda, Qui secus fecerit, cùm ab Episcopo plectatur graui pœna, tum damnum resarciat etiam, si quid quisquam eo nomine fecerit.

Copia attestationum, aliarumque scripturarum, ne cuipiam sine licentia Vicarij detur. Cap. X I I I.

Ea cautio Cancellario, & Notarijs adhibenda est, ne copiam alicuius causæ actorum, attestationum, sententiç, vlliusq; scripturæ exemplum edant, facultate scripta editionis à Vicario non data. Qui in eo genere deliquerit, officij amissione mulctetur, aliaq; pœna puniatur, pro Episcopi arbitrio.

Nihil vltra taxam, nisi ex facultate Apostolica percipiatur.
Cap. X I I I I.

Quæ Concilium quintum prouinciale gratis à Notarijs dari sanciuit, ea ita seruentur omnino vt ibi sancitum est, nisi taxa auctoritate Apostolica iam facta aliud permittat.

Episcopus nec alij de emolumentis Cancellariæ præter eiusdem ministros nihil percipiant. Cap. X V.

De emolumentis Cancellariç Episcopalis, quam Concilio Prouinciali primo, vendi, locari, eorum ve nomine quicquam persolui, vetitum est, nihil prorsus vtilitatis priuatæ ad Episcopum, eiusve mensam, aut Vicarium, neque ad alios, præterquam ad Cancellariam, Cancellarium ve, cçterosq; eiusdem Cancellariæ ministros, perueniat. Qui, aliquid etiam à sponte dantibus, perceperit, tum in conscientiæ foro ne suum faciat, sed pauperibus loci, erogare omnino debeat; tum quadruplo mulctetur, quod vel in Ecclesiç instaurationem, vel in Sacristiç vsum erogetur.

Sanctio Gregoriana contra Iudæos, promulganda. Cap. X V I.

Calē. Iunij. 1581. iter eius- *Granis illa sanctio qua Gregorius X I I I. Iudæorum blasphemijs, & flagitijs obuiam ire voluit, in omni nostra diœcesi, præsertim vbi Iudæos*

habi-

habitare permissum est, vel tractare sępenumero, prout Episcopus opus esse censuerit, de more promulgetur; atque ob eam causam libro huic in fine illam adiungi statuimus. dem Sūmi Pont. Cōst. nu. 73. i Bul fo. 1305

Quarum congregationum in initio, & fine quę orationes dicendæ, & iccirco tabellæ affigendæ sint. Cap. XVII.

STata illa oratio, quam in synodis de Spiritu sancto dici solenne est, illa scilicet, cuius initium est, Adsumus Domine, ritè, sanctéq;, vt liber Pontificalis vetus ostendit, congregationum initio recitetur, quæ de sanctę Inquisitionis officio, de iudicijs, de sententia causæ ferenda, habebuntur.

Itidem fiat in omni conuentu, vbi de clericalibus examinibus, de electione, institutioneve eius agetur, aut deliberabitur, in quem alicuius beneficij Ecclesiastici cura administratiove conferatur. Quam ob causam ea oratio rectè in tabula literis consignetur, certoq; congregationis loco affixa, cum vsu venit, in promptu sit, vnà cum alia stata oratione, quam in initio, & in fine aliorum actionum, congregationumve ex officio Beatæ Mariæ adhiberi, instituti, morisq; est.

Quæ taxa, à quibuscunque seruanda sit. Cap. XVIII.

COnstitutio decretorum, & taxarum à Metropolitano confecta, & Apostolicis literis Sanctissimi Domini nostri Gregorij Papæ XIII. confirmata & renouata, & in fine huius libri scripta, quę per Iudices synodales, & conseruatores Regularium, exemptorumve quorumcunque, & per ordinarios etiam in causis delegatis, ac per eorum omnium, & singulorum Notarios seruanda, atque ad executionis vsum inducenda est, ab vniuersis, & eorum vnoquoque cuius interest, seruetur diligenter, inuiolateq;; ita tamen, vt si quibus in rebus, causis, negotijsve aliquo statuto, aut consuetudine laudabili, nihil vel minus, quàm ea taxa præscribitur, per Iudices à Synodo deputatos, ac Regularium exemptorumve quorumcumque conseruatores exigi deberet, consuetudo illa, statumve omnino retineatur, seruetur q;, ad eiusdem constitutionis pręscriptū; quæ constitutio non derogat concessioni Sixti Quinti, quæ etiam imprimetur infra.

Subdat. Ro. die 4. Iunij 1580. Pōtif. eiusdē S. D. anno 9 Inci. Ad perpetuā rei mem. Romani decet Pōtificem.

Quam constitutionem, seu taxam iudicibus synodalibus, & Conseruatoribus præscriptam, seruet etiam Ordinarius: nisi quibus in rebus consuetudine, decretis, vel constitutionibus, taxisve Episcopalibus, taxa minor ei seruanda proposita esset, quam omnino seruet.

Contra quoscunque circa taxam inobedientes qualiter agatur. Cap. XIX.

SI Vicarius, Iudexve Ordinarius in causis ordinarijs, vel delegatis, aut conseruator Regularium, & exemptorum quorumcunque suis in causis, aut Iudex in synodo deputatus, pro causis commissarijs, eorum Notarij, aut ministri, quicunq; contra præscriptum sanctionis illius Pontificię quicquam

com-

commiserit, deliquerit ve, cum eo, quicunque sit, ad præscriptum eiusdem constitutionis agatur.

DE OFFICIO IVDICIS. Tit. II.

Pupillorum, viduarum, & egentium patrocinator deligendus. Cap. I.

PVPILLORVM, viduarum, & egentium hominum, cura, Episcopo, communi omnium parenti, sacrosanctis Canonum legibus, potissimum commendata & commissa, negligi non debet: ne si lędantur, vocif. rentur ad Dominum, qui exaudiet clamorem eorum. Quamobrem pro sui muneris officio Episcopus aliquem cōstituat Ecclesiasticum, vel alium pium hominem, Christianę charitatis operibus, atque offic. js deditum, qui misericordiæ viscera indutus, id generis hominum patrocinium in omni causa suscipiat. Quod si aliqui iam huic pio operi præfecti sint, id agat Episcopus, vt ij munus sibi creditum exequantur, quam diligentissimè.

DE FORO COMPETENTI. Tit. III.

Clericus in aliena à sua diœcesi delinquens, & profugus qualiter proprio Episcopo transmittendus. Cap. I.

EPISCOPVS, vel Vicarius clericum alienum, qui in propria diœcesi deliquerit, & ad suam diœcesim confugerit, proprio illius Episcopo petente, & sibi de Clerici, qui deliquit, citatione, & contumacia, aut condemnatione fidem mittente, comprahendi, & ad illum mitti curet, idq; sumptibus petentis.

Qui inferiores Episcopis causas criminum, & matrimoniorum cognoscere nequeant. Cap. I I.

QVicunque in dignitate Ecclesiastica constituti, etiam exempti, qui intra fines diœcesis sunt, & reliqui prætereà inferiores Episcopo, nè priuilegiorum, consuetudinisve prętextu, matrimoniorum, & criminum item causas, etiam visitando cognoscant; sed Episcopi iurisdictioni, indiciove relinquant, ad præscriptum Concilij Tridentini.

Sess. 24 c. 20. ver. Ad hæc, le refor. *Non tamen Abbates, quibus aliàs legitimè talis iurisdictio competit, alij ve inferiores, si de immemorabili consuetudine eiusmodi legitimè doceant, quominus de his etiam causis cognoscant prohibeantur.*

DE

DE PROCVRATORIBVS. Tit. IIII.

Qui à fori Ecclesiastici auditorio arceantur, & eius ministri, à quibus caueant. Cap. I.

PROCVRATOR, *qui causam iniquā in foro Ecclesiastico scienter defenderit: quiue quicquam negauerit, quod verum scierit fori Ecclesiastici auditorio, aditu ve interdicatur, nisi is legitimè se purgarit. Qui preterea in publico concubinatu, aut adulterio viuunt, alijq; publicè criminosi, à foro Episcopali ita arceantur, vt nec Notarij, nec Procuratoris nec Aduocati officium, ne in vllo quidem causarum genere, gerant. Inferiores quoque ministri in Christianæ vitæ officijs contineantur: curentq; Episcopi, vt à ganeis, à meretricibus, à ludo cuiusuis generis, ab improbatis quęstibus abstineant, ne blasphemi sint, nec vitæ moribus reprehendendis, si quos deliquisse, compertum erit, in eos animaduertatur.*

DE IVREIVRANDO. Tit. V.

Iuramentum à curato præstandum. Cap. I.

QVICVNQVE *Parochiali Ecclesię pręficiendus erit, is primum Episcopo, vt iam in nonnullis huius prouincię Ecclesijs consuetudo est, iuret se Sanctę Sedi Apostolicę, & Episcopo, eiusq; item successoribus obedientem fore.*

Tum præterea se ad Tridentini Concilij pręscriptam rationem, residentē in Ecclesia futurum, quam obtinuerit.

Tum iura etiam illius Ecclesiæ se pro viribus conseruaturum, ac defensurum esse.

Bona denique eiusdem se absque legitima auctoritate non alienaturum; quę verò antea ab ijs, qui illius curam gesserunt, iniustè, vel vendita, vel alio quouis modo alienata sunt, ea, quantum in se est, recuperaturum.

Iuramentum, ab obtinentibus dignitatem, vel Canonicatum præstandum. Cap. II.

EGo N. *per hæc Sancta Dei Euangelia iuro, me, neque precibus, neque pretio, neque alia ratione egisse, aut aliàs curasse, quominus hoc experimentum in mei approbatione ad exercendum officium meę dignitatis, vel Canonicatus, integrè, fideliterq; fieret; sic me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.*

Iuramentum punctatoris. Cap. III.

EGo N. punctatoris officium, quod suscepi, per hac Sancta Dei Euangelia iuratus, sanctè promitto, ac spondeo, me fideliter, & sincerè, quantum in me est, executurum. Sic me Deus adiuuet, & hęc sancta Dei Euangelia.

Iuramento aliter præstito non obstante, quæ nihilominus ad Episcopum per Canonicos deferantur. Cap. IIII.

QVo iureiurando Canonici, etiam ex statutis, & constitutionibus Ecclesia probatis inter se obstricti, aliave ratione spondent, se nihil quicquã, quod in capitulari, Canonicalive conuentu agitur patefacturos, aut diuulgaturos esse, decernimus, atque declaramus, eo non obstrictum, aut impeditum quemquam esse, quominus ad Episcopum deferat, si qua, vel capituli, vel Canonicorum, aliorumve, qui de capitulo sunt, errata sint; quęve emendationem, correctionemve desiderent, atque adeo quæcunque eo de genere sibi patefieri, denuntiarive ille iusserit; tum etiam si quę alia ab eodem sciri, cognoscive expedierit, tum ea maximè, quę nostris decretis ad Episcopum deferenda sunt.

Iuramentum, & alia quæ à testibus Synodalibus prçstanda sunt. Cap. V.

.Episco us. 35. .6. *EGo N. testis synodalis à Reuerendissimo Episcopo nominatus, promitto, spondeo & iuro, quod amodo in antea, quicquid noui, aut audiui, aut postmodum inquisiturus sum, quod contra voluntatem Dei, & rectam Christianitatem in diœcesi, vel regione mihi commissa, factum sit, vel futurum erit, si in diebus meis euenerit, tantum, vt ad meam cognitionem quocunq; modo, si sciuero, aut indicatum fuerit mihi synodalem causam esse, et ad ministerium Reuerendissimi Episcopi pertinere, quòd ego nec propter timorem, nec propter præmium, nec propter parentelam vllatenus celabo Reuerendissimo Episcopo, aut eius misso, cui hoc inquirere iusserit, quandocunq; ex hoc me interrogauerit. Sic me Deus adiuuet, et hæ Sanctorum reliquię.*

Iurati testes hoc perpetuò meminerint, se non amore, non odio, non inuidia, non spe, non metu, non pœna, non præmio, non cognatione, non vlla denique re commoueri, aut impediri debere, quominus liberè, & integrè munus suum pro ratione infra præscripta præstent: quo igitur tempore hoc munus gesserint personas discretas interrogando simpliciter, & de plano, absque vlla iurisdictione solicitè inuestigent de omnibus, qua Sancta memoriæ Dominus meus Cardinalis Borromæus luculenter notauit in Concilio Quarto Prouinciali in titulo de testibus synodalibus, in quibus monitionibus tota reformatio Cleri sub compendio continetur.

Quid,

Quid, & quibus testibus Synodalibus suppeditandum sit. Cap. V I.

AD diœcesanam Synodum testibus synodalibus venientibus, nihil neque sumptus, neque viatici contribuatur, nisi sint, qui diœcesanę synodo interesse non debent, atque ijs quidem suppeditetur, ad præscriptam Prouincialibus testibus rationem.

Quando eidem victus necessaria impendenda. Cap. V I I.

SI testis synodalis à suo domicilio ad aliquem locum pro sui muneris functione inuestigaturus accesserit, victus expensa, viaticumq; ab ijs de tur, quorum causa venerit, ad idq; dandum Episcopus compellat.

Quando iuramenti relaxatio concedatur. Cap. V I I I.

IUsiurandum sicut vinculum iniquitatis esse non debet; ita eius relaxatio, absolutiove æquum nullo modo est, vt cuiquam præiudicium afferat. Quamobrem nè cuiquam in posterum iusiurandi, quo astrictus est, relaxatio, absolutiove vnquam detur; nisi ad agendum tantum, aliàs ex Sacrorum Canonum præscripto, at verò nullo modo, ad excipiendum, ac præterea, ne ad agendum quidem, posteaquam quis periurium admisit, à quo crimine Episcopus absoluat neminem.

Propositis, sed nō tactis Euangelijs Episcopus iurat. c. vlt. de iura. calū. glo. in c. testimonium 11. q. 1. in ver. iureiurando.

Qualiter Episcopi, & alij prælati iurent. Cap. I X.

QVod ab Episcopis, prælatisve ob dignitatem, qua præcellunt ex instituto fieri decet, vt manu ad pectus admota, si quando oportet iusiurandum pręstent, id sanè vbique & semper, ita ritè seruent, nisi causæ grauitas, prout iure cautum est aliter postulat.

Qualiter alij inferiores iurent. Cap. X.

REliqui autem Ecclesiastici homines, ut pote clerici inferiorum ordinum Subdiaconi, Diaconi, & Presbyteri si iurare necesse habent, id tactis sacris literis agant. In causis porrò leuibus, vbi opus est, iurent, manu scilicet pectori admota, si modò superior præsens non adest, quo præsente, contactis scripturis, iusiurandum præstent.

DE POSTVLANDO. Tit. V I.

Qui foro Episcopali asciscuntur qualiter iurabunt, idemque in laicorum causis præstari hortatur. Cap. I.

AVSIDICI, aduocati, fiscales, ad causas in foro Episcopi ne adhibeantur, priusquam iureiurando Episcopo se obstrinxerint; se nullam causam suscepturos, quam à iustitia, & æquitate alienam existimauerit.

Hortamur etiam Prętorem, & alios Magistratus, ut idem in laicorum causis seruandum curent.

Quibus, & quando patrocinari, & causas commendare non licet. Cap. I I.

NEmo quisquam, neque Vicarius, etiam Foraneus, neq; procurator, aduocatusve fisci Episcopalis, neque auditor, nec verò alius, qui in familia, familiatuve Episcopi sit, causarum, quæ in Episcopali foro aguntur, procurationem, defensionem, ac patrocinium, nec nomine, nec re ipsa suscipiat, agatve, prater illas, quas debet pro suscepti officij munere, & quas praterea alias causas Episcopus, ab illo suscipi, agive iusserit. Nec verò quispiam eorum patiatur, famulos suos in eo Episcopali foro causas non modò agere, sed ne commendare quidem, minus verò quicquam, vel minimum opere ponere, quo præiudicium, damnumve cuiquam inferatur.

Neque praterea ipsi, vel fori Episcopalis ministri, vel Episcopi familiares in causarum commendatione auctoritatem suam interponant: nisi ij sint, quibus pro muneris sui ratione diligenter curandum est, vt lites, controuersię, & causæ pręsertim miserabilium hominum, quàm celerrimè, & rectissimè in primis definiantur.

Aduocatorum, & Procuratorum malitia coercenda. Cap. III.

ADuocatorum, & Procuratorum malitiam Episcopus pœna priuationis, suspensionisve, officij postulandi, & procurandi in suo foro; alijsve pœnis suo arbitratu, pro sua conscientia coerceat, etiam sine vlla iudiciali causæ cognitione.

DE IVRAMENTO CALVMNIAE. Tit. V I I.

Iuramentum calumniæ qualiter exigi potest. Cap. I.

T apud iudicem Ecclesiasticum omni sinceritate iudicia exerceantur; statuimus, atque edicimus, illum non solùm litis principio, sed in omni eius parte, cum expedire censuerit; atque ex officij sui munere, tam ab actore, quàm à reo calumnię iusiurandum exigere posse.

DE FERIIS. Tit. VIII.

Quid diebus festis agi vel ne debeat. Cap. I.

AXIMAM in eo diligentiam, ac studium Episcopus ponere debet, vt dies festi piè, sanctèq; obseruentur ab omnibus. Cum enim ij potissimùm ad celebrandas Dei, & Sanctorum laudes salutariter instituti sint; curandum est etiam diligenter; vt ne ijs

ipsis quisquam ad diuinam offensionem, & animę sua perniciem abutatur. Prohibeat igitur Episcopus nè illiberales artes exerceantur, aut vllum opus fiat eo tempore alienum.

Ne quid ematur, aut vendatur pręter id, quod ad victum illius diei, vel ad ęgrotorum curationem necessarium sit.

Ne officinę, aut omnino, aut aliqua ex parte apertę habeantur.

Ne fiant nundinæ, sed quæ festo die fieri consueuerint, in antecedentem, uel sequentem diem, qui festus non sit, transferantur.

Qui secus fecerit seuerè plectatur Episcopi arbitratu, pro officinis apertis, rebusve venditis, si filius; familius, Ministri deliquerint, etiam Pater, Dominus, & artifex, pœnam subeant.

Ijs etiam diebus studebit Episcopus, nè personati homines incedant.

Sed Episcopus doceat, vel docere faciat populum, debere vnumquemque eo potissimùm tempore, in diuinis officijs, & concionibus audiendis frequentem esse; ac in precibus, recolendisq́, Dei maximis beneficijs assiduè versari.

Prosequutio prædictorum. Cap. II.

SAcrosancta Tridentina synodus cum statuit, fideles religioso festorum dierum cultu abuti non debere ad commessationes, ad luxus, et lasciuiam: tum pastores omnes vehementer in domino obtestata, debitam, sanctamq́, eorundem obseruantiam pastorali diligentiæ magnopere commendauit. Quam obrem supra, de illorum cultu quamuis à nobis sancitum sit: tamen hac constitutione eo ipso de genere diligentius decernendum censuimus; cum eæ sint morum corruptelę, vt Deo dicati dies, sanctisq́, officijs consecrati, ac spiritus sancti doctrina instituti, tum ad recolenda diuina beneficia, tum ad honores debitos sanctis tribuendos, ad eorumq́, vitæ imitationem excitandam non modò, vt oportet, sanctè, non colantur; sed quod grauissimum est, nefariè violentur operibus, officijs, ab eorum cultu & pietatis Christianæ studio alienis. Itaque in maxima hac offensione, nos sacrę illius synodi auctoritate, Canonum iure, summorum Pontificum sanctionibus, & Pij Quinti Pontificis constitutione, Patrum item institutis, tum ipsis imperatorijs legibus adducti, edicimus; vt ne quid seruilis operis sacris ijs diebus, qui sanctę matris Ecclesię instituto coluntur, fiat; ne quidquam denique, quod in illis agi, geri, fieri ve non liceat.

Prosequutio prædictorum, & profestorum dierum sæpe Populus admonendus est. Cap. III.

ET quoniam in ijs, quę sequuntur, maximè peccatur, hac nominatim vetamus.

Ne ijs diebus nundinæ, emptoria, mercatusve agantur; ne quidquam praterea fiat, exerceaturve, quod ad earum nundinarum, vel mercatus apparatum pertineat, etiam si in diem proximè sequentem, illę cadant.

Ne contractus vlli, cuiusuis generis sint, neve vlla rerum exequutiones fiant, nisi cum iure nominatim permissum est.

Ne collecta, taleæve in oppidis, pagis, vicis, vt ex deprauata consuetudine quibusdam locis factum est, festis diebus exigantur, præsertim quo tempore, vel sacra fiunt, vel concio habetur, vel processiones, vel alia diuina officia celebrantur, vel scholarum doctrinę Christianæ exercitationes aguntur. Nec vero vllo pręterea vnquam die in Ecclesia, in Cœmeterio, atriove Ecclesiæ illa exigi liceat.

Ne libri imagines, signa, & alia id genus vsquam venalia proponantur, aut circumferantur.

Ne quæ ad aleæ lusum pertinent, neque laruæ itidem, nec vestes ad personatorum hominum vsum vendantur, locenturve.

Ne quæ res, ad vitam necessaria, vendi licet, illæ prope Ecclesias, earumve conspectu venales proponantur.

Neque earum ipsarum rerum præter quam panis, à sole, aut pluuia defendendi causa, in foro, locisve publicis, tentoria, rastrave sint, quibus illæ exponantur.

Neque earundem rerum occasione, causave, officinæ apertę vllo modo sint; sed earum ostiolum paruulum patens sit, licèt, reliqua omni parte clausa.

Tonsoribus pręterea, pistoribus, sutoribus, calcearijs, aliisq́; eiusmodi, & reliquis item opificibus, quibus præscribi oportet, certæ regulæ pręscribantur, nè deinceps dierum festorum cultum violent, in quo maximè peccare plerique solent. Quoniam autem vsu iam hac in diœcesi, nimis compertum est, deprauatis his temporibus, & moribus, ad choreas, tripudia, saltationes, & id genus alia nunquam ferè conueniri sine multis; & ijs quidem grauissimis, Dei offensionibus, idq́; cùm obturpes cogitationes, obscœneq́; dicta, inhonestas actiones, morum corruptelas, & perniciosas ad omnia opera carnis illecebras, illis perpetuò coniunctas; tum propter cædes, rixas, dissidia, stupra, adulteria, aliaq́; mala plurima, inde consequentia, quàm sæpissimè his tot offensionum, & peccatorum seminarijs locum dari, ijs præsertim diebus, qui dies propitiationis sunt; & ijs ipsis diebus fideles plerosq́; nefarijs istis Satanæ blanditijs illectos, à diuinis officijs, religiosis supplicationibus, lectionibusq́; à sacris abduci, auertiq́;, rudes à percipiendis fidei rudimentis, aliosq́; ab alijs Christianę pietatis officijs, in quæ eo tempore religiosè incumbendum est, abstrahi, & amoueri; hoc certe grauissimum est in conspectu Dei; & Ecclesię quare festis ijs diebus saltem horis, quibus diuina celebrantur officia, interdicimus, nè saltationes, tripudia, choreæ ducantur, aut fiant.

Vt autem hę omnes de festorum cultu leges, ab omnibus seruentur; contra eos, qui non paruerint, Episcopus agat pœnis, & alijs item remedijs arbitrio suo.

Festis diebus Sacrosancto missę sacrificio fideles omnes intersint.

Ut verò ij dies omni pietate, & religiosius colantur; hac crebro populum

lum Parochi, & Concionatores admoneant, atque hortentur, vt illorum dierum tempus, quod Deo, eiusq; cultui debetur, in ijs actionibus totum consumant, in quibus sanctè consumendum est.

Vt concionem mane, & sacram lectionem à prandio vbi explicari solet audiant.

Vt diuinis Vesperarum prǽsertim officijs prǽsentes, piè, religioseq; adsint.

Vt in Christianę doctrinę rudimentis, ac praeceptis, vel percipiendis, vel recolendis versentur.

Vt in operibus etiam, officijsq; pietatis se exerceant, ęgros homines visitando, męrentes, piè consolando, & alia eiusmodi prǽstando.

Vt denique ab illis actionibus, vnde omnis peccandi materia, atque occasio existit, feriati in ea opera incumbant, ob quę sunt illi sacri instituti dies.

Episcopi igitur cura sit, vt Litaniarum processiones, vel Orationis, aliarumq; Christianarum virtutum exercitationes instituere; in quibus perfectos dies occupati fideles, abducant se à prophanis actionibus.

Quid pro festorum dierum cultu populo prohibendum, & suadendum. Cap. IIII.

PRohibeat verò diligenter Episcopus, atque omnino efficiat, vt non modò non saltationes, & choreæ, vt supra; verum etiam ne commessationes in honorem sanctorum ludi, aliǽve prophanę actiones, ab eorum festorum dierum, & piorum institutorum cultu alienę, vllo quouis modo, etiam illorum prǽtextu, occasioneve introductæ, publicè ijs ipsis diebus fiant.

Studeat etiam Episcopus, vt quo tempore in Septuagesimæ, Sexagesimæ. & Quinquagesimę hebdomadis Ecclesia mater, & officiorum ritu, & Hymnis, Canticisq; fidelium mentes ad mœstitiam, atque ad pœnitentiam excitantibus, & omni denique tum vestimentorum, tum aliarum rerum apparatu populum Dei instruit, ac præparat tot ante diebus ad sanctè recolendam Christi Domini passionem, & crucem; eo potissimùm tempore fideles, sibi in curam traditos, spectacula, ludos scenicos, & alia, quę gentilitatis speciem præseferunt, tum præsertim morum corruptelis introducta, illa ipsa tanquam à Sanctissimis Ecclesiæ institutis abhorrentia, omnino fugientes, ad pietatis Christianæ studia, & ad orationem attentiores sint, proposita omni Christianarum actionum exercitatione.

Vigilia, & dies festus Parochiæ tutellaris Sancti, & eius vita qualiter, à Parocho, & subditis obseruanda, & recensenda. Cap. V.

QVo religiosius incolæ vniuscuiusque Parochiæ festum diem colant, illius Sancti, sanctæve cuius patrocinio Parochialis Ecclesia dicata est, cohortationibus agit Parochus, vt pridie eius diei illi sanctè ieiunent,

animo piè repetentes tum ieiunia, tum religiosas alias eius sanctarum virtutum exercitationes: quarum meritis in cœlum ille vocatus, cum sempiterna gloria perfruatur, pro charitate, qua abundat eorum, quorum salutis patrocinium suscepit; preces Deo offerat, ieiunia item, & lachrymas. Tum idem illos admonere, atque vehementer in Domino cohortari non desistat, vt pietatis Christianæ officijs, sanctis operibus deuotaq́, veneratione sancti illius diem festum colant; vtq́, ab omni seruili opere abstinere studeant.

Eodem pręterea die sancti, qui Parochię patronus est & custos, quò ad illius imitationem magis fideles inflammentur, id Parochis pręstet, vt peracto Vesperarum officio, cum frequentior in Ecclesia populus adest, aut ipse, aut alius in suggestu, aliove loco superiori, de libro, quo illius vita, verè expressa continetur, res eius sanctè, admirabiliterq́, gestas, religiosæ vitæ instituta, morum disciplinam, pietatis studia, virtutes pronunciet.

Diebus festis qualiter à foro Iudiciali etiam in criminalibus desistendum sit. Cap. VI.

QVo tempore ad salutem animæ, toto corde, totaq́, mente, atque omni Christianæ pietatis officio incumbendum est; in iudiciali foro tunc aditus patefieri non debet ad iudicia, ad lites, & ad causas, quibus sapè distrahuntur homines à pietatis officijs: nè aliquando Isaiæ Prophetę illis vocibus nos Dominus grauissimè arguat; Ecce in die Ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra, & omnes debitores vestros repetitis: Ecce ad lites, & contentiones ieiunatis. Quare ne Quadragesimæ diebus, id quod & Liberij Pontificis Max. & Concilij Triburiensis Canone sancitum est, in aliquo foro, mane, quo tempore Missæ sacro, diuinis officijs, & verbi Dei prędicationi Christiani homines interesse potius oportet, ius dicatur, aut iudicia exerceantur.

Rei, ne festis diebus, diuino cultui dicatis, torqueantur; si modò criminis atrocitas, aliud non postulet.

Iter facturus die festo prius Missas quando audiat. Cap. VII.

NE quis diebus Dominicis, festisq́, ex Vrbe, oppido, aliove loco, cum iter facturus est, ante discedat, quàm Missæ sacrificio interfuerit, nisi ad eum locum proficiscatur, vbi in tempore interesse possit.

Diebus festis, nè iter suscipiant Ecclesiastici, nisi ob necessariam causam. Cap. VIII.

ECclesiastici verò homines, quicunque sint, & ij præsertim qui diuinorum officiorum celebritatibus in choro adesse debent, videant, atque adeo caueant, nè sacris illis diebus, quos in Dei laudibus, religiosisq́, pietatis officijs, & in Ecclesia potissimùm à Clero consumi oportet; iter nisi ob vrgentem causam suscipiant; vt hoc etiam eorum exemplo excitati fideles, sacris illis diebus à diuinis officijs opere itinerario non auocentur.

Primo Maij festo spectandæ, ludicræq; arbores ne erigantur, sed pro ijs, quæ pietas exerceri debeat. Cap. I X.

Calendis Maij, qui dies sanctorum Apostolorum Philippi, & Iacobi solennitati consecratus est, eum prauum vsum in diœcesi nostra retineri adbuc ad nos perlatum est; vt incisę arbores frondescentes [illegible] Vrbem, oppida, vicos, & pagos in plateis, ac triuijs ludibundo spectaculo erigantur.

Id porrò graue, atque eiusmodi esse animaduertimus, vnde pestiferum quoddam seminarium existit, non paucorum malorum, cum quidam homines illius ridiculæ actionis cupiditate, atque voluptate prolapsi, Missæ sacrificio adesse, eo die festo, perniciosè negligant; tum arbores alienas, sæpe in prædijs Ecclesiasticis consitas, furtim per vim, atque iniuriam præcidant; Hinc illa manant conuitia scilicet, rixæ, contentiones, iniuriæ, odia, inimicitię, & aliquando cædes. Accedit præterea tum vulgi clamor, tum bellicorum instrumentorum vehemens strepitus, quo diuina officia, sacræve conciones valde perturbantur, & commessationes deinde, & compotationes fiunt; quibuscum ebrietates, obscœneve dicta, inhonestæ actiones, perniciosæ ad omnia opera carnis illecebræ, & alia plurima mala perpetuò coniuncta sunt, non sine nominis Christiani iniuria. Nos igitur, & sacrorum Canonum iure, & sacrosanctis sanctionibus, & Concilij in primis Tridentini decretis, quibus corruptelas, à pietatis Christianę vsu, & à dierum festorum præsertim cultu alienas, omni pastoralis vigilantiæ officio tolli iussum est, & nostrę etiam curæ, officijq́; munere adducti, tantę, tamque publicæ offensioni occurrendum censuimus. Quare Episcopus tum pœnis, quouis iure sancitis, in eos animaduertat, qui in ea occasione diem illum festum, vel opere seruili, vel alia actione, illius rationi, sanctitatiq́; aliena, violarint; tum præterea expositis grauissimis peccatis, & commostratis detrimentis, ac damnis, quę plurima inde animæ, corporiq́; eueniunt, fideles sibi in curam traditos, à re illa perniciosa, quę tanquam gentilitię superstitionis speciem quandam exhibet, omni officio reuocare studeat ad omnes partes religiosi cultus, quo eorum Apostolorum dies festus illis Calendis coli, sanctificariq́; debet. Ac proinde quidem abiectis illis ludibundis spectaculis, quę turbulenta illa pręcisarum arborum electione, voluptuario quodam, prophanoq́; clamore, ac multiplici strepitu agebantur, fideles pietatis opera diligentius amplexi, eum diem festum de Ecclesię more celebrent, Hymnis, canticis, supplicationibus, processionibus, alijsq́; sanctè agendi officijs. Arborum prętereà loco, excitati imitatione sancti illius Apostoli Philippi, qui pro Dei gloria cruci affixus est, Sacrosanctam arborem crucis, in qua auctor humanę redemptionis pependit Christus Dominus, tantò religiosius locis conspicuis publicè erigant, quantò inutilius, olim prophanas eas arbores frondescentes erexerint.

Sess. 25. de inuocat. & vener. sanc. & alib.

Atque in omni re hac efficienda, atque exequenda Episcopus, si quando vsui erit magistratuum etiam laicorum, auxilium, opemq; implorabit, prout expedire censuerit.

Quibus diebus festis, & qualiter sint ornandæ Ecclesiæ. Cap. X.

SIcut in anniuersarijs solennitatum, sanctioribusq; celebritatibus festiuius ... laudes, solenniusq; Ecclesiastica celebrantes officia, modulamur organis, pretiosioriq; vestium apparatu induimur; ita diligentes nos domus Dei decorem & locum habitationis gloriæ eius, curare debemus, vt quo spiritualis letitiæ nostræ manifestiora signa demus, diuinorum beneficiorum, quæ ijs potissimùm solennitatibus recolimus, memoria excitati, templa etiã ornatiora, quàm alijs diebus, appareant, tum ad augustiorem cultum, tum ad fidelium consolationem. Itaq; Die Natali Domini, & reliquis quatuor dein ceps festis diebus, in Epiphania, Pascha Resurrectionis, in Ascensione, trib us Pentecostes diebus, in solennitate Corporis Domini, festoq; die Sancti Patroni, Ecclesiarum Cathedralis, Collegiatarum, Parochialium præsertim insignium, curet præfectus vniuscuiusque Ecclesię pro locorum ratione, proq; facultatibus, vt ianuæ, quemadmodum veteris instituti est, vsuq; Romano comprobati, & à beato Hieronymo laudati frondibus etiam ornentur, prout tempora tulerint; tum parietes interiores, atque intercolumina, peristromatis, aulæis, tapetibus, sacrarumq; imaginum tabulis exornata sint. Quo in apparatu, ornatuq; sacræ imagines, etiam in ipsis foribus adhibeantur. Insignia verò & alia prophana absint.

Hebdomadæ dies non planetarum nomine, sed feriarum, & sub earum numero describantur. Cap. XI.

Ratio. di in. off lib.8.c.5 nu. 2.

HEbdomadæ dies, antiquato gentium, à fide Christiana abhorentium more, non Stellarum errantium Lunæ, Martis, Mercurij, Iouis, Veneris, & Saturni, nominibus, sed ferię appellatione, & distinctione nominari Sanctissimus Pontifex Siluester decreto sanciuit. Quod cum non sine multiplici ratione ab eo institutum sit, id Episcopus curet, vt omnis Ecclesiastica actio, qualis, qualis sit, quæ vel in synodis diœcesanis, vel Sacerdotalibus, clericalibusve conuentibus, vel in Canonicalibus capitulis, vel in foro Episcopali, vel vllo alio loco, temporeve celebretur, non dierum, qui illarum stellarum appellationem, adhuc etiam vulgo retinent nomine, sed feriæ distinctione, & ordine rectè notetur.

Dies festus Sancti Barnabæ colendus. Cap. XII.

DEi munere beneficioq; cum Ecclesia Mediolanensis prædicatione Sanctissimi Apostoli Barnabę primùm fidei mysterijs imbuta, tum aliæ pleræq; huius Prouinciæ Ciuitates Euangelij lumine illustratæ, causam omnem festi illius diei, præcipuè colendi habent. Quamobrem dies eius Natalis, qui est tertio Idus Iunij, vt de more aliorum dierum festorum, qui à

Clero, populoq́, ex præcepto coluntur, piè & religiosè sanctificetur Episcopus curet.

Liber, in quo Ecclesiarum dies festi, indulgentiæq́;, & populorum solennes concursus; & si qui abusus extiterint, describantur; habendus. Cap. XIII.

Q*VO religiosius in vnaquaque vicinia, tàm Urbis, quàm diœcesis, dies festi colantur, & sanctificentur, Episcopus certum librum constituat; in quem à Cancellario, cùm omnes, singuliq́, dies festi Parochiales, aliįve, qui vbiq; in vicinia aliqua, vel vrbis, vel diœcesis vniversè, sigillatimve aguntur, tum reliqui etiam dies rectè, atq; ordine referantur; quibus indulgentiæ Iubilei, alteriusve celebritatis causa ad Ecclesias concursus esse solet. Quo libro deprauati præterea mores, abususve notentur, si qui illis celebritatibus, esse in ijs ipsis vicinijs solent. Atq; ijs quidem diebus exscribendis Episcopus ad cognitionem certam Parochos singulos adhibeat; quorum etiam officium sit, si qua noua indies Indulgentia Ecclesijs suis accesserit, si quæve alia celebritas, causave denuò inciderit, quamobrem populi concursus in Parochiali vicinia ad aliquam Ecclesiam fiat; de ea Episcopum certiorem facere, vt illa, quæcunq; sit, in eundem librum referatur.*

Liber idem Episcopo quando. & quare deferrendus; & propterea qualiter populus admonendus. Cap. XIIII.

P*Orrò eum ipsum librum accuratè exscriptum, notatis mensibus, & diebus, quibus prçcipuè illæ celebritates singulis in vicinijs, locisve agũtur, Episcopus ad se in singulos menses afferri iubeat; vt, cùm vniuscuiusq; regionis, atq; adeo pagi, locive celebritatem certo die agi prospexerit; de illius sanctificatione, cultuq́, literas etiam pastorales opportunè scribat; tùm aliam prçterea omnem diligentiam eo nomine adhibeat. Ex ijs verò literis, officijsve Populus, clerusq́, monitus, vsq; adeo Parochorum studijs etiam adiuuentur, vt, & vita Sancti, quem prçcipuè veneratione colit, exempla ad imitandum, & Episcopi monita paterna, & decreta quoq; nostra eo de genere ad exequendum, sibi planè proponat: sicq́, à morum corruptelis, quas praua consuetudo introduxit, in festorum dierum sanctificatione abstineat.*

Qualiter anniuersarius baptismi sui dies à quolibet pijs operibus recolendus, & à parentibus etiam notandus.
Cap. XV.

R*Eligiosi instituti olim fuit, diem baptismi quotannis à fidelibus piè celebrari; id quod Sanctus Gregorius Nazianzenus aliquando ostendit. Quæ sanè institutio cum ad pietatis Christianæ cultum, piamq́, morum*

disciplinam

disciplinam non parum adiumenti, in primis adiutrice Dei gratia afferre possit: eam in vsum reuocari vehementer in Domino cupimus. Itaq; Parochus, & confessarius, prout occasio tulerit, cohortationis officio in id incumbant, vt fidelium, quorum curam gerunt, vnusquisque quo die baptizatus est, quotannis ardentiori prece, eleemosyna, si per facultates potest, omniq; charitatis opere atq; officio, spiritualisq; gaudij celebritate; recolat, memor se chyrographo damnationis deleto, hæreditatis cælestis participem in Christo Domino factum esse. Qua in cogitatione cum semper aliàs, ferèq; in singulos dies, vt beatus Chrysostomus monet, tum eo potissimùm die sanctè sese excitet ad præclaram illam sponsionem, & Christianam professionem, quam in sacro lauacro per sponsores solenniter edidit. Repete, inquit, Sanctissimus Pater Ambrosius, quid interrogatus sis, recognosce quid responderis. Renunciasti Diabolo, & operibus eius; Mundo, & luxuriæ eius, ac voluptatibus. Memor esto sermonis tui, & nunquam tibi excidat tuæ series cautionis. Parentum cura sit, diem ob eam causam notare, quo eorum filius Christo renatus est, ideoq; Parochus cum baptizauerit moneat etiam, vt id ab illis fiat, præter scriptionem, quam ipse eodem genere in Codicem flatum Parochialem referre debet. Baptismi verò dies, qui solenni illa abrenuntiationis sponsione, professioneq; insignis est, ad omnē pietatis exercitationem, vsumq; non pompis sęculi, non conuiuiorum apparatu, non luxu, non operibus tenebrarum, cum dies lucis sit, celebretur, sed sanctæ charitatis erga Deum, ergaq; proximum officijs.

DE TESTIBVS. Tit. IX.

Quot, & quales testes synodales ab Episcopo deligendi. Cap. I.

T testium Synodalium munus, sicubi intermissum est restituatur, atq; non nomine solùm, sed certis officij partibus, rectè per eos geratur, quibus in synodo, vel prouinciali, vel diœcesana committetur, hæc de illis eorumq; officio statuimus.

Primò viri Ecclesiastici ætate, moribusq; graues, prudentes, ac virtutum Christianarum studiosi, & spiritalis vitæ amantes, ab Episcopo è diœcesi sua septem, pluresve prout expedire viderit, testes synodales deligantur.

Quo in officio meminerit Episcopus pœnæ in Concilio Lateranensi ab Innocentio. III. sancitæ, si in diœcesana synodo nullos synodales testes nominarit.

Qui ab Episcopo in ipsa diœcesana synodo iurati, allatis sanctorum pignoribus sanctè spondeāt, ex formula verborum supra præscripta de iureiur. c. 5. muneris sui partes infra constitutas, se executuros esse.

c. Episc. 35. q. 6. & ca. 6. inte rius cita to Cōciliū hoc Lateran. celebratum fuit an. 1215. positus est I To. 4. Concilior ū pę na vero in c. 6. ti. de Cōcilijs Prouinc. in eodem Conci.

Electus testis synodalis ad onus suscipiendum compellendus.
Cap. II.

QVicunque siue absit, siue præsens adsit, testis nominatus, id vel officium suscipere, vel iusiurandum præstare recusarit, id vt præstet ab Episcopo compellatur, ac propterea si opus videbitur, cum eo mulctis etiam, & pœnis, censurisve agatur.

Qualiter synodales testes, electi absentes à Metropolitano per suas literas ad illorum Episcopum astringendi.
Cap. III.

SYnodalium testium, qui constituto Concilij tempore à Metropolitano in vnaquaque Prouinciæ diœcesi, de more electi pronunciabuntur, si qui absunt, nomina literis edantur, & consignentur, quibus literis ipse Metropolitanus Episcopo, cuius diœcesis causa nominati, ac delecti sunt, potestatem faciat astringendi illos iureiurando, quod certis conceptis verbis ex decreto Concilij Prouincialis quarti ab ijs præstari oportet. Id Episcopus vbi è Concilio ad stationem Episcopalem redierit, duorum mensium spatio exequatur: deq; re ea accuratè præstita Metropolitanum per literas, & tantùm nomine scriptas certiorem faciat.

Qui iurauerint, testium nomina libro conscribenda.
Cap. IIII.

TEstium verò, qui vel Metropolitano, in synodo Prouinciali, vel Episcopo ex illius auctoritate delegata, iusiurandum præstiterunt; nomina à Cancellario fori Episcopalis, certo libro, eius iussu notentur.

Præmoriente aliquo teste, alter in sui locum qualiter deligatur. Cap. V.

SI quando testis synodalis, à Metropolitano in synodo Prouinciali delectus, qui iuratus in diœcesi officium illius suscepti muneris gerat; antequam Concilij proximè futuri dies indicta venerit, diem suum obierit; Episcopi cura sit, de illius obitu metropolitanum certiorem facere, qui alium in illius locum eligat; qui ex verborum formula concepta etiam iuratus, illius muneris partes, in diœcesi testis synodalis officio, charitatis zelo, sinceroq; debitæ solicitudinis studio, strenuè in Domino prosequatur.

Viaticum testi synodali quomodo persoluatur. Cap. VI.

EPiscopus testi synodali ad Concilium Prouinciale venienti viaticum, sumptusq; victui necessarios, à Clero aliquod, ante constitutum Concilij tempus contribui, ex synodi Prouincialis quartæ præscripto iubeat: aut alia ratione, quam potiorem censuerit, pecuniam eo nomine necessariam; quæ

postea, vt ex illa contributione, mutuanti restituatur, quàm primùm curet; nè viatici difficultate impeditus vllam veniendi moram interponat, sed ad constitutum tempus, in Concilio præsens adesse possit.

Modus concedendi facultatem Clerico testificandi in foro Sæculari. Cap. VII.

V*T frequentibus clericorum cuiuscunque gradus, & ordinis, quos in foro sæculari, concessu Episcopi, examinari sępe contingit, periculis occurratur, Vicarius antequam eius examinis facultatem concedat, rerum de quibus in eo foro interrogationes, quęstionesve instituendæ erunt, capita, diligenter, & matura deliberatione perpendat. Clericum præterea de cuius examine agitur, ad se si libuerit, accersat, ac de eisdem rerum capitibus extra iudicium interroget.*

Illud autem magnopere caueat, nè dum vnius defendendi causa, quęstiones, examenve de clerico haberi permittit, alteri, aliquam vel rei familiaris, vel pecuniæ, vel corporis, vel status, honorisve offensionem, aut diminutionem afferat; vnde cum sępenumero simultates, & cędes existunt; tum clericus etiam aliquando irregularitatis pœnam, maculamve contrahit. Quarumrerum si aliquam Vicarius suspicionem ex ijs ipsis capitibus cognouerit, de quibus quęstio instituenda est; nullam clerici examinandi facultatem vllo modo permittat. Vbi verò illam aliquando dandam esse iudicauerit, tunc certis capitibus nominatimq́; explicatis iudicio suo pręscriptam, literisq́; compræhensam concedat permittatve. At verò semper clerico à Sacerdote iusiurandum deferri iubeat.

DE FIDE INSTRVMENTORVM. Tit. X.

Quibus qualiterq́; à capitulo cura eius Archiuij tradenda est, & quę ab illis præstanda. Cap. I.

ANONICI duo à capitulo constituantur, qui capitularis Archiuij curæ præsint, hiq́; singuli claues singulas habeant, inter se differentes, ita vt vni sine altero Archiuium ingredi non liceat.

In illis autem constituendis ea ratio ineatur, vt in illa cura gerenda duo semper versentur; quorum vnus, qui biennio gesserit, creato in eius locum altero, ab illius curæ munere abeat; alter autem, qui vno solùm anno: sicq́; perpetuò deinceps seruetur.

Archiuij Pręfecti scripta omnia, in Archiuio recondita, periculo suo asseruanda, accipiant; idq́; publici instrumenti testimonio. Si quid verò fortuiti casus acciderit, id obseruetur quod iure cautum est.

Quam quisq; eorum clauem Archiuij habet, eam & scripta fidei suæ commissa, munere suæ curæ biennalis confecto, successori eadem ratione tradat, idq; Canonico aliquo præsenti à capitulo delecto.

Instrumenta, & alia scripta, quomodo in Archiuium deferenda in libro notanda, & si opportuerit exemplanda.

Cap. I I.

Instrumenta, & reliqua scripta, ad singulas Cathedralis, aut Collegiatæ Ecclesiæ præbendas pertinentia, quæ apud vnumquemq;, qui vel dignitatem, vel Canonicatum in ea obtinet, aut in posterum obtinebit, extabunt; is ea, aut illorum exempla, Notarij testimonio roborata, in capituli Archiuium, mensis spatio deferat. Sin autem aliqua, quo tempore is dignitatē, aut Canonicatum obtinet, cōfecta alij habeat, is suis eorumve, quę ad id se obstrinxerunt, aut aliàs iure tenentur, sumptibus illa in Archiuium referat.

Quæcumque autem instrumenta, aut scripta ad præbendam aliquam spectantia, in posterum conficientur; Canonicus, vel dignitatem, personatumve obtinens, ad cuius præbendam illa quacunque ratione attineant, ea, illorumve exempla publico Notarij testimonio munita, mense, postquam confecta erunt, in Archiuium deferat.

Quæ autem instrumenta, scriptave singulorum, qui præcesserunt, Canonicorum, dignitatemve obtinentium, tempore conscripta, ad eorum prębendas spectantia, Episcopus pro Ecclesiæ vtilitate exscribenda censuerit, capituli sumptibus descripta eodem deferantur. Quòd si capitulum ad illos, qui ij successerunt, qui instrumenta illa, aut scripta confici curarunt; aliqua ratione id pertinere asserat, indicet Episcopus, cuius sumptibus id præstari debeat. Qui huic decreto, à capituli Præfecto admonitus, non paruerit, arbitrio Episcopi mulctetur, & mulctatus etiam compellatur id ipsum præstare.

In eo itidem capituli Archiuio liber vnus sit, in quem instrumenta, & scripta cuiusuis generis, quibus singulorum Canonicatuum, præbendarumve bona, iurave notata sunt, referantur.

Scripti alicuius exemplar ex Archiuio promi, describive nè liceat, nisi capituli consensu, si verò alicuius scripti exemplum aliquando exscribi oportet; id in Archiuio si potest, alios in loco capituli, aliquo ex Præfectis Archiuij præsente, describi liceat, neque vllo alio præterea modo.

Qualiter Pontificiæ constitutiones sint promulgandæ.

Cap. I I I.

Summorum Pontificum constitutionibus promulgandis hęc ratio seruetur, vt si earum peruulgationi præfinitus in illis est modus, is adhibeatur, si verò nullus, ad peruulgationem satis sit affixio, quæ vt moris est, fiat certis publicis locis. Cuius affixionis, & peruulgationis relatio, testificatioq; ab eo qui affixerit, fiat Cancellario fori Episcopalis, cuius sit illam in librum referre.

Episcopi gesta eorum memoranda, vt libro inscribantur curent. Cap. IIII.

Episcopus, id quod vel ab initio nascentis Ecclesiæ institutum fuit, vt rerum Episcopali studio, curaq; gestarum monimenta existerent, conquiri diligentissime curet. Quæ omnia literis consignari, ordineq; conscripta, in librum certum referri curet, vt eorum memoria conseruetur, & quæ ab iisdem, vel acta, vel instituta sunt, ad aliquam Ecclesiæ disciplinæ normã, perpetuò vsui esse possint, atq; adiumento in illa Ecclesia benegerenda.

Qualiter beneficia, eorumque vacationes, & collationes, ac ipsarum diplomata, & sententiæ, nec nõn ordinum literæ in libro in Episcopali Archiuio reseruanda conscribantur. Cap. V.

Liber conficiatur, isq; in Episcopali Archiuio asseruetur. In quo libro diœcesanorum beneficiorum cuiusuis generis, cùm vacationis certa dies, ratio, modusq; describatur, tum collationes, ac prouisiones, vt vocant, quæcumq; sint, vel à Summo Pontifice, vel ab Episcopo, vel ab vllo quouis alio factæ literarum, diplomatumve exempla, vel sententiæ summatim explicatæ, prout potius esse Episcopus censuerit, in eundem referantur.

Itidem seruetur de literis ordinum, quibus singuli, eiusdem diœcesis Clerici initiantur.

Cancellarius capitularis eligendus, & quid ei agendum sit. Cap. VI.

VBI ex instituto Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiatæ est, qui Cancellarij capitularis officium, munusq; gerat, is officio suo, cum in cæteris verè satisfaciat, tum in eo etiam, vt eiusmodi capituli acta, & quas vocant, capitulares ordinationes, actionesve in librum certum, notatis singulis diebus, sine mora referat. Qui liber in Archiuio capitulari diligenter asseruetur. Vbi verò non est, à capitulo deligatur vnus de capitulo, qui certa, si opus est, ex capituli vniuersi censu constituta mercede, id Cancellarij munus per biennium gerat; quo tempore confecto, alter in eius locum eligatur, & itidem deinceps, nisi aliud Episcopus iudicauerit.

Notarij autem opera quando, & qualiter vtendum. Cap. VII.

Notarij autem officio, atque opera, capitulum in ijs potius actionibus vtatur, quæ ad causas, lites, instrumentave publica conficienda, aut ad alia eiusdem generis pertinent.

Qui Notarius, eiusmodi instrumentum exemplum, publica auctoritate roboratum, curante in primis Canonico Cancellario, in Archiuium, ante annum confectum referat.

Formulæ quædam editæ, à Notarijs habendæ. Cap. VIII.

F*Ormulæ certis verbis conceptę, atq; explicatę ab Illustrissimo Domino meo ad huius prouincię vsum in lucem emissæ, ab omnibus, & singulis Notarijs, pro concepta constitutaq; ratione seruentur.*

Criminales processus in libro describendi. Cap. IX.

F*Ori Episcopalis Cancellarius, ac Notarij certos libros habeant; in quibus causarum criminalium actiones, quęstiones, ac quos vocant, processus rectè, ordineq; describant, nec verò in folijs.*

Merces Notarij. vel scriptoris recepta qualiter notanda. Cap. X.

M*Ercedem præterea, quam ex vniuscuiusq; causæ, vel ciuilis, vel criminalis scriptione actioneve, & processu acceperint, cum in libro certo exscribant ijs ipsis certis diebus singulis, quibus eam mercedem, aut partem acceperint, & mense annoq; notatis; tum in ipsius causę, processusq; acti, conscriptiq; fine adscribant item.*

Notarij non nisi præuio examine, & idonei admittendi. Cap. XI.

V*T ne ex Notariorum imperitia detrimenta, & litium occasiones existant, quod de ijs ipsis etiam Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creatis, Tridentina sanctione decretum est; id Episcopus studiosè exequatur, vt eorum peritiam, vsumq; etiam examinatione adhibita, perquirat. Quicumq; verò Notarij, ea per examen disquisitione facta, probati non sint, officij sui in negotijs, litibus, causisq; Ecclesiasticis, & spiritualibus exercitatione, atque vsu per illos, vel perpetuò, vel ad tempus prohibeantur, ad eiusdem Concilij pręscriptum.* Sess. 22. c. 10. de refor.

Quæ pro examinandis ad beneficia Notarius præstare debeat. Cap. XII.

I*N omni examinandi ratione Cancellarius pro sui officij munere hæc præstet.*

Certum librum habeat prouisionum Ecclesiarum Parochialium, aliorumque beneficiorum, quæ examine adhibito, etiam ex literis Apostolicis, conferenda sunt.

Quo in libro rectè, atque ordine ab eo notentur hæc.

Acta examinis, quæ in singulos dies, prout examinandi occasio tulerit, fiunt.

Dies vacationis certi beneficij, & modus item vacationis, aliaque id generis.

Dies etiam promulgationis, aut prorogationis edicti, quod de concursu proponi so-

poni solet; cum beneficij vacationis ratio id postulet, & reliqua etiam, quæ ad promulgationem pertinent.

Nomina quoque examinatorum, quos Episcopus certi illius beneficij vacantis nomine ad examen conficiendum nominatim delegerit.

Nomina etiam eorum, qui eo nomine examinandi proponuntur.

Dies prætereà, quo quisque examen subijt.

Nomina etiam examinatorum, qui interfuerint.

Approbatio, aut reiectio, quam eorum iudicio singuli tulerint.

Nomen item, & cognomen eius, quem Episcopus tanquam aptiorem, magisq; idoneum delegerit, cui beneficium ab eo conferatur, ad quem spectat.

Cui libro alia prætereà adscribat, quæ Episcopus censuerit.

Quid item pro concionatoribus, Confessarijs, & Lectoribus, Ordinandisq;, & alijs examinandis. Cap. XIII.

Librum alterum conficiat, in quo omnes, & singulos, quos vel concionandi, vel confessionis audiendæ, vel sacræ lectionis interpretandæ causa Episcopus adhibito examine, vel probat, vel improbat.

In hoc ipso libro notet etiam, & nomina examinatorum, & diem, quo examen confecerint, & causas item repulsæ, si quam aliquis tulerit.

Id ipsum de certo die, examine, prolatione, aut reiectione eorum seruet, quorum experimentum sacræ ordinationis causa fit.

Tertium librum habeat in quem examina referat, quæ generatim instituuntur, atque adeo conficiuntur ad cleri progressionem in literarum studijs inuestigandam, atque explorandam.

Quæ item formula per Notarium asseruanda. Cap. XIIII.

Iudiciorum, causarumq; forensium, tum etiam omnium literarum, expeditionum formula, quæ ad fori Episcopalis rationem; rectè instituendam, & tuendam, quæque ad deprauatos vsus tollendos pertineat, Concilij Quinti Prouincialis auctoritate conscripta accuratè, diligenterq; seruetur.

DE APPELLATIONIBVS. Tit. XI.

In visitatione per Episcopum prouisa, non obstante appositione, & inhibitione exequenda. Cap. I.

sess.24. c.10. de refor.

EPISCOPVS, in ea visitatione, vel morum correctione etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, auctoritate Tridentini Concilij statuat, moderetur, puniat, & exequatur ad sacrorum Canonum præscriptum, quæcumque illi ex prudentia sua pro subditorum emendatione, & diœcesis vtilitate necessaria videbuntur. In ijs,

neque vlla inhibitio, appellatio, aliudve quicquam impediat, aut retardet executionem eorum, quæ ipse mandarit, aut iudicarit, decreuerit ve.

Quando ab interloquutoria, & diffinitiua appellatio admittatur, & quæ ac qualiter suspensionem, ac transmissionem actorum operetur, nec ne. Cap. II.

QVod Concilij Tridentini decretis sancitum est, vt in visitationis, correctionis, habilitatis, inhabilitatis, & criminum causis ab interlocutoria ante diffinitiuam sententiam, aut ab alio quocumque grauamine ne appelletur; ita omnis, ad quos pertinent, id exequantur, vt non modo appellatione, non deferatur, sed neque Metropolitanus ad quem appellatum est, ante diffinitiuam sententiam cognitionem grauaminis suscipere potest, aut ne simpliciter quidem acta causæ sumptibus appellatis mitti mandare. Vbi verò sententia difiniens lata est, quæ ad causas visitationis, & correctionis pertinent, appellari liceat, ita tamen, vt illius executionem non retardet, impediat ve appellatio.

Sess. 13.c. 1. 22.c.1. & 24. ca. 20.de reform.

Quòd si de grauamine agitur, quod per appellationem à diffinitiua reparari nequeat, quale est grauamen indebitæ carcerationis tunc appellatur licet, & appellationi planè deferatur. Nec verò prohibeatur, quominus acta causæ ad iudicem appellationis deferantur.

Interea verò idem, cuius causa agitur, in carcere permaneat, quoad causa cognita, iudex, ad quem appellatum est, aliter iusserit, decreuerit ve. Si verò causa correctionis est, vtpotè, cum quis iniquè in carcerem se coniectum esse, aut diutius in eo fuisse conqueratur, & Metropolitanum propterea appellet; de prætenso excessu is cognoscat licet, dummodo, quæ ordinarius iudex decreuerit, eorum executio intereà non impediatur.

A correctiõe nõ appellatur, c. licet. de offic. ordi. c. Ad nostram, de app. nisi corrigẽs modũ excedat, gl. in d.c. licet, in ver. interclusum, & in d.c. Ad nostram, in ver. Minus, quod multipliciter fieri potest, sicut dicitur de executore. glos. in c. Ad cõsultationẽ in ver. excedatur, de re iudi. à quo argu. it. d. gl. in ver. Minus.

DE OFFICIO PRAEDICATORIS. Tit. XII.

Quid muneris incumbat Prædicatoribus. Cap. I.

HIS autem, qui prædicandi officio, aut quacumque ratione fidelibus Christianam doctrinam tradendi munere funguntur, eam viam, & rationem ineundam proponimus, quam in libello pro sola Prouincia Mediolanensis, hoc de genere Sanctæ memoriæ Cardinalis Borromeus edidit.

Prosequutio prædictorum. Cap. II.

HAnc etiam rationem habeant, vt non solum Dei, [a] & Ecclesię præcepta seruanda esse doceant, sed modum illis trandant quo ea ex Dei volun'ate seruare oporteat.

a Circa prædicationis actum, quæ sint attendenda vid. Sebast. Med. in libello de Promouen. Episc. c. 8. fol. 195. & sequentibus, vbi etiam quærit an taciturnitas prædicationis, in prælatis, sit peccatum.

A quibus caueant prædicatores. Cap. III.

Maxime verò caueant, nè quod præceptis,[b] & hortatu ædificant,[c] id vita & moribus destruant; nè cum alijs prædicauerint,[d] ipsi reprobi efficiantur. Indulgentias populo ne publicent,[e] nisi de consensu Episcopi.

Pauperes, quando à concionatoribus comendantur: & qualiter eleemosinas colligant. Cap. IIII.

Neminem populo, paupertatis nomine, commendent, nisi is testimonium scriptum ab Episcopo attulerit, neque ei inter concionem permittatur, vt eleemosinam à quoquam petat in Ecclesia; sed aut ad fores Ecclesiæ stet; aut per eos, qui eam curam susceperint, id negotium ita commodè, ac celeriter agatur, vt minimè concionem impediat.

Quando habenda concio; & interim à quibus desistendum sit. Cap. V.

Sacra concio noctu nunquam, sed opportuno tempore Episcopi præscripto habeatur.

Dum habetur, nec Missæ, aut horæ Canonicæ claræ, aut submissa voce, in ea Ecclesia dicantur.

Pro festis solennibus, processionibus, ac Iubileis; quando & à quibus, quæve docendus est populus. Quando item Parochi intra suos fines concionari regulares non permittant. Cap. VI.

Anniuersaria festorum, solenniumq́, dierum quadam quasi vicissitudine, & statis, pro solennitatum, temporumq́, ratione sacris cæremoniarum ritibus, Dei Ecclesia, à spiritu sancto instructa, redemptionis nostræ mysteria, & sacras alias actiones in anno, tanquam uno libro descriptas, fidelibus proponit; qui, si minus ad ea instructi sunt nec quę sanctè, religioseq́, aguntur, intelligunt; non eum fructum, quem alioqui perciperent, capiunt. Quò igitur diligentius illi instruantur, indiesq́, magis accendantur, ad publicas sacras actiones, & mysteria colenda, quæ statis anni solennitatibus, & temporibus Ecclesia Dei celebrat; Episcopus tum ipse aliquando, tum concionatores, & Parochi certis ijs diebus, quibus illa agi, celebrarive contigerit, populum doceant, cùm sacrosancta ea mysteria, tum religiosum eorum anniuersarium cultum, tum sanciores statarum in ijs colendis sacrarum cęremoniarũ, ac rituum rationes, & significationes.

Itidem, cum solennes aliquæ statę processiones, vel alię supplicationes, aliqua, publica causa indictę, aguntur, vel Iubileum, in vniuersa Ecclesia indictum,

[b] Cõcordet sermo cum vita. Seneca. Trugill. in Thes. Cõcil. lib. 5. c. 15. nu 50. col. 132. 1. Tom.
[c] Faciat quod prędicat Isa 20. D. Paul. ad Ro. 2. optimũ præbeat exẽplum. 1. Corin. 4. verbis, & rebus doceat. 2. Cor. 10. ibi. Quales sum' verborũ
[d] Ad Corin. 1. c. 9 in fine.
[e] Pie vt literque monet Synod. Cabilo. 2. Can. 2. Tom. 3.

dictum, celebratur; conciones ab eisdem habeantur, quibus præter cætera explicentur causæ, quamobrem aut Iubileum celebretur, aut illæ supplicationes fiant; tum excitentur, atque admoneantur fideles quā religiosè incumbendū sit ei sanctæ actioni, quidq; ab illis præstandum, vt illius Iubilei spirituales diuitias ipsi consequantur.

Vt autem religiosa animi præparatione hi solennes dies à fidelibus colantur; non satis illi id esse putent mysteria illa à se sermonibus, concionibusve, ijs ipsis diebus, quibus celebrātur, explicari, sed festis etiā, aut Dominicis diebus, eas sacras, vel solennitates, vel actiones proximè præcendentibus, eosdem concionibus instruant, & eorum animos, mentesq; præparare, atque inflammare studeant, cùm ad omnem religiosum mysteriorum, quæ sanctè agentur cultum, tum maxime, pro solennitatum ratione, ad pœnitentiæ Sacramentum, & ad sacram Eucharistiam sumendam.

Id verò etiam seruetur, cum stata ieiuniorum tempora, Aduentus Domini, Septuagesima, & eiusmodi instant.

De Sacramento etiam chrismatis populum instruant in illis Pentecostes diebus, quibus potissimùm ab Episcopo id Sacramentum solenniter administrari solet.

Parochi autem id omne instruendi populi officium præstent ad præscriptū instructionis editæ Metropolitani cura, ad communem Prouinciæ vsum.

Ne patiatur Parochus, cuiusuis ordinis regulares in ordinis sui Ecclesiis, intra fines Parochiæ suæ sitis, cōcionem habere, nisi ex scripto testimonio perspexerit, eos muneris eiusmodi in illis Ecclesiis obeundi causa, se ad Episcopū cum concionandi facultate, quam à superioribus suis ipsi obtinuerint, contulisse: & benedictionem, vt Tridentino Concilio cautum est, ab eodem petijsse, neque itidem in alienis eiusdem Parochiæ Ecclesiis, nisi ibi concionandi facultatem, sibi ab Episcopo literis concessam illi ostendant.

Quæ Prædicatoribus præscripta sunt in literis facultatis, seu benedictionis per Episcopum tributæ describantur. Cap. VII.

QVÆ in Concilio Prouinciali primo de prædicatione verbi Dei, & quæcunque item alia concionatoribus à nobis præscripta sunt, ea quò diligentius seruentur, illam cautionem adhibeat Episcopus, vt cum eorum cuiquam in sua diœcesi concionandi potestatem faciat, vel benedictionem impartiet, illa omnia, & alia eo de genere in nostram concionatorum instructionem, ad communem prouinciæ vsum, simul redacta, & quæ item Episcopus Ecclesiæ suæ rationibus accommodata, ab illis seruanda censuerit, illis literis describi iubeat, quibus vel concionandi facultas permittetur, vel præsentationis, postulataq; benedictionis testimonium fiet.

Recedentes nondum absoluta per Parochum concione, qui deferendi, & puniendi. Et Indulgentia corripientibus blasphemos qualiter denuncianda. Cap. VIII.

QVoniam Parocho concionanti, nonnulli parum salutis suæ memores, cum ad illius concionem conueniunt, sæpe discedunt ea non absoluta, ideo debiti in hoc genere officij sui eos crebro Parochus admoneat, prout necessarium esse viderit, Quod si quos aliquando monitos ex verbi Dei, uel Parochi concionantis contemptu in contumatia perseuerare animaduerterit, illos ad Episcopum deferat, qui pro culpa grauitate eosdem afficiat, tum alijs pœnis, tum si opus est, Sacramentorum communione priuet,[a] *ad Carthaginensis Concilij præscriptum.*

Parochus, & concionator sæpe, prout opus esse animaduerterit, [b] *illam decem annorum Indulgentiam edicat, ac denunciet, quam Summus Pontifex Leo X. in Lateranensi Concilio toties cuiusuis concessit,* [c] *quoties aliquem blasphemantem accusarit.*

Alteri concionanti, Sacerdos sacrum faciens quomodo assistat. Cap. IX.

CVm non is Sacerdos, qui sacrificiũ missæ facit, sed alius intra missæ celebrationem, sermonem, concionemve habiturus est, is suggestum ascẽdat; interea verò Sacerdos celebrans loco à laicis segregato, & ab altari paululum remoto, non extra tamẽ capellæ fines, in qua missa celebratur, sacris vestibus indutus, cum duobus ministris, scilicet Diacono, & Subdiacono, si illi in missa tunc adhibiti sunt, ab vtroq; latere considentibus sedebit.

Quando liber sacrorum, quæ exponuntur per concionantem ante habendus. Cap. X.

EPiscopus, Parochusve, vel alius Prædicator Sacrum Euangelium, aut etiam scripturæ sacræ partem, coram populo, etiam è loco superiori tractans, collocatum ante se aliquando, cum viderit expedire, habeat Euangelij, aut sacræ scripturæ librum; de quo ipse, aut etiam minister, cum Episcopus est, per membra; clausulas, & sententias distinctè eiusdem Euangelij, sacræve scripturæ verba pronuntiet; quę ipse scilicet, vel Parochus concionando, quo ordine leguntur, sigillatim populo explicet.

[a] c Sacerdote, de conse. di. 1. quo canũ est, descedẽtem excõmunicati debere, quod tamẽ de contemnenti intelligit, per glos. ibid. & Darât. in rat. diu. offic. lib. 4. c. 26. n. 5. tit. de prædicatione.

[b] Vid. infra d. Maledicis, & blasphemis, c. 4. ad fi.

[c] In Cõcil. Lateran. Sess. 9. sub tit. reformatiões curium, & aliorum, vers. Ad abolendam, To. quo loco pœnæ declarantur, quibus blasphemi afficiendi sunt, & vt in foro conscientiæ, absque grauissima pœnitentia arbitrio seueri confessarij iniuncta, absolui non possint, statutum est, Mandos. in Anal. cas. num. 87.

Quali-

Qualiter, & qui minister Episcopo, in lectione libri deseruiat.
Cap. XI.

Minister verò, in hoc munere legendi, Episcopo Archidiaconus sit, vel Diaconus Canonicus aliusve denique, quem Episcopus elegerit, isq; ante illum capite aperto stans, de libro verba distincte pronuntiet.

Dum concionatur, Episcopus, reliquiq; omnes, etiam regulares, à prædicatione desistant. Cap. XII.

Quod à Clemente Quinto Pont. Max. in Concilio Viennensi, de prædicatione verbi Dei constitutum est, id omnis Ecclesiastica ratio suadet ad vsum vel reuocari, vel introduci. Quia igitur hora Episcopus id officium præstat, ne quis alius, cuiuscumque ordinis est, illa ipsa hora, in ea vrbe, oppido, vico, loco ve, vbi ille prædicat, etiam in Ecclesia regularium, aut aliàs exempta, sermonem, concionem ve habeat; nisi facultate ab illo impetrata.

Clem. 2. incip. Dudum. de sepult.

Nil Prophanum inter missarum solemnia denuntiandum.
Cap. XIII.

Nec Parochi, Sacerdotesve alij, intra missarum solemia, quicquam, quod prophanum sit, quodq; ad rerum huiusmodi enuntiationem attinet, de altari populo pronuntient, aut emulgent.

Parocho non idoneo concionator adiutor statuta mercede, per Episcopum detur. Cap. XIIII.

Parochis non idoneis ad munus suum obeūdum, in pascendo sibi cōmissum populum verbo Dei, coadiutor eo in onere sustinēdo, in Quadragesima detur ab Episcopo, cum ea mercede, aut eleemosina, ad eius sustentationem à Parocho persoluenda, vel ab ijs, qui hoc onus solent sustinere, quæ eidem Episcopo videbitur congrua.

Populi ad eorum solitam Prædicatoris sustentationem compellendi. Cap. XV.

Populus, & vniuersitas detrectans subministrare victum, vt antea consueuit, concionatori, solitamve eleemosinam ad eiusdem vitæ congruam sustentationem, omni iuris ratione, etiam interdicti pœna ab Episcopo ad id compellatur.

Dum concio habetur, à missæ sacrificio desistatur.
Cap. XVI.

Dum vel Episcopus, vel Parochus, vel alius sermonem, concionemve habet; ne eo ipso tempore in Ecclesia, vbi habetur, in eiusve aliquo sacello, missæ sacrificium ab vllo quouis Sacerdote fiat.

Concil. Latera. sub Inn 3. ca. 3. § Quia ve ro., To. 4. Concil. Tri. Seff 5. c. 2. de refor. E Seff. 24. c. 4. de re for. Cōc. Late. sub Inn. 3. c. 10. To. 4.

Cuius expensis Episcopus aliter impeditus de prædicatore prouideat. Cap. XVII.

EPISCOPVS, *si legitimè impeditus, in Cathedrali Ecclesia prædicationis munus per se ipse non potest, id per alios qui idonei sint, ex decreto Conc. Trid. præstet, impensis scilicet suis, nisi immemorabilis consuetudinis sit, eas ipsas impensas ab aliјs; illo prædicationis nomine fieri.*

Prædicatores quicunq; ab Episcopo eligendi. Cap. XVIII.

EPISCOPI *solùm sit, abrogatis quibuscunq; contrarijs consuetudinibus, & priuilegijs, & in Ecclesia Cathedrali, & in alijs, non modò iurisdictioni suæ subiectis, sed etiam in exemptis, quæ curatæ sunt, concionatorem liberè deligere, atque constituere.*

Idemq; ad eum spectet in Regularium etiam Ecclesijs, vbi pro maiore commoditate, consuetudinis, morisq; est, populi vniuersitatisve aut pij loci scholæ, aut confratriæ, etiam laicalis sumptibus, uel eleemosinis collectis, vel legato pio, aliave huiusmodi ratione, quotannis certo stato tempore permissu Episcopi concionem haberi.

Nec alteri quoquomodo spectet electio, etiam si ab eo subministrari debeat concionatori eleemosina, ad quam nihilominus cogatur. Cap. XIX.

NEC verò illius deligendi, constituendive ius vlla ratione competat, neq; ipsis regularibus, etiam per turnum, neque vniuersitati, neque magistratui, neque loci pii administratoribus, confratriæ, scholæve, etiam laicali, nec alii cuiquam laico, etiam si ei eleemosina, alimentave, è publico, aut è confratria, aliove modo, ut supra suppeditētur subministrenturve. Quæ, ut nihilominus subministrentur, atque adeo persoluantur ab iis, qui solent, aut alia quacunque ratione debent, omni appellatione postposita, Episcopus cogat, ut Concilio Prouinciali Quarto cautum est.*

Peritia prius probetur, antequàm facultas prædicandi concedatur. Cap. XX.

NEMINI *autem concionandi facultatem concedat Episcopus, nisi, præter alia, uel examine, uel alia ratione, pro arbitrio suo, illius scientiam, & peritiam in eo munere probarit.*

Modus percipiendi fructum ex concione à prædicatore populo insinuandus. Cap. XXI.

CONcionator doceat sæpe populum modum audiendi concionem, fructumque congruentem ex ea percipiendi, iuxta luculenter tradita, & piè per Illustrissimum Dominum meum in Concilio Quinto Prouinciali, in titulo, Quæ ad prædicationem uerbi Dei pertinent.*

Qualiter

Qualiter prius concionatores examinandi sint. Cap. XXII.

Concionatores examinentur antequam admittantur ad præscriptum Concilij Quinti Prouincialis, vbi doctè, & luculenter Illustriss. Dominus meus, quæ sunt interroganda præscripsit.

Quando concionatori colligendam pecuniam proponere non liceat. Cap. XXIII.

Concionator in Vrbe, ne sine scripta Episcopi facultate pecuniæ collectam, inter concionandum proponat, faciatve; neq; itidem in diœcesi sine Vicarii Foranei licentia: licet tamen concionatoribus Regularibus in eorum Ecclesiis, absque facultate illis tradita ab Episcopo, siue eius Vicario, sua monesteria populo commendare.

Nec se pro eleemosyna commendare, sed quibus hoc liceat. Cap. XXIIII.

Nec verò eleemosinæ causa concionatori se ipsum commendare liceat: ab aliis tamen piis honestisq́, hominibus eius causa, de Episcopi licentia conquiri, & colligi vetitum non sit.

Nemini etiam regulari, & quamuis exempto qualiter concionari permittitur. Cap. XXV.

Ne in Monasteriis quidem, & locis, vbi regulares spiritualem, temporalemq́, iurisdictionem habent, quisquam Ecclesiasticus homo, etiam regularis exemptus, prædicationis munus obeat, nisi primũ ab Episcopo probatus, intra cuius diœcesis fines, ea monasteria, loca ve sunt: Regulares verò à suis superioribus approbati, ac de eorum licentia, in Ecclesiis suorum ordinũ prædicaturi antequam prædicare incipiant coram Episcopo personaliter cum ipsa licentia se præsentent, ab eo benedictionẽ accepturi; sine qua benedictione, aut Episcopo contradicente, prædicare non præsumant: si quis contrafecerit, ei pœnæ, & censuræ constitutæ sint, contra alios sancitæ.

Concil. Lateran. sub Inn. 3. Can. 3. §. Quia vero. To. 4. Conc. Trident. Sess. 5. c. 2. §. Regulares verò de reform.

DE CLERICIS PEREGRINIS. Tit. XIII.

Clericus alienæ diœcesis aduenieus, qualiter denuntiandus, literæq́; eius commendatitiæ comprobandæ. Cap. I.

QVOD Patrum decretis & Tridentino Concilio sancitum est, nè alienæ diœcesis clerici absque commendatiis literis ab vllo Episcopo recipiantur; quò facilius illud executionem habeat, Parochus quispiam, vbi primùm cognouerit in Parochia sua Ecclesiasticum hominem alienæ diœcesis, vel domicilium consti-

Sess. 23. c. 16. ver. Nullus præterea de refor.

tuisse, vel apud aliquem diuertisse, [a] *vel in caupona hospitio exceptum esse, vt aliquod dies commoretur; quam citissime poterit octo ad summum dierum spatio eius nomẽ, & patriam,* [b] *si in Vrbe est, Episcopo, eiusve Vicario; sin autem in diœcesi, Foraneo Vicario illius regionis denuntiet. Eorum autem cuius cura sit, illum ad se, accersere, mandareq́, literas commendatitias sibi ab eodem ostendi; quas tamen Vicarius Foraneus non comprobabit, nisi consulto Episcopo. In ijs autem comprobandis ea seruentur, quæ superiori item Prouinciali Synodo hoc de genere constituta sunt.*

Clericus accingens se peregrinationi ad quæ prius teneatur. Cap. II.

NE quisquã Sacerdos, clericusve cuiusuis ordinis, peregrinaturus, itineri, peregrinationis causa sine literis dimissorijs, ac testimonialibus Episcopi se committant, [c] *vt Canone veteri sancitum est, tum præterea, nec sine benedictione, quàm Episcopus, vel alius ab eo deputatus Sacerdoti, clericove peregrinaturo statis precibus, libro Sacerdotali, ritualive præscriptis impartiet.*

Iis sanè literis à Cancellario adscribantur hęc singula capita, Sacerdoti, clericove peregrinanti infra præscripta, quo accuratius ab eo illa seruentur.

Qualiter Comites denuntiandi & incumbendi. Cap. III.

PEregrinationis Comites, quos sibi adiunxerit, cum in viam se daturus est, Episcopo, aut Vicario, exponat, quorum Comitum nomina à Cancellario literis dimissorijs adscribantur.

Quid de Clerico beneficiato. Cap. IIII.

SI quis item peregrinaturus, Ecclesiam Parochialẽ, aut capellam, aliudve cuiusuis nominis beneficium Ecclesiasticum obtinet, cui ministeriũ aliquod debeat; is, vt Episcopus opus esse censuerit, Sacerdotem, vel Clericum qui eidem Episcopo, Vicariove probatus sit, pro ratione ministerij ante substituat, quàm iter suscipiat, ne Ecclesia debito ministerio et cultu careat; cuius rei per se præstita testimonium scriptum, aut Episcopo, aut Vicario exhibeat. Ei verò, quem substituerit, aut alij, quem Episcopus maluerit, si aliquod dierũ peregrinationem facturus est, vestes sacras, ornamenta, libros, scripta, omnemq́, Ecclesiasticum supellectilem committat; indice eorum omnium sigillatim, ac diligenter confecto, eo scilicet præsente, cui hoc munus Episcopus dederit; nè ex eius absentia aliquod detrimentum Ecclesia patiatur.

Prosequutio prædictorum. Cap. V.

DEinde is, vel Sacerdos vel Clericus antequàm peregrinationi se committat, peccata primò confessus, tùm si Sacerdos est, missæ sacrificiũ, quod est pro iter agentibus, offerre; si Clericus inferior, sacram Eucharistiam sumere, studeat.

[a] Vt irreuerentia eccitatur singuli episcopi, i suis diœcesibus interdicant ne cui vago, & ignoto Sacerdoti, Missas celebrare liceat, verba sunt Tri Côc. Sess. 22. i Decreto, de vitandis in celebratione missę.

[b] Côcordat. c. extraneo. 71. dis. 22 c. tua, ex hoc sit.

[c] In Côcil. Laodicensi statutũ fuit, ne Clericus, vel Laicus, siue iussione episcopi, peregrinetur, id quod refertur i c. Non oportet, de consecr. dist. 5. ex quo notatur, Episcopi literas habẽt qui peregrinari volet.

Qualiter incedere debeat. Cap. VI.

IN itinere, clericali habitu contractiori, omnis Sacerdos, & Clericus, dum in peregrinatione est, vti possit; pileum autem induat, clericali ordini congruentem, & à Laicali vestitu distinctum.

Tonsuram, & horas Canonicas nè omittat. Cap. VII.

TOnsuram clericalem perpetuò habeat.

Nè itineris causa Canonicas horarias, diuini officij preces omittat; ac tùm etiam stata de præcepto Ecclesiæ ieiunia seruet; nisi cum legitimè excusatus est.

Quomodo Missam celebrare, vel ei interesse debeat. Cap. VIII.

SI Sacerdos est, vbi probatus fuerit, missam quotidie celebrare curet: at verò Dominicis, & festis diebus, id facere non omittat; singulis uerò diebus, siue Sacerdos, quando ipse non celebrat, siue Clericus, missæ sacrificio interesse studeat.

Itinerarium quotidie recitet. Cap. IX.

MAne singulis diebus, præter officium diuinum debitum, preces etiam illas piè recitare curet, quæ itinerarij nomine appellantur.

Qualiter Sanctæ peregrinationis suæ exemplo, & verbo Laicos instruat. Cap. X.

IN omni denique itinere, quod sanctæ peregrinationis causa susceperit, eum se vitæ moribus, omniq; actione præstare studeat; vt piè, religioseq; peregrinandi exemplum laicis præbeat; quorum si aliquem Socium, & Comitem habet, sanctis peregrinationis exercitationibus, atque rebus ad salutem instruere curet.

Quos sibi Comites renuat. Cap. XI.

HEbræis, & mulieribus Comitem non se adiungat, neque eodē curru, cum eisdem vehatur, neque item eodem nauigio, vt scādalum euitetur, si aliter sibi consulere poterit commode.

A Prophanis caueat: Spiritualibus vacet. Cap. XII.

NE ijs etiam se adiungat in via, nisi necessitas coegerit, qui dum iter faciunt, prophanis cantionibus, cytharis, alijsve musicis instrumentis vtuntur.

Abstineat item ipse à prophanis canticis, & colloquijs eiusdē generis, quorum vsu, pietatis, in peregrinationem suscepta, studium refrigescit. Psalmis, Hymnis, canticis, precariæ coronæ beatæ Mariæ recitationi, ac rerum diuinarum meditationibus vacet; spiritualibus item sermonibus, si Comites habet, quibuscum loquatur, corporis, vel animi lassitudinem subleuet.

Quando hostiatim non quæritet. Cap. XIII.

NE hostiatim victum quæritet, nisi ex voto, vel alia causa, ab Episcopo probata, & facultate nominatim scriptis impetrata.

Loci quo peruenerit in Ecclesia, postquam preces fuderit, adquos diuersabitur. Cap. XIIII.

CVM ad aliquem locum Vesperi perueniet, Ecclesiam, quæ eo loco est, antequam ad hospitium diuertat, religiosè adeat, si potest: vbi supplex litanias, vel alias religiosas preces recitet.

Si apud religiosos homines, vel apud alios viros honestos diuersari commodè potest, ab hospitijs publicis abstineat.

Mensæ discubuturus, quæ agat. Cap. XV.

AD cauponas verò si diuertere necesse habet, nec vnà cum eisdem Hebræis, aut mulieribus accumbat. Antequam discumbat, mensa benedicat, tùm pransus, aut cœnatus gratias agat, cęteraq; obseruet, quæ de temperantia, frugalitate, & modestia clericali decretis nostris præscripta, accuratè pręstate debet.

Cum ad peregrinationis locum peruenerit, quid agere, & prætermittere debeat. Cap. XVI.

CVM primùm ad peregrinationis locum peruenerit, Confessario probato confiteatur, & Missam Sacerdos celebrare, & Sacram communionem Clericus sumere curet; totusque peregrinationi susceptæ intentus, non rerum nonarum curiositates, nõ loci antiquitates, non quicquã aliud à peregrinandi proposito alienum, consectetur; sed religiosa animi præparatione Ecclesias, sacrasque reliquias, quas potissimùm deuotionis, votiuè causa visitatum venit, cum alias etiam solicitè visitet; qua visitationis solicitudine, pietatis sibi ardorem excitare studeat, vt maxime potest.

Nec verò vbi sanctam peregrinationem absoluerit, aliò longius vagetur.

Reuersus à peregrinatione clericus quæ præstabit. Cap. XVII.

A Peregrinatione reuersus, Episcopum primò, aut Vicarium, cum literis dimissorijs, quas dedit, conueniat; sanctæq; suę peregrinationis testimonium ab ordinario loci, aut saltem à Prefecto Ecclesię, vel loci Visitatore ferat, ad quam peregrinationis causa, iter susceperit; nisi literis dimissorijs, illius nominatim ab Episcopo exprimatur, cuius allato scripto, id testatum facere debet.

Laicus peregrinationem suscepturus quæ peragat. Cap. XVIII.

Laici peregrini. *LAici item, antequam peregrinationem suscipiant, suum quique parochũ conueniant: à quo sanctè peregrinandi consilium capiant; & literas habeant ab Episcopo, Canonicas, vt Canone expressum est.*

Qua-

Qualiter à Parocho benedicatur. Cap. XIX.

DEinde benedictionem ab eodem parocho petant, qui superpelliceo, & stola indutus, illis bene precetur, & benedicat, statis religiosis precationibus, quæ ex Ecclesiæ instituto peregrinis adhibentur.

Vt sanctè peregrinentur, quæ opporteant. Cap. XX.

PEregrinationis verò iter suscipiant, vbi ritè confessi, sacram Eucharistiam religiosè sumpserint.

Peregrinando, omnia fugiant, quæ deuotionis studium perturbant, aut impediunt; & illa amplectantur, quibus illud excitari solet.

In itinere stata præcepto Ecclesiæ ieiunia seruent, nisi cum ligitimè excusati sint.

Singulis diebus Missæ sacro interesse studeant: Dominicis verò, & festis nè vllo modo desit, tum sacram communionem sumere curent, de consilio confessarij.

Mane preces, quas itinerarium vocant, piè recitare studeant, qui legere nouerint.

Eleemosinas, si per facultates possunt, largiantur.

Instent potissimùm Orationi; Psalmis, Hymnis, Canticis, precaria beatæ Mariæ recitatione, & rerum spiritualium meditationibus, & sermonibus lassitudinem subleuent.

Quorum consortia vitent. Cap. XXI.

IN Curru, nauigio, & hospitio, cùm hebræorum maximè, tùm mulierum etiam, nisi quas cognatione affinitate ve iunctas, aut etiam ex familia sua sanctæ peregrinationis socias habeant, omne consortium vitent, nisi necessitas aliud coegerit.

A quibus abstineant. Cap. XXII.

ABstineant item à prophanis canticis, colloquijs, cytharis, alijsq; musicis instrumentis; atq; adeo ab eorum societate, qui in itinere ijs, alijsve eius generis actionibus, operam dant, quibus pietatis studium in peregrinationem susceptæ languefiat.

Quando eleemosinam non quæritent. Cap. XXIII.

NE eleemosynam quæritent, nisi ex voto, vel necessitate, aliave causa Episcopi literis, & testimonio probata.

Qualiter ad singulorum locorum ecclesiam prius adeant. Cap. XXIIII.

AD loca vbi primùm vesperi diuertunt, Ecclesiam precandi causa prius adeant, quàm in hospitum veniant; si temporis tarditas aliud ve non impedierit.

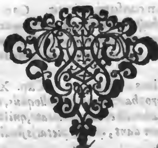
Cum ad peregrinationis locum peruenerint, quid faciant.
Cap. XXV.

AD sacra loca, quæ religiosè visitaturi sunt, cum peruenerint, nihil aliud sibi propositum habeant, quàm vt, aut Iubileum, Indulgentiamve consequantur, aut vota sanctè persoluant, sacras reliquias, et sacra loca piè visitēt, ab omni curiositate, peccandiq; occasione abstinentes.

Prosequiutio prædictorum; & quid, cum reuersis fuerint, agent.
Cap. XXVI.

ITaque primò confessi, cum sacram Eucharistiā sumpserint, tum religiosè sanctorum statas Ecclesias visitent, ita vt ex ipsorū locorum admonitione maior affectus in ipsis resurgat, ad excitandam pietatem, & sanctorum, quorum auxilium implorant, orationibus adiuuentur.

Reuersi à peregrinatione, primò Parochum conueniant, à quo benedicantur; adhibitis, ex Ecclesiæ instituto, præscriptis sanctis orationibus.

DE VITA, ET HONESTATE CLERICORVM.

Liber Tertius. Tit. Primus.

Formula viuendi clericis traditur, vt operibus exprimant, quæ verbis sanctè docuerint. Cap. I.

PIE, ac sapienter Sancta Tridentina Synodus, duce spiritu Sancto, Ecclesiæ vtilitati consuluit, cum Episcopis, & reliquo Clericorum ordini, [a] certas officiorum vias, rationesq; præscripsit; quibus intelligerent, se, cum in Dei militiam adscripti sunt, non ad commoditates, aut voluptates, sed ad labores, ac solicitudines vocatos esse; et in ijs numerari, [b] quos dedit Deus, quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores, & Doctores ad consumationē sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem Corporis Christi. Quare ipsis diligentißimè prouidendum est, [c] nè à recta viuendi via, & ab officij sui ratione deflectant, neve quidquam præ se ferant, quod non simplex, castum, [d] integrumq; sit; vt modestiæ, frugalitatis, benignitatis, [e] & quæ nos Deo tantoperè cōmendat Sanctæ humilitatis, [f] ac virtutum omnium cæteris exempla præbeant. [g] Est enim vberrima docendi, ac pascendi ratio eorum, qui pietatem, quam profitentur, vitæ integritate, & innocentia comprobant; & quæ-

a c. Cleros, & Clericos 21. dist. vbi ponitur etymologia nominū graduū Eccles. cum eorum interpretatione. Quæ vero ad singulos ordines officia pertineant, dilucidè explicat. c. 2. Perlectis, 25. dist. de quibus magna orationis, & doctrinæ vbertate, agit Catech. De Sacr. ord.

b D. Paul. ad Eph. 4.

c Tam sancta conscientia resplendeant, vt effugiant probitate actuum, maledicorum obloquia, & testimonium in se diuinum implere contendant: Quo Dominus ait, sic luceat lumen vestrum coram hominibus, vt videntes vestra bona opera, glorificent patrem vestrum. Matth. 5. verba sunt synodi Aruernen. in c. 15. tempore Siluerij Papæ. A. D. 535. in 2. To.

d Concil. Trid. Sess. 22. c. 1. de reform. & Sess. 25. c. 1. de reform.

e Concil. Cabilonen. 2. c. 4. 5 & 18. in Tom. 3. omnium Conciliorum.

f Multi Sacerdotes, & pauci Sacerdotes, multi in nomine, & pauci in opere. Ioannes Chrys. in c. Multi. 40. dist. Philip 2.

g Ita viuant, vt eorum vita non refellatur oratio. Cic. de fin. Integritas. n. præsidentium salus est subditorum. c. Miramur. in prin. dist. 61. Concil. Trid. Sess. 6. c. 1. in prin. de reform.

cunque verbis alios docent, [h] *ea factis exprimunt suis; non iam, quæ sua sunt, quærentes, sed quæ Iesu Christi.*

Itaque nos, quæ à Sacra Tridentina Synodo sancita sunt, exequentes, [i] *vt diœcesis nostræ mores ad optimam Christianæ Religionis disciplinam conformaremus; Ecclesiasticis hominibus certas rectè, piéq; viuendi formulas constituimus; quas partim à Sancta Tridentina Synodo, ac Prouincialibus nostris Concilijs summatim expositas, latius explicauimus; partim haustas ex veterum Canonum fontibus, reuocauimus ad vsum, vtilitatemq; nostrorum hominum; nonnullis etiam additis, quæ maximè ad huius temporis statum, rationemq; pertinere videbantur.*

Quando Episcopus Missam celebret. Cap. II.

CVM Pontifices, vt inquit Apostolus, ex hominibus assumpti, [k] *pro hominibus constituantur in ijs, quæ sunt ad Deum,* [l] *vt offerant dona, & sacrificia pro peccatis; Episcopus Dominicis, & reliquis festis diebus, nisi iure impediatur, Missam celebret.*

Quando Sacerdotes, item curati, & reliqui Eucharistiam sumant: & aliàs desserantur. Cap. III.

TRidentini etiam Concilij auctoritatem sequuti, [m] *præcipimus Sacerdotibus reliquis, cuiuscumq; gradus, conditionis, & dignitatis illi sint, vt ijsdem diebus Missam celebrare nè omittant.*

Curatis verò; vt præterea ter in hebdomada, aut eò etiam sæpius, quò, vel loci consuetudo, vel necessitas crebriorem diuini sacrificij vsum postulabit.

Cæteris etiam Clericis, vt singulis mensibus Diaconi quidem, & Subdiaconi bis saltem; [n] *qui verò in minoribus ordinibus, aut etiam Clerici tantùm sunt, semel sacram Eucharistiam sumant.*

Qui sine necessaria causa id facere omiserint, Parochus eos sui officij admoneat; &, nisi paruerint, ad Episcopum deferat. Cum in ijs, quæ ad priuatum vsum, cultumq; requiruntur, eam moderationem adhibuerint, vt sordes, & superuacaneum sumptum fugerint; omnem operam, & artificij splendorem ad publicum Dei templorum cultum, & ornamentum conferant.

[h] Conc. Mogunt. tempore Caroli Magni, c. 15. To. 3. vtrumque Dei seruis ait necessariũ esse, vt sopus sermone & sermo operib' comprobetur, vbi agit de factis virtutibus, & verbis vitijs discernendis.
[i] Sess. 14 de refor. in prooemio.
[k] Ad Hebræ c. 5.
[l] Missa celebrare idies, vel saltẽ audire Episcopos decet. c. vlt. de pœni. in 6. Nau. in Man. c. 25. nu. 87.
[m] in Sess. 23. c. 14. de refor.
[n] Vide infra de pœni. & remiss. c. 23.

Libri Clericis necessarij. Cap. IIII.

CLerici, postquam decimumquartum annum attigerint, vt legem Domini, in cuius sorte sunt, dies noctesq; meditari possint, habeant sacrorum librorum, si non copiam, certè necessarium delectum; omnino verò Testamentũ vetus, & nouum, Catechismum Romanum, sacrum Tridentinum Concilium, omnes Prouinciales, & has nostras Constitutiones Diœcesanas, Calendarium festorum dierum; quod singulis annis edendum curabit Episcopus.

Qui, præter prædictos, Parochis pariter sunt necessarij. Cap. V.

PArochi verò, vt Ecclesiasticos ritus cognoscere, rectèque curam animarum ministrare possint: preter eos libros, quos supradiximus, sibi etiam

compa-

comparent Homiliarium, Summam Syluestrinam, vel Nauarram: hortamur autem, vt in lectione Pastoralis sancti Gregorij, & Sancti Iohannis Chrysostomi de Sacerdotio, assiduè versentur.

Ecclesiastici omnes in habitu Clericali incedant: aliàs qua pœna plectantur. Cap. VI.

Monemus omnes, & quascumque Ecclesiasticas personas, quæ aut sacris initiatæ sint, aut dignitates, personatus, officia, beneficia ve qualiacumque Ecclesiastica, etiam simplicia, obtineant; etiam si studij causa absint, & in gymnasiis publicis, aut vbinis locorum sint; clericalem habitum sumant, ordini suo, ac dignitati congruentem; hac constituta pœna, vt, qui non paruerint, si in sacris ordinibus sunt, ab omni ordinum suorum munere sint suspensi, & beneficiorum suorum omnibus anni vnius fructibus iure ipso priuati sint; quos Episcopus pijs locis, arbitrio suo attribuet: Sin autem beneficium Ecclesiasticum vllum obtinent, alias pœnas luant, Episcopi iudicio.

Concil. Trident. Sess 14 c.6. de reform. incip. Quia vero.

Si qui autem post duos menses à die publicationis præsentium, habitum vel non suscepisse, vel susceptum abiecisse conuicti fuerint; officijs, ac beneficijs Ecclesiasticis priuentur, & seuerè præterea ab Episcopo puniantur.

In Clericali tonsura, coma, barba, habitu, annuloque qualiter se habeant: & cum similibus, etiam Monachorum, ne quis personatus incedat. Cap. VII.

Præsbyteri, Diaconi, Subdiaconi, cæteriq; Clerici, clericali tonsura sint insigniti; [a] Præsbyteri vsque ad formam integræ ostię; Diaconi, & Subdiaconi paulò minoris; & cæteri Clerici etiam minoris, quàm Subdiaconi.

Ita sint abraso capillo, vt tonsura conspicua sit omnibus.

Comam verò, [b] & barbam ne studiosè nutriant, si illam radere nolunt, prout decentius foret.

Barba ab superiore labro ita recidatur, vt pili in sacrificio Missæ, Christi Domini corpus, & sanguinem sumentem non impediant.

Nè in habitu Clericali, [c] aut studiosius acquisita cultus elegantia, aut nimis abiecta negligentia, & affectatæ sordes appareant.

Omnem babitus, & ornamenti nouitatem Clerici fugiant.

Reticulum, aut subbirretum, vt vocant, ne ferant, nisi valetudinis causa, & sine redimiculis.

Camisas ad collum, & ad manus crispas, & rugosas, vel artificio elaboratas reijciant.

Collare, quod dicunt, simplex, ac modicè latum honestè reclinetur.

Externa vestis simplex, ac talaris erit, quæ neque à ceruicibus in tergum reflectatur, sed apto ad collum modo decentissimè annexa sit.

Toga verò (quod mantelletum vocant) aut æquetur cum tunicæ longitudine, aut nemini permittatur; nisi sit ex numero illorum, quibus ex dignitatis gradu debeatur.

a Vid. infra eo. c. 13.

b Cōcil. Carth. 4. Can. 44. To. 1. vbi additio refertur, barbā radat, ex Gandēsi lib 5. Baronis.

c Qualiter in habitu & Incessu, clericus se habere debeat. Vide in c. Clericus ex Carth. 4. Concil. desump. 41. dist.

Interior

Interior eiusdem generis ad talos demittatur; quam tamen pro hominum genere, proque loci natura, ac conditione, arbitrio suo, Episcopus moderetur.

Veruntamen siiter faciendum sit, illis vti liceat habitu contractiore, & ad iter accommodato; sed simplici, & in quo honestas, & decorum ordinis eluceat.

Turgidis caligis, & dissectis abstineant.

Calceos, & crepidas, ad elegantiam, non incidant.

Torques, armillas, ac monilia respuant.

Infra ca. 36. *Annulum non induant, nisi quibus propter officij munus, aut honoris gradum sit iure concessus, quo loco, & vnico, nec magni pretij, contenti sint.*

Meminerint autem in quibusdam, quæ Episcopis permissa, ipsis communia esse possunt, eò maiorem sibi moderationem adhibendam esse, quò dignitatis gradu Episcopis sunt inferiores.

Si quis personatus vestes clericales, aut monachales, vel ad eorum formam induerit; & is qui eas assumpserit, & is qui accommodarit, graues pœnas subeant.

Quando, & quæ arma, ludus, aliaque Clericis interdicuntur.
Cap. VIII.

Clericorum arma sunt orationes, & lacbrymæ; idcirco dicimus, ne Clerici arma cuiusuis generis ad offensionem, vel etiam ad defensionem ferant; exceptis cultellis ad domesticum vitæ vsum accommodatis: nisi forte extra ciuitatem suspectis locis iter eis faciendum sit.

Quòd si Episcopus probabili, iustaq́; de causa, id eis permittendum iudicauerit; tunc scripto impetrata venia, ipsis vti liceat; non tamen publicè, nisi rei, aut facti necessitas postulet.

Omnino balista, hastis, & sclopeto, telis, alijsque huius generis instrumentis, ipsis interdicimus.

Clerici personati non incedent.

Choreas priuatas, aut publicas non agent, nec spectabunt.

A venatione abstinebunt.

Fabulis, comedijs, et hastiludijs, alijsve prophanis, et inanibus spectaculis, non intererunt; nè aures, & oculi sacris officijs addicti, ludicris, & impuris actionibus, sermonibusq́; distracti polluantur.

Clericalis ordinis hominibus omni genere saltationis, & ludi, præsertim verò aleæ, & tesserarum, ac talorum interdicimus.

Item follis ludum, idest, pilæ maioris.

Nec solum ludere vetamus, sed eos ludorum spectatores esse nolumus; aut quemquam ludentem in ædibus suis permittere.

Si autem valetidinis interdum causa, parua pila, aut alio non indecoro eiusmodi exercitationis genere vti contigerit; nec publicè id faciant, nec pecunia intercedat in ludo, nec quicquam, quod facilè pecunia æstimari possit.

Quibus non intersint conuiuijs. Cap. IX.

NOn in commessationibus, & ebrietatibus, sed vt sobriè viuamus, prædicat Apostolus.

Ideo Clerici minus honestis conuiuijs, ne intersint, neve ad bibendum quemquam incitent.

Quòd si interdum solennibus festis diebus, vel cùm sacrorum, aut exequiarum causa in vnum congregantur, alioqui sint inuitandi; ne plures duodecim ad suam mensam adhibeant, nisi pro temporis locorum, & personarum ratione aliud iudicauerint: quibus etiam concedimus, vt laicos honestos, & probos, in conuiuium adhiberi possint.

Quando cauponas adire liceat; illæque Clericis qualiter præparandæ. Cap. X.

VT flagitij occasionem, quæ in cauponis, & tabernis deesse non solet, clericis adimamus, cauponarum aditũ, & vsum eis omnino interdicimus; nisi in itinere necessitatis causa, quo loco cum mulieribus ne discumbant, & hac de causa curabit Episcopus; vt in Ciuitate semper sit certum pudicum, & honestum diuersorium, quo huius diæcesis clericis rusticanis necessitatis causa conuenire liceat; nec in eo hospitio improbis, aut nequam hominibus locus sit; neve fœminis vllo modo; sed tantùm Clerici, ac religiosi viri, si fieri possit, in eo recipiantur, aut aliæ honestæ personæ. Synod. Turãd. sub Lei 3 cap. 2 Tom. 3.

Quæ negotia sæcularia prohibentur. Cap. XI.

QVI Deo militat, implicare se negotijs secularibus prohibetur; idcirco edicimus.

Nè Clericus sacris initiatus, aut Ecclesiastico beneficio præditus, coram iudice sæculari, aduocati, aut procuratoris nomine causas agat; nisi ab alijs in iudicium vocatus, suam, vel Ecclesiæ suæ, propinquorum etiam, si necesse erit, & miserabilium personarum causas, ab Episcopo facultate prius scripto concessa, tueatur.

Ne in prophanis negotijs officium tabellionatus exerceat.

Nè artem medendi faciat.

Nè in negotiationibus, & mercaturis se interpretem, & medium interponat.

Negotiationem etiam omnis generis omnino prohibemus.

Artes verò honestas concedimus, vt aliquid manibus suis lucretur, quo sibi, quæ ad victum necessaria sunt, comparare possit.

Ne aliena prædia, lucri causa, conducat.

Nè aliorum tutelam, aut curam suscipiat, sine Episcopi licentia, quæ in casibus necessitatis tantùm concedetur.

Nè pro alijs fideiubeat.

Nè alicuius Principis aut alterius negotiorum procurator sit, sine fa-

cultate ab Episcopo prius per literas impetrata.

Neve parum memor ordinis, ac dignitatis suæ, sit in famulatu laicorum, eorumve quibusuis alijs obsequijs; nisi cui ex causa, & ad officium Sacerdotali munere non indignum, Episcopus huius rei potestatem ante scripto fecerit. Huiusmodi autem licentiæ, scripto permissæ, quotannis renouentur; alioquin irritæ, ac nullæ sint.

Neve præcursor, aut asseclа fœminarum sit; aut eis discumbentibus adsistat, aut ancilletur.

Contrauenientes qua pœna plectendi. Cap. XII.

QVæcunque in hac, quæ ad vitam & honestatem Clericorum pertinent, parte continentur; efficiat Episcopus, vt ea omnia ab omnibus, ad quos spectat, diligenter, & inuiolatè seruentur.

Qui verò Clericus, cuiusuis etiam gradus, ordinis, dignitatis, in aliqua re, ijs non obtemperarit; is, aut salutari pœnitentia, aut pecunia, aut suspensione ab ordinum munere, & beneficiorum administratione, aut ipsis etiam beneficijs, aut carcere, aut exilio, aut pluribus simul ex ijs pœnis, aut etiam grauioribus, pro modo culpæ, Episcopi arbitratu mulctetur. Quiiterum in eadem re peccarit, duplicata is pœna, pro ratione criminis, ab eodem plectatur.

Soni, cantus, cantorum, musices instrumentorum, pronuntiationisque diuinorum, quæ in Ecclesijs ratio habenda sit. Cap. XIII.

IN diuinis officijs, aut omnino in Ecclesiis, nec prophana cantica, soniuè, nec in sacris canticis [a] *molles flexiones, voces magis gutture oppressæ, quàm ore expressæ, aut denique lasciua vlla canendi ratio adhibeatur.*

Cantus, & soni graues sint, pij ac distincti, [b] *& domui Dei, ac diuinis laudibus accommandati; vt simul & verba intelligantur, & ad pietatem auditores excitentur.*

Cantores, vbi fieri potest, clerici sint; omnino autem in Choro clericalibus vestibus, & superpellicco vtantur.

Organo tantùm in Ecclesia locus sit; sed Tibiæ, Cornua, & reliqua musica instrumenta non excludantur; & si in Hymnis, Psalmis, & canticis, suis vicibus organo cantuq; omnes tamen eorum versiculi in Choro distinctè pronuntientur.

Dum in Choro diuina recitantur officia, quæ præstari, & caueri debent. Cap. XIIII.

OMnes in choro diuina officia, vt temporis ratio postularit, alternis vocibus canant, recitent, [c] *attenteq; audiant.*

Id non cursim, [d] *non perturbatè, non oscitanter, sed leniter, distinctè, ac studiosè faciant.*

In Choro, etiam in matutino officio, clericali birreto, non pileo, vtantur;

alioqui

a Trid. Syn. Sess. 22. in decret. de obser. Vt excitent in celeb miss. vers. ab Ecclesijs vero. b In ecclesia, cātilenas impudicas & alia ad leuitatem, & leptā lætitiam inducentia, & deuotionē impedientia, cantare, siue ī organis, & alijs musicis īstrumētis personare, nō licet Viguer. c. 7. §. 5. d virtute temperātiæ. vers. 12. vbi d Eutropelia agit vers. & eadē ratione. c Cōc. Trident. Sess. 24. c. 12. ver. Præterea obtinentibus, de reform. d De his etiam latius ista de eccle. miss. ca. 79.

alioqui moneantur à Præposito chori, vel ab eo, qui proximo loco sedet; Et nisi paruerint, pro absentibus habeantur.

Facessant somnus, risus, ioci, rixæ, colloquia.

Nè vagentur in Choro, vel Ecclesia.

Neve locum mutent; nè occasione quidem genua flectendi.

Nè in Choro, vbi communi officio opera datur, priuatim officium dicant.

Neve literas, libros, aliave scripta legant.

Nè exeant, nisi diuino officio confecto; nè causa quidem de communi re agendi, si necessitas non coegerit; tumq; à præfecto venia petita.

Si, cum diuina celebrantur officia, Sacerdoti, vel Clerico, vel Ministro, interdum per Ecclesiam necessariò sit incedendum, grauiter, & modestè id faciat: Neque cum vllo sermonem habeat de rebus inanibus.

Qui dignitates, aut personatus habent, Canonici & alij omnes, qui aliquid in his commiserint, si moniti à præposito Chori, non resipuerint; & horæ illius distributione careant; et pro modo culpæ alias pœnas dent, Episcopi, aut eius, qui Ecclesiæ præsit, arbitratu.

Post, anteque diuina officia, quomodo accedant, & recedant. Cap. XV.

POst diuinum officium, in Choro, flexis genibus, submissa voce saltem orationem Dominicam dicant.

Tùm vel surgente, vel signum dante Hebdomadario, consurgant omnes.

Et inter se consalutantes, & ordine procedentes simul exeant, & de more ante altare se inclinent.

Eodemq; ordine ad Sacristiam progrediantur; vbi modestè, & quietè superpelliceum exuant; non in Ecclesia.

Qui secus fecerit, monitus à Præfecto Chori, nisi resipuerit, distributionem illius horæ nè capiat, & ab Ordinario pro modo culpæ plectatur.

Hospitalitatis officium qualiter seruandum. Cap. XVI.

SAcræ Tridentinæ Synodi decretum secuti, monemus omnes, quicumq; beneficia Ecclesiastica obtinent, vt hospitalitatem benignè exerceant; memores Christum Dominum in hospitibus recipi; à quo recipientur ipsi in æterna tabernacula. Sess. 25 c. 8. de form.

Hoc autem hospitalitatis officium eò magis Episcopo colendum est, quòd illi eam virtutem, Apostolus, in primis amplectendam, proposuit. Ad Ti 1. c. 3. ad Ti c. 1.

In hospitalitate autem non his habeatur delectus personarum, vt diuites potissimùm inuitentur, qui cum fœnore reddant, quod acceperint; sed, cum Ecclesiasticarum personarum domum nemini, quantum per facultates licuerit, clausam esse deceat; perfectò illis maximè patere debet, qui Dei voce, Sanctorum Patrum cohortationibus, & exemplis, Sacrorum Conciliorum præcepto, & auctoritate nobis commendati sunt.

Redditus Ecclesiastici quare Deo dicati. Cap. XVII.

ET Sacrorum Canonum decretis statutum est, & Sanctissimorum Patrum testimonijs celebratum, quæ bona fidelium pietas Deo consecrauit, ea, [a] vel illorum necessitatibus honestè subleuandis, vel pauperibus, qui diuinis dicati obsequijs, Christi Ministri, & dispensatores ministeriorum Dei effecti essent; vel Ecclesijs reficiendis, earumque ornamentis ad diuinum cultum necessarijs comparandis, vel pauperibus sustentandis, addicta esse; [b] Si quidem, vbi primùm Ecclesiæ bona esse cœperunt; eam naturam, & conditionem consequuta sunt, vt in alium, quàm in sacrum, & pium vsum eorum fructus conuertit nefas esset. Quare ab omnibus cauendum est, nè cupiditate prolapsi, (quæ radix est omnium malorum) dum vel proprijs, [c] vel propinquorum, & familiarium diuitijs, & honoribus student; quæ Deo dicata sunt, bona, & Ecclesiæ detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offensione, ad aliorum vsum conuertant.

Itaq; nos Sacrorum Canonum, & Sanctorum Patrum auctoritate innixi, atq; ijs adducti, quæ sacra Tridentina Synodus de Officio administrandi bona Ecclesiastica significauit, eos omnes, qui ea obtinent, vehementer monemus, vt muneris sui memores, hæc, quæ sequuntur, diligentissimè præstent.

a c. de redditib. ca. cõcesso, & seq. 12 q. 2.
b Quorũ dicantur, esse res ecclesiæ, & clericorum. c. vlti. in prin. vbi gl. in ver. Quicqd. 16. q. 1. Quod declarat Abba. in ca. cum ab omni. n. 6. eod. ti. c. Quisqs 12. q. 2. Concil. Trident. Sess. 25. c. 1. de reform.

Redditus Ecclesiastici qualiter distribuendi. Cap. XVIII.

EPiscopus, Abbates, Præpositi, Commendatarij, Parochi, ac cæteri omnes, cuiuscumque dignitatis, & gradus Ecclesias, etiam eorum administrationi commissas, ac quæcumque beneficia Ecclesiastica, etiam simplicia, quomodocumque etiam commendata, in diœcesi nostra obtinentes, omni diligentia cognoscere studeant, quibus oneribus eorum Ecclesiæ, & beneficia, ex bonorum Ecclesiasticorum natura, vel ex illorum, quæ obtinent, propria institutione, vel ex conditione Apostolicis literis in prouisione dictorum beneficiorum eis præscripta, vel alia quacumque eius generis ratione subiaceant, illisve integrè satisfaciant. Quod si facere omiserint, sed eos fructus sibi vendicare, vel ad alios transferre ausi fuerint, vel in quem debent vsum non impenderint; se ex sacris Canonibus, & Sanctorum Patrum sententia, sacrilegij reos esse intelligant: & eorum omnium necessaria restitutione teneri. Quicumque is sit, si ab Ordinario monitus non satisfecerit, præter restitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per sex menses administratione bonorum Ecclesiasticorum prohibeatur.

Quòd si iterum in eo peccarit, grauioribus etiam pœnis plectatur.

Quo in genere, tantò etiam grauius animaduertendum erit in eos, qui beneficia Ecclesiastica obtinent commendata, quantò magis ex industria peccasse videbuntur; si literis Apostolicis præscriptam legem propositam ante oculos habentes, violare non veriti fuerint.

Luc. 16.

Nouerint etiam ij, ad quos scientes, huiusmodi fructus, vel aliquod ex illis commodum, quouis nomine, peruenerint, se eadem restitutionis lege teneri.

Ii verò, qui Ecclesias, & beneficia Ecclesiastica quæcumque obtinent, quorum fructus, ad eos, tanquam diuinorum obsequiorum ministros, honestè

ſuſtentandos,propriè ſunt attributi; ſi vberiores ſint, quàm ad tuendam vitam,conditionisque ſuæ rationem requiratur, dubitare non debent, ad eum finem hanc copiam illis eſſe attributam,vt prætereà,quæ ad victum, & cultum eorum ſatis eſſent ſuppeterent etiam,quibus diuini cultus, ornatus, & ſplendor conſeruaretur; & pauperum inopia, & indigentia ſubleuaretur: quemadmodum etiam Deus pleroſq; diuitijs cumulat,vt amicos ſibi faciant, à quibus,cum defecerint,in æterna recipiantur tabernacula. Quamobrem per viſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti obteſtamur, atque monemus, vt meminerint ea bona non eſſe ſibi credita ad luxum, neve ad augendos cõſanguineos, ſed ad vitam honeſtè, [a] *ac decenter pro qualitate perſonæ,Vt fidelem Dei miniſtrum,& pietatis Chriſtianæ magiſtrum decet, traducendum: ex eo verò, quod ſupererit,ſi neceſſaria pauperibus alimenta denegarint,* [b] *intelligant ſe, quos non pauerint occidiſſe.*

a Poſſũt tamẽ pauperes cõſanguineos ſuſtentare.ca.1. & ibi notatur,De coha.cie. & mulie. quib. potius quã extraneis, tenentur,aliàs non,ſi diuites sũt vel vt diuites eos faciant, gl.in d.c. 1. in ver. ſubminiſtrent. & hic bene dicitur.

b c. Paſce,86. diſtinct.ex D. Ambr.in lib. de offic.

Quomodo ſufficiens miniſtrorum ſuſtentatio dignoſcatur. Cap. XIX.

MOdum autem, & rationem, qua metiri ſe pro conditione, & gradu vnumquemque oporteat,ad vitam ſuam fructibus Eccleſiaſticis honeſtè ducendam;eam eſſe omnes debent intelligere,quæ ab ijs non diſcrepet,quæ in ſacris Canonibus,& præſertim in his noſtris Conſtitutionibus, de Clericali frugalitate, & modeſtia ſtatuta ſunt.

Veſtes,& ornamenta pro ſacris vſibus prius benedicenda. Cap. XX.

QVæ veſtes,& ornamenta cuiuſuis generis, ad vſum ſacrum comparata,Eccleſiæ inſtituto benedici debent; ea in Miſſæ ſacrificio,cęteriſq; diuinis officijs, nè prius adhibeantur, quàm ſolennibus precibus ab Epiſcopo,vel ab alio,qui auctoritatem habeat, benedicta ſint.

Vetuſtate ſacræ paginæ ſemidemolitæ igni potius,& non ſordidis vſibus deputentur. Cap. XXI.

LIbri ſacri veteris, & noui teſtamenti, volumina item Sanctorum Patrum,noſtræ fidei interpretum,tùm ſcripta etiam Eccleſiaſtica, quibus, & res,& verba diuina conſignata ſunt, etſi temporis vetuſtate omnino conſumpta,ad rerum tamen vilium,ac ſordidarum vſum, ne vllo pacto conuertantur, ſed in ignem potius conijciantur.

Quando conuentus Sacerdotum non habendus; & populus, priuſquam habeatur,qualiter monendus. Cap. XXII.

VT, quæ de Sacerdotalibus conuentibus, in diœceſi habendis ſuperius præſcripta ſunt,ea,quoad eius fieri poteſt,rectè,atque ordine gerantur, hæc ei addenda cenſuimus.

Nè Sacerdotum conuentus feſtis ijs diebus habeantur, quos coli Eccle-

sia præcepto institutum est, nec verò illis diebus, quorum præcipua celebritas in locis agitur, vbi is conuentus ijs ipsis diebus futurus esset.

Parochus verò Ecclesiæ, in qua eiusmodi congregatio futura est, die Dominico, qui illam proxime antecedit, eius habendæ tempus populo significet; eumq; hortetur, vt illo ipso die ad Ecclesiam conueniat, tùm vt orationum, quæ & pro viuis, & pro mortuis ibi fient, particeps sit, ac indulgentiam dierum quadraginta consequatur, quam concedimus ijs, qui diuinis officijs tunc celebrandis intererunt; tùm etiam vt sacram concionem audiat, quæ eo tempore in missæ celebratione habebitur.

Decisiones conuentuum Sacerdotum quomodo describendæ, Episcopoq; mittendæ, & eorum desides deferendi: conuentus ipsi communes, & particularium ipsius Parochiæ qualiter habendi, & adiuuandi. Cap. XXIII.

Quæ verò quæstionum explicationes singulis mensibus habitæ in ijs ipsis conuentibus erunt, etsi quæ præterea quæstiones in illis ipsis disputationibus inciderint, quæ non satis tùm explicatæ sint; eas omnes literis consignatas Vicarij Foranei quàm primùm ad Episcopum mittãt: eius iudicio illæ, vel explicatæ, vel comprobatæ in Codicē, eius rei nomine confectum, quem Vicarius Foraneus custodiat, referantur. Ex eorum conuentum progressu, si Vicarij Foranei animaduertent, Sacerdotes quosdã ad doctrinæ studia, in quibus maxime versari debent, desidiam quandã, vel negligentiam adhibere; eos ad Episcopum deferant, cuius auctoritate illorũ culpæ, vt opus erit, occurratur. Vt autem in ijs studiorum exercitationibus vnusquisq; Sacerdos maiores progressus habere possit; in qua Parochia quinque saltem Sacerdotes erunt, eos in singulas hebdomadas bis ad priuatas inter se studiorum disceptationes Parochus conuocet; in quibus, vel aliquã Catechismi Romani lectionem tractent; vel quæstiones aliquas de conscientiæ casibus explicent; vel harum nostrarum constitutionum, aut diœcesanæ Synodi, quam Episcopus habuerit, partem aliquam studiosè legant. Quod si ei Parochiæ propè erit aliquod Regularium monasterium, vbi aliquis sit ad sacrarum literarum, Ecclesiasticarumq; rerum explicationem aptior, curent etiam illius opera, atque studio adiuuari.

Ad has priuatas Sacerdotalis studij exercitationes, clericos etiam, qui intra illius Parochiæ fines habitant, adhibeant; vt eos rerum Ecclesiasticarum cognitione instructiores in Ecclesiis habeant.

Quicumq; verò huic priuato conuentui, vel alijs Foraneis Congregationibus interesse recusarit, aurei pœna mulctetur; eumq; Parochus ad Episcopum deferat, qui, quo maximo poterit studio, curet, vt huic decreto optemperetur, propositis etiam pœnis grauioribus.

Man-

Mantelletti,& Mantelli vsus quibus concedatur,& interdicatur. Cap. XXIIII.

VT, quod de Mantelletti vsu aliàs superius decretum est, exequutionem habeat;decernimus,nè quiuis alij, nisi Abbates, Referendarij,& Protonotarij eo breuiori utantur,quàm tunica talaris interior sit. Ecclesiæ autem nostræ Cathedralis Canonicis,Præpositis item,& alijs Clericis Ecclesiastica, aut doctoratus dignitate præditis, exterioris tunicæ, seu mantelletti vsum concedimus; quod tamen interiorem tunicam talarem longitudine adæquet. Reliquis autem clericis,qui hoc decreto nominatim expressi non sunt,mantelletti,& mantelli vsu interdicimus.

Quæ à Clericis mulieres,quæ vis doceri sine licentia, & quandoque cani prohibentur. Cap. XXV.

CLerici in eo officio nè se exerceant,vt vllas mulieres,etiam quauis dignitate Illustres,doceant legere,scribere ve,aut canere,alio ve cuiusuis generis musico instrumento sonare:nisi ij sint,quibus ætate, moribus, & vita probatis,Episcopi iudicio id permissum est, facultate ab eodem scriptis data. Nè libris item de musico cantu obscœnè,uel parum pudicè scriptis, illi utantur.

Quale edictum pro habitu clericali sub pœna gestando publicandum sit. Cap. XXVI.

EPiscopus edicto publice proposito, vt ex Tridentini Concilij auctoritate à nobis supra mandatum est,eos moneat, qui Ecclesiastica quauis beneficia obtinent,aut sacris ordinibus initati sunt, vt clercialem habitum induat Cap. 6. *post mensem,propositis pęnis, quæ ipsis Concilijs Tridentino, & Prouincialibus sancitæ sunt; vt,etiam si extra prouinciam,& in gymnasiis publicis sint, clericales uestes ordini suo congruentes decenter induant, ac deferant. Quos autem ad id temporis non sumpsisse, aut semel sumptas, deinde abiecisse cognouerit,illos pœnis in monitione expressis afficiat;eosq́, iterum monitos,si in contumatia permanserint,beneficijs Ecclesiasticis, quæ obtinent,omnino priuet. Episcopus verò,qui iam eos beneficia Ecclesiastica obtinentes,semel atq; iterum monuerit; si ij præscripto tempore clericalem habitum non induerint, uel indutum deposuerint, pœnam in monitione edictam, omnino exequatur; eosq́, etiam beneficijs Ecclesiasticis priuet, aut priuatos declaret.*

Quando Clericus superpelliceo indutus incedere nequeat. Cap. XXVII.

NE Sacerdos, neve clericus cuiusuis ordinis pro foribus Ecclesiæ stet, aut officinas obeat,aut via incedat,aut extra Ecclesiam exeat, superpelliceo indutus; nisi cum processiones, aut aliud Ecclesiasticum munus, & officium obit,quod superpelliceum requirat.

Imaginum obscęnitas,& turpitudo qualiter tolenda. Cap. XXVIII.

IN hortis, ædibus, alijsq́, Ecclesiarum, aut Ecclesiasticorum hominum locis, si signa, imagines, aut picturæ sunt, quæ procaces, vel vllo alio modo, aliquam obscœnitatis, turpitudinisve speciem præseferunt; ita reconcinnentur, vt offensionem oculis ne præbere possint; aut tollantur, deleanturq́, ex omni loco, vbicumque extant; neque in posterum eiusmodi aliquo modo effigantur, aut pingantur.

Et quoniam Christianorum hominum mentes facilè corrumpuntur, peccandi libidine inflammatæ, ob rerum turpium, atque obscœnarum imagines; ideo illas effingi vetitum est Constantinopolitanæ Synodi Canone. Itaque curent omnes Ecclesiasticæ personæ suis cohortationibus, Vt quicumque laici homines id generis imagines habent, vel tabulis, vel parietibus expressas, pro pietatis Christianæ, cui addicti esse debent, studio, eas abijciant, vel planè deleant, vel ad honestatem reconcinnent.

Quando extra domos Canonicales non pernoctandum. Cap. XXIX.

QVI in ędibus Canonicalibus habitat, si foris pernoctauerit, non probata causa ab Episcopo, aut ab eo, cui is id curę dederit, unius diei distributione mulctetur, pręter pœnam, qua pro culpę ratione, ab ipso Episcopo afficietur: cui decreto nè in ijs locus sit, qui ab vrbe, oppidove, vbi canonicale domicilium est, absunt.

Qualiter Sacerdotibus honor, dilectio, & sustentatio sint procuranda. Cap. XXX.

Clericis quantus honor, à laicis habendus sit, docet c.15. Synodi.2. Mariscō. in 2 To. Cōciliorum sub Pelagio P.2. inci. Et quia dixerunt tamē antiqui prudenter. Mores atque vitam spectari solere I honoribus habēdis, vel non habēdis.

QVI in Sacerdotio sancto constituti sunt, ad offerendum illud Deo acceptabile Corporis Domini sacrificium, sicut eam functionem gerunt, qua nulla maior excogitari potest; ita in omni sacerdotalis vitæ officio sic se gerant, vt morum etiam præstantia, et splendore alios alliciant, atq; excitent ad debitum Sacerdotio honorem, illis præstandum.

Episcopus autem, cuius in primis est sacerdotalem dignitatem tueri, vt laici homines discant, illos tanquam parentes, ab ipsis vnicè in Christo diligi, & coli etiam debere, cùm hoc sæpe, prout vsu venerint, monendos fideles sibi commissos etiam suo exemplo curet; tum efficiat, vt vbicumq; vel publico, vel priuato loco sint, semper illis à laicalis ordinis viris debitus tribuatur locus, & honor.

Item domi prætereà suæ nè patiatur Sacerdotem quemquam abiectiùs se gerere, quàm Sacerdotis dignitas postulat; quinimo eos honore afficiat.

Sacerdotes verò morbo, senectutisve incommodis affectos, qui Sacerdotale munus præstare nequeunt, inopiaq́ premuntur, in locum aliquem cogi curet, aut alio modo eis consulat, & prouideat, vbi victus ex fidelium eleemosynis, aliave ratione suppeditetur; nè ostiatim miserrimè mendicent, non sine sacri ordinis contumelia.

Qualiter etiam domi induantur Clerici. Cap. XXXI.

VEstes, quas domi priuatim clericalis ordinis homines induent, eiusmodi sint, nè vlla habitus specie à Clericali modestia discrepent.

Exteriori toga quando induantur. Cap. XXXII.

CVM in Ecclesia versantur, quo tempore superpelliceum induere non debent, nè sint sine toga exteriori, præsertim horis, quibus diuina celebrantur, aut populus ad Ecclesiam accedere solet; nec verò absque ea, etiam in diœcesanis locis prodeant, nisi cùm eos pedibus iter facientes, viæ difficultas, & longitudo aliter cogit.

Concil. Trident. Sess. 24. c. 12. ver. vestitu i. super, de reform.

Qualiter induti equitent. Cap XXXIII.

SI quò iter equo faciunt; nè absque viatoria veste exteriori equitent; succincta interiori tunica, aut alia contractiori decenter adhibita.

Quibus superpelliceis vtantur. Cap. XXXIIII.

SVperpelliceis, cum ministerij vsus postulat, omnes vtantur, quæ non lacera sint, non sordida.

Quibus proprio superpelliceo opus sit. Cap. XXXV.

SInguli autem præterea, præsertim qui in aliquo minorum saltem ordinum sunt, proprium superpelliceũ habeant, quo & in Ecclesia, cui adscripti sunt, & alibi, cum ipsos suis fungi muneribus contigerit, vti possint.

Quibus annuli vsus interdicitur. Cap. XXXVI.

NVlli Sacerdoti, Clerico ve annulum, nisi ea dignitate prædito, in qua conferenda ille sibi traditur, gestare liceat.

Supra, c. 7.

Quem sui status decorem Clericus quandoq; insinuet. Cap. XXXVII.

IN omni item incessu, statu, gestu, vultu ordinem suum Sacerdos, & Clericus profiteatur, omni clericalis vitæ actione, religiosi animi mores exprimens, qui in Ecclesiastici ordinis hominibus elucere debent.

Clerici ab otio sunt arcendi. Cap. XXXVIII.

ILlud autem vnusquisque clericus sæpe repetat, se non ad inertiam, atque ignauiam, sed ad spiritualis, & Ecclesiasticæ militiæ labores vocatum esse: Sciat proterea id in officio suo positum esse, vt cùm vel in officijs diuinis obeundis, vel in frequentandis Ecclesiis; quod debet, tempus consumpserit; si quid sibi reliquum est, id omne non in rerum sæcularium colloquijs, prophanisque actionibus, sed in diuinarum literarum studijs, & in cœlestium rerum contemplationibus, & sanctis pijsq; officijs traducat. Quare Episcopus, & alij item, qui illius nomine, atque auctoritate, visitationis

Otiũ. n. sine literis mors quædam est, & viui hominis sepultura. Sen. lib. 11. epi. 83. & lib. 12. epist. 85.

munus

munus obibunt, videant; atq; inquirant diligenter, quibus in rebus, consumpserint clerici, atq; si in ijs potissimum, quę ab illis agi, curariq́, debent in Dei cultum, se dediderunt. Quod si clericos aliquos otiosos esse compererint, initia aliqua ratione, salutaribus eos occupationibus, & Ecclesiastico homine dignis incumbere procurent: ac prouideant omnino, nè isti ad salutis discrimen, & aliorum offensionem otio abutantur.

Ad Sacerdotes clerici pro salutaribus diriguntur. Cap. XXXIX.

OMnes præterea, & singulos clericalis ordinis homines hoc decreto monitos esse volumus, vt ad eos se crebrò conferant, qui in sacerdotio constituti, in spiritualis vitæ studijs, exercitationibusq́, versati, atque eiusmodi sunt, de quorum consilio vitam ad omnes sanctè, religiosèque agendi rationes instituant.

Qualiter consortia peccatorum cauenda; eorum quæ conuersio à sacerdotibus procuranda. Cap. XL.

AB illorum autem, qui vitiorum luto volutati, se maleficijs pascunt, familiaritate abstinere, cùm eos omnes iubemus, tùm præcipuè minorum ordinum clericos, qui nondum ætate confirmata sint, neque firmo virtutum robore muniti, procliuius ad vitia prolabũtur. At illud nõ modo prohibemus, sed diuina contestatione obsecramus Ecclesiasticos ordinis homines, eos præsertim, quis in Sacerdotij gradu constituti sunt, qui ve animarum curam gerunt, vt, quos in vitiorũ fæce versari animaduerterint, cautè, & sapienter studeant à peccatis, flagitijsve deterrere, & ad virtutem cohortari, eisdemq́, in scelerum gurgite laborantibus opem ferre verbis consilijs, & exemplis; atq; ita quidem, vt dum illos iuuare conantur, nè se familiaritate inquinent.

Qui libri Clericis sint vetiti. Cap. XLI.

NE Clerici apud se libros habeant, [a] *aut legant, quorum lectione benè agendi studium, morũ disciplina, & timor, charitasq́, Dei languescere possit; quales libri sunt, qui res, vel inanes, vel iocosas, vel scurriles, ridiculasve, vel impuras continent.*

a Propter malorum incitamẽta, quę Poetæ auditoribus, & lectorib⁹ prębent. Plato Philosophorũ summ⁹, illos à bona ciuitate arcẽdos cẽsuit, de quare vide Alph. à Castr. de iusti. hæretic. pun. li. 3.

Curiositates, ridiculaque nè loquantur. Cap. XLII.

RErum nouarum curiositatem fugiant: tum neque ridicula, vnde chachinni, risusq́, solutiones existunt, loquantur.

Qualis Clericorum corona esse debeat. Cap. XLIII.

DE Tonsura Clericali decretum [b] *iam supra confecimus; sed vt pro ordinis, quo quisque initiatus est, magnitudine, rationem illam distinctam conspicuè ferat; certam, atque præfinitam illius formã hoc decreto describi placuit: quam omnes ita seruari iubemus, vt neque ea minorem, nec ea etiam maiorem quisquam omnino Episcopo inferior gerat, quacumque dignitate ille præditus sit.*

Sacer-

Sacerdotalis igitur tonsuræ forma, in orbem ducta, latè, & amplè pateat vncijs quatuor.

Diaconalis vncia vna minor.

Subdiaconalis, aliquanto angustior, quàm Dioconalis.

Minorum, denique ordinum corona lata sit vndique vncijs duabus.

Vnciæ autem mensura est ad præscriptum instructionum fabricæ, Ecclesiasticæ.

col. 4. §. 8 vbi quã vitandi sint libri obscęna, & turpia tractãtes ostendit. b c. 7. supr. eod.

Vestibus lugubribus nè induantur. Cap. XLIIII.

CLericus, qui amictu Clericali indutus incedit, nè in propinquorum, nè parentum quidem, obitu, vestes lugubres, more laicorum, induat, gestetque; neque verò vestis formam, aut panni genus, quo clerum vniuersum vti moris est, commutet, sed pium erga propinquos mortuos charitatis studiũ, officiumque præseferat omni alia ratione, quæ cum clericalis ordinis decoro, dignitateque omnino conueniat.

Ad synodum, qui Breuiarium suo nomine notandum deferre debeant. Cap. XLV.

SInguli secerdotes, cęteriq́; clerici, qui cononicarum horarum officium præstare debent; breuiarium, cum ad synodum veniunt, afferant; quod initio notandum sit nomine, & cognomine poßidentis.

Quales in itinere ad synodum se habeant. Cap. XLVI.

IIdem verò, nè in itinere quidem, quod synodi causa ad Ciuitatem facturi sunt; à clericalis vitæ disciplina, & Sacerdotali morum grauitate, nostris decretis præscripta discedant.

In Ciuitate, ad quàm pro synodo accesserint, modus hospitij, & consignationis suæ. Cap. XLVII.

VBI in Ciuitatem venerint, nè ad Cauponas, sed ad amicorum, si quos habent, præsertim Ecclesiasticos homines, neceßitudine, familiaritate, aut aliquo hospitij iure coniunctos, domicilia diuertant; tumq́; deinceps statim ad eum se conferant, quem occasione synodalis illius actionis, clericalis hospitij præfectum constituerit Episcopus; eiq́; chyrographum dent, quo suum quiq́; nomen, ac cognomen inscribant, notentq́; hospitij locum, & hospitem, apud quem diuerterint. Si verò quis neminem certum hominem habet, apud quem diuersetur; primùm eundem præfectum adeat, qui certum Ecclesiastici hospitij locum aßignabit.

Quòd synodi progreßibus, communique vtilitati, non autem diuagationibus incumbant. Cap. XLVIII.

CVM porrò clericalis ordinis homines, omni tempore, alios, vitæ exemplo, ad virtutem inflammare debeant; tùm maximè, cum synodales orationes habentur, ita se gerant, in verbo, in conuersatione, in charitate, quem-

admodum

admodum Apostolus monet, vt, cum eos posuerit Deus in acquisitione salutis, atq; in ædificationem; officij sui memores ambulent dignè coràm Deo, sanctéq;, sicut decet ministros mysteriorum Dei viuant: Nec verò, vt pleriq; solent, cum in Ciuitate sunt, per plateas uagentur, aut præ curiositate hac, atque illac circumcursent; sed ad causam, obquam conuocati sunt, tota animi cognitione tunc attẽti, in eo versentur, vt & Episcopo in ea actione, puris castisque precibus auxilium, & sibi, & populis salutarem inde fructum ferant.

Cotin. 6. in princ. Concil. Trident. Seſſ. 14. c. 1. de reform.

Sacerdotes, & clerici quid tempore synodi pium agant. Cap. XLIX.

QVi sacerdotes sunt, singulis diebus, quibus synodalis conuentus habetur, vt iussum est, Missæ sacrificium celebrent; reliqui clerici saltem primo die synodi sacram communionem sumant, idque summo mane; facientes obsecrationes, orationes, gratiarum actiones, postulationes pro sancta Ecclesia Dei, pro Summo Pontifice, pro Seremissimo Rege Nostro, pro Principibus Christianis, pro vberrimo synodalium, & aliarum pastoralium actionum fructu.

Suspensi à celebratione missæ, quando Eucharistiam sumant. Cap. L.

SAcerdotes Missa celebrandæ munere suspensi, impeditiue frequenter, & verò præsertim diebus Dominicis, ac festis sacram communionem sumant.

DE COGABITATIONE CLERICORVM, & mulierum. Tit. II.

Cohabitatio clericorum, & mulierum, nisi ex licentia, prohibetur. Cap. I.

VONIAM non solùm malum cauere, verùm etiam omnem mali suspicionem fugere oportet; nè in cuiusdam offensionem incurramus; in ædibus ad Canonicorum, aliorumvè clericorum domicilium, & vsum ædificatis, aut aliis, in quibus ipsi habitant, fœminas quascumque, etiam quouis sanguinis, cognationis, aut affinitatis vinculo eis coniunctas, habitare prohibemus; nisi Episcopus in alicuius necessitate, aliter faciendum esse duxerit.

ca. Interdixit, 32. dist. cap. cum omnibus. c. volum⁹. & c. fœminas. 81. dist. quib. cautis conceduntur mulieres quæ naturali fœdere omnē

Quæ domus laicis per Cleticos non locentur. Cap. II.

NE Parochi, aut omnino Clerici, quauis etiam dignitate præditi, Ecclesiæ, etiam si commendata sit, ædes, aut eorum partes in Vrbe, aut in oppidis positas, in quibus ipsi habitare soleant, aut debeant, vllo modo laico locent; nisi Ecclesia magna prematur inopia, & ea domus commodè Episcopi iudicio diuidi possit.

Si verò

Si verò ædes extra Vrbem, & oppida, rurisue sitæ sunt, locandi facultatem habeant; modò earum diuisio, eiusmodi Episcopi iudicio, rectè & commodè fieri possit.

Caueat etiam Episcopus, nè in Vrbe, aut extra, huiusmodi ædes, vel aliæ ab Ecclesia seiunctæ, vel etiam si partimonij sint, ac propriæ, locentur ijs, quo- fidem, vitam, moresuè, suspectos esse indicauerit.

excludũt suspicionem, vtpotè mater amita, & soror, & tamen hac tẽpestate, nõ videtur ad mittẽdę, per tex. I cap. I. ex. eod. titu. cum quo decretũ istud cõcordare videtur.

Domus Canonicales à quibus habitandæ, reparandæq́; ac vna claue etiam earum atrium concludendum. Cap. III.

Canonici Cathedralis, & Collegiatarum Ecclesiarum habitent in Canonicalibus ędibus, in quibus commodè commorari poßunt, arbitrio Episcopi; qui inspectis ædibus, si quid, reparandum, instituendumve sit ad habitationis commoditatem, pro modo fructuum præbendæ, ab eo, qui Canonicatum obtinet, reparari, ac restitui iubeat: Quo facto, curet, vt in illis ædibus, habitent; quibus si abeße, etiam iusta de causa contigerit, nemini prætereà, nisi Canonicus sit, in eis habitandi facultas concedatur sine iussu Episcopi.

Quarum ædium atrium, vbi claudi potest, vna claue concludatur; quæ à Decano, vel alio, Episcopi, & Capituli arbitratu asseruetur.

Quota autem hora atrij ianua aperiri, claudi ve debeat; quidq́, ad honestè ibi viuẽdum, pro loci ratione, requiratur, iudicium sit Episcopi cum Capitulo.

Qualiter domus Parochiales, à rectoribus habitandæ, Ecclesiasticiq́; nocte non exeant. Cap. IIII.

Rectores Parochialum, seu Curatarum Ecclesiarum, quicumque sint, in earum ædibus tantum habitent; ibiq́, cibum, & somnum capiant: nisi aliud Episcopus censuerit ex causa necessaria.

Clerici ne de nocte post primam horam, nisi ex iusta causa, & cum lumine, domo exeant.

Clerici nè de nocte, post primam horam, nisi ex iusta causa, & cũ lumine, domo exeant. infra de coha. cleric. & mul. c. 4.

Monitus, non resipiscens, clericus pro suspicione etiam fornicationis, qua plectetur pœna; quæ per appellationem non suspendatur. Cap. V.

Si quem cuiusuis ordinis Clericum, Episcopus, concubinam mulieremve eo nomine suspectam habere, aut illius consuetudine, commerciove vti, comperetit; in eum pœnis à sacris Canonibus, vel statutis Ecclesiæ suæ impositis animaduertat: quòd si monitus speciali monitione, secundò deliquisse repertus fuerit, tertia pars fructuum, prouentuumque suorum beneficiorum, qua, ipso facto, priuatus existit, iuxta decretum Sacri Tridentini Concilij, fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco, arbitrio Episcopi applicetur. Si autem in eodem delicto perseuerans, secundæ monitioni non paruerit; omnibus suorum beneficiorum fructibus priuatur, prædictis locis similiter applicandis, ab ipsorum etiam administratione, eiusdem Episcopi

Seff. 25. c. 14. de refor.

arbitrio

cum uenti ex. I.tit.

arbitrio suspendatur; & distributiones quoque quotidianas, quas alioquin interessendo diuinis perciperet, amittat. Et si ita suspensus nihilo magis resipuerit, in eum Episcopus, pro contumatiæ pertinacis ratione, culpæve grauitate, sententiam priuationis omnium beneficiorum proferat; & indignus, atque inhabilis ad quæcumque beneficia, & officia declaretur; & præter prædictas pœnas, excommunicatione, & alijs ad præscriptum eiusdem Concilij, & pro ipsius Episcopi arbitrio plectatur; Liberum autem erit Episcopo monitiones has facere, tùm in visitatione, tùm alijs etiam temporibus, inter vnam, & aliam nominationem tẽpus, quod sibi videbitur, interponendo; procedatq́; ex denuntiatione, vel ex inquisitione, vel ex officio, vel alio quouis modo: & prædictam executionem nulla exemptio, aut appellatio, siue ante, siue post diffinitiuam sententiam, vllo casu suspendat.

Prosequutio prædictorum. Cap. VI.

HÆc eadem, quæ de concubinatu, vel alijs impudicitiæ sordibus Crericorum statuta sunt; seruanda erunt etiam, siquis clericus modò cum vna, modò cum alia impudica muliere deliquisse comprehendatur.

Qualiter monendi sunt Clerici, quando in fornicationem prolapsi, in ordinibus sine dispensatione ministrantes, irregularitatem, vel peccatum mortale incurrunt. Cap. VII.

QVoniam Clerici in fornicationem prolapsi, quorum peccatum eiosmodi verè notorium est, per sententiam, seu per confessionem factam in iure, aut per euidentiam rei, quæ tergiuersatione aliqua celari non possit; aliquando tamen ante, & sæpenumero post pœnitentiam actam, ordinis, quo initiati sunt, proprium munus sine dispensatione obeunt; quippè cum fortaße non animaduertant, neque Dei offensionem, neque Canonicum impedimentum, quo ob tale crimen se se deuinciunt; idcirco Clerum cùm sæpissimè, omniq́; studio, periculi huius Episcopus commonefaciat; tum hoc etiam diligenter curet, vt ij ipsi Clerici, vsque adeo manifesta concubinatus, fornicationisve labe contaminati pœnirentiam verè peragant, & ordinis sui muneris, à quo suspensi sunt, fungendi, facultatem, dispensationemve ante obtineant, quàm illud ipsi obeant: alioqui meminerint ij qui in malè agendi consuetudine perseuerantes, antequam pœnitentiam præstiterint, & cuiuscumque vel peccati, vel offensionis publicæ occasionem præciderint, ordinis sui functionem, ministeriumve Episcopo inuito executi sint; se præterea irregularitatis maculam, quæ à solo Summo Pontifice deleri potest, suscipere: Si verò præstita etiam pœnitentia, & peccati, offensionisq́; publicæ remota, præcisaq́; occasionæ, id ipsum egerint, nulla saltem impetrata ab Episcopo dispensatione, qui eam concedere potest, norint se peccato mortali illigari.

DE

DE CLERICIS NON RESIDENTIBVS in Ecclesia, vel Præbenda. Tit. III.

Fructus propter absentiam deperditi, vbi applicentur. Cap. I.

IN, inferioribus Curatis beneficijs, si qui absfuerunt sine licentia ab Ordinario, scripto permissa, quam ad mensem eidem ordinario exhiberi volumus; vel non probarint, se eos fructus, quos pro rata temporis absentiæ, suos non fecerunt, ijs, quibus ex eiusdem Tridentini Concilij sanctione debebantur, soluisse; eos omnes iam nunc reficiendis, & ornandis eorum Ecclesiis attributos esse decernimus.

Concil. Trident Sess. 6. c 1. de reform. Et Sess. 23. c. 1. item de refor.

Vt de dictis fructibus satisfiat, cura habenda. Cap. II.

QVòd si contigerit eos, qui propter absentiam à suis beneficijs, fructus suos non fecerint, ipsis beneficijs postea cessisse; Curet Episcopus, vt vel ex fructibus pensionum, si quæ illis, qui cesserint, fuerint reseruatæ, vel ex eorum bonis, cuiuscumque illa generis sint, satisfiat Ecclesiæ.

Edictum pœnale contra non residentes promulgandum, & exequendum. Cap. III.

QVoniam verò aliquorum beneficia curata obtinentium, ea est contumacia, vt neque decretis Tridentini Concilij, neque Episcopi edictis moniti, adduci possint, vt beneficiorum suorum residentiæ præsentes satisfaciant; statuimus, vt Episcopus iubeat omnes in Ciuitate, vel Diœcesi beneficium eiusmodi in titulum, vel commendam obtinentes, si in prouincia illi sunt, ad duos menses, si extra ad tres, ad eadem beneficia accedere, in ijsq; residere: Ea proposita in edicto pęna, vt qui non paruerint, etiam si præter Curatum illud beneficium, dignitates, personatus, aut dignitates in Ecclesiis etiam Cathedralibus obtineant; præter pęnas, quæ eodem Concilio, & Pij Quarti constitutione contra non residentes propositæ sunt; ordinum suorum munere, officioue suspensi, & eo beneficio, iure ipso, priuati censeantur.

Transacto tempore in edicto præstituto, Episcopus eos, qui non resident, propositam priuationis pęnam subisse declaret.

Interim verò, eos fructus, quos suos absentes non facient; ijdem Episcopi suo arbitratu, aut Ecclesiarum fabricis, aut pauperibus loci adiudicent.

Concil. Trident d. cap. 1. Sess. 23. de refor.

Ex fructibus applicatis congrua tamen portio Vicarij in locum absentis deputandi, extrahatur. Cap. IIII.

FRuctus verò, & quos ex eodem decreto suos facere non potuerunt, & qui deinceps, quamdiu vacauerit Ecclesia percipientur, fabricæ vel ornamen

tis eo-

Sup. c. 1. hoc tit.

tis eorumdem beneficiorum, vti magis expedire censuerit Episcopus, à Concilio primo Mediolanensi sunt attributi; excepta tamen congrua portione, idoneis Vicarijs ab Episcopo assignanda; quos ipse facta declaratione, statim in illis Ecclesiis constituere debebit.

Qualiter etiam non curati, si residere tenentur, ad id coercendi sint. Cap. V.

PRæterea, qui Ecclesiastica quæcumq; beneficia obtinent, in quibus, & si curata non sunt, tamen residere iure, vel consuetudine debent; si muneri suo defuerint, in eos Episcopus, & illis pœnis, quæ à Sacro Tridentino Concilio statutæ sunt, & alijs, arbitrio suo, seuerè agat; fructusq́, quibus eodem Concilio mulctandi erunt, pijs locis attribuantur.

Non residentes, à quibus Episcopo sint denuntiandi. Cap. VI.

VT autem Episcopus pœnas de contumacibus in hoc genere possit sumere, statuimus, vt in Cathedrali & singulis collegiatis Ecclesiis, singulis tribus mensibus, tres primi ex capitulo præsentes, Canonicorum, & eorum, qui Præpositi Ecclesiis, & aliorum, qui in eis, huiusmodi beneficia possidentes, non resideant, nomina ad Episcopum deferant. Parochi verò Episcopum admoneant, si qui intra fines suæ Parochiæ, eiusmodi habentes beneficia, quæ personalem item residentiam requirant, non resideant.

Vicarij etiam Foranei eandem diligentiam adhibeant, siqui Curati, in regione sibi ab Episcopo commissa, non resederint.

Qui huic officio deerit, sicuti Episcopo videbitur, plectatur.

Legitimè recessuri, à quibus nihilominus licentiam petant. Cap. VII.

Sess. 24. c. 12. de reforma. vers. Præterea obtinentib.

NE multis Ecclesiæ ministris eodem tempore absentibus, diuinus cultus deseratur; Canonici, & qui præterea Choro, vel Ecclesiæ addicti sunt, quo tempore eis, à iure communi, vel à sacro Tridentino Concilio permissum est, vt ab Ecclesia abesse possint; à Præsidentibus Chori, si triduo reuersuri sunt si diutius absuturi, ab Ordinario facultatem discedendi petant.

Quando etiam de licentia absentibus distributiones concedi nequeant; & quibus assignentur. Cap. VIII.

NEmini autem ita prosit absentiæ licentia, vt eo tempore distributiones quotidianas percipiat.

Nixi etiam constitutione Bonifacij VIII. & Tridentini Concilij auctoritate, decernimus, vt nulla Canonicorum, aut aliorum pactio, remissio, vel collusio fiat; factave vim habeat; nullumve statutum, aut consuetudo, quæcumque illa sit, valeat; quibus aut absenti quauis de causa, eius diei, vel sacræ horæ, in qua muneri suo defuerit, aut omnino cuiquam, contra quàm iure communi, & eiusdem Tridentini Concilij decreto definitum sit, distributiones

quotidianæ

quotidianæ dari possint. Si datę fuerint, qui acceperit, suas non faciat, sed eas restituat: Quę iure ipso accrescant alijs inseruientibus, qui huiusmodi pactioni, remissioni, collusioni, vel præbitioni assensi non fuerint; nisi ex constitutionibus Ecclesię probatis, alteri debeantur: Si verò omnes consenserint, usibus Ecclesię iam tunc addictę intelligantur.

Declaramus autem in his excipi eos, qui ob infirmitatem, vel aliam necessitatem aut manifestam Ecclesiæ vtilitatem, ex ipsa constitutione Bonifacij, aut sacris Canonibus, vel Tridentina Synodo excusantur.

Qualiter, & in quibus Ecclesijs non adscripti, & adscripti in diuinis rectori deseruiant; & ab eodem quando, & in quibus Episcopo denuntiandi. Cap. IX.

CVret Episcopus, vt qui Clerici, vel Sacerdotes certæ Ecclesiæ ministerio adscripti non sunt, ij Dominicis, festisq́, singulis diebus, in Parochiali Ecclesia, in cuius finibus eorum quisq; habitat, vel Ecclesiasticum beneficium obtinet, quod residentiam non requirit, aut in ea, quę Episcopo videbitur, Rectori operam, atq́, adiumentum nauent, ad diuina officia celebranda.

Qui verò certis Ecclesijs adscripti sunt, in ipsis diebus, ad eas conueniant, & in ijs functiones eas præstent, quæ vnicuiq́, eorum ab Episcopo pręscriptæ erunt. Si tamen ijs diebus aliquando ad diuina officia obeunda, ad funera ve in alias Ecclesias vocabuntur, eo illos accedere permittat Episcopus.

Rector autem, in cuius Ecclesiam illi conueniunt, tertio quoque mense Episcopo referāt, vel literis significet, non solum an huic decreto ab illis obtemperetur; verumetiam an ea præstentur, quæ illis pręscripta sunt; tum de habitu, tum de tonsura clericali, tum de eorum vitæ consuetudine.

Quali licentia causa studij, Episcopo illius loci exhibenda, abesse liceat. Cap. X.

NE à Diœcesi Clerico cupiam, neq́, ab Ecclesiæ suę residentia alij Ecclesiasticum beneficium obtinenti, quod quacunque ratione personalis residentiæ munus iure, vel consuetudine requirat; studij causa abesse liceat; nisi eius rei facultate literis ab Episcopo permissa.

Quibus sanè literis hęc Episcopus nominatim adiungat; ac præscribat ijs, qui ad locum alienæ diœcesis, studij causa proficiscentur.

Vt & regulas de habitus ratione, frequentiáq́, Sacramentorum vsu, Clericis pręscriptas, & reliqua nostris constitutionibus decreta, ad honestam Clericalis vitę disciplinam pertinentia, & alia, si quę præterea sibi eo in genere illi præscribenda videbuntur, seruet diligenter.

Vt de ijs præscriptis rebus, ab eo præstitis, scriptum testimonium ab Episcopo loci, quo studij causa profectus est; de literarum autem progressione ab Doctoribus, quos audit, ad tempus primo nostro Prouinciali Concilio præscriptum, sibi exhibeat.

Ut dimissorias eiusmodi literas decem post diebus, quàm ad gymnasij locum venit, eiusdem loci Episcopo exhibeat; de qua exhibitione ad mensis spatium sibi testatum faciat.

In ijs sic præscriptis rebus, si is, nulla legitima causa impeditus, defuerit; nè dimissoriæ literæ ei suffragentur, sed irritæ planè sint, ac nullæ.

Absentes vnde adscripti sunt qualiter puniantur. Cap. XI.

Seff. 23. ca. 16. de refor.

Clericos quoscunque certç Ecclesiæ, pioue loco adscriptos; si ab Ecclesia, cui adscripti sunt, Clericali statione, sine Episcopi facultate, eaq; literis exarata, discesserint; ordinum suorum munere, ex eiusdem Concilij Tridentini sanctione, Episcopus interdicat.

Tertiæ partis fructuum in distributiones redigendæ portio absentibus tollenda, & cui assignanda. Cap. XII.

Seff. 21. cap. 3. de refor.

Quibus in Ecclesijs tertia pars fructuum, reddituumve dignitatibus, personatibus, officijsq; obuenientium, non dum ex Tridentino decreto in distributiones diuisa est; id Episcopus, vbi expedire censuerit, præstet. Diuisione verò facta, quicunque ex Episcopi prçscripto, functiones, ministeriumq; debitum quolibet statuto die non expleuerit; distributionem illius diei amittat, quæ Tridentini Concilij iussu, fabricæ Ecclesiæ, aut piorum locorum usui, Episcopi arbitratu, attribuatur.

Seff. 21. cap. 3. de refor.

Quomodo distributionibus prouideatur, nè quç hora Canonica prçtermittatur. Cap. XIII.

Quibus etiam in Ecclesijs Cathedrali, vel Collegiatis, quamuis reliquis diuinis officijs congruus quotidianarum distributionum census assignatus sit; aliquibus tamen Canonicis horis, aut cæteris officijs, etiam extraordinarijs, quauis auctoritate institutis, nullæ quotidianæ distributiones adscriptæ, attributçve sint, aut si attributæ sint, exiguæ illæ quidem, atque vsque adeo tenues, vt verisimiliter negligantur: in ijs Episcopus vel de communi residentiæ, distributionumq; quotidianarum censu, si amplus sit, certam portionem arbitrio suo congruam Capituli, ac reliquorum, qui eiusdem census particeps sunt, consensu detrabat; eamq; ipsam statam vnicuiq; ex illis Canonicis horis, officijsve attribuat, adscribat ve perpetuò: vel omnino ipse auctoritate, & facultate sibi eodem Tridentino Concilio data, quemadmodum etiam à Sancta Sede Apostolica declaratum est, decretum itidem illud Tridentinum exequatur; vt, scilicet, è fructibus, redditibusve cuiusuis generis, qui dignitatibus, Canonicatibus, personatibus, alijsve obueniunt, congruam partem, quç tamen tertiam non excedat, arbitrio suo statuat; quam in quotidianas distributiones conuersam, singulis his diuinis officijs, horisve Canonicis, quibus nulla, vel tenuis tributa est; certam distribuendam perpetuò assignet; vt stata ea, congruaq; portione constituta, vel adiuncta, illæ deinceps verisimiliter non negligantur.

Seff. 21. cap. 3. de refor.

Ad dignoscendam distributionum sufficientiam, quæ consideranda. Cap. XIIII.

IN distributionum autem tenuitate dignoscenda, ratio semper habeatur, tum Canonicorum, tum aliorum omnium, quibus illas percipiendi, si residentes munus suum obeant, ius competit, siue illi modò præsentes residentię munus uerè præstent, siue absentes ob legitimam etiam causam, impedimentumve, residere, ea cessante, deberent, aut possent.

Parochi distributiones deperditæ propter absentiam ab altera ecclesia, vbi etiam diuina obire tenetur, quibus assignandæ. Cap. XV.

PArochus verò, qui Canonicatum, dignitatemve ac simul ecclesiam parochialem legitimè obtinens, residentiæ parochialis munus obit; vt literis Pij Quinti Pont. Max. sancitum est; illius, vel dignitatis, vel Canonicalis præbendæ fructus, redditusve, capiat: at tertiæ eius partis nè particeps sit, quæ, eiusdem Tridentinę sanctionis auctoritate, in distributiones conuersa, sibi absenti obuenire non potest, nec debet; sed alijs præsentibus, chorią, officia obeuntibus, accrescat; aut Episcopi arbitratu fabricæ Ecclesię, pijsve locis attribuatur; ad eiusdem Concilij Tridentini præscriptum. Sub die 15. Iulij 1568 Pōtif. ann. 3. in Bul. n. 84. fol. 1021.

Absens à choro, pro missa etiam celebranda, quando eius temporis distributione careat. Cap. XVI.

QVicunque, dum alicuius statæ horæ officium in choro peragitur, missam celebrando, tunc à choro abfuerit; illius horę distributionis, tanquam absens, particeps ne sit; vt à sancta Sede Apostolica declaratum est. Id verò nisi pre absentia Sacerdotū, qui in Ecclesia tunc missæ sacrificium faciant, necessitas aliquando inciderit, ut præfectus Canonicum aliquem sacerdotem è choro exire, à statæą, horę officio abesse, missę celebrandæ causa, iubeat; aut nisi à sede Apostolica aliter concessum fuit.

Perquisitio fienda quotannis absentium vltra trimestre, vt puniantur. Cap. XVII.

EX punctationum libris, annis singulis expletis, iubeat Episcopus ab eo cui ipse id curę dederit, diligenter rationem inspici dierum, quibus unusquisque, uel dignitate præditus, uel Canonicus, uel sacrista, uel custos, aliusve Ecclesiæ minister, Chori officijs adstrictus, ad illa non conuenerit. Qua perspecta, & supputata etiam ratione, siquem diutius tribus mensibus à choro abfuisse compererit; quamuis in Vrbe, oppidoue, in quo Ecclesia est, manserit; illum tanquam absentem, præter distributionis amissionem, fructibus etiam præbendę, & alijs item pœnis, pro contumacię grauitate, ex Concilij Tridentini sanctione, contra eos, qui amplius trimestri spatio abfuerint, edita, mulctet.

Qualiter, ne beneficia propter incompatibilitatem, vel aliter in diuinis patiantur, Episcopus prouideat. Cap. XVIII.

IN Capella, Canonicatu, aliove beneficio, etiam simplici, quod quis vna cum alio incompatibili, ex legitima dispensatione iam obtinet, Episcopus, constitutis etiam Vicarijs, certaq; fructuum parte attributa, consulat, & prouideat, ut ea beneficia debitis ministerijs, debitoq; cultu, non fraudentur.

Idem efficiat, si eiusmodi beneficijs quis, ob aliud legitimum etiam absentię impedimentum, munera sua non præstet.

Episcopus, quos assistentes sibi in Ecclesia adhibeat. Cap. XIX.

EPiscopus pro ceremoniarum ratione, ritu ve, cum missę conuentuali, aut diuinis Chori officijs, in basilica Cathedrali, vel in alijs collegiatis Ecclesijs interest; & item cum processiones agit, aliaue eiusmodi; adhibeat sibi assistentes duos de capitulo, qui ei, etiam cum Pontificale officium non celebrat, in omnibus his, alijsq; actionibus assistentium munera omnia præstent.

Pœnitentiarius absens, dum munus suum exequitur, quando distributiones percipiat. Cap. XX.

POenitentiarius, tanquam in Choro præsens, distributionum particeps sit, quo tempore in audiendis confessionibus uersatur, non eorum solùm, qui in casibus Episcopo reseruatis, peccarint, sed aliorum etiam quorumcunque.

Ne uerò illas, quasi præsens, capiat, cum mane aliquando, ante statam diuinorum officiorum horam, quo opportunius pœnitentibus satisfaciat, eorum confessiones audit, & quo deinceps tempore illa celebrantur, ipse interea Missæ sacrificium facit, aut priuatim horarium Canonicale officium pręstat; etiam si id in fraudem non faciat.

Non assueti residere, neque quauis ex causa à Choro absentes excusantur. Cap. XXI.

NEque distributiones item illi, quicunque sint, percipiant, qui infirmitate, necessitate, aut manifesta Ecclesiæ vtilitate occupati, impeditive non adsunt in Choro, si antea nullo legitimo impedimento distenti, personale Canonicatus sui munus obire non consueuerant.

Peregrinationis causa absentem non excusat. Cap. XXII

QVi peregrinationis causa absunt, ne iure quidem, facultate ve statutorum Ecclesiæ, cui personalis residentię operam, ministeriumq; debent, distributionum participes sint. Immò etiam si trium mensium spatio

diutius

diutius absunt, non propterea excusantur; quominus fructuum præbendæ amissione mulctentur, alijsve pœnis eiusdem Concilij, de diuturniore absentia sancitis.

Studij causa absentes eius temporis distributiones ne capiant. Cap. XXIII.

Qui studiorum causa, quacunque facultate absunt, ne distributiones quotidianas eo ipso absentiæ tempore, nec verò illam præbendæ suæ partem tertiam in eius generis distributiones, Tridentini decreti auctoritate iam conuersam, capiant.

Itidem de quotidianis distributionibus, eaque tertia parte cautum sit, etiā si à Sede Apostolica facultas absentiæ ob studia data sit.

A collatione tertiæ partis fructuum in distributiones iuxta decreta nemo eximitur. Cap. XXIIII.

Decreta de tertia fructuum parte iam confecta ita obseruentur, vt nec qui sacris ordinibus initiati non sunt, nec qui distributiones non capiūt, ab illa præscripta tertia parte conferenda, liberi, immunesve sint.

Aestimatio tertiæ partis qualiter facienda, & qui illius sint participes. Cap. XXV.

Tertiæ porrò partis, quæ in distributiones conuertenda est, fructuum æstimatio fit non veteri taxa, etiam in Codices capitulares relata, sed tanti fit, quanti census, redditusve præbendarum, re uera ualet, deductis primò pensionibus, alijsq; oneribus legitimè impositis, pro ratione temporis, quo durauerint.

Cuius tertiæ partis percipiendæ ius habeant omnes Canonici, tum qui præbendam obtinent, tum qui sine illa sunt; dum ij statis diebus suum in Ecclesia munus præsentes obierint.

Debita personalis residentia vt præstetur, Episcopus efficiat; à qua propter lites, requisitosque ordines non susceptos, nemo excusetur. Cap. XXVI.

Personalis residentiæ munus, ut re uera per eos præstetur, qui illius generis beneficia Ecclesiastica obtinent, omnem rationem, Canonum iure, Tridentinisq; sanctionibus præscriptam Episcopus ineat. A quo munere non excusetur, neque qui beneficium, Ecclesiamve habet, de cuius titulo adhuc lis; & controuersia pendet; nec verò item, qui nondum sacerdotio, aut eo ordine, quem beneficium illud requirit, initiatus est; nec præterea, qui iusta aliqua causa, impedimentove detinetur, quominus eo initietur.

Qualiter fructuum assignatio, vel reseruatio, à residentia non excusat. Cap. XXVII.

NEc verò à residentiæ munere liberi sint, qui tertiam partem fructuum, qui sibi ex dignitatibus obueniebant, quas in Ecclesia Cathedrali obeunt, in distributiones contulerint. Immò vero ij cętera etiam, quæ Tridentino decreto ipsis præscripta sunt, pręstare ab Episcopo cogantur.

Ne ille quidem excusetur, cuius Ecclesia, aut beneficium eiusmodi est, vnde omnis, aut certè magna pars fructuum aliquo modo reseruata, ad alium peruenit.

Modus in licentijs de non residendo, obseruandus. Cap. XXVIII.

Sess. 6. c. 2. de reformat. Et Sess. 23. ca. 1. item de refor.

NE Episcopus, propterea quòd sibi liberum, integrumq́; est, facultatem permittere, qua liceat, aliquem ab Ecclesia commissa beneficiove personalis residentiæ abesse; ea potestate, facultateve deinceps, ob cuiusuis generis causam vtatur: sed in illa concedenda modum, & rationes adhibeat Concilij Tridentini sanctione præscriptas.

Inimicitiæ causa qualiter Parochum, nè resideat, excuset. Cap. XXIX.

NEc propterea simultatis, odijve solùm causa Parochum ab Ecclesiæ Parochialis statione locove abesse permittat; ac ne inimicitiarum quidem, quæ vel leues, vel fictę sint, causa, prætextuve. Si uerò unquam graues illę erunt, ac uerę, ortæq́; posteaquam Parochialis curę munus obit; idq́; sine culpa Parochi; permittere Episcopus poterit, illum inde abesse, locoq́; propinquo, ubi tutò sit, morari eo solùm tempore inimicitiarum, non tamen ultra annum, etiam si diuturniores anno sint inimicitiæ.

In statione Parochiali, vbi Ecclesia est, Parochus habitet; licèt minor tantùm hominum pars eo loci maneat. Cap. XXX.

Sess. 21. cap. 4. de refor.

ECclesia Parochialis, si eo loco sita est, vbi minor pars hominum Parochialium habitet, multoq́; plures illi sint, qui extra vrbis, municipij, locive mœnia, ubi illa est, domicilium habeant; eo tamen loci Parochus in statione Parochiali maneat, ubi Ecclesia est. Parochialibus uerò, qui longius absunt, Episcopi officio, & auctoritate succurratur, ad Concilij Tridentini præscriptum.

Episcopus, non autem inferior collator, vt Parochi resideant, curandi ius habeat. Cap. XXXI.

EPiscopi cura sit, iure agere, vt, cui Parochialis Ecclesia, intra diœcesis suę fines posita, ab alio inferiore, etiam regulari, qui illius conferendæ ius

habet,

babet, collata est, is in illius statione resideat, personalisq; residentia munera præstet. Nec verò id ad illum inferiorem, qui contulit, spectet.

DE PRAEBENDIS, ET DIGNITATIBVS, & his, qui eas obtinent. Tit. IIII.

Vi dignitates, aut personatus in Ecclesijs obtinent, & Canonicinominis, ac institutionis suę memores, ea pietate, & assiduitate diuina officia colere debent; vt alij eorum exemplo ad studium, & amorem diuini cultus accendantur.

Addicti choro qualiter aliàs mulctandi, ibidem deseruire teneantur. Cap. I.

TAQVE auctoritate etiam Tridentini Conc. pręcipimus, vt, cum in Choro psallendum est, ipsi quoque quantum honoris gradu cæteris pręstant, tantò studiosius, psalmis, hymnis, & canticis vnà cum alijs modulantes, Dei laudes concelebrent: cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur, & earum horarum, quas ea ratione non obierint, distributionibus mulctentur. Sess. 24. cap. 12. vers. omnes vero. de refor.

Hebdomadarius quomodo constituendus; canendique modus; & in pontificalibus Episcopo assistendum. Cap. II.

Constituatur ex Canonicis Sacerdotibus Hebdomadarius, quidiebus infra statutis Missam & Vesperas canat; cui, octauo die, succedat alius eiusdem ordinis: idq; semper, aut in orbem fiat, aut alio modo pro Ecclesię consuetudine. Is, si suo officio defuerit, trium dierum distributionibus careat; quas Episcopus arbitrio suo, vel cęteris choro operam dantibus, diuidat; vel in locorum piorum vsum conferat; tributa tamen aliqua parte canonico, qui collegę munus expleuerit.

Reliqui Canonici decoro cantu antiphonas exordiantur, quas mansionarius dictarit.

Si celebranti Episcopo, aut alia pontificalia exercenti, diligenter non adsisterint, & inseruierint; pœnam subeant, quæ ei videbitur. d. ca. 12.

Qualiter in ordine suo deseruire debeant. Cap. III.

Quibus Canonicatibus, prębendis, dignitatibus, aut personatibus, & officijs adiunctum est munus aliquod presbyterij, Diaconatus, aut Subdiaconatus; qui eà obtinent, si, quemadmodum à Tridentino Concilio prę scriptum est, suo officio per se non fungantur; priuentur eius officij distributionibus, in quo muneri suo defuerint; nisi legitimè impediti, impetrata Sess. 22 cap.4 de ref. & d. c. 12. vers. omnes vero. sess. 24.

licentia ab eo, qui choro præſederit, vel ſuperiore ordinario, per alios ſatisfecerint.

Annexio ordinum obſeruanda. Cap. IIII.

Quibus canonicatibus, ac portionibus iam fuit annexus ordo preſbyteratus, diaconatus, & ſubdiaconatus, eos Epiſcopus ſeruare faciat; quemadmodum à Tridentina ſynodo præſcriptum eſt.

Qualiter tempore diuinorum, & feſtis diebus capitula non habeantur. Cap. V.

Canonici, quo tempore diuina officia celebrant, non habeant capitula; niſi fortaſſe aliter euidens neceſſitas poſtularit. Qui contra fecerint, diſtributionem ne capiant eius horæ, in qua id commiſerint.

Neque etiam diebus feſtiuis capitula habeantur; niſi probabilis cauſa intercesſerit.

Negligentes miſſas conuentuales iniunctas canere, quando, & qualiter puniendi. Cap. VI.

Eccleſiaſtica dignitate, aut Canonicatu præditus, ſi in Eccleſia, vbi eam, eumve obtinet, miſſas conuentuales pro ratione ipſius aut dignitatis, aut Canonicatus, ad Epiſcopi, ex Tridentini Concilij auctoritate, præſcriptum, celebrare contempſerit, vel neglexerit; non ſolùm tridui diſtributionibus, ut ſuperiori ſynodo prouinciali ſancitum eſt, mulctetur; verum etiam ab ordinis ſui munere ſuſpendatur, ipſius Epiſcopi arbitratu.

Quando, & qualiter capitulum ſpirituale ſit habendum. Cap. VII.

In ſingulas hebdomadas Canonici cuiuſuis Eccleſię, capitulum habeant; in quo cùm quęratur, an decreta de diuinorum officiorum ratione ſeruentur; an ſi qui item errores in ſacrarum ceremoniarum ritu commiſſi ſint; tum legatur pars aliqua earum rerum, quæ de uita, & honeſtate clericorum præſcriptæ ſunt; vel illarum, quæ Catechiſmo Romano, aut alijs item libris expreſſæ ad Chriſtianæ pietatis doctrinam, vitaq́; Eccleſiaſticæ diſciplinam, & rationem pertinent; tum etiam in alijs ſpiritualis vitæ exercitationibus ipſi verſentur; idq́; omne prout Epiſcopo Capitulive Præfecto viſum erit. Quo in Capitulo ne quidquam aliud, quod ad rerum temporalium curam, ac procurationem pertinet, prius agatur geraturve, quàm ea tractationis ratio habeatur, quæ tota in rebus ſpiritualibus poſita ſit.

Qui congruo tempore ſuum, vel alienum munus debitum non obierit, vel legitimum impedimentum non denuntiauerit, qualiter puniendus. Cap. VIII.

Vt primùm quicunq; canonicus hebdomada ſua, aliove tempore quo vel ſuo nomine, vel hebdomadarij vice, vbi legitimè per alium poteſt

obiri munus, aliquod officium præstare debet, in tempore non conuenerit; aut officij sui munus, neque ipse, neque eius nomine, si legitimo impedimento detinetur, alius eius Ecclesiæ Canonicus præstiterit, vel Præfectum de impedimento certiorem in tempore non fecerit; aliqua distributionum portione mulctetur, episcopi arbitratu.

Quo decreto astringi etiam eos omnes volumus, qui etiam, si canonici non sint, aliquod in ecclesia munus obire debent.

Rixæ tollendæ, contumeliosique, vt plectantur, quando, & à quibus Episcopo sub pœna deferrendi. Cap. IX.

SI rixæ, & contumeliæ inter aliquos Canonicos, vel Ecclesiæ ministros, altercationesve obortæ sint; eos Præfectus adhibitis, si opus fuerit, alijs duobus, tribusve de capitulo, statim reconciliare studeat.

Quos tamen, & alios item omnes, qui aliquem eiusmodi Ecclesiæ Canonicum, aliumve ministrum, quouismodo, contumeliosis verbis, in capitulo, aut in Ecclesia affecerint; idem, & Punctator Episcopalis, aut eorum alter ad Episcopum referat; qui pro culpæ ratione illos, qui deliquerint, plectat, arbitratu suo. Sin autem Præfectus, Punctatorve huic referendi officio defuerit; eiusdem etiam arbitrio puniatur.

Qualiter induti in eorum Ecclesijs Canonici, cæterique, concionibus, & lectionibus intersint. Cap. X.

CAnonici, & alij item dignitate præditi, ac reliqui præterea, quicumque sint, cuiusuis Ecclesiæ Clerici, cum in sua Ecclesia, concionibus, lectionibusve sacris intersunt, superpelliceis, eoq; clericali, canonicalive habitu, quem in choro, Canonicarumq; horarum officijs obeundis vestiunt, induti omnino sint.

Iura, quibus beneficia obtinentur, Episcopo exhibenda. Cap. XI.

CApitula verò, & quicumq; sint, qui cuiusuis generis dignitates, Canonicatus, aut alia quæcumq; beneficia obtinent; literas, diplomata, tabulasve ipsas beneficiorum, quæ quouis, etiam vnionis iure possident; Episcopo etiam priuatim postulanti, sine mora exhibeant.

Simplex etiam beneficium, alio habito, quando ipso iure vacet. Cap. XII.

BEneficium etiam simplex obtinenti, quod ad vitæ sustentationem satis est, si alterum simplex, aut Ecclesia etiam Parochialis, aliudve beneficium cuiusuis generis conferatur; vbi is alterius beneficij, cuiuscumq; generis illud sit, possessionem pacificam adeptus est, aut si per eum steterit, Vid. Ifra de instit. c. 1. Beneficiū ad honeste, & com-

quomi-

modè viuendum sufficiēs, quod cēseri debeat. vid. Nauarr. in Ench. de orat. & hor. Cano. c 12. n. 69. & seq. a Sess. 24 c. 17. de refor.

quominus duobus mensibus, quos à die, quo alterum collatum est, præstituimus, illam adipiscatur, primum ipso iure vacare censeatur; cui vacanti prouideatur, [a] *cum ex Tridentini Concilij sententia vnum, & alterum item ab illo simul retineri nullo modo liceat.*

Prouisus de sufficienti beneficio, alterius, quod habebat, qualiter fructus ne capiat. Cap. XIII.

BEneficij quacumque auctoritate deinceps collati, vnde satis ad victum sumitur, possessionem pacificam quis adeptus; si, nulla sibi facultate, dispensationeve legitimè concessa, beneficij prioris, quod obtinebat, censum exegerit; ea pœna illi sit, ut quod exegerit, illius duplum ad Ecclesiæ vsum restituat; tum alia ratione etiam mulctetur, plectaturve Episcopi arbitratu.

Episcopo etiam extra Cathedralem, à quibus in pontificalibus deseruiendum. Cap. XIIII.

EPiscopo in Vrbe, etiam extra Ecclesiam Cathedralem pontificalia munera obeunti, vtpotè consecranti, vel reconcilianti Ecclesias, cœmiteriave, aut ordines sacros, aut confirmationis Sacramentum, aut Sanctissimam Eucharistiam frequenti populo ministranti, aut alia huiusmodi munera pontificalia exercenti, (cum is iusserit,) assistant, inseruiant, ministrentve, quicumq; ex ijs, qui dignitates obtinent, & de capitulo, ac reliquo Ecclesiæ Clero eidem, Episcopalia munera in Ecclesia Cathedrali exercenti, inseruire, assistere, ministrareve solent, aut debent.

Qui distributione careat, cum decenter indutus in choro non intererit. Cap. XV.

DIgnitatem obtinenti, & Canonico item, & alij cuicunque chori officijs adstricto, almutiam, superpelliceum, cappam, aut aliud canonicale, aut proprium sui ordinis vestimentum, pro temporis, vel diuini officij, quod obit, vel pro sui in Ecclesia, chorove muneris ratione, non induto, distributio statæ Canonicæ horæ ne detur, in qua hic, illevè sine eiusmodi indumento adfuerit.

In numero Canonicorum cooptandi qualiter periculum fiat, & sumantur suffragia. Cap. XVI.

Nam graue est, in exptos, diuinis obsequijs applicare. cap. Monaste

VT diuinis officijs obeundis, quoad eius fieri potest, apti, & idonei ministri adscribantur, cum aliqui deinceps in Cathedrali, aut Collegiatis Ecclesijs se in Canonicorum residentium Collegium cooptari, & ad ius distributiones percipiendi admitti petunt, hæc seruentur.

Periculum fiat, an qui se cooptari petit, ad omnia ea rectè in cantus modulatione præstanda idoneus sit, quæ aliquo modo, aut tempore ad eius munus, par-

nus, partesve pertinere possunt; hocq́, pro ratione,& diuersitate præsbyteralis, Diaconalis,& inferioris etiam functionis: Id verò fiet in conuentu capitulari, duobus ex capitulo adhibitis, qui primò iurati, se nihil fraudis, in ea re sibi commissa facturos esse, hoc præstent, ut ei, de cuius cooptatione agitur, certos locos, scriptave, quæ cantu enuntient, primùm assignent, tum propius assistendo uideant, num is modulatione, aliove modo erret. rijs. 19. q.3.gl. in c. officij. in ver. Incontinenti, de elect.

De eodem autem approbando postea agetur, resq́; occultis suffragijs permittetur; quibus statim deliberetur, ac decernatur.

Primam dignitatem obtinentis, vt admittatur, quale fiat iudicium. Cap. XVII.

DE eo autem, qui in Ecclesia Cathedrali post Episcopum, aut etiam in Collegiatis primam dignitatem obtinet, experimentum periculumve fiat ab Episcopo solùm, eiusve Vicario, adhibito in consilium præfecto Chori, & Canonico uno ex capitulo illius Ecclesiæ; in qua is, de quo agitur, dignitatem habet; & alijs præterea peritis viris, quos aliundè adhiberi Episcopus maluerit. Quibus uerò in Ecclesijs antiqui probatiq́; instituti est, de eo etiam à capitulo examen, experimentumve fieri; id huius decreti auctoritate non abrogetur; sed capitulo præscripta supra in Canonicis probandis ratio, in ipso etiam probando seruetur.

Si cooptatio, probatiove ulla fiet, illis supra præscriptis rationibus non seruatis, irrita sit, ac planè nulla.

Examen pro qualitate Ecclesiæ habendum. Cap. XVIII.

IN ipso probationis examine, in primis Ecclesiæ magis, minusve insignis, ratio aliqua habeatur.

Et naturalis, & pro modulatione aptitudo, ac scientia, pro diuersitate etiam muneris, qualiter inuestiganda; & semel examinatus iterum examinandus. Cap. XIX.

NON solùm de ea facultate periculum fiat, quæ ab arte, & ab exercitatione proficiscatur; sed de ea quoq;, quæ est à natura; uidendumq́; num cuiquam natura alicui impedimento sit, quominus obire munera sua, si non perfectè, at saltem aliquo modo, possit.

Porrò moderatio adhibeatur, vt in ijs quidem modulationum generibus; qui cooptari vult, se ex tempore peritum præbeat, atque exercitatum, quæ in eius officio frequentiora sunt; quæ verò rariùs incidunt, præstare quidem aptus sit, se congruo spatio temporis dato, ad eius generis rationem præuidendum.

Præterea, quibus vniuersæ Chori psalmodiæ onus sustinendum est, in ijs mediocrem peritiam, artisq́; cognitionem sufficere, existimari non conuenit; cum ijs uerò, quibus id non incumbit; mitius agi debet: In Chori Magistro

perfecta

perfecta ars, & peritia omnino requiretur; eademq́, distinctio, & ratio habenda est de voce, & eiusmodi naturæ adiumentis.

Si timore, aut aliqua alia perturbatione factum esse, præfectus, supplicatus erit, vt quis minus idoneus visus sit; is nè reijciatur, sed octo dierum spatio, certa alia dies constituatur, qua rursus periculum fiat; iterum verò id timoris, aut aliud nomen eiusmodi prætendi non possit.

Qualiter ordines sacri annectendi, & annexi sub pœna suscipiendi. Cap. XX.

QVod de ordine sacro annectendo iampridem decreto Concilij Prouincialis primi ex Tridentina Synodo constitutum est; id in executionis vsum ita inducatur, vt uel præsbyteratus, vel Diaconatus, vel Subdiaconatus non ipsis quidem Canonicis; sed canonicatibus, & portionibus singulis, quæ in Cathedrali Ecclesia sunt, annectatur: nec verò annexionis decretum locum habeat in illis canonicatibus, præbendisve, quibus in fundatione iam certus ordo annexus est.

Quòd autem Canonicorum saltem dimidia pars, [a] *cautum est, vt Sacerdotio, præsbyteratuve initietur; in ea, cum dignitates non censeantur, totidem Canonicatus Sacerdotales constituendi sunt, quot præscriptam illam dimidiam partem saltem conficiant.*

Vbi primùm vnicuique vel canonicatui, uel portioni sacer aliquis ordo annexus ab Episcopo est; ad eum [b] *ordinem suscipiendum Canonicus etiam, qui iam illud obtinebat, compellatur.*

Si quis autem monitus, non susceperit, priuatus ab illo declaretur, e ad eiusdem Tridentini Concilij præscriptum.

a Conc. Trident. Sess. 24. c. 12. de refor. vers. in ...ibus ve...o.

b Cle. vt ...j, qui de ætate, & qualit.

c Conc. Triden. Sess. 22 c. 4. de refor.

Nè supernumerarius Canonicus creetur. Cap. XXI.

SVpernumerarium Canonicum impostĕrum creari omnino vetamus, ad præscriptum Concilij Qninti Prouincialis.

Quæ mulctæ quibusdam locis nullatenus, sine licentia remittendæ, attribuantur. Cap. XXII.

QVIBVS in decretis mulctæ, ijs nominatim constitutæ sunt, qui dignitates, aut Canonicatus obtinent, nec certis locis attributæ; vsui sacristiæ, aut fabricæ illorum Ecclesiæ ab Episcopo attribuantur. Neque verò eas ad alium vsum conuerti, neque easdem remitti, nec præterea de ijs ipsis, etiam ab vniuerso capitulo transigi liceat, nisi Episcopi auctoritate.

DE INSTITVTIONIBVS. Tit. V.

Nè plusquàm duo simplicia beneficia vni conferantur. Cap. I.

VOD Synodi Tridentinæ auctoritate, quarto Concilio Prouinciali permißum est, simplex beneficium habenti, alterum etiam eiusdem generis, quod personalis residentiæ munus non requirat, ob honestam illius vitæ sustentationem conferri; id ita locum habeat, vt nè tamen eo prætexta, causave, vitæ honestè sustentandæ, plura quàm duo beneficia, simplicia, vni, eidemq; conferri liceat, sine consensu permissuve sedis Apostolicæ.

Sup. tit. pximo. cap. 12. Conc. Triden. Sess. 24. de refor. c. 17.

Qualiter non habenti conditiones requisitas beneficium conferri nequeat. Cap. II.

SI capellania etiam simplex, aliudve beneficium etiam iurispatronatus, ex præscripto erectionis fundationisve, aut alterius constitutionis, certum ordinem, aut aliàs conditiones requiret in eo, de quo vel collationis, vel instructionis, vel alio nomine prouidendum est illud beneficium; nè Episcopus deinceps, etiam patronorū consensu permittat, concedatve, vt quisquam sine sedis Apostolicæ dispensatione illud beneficium assequatur, quòd verè eo ordine non sit initiatus, quamuis ætate congrua sit, pro illo ordine suscipiendo, neq; qui alijs conditionibus præditus non sit, & quas illa vel erectio, vel fundatio, vel constitutio requirit.

Roch. de curt. in Tract. de iurepatr. in ver. Honorificū. vers. circa aliud an de necessitate. n. 21. sequitur aliàs citās auctoritates, ad rē, eruditiss. D. Borg. Caualca. decis. 63. alias 17. nu. 21. par. 2.

Numerus monialium constitutus, qualiter non augendus. Cap. III.

EX Tridentini Concilij, & sanctæ sedis Apostolicæ iussu, vnicuiq; Monasterio Monialium numerus iam constitutus inuiolatè obseruetur; neque eum numerum, nisi facta Monasterio annua, quæ satis sit, fructuū accessione, augere vllo modo liceat.

DE CONCESSIONE PRAEBENDAE, vel Ecclesiæ non vacantis. Tit. VI.

Qualiter beneficio indebitè anhelantes puniantur. Cap. I.

VI beneficium Ecclesiasticum vacans multis, [a] & ambitiosis precibus per se, vel per alios petierit, eo facto ita reddatur indignus, vt per biennium in eum, neq; illud, neque aliud beneficium conferatur. Eandem pœnam illis proponimus, [b] qui beneficia Ecclesiastica, quæ nondum vacent, postularint; præter eas, quæ à Sacris Canonibus huic iniquitati constitutæ sunt.

a Ambitio benè repellit, quēlibet à dignitatib^9. c. in scripturis. 8. q. 1. ī pri. ibi. Quia sicut loc^9 regiminis desiderātib^9 negādus est, ita fugiētibus est offerendus.

Nec quisquam sibi sumat honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron. Heb. 5.

b Quia honoris augmentum, non ambitione, sed labore, ad vnumquemque conuenit deuenire, verba sunt tex. in l. contra publicam vtilitatem. C. de re mil. lib. 12. & si laicus notari solet ambitus, si dignitatem appetat secularem, d. l. & l. 1. ff. ad l. Iuliam de ambitu. multò magis notari eiusdem solet, qui ambit administrationem diuinorum. c. Miramur. & ibi glo. ita arguit, in princ. dist. 61. & glo. in c. officij. in ver. Incontinenti. de elect.

DE

NE SEDE VACANTE ALIQVID innouetur. Tit. VII.

Archiuium Episcopale qualiter post mortem Episcopi custodiendum; & de eius ratione reddenda.
Cap. I.

VM primùm Episcopus mortem obierit, Archiuij Episcopalis claues, Notarij publici fide; una capituli Vicario, altera uni de capitulo, ad quem uel officij ratione, vel consuetudine pertinet, siq; nemo talis est, alij antiquiori residenti, tradantur; ab eisdemq; vna, & item altera aßeruetur, quoad alius Episcopus creabitur; cui illas restituant, & rationem de scripturis in inuentario notatis, c eorumq; custodiæ commissis, eidem reddant.

c Cõcil. Trident. seff. 24. c. de reform. 16. in fine.

Excommunicationis lata sententia contra inuasores bonorum Ecclesiasticorum, Clerico mortuo, etiam quotannis promulganda. Cap. II.

NOnnulli homines ad id temeritatis sæpe veniunt, vt Clerici mortui bona inuadant; unaq; cum ijs illa sæpe, quæ etiam Ecclesiæ ministris in mortui locum succedentibus debita sunt, & Ecclesiæ item, cui, dũ in vita ille esset, inseruierat, bona sacrilegè subripiant: quare pœna excommunicationis latæ sententiæ vetamus, nè clerici mortui, qui, dum viueret, Ecclesiasticum beneficium obtinebat, bona ad Ecclesiam, eiusve ministros pertinentia, quisquam temerè inuadat, atque auferat.

Hoc autem decretum semel quotannis à Parochis in diœcesi promulgetur.

Quod supra, etiam contra quouismodo exportantes aliqua bona vt supra, nullo confecto inuentario, obseruetur.
Cap. III.

QVod superius, pœna excommunicationis proposita, contra eos sanciuimus, qui Ecclesiastici hominis mortui bona, uel temerè inuadunt, vel surripiunt; eo decreto illos item astringi volumus, qui uel nulla inuasione, aut vi facta, ex illius mortui Clericalis hominis ædibus supellectilem, rem vè ullam, seu scripta ad Ecclesiam, cui ille Rector præerat, pertinentia, ante asportant, aut euehunt, quàm ab illo, cui id curæ ab Episcopo commissum est, in indicem relata sint illius mortui bona mobilia, libri, & scripta, cæteraq; eius generis, quæ in hæreditatem caderent. Hoc itidem decretum, Vt illud, quotannis de more promulgetur.

Vicarius, Sede Episcopali vacante, qualiter eligendus.
Cap. IIII.

Capitulum, Sede Episcopali vacante, Vicarium constituat, confirmet ve, qui omnino iuris Canonici Doctor sit: quòd si huiusmodi vir in collegio, capitulove non extat, alium de capitulo, qui quàm maximè potest, idoneus sit, deligere poterit. Concil. Trident. Seß.24. ca.16. de reform. sup. cit.

Eidem Vicarium semel electum, mutare ob causam licebit, modò alium octo dierum spatio constituat: alioquin illius eligendi facultas ad Metropolitanum, aut ad eius antiquiorem suffraganeum, sede Metropolitana vacante, pertinebit.

Electione ve in controuersiam, aut in dubium adducta, is electus censeatur, qui à capituli maiori parte delectus fuerit.

Semel electi, qui non mutentur. Cap. V.

NE verò œconomus, cæteriq́ officiales semel electi à capitulo mutentur, nisi ea electio etiam viuente Episcopo ad capitulum pertineat.

Locum tenentes à quibus constituendi. Cap. VI.

VIcario autem, aliijs ve officialibus absentibus, substitutorum electio ad Vicarium, non ad capitulum spectet.

Ratio de administratis qualiter, & quibus reddenda.
Cap. VII.

CVm vicarius, aliusve ex officialibus à suo munere amouendus erit, fas sit capitulo vicarium ipsum, officialesve ad reddendam rationem administrati muneris compellere, eosq́, pro modo culpæ, etiam non expectato nouo Prælato, punire; qui nibilominus eandem administrationis rationem, quam sede uacante reddiderint, exigere poßit; atque in eos, quamuis per capitulum absoluti eßent, animaduertere, ut iuris erit.

DE IIS, QVAE FIVNT A PRAELATO sine consensu capituli. Tit. VIII.

QVIBVS in actionibus, aut deliberationibus œcumenica Tridentina Synodo, aut Prouincialibus Concilijs constitutum est, de capituli, clerive consilio aliquid agendum eße, non propterea tamen illud sequendi necessitatem sibi impositam eße Episcopus existimet, nisi in ijs tantùm, de quibus id speciatim, nomi-

DE HIS, QVAE FIVNT A MAIORI parte capituli. Tit. IX.

Aliqui in Synodo Diœcesana per clerum externum eligendi, qui congregationibus Vrbanis intersint. Cap. I.

VIA contingit interdum, vt clerus Vrbanus congregatus, reliquo clero diœcesano non adhibito, aliqua decernat, quæ ad clericos vniuersæ diœcesis pertineant, magno nonnunquam absentium damno; idcirco nos communi eorum vtilitati consulentes, statuimus, vt clerici, qui extra ciuitatem sunt, cum primùm in diœcesanam Synodum conuenerint, aliquos eligant, qui vrbanæ congregationis deliberationibus, quæ ad vniuersum Clerum spectant, intersint.

Præcipimus etiam clero ciuitatis, vt antequam congregetur, semper eos, qui delecti fuerint, admoneat; vt ad congregationes adesse possint. Si verò non admonuerit; quidquid ibi actum, decretumve sit, externo eius diœcesis clero, detrimento esse non possit.

Oratio in conuentu Clericali præmittatur, & subsequatur. Cap. II.

IN omni clericali conuentu, quem vel publicè, vel priuatim Episcopus, aut alij, quiuis Ecclesiastici homines habuerint, à stata illa oratione, quę de Spiritu sancto dicitur, aut ab alia, ad congregationis vsum accommodata, ille, aut is, qui conuentui præest, initium faciat: neq; conuentus dimittatur, nisi perorata ab eodem altera eiusdem generis oratione.

Capitulum coram Episcopo qualiter habendum; quid pertractandum, & eius occasione obseruandum. Cap. III.

QVO facilius Episcopus in Ecclesia, sibi commissa, & diuinum cultum augere, & Canonicorum concordiam, mutuamq́ charitatem conseruare, & Canonicalem disciplinam tueri possit; singulis mensibus, aut saltem sæpe in anno, Canonicali capitulo interesse studeat; vel eo loco, vbi haberi solet, vel alio, quo illud is ad se conuocare maluerit: Conuocet autem cuiusuis rei causa, ob quam expedire iudicarit. Quo in capitulo aliquando videat, an quæ de diuinorum officiorum cultu præscripta sunt, rectè, ritè, ordine, atque cum dignitate gerantur.

An item, si quæ in capitularium rerum, tùm spiritualium, tùm temporalium tractatione irrepserint, quibus pastorali sua cura consulendum sit.

An inter Canonicos controuersiæ sint, an dissidia.

An præscriptæ capitulo leges inuiolate seruentur.

Tum denique moneat, agatve, quæ, & pro muneris sui officio, & pro rerum agendarum ratione expedire censuerit.

Canonici ad capitulum statis diebus accedant, & alijs item diebus extra ordinem eò vocati conueniant omnes; neque cuiquam, illo per Præfectum nō dimisso, ante discedere liceat, nisi ex causa Præfecto probata, missioneq́ ab eo dem impetrata. Qui contrafecerit, arbitrio Præfecti mulctetur.

Si quis Canonicus, in capitulo non suo loco, & ordine sedere, sententiamve dicere, aut dicentem alium interpellare auserit: hæc ei mulcta sit, quam Præfectus ei irrogarit: & præterea ne ius eidem sit, in illo, neque in duobus deinceps sequentibus capitulis, sententiæ dicendæ.

Neque verò cuiquam locus sit, iocosè, & scurriliter in capitulo loquendi.

Res capitulares qualiter tractandæ, & deliberandæ.
Cap. IIII.

CVM de rebus patrimonij capitularis, de locationibus, de contractibus, de officijs conferendis, ac de alijs item, Præfecti iudicio, grauioribus, in capitulo deliberandum est; earum rerum deliberatio, ac tractatio tum suffragijs occultis permittatur, tum illæ res, quò maturius cōsulentur, in vno capitulo propositæ, in alio deliberentur. Si verò res eiusmodi est, quæ diutius differri non patiatur; triduo saltem ante, capitulum indicatur; singulisq́ Canonicis res, & causa significetur, de qua in eo capitulo consultatio, ac deliberatio futura est. Quòd si prætcrea res sit eiusmodi, quæ instet, atque vrgeat, neque longius vllo modo protrahi debeat, ita vt nè triduo quidem consultatio expectanda sit; tunc capituli Præfecto liberum, & integrum sit, breuioris temporis spatio, capitulum conuocare; modò vt supra, vnicuique de capitulo, qui non absit, nuntiari rem iubeat, de qua deliberandum, & consultandum sit.

DE REBVS ECCLESIAE NON alienandis. Tit. X.

Bonorum Ecclesiasticorum, ac etiam piorum locorum qualiter inuentarium sit faciendum. Cap. I.

CCLESIARVM res quamplurimæ, aut destitutæ defensoribus, aut etiam ab ijs, quibus earum procuratio credita erat, proditæ, ita perierunt, vt monimentis, vel interceptis, vl perditis, nulla spes iam relinqui videatur illas ius suum vindicandi.

Id nè deinceps accidat, neve quisquam, quod in Christi patrimonio neglìgentior sit, quàm in suo merito repræhendi possit, statuimus;

Pretia fructuum Ecclesiasticorum, nè priusquam à solo separentur, debeantur. Cap. VIII.

Nolumus cedentibus, aut decedentibus ijs, qui Ecclesiastica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudari successores; aut saltem eorum recuperationem litibus, & controuersijs difficilem reddi: quare fit, vt interim Ecclesia debitis muneribus, & officijs destituatur.

Idcirco sancimus, nè Ecclesiarum rectores, aut quicumq; beneficia Ecclesiastica quomodolibet obtinentes, sine Ordinarij licentia scripto permissa, pendentes beneficiorum fructus quouis prætextu, vel causa alienent: nisi venditionis, vel locationis nomine; & tunc dilata in id tempus pretij, vel mercedis solutione, quo fructus erunt à solo separati.

Quod si secus factum fuerit, contractus irritus sit, & nullus; & qui fecerit, arbitrio Ordinarij, pœna afficiatur; quam etiam sustineat is, qui eo in suam rem vti voluerit.

Bona Ecclesiastica illegitimè alienata, qualiter cum fructibus restituenda. Cap. IX.

Si Canonicorum, aliorumve Ecclesiasticorum hominum Collegium, aut Moniales, aut alij quiuis homines, nulla legitima superioris auctoritate, bona Ecclesiastica permutarunt, vel alio quouis pacto alienarunt; aut in posterum id committent; cogat Episcopus, tum eos, qui alienarunt contra illum agere, qui talia bona detinet, vt ea restituat; tum detinentem compellat, vt ipsa, vnà reddat cum fructibus non iure perceptis. Quicumque hac iure sibi non obtemperarint, eos anathemate feriat, aut interdicat; ex Canonumq; sanctione, alijs præterea pœnis afficiat; ac permutationem item eam, aliamve quamcumq; alienationem irritam, planeq; nullam declaret.

Alienatorum vbi accedat superioris auctoritas, priusquam intercesserit, nè tradatur possesio, aliter puniuntur. Cap. X.

Bonorum Ecclesiasticorum alienatio, ea lege confecta, vt superioris auctoritate muniatur; si is, cui alienata sunt, antequam contractæ alienationi eiusmodi auctoritas accesserit, in eorum possessionem ingressus est; irrita, & nulla ab Episcopo declaretur; & qui ea possidet, à possessione statim amoueatur; & qui præterea alienarit, ex Canonum sanctione puniatur.

Bona etsi ad Ecclesiam reuersa, qualiter non alienanda. Cap. XI.

Ecclesiastica bona, quouis nomine alienata, quacumque ratione ad Ecclesiam redierint; etiam si reliquis Ecclesiæ bonis incorporata non sint; nè tamen amplius ad longum tempus locentur, neve quouis nomine alienentur, nisi illud verè tunc Ecclesiæ vtilitati, aut necessitati sit; ac nisi preut iuris fuerit.

Receptionis censuum ecclesiasticorum confessio qualiter per instrumentum asseruandum fiat. Cap. XII.

VT bonorum Ecclesiasticorum, quę vel in emphyteusim tradita, vel ad longum tempus, alio quouis nomine data sunt, memoria, quoad eius fieri potest, conseruetur; Ecclesiasticus quiuis homo, cui aliquid in singulos annos, eo quouis nomine soluitur; cum primùm id exiget, Notarium adhibeat, à quo instrumenti fide testatum fiat, quidquid ab eo, qui soluere debet, ille acceperit; & cuius fundi, vel vineæ, vel prati, vel ædium, aliarumve rerum Ecclesiasticarum nomine exegerit: idq́, nisi, qui ea Ecclesiastica bona conductionis nomine nunc possidet, illum tamquam directum illorum bonorum dominum, Notarij publici fide, recognouerit, eadem diligenti, vt supra, descriptione prędiorum adhibita. Quòd si quis Clericus, cuius hoc interest, in huius rei cautione adhibenda negligens erit, dimidia parte fructuum vnius anni mulctetur, quos ex eo beneficio consequeretur.

Quæ autem huius rei causa, vel confessiones, vel recognitiones, instrumẽti fide conficientur; earum exemplum ille clericus, ad quem spectat, spatio mensis, Episcopo tradat, in Archiuio asseruandum.

Patrocinatores pro bonorum Ecclesiasticorum recuperatione, quare, & qua mercede perpetuò habendi. Quę item pęna malitiosè iura Ecclesiastica occultantium. Cap. XIII.

EPiscopus Procuratorem, Aduocatumq́, constituere omni ratione curet, perpetuoq́, retinere, qui in bonorum, iuriumq́, Ecclesiasticorum recuperationem incumbat; vt illis succurratur Ecclesijs, quarum Rectores, Administratoresve, aut præ inopia non possunt, aut præ metu, & opibus aduersariorum illa recuperare non audent, vel alia de causa negligunt. Vid. decretum c. & seq.

Horum vtriq, ab illis certam mercedem in singulis causis, quas egerit persolui iubeat; si per Ecclesiarum, quarum patrocinium illi susceperant, facultates, Episcopi iudicio, potest: sin minus, gratis interea omnia ab vno, & altero item agi curet: ita tamen, vt pro illorum laboris, operæve ratione causis, in quibus elaborauerint, peractis, siquid vel iuris, vel emolument Ecclesijs, illorum opera acquisitum sit, de eo illis, arbitrio suo, satisfieri mandet: si verò contra acciderit, vberius illi à Deo, bonorum omnium remuneratore, præmium expectent.

Si quis Clericus, aut sacerdos vlla cuiusuis generis scripta, ad Ecclesiæ rationes pertinentia occultarit, suppresseritve dolosè; is pœna afficiatur, ac si bona Ecclesiæ alienauerit, & ea, quæ Agatensi, & Aurelienfi Synodis contra Clericos, huius culpæ reos, sancita est. In Côc. Agathẽs. tempore

perfecta ars, & peritia omnino requiretur; eademq; distinctio, & ratio habenda est de voce, & eiusmodi naturæ adiumentis.

Si timore, aut aliqua alia perturbatione factum esse, præfectus, supplicatus erit, vt quis minus idoneus visus sit; is nè reijciatur, sed octo dierum spatio, certa alia dies constituatur, qua rursus periculum fiat; iterum verò id timoris, aut aliud nomen eiusmodi prætendi non possit.

Qualiter ordines sacri annectendi, & annexi sub pœna suscipiendi. Cap. XX.

Q*Vod de ordine sacro annectendo iampridem decreto Concilij Prouincialis primi ex Tridentina Synodo constitutum est; id in executionis vsum ita inducatur, vt uel præsbyteratus, vel Diaconatus, vel Subdiaconatus non ipsis quidem Canonicis, sed canonicatibus, & portionibus singulis, quæ in Cathedrali Ecclesia sunt, annectatur: nec verò annexionis decretum locum habeat in illis canonicatibus, præbendisve, quibus in fundatione iam certus ordo annexus est.*

Conc. Trident. sess. 24. c. 12. de refor. vers. in quibus ve[r]o.

Quòd autem Canonicorum saltem dimidia pars, [a] cautum est, vt Sacerdotio, præsbyteratuve initietur; in ea, cum dignitates non censeantur, totidem Canonicatus Sacerdotales constituendi sunt, quot præscriptam illam dimidiam partem saltem conficiant.

Cle. vt [...], qui de [...]tate, & qualit.

Vbi primùm vnicuique vel canonicatui, uel portioni sacer aliquis ordo annexus ab Episcopo est; ad eum [b] ordinem suscipiendum Canonicus etiam, qui iam illud obtinebat, compellatur.

Conc. Triden. sess. 2[2] [c.] 4. de re[f]or.

Si quis autem monitus, non susceperit, priuatus ab illo declaretur, [c] ad eiusdem Tridentini Concilij præscriptum.

Nè supernumerarius Canonicus creetur. Cap. XXI.

S*Vpernumerarium Canonicum imposterum creari omnino vetamus, ad præscriptum Concilij Qninti Prouincialis.*

Quæ mulctæ quibusdam locis nullatenus, sine licentia remittendæ, attribuantur. Cap. XXII.

Q*VIBVS in decretis mulctæ, ijs nominatim constitutæ sunt, qui dignitates, aut Canonicatus obtinent, nec certis locis attributæ; vsui sacristiæ, aut fabricæ illorum Ecclesiæ ab Episcopo attribuantur. Neque verò eas ad alium vsum conuerti, neque easdem remitti, nec præterea de ijs ipsis, etiam ab vniuerso capitulo transigi liceat, nisi Episcopi auctoritate.*

DE INSTITVTIONIBVS. Tit. V.

Nè plusquàm duo simplicia beneficia vni conferantur. Cap. I.

QVOD Synodi Tridentinæ auctoritate, quarto Concilio Prouinciali permissum est, simplex beneficium habenti, alterum etiam eiusdem generis, quod personalis residentiæ munus non requirat, ob honestam illius vitæ sustentationem conferri; id ita locum habeat, vt nè tamen eo prætexta, causave, vitæ honestè sustentandæ, plura quàm duo beneficia, simplicia, vni, eidemq́, conferri liceat, sine consensu permissuve sedis Apostolicæ.

Sup. tit. proximo. cap. 12. Conc. Triden. Sess. 24. de refor. c. 17.

Qualiter non habenti conditiones requisitas beneficium conferri nequeat. Cap. II.

SI capellania etiam simplex, aliudve beneficium etiam iurispatronatus, ex præscripto erectionis fundationisve, aut alterius constitutionis, certum ordinem, aut aliàs conditiones requiret in eo, de quo vel collationis, vel instructionis, vel alio nomine prouidendum est illud beneficium; nè Episcopus deinceps, etiam patronorũ consensu permittat, concedatve, vt quisquam sine sedis Apostolicæ dispensatione illud beneficium assequatur, quòd verè eo ordine non sit initiatus, quamuis ætate congrua sit, pro illo ordine suscipiendo, neq; qui alijs conditionibus præditus non sit, & quas illa vel erectio, vel fundatio, vel constitutio requirit.

Roch. de curt. in Tract. de iurepatr. in ver. Honorifi cũ. vers. circa aliud an de necessitate. n. 21. sequitur aliàs citàs auctoritates, ad rẽ, eruditiss. D. Borg. Caualca. decis. 63. alias 17. nu. 21. par. 2.

Numerus monialium constitutus, qualiter non augendus. Cap. III.

EX Tridentini Concilij, & sanctæ sedis Apostolicæ iussu, vnicuiq; Monasterio Monialium numerus iam constitutus inuiolatè obseruetur; neque eum numerum, nisi facta Monasterio annua, quæ satis sit, fructuũ accessione, augere vllo modo liceat.

DE CONCESSIONE PRAEBENDAE, vel Ecclesiæ non vacantis. Tit. VI.

Qualiter beneficio indebitè anhelantes puniantur. Cap. I.

QVI beneficium Ecclesiasticum vacans multis, a & ambitiosis precibus per se, vel per alios petierit, eo facto ita reddatur indignus, vt per biennium in eum, neq; illud, neque aliud beneficium conferatur. Eandem pœnam illis proponimus, b qui beneficia Ecclesiastica, quæ nondum vacent, postularint; præter eas, quæ à Sacris Canonibus huic iniquitati constitutæ sunt.

a Ambitio benè repellit, quẽlibet à dignitatib⁹. c. in scripturis. 8. q. 1. ĩ pri. ibi. Quia sicut loc⁹ regiminis desidetãtib⁹ negãdus est, ita sugiẽtibus est offerendus.

Nec quisquam sibi sumat honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron. Heb. 5.

Quia honoris augmentum, non ambitione, sed labore, ad vnumquemque conuenit deuenire, verba sunt tex. in l. contra publicam vtilitatem. C. de re mil. lib. 12. & si laicus notari solet ambitus, si dignitatem appetat secularem, d. l. & l. 1. ff. ad l. Iuliam de ambitu. multò magis notari eiusdem solet, qui ambit administrationem diuinorum. c. Miramur. & ibi glo. ita arguit, in princ. dist. 61. & glo. in c. officij. in ver. incontinenti. de elect.

DE

NE SEDE VACANTE ALIQVID innouetur. Tit. VII.

Archiuium Epiſcopale qualiter poſt mortem Epiſcopi cuſtodiendum; & de eius ratione reddenda. Cap. I.

CVM primùm Epiſcopus mortem obierit, Archiuij Epiſcopalis claues, Notarij publici fide; una capituli Vicario, altera uni de capitulo, ad quem uel officij ratione, vel conſuetudine pertinet, ſiq; nemo talis eſt, alij antiquiori reſidenti, tradantur; ab eiſdemq; vna, & item altera aſſeruetur, quoad alius Epiſcopus creabitur; cui illas reſtituant, & rationem de ſcripturis in inuentario notatis, c. eorumq; cuſtodiæ commiſſis, eidem reddant.

c Cõcil. Trident. ſeſſ. 24. c. de reform. 16. in fine.

Excommunicationis lata ſententia contra inuaſores bonorum Eccleſiaſticorum, Clerico mortuo, etiam quotannis promulganda. Cap. II.

NOnnulli homines ad id temeritatis ſæpe veniunt, vt Clerici mortui bona inuadant; unaq; cum ijs illa ſæpe, quæ etiam Eccleſiæ miniſtris in mortui locum ſuccedentibus debita ſunt, & Eccleſiæ item, cui, dũ in vita ille eſſet, inſeruierat, bona ſacrilegè ſubripiant: quare pœna excommunicationis latæ ſententiæ vetamus, nè clerici mortui, qui, dum viueret, Eccleſiaſticum beneficium obtinebat, bona ad Eccleſiam, eiuſve miniſtros pertinentia, quiſquam temerè inuadat, atque auferat.

Hoc autem decretum ſemel quotannis à Parochis in diœceſi promulgetur.

Quod ſupra, etiam contra quouiſmodo exportantes aliqua bona vt ſupra, nullo confecto inuentario, obſeruetur. Cap. III.

QVod ſuperius, pœna excommunicationis propoſita, contra eos ſanciuimus, qui Eccleſiaſtici hominis mortui bona, uel temerè inuadunt, vel ſurripiunt; eo decreto illos item aſtringi volumus, qui uel nulla inuaſione, aut vi facta, ex illius mortui Clericalis hominis ædibus ſupellectilem, remvè vllam, ſeu ſcripta ad Eccleſiam, cui ille Rector præerat, pertinentia, ante aſportant, aut euehunt, quàm ab illo, cui id curæ ab Epiſcopo commiſſum eſt, in indicem relata ſint illius mortui bona mobilia, libri, & ſcripta, cæteraq; eius generis, quæ in hæreditatem caderent. Hoc itidem decretum, vt illud, quotannis de more promulgetur.

Vicarius, Sede Episcopali vacante, qualiter eligendus. Cap. IIII.

Capitulum, Sede Episcopali vacante, Vicarium constituat, confirmetve, qui omnino iuris Canonici Doctor sit: quòd si huiusmodi vir in collegio, capitulove non extat, alium de capitulo, qui quàm maximè potest, idoneus sit, deligere poterit. Concil. Trident. Sess. 24. ca. 16. de reform. sup. cit.

Eidem Vicarium semel electum, mutare ob causam licebit, modò alium octo dierum spatio constituat: alioquin illius eligendi facultas ad Metropolitanum, aut ad eius antiquiorem suffraganeum, sede Metropolitana vacante, pertinebit.

Electione ve in controuersiam, aut in dubium adducta, is electus censeatur, qui à capituli maiori parte delectus fuerit.

Semel electi, qui non mutentur. Cap. V.

NE verò œconomus, cæteriq; officiales semel electi à capitulo mutentur, nisi ea electio etiam viuente Episcopo ad capitulum pertineat.

Locumtenentes à quibus constituendi. Cap. VI.

VIcario autem, aliisve officialibus absentibus, substitutorum electio ad Vicarium, non ad capitulum spectet.

Ratio de administratis qualiter, & quibus reddenda. Cap. VII.

CVm vicarius, aliusve ex officialibus à suo munere amouendus erit, fas sit capitulo vicarium ipsum, officialesve ad reddendam rationem administrati muneris compellere, eosq; pro modo culpæ, etiam non expectato nouo Prælato, punire; qui nihilominus eandem administrationis rationem, quam sede uacante reddiderint, exigere possit; atque in eos, quamuis per capitulum absoluti essent, animaduertere, ut iuris erit.

DE III, QVAE FIVNT A PRAELATO sine consensu capituli. Tit. VIII.

QVIBVS in actionibus, aut deliberationibus œcumenica Tridentina Synodo, aut Prouincialibus Concilijs constitutum est, de capituli, clerive consilio aliquid agendum esse, non propterea tamen illud sequendi necessitatem sibi impositam esse Episcopus existimet, nisi in ijs tantùm, de quibus id speciatim, nomi-

DE

DE HIS, QVAE FIVNT A MAIORI parte capituli. Tit. IX.

Aliqui in Synodo Diœcesana per clerum externum eligendi, qui congregationibus Vrbanis intersint. Cap. I.

QVIA contingit interdum, vt clerus vrbanus congregatus, reliquo clero diœcesano non adhibito, aliqua decernat, quæ ad clericos vniuersæ diœcesis pertineant, magno nonnunquam absentium damno; idcirco nos communi eorum vtilitati consulentes, statuimus, vt clerici, qui extra ciuitatem sunt, cum primùm in diœcesanam Synodum conuenerint, aliquos eligant, qui vrbanæ congregationis deliberationibus, quæ ad vniuersum Clerum spectant, intersint.

Præcipimus etiam clero ciuitatis, vt antequam congregetur, semper eos, qui delecti fuerint, admoneat; vt ad congregationes adesse possint. Si verò non admonuerit; quidquid ibi actum, decretumve sit, externo eius diœcesis clero, detrimento esse non possit.

Oratio in conuentu Clericali præmittatur, & subsequatur. Cap. II.

IN omni clericali conuentu, quem vel publicè, vel priuatim Episcopus, aut alij, quiuis Ecclesiastici homines habuerint, à stata illa oratione, quę de Spiritu sancto dicitur, aut ab alia, ad congregationis vsum accommodata, ille, aut is, qui conuentui præest, initium faciat: neq; conuentus dimittatur, nisi perorata ab eodem altera eiusdem generis oratione.

Capitulum coram Episcopo qualiter habendum; quid pertractandum, & eius occasione obseruandum. Cap. III.

QVO facilius Episcopus in Ecclesia, sibi commissa, & diuinum cultum augere, & Canonicorum concordiam, mutuamq; charitatem conseruare, & Canonicalem disciplinam tueri possit; singulis mensibus, aut saltem sępe in anno, Canonicali capitulo interesse studeat; vel eo loco, vbi haberi solet, vel alio, quo illud is ad se conuocare maluerit: Conuocet autem cuiusuis rei causa, ob quam expedire iudicarit. Quo in capitulo aliquando videat, an quæ de diuinorum officiorum cultu præscripta sunt, rectè, ritè, ordine, atque cum dignitate gerantur.

An item, si quæ in capitularium rerum, tùm spiritualium, tùm temporalium tractatione irrepserint, quibus pastorali sua cura consulendum sit.

An inter Canonicos controuersiæ sint, an dissidia.

An præscriptæ capitulo leges inuiolate seruentur.

Tùm

Tum denique moneat, agatve, quæ, & pro muneris sui officio, & pro rerum agendarum ratione expedire censuerit.

Canonici ad capitulum statis diebus accedant, & alijs item diebus extra ordinem eò vocati conueniant omnes; neque cuiquam, illo per Præfectum nõ dimisso, ante discedere liceat, nisi ex causa Præfecto probata, missioneq; ab eodem impetrata. Qui contrafecerit, arbitrio Præfecti mulctetur.

Si quis Canonicus, in capitulo non suo loco, & ordine sedere, sententiamve dicere, aut dicentem alium interpellare auserit: hæc ei mulcta sit, quam Præfectus ei irrogarit: & præterea ne ius eidem sit, in illo, neque in duobus deinceps sequentibus capitulis, sententiæ dicendæ.

Neque verò cuiquam locus sit, iocosè, & scurriliter in capitulo loquendi.

Res capitulares qualiter tractandæ, & deliberandæ. Cap. IIII.

CVM de rebus patrimonij capitularis, de locationibus, de contractibus, de officijs conferendis, ac de alijs item, Præfecti iudicio, grauioribus, in capitulo deliberandum est; earum rerum deliberatio, ac tractatio tum suffragijs occultis permittatur, tum illæ res, quò maturius cõsulentur, in vno capitulo propositæ, in alio deliberentur. Si verò res eiusmodi est, quæ diutius differri non patiatur; triduo saltem ante, capitulum indicatur; singulisq; Canonicis res, & causa significetur, de qua in eo capitulo consultatio, ac deliberatio futura est. Quòd si præterea res sit eiusmodi, quæ instet, atque vrgeat, neque longius vllo modo protrahi debeat, ita vt ne triduo quidem consultatio expectanda sit; tunc capituli Præfecto liberum, & integrum sit, breuioris temporis spatio, capitulum conuocare; modò vt supra, vnicuique de capitulo, qui non absit, nuntiari rem iubeat, de qua deliberandum, & consultandum sit.

DE REBVS ECCLESIAE NON alienandis. Tit. X.

Bonorum Ecclesiasticorum, ac etiam piorum locorum qualiter inuentarium sit faciendum. Cap. I.

ECCLESIARVM res quamplurimæ, aut destitutæ defensoribus, aut etiam ab ijs, quibus earum procuratio credita erat, proditæ, ita perierunt, vt monimentis, vel interceptis, vel perditis, nulla spes iam relinqui videatur illas in ius suum vindicandi.

Id nè deinceps accidat, neve quisquam, quod in Christi patrimonio negligentior sit, quàm in suo merito reprehendi possit, statuimus;

Vt Capitula tàm Cathedralis, quàm collegiatarum Ecclesiarum, Hospitalium etiam, ac quorumcumq; piorum locorum gubernatores, seu administratores, & alij quicumq;, qui beneficia Ecclesiastica quęcumq; cum cura, vel sine cura, quocumque nomine nuncupentur, etiam commendata, nunc obtinent, ab huius decreti promulgatione; & in futurum quomodocumq; obtinuerint, ab adeptæ possessionis die; quisq; intra spatium sex mensium, omniũ, & singulorum bonorum mobilium, & immobilium, iurium, actionum, annuorum censuum, siue redditiuum, nominumve debitorum, & aliorum quorumcumq; ad eorum Ecclesias, vel eorum administrationi commissas, monasteria, vel beneficia, eorumve mensas quocumq; iure pertinentium, rationem diligentissimè conquirendam, & eorum omnium inuentarium, in quo locorũ etiam fines, conditionesq́, omnes sigillatim describantur, per publicum notarium diligenter conficiendum, curent.

Extenditur ad administratores bonorũ Ecclesiæ iuris etiam patronatus laicorũ, qui ab ipsis laicis administrantur, infr. Relig. dom. ca. 6. Vid infr. de relig. dom. ca. 7.

Capitulum quidem coram Episcopo, aut alijs præfectis ab eo; alij verò coram fide dignis testibus.

Exempla ex inuentarijs qualiter in Archiuijs quamprimùm, etiam vbi non extant, instituendis asseruanda. Cap. II.

EX eo inuentario exemplum, Notarij publici auctoritate, ad certam eorum fidem munitum, conficiatur; quod Episcopus, & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis in Archiuio, quod vtrisq; commune sit, asseruent. Præfecti verò, & capitula Ecclesiarum, quæ collegiatæ sunt, alterum exemplum in communi eorum archiuio retineant; alterum in archiuio Cathedralis Ecclesiæ, intra cuius fines sunt, asseruandum tradant.

At verò in quibus Ecclesijs Collegiatis archiuium eiusmodi non sit, instituatur quamprimùm.

Prosequutio prædictorum. Cap. III.

CAETERI autem singuli, qui beneficia quæcumq; Ecclesiastica, quouis titulo obtinent, exemplis item duobus eodem modo confectis, vnum in Ecclesia sua diligenter custodiant; alterum ad Cathedralem Ecclesiam perpetuò conseruandum mittant: vnde, si vsus postulabit, exemplum sumere eis liceat gratis.

Qualiter Archiuia occludenda, & in visitatione bona inuentarijs conferenda, & deperdita recuperanda. Cap. IIII.

ARCHIVIA singula duabus clauibus occludantur.
In Ecclesia Cathedrali, earum vnam Episcopus, alteram Capitulum custodiat; in collegiatis alteram Præfectus, alteram Capitulum seruet.

Præterea

Præterea in visitationibus, eiusmodi inuentaria Episcopus, siue visitatores secum adferant; & cum ijs, quæ seruant ij, qui visitandi sunt, sigillatim conferant: perspiciantq; diligenter, nè quid eorum, quæ ibi descripta fuerint, desit, quod Ecclesiæ, vel minimo detrimento esse possit; & si quæ fortè deerunt, Ecclesiæ restitui, omniaq; eius damna sarciri studeant. Ipsa quoq; inuentaria, si eis videbitur, renouari iubeant, præsertim rerum mobilium. Et vtique quæcumque accessio, vel immutatio facta sit, ea quotannis in inuentaria referatur.

Qui in his, uel negligentia, uel contumacia, uel fraude peccauerit, Episcopi arbitrio pœnas dabit.

Bonorum Ecclesiasticorum caducitas qualiter laicis non remittatur; feudatarijque ad quid teneantur.

Cap. V.

SI quæ laicis concessa Ecclesiarum bona, aliquo modo caduca facta sint; caueant quicumq; beneficia Ecclesiastica obtinent, nè pœnas caducitatis remittant; nisi seruatis ijs, quæ in hoc genere, iura præscribunt: si secus fecerint, Episcopi arbitrio puniantur.

Qui bona Ecclesiæ Feudi nomine obtinent, à succeßoribus in ea inuestituram intra tempus à iure præstitutum, renouandam curent; soluto etiam, quidquid soluendum erit nomine annatæ; eisdemq; fidelitatis iusiurandum dabunt solitum.

Pari etiam ratione hæredes eorum, & inuestituram postulent, & soluant, & iurent ijs, qui Ecclesiæ præfuerint, sicut hactenus factum fuerit.

Qui id facere omiserint, constitutas legibus pœnas pendant.

Renouationes feudorum ab Archidiacono præcipuè, qualiter procurandæ. Cap. VI.

NE autem res Ecclesiæ cum alijs confundantur; mandamus, vt feudatarij omnes in eiusmodi renouationibus, omnia bona, eorumq; fines sigillatim, & nominatim publico instrumento describant.

Hanc verò curam præcipuam Archidiaconi eße volumus, ut illos cogat hæc omnia exequi, propositis pœnis, arbitratu suo.

Locatio etiam bonorum Ecclesiasticorum cum propinquis, qualiter non contrahenda. Cap. VII.

NEmini beneficiorum Ecclesiasticorum bona propinquis suis intra tertium gradum in emphyteosim, aut ad cuiusuis temporis spatium, etiam per suppositas personas locare liceat; nisi euidens, & magna Ecclesiæ vtilitas, iudicio Episcopi, præter alia iuris requisita, aliud postulare videatur. Si aliter factum fuerit, nulla sit locatio, & qui locarit, ab ordinario puniatur.

Pretia fructuum Ecclesiasticorum, nè priusquam à solo separentur, debeantur. Cap. VIII.

NOlumus cedentibus, aut decedentibus ijs, qui Ecclesiastica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudari successores; aut saltem eorum recuperationem litibus, & controuersijs difficilem reddi: quare fit, vt interim Ecclesia debitis muneribus, & officijs destituatur.

Idcirco sancimus, nè Ecclesiarum rectores, aut quicumq; beneficia Ecclesiastica quomodolibet obtinentes, sine Ordinarij licentia scripto permissa, pendentes beneficiorum fructus quouis prætextu, vel causa alienent: nisi venditionis, vel locationis nomine; & tunc dilata in id tempus pretij, vel mercedis solutione, quo fructus erunt à solo separati.

Quod si secus factum fuerit, contractus irritus sit, & nullus; & qui fecerit, arbitrio Ordinarij, pœna afficiatur; quam etiam sustineat is, qui eo in suam rem vti voluerit.

Bona Ecclesiastica illegitimè alienata, qualiter cum fructibus restituenda. Cap. IX.

SI Canonicorum, aliorumve Ecclesiasticorum hominum Collegium, aut Moniales, aut alij quiuis homines, nulla legitima superioris auctoritate, bona Ecclesiastica permutarunt, vel alio quouis pacto alienarunt; aut in posterum id committent; cogat Episcopus, tum eos, qui alienarunt contra illum agere, qui talia bona detinet, vt ea restituat; tum detinentem compellat, vt ipsa, vnà reddat cum fructibus non iure perceptis. Quicumque hac in re sibi non obtemperarint, eos anathemate feriat, aut interdicat; ex Canonumq; sanctione, alijs prpterea pęnis afficiat; ac permutationem item eam, aliamve quamcumq; alienationem irritam, planeq; nullam declaret.

Alienatorum vbi accedat superioris auctoritas, priusquam intercesserit, nè tradatur possessio, aliter puniuntur. Cap. X.

BOnorum Ecclesiasticorum alienatio, ea lege confecta, vt superioris auctoritate muniatur; si is, cui alienata sunt, antequam contractæ alienationi eiusmodi auctoritas accesserit, in eorum possessionem ingressus est; irrita, & nulla ab Episcopo declaretur; & qui ea possidet, à possessione statim amoueatur; & qui præterea alienarit, ex Canonum sanctione puniatur.

Bona etsi ad Ecclesiam reuersa, qualiter non alienanda. Cap. XI.

ECclesiastica bona, quouis nomine alienata, quacumque ratione ad Ecclesiam redierint, etiam si reliquis Ecclesiæ bonis incorporata non sint; nè tamen amplius ad longum tempus locentur, neve quouis nomine alienentur, nisi illud verè tunc Ecclesiæ vtilitati, aut necessitati sit; ac nisi prout iuris fuerit.

Receptionis censuum ecclesiasticorum confessio qualiter per instrumentum asseruandum fiat. Cap. XII.

VT bonorum Ecclesiasticorum, quę vel in emphyteusim tradita, vel ad longum tempus, alio quouis nomine data sunt, memoria, quoad eius fieri potest, conseruetur; Ecclesiasticus quiuis homo, cui aliquid in singulos annos, eo quouis nomine soluitur; cum primùm id exiget, Notarium adhibeat, à quo instrumenti fide testatum fiat, quidquid ab eo, qui soluere debet, ille acceperit; & cuius fundi, vel vineæ, vel prati, vel ædium, aliarumve rerum Ecclesiasticarum nomine exegerit: idq; nisi, qui ea Ecclesiastica bona conductionis nomine nunc possidet, illum tamquam directum illorum bonorum dominum, Notarij publici fide, recognouerit, eadem diligenti, vt supra, descriptione prędiorum adhibita. Quòd si quis Clericus, cuius hoc inter est, in huius rei cautione adhibenda negligens erit, dimidia parte fructuum vnius anni mulctetur, quos ex eo beneficio consequeretur.

Quæ autem huius rei causa, vel confessiones, vel recognitiones, instrumẽti fide conficientur; earum exemplum ille clericus, ad quem spectat, spatio mensis, Episcopo tradat, in Archiuio asseruandum.

Patrocinatores pro bonorum Ecclesiasticorum recuperatione, quare, & qua mercede perpetuò habendi. Quę item pęna malitiosè iura Ecclesiastica occultantium. Cap. XIII.

EPiscopus Procuratorem, Aduocatumq; constituere omni ratione curet, perpetuoq; retinere, qui in bonorum, iuriumq; Ecclesiasticorum recuperationem incumbat; vt illis succurratur Ecclesijs, quarum Rectores, Administratoresve, aut præ inopia non possunt, aut præ metu, & opibus aduersariorum illa recuperare non audent, vel alia de causa negligunt. Vid. de testam c. ... & seq.

Horum vtriq; ab illis certam mercedem in singulis causis, quas egerit persolui iubeat; si per Ecclesiarum, quarum patrocinium illi susceperant, facultates, Episcopi iudicio, potest: sin minus, gratis interea omnia ab vno, & altero item agi curet: ita tamen, vt pro illorum laboris, operæve ratione causis, in quibus elaborauerint, peractis, siquid vel iuris, vel emolument Ecclesijs, illorum opera acquisitum sit, de eo illis, arbitrio suo, satisfieri mandet: si verò contra acciderit, vberius illi à Deo, bonorum omnium remuneratore, præmium expectent.

Si quis Clericus, aut sacerdos vlla cuiusuis generis scripta, ad Ecclesiæ rationes pertinentia occultarit, suppresserit ve dolosè; is pœna afficiatur, ac si bona Ecclesiæ alienauerit, & ea, quæ Agatensi, & Aurelien si Synodis contra Clericos, huius culpæ reos, sancita est. In Côc. Agathẽs. tempore

Symmachus Papa 3. ca. 26. in 1. Tom. Concil. relato 12. q. 2. c. si qs. de clericis. Seff. 21. cap. 2. de refor.

Quæ pro eius sustentatione clericus, in ordinum sua promotione, ne distrahantur. Cap. XIIII.

EPiscopus, cum clerum, vt iustum est, recognoscet; hoc, præter cætera, videat, An in alicuius clerici titulo, censuve Ecclesiastico, vel etiam laicali, cuius nomine is ordinibus adscriptus est, quicquam innouatum sit. Siq; vel beneficij Ecclesiastici cessionem, uel patrimonij alienationem, vel pensionis extinctionem, aut remissionem factam esse compererit; canonum iure, sanctioneq; Tridentina agat, ut iuridicè recuperetur, restituaturve, quod uel cessum, uel alienatum, uel remissum, extinctumve, ipsi clerico præiudicium adfert ad uitę sustentationem: aut si quid alia ratione, pactove commissum, actumve est, quod uel decreto Tridentino, ea de re edito, sacrisve canonibus repugnat, uel fraudem facit. Contra quoscunque uerò, qui tale quippiam admiserint, idem pœnis agat, iure canonico constitutis, ijsdemq; ab Synodo etiam Tridentina renouatis.

Seff. 25. c. 11. de refor.

Qui pro ecclesiasticis locationibus ad longum tempus, itidem pro perpetuis iudices sint. Cap. XV.

QVibus iudicibus auctoritate Concilij Tridentini, facultas data est, qua rerum Ecclesiasticarum locationes ad longum tempus factas rescindant, nullasq; decernant; perpetuas etiam locationes cognoscere, itidemq; rescindere, ac irritas facere; ad eiusdem Concilij Tridentini præscriptum, ij ipsi, & possint, & debeant.

DE LOCATO, ET CONDVCTO. Tit. X I.

Quibus nè quidem per breue tempus Ecclesiastica bona locari non debent. Qualiterque Episcopus inquirat ne quæ Simonia intercesserit. Cap. I.

E Ecclesiasticorum beneficiorum bona patronis, nevè item eis, quorum cessione ea beneficia obtinentur, neq; illis præterea, qui primo, secundove consanguinitatis gradu cum eisdem iuncti sunt, nè per suppositas quidem personas, ac ne ad breue sanè tempus, locari liceat, idq; nisi cognita prius Ecclesiæ utilitate Episcopus, data in scriptis facultate, concesserit. Quicumq; secus fecerit, fructibus vnius anni mulctetur, quos ex eorum beneficiorum prædijs bonisve capit.

Inquirat præterea Episcopus diligenter, an aliqua Simoniæ labes contracta inter eos sit.

In loca-

In locationibus bonorum ecclesiasticorum, pro expensis melioramentorum: Qualiter paciscendum, & ille persoluendæ. Cap. II.

VSV, & diuturna consuetudine compertum est, quantum Ecclesijs detrimenti, damniq; sæpè importet illa prædiorum Ecclesiasticorum locatio, quæ ad certum tempus pactionibus ijs iniri solet, vt meliora reddi liceat; ac interdum ea conditione, vt qui sumptus facti sunt, nè possint, nisi in ipso extremæ locationis tempore, recuperari, & qui item conduxerint, ejici, amoueri ve à possessione ne possint; nisi quidquid in illis melioribus reddendis pecuniæ erogarint. quidquid ve sumptus fecerint, id omne receperint: quare nos Ecclesiarum vtilitati consulentes, & huic rei vnde tantum detrimenti, tantumq; incommodi ipsis Ecclesijs accidere sæpè solet; quantum in nobis est, occurrere volentes, ita statuimus.

Prosequutio prædictorum. Cap. III.

QVæcumque Ecclesiasticorum prædiorum locationes ad certum tempus in posterum eo pacto fient, vt illa meliora reddi liceat; & quidquid in illis farciendis, restituendis ve erogatum sit, id ei qui conduxit, solui oporteat; hac inita locationum pactio, nè ius tribuat faciendi impensas, in quouis ædificij genere vtiles, nisi eas, quæ maiorem summam non excedant, quàm illa sit, quam conductor retinendo singulis annis, quibus firma est locatio, tertiam partem eius, quod locationis nomine soluere debet, recuperare possit.

Eam autem ipsam tertiam partem eius quolibet anno retineat, quò ad quidquid erogarit, ipse recuperet.

Si quæ uerò impensæ, ad vsum necessarium pertinentes, facta sint, ad quæcumque summam perueniant; cùm ob eiusmodi impensas conductor eadem ratione partem tertiam sibi in singulos annos retineat. Sin autem ad sumptus, qui necessariò facti sunt, recuperandos non satis fuerit ea tertia pars; nè completa etiam locationis die, à prædiorum possessione, qui conduxit, antequam ei satisfactum sit, amoueatur: sed Ecclesiæ Rectori liberum sit, atque integrum, aut comparata aliunde pecunia, alia ve quauis ratione ipsa prędia de conductore redimere, aut eadem illi ipsi conductori iterum, consentiente Episcopo, locare; idq; tot annis saltem, ut tertiam partem ad minimum in singulos annos eius rei retinendo, quam locationis nomine soluit, id omne, firma adhuc locatione, recuperet, quod ipse erogarit. Si vero qui his conditionibus conduxerint, tertiam ipsam partem quotannis non retinuerint. nè ius sit eis ab Ecclesia, nec à Rectore, qui in ea succedet, partem, quam non retinuerint repetendi, sed eorum culpæ adscribatur.

In ijs autem locationibus, quę à Rectoribus iam ad tempus, ita inita sunt, vt conductores prędia meliora faciant; huiusq; pactionis, vi, atq; ratione ędificia sarta, tectaq; sunt, vel in posterum conductoris sumptibus meliora reddentur; hos sumptus, quos fecerit conductor, ea ratione recuperet, quę à nobis hoc decreto praescribitur; nisi id conuentum sit, vt breuiori tempore soluantur, quàm à nobis statutum est.

Quod si is, qui iam conduxit, & prædia meliora fecit, tertiam eam partem retinere nolit; sed vna tantùm solutione sibi restitui velit id omne, quidquid iam erogarit; partem illam, quam sibi retinere licet, apud hominem aliquem, cui tutò committi possit, quolibet anno deponat, vt sperari aliquando possit, prædia ipsa Ecclesiastica recuperari aliqua ratione posse.

Si verò conductor eam tertiam partem non deposuerit, sed Rectori Ecclesiæ soluerit; Rector, qui succedet, illam ab eo repetere possit, aut in rerum, quæ meliores factæ sunt, rationem referre. Rector autem, qui tertiam hanc partem temerè receperit, dimidia parte fructuum, quos quolibet anno ex ipso beneficio Ecclesiastico percipit singulis annis mulctetur.

Si qui præterea, ob sumptus in prædijs quibusuis Ecclesiasticis factos, creditores sunt; eaq; prædia non ipsi, sed Ecclesiæ Rector quauis ratione possidet, nè ea hypothecæ diutius sint, id quod mutua quadam collusione aliquãdo factum est; in hac ipsa re id curet Episcopus, vt eadem tertiæ partis annua solutione, quidquid in sumptus erogatum est, etiam fructibus sequestri nomine depositis, aut alia ratione, eis restituatur.

Liberum tamen sit Episcopo, in his omnibus, si quando pro beneficij tenuitate, aliave iusta causa, aliquid minus tertia ea parte præscripta in singulos annos solui, aut retineri censuerit; id arbitrio suo scriptis concedere.

Qualiter, & quæ bona capitularia canonicis, & eorum propinquis locari nequeant. Cap. IIII.

N*E liceat Canonicis, alijsve de capitulo bona, redditus, & prouentus, aut exactiones, emolumentave, etiam incerta, ad capitulum quouis modo spectantia, per se, vel per interpositam personam, nè ad modicum quidem tempus, conducere; alioqui contractus omnes irriti sint, ac nulli; & tam locatores, quàm conductores Canonici, Episcopi arbitratu puniantur.*

Item sancimus de eorum propinquis, & consanguineis secundo, vel arctiori gradu iunctis, nisi, quod ad hos attinet, cognita Ecclesiæ vtilitate, Episcopus id scripto concesserit. Exactionem tamen decimarum capituli, etiam ab ijs de capitulo suum ad vsum conduci liceat; facultate ab Episcopo data, cum grauis causa vrgebit: Ac ædes etiam capitulares habitandi causa.

DE RERVM PERMVTATIONE. Tit. XII.

In permutatione cum Parochiali, quòd examen, & non concursus requiratur. Cap. I.

IN Ecclesiarum curatarum permutatione coram Ordinario facienda, ne locum habeat decretum de proponendo edicto examinis causa in vacatione Ecclesiarum Parochialium: Si tamen uel Parochialium hominum multitudo ualde inaequalis est, uel qui permutat, quo tempore Parochiales illas Ecclesias adepti sunt, examen praescriptum non subierunt, fiat tunc de illis experimentum examinis, sed absque concursu. Idem examen sine concursu adhibeatur de eo, qui beneficium simplex commutat cum alio, quod curam animarum habeat; si quando eiusmodi permutatio coram Ordinario fieri iure potest.

DE PECVLIO CLERICORVM. Tit. XIII.

Qualiter clerici defuncti hęredes ad tradenda gratis iura Ecclesiae cogendi sint. Cap. I.

EPISCOPVS, vbi clerici cuiusuis, qui Ecclesiasticum beneficium obtinuerit, mortem audierit, eius haeredes compellat, vt quaecunque scripta, instrumentave, ad illud beneficium pertinentia, quae in mortui Clerici bonis inueniuntur, alteri Clerico, qui in beneficium successerit, ab ęis tradantur gratis, ac ne ullo quidem, uel minimo pretio pacto, aut exacto; etiamsi Clericus, qui decessit in illorum exemplis describendis aliquid sumptus erogarit.

DE TESTAMENTIS, ET VLTIMIS voluntatibus. Tit. XIIII.

Legata ad pias causas qualiter exigenda. Cap. I.

HAERES, vltimarumve voluntatum exequutor, si quae piarum causarum nomine legata, relictave sunt, etiam extra diaecesim ea anni spatio ad summum, aut tempore ab ipso testatore pręscripto, non praestiterit; ab Episcopo, vt ratio iuris postulat, pęnis ipso iure constitutis, omnino cogatur, piam testatoris voluntatem explere.

Nec verò præscriptum illud, vel à iure, vel a testatore tempus ab Episcopo prorogetur; nisi sibi constiterit, quę earum causarum nomine relicta, aut legata sunt, verè præstari non potuisse.

Pro iuribus priorum locorum prosequendis, qui aliquando deligendi. Vicarijque Foranei pro Episcopalibus ne desint. Cap. II.

EPiscopus verò in Parochijs, vbi opus erit, duos probatæ vitæ homines, pietatis amantes, & auctoritate preditos deligat, quorum opera, studio atque adiumento ad piorum locorum, piarumq; causarum iura prosequenda vtatur, quo expedire visum sibi erit.

Vicarij foranei curabunt, vt relicta Episcopo, quàm primùm exigantur; quæ plurima sunt in hac diœcesi.

Notarij de relictis Episcopo rogati, et rogandi, ea non significantes; quando excommunicati sint; ipsisque præmortuis quid agendum; præsensque decretum qualiter publicandum. Cap. III.

QVicunque Notarij sciunt se rogatos, testamenta, aliasve vltimæ voluntatis tabulas de rebus piarum causarum nomine relictis, siue pro male partis, vel furto sublatis, vel de relictis Episcopo, quod frequenter in hac diœcesi accidit confecisse; nisi sex mensium spatio, postquam testatoris mortem scierint, illa Episcopo significarint, & quæcunque in ipsis tabulis à se conscriptis legata huiusmodi facta sint; ij excommunicationis pœnam ipso iure incurrant.

Qui verò in posterum eius generis tabulas, testamentave scripserint, eandem pœnam ipso facto subeant; nisi tribus post mensibus, quàm testatoris mortem cognouerint, pia legata, relictave, Episcopo denuntiarint.

Vt autem Notariorum, qui iam mortem obierunt exemplaria, & quęuis alia scripta, quibus res piarum causarum nomine relictæ aut legatæ, notatæ, ac descriptæ sunt, conquiri possint; Episcopus, propositis etiam pœnis, & censuris, prouideat.

Decretum autem hoc, quotannis, à parochis, populis sibi commissis, bis explicari uolumus.

Decretum contra notarios legata pia non denuntiantes, quotannis promulgandum. Cap. IIII.

DE Notarijs legata pia non denuntiantibus, decretum quotannis die Dominico Aduentus ultimo, et Quadragesimæ secundo, in unaquaque parochiali Ecclesia promulgetur.

Delicta ad vſos pios, quomodo in libro conſcribenda. Cap. V.

QVacunque uerò ad pios uſus uel legata, uel relicta, uel donata ſunt; ea ſibi iam denuntiata, aut alio modo cognita, Epiſcopus, trium menſium ſpatio, in librum certum, ordine referri curet.

Quo præterea libro, quàm primùm eiuſdem iuſſu notentur, quæ deinceps quouis modo ſcierit, ad eos uſus legata, donatave.

Legata incertis pauperibus ab exequutore etiam teſtamentario, ſine Epiſcopi licentia, ne diſtribuantur. Cap. VI.

TEſtatorum piæ uoluntati nè fraus fiat, Epiſcopalis curę eſt: quamobrē, [a] [b] *quæcunque uel res, uel pecunia, cuipiam Sacerdotum conuentui, uel alij cuipiam homini, legata eo nomine eſt, ut pauperibus in eleemoſynam conferatur; ea neque tota, nec uerò pars cuiquam eiuſdem conuentus Sacerdoti,* [c] *neque uniuerſo etiam illorum conuentui, nec ab illo ſibi ipſi, ne paupertatis quidem cauſa, uel ulla egeſtatis ſpecie, diſtribuatur; niſi huius rei facultate ab Epiſcopo, eaq; ſcriptis data.*

Legata certo vſui pio, ne in alios æque pios, ſine Epiſcopi licentia conuertantur. Cap. VII.

QVæ legati nomine relicta ſunt, certo pio uſui, ea ne neceſſitatis quidem cauſa, nec uerò hæredum eius, qui reliquerit, conſenſu, ad alterius rei, quæ neque item pia ſit, uſum conuertantur: niſi Epiſcopus, re tota primùm cognita, d *illius commutationis poteſtatem fecerit; quę iuris permiſſu ab eo fieri poſſit.*

Pro præmortui clerici redditibus, inter eius ſucceſſorem, & hæredem, quod ius ſeruandum. Cap. VIII.

VT litibus, & controuerſijs, quæ vbiq; in hac prouincia permultæ, & uariæ de fructibus beneficiorum, inter hæredes Sacerdotis, clericiue mortui, & illos exiſtere ſolent, qui in ea beneficia ſuccedunt, planè occurratur; cum in ea, illa Iulij Tertij Pont. Max. conſtitutio, eo ipſo de genere edita, in vſum, moremq; inducta nunquam ſit; ius commune in toto hoc genere omnino ſeruari, ex auctoritate Concilij Prouincialis Quinti decernimus; ſublata quacunque etiam conſuetudine, ſtiloue etiam Epiſcopali auctoritate confirmato.

[a] c. Si hęredes iūcta. glo. vlt. ext. eo. de teſtam.

[b] Omnis diſpoſitio ad piam cauſam ſubijcitur iudicio, & arbitrio Epiſcopi. etiam non obſtante cōtraria diſponētis voluntate, c. Tua nobis. & ibi notatur, ext. eod. titu. p Sarn. ſelect. interp. lib. 1. cap. 13. nu. 10. & ſequ.

[c] Clem. Quia cōtingit. vbi Doct. de re lig. dom.

[d] Quādo Epiſcop' poſſit teſtatoris voluntatem commutare vid. Imol. in c. Nos quidem. nu. 22. verſ. vlterius quæritur, ext. eod. ex. eod. de teſtam. Sarn. ſelect. interpret. lib. 1. c. 8. ſub. nu. 24. plenè idem Imol. in l. 3. nu. 5. ff. de cond. inſtit. cui ex aliqua parte, non aſſentitur Didac. hac de re agens in repet. c. Tua nobis. ſub nu. 6. hoc tit. viden.

Pro

Pro piarum voluntatum exequutione, qualiter patrocinator sit eligendus. Cap. IX.

Piarum voluntatum executio, [a] bonorumq́; Ecclesiasticorum defensio omnis, iure Canonum, [b] Ecclesiasticisq́; constitutionibus, Episcopi curæ, fideiq́; commissa est: quamobrem is, vel Cathedralis Ecclesiæ Canonicum, vel alium Ecclesiasticum hominem, arbitratu suo constituat; qui idoneus, earum piarum causarum patrocinium suscipiat atque agat.

Talis electus quid præstabit. Cap. X.

IN eam curam, delectus ab Episcopo, protector incumbat, studio diligenti, vt & voluntatibus pijs satisfiat, & bona Ecclesiæ recuperentur, & locis, operibusve pijs fraus nulla, vel minima, quoad eius fieri potest adhibeatur.

Præcipuè autem in eo euigilet, vt piarum causarum aduocati, & procuratores ne officio vsquam desint, quod earum procuratio, ac defensio ipsis commissa deposcit.

Singulis hebdomadis, semel ad minimum, & procuratorem fisci Episcopalis, & illos conuocet, quibuscum deliberationem, rationemq́; omnem, vt diligentissimè potest, ineat; tum de pijs legatis exequendis, tum de Ecclesiæ bonis recuperandis, atque tuendis.

Quæ ab ipsis aduocatis, procuratoribusve, vel ab alijs, quorum interest, in dies singulos, prout vsu venit, exponi solent, ea studiosè, attenteq́; audiat: si quæ verò cognouerit in eo statu versari, vt necesse habeant aliquo officio adiuuari, aut tandem ad exitum perduci, is omni studio, etiam pro officij sibi commissi munere, videat, ac procuret opportuna, ad rem adiuuandam, conficiendamve remedia. Quamobrem, & Vicarium Generalem, & aliquando Episcopum, & iudices alios, quibuscum agendum est, toties adeat, quoties adiumento opus erit ad causam.

[a] Executio, vt Episcopo bene committatur, vid. in superius citatis locis, præsertim in c. si heredes. & in c. Tua nobis. extr. eo. tit. de test. Quibus accedit imperialis sanctio Iustiniana in auth. de Eccle. tit. §. si quis autē pro redēptione captiuorū. col lat. 9.

[b] Vide sup. de reb. Eccles. non alien. ca. 13.

Vt pia legata, decimæ, & primitiæ persoluantur, quid in visitatione Episcopus agat. Cap. XI.

QVoniam de pijs legatis, decimis, primitijsq́; decreta permulta contra debitores, synodis prouincialibus promulgata sunt; nihilominus istorum calliditatibus, rursusq́; eorum, quibus debentur, commodo non adhuc satis consultum, ac prouisum est. Quamobrem Episcopus, vel ipse per se, vel per Vicarios, visitatoresve suos, etiam in uisitationis munere, de pijs legatis accuratè, diligenterq́; inquirat; accersitisq́; etiā ad se, si videbitur, hęredibus, [c] alijsve, qui ea exequi præstareve debent de illis ipsis decernat; certumq́; præterea tempus, quo illi pręstent, omnino constituat. Atque eorum quidem omnium, & singulorum, qui illa præstare debent, nomina edi, in tabellamq́; certam referri iubeat; quę in vniuscuiusque Ecclesiæ Parochialis sacristia, loco conspicuo affixa, propositave sit. Siquis verò eorum, qui in eam tabellam relatus est, ad

[c] Qui detinēt pia legata, et soluere nolunt grauiter peccant sacrilegium

con-

constitutum tempus legata, quæ debet præstare, neglexerit, prætermiserit vi; arbitrio Episcopi puniatur; nisi re ipsa, quamprimùm legata, quæ debet, persoluat. Id quoque ipsum de illis, qui decimas, & primitias debent, hoc decreto planè constituimus, & sancimus.

commit- tunt, & ... ... excommunicandi ... ate pro- bat. Archiepisc. Florent. in sũma. par. 2. tit. 1. c. 21. §. 3. quẽ refert, & sequit Rebuff. in prax. trac. de sent. ... expulsion. num. 85. Tom. 1.

DE SEPVLTVRIS. Tit. X V.

Qualiter pro moribundo Episcopo circumuicinus incitandus. Cap. I.

PIVM *Sanctorum Patrum institutum ad concelebrandas Episcoporum exequias iamdiu intermissum, reuocantes, statuimus, vt, Episcopo mortuo, vel morti proximo, tres primi de capitulo præsentes vicinum Episcopum, vel eo impedito, alium inuitent,* a *qui statim veniat, ac, si viuum Episcopum inuenerit, accuratissimè consoletur, & ea officia præstet, quæ ad animæ salutem, tali tempore requiruntur.*

a Funus Episcopi

Episcopi corpus qualiter custodiendum, exequiæ celebrandæ, preces fundendæ, prouincialesq; episcopi propterea monendi. Cap. I I.

M*Ortuum verò vnà cum sæculari, & regulari Clero, solenni more, ad sepulchrum prosequatur.*

Nihil autem Episcopus, pij huius officij gratia, impensæ, vel quouis alio nomine, à quoquam exigat.

Eius tamen expectationis causa, corpus Antistitis ne amplius quadraginta horis insepultum iaceat.

Interea verò curet capitulum, vt custodiatur corpus, & circum ipsum frequentes ex clero sint, qui pro eius anima preces Deo faciant.

Eidem capitulo hoc munus iniungimus, vt primo quoque tempore, prouinciales Episcopos omnes de Episcopi morte faciat certiores; qui in Ecclesijs Cathedralibus Missam solenni cæremonia pro eius anima celebrandam curabunt: et publicis supplicationibus, ac precibus indictis, Deũ piè, sancteq; deprecabuntur, vt orbato gregi Pastorem dare velit, iuxta cor suum.

In Episcopi exequijs quot cærei, & à quibus exhibendi. Cap. I I I.

I*N exequijs eius plures viginti quatuor cæreis non accendantur; idq; impensa vacantis Ecclesię, nisi extent defuncti bona, vel alius sit, qui de iure, aut consuetudine sumptum facere debet.*

Epi-

Episcopus negligens pro alterius funere qualiter puniendus: anniuersariaque quamdiu in Cathedrali, & quorum sumptibus fiant. Cap. IIII.

EPiscopi negligentia in comprouincialis Episcopi funere, à Synodo Prouinciali; Canonicorum, & cleri, à successore Episcopo grauiter puniatur.

Sacra anniuersaria pro mortuo Episcopo quotannis fiant in Cathedrali Ecclesia; quamdiu proximus eius successor in Episcopatu vixerit, viuentis Episcopi, & capituli sumptibus.

In funere agendo quale tempus, & quas prosequantur, quot cruces requirantur. Cap. V.

VT vetus Ecclesiæ institutum, mortuorum funus pijs precibus, & officijs solenni more prosequendi, multis locis auaritia, ambitione, vel negligentia deprauatum, ad pristinam pietatis rationem in hac nostra diœcesi reuocemus; clericis quibuscunque, cuiusuis dignitatis sint, etiam Canonicis Cathedralis, & Collegiatarum Ecclesiarum, cęterisq; omnibus hæc seruanda proponimus.

Ante solis ortum, & post occasum, mortuum & efferri, & ad sepulturam recipi prohibemus, absque nostra licentia, vel Vicarij nostri.

Singularum Cathedralis, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum clericis, qui in funus venerint, vna tantùm suę Ecclesię crux pręferatur; neque aliæ in funere deferantur; nisi, quas suus quisq; clerus subsequatur. Quòd si alij quoque clerici inuitati fuerint, eius Rectoris, qui inuitarit, crucem prosequantur.

Cum de sęculari ad regularem Parochiam defertur cadauer, quid obseruandum. Cap. VI.

AD tollendas controuersias, quæ magna populi offensione, quandoq; inter regulares, qui beneficia curata obtinent, vel in eis curam animarum exercent, & Parochos seculares, in efferendis mortuis oriuntur; statuimus, cum ex Parochia, cui secularis Sacerdos præsit, mortuus effertur, vt in Parochiali Ecclesia sepeliatur, cui regularis sit præfectus, vel contra; tunc vtrique Parochi, superpelliceo, & stola induti, pares progrediantur. Reliqui verò regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere debent, ex constitutione Gregorij XIII.

Sub dat. Rom. die 15. Iulij. 1583. in Bull. sub nu. 86.

Qualiter pro funere, clericorum conuentus, progressusque fiat. Cap. VII.

CUm mortuus efferendus erit, cuiusuis Ecclesiæ Clerus, qui vocabitur, in vnam proximam mortui ædibus ecclesiam, congruo processionis ordine conueniat: vnde omnes ordine prodeũtes, bini canentes psalmos, aliasve

sacras

sacras preces, mortuum ab eius ædibus ad sepulturam commitentur.

Cum ad Ecclesiam venerint, omnes corpus, suo item ordine, circumstent, instituta officia celebrantes; nec prius discedant, quàm corpus in sepulchrum illatum fuerit.

Deinde singularum Ecclesiarum clerici eodem ordine, quo venerant, crucem preferentes, ad Ecclesiam suam redeant; nisi aliquando aliud Episcopo iusta de causa videatur.

Cadauer, Feretrumque tegentia, cęreique cui cedant: Quæ item pro funere persoluenda, & fieri per Episcopum curanda. Cap. V I I I.

Clerici Ecclesię, in qua mortuus humatur, eius vestes, hæredibus inuitis, ne sumant; sed ijs, ad quos pertinent, reddant.

Candelæ omnes, cærei, & quæ intortitia vocantur, quæ circum crucem, & cadauer ad Ecclesiam adferuntur, & alia, quæ circa Feretrum, & in altaribus, ac reliquis in locis, dum diuina officia in funere celebrantur, hæredum impensa accenduntur; ita oblata esse intelligantur; vt eius Ecclesię sacristię, in qua mortui corpus humãdum erit, addicta sint; nisi rector pauper in suos, vel alios Ecclesiæ vsus conuertere maluerit.

Excipimus autem ea, quæ clericis cuiusuis generis, eleemosynæ causa dari solent; & quę funeralium nomine Cathedrali, & Parochialibus Ecclesijs ex sacris Canonibus debentur, quibus nihil obsit, quominus quartam funeralium, quæ solita esset persolui ex decreto Tridentini Concilij, consequi possint.

Si mortuorum hæredes ita se impiè gesserint, vt religiosum exequiarum institutum negligentes, cruci, clericis, & funeri debita lumina adhibere nolint; ab Episcopo ea cogantur comparare, quę necessaria videbuntur.

Pallium, à quibus parandum, & pro eo quid soluendum. Cap. I X.

In singulis Parochijs, communibus eorum sumptibus, qui sunt in Parochia, comparetur pallium, quod mortuo imponi solet: idq; omnibus in funere gratis commodetur: quòd si parochiani id recusarint, singuli Parochi & alij Ecclesiarum curatarum rectores pallium ad huiusmodi vsum emant; pro quo mortuorum hęredes illis minimum aliquid largiantur.

Pro funeribus quibusdam qui persoluendum: modus pulsationis campanarum præscribendus. Miserabilium cuius impensa. Sordida item procuratio, non autem licita acceptio deuitanda. Cap. X.

In Ciuitate, & diœcesi, pro modo laboris, aliquid minimum detur curatoribus exequiarum, cæterisq;, qui dant operas in funere; & ijs, qui cam-

panas

panas pulſant; quibus etiam, quandiu in exequijs campanas pulſare debeant, arbitrio ſuo præſcribat Epiſcopus.

Miſerabiles perſonæ, quibus mortuis, aut nihil ſupereſt, aut ita parum, vt ſua impenſa humari non poſſint, à parocho, ſumptibus Eccleſiæ ſepeliantur.

rident. Concil. ſſ.; 22. decre de ob ru. & ut. in lebrat. iſſæ. erſ. in; unis.

Exequiarum, ſepulturæ, & anniuerſariorum cauſa, nemini quidquam paciſci, liceat; neque quid aliud committere, quod ſimoniacæ labis, aut ſordidæ auaritiæ ſuſpitionem habeat.

Pias tamen conſuetudines in his ſeruari iubemus; cuius rei Epiſcopus curam ſuſcipiat, qui habita & locorum & perſonarum ratione, in funeribus, & exequijs, quæ pia inſtituta ſunt, & conſuetudines laudabiles, arbitrio ſuo iubeat obſeruare, ſacrorum Canonum cenſuris; contumaceſq́ compellat omni iuris remedio.

Pia etiam legata exigi volumus; neque ea quæ eleemoſynę cauſa vltrò data fuerint, accipi prohibemus.

Oratio, vel concio funeralis qualiter haberi, & celebrationes diuinorum ſuaderi debeant; aliàs in his, & ſimilibus delinquentes puniéntur. Cap. XI.

NEmini quemquam in funere oratione laudare liceat; niſi & eum, quem laudare uelit, Epiſcopus dignum cenſuerit; & laudationem ſcriptam ante probarit: Liceat tamen in funere concionem habere, quę tota referatur ad humanam miſeriam, fidelium oculis proponendam, omneſq́ ad uigilandum cohortandos, nè cum uenerit Dominus, hora, qua non putarint, inueniat eos dormientes.

Caueant autem parochi, & alij Eccleſiarum Rectores, nè quod pietate adducti ſuadere debeant, mortuorum hæredibus, & anniuerſaria officia illorum cauſa celebranda curent, id cupiditate impulſi, moleſtius flagitent; qua in re ſi peccarint, Epiſcopi arbitrio puniantur.

Quicunque laicus, uel ſæcularis clericus in ijs deliquerit, quæ his decretis, & ſequentibus pręſcripta ſunt, ab Ordinario loci, graui pœna afficiatur.

Capituli ſumptibus canonici, vel ibidem habentis dignitatem funus fiat. Miſſa etiam, tum conuentualis tum à quibus ſingulis pro eo celebretur. Cap. XII.

CAnonici mortui funus, eiuſve, qui eiuſdem Eccleſiæ, in eaue, dignitatem obtinebat, Capituli ſumptibus, à reliquis Canonicis fiat; tum pro eius animę ſalute Miſſa conuentualis celebretur; & unuſquiſque item canonicus, miniſter ve eiuſdem Eccleſiæ, qui ſacerdos ſit, miſſam itidem pro eo celebret.

Paro-

Parochus vrbanus, & diœcesanus, in infirmitate qualiter visitandus, & curandus; eiusque funus agendum, & pro rehabendove successorem orandum. Cap. XIII.

Parochum vrbanum ægrotantem, & is, qui vicinior est Parochus, & clerici in illa regione, vbi æger est Præfectus; diœcesanum verò itidem, & vicinior Parochus, & Plebanus, vel Archipresbyter, vel Præpositus, in cuius Plebaniæ aut Archipresbyteratus, Præpositurę ve finibus ægrotus habitat, statim inuisant, cum eius ægritudinem, morbumve acceperint, tum post crebro ad eundem veniant; illaq; omnem officia præstent, quæ ad animæ salutem, ei tum maximè necessaria sunt; sacram Eucharistiam, & cum opus erit, sacrum Extremæ vnctionis Oleum idem Parochus vicinior ministret; & illius morientis animam Deo religiosis precibus commendet. Eius mortui funus vniuersi illius regionis, in qua ille habitarat, Præpositurę-ve, Plebanatus, aut Archipresbyteratus Parochi obeant: nisi Foraneus illius Regionis Vicarius minorem numerum statuendum censuerit.

Primò item post eius obitum die, eorum vnusquisque pro ipsius animæ salute Missæ sacrificium faciat. Quòd si eo die pro mortuis fieri ex ecclesiæ instituto vetitum sit; alio proximo die, quo interdictum non sit, omnino fiat.

Decem præterea, ad summum dierum spatio, omnes in ecclesiam conueniant, quæ eis à clericorum Regionis Præfecto, aut Vicario foraneo præscribetur: qua in ecclesia pro mortuo Rectore missam conuentualem solenni ritu celebrent; tum supplicationibus, & precibus Deum piè, sancteve orent, vt orbato gregi Rectorem dare velit, iuxta cor suum.

Quicunque verò eiusmodi pietatis officia præstiterint, eorum nomine, causave nihil neque exigant, nec petant.

Is verò, cui vacantis ipsius Parochialis ecclesię ab Ordinario administratio commissa est, fideles illius Parochiæ incolas sæpe hortetur, vt omni intima animi pietate, à Deo Rectorem precentur, qui illius ecclesiæ curationem gerere rectè possit.

Quando, & à quibus pro Episcopo & canonicis defunctis sacrum fiat. Cap. XIIII.

Postridie illius diei, quo omnium fidelium defunctorum commemoratio fit, ex antiquo Ecclesiæ instituto; & diuinum officium, & Missæ sacrum pro mortuis, ritu solenni, in Ecclesia Cathedrali ab Episcopo, & Capitulo fiat pro suæ Vrbis Episcopis, qui mortem obierunt: reliqui præterea singuli sacerdotes pro iisdem illo ipso die sacrum faciant. Die proximè sequenti, pro mortuis Canonicis, & aliis de capitulo Ecclsię suæ, à singulis Capitulis, & Cathedralis, & collegiatæ Ecclesiæ fiat.

Mox subditi intellecta morte, à parocho oratio habenda, & signum pro ea dandum. Cap. XV.

CVM nullum pietatis officium parochus in eorum, qui fidei curæq; suæ cōmissi sunt, salute adiuuanda prætermittere vllo vnquam tempore debeat; tum hoc etiam, audita Parochialis cuiuspiam incolæ morte præstet; vt statim psalmum, Deprofundis, sanctè dicat, & omni animi pietate, menteq; supplici, orationem adhoc officij genus pertinentem habeat; vt diues in misericordia sua Deus, illius animæ misereatur, cuius etiam ipse in die iræ rationem est redditurus. Vt verò à fidelibus pro mortuo oratio fiat; idem signum det campanæ sono, quo significatur Aue Maria.

Sepulchra, nisi cum licentia, in ecclesia sunt construenda. Cap. XVI.

NE sepulturę locus quouis nomine cuiquam detur: neve sepulchra fiant, construanturve in vlla quauis Ecclesia, sine Episcopi concessu scriptis.

Vbi non habenda sepulchra, & alibi construenda. Cap. XVII.

Ioan. de Sylua in tracta. d. Ben. par. 1. q. 5. n. 106. in trac. To. 15. p. 1.

IN Choro autem, vel capella maiori, nullo modo.
Nec verò in alijs Ecclesiæ locis propè altaria, nisi tam longè sepulchra distent, vt sepulchrale os à scabello, seu bradella altaris procul absit, spatio saltem cubitorum trium. Quæ autem propius extructa iam sunt, omnino amoueri, obstruive decernimus.

Qualiter construenda. Cap. XVIII.

FOrnicato opere sepulchra fiant; quæq; solo Ecclesiæ nullo modo extent, emineantve; sed illud planè adæquent.

Debito ordine disponantur. Cap. XIX.

AB vtroque Ecclesiæ latere dextero, scilicet, ac sinistro, eo ordine disposita extruantur; vt è regione sibi singula respondeant.

Quæ requirantur opertoria, nec fine licentia effigienda, & inscribenda. Cap. XX.

OPeriantur, nè vllo vnquam tempore fœtĕāt, duplici integumento, quod forma quadrata. è lapide solido sit; ita tamen, vt inferius integumentum è rudi, illud autem superius è polito lapide struatur, Ecclesiæ pauimento æquale; quod item sepulchrali ori vndiq; aptè cohæreat.
In quo superiori, integumento, ne crux, sacraq; alia imago sculpatur.
Ne rursus imago alia, vel literæ, aut aliud omnino quicquam, quod extet,

atque

atque emineat; neque quod ab Episcopo prius probatum non sit, vel ab eo, cui ille id munus dederit.

Cœmeteria, erecto intus signo Crucis, sepienda. Cap. XXI.

COemeteria, vt muro, vel aliàs tutè vndique sepiantur, & eorum ingressus bestijs occludatur; curet Episcopus diligenter.

In eorum medio Crux firmiter erecta sit; quam aliquo etiam decenti integumento operiri conueniens erit.

Quando missam, vel collectã pro defuncto Episcopo singuli sacerdotes celebrent; & propterea qualiter monendi sint. Cap. XXII.

SIcut Episcopus dum in vita est, sanctę Pastoralis solicitudinis studio debet saluti animarum inuigilare; ita illud cum omni ratione coniunctum est, vt, post eius obitum, Ecclesiastici ordinis homines, & laici item, quorum curæ, gubernationiq́, pastorali præfuit, grata, piaq́, memoria Episcopales vigilias, ac labores, quibus ille in eo munere gerendo perfunctus est, prosequantur, pro illius anima in primis Deum religiosè præcantes.

Quamobrem, præter ea, quę de Episcoporum exequijs primo Concilio Prouinciali sancita sunt, hoc etiam decernimus, vt parochi, et sacerdotes singuli, tum vrbani, tum diœcesani, vbi primùm de obitu Episcopi nuntiatum est, nouem singulis post eum nuntium diebus, Missam de mortuis pro illius anima celebrent: aut saltem quo die Missa pro mortuis dici non potest, statam pro defuncto Episcopo orationem dicant, vt in æterna recipiatur tabernacula. Capituli verò sit, de Episcopi obitu, diœcesanos parochos certiores quamprimum facere, eosdemq́, huius officij monere.

Pro defuncto Episcopo deprecetur populus, à parocho propterea monendus. Cap. XXIII.

POpulus itidem pro paternæ solicitudinis, Charitatisq́, officijs, quæ ille cuius pro omnium salute præstitit, hoc communi parenti mortuo reddat; vt religiosis precibus, alijsq́, pijs suffragijs illius animam adiuuet. Ad quam sanè rem suum quisq; populum parochus, cum vsu venit, ijs præsertim nouem diebus hortetur accuratè, ac diligenter.

Humatum corpus sine licentia non asportandum. Cap. XXIIII.

NE vnquam ex vlla cuiusuis ordinis Ecclesia mortui corpus, perpetuę sepulturæ traditum, asportari liceat; nisi facultate ab Episcopo impetrata, ea literis nominatim exarata.

Occisi cadauer alienum qualiter asportari non prohibendum. Cap. XXV.

PArochus, intra cuius parochiæ fines, aliquis alienæ parochiæ occisus est, eius cadauer liberè aliò transferri nullo prætextu prohibeat: nihilq́; ea de causa accipiat. Si verò translatio ea cum funere sit liberum ei sit, vti iure suo.

Pro funeribus, anniuersarijsq́ue concelebrandis, qui, & qualiter adhibeantur. Cap. XXVI.

FVneribus, & anniuersarijs concelebrandis, cum rector Ecclesiæ præter clericum ministrum suum, alios etiam Sacerdotes, clericosve, quorum ministerio, operave vtatur accrescere, adhibereve necesse habet: hoc ordine, nisi aliud defunctus, hæredesve illius voluerint; illos, euocet; primò scilicet, si quos habet, illius animarum curæ gerendæ quouismodo socios, collegas, adiutoresve, tum illius Ecclesiæ titulares, vel Canonicos, vel Chori ministros, vel demum capellanos item, deinde Clericos alios, Ecclesiasticæ functioni, officiove in ea Ecclesia addictos, adscriptosve; tum præterea alios, quos mortui hæres, aut is, cuius interest, accersiri, euocarive maluerit. Nec verò plures adhiberi vllo prætextu, etiam huius decreti, liceat, quàm ille velit, vel Sacerdotes, vel alios, etiam Clericos tantùm, puerosve clericali vestitu indutos, etiam quos illi euocati secum duxerint; neque rursus ad eleemosynā, emolumentive cuiusuis generis eo nomine percipiendi, partem vllam, neque denique vllum non vocatum admitti.

Pro funere, & alijs officijs, vltra debitam sibi pro persona sua tantùm, mercedem aliquam quisquam nè accipiat. Cap. XXVII.

ILlud præpositi, Archipresbyteri, Parochi, Rectores, & alij quicunque Clerici caueant, nè ad funus ducendum, aut officia pro mortuis celebranda alios pro se mittant, emolumentum, aut eius partem ipsi percepturi; neque secum pueros, aut Clericos ea spe perducant, mittantve, vt eleemosinæ, quæ illis data erit, participes ipsi sint; nec sanè verò vllam item partem, vllo quouis prætextu, etiam sponte oblatam, capiant; neq; item qui mittuntur, plus capiunt, quàm si proprio solùm nomine vocati essent.

Certa hora ducendi funeris constituatur. Cap. XXVIII.

FVneris ducendi certa hora constituatur, qua omnes, quicunque euocati sunt, conueniant, vt nulla interposita mora, ad illud procedatur.

Nè

Nè quid superstitiosum circa pheretrum, & mortuum fiat, caueatur. Cap. XXIX.

Cautio sit, ut nè simplices homines, quicquam superstitionis causa apud mortuum in pheretro, aut in eius manibus ponāt, aut aliud, quod superstitionis speciem præseferat, aut suspicionem habeat, committant.

Qua ad Ecclesiam via in ducendo funere progrediatur. Cap. XXX.

Cadauer cum effertur, via procedatur, quæ à domo ad Ecclesiam recta, ac breuis sit; si verò usque adeo breuis, & compendiosa est, ut ordines eorum, qui funus committantur, intra illius fines contineri non queant; tunc via paulò longiori funus ducatur; idq; iussu, concessu ve Sacerdotis, qui funeri, præest.

Cærei accensi manibus deferendi. Cap. XXXI.

Omnes, tum qui dignitates obtinent, tum Canonici etiam Cathedralis Ecclesiæ, tum alij præterea quicunq; clerici, quibus in funere candelæ, aut cærei, intortitia ve dātur; eas, ea ve accensa in funere manibus ipsi deferant.

Sermo funeralis in Ecclesia habendus. Cap. XXXII.

Sermo si quis in funere habebitur, non domi, aut alio eiusmodi loco, sed in Ecclesia habeatur.

Cap. XXXIII.

NE cænotaphijs, aut quas vocant, tumbis, pallia altarium adhibeantur.

Quando eleemosyna pro defuncto, est clero distribuenda. Cap. XXXIIII.

ELeemosyna, quæ Clero ob funus, aut defunctorum officium datur, nè spectante populo, sed eo remoto, locoq; separato, factis exequiis, officijs ve, distribuatur.

Pactio, pro cæreorum funeralium parte restituenda, nè fiat. Cap. XXXV.

NE pactiones de funere, aut de exequijs pro mortuo celebrandis, cum defuncti hærede, aut alio, ad quem pertineat, à Parocho, alio ve, ea conditione fiant, ut certa cæræ pars, quæ exequiarum officijs, supererit, ipsi hæredi, aut alteri restituatur.

Nè pro funeris, & exequiarum mercede habenda, aliquod pignus capiatur. Cap. XXXVI.

NE Parochi, alijve Clerici, neque item exequiarum curatores, alijve, quicunque in funere operam ponunt, pignora capiant, quibus sibi caueant de funerali eleemosyna, aut de eorum operæ in funere præstitæ mercede.

Singuli cuiusuis congregationis, pro funeralibus, consueta eleemosyna contenti sint. Cap. XXXVII.

ECclesiæ Cathedralis, vel colligeatæ capitulum, ac singuli de capitulo in funere, funerisve officio, contenti eleemosyna sint, quæ generatim ipsi vniuerso capitulo, aut sigillatim vnicuique de capitulo datur.

Solita merces custodibus, cruciferis, & campanas pulsantibus tribuatur. Cap. XXXVIII.

QVi verò Custos, vel Crucem prætulerit, vel campanas pulsauerit, tunc ille accipiat, quod eo nomine tantùm dari statutum est.

Quòd solita merces ijs, qui opus aliquod funeri impendunt, & non alijs soluatur. Cap. XXXIX.

QVi funeris curationem aliquam habere solent, vtpotè Antiani, alijq; quocunque nomine vocati; qui item corpori sepeliendo operam nauant; eos accipere non vetamus, quod pro officio suo, quod ipsi præstiterint, dari consueuit.

Eius verò generis homines, & alij, qui in funus se ingerunt, nec quicquam operæ ponunt; nihil omnino consequantur.

Pro sepultura quando nihil percipiatur. Cap. XL.

De sepultura pretiū, etiā coacti, non debem⁹ accipere, hoc probat. cap. postquā 13. q. 2.

PRo loco, in quem mortuus infertur, à nemine, ne sacristiæ quidem, aut fabricæ Ecclesiæ, aut Confraternitatis alicuius, alteriusve pij vsus nomine quicquam prorsus exigatur; piæ tamen & laudabiles consuetudines, vt supra iussum est, in hoc etiam Episcopus seruari iubebit.

Qui pro funeralibus, aliter puniendi, nihil percipiant. Cap. XLI.

QVI in funere, officijsve funeralibus, vel exequijs quicquam, vt infra, peccarit; eius funeris, officijve funeralis omni eleemosyna, emolumentoq; careat omnino; pœnaq; sit Episcopi arbitrio, tam ei si acceperit, quàm præfecto, rectorive, qui dari curarit, consenserit, permiseritve.

Quicunq; à funere, funeralibusve officijs eiusmodi abfuerit.

Qui funere, officiove pro mortuis non peracto discesserit, quod fit postquam corpus sepulturæ traditum fuerit.

Rursus, qui non peractis funeralibus officijs discesserit.

Qui item habitu, prout Episcopus præscripserit, non conuenerit, interfuerit ve.

Qui item alia commiserit ex ijs, ob quæ, Episcopi iussu, pro absente habendus sit.

Qui item funeris, exequiarumve curatores, vtpotè Antiani, vel alio vocati nomine, per se muneris sui partes non obierint.

Sepulchra pro quibus, & qualiter construenda. Cap. XLII.

Omnis Parochus ad Parochorum, & capitula ad dignitatum, & Canonicorum vsum sepulchrum faciendum curent, ad præscriptum instructionis fabricæ.

Qualiter in laicorum oratorijs, ecclesijsve aliquos sepeliri non permittatur. Cap. XLIII.

Ne in confratriarum, scholarumve oratorijs, Ecclesiisve cadauera, etiã sodalium sepeliri liceat; nisi id licere ex certis priuilegij tabulis, aut consuetudinis immemorabilis vsu constet Episcopo. Vbi verò confratribus ius sepulturæ tantùm concessum est; alij nemini, neque electionis etiam iure, ibi sepeliri liceat; sed ne confratribus quidem ipsis, nisi per sex menses ante obitum quisque in sodalitio ritè adscriptus sit. c. Vnicuique. & sequen. de conse. dist. 1.

Parochus prædecessoris sui anniuersaria celebret. Cap. XLIIII.

Parochus illius, qui proximè præcessit Parochi anniuersaria, stato die, quo ille obijt, celebratione Missæ Parochialis agat; sin autem pro festi, solennisq; diei ratione, tunc agi non liceat, alio die proximè antecedente, quo licebit, pro illius animæ salute, piè, religioseq; exequatur.

Clericus qualiter indutus ad tumulum est afferendus. Cap. XLV.

Clericus mortuus vestitu clericali Ecclesiastico, quem ordinis sui ratio deposcit, indutus efferatur; Diaconali Ecclesiastica veste Diaconus; Sacerdotali Sacerdos; Clericus superpelliceo, tonsuraq; ornatus; itidemq; alij pro ordinis Ecclesiastici gradu. Ioan. de Sylua in tract. de Ben. par. 1. q. 5. n. 129. in tract. To. 15. par. 1.

Qualiter maiores minoris gradus defunctos non efferant. Cap. XLVI.

Mortuum, quouis etiam generis, gradus, dignitatisve nomine illustrem laicum, Ecclesiastici homines ne efferant: ne item inferioris ordinis Clericum, qui in superiori ordine constituti sunt.

At verò Subdiaconum Subdiaconi; Diaconum Diaconi; & sic ordine cæteri; nisi necessitas aliquando suadeat, digniores ab inferioris ordinis hominibus efferri. Sylua vbi supra. nu. 128.

Defunctum Episcopum qui efferant. Cap. XLVII.

EPiscopum uerò mortuum ij, qui in Ecclesia Cathedrali dignitates obtinent, & Canonici Sacerdotes, & ij digniores efferant.

Laicos qui efferant. Cap. XLVIII.

LAicum autem laicalis ordinis homines; quod officium etiam, qui laici piæ alicui confratriæ adscripti sunt, præstare poterunt.

Lumina in funere quando non extinguenda. Cap. XLIX.

LVmina, cerei, funalia, intortitiave in funere nè restinguantur; nisi sacro officio, etiam sepulturæ, ritè absoluto, atque expleto.

Missa pro sepeliendo celebranda. Cap. L.

MIssa, cum mortui corpus sepelitur, [a] quando commodè fieri potest, pro eo piè celebretur: id quod & Canonum iure, & sacrorum rituum libris cautum est.

[a] Durā. ī ration. diuin. offic. De offic. mor. lib. 7. ca. 35. n. 17. Io. de Sylua ī trac. de Ben. par. 1. q. 5. nu. 123 & seq. in tract. To. 15. par. 1.

Quousque cadauer humatum sit, non à laicis, sed à clericis tantum officium integrè persoluatur. Cap. LI.

NE laici, etiam confratres, aut alij societati adscripti, sed Ecclesiastici homines, mortuo, cuius funus agitur, totum officium sepulturæ præstent; ita ut, quæ preces, quiuè sepeliendi ritus ei ex Ecclesiæ instituto, cōsuetudineve adhibentur, eorum omnium officium non ipsi laici, sed Sacerdotes, & clerici eo nomine vocati, perfectè expleant, quoad illius corpus humatum, sepultumve est.

Dies, quibus anniuersaria non celebrantur. Cap. LII.

NE die Dominico, & festo, [b] qui Ecclesiæ præcepto, consuetudine, uoto ve colatur, anniuersaria agantur; quæ si certo aliquo festo, is, qui decessit pro se agi præscripserit; alio proximè præcedenti die, cum pro officij ratione licet, celebrentur.

[b] Durā. vbi sup. nu. 16. & seq. vers. Anniuersa tiū autē. l'oā. d Sylua loco superius citato. num 123.

Missa conuentualis, quando etiam pro mortuo celebranda. Cap. LIII.

SI quando autem die Dominico, festove, mortuum efferri, & in sepulturam tradi contigerit; pro eo Missam conuentualem, ad præscriptum Romani Ritualis, celebrari licebit.

Qualiter celebranda pro defunctis, à parocho prius denuntientur. Cap. LIIII.

IN omni Ecclesia Cathedrali,[a] & Parochiali, singulis dominicis, anniuersaria, quæ in hebdomadam proximè sequentem, in ea Ecclesia celebranda erũt, fidelibus denuntientur. Idem de septimo, & trigesimo, & alio eiusmodi officio præstetur: qua in denuntiatione, Parochus cohortatione illos exciteт ad orandum pro mortuis, proposita etiam humanæ uitæ conditione.

a Quare certi dies i mortuorũ cõmemoratione seruentur vide cap. Quia. 13. q. 2. lati de hoc differit Durand. d. lib. 7. d of. mort. c. 35. nu. 5. & seq. sequitur Io. d Sylua vbi supra. nu. 118. cum seq.

Defuncti non, nisi quot horis elapsis, sepeliendi. Cap. LV.

DElatum ad nos est, nonnullas ex eo offensiones oriri, quòd corpora mortuornm, eorumq; præsertim, qui repentina morte decesserunt, in sepulturam nimis præpropere, atque adeo celerius, quàm par est, tradantur: Quibus offensionibus, ut opportunè occurratur; decernimus, nè in posterum corpus aliquod sepeliatur, nisi duodecim saltem horis, postquam spiritum exalauit, Verùm si quem de improuiso mors, aut morbi alicuius repentina vis occupauit, is nè in sepulchrum inferatur ante vigesimam quartam huiusmodi repentini euentus horam; nisi secus Episcopo, eive videbitur, cui ipse id curæ dederit.

De Parochijs. Tit. XVI.

Fontes baptismales qualiter habendi. Cap. I.

SIngulæ Parochiales Ecclesiæ singulos fontes habebunt; in quibus diligenter toto anno seruetur aqua baptismatis solenni ritu benedicta.

Edictum pro concursu Parochialis vacantis, qualiter proponendum. Cap. II.

CVM primùm Episcopus Parochialem [b] Ecclesiam vacare cognouerit, ad Cathedralis, & vacantis Ecclesiæ ianuam publicum edictum per totos decem dies ipse propositum esse iubeat; quo omnes inuitentur, qui volent examinari, vel alios examinandos nominare; vt transacto præstituto tempore, examen conficipossit; ac deinde orbato gregi, ex ea formula, quæ in constitutione [c] Pij Quinti sancita est, quam seruare omnes integrè debent, idoneus rector præficiatur.

b Cõcil. Trident. Sess. 24. ca. 18. de refor.

c Sub dat. 15. kal. Apr. 1566. nu. 32. i Bul fol. 972.

Quando cura parochialis collegio imminet incertæ personæ demandanda, quid ab eo præstandum. Cap. III.

QVAE Ecclesiæ collegiatæ peculiarem Parochiam habent, neque eius Parochiæ curatio ad certas personas ex officio pertinet; in ijs curet

Episcopus, vt quibus ea ipsa cura committetur, certum stipendium, aut emolumentum ad eorum vitam honestè sustentandam, ipsius Episcopi arbitrio, à capitulo, vel ab ijs, ad quos spectat, attribuatur.

Quæ in prouisione parochialium, eadem, & aliorum beneficiorum aliquod curæ animarum onus habentium, ratio habeatur. Cap. IIII.

Q*Væcunque & examinis, & approbationis, & collationis, prouisionisve ratio, omnisq́; alia diligens cautio, in Ecclesiis Parochialibus, cuiquã ex decreto Tridentino sancita, adhiberi debet; illa ipsa omnis in capellanijs, ceterisq́; beneficijs Ecclesiasticis, quocumq; nomine nuncupatis, immò verò in ipsis etiam Ecclesiæ, vel Cathedralis, vel collegiatæ portionibus, quibus ab institutione, vel consuetudine, aliove quouis iure, & nomine, onus, munusve, animarum curæ, vel exercendæ, vel coadiuuandæ incumbit, aut coniunctum est conferendis, in aliove prouisionis eorum modo, teneatur, ac seruetur omnino.*

Inopiæ Parochialium qualiter prouidendum. Cap. V.

I*Llud Episcopus solicitudinis studio exequatur, vt quibus Ecclesiis Parochialibus, inopia laborantibus, nulla adhuc ratione satis suppeditatum est adiumenti; ijs, aut beneficiorum Ecclesiasticorum adiunctione, vnioneve, aut primitiarum, decimarumve attributione, aut Parochialis viciniæ incolarum, symbolis, collectisve, aut alia, quæ sibi videbitur, commodiori ratione omnino succurratur, ad [a] Concilij Tridentini præscriptum.*

Sess. 24. 13. ver. a Parochialib. e refor.

Quæ parochis, & coadiutoribus habitationes habendæ. Cap. VI.

Q*Vod in his nostris constitutionibus de ædibus parocho, parochiale domicilium nullum habenti, conducendis, decretum est; idem etiam de socij, adiutorisve ad munus parochiale ob quamuis causam ei adiuncti, datiuè, habitatione decernimus, & constituimus. Episcopus verò cum ijs, quibuscum oportet, omni iure agat, vt ædes Ecclesiæ parochiali, quam maximè potest, vicinas, & parocho, & coadiutori, etiam quàm primùm illi tradant: aut, si ita opus esse censuerit, ædificent: intereaq́; domicilij conducti pensionem, sumptumve vni, & alteri item suppeditent.*

In eadem ecclesia pluribus parochis existentibus, distincta illius cura singulis afsignetur. Cap. VII.

...ap. de ...ler. z- ...tot. c.2. ...afra de ...ffic. Pa- ...hi. c.

Q*VÆ in Ecclesia duo, pluresve parochi in animarum cura gerenda constituti sunt, cùm ex parochialibus vel portionibus, vel functionibus, quas præstare debent, sæpe inter eos rixæ, contentiones, ac dissidia, & spiritualia populis damna existant, indeq́; populis offensionem exempla, scandalaq́; afferantur; Episcopus, vt huic rei, à parochiali cura alienæ, & pa-*

rochorum

rochorum disciplina indignè, occurrat; certos parochialis viciniæ limites, pro illorum numero, ædibus, aut vijs perpetuò distinguat; quos ita distinctos in curam eorum, vnicuiq; pro limitum distinctione, tradat; ita vt intra suos quisq; fines parochialem curam gerat.

Quæ tamen cura, à singulis prædictis communiter obeatur. Cap. VIII.

SI quæ verò parochialia officia in illa Ecclesia obiri oportet, quorum officiorum functiones rectè diuidi non posse, aut non expedire censuerit; illa ab ijs singulis æquè, communiterve præstari decernat. Distributa autem parochialis curæ officia, si eorum vnus, aut impeditus est, aut adiutore, adiumento ve ob fidelium, qui suæ curæ sunt, multitudinem, aliamve ob causam opus habeat; ab altero, alijsve, sine vlla mora, exceptione, excusatione, prout Episcopus vel statuerit, vel iusserit, obeantur item, ac præstentur.

Vbi parochialis oneris partitio non expediat, vnus ex ipsis qualiter alijs præficiendus; & de communibus obuentionibus agendum; & per vnumquemq; non interpolatim, sed iugiter deseruiendum. Cap. IX.

VBI verò, ea perpetuæ parochialis curæ partitioni minus salutariter prospectum, consultumq; fore, item censuerit; eorum vnum, morum grauitate, curæq; gerendæ peritia, atq; vsu præstãtem, alteri, alijsve præficiat: emolumenta item extraordinaria, aliaq; id generis, vnde discordiarum semen in illis existit, in vnum, vt nonnullis locis moris est, collata, certo stato tempore inter eos diuidi iubeat; aut aliqua deniq; ratione, quam potiorem duxerit, obuiam ea istorum, & discordiæ & negligentiæ; qua fit, vt alter in alterum sæpe parochialis muneris curam reijciat. Nec verò vllo vnquam modo patiatur, permittaturve, illos certa quadam hebdomadarum partitione, aliave ratione inter se inita, munus missæ sacrificij in parochiali Ecclesia faciendi, aut reliquas parochialis officij functiones, quæ ab vtroq;, etiam diebus eisdem vtiliter præstari possunt, ita inter se diuidere, vt ab vno tantùm eorum, alternatim scilicet, vel per hebdomadas, vel alia temporis vicissitudine præstentur. Non enim ferendum est, vt cui Ecclesiæ parochiali complurium Sacerdotum, ministrorumve stipendia, alimentave olim attributa sunt, quò diligentius, & cautius illorum copia, tum diuinorum officiorum cultui, tum alijs ministerijs, ad spiritualem populi curam necessarijs opportunisve consultum esset; illi aut auaritiæ studio, aut dissidio, negligentiave ducti; vel onus sibi impositum minoris, quàm par est, æstimantes, perinde ei Ecclesiæ deseruiant, ac si non plures, sed vnus tantùm parochus, animarumve curator, constitutus in illa esset.

Vbi celebratur, ibi ad diuina officia clerici non impediti conueniant. Cap. X.

Singuli Sacerdotes, & reliqui inferioris ordinis clerici, in parochialem Ecclesiam, intra cuius fines habitant, si eo tempore diuinis officijs in alia Ecclesia interesse non debent, ad Matutinum, & ad reliqua horaria diuinarum precum officia, Missarumq; solennia celebranda conueniant, vbi ea celebrantur.

Et si ad alios collatio, ad episcopum tamen edictum pro concursu, examen, & delectio pro parochialibus spectat. Cap. XI.

Vacante Ecclesia parochiali, cuius conferendæ ius non ad Episcopum diœcesanum, sed ad alium, etiam ab Episcopali iurisdictione exemptum, & regularem itẽ spectat; edictũ pro cõcursu proponat Episcopus diœcesanus: & quicunq; examen eo nomine subire volent, ad ipsum conueniant: qui exploratione per examinatores synodales facta, ex probatis digniorem, & magis idoneum deligat, cui vacans illa Ecclesia ab illo conferatur, cuius ius est: si secus fiat, collatio rescissa, nullaq; sit.

Idem quod supra pro parochialibus iurispatronatus, etiam quòd institutio per alium fienda sit, seruetur; quæ dum fiet, etiam per episcopum de Vicario qualiter prouidendum erit. Cap. XII.

Eadem ratio omnis adhibeatur in parochiali ecclesia vacante, quæ iurispatronatus est ecclesiastici, vel mixti, cuius institutio non ad Episcopum diœcesanum, sed ad alium quemcunque, etiam exemptum, & regularem item, vt supra pertinet; ita tamen, vt, quem Episcopus diœcesanus digniorem elegerit, is à patrono præsentetur ei, ad quem spectat institutio: si verò ad summum Pontificem institutio spectat, vel quia in mensibus reseruatis vacauit, vel alia causa; tunc Episcopus digniorem eligat, ex præscripto earundem literarum Pij Quinti, à summo Pontifice instituendum. Interea verò dum huius generis examina, & approbationes fiunt, & institutio locum habeat; idem Episcopus diœcesanus idoneum Vicarium, qui onera vacantis illius Ecclesiæ sustineat, attributa congrua, pro arbitrio suo, fructuum portione constituat, donec ei rector præficiatur.

Non sine quibus causis concursus non est omittendus. Cap. XIII.

Qvamuis Pij Quinti constitutione, sublata non sit facultas illa, quæ in Ecclesiis parochialibus conferendis data est, tum synodo Prouinciali addendi, ac detrahendi præscriptæ formæ examinis; tum vnicuique Episcopo, si certis quibusdam de causis pro sua conscientia, cum deputatorum consilio ita expedire censuerit; loco concursus priuatum aliud examen

incundi;

ineundi; videat tamen Episcopus nè facultate sibi data abutatur; neque verò illam adhibeat Episcopus vllo modo, nisi opus esse viderit certis illis expressis causis.

Quæ, & quando promulganda, vt singuli ad suas parochias conueniant. Cap. XIIII.

E*T canonum ratio,*[a] *& disciplina Ecclesiastica id maximè postulat, vt ad Ecclesiam Parochialem fideles quàm frequentissimè conueniant;* [b] *id quod ab Episcopis accuratè eos moneri œcumenica Synodus Tridentina piè salutariterq; decreuit: eius decreti auctoritate,* [c] *vt pro eo, quod debemus, planè obtemperemus, in vsumq; inducamus, quod bene agendi rationibus, vsuiq; optimè consultum esse animaduertimus, literas monitionis eo de genere explicatas Prouinciali, prima Dominica Aduentus, & Quadragesimæ, de more promulgari decernimus, quò diligentius Parochiales admoniti, cum officij religiosi partes facile intellexerint, quas suæ quiq; Ecclesiæ Parochiali debent; incitata quadam voluntatis propensione exequantur; quod de sacrosancti illius Concilij sententia, eos salutariter, & quàm sæpissimè monitos esse volumus.*

a c.2. de Paroc. in decr. Cōcil. Agath c.47. b Sess.22 in decreto, de obseru. i ee leb. miss. vers. Moneant ēt. & Sess 24 c.4. de refor. c Infra d celeb. missæ. c. 15. vers. Parochi, populū, & ca 37. eod.

DE OFFICIO PAROCHI. Tit. XVII.

Qualiter parochi puerorum eruditioni incumbant. Cap. I.

Arochi singulis dominicis, & alijs festis diebus qui Ecclesiæ precepto agi solent, pueris singuli in suis parochijs, initia fidei tradant; [d] *eosq; ad obedientiam primùm Deo, deinde parentibus præstandam, erudiant; ac propterea à prandio stata hora, proprio campanæ sono, ad id munus assignato, ad Ecclesiam conuocandos curabunt.*

d Trid. Synod. Sess.24. c.4. vers. ijdem ēt de refor.

Qualiter verbo pascendi sint subditi. Cap. II.

I*N Ecclesiis parochialibus, vel aliis curam animarum habentibus saltem omnibus dominicis, & solennibus diebus festis; ieiuniorum autem Quadragesimæ, & Aduentus tempore; quotidie, vel ijs saltem diebus, quibus Episcopus iusserit proprio parocho, & Curato, oues sibi commissas, pro earum sensu, & intelligentia salutaribus verbis pascendas, vel alio, arbitrio Episcopi deputando, cui iuxta solitum victum, & eleemosinam dari mandamus.*

Qualiter à cathedrali obseruantia non deuiandum. Cap. III.

O*Mnes Ecclesiarum, quæcunque illæ sunt, rectores, in omnibus, & præcipuè in administratione Sacramentorum; ab obseruatione Cathedralis ecclesiæ nulla ex parte discedant.*

Cap. IIII.

S*Acerdotes in Sacramentorum administratione semper superpelliceum, et stolam adhibeant.*

Populus pro quibus præcipuè præmonendus. Cap. V.

Infra de custodia Euchar. c.18.

PArochi crebris cohortationibus in id maximè incumbant, vt populus si bi commissus, ad confessionem, & communionem frequenter, præcipuè au tem in Natiuitatis Domini, & Pentecostes, ac alijs solennitatibus accedat.

Aegroti qualiter inuisendi, & monendi. Cap. VI.

AEgrotos verò, etiam non vocati, inuisant, vt ad Sacramentorum susceptionem inducant; & eorum animabus, quacumque ratione possunt, solicitè consulant.

Recedentes, quos successori libros parochiales consignabunt. Cap. VII.

SI Parochi ad aliam ecclesiam transierint; antequam à priore migrent, su ccessori libros tradant, in quibus eorum, qui baptizati, confirmati, matrimoniove iuncti fuerint, nomina describi solent. Qui secus fecerit, grauissimè ab Ordinario puniatur.

Liber baptizatorum qualiter habendus, & Episcopo consignandus. Cap. VIII.

PArochus librum habeat, diligenterq; custodiat, in quo baptizati, parentum, & compatrum nomen, cognomen, diemq; natiuitatis, ac baptismi, & an ex legitimis nuptijs procreatus sit, describat; & quot annis singulorum annorum scriptæ eius rationis exemplum, det Episcopo, qui id fideliter asser uandum curabit.

Liber status animarum, qualiter habendus. Cap. IX.

PArochus etiam librum habeat, in quo omnium, qui in eius parochia sunt, nomina, & cognomina quamprimum describat, singulorumq; sexum, ætatem & statum. In eo deinceps describat, & recenter natos, & mortuos, & in parochiam habitatum venientes, & inde emigrantes; quem librum epi scopo quoties is petierit, vel inspiciendum, vel describendum dabit.

Parochus nouiter accedentes, pauperesque quoquomodo indigentes inquirat; & episcopum commonefaciat; quandoque episcopus parochos per eum admonendos coram se habeat. Cap. X.

OBseruabit etiam suæ parochiæ nouos inquilinos, deq; eorum orthodoxa fide, & Sacramentorum perceptione; deq; mulieribus, quas secum habuerint, an matrimonij, cognationis, affininitatis vinculo verè coniunctæ sint, an impudicitiæ nomine suspectæ, ab eo sacerdote in cuius Parochia proximè habitarint, & à parochiæ incolis accuratè cognoscet.

Inquirat autem studiosè de pauperibus suæ Parochiæ, præsertim puellis nu

bilibus,

bilibus, de viduis, orphanis, pupillis, ægrotis, senio confectis, aliisq; personis temporali, vel etiam spirituali misericordia indigentibus; quibus, & ipse pro viribus opitulari, & alios suos exemplo, & hortatu ad id officium incitare studeat.

Præcipuè verò de ijs omnibus sæpe certiorem faciat Episcopum; vt qui communis eorum pater est, ijsdem paternam curam, & pietatem, quacunq; poterit ratione, præstet.

Quamobrem etiam quotannis per sacra quatuor anni tempora, suæ Ciuitatis parochos adhibebit; illis de eorum animarum statu, quarum curæ præpositi sunt, diligenter interrogatis, omnia commemoret, quæ eorum officij munus contineat, eisq; & doctoris diligentiam, & pastoris vigilantiam præstabit.

Edictum contra hæreticos, quando promulgandum. Cap. XI.

PArochi edictum contra hæreticos in singulos annos semel, Quadragesimæ initio, iterum incunte Domini Aduentu, publicè in sua quisq; Parochia, cum in Missa frequentior populus adest, de scripto pronuntient, & promulgent.

Doctrinæ Christianæ sodalitates quomodo instituendæ, vel pro ea aliquid eligendi. Cap. XII.

QVO studiosius Parochi in eam curam, quæ constitutione de fidei initijs, à Parocho tradendis, superius præscripta est, incumbant; id etiam curet Episcopus, vt in singulis diœcesis suæ oppidis, & vicis, doctrinæ christianæ sodalitas instituatur, quæ in eo munere ipsos parochos adiuuet. Quibus autem locis sodalitas eiusmodi institui non poterit, in ijs duo, tresve homines saltem diligantur, auctoritate grauiores: qui pro christiana pietate id solicitudinis suscipiant, vt pueros, adolescentesve ad parochum inducant, à quo in Ecclesia illi fidei rudimentis imbuantur.

Quando monendi, vt vnusquisque in sua parochiali, Eucharistiam sumat. Cap. XIII.

c. Omnis vtriusq; sexus. de pœnit & remiss.

PArochi, cum in Pascha Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, Sacramẽtum Eucharistiæ administrabunt; antequam illud cuiquam præbeant, ad populum conuersi, denuntient, vt si quis eorum, qui adsunt, Parochię suę incola non est, ad suam quisque parochialem Ecclesiam abeat, vbi, quemadmodum Canonum sanctionibus iussum est, eo tempore Sacram Eucharistiam sumat.

a Cõcil. Agathẽ. Can. 63. alias 38. vt ciues. in 2. To. Edictum est, negligẽtes in hoc, triẽnio ecclesię cõmuniõe priuari.

Sæpe rus accedentes, quibus temporibus, vt piè reuertantur, parochus admoneat. Cap. XIIII.

PArochi verò vrbani admoneant, a atque hortentur crebrò eos, qui rus ire sæpius solent, vt festis diebus illis solennibus, nempè, die Natali Do-

a Vt ad maiores Ecclesias conueniant diuites & potẽtes, verbum Dei audituri, monẽdi sunt, vt statutum fuit i Cõcil. Tice. sub Ben. 3. ver. Doctrina vero. To. 3.
b Infra de custodia Eucha. c 27.

mini,in Quadragesima, & hebdomada sancta, [a] *potissimùm Paschę tẽpore, Ascensionis Domini die,in celebratione Corporis Domini,in die Pentecostes, ruri non habitent; sed in urbe, atque in frequentioribus oppidis; ubi à rusticatione feriati sacris, & diuinis officijs intersint; de uerbo Dei conciones audiant; cęteraq; Christianæ pietatis munera pręstent, quę ab vnoquoque christiano homine debita,solennes,& stati illi dies maximè requirunt.*

Quando aliquæ preces dicendæ, dum ad ægrotum acceditur. Cap. XV.

P*Arochus,cum vel Sacrosanctam Eucharistiam,* [b] *vel extremæ vnctionis sanctum oleum ad ægrum defert; in via septem psalmos ex animo, pieq; dicat, vel alias religiosas preces.*

Qualiter reditus sui ad propriam Ecclesiam vnusquisque Episcopum moneat. Cap. XVI.

Q*VI, impetrata ab Ecclesia sua parochiali discedendi facultate, aliquandiu absfuerit,mensis saltem spatio, postquam redierit, Episcopum de suo ad Ecclesiam reditu certiorem faciat: quod si neglexerit, perinde censeatur, ac si non legitimè absfuerit.*

Indulgentiæ sodalitatis doctrinæ Christianæ quando promulgandę, & ad illas consequendas qualiter cohortandus est populus. Cap. XVII.

Q*VO maior indies concursus, & progressio fiat,ad doctrinæ Christianæ scholas,ad earumq; studium vehementius excitentur iam institutæ,& in posterum,Deo iuuante,instituendæ eius rei nomine sodalitates; Indulgentiarum,quæ,& à Pio Quinto,& nuper à Sanctissimo D. N. Gregorio XIII. earum sodalitatum hominibus concessæ sunt; donum quotannis per Parochos duobus ante Kalendas Maij diebus Dominicis proximis promulgetur, cum frequẽs populus adest.Illis autem constitutis Kalendis,earum sodalitatum homines,ut indulgentias consequantur,confessi, Sacram Eucharistiam sumant; ac processionem præterea agant solenni ritu. Si verò sæpius id promulgari, vel alijs potius certis diebus hæc ab illis agi Episcopus censuerit; id constituat arbitratu suo.*

Quando aquæ benedictæ renouatio, & aspersio fiat. Cap. XVIII.

S*Ingulis diebus Dominicis Sacerdos, missa Parochialis sacrum facturus, antequam illud inchoet,aquam,sale aspersam,benedicendo renouet;eamq;, vt moris est,aspergat.*

Canonicus in parochiali,quam etiam ad vitam præbendæ vnitam obtinet,resideat,& ministret. Cap. XIX.

Q*Vicunque Canonicus Parochialem Ecclesiam obtinet, etiam si vnionis iure, non quidem perpetuò, sed tantùm dum ipse viuit, canonica-*

tui,vel

tui, vel præbendæ, quam obtinet, coniunctam teneat; in ea tamen parochiali Ecclesia, vt Summi Pontificis Pij Quinti [a] *constitutione sancitum est, resideat; nullique Parochiali muneri desit.*

a 15. Iulij 1568. Pōtif. sui anno 3. in Bull. nu. 64. fol. 1021.

Parochus quam domum inhabitandam curet. Cap. XX.

SI quis Parochus, etiam Vrbanus, Parochiale domicilium non habet, vbi habitet; b *intra illius fines domum conducat, quàm proximè potest Ecclesiæ, cuius curationi præest: si intra fines domus non est, quam conducere possit; extra, vbi propius Ecclesiæ potest, conducat; idque indicio Episcopi.*

b Extenditur ad locium, vel adiutorē, ad munus Parochiale, quacunque de causa adiūctū, supra tit. proximo c. 6.

Etiam habens coadiutorem, in quibus potest, curæ ne desit.
Cap. XXI.

PArochus, cui ob imperitiam, aliamve ob causam, Sacerdos alius socius, & coadiutor adiunctus est ad Parochialem curam gerendam, ipse etiam in propria Ecclesia residens adsit; & officia, quorum munus eis interdictum non sit, gregi sibi commisso is etiam præstet.

Quando ex libris proprijs parocho testificari liceat. Cap. XXII.

PArochus ne vllum testificationis genus è libris suis parochialibus descriptum cuiquam tradat, nisi Episcopi concessu.

Id verò nisi scriptum aliquod sit, quo petenti testificatio fiat de eius ætate, vel natalibus.

De quibus, dominicis diebus, monendus est populus. Cap. XXIII.

DOminicis diebus, Parochus non solùm festos dies populo denuntiet; sed etiam illum sæpe doceat, quæ officia tum in illis, tum in eorum vigilijs colendis, ab eo religiosè præstari oporteat. Eidem præterea significet, atque indicet Stationes, & Indulgentias, quæ Episcopi iussu, promulgandæ erunt; & publicam, si quæ aliquando ob aliquam causam indicta est, orationem; & processiones, & officia mortuorum in sua Parochiali Ecclesia obeunda, si quę eiusmodi in eam hebdomadam inciderint; vt fideles Parochi sui voce moniti, aut illis intersint; aut, si minus possunt, facta sonctorum illorum officiorum significatione, campanarum sono, cum iam ante commoniti intelligant, quæ precationes, quæve officia in Ecclesia fiant, ipsi etiam quamuis absint, vel domi, vel alio loco vbicunque sint, piè Deum precentur.

Et quoniam præcepit Apostolus, Vt fiant omnium primùm obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate constituti sunt; & quietem, & tranquillam vitam agamus in omni pietate, & castitate; Ideo Parochus, fideles, ijs ipsis Dominicis diebus, hoc moneat; vt, antequam ab Ecclesia discedant, pro omnibus infra descriptis, ter orationem Dominicam, & salutationem Angelicam sanctè precando dicant.

1. Tim. 2. inter initia.

Pro fidei christianę, & Sanctæ Ecclesię propagatione, & pro summo Pontifice Romano.

Pro Sereniſſimo noſtro Rege Catholico, & prole regia.

Pro Epiſcopo, & reliquis paſtoribus animarum.

Pro Magiſtratibus.

Pro peccatoribus, vt flagitiorum ſuorum pęnitentes, à Deo veniam petant, & à male agendo auerſi, ambulent in via Domini.

Vt hęretici redeuntes ad ſanitatem, Catholicæ Eccleſiæ præceptis erudiantur.

Vt infideles ab impietatis errore liberentur, & Chriſti Domini fidem amplectantur.

Pro defunctis, præſertim quorum corpora in illa parochiali Eccleſia quieſcunt; vt à pœnis purgatorij liberentur.

Tum præterea, ſi quod malum, vel calamitas impendet, itidem faciat. Tum denique; ſi quid eſt, quod vel Epiſcopi admonitu, iuſſuve, vel ſuę parochiæ hominum, aliquo incommodo laborantium, rogatu, vel alia eiuſmodi cauſa, tunc maxime ſanctis orationibus opus eſſe animaduerterit.

Veſperas diebus feſtis vbi, & qualiter tam vrbanus, quàm diœceſanus parochus recitet: qualemve apud ſe clericum habeat. Cap. XXIIII.

PArochus Diœceſanus, in ſua quiſque parochiali Eccleſia, ſingulis feſtis diebus, ſtata hora, veſperarum officium peragat; idq́; ea ratione, vt ſi vnum pluresve habeat, quibus adiutoribus vtatur, cum illis officij pſalmos, & preces, vt ritus eſt, canat; ſin minùs quempiam adiutorem habet, voce alta, & clara ita recitet, vt ab ijs, qui præſentes in Eccleſia adſunt, exaudiatur. Idem agat Parochus Vrbanus, aut in Eccleſia Cathedrali huic muneri ſatisfaciat in choro, cum ſuperpelliceo, ſub pœna vnius aurei quotieſcunque contrauenerit, legitimo impedimento ceſſante.

Clericus, [a] quem apud ſe Parochus habuerit, eiuſmodi ſit, vt non ſolùm miſſæ inſeruire, ſed alia etiam omnia præſtare poſſit, quæ veteri Canone decreta ſunt.

[a] c. Vt quique. ext. de vit. & hon. cler. ſupra de tēp. ord. c. 33. §. 2.

Qualiter diebus feſtis, in aliena eccleſia Parochus celebrare prohibetur. Cap. XXV.

NE diebus feſtis, qui præcepto Eccleſię, aut conſuetudine, votove coluntur, ad alienam Eccleſiam, miſſam celebraturus Parochus accedat; niſi ab eo, cui id curę Epiſcopus dederit, facultatem ſcripto exaratam impetrarit: Quam facultatem ille tantùm ijs det, quos, omnibus bene conſideratis, ad miſſarum ſolennia, diuinaq́; officia in Eccleſia, ubi celebritas in vrbe, diœceſive agitur, ritè concelebranda neceſſariò eſſe uiderit.

Abſuturus de alio, qui parochialia munera æque præſtet, prouideat. Cap. XXVI.

PArochus, qui feſto die ad celebrationem euocatus, abſuturus eſt; Sacerdotem alium, uel Ordinarium, uel conductum habeat, qui illo die miſſæ

sacrificium in Ecclesia parochiali faciat; quiq; cætera, ut ipse, si presens adesset, omnino prestet, ante ab Episcopo in ijs functionibus obeundis probatus.

Absuturus, si prouidere nequierit, quando hoc ipsum populo significabit. Cap. XXVII.

SI verò Sacerdotem eiusmodi quandoq; habere non poterit; festo die celebritatem, ad quam uocatus est, præcedente, populo suo significet, se ob eam causam in Ecclesia Parochiali missam celebraturum non esse; sed in ea, ad cuius celebritatem uocatus est: proinde illum moneat, ut ad eam ipsam Ecclesiam, aut aliam propinquiorem, ubi missæ sacrificio intersint, se conferant.

Concelebrationibus solennibus interesse volentes Parochi, debita prius in sua Ecclesia præstabunt. Cap. XXVIII.

CUm autem pro Ecclesiæ, in qua celebritas agitur, amplitudine, & dignitate, aliquando ad solennitatem concelebrandam, Sacerdotibus pluribus opus erit; alijs item aliquod Sacerdotibus, etiam Parochis; Episcopus hoc det, ut in Ecclesijs suis primùm sacro peracto; siq; Parochi sint, habita etiam concione, ac alijs præstitis, quæ inter missarum solennia ab ipsis pro Parochialis curæ munere præstari debent; tum ad Ecclesiam ubi solennitas celebratur, proficiscantur, illius rectorem in diuinis concelebrandis officijs adiuturi; nec uerò desint Ecclesiæ suæ reliquis eo die obeundis Parochialibus muneribus, & officijs.

In euocandis clericis ad concelebrationes, qui ordo seruandus. Cap. XXIX.

IN euocandis quidem, admittendisve Sacerdotibus, & Clericis ad dierum festorum celebritates, ratio, atque ordo seruetur, in decreto de exequijs, eorundem euocationi prescriptus, ad funera concelebranda. Sup. de sepulturis. c. 26.

Qualiter in choro induti. Cap. XXX.

ILli porro omnes, qui euocabuntur, in choro, dum diuina officia fiunt, superpelliceo mundo decenter induti, semper adsint.

In abigendis tempestatibus, quę à parocho præstanda. Cap. XXXI.

PArochi in primis sit, cum in Ecclesia sua officium, contra nimbos, & tempestates religiosè præstare ad prescriptum libri ritualis, aut Sacerdotalis; tum solicitè conuocare clericos & populum; ut ob eam causam Deum sanctè precaturi, ad Ecclesiam frequentes concurrant: Idq; ipsum prout in concionando usu uenerit, aliquando fideles paternè, diligenterq; monere meminerit. Vide inf. de custodia Eucharistiæ c. 9. & de oratione Vespertina. ca. 11.

Quos sibi comparent libros. Cap. XXXII.

Parochi prӕterea, vt, & concionando, & docendo fideles sibi commissos, salutaribus institutis, sanctaq; disciplina instituere possint; eos sibi libros, cum per facultates possunt, comparare studeant, qui à probatis auctoribus, piè, & doctè conscripti, viam, & rationes aperiunt, partim ad sanctissimam sacrarum literarum explicationem, optimamq; concionandi normam; partim ad spiritualis vitӕ institutionem, virtutumq; Christianarum exercitationes; tum denique ad Parochialis Ecclesiӕ curam sanctè, & religiosè gerendam.

Qualiter, & quis progressus parochorum ab Episcopo indagandus. Cap. XXXIII.

Infra de celebrat. missæ. ca. 75. *Eorum autem in pascendo populo verbi Dei prӕdicatione, industria, & doctrina, & in eo genere salutaris progressus, ab Episcopo cognoscatur, vel illis in Episcopales ӕdes, alio ve aliquando coram se ad concionandum euocatis; vel etiam ex sermonibus, quos habuerint aliquando ad ipsum Episcopum missis, vt olim sancitum est; vel alia omni ratione, quam inijerit idem Episcopus.*

Episcopis inferiores qualiter concionari debent. Cap. XXXIIII.

Parochi, Prӕpositi, & alij Episcopis inferiores, cum in altari prӕdicabũt; tum capite operto stare debebunt, ad Sacerdotalis libri prӕscriptum.

Quò autem facilius à frequenti populo audiantur, suggestum eos ascendere opportunius erit.

In suggestu concionem, aut sermonem cum habent, operto sint capite, & sedeant, aut stent, prout maluerint.

Nouæ sodalitates doctrinæ christianæ vbi, & per quos erigendæ. Cap. XXXV.

Vbicunque in diœcesis pagis, aut vicis, prӕsertim frequentioribus, quoniam ab Ecclesia parochiali aliquantulum ea loca distent, aliamve ob causam Episcopus expedire censuerit, scholas doctrinӕ christianӕ instituti, erigive, prӕter eas, quӕ Parochialis Ecclesiӕ loco institutӕ sunt; Vicarij Foranei diligentia, & parochi cura quamprimum illӕ instituantur, in Ecclesia, capella, oratoriove illis propinquiori, aut commodiori; tum maximè opera, & adiumento Sacerdotum, & clericorum quorumcunque illius pagi, vici, locive.

Impedito accessu ad parochialem, quomodo, vt à doctrina Christiana non desistatur, prouidendum. Cap. XXXVI.

Si quando prӕterea in diœcesi per pluuiӕ uim, niues, aliamve temporis grauitatem, uiӕ, aut itineris difficultati adiunctam, ad eiusmodi scho-

las,

las, in parochiali Ecclesia, qui debent, conuenire difficilius possunt; eiusmodi Vicarij, & Parochi cura sit, vt tunc in oratorijs, vel capellis propinquioribus, aut saltem, si id non potest, alio honesto loco, per clericum idoneum, seu per alios scholę sodales, & vitæ, & doctrinæ Christianæ studio instructiores, aliqua tum tradendæ, tum percipiendę eiusmodi doctrinæ exercitatio fiat; ne ob vllam causam statis diebus hoc institutum, atque pabuli spiritualis usus illis desit.

Qualiter quicunque clerici diebus festis doctrinæ Christianæ operam dabunt. Cap. XXXVII.

CLerici quicunque Dominicis, festisq; diebus, qua hora in choro diuinis officijs concelebrandis astricti non sunt, Parochum, intra cuius Parochię fines habitant, in doctrinæ Christianæ scholis, vbicunque loci intra fines illius Parochiæ constitutis, a[illegible] : Idq; in urbe & diœcesi ad præscripti eorum, quibus id curæ ab Episcopo datum erit; cui significare curabunt, si quis huic muneri defuerit.*

Vsus quòd pueri, vbi primùm in Ecclesiam introducuntur, benedicantur, qualiter introducendus.
Cap. XXXVIII.

QVod pij instituti, sanctæq; consuetudinis est, in usum ubiq; restitui, introducive nos in Domino cupientes, monemus, à Parocho, ubi primùm Parochię suę pueri in Ecclesiam introducuntur, illis pia precatione benedici ad Sacerdotalis, ritualisve libri prescriptum.

Hoc autem ut diligentius præstet, aliquando prout usu uenerit, Parochialis suæ Ecclesiæ fideles instituti huius, & consuetudinis admoneat.

Corpus Domini ad ægrum, à quibus deferendum.
Cap. XXXIX.

AD ægrum Parochus ipse, nisi in ualetudine, aliave necessaria causa impeditus sit, corpus Domini deferat. Si uerò aliquando in hoc ministerio necesse habet alio Sacerdote uti; ne alio, si potest, utatur, nisi quem ad confessiones audiēdas, concessa scriptis facultate, Episcopus probauerit, idoneūq; iudicauerit; cum sæpe contingat, ægrum cui sanctissimum corpus Domini defertur, iterum confiteri uelle, propterea quòd post peractam confessionem aliquid commiserit, uel ante commissum meminerit.

Qualiter ægrotantibus sæpius poscentibus Euchariſtiam ne denegent. Cap. XL.

AEgrotantibus, etiam sine mortis periculo sacræ Eucharistię frequentius sumendæ desiderio flagrantibus; ijs præsertim, qui dum integra valetudine sunt, frequenti Sacramentorum vsu, se religiosè, salutariterq; pascunt; ne Parochus, quantum per alias necessarias in Parochiali munere occupatio- Vid. inf. de custodia Eucharistiæ c. 27.

nes sibi licet, spiritualem illam consolationem, salutareq; adiumentum, religiosa preparatione ab eisdem adhibita, deneget.

Qualiter inunctus ægrotus sit excitandus, & orationibus subleuandus. Cap. XLI.

Vide infra, de custodia Eucharistię. c. 27

Parochus, vbi Sacramentum extremæ vnctionis ægro ministrarit; dum ille sermonis, & sensum vsum non amisit; cum breuibus, & suauibus, ardentibusq; verbis, excitare ad desiderium vitæ æterne, & ad spem de diuina misericordia concipiendam, ne opportunè desistat; tum, cum propè moribundus est, in illius animæ commendatione, quàm maximè potest, intima animi pietate, statas religiosas, sanctasq; preces recitet.

Curetq; toto eo tempore, vt domestici simul omnes, qui adsunt, pro eo Deū piè precentur.

Superuiuente adhuc aliquandiu ægroto quid præstandum. Cap. XLII.

Vbi hoc officium piè, accurateq; præstiterit, si æger adhuc viuit aut animam agit; ne eidem præsens adesse, omniaq; salutaria officia præstare omittat. Si verò adesse aliquando non potest, vel quia alijs grauiter ægrotantibus, Sacramenta ministrare necesse habet; vel quia necessarijs parochialis curæ occupationibus alijs impeditur; tunc ea pietatis officia illi à sacerdote si quis alius eo loco est, solicitè præstare curet.

Ad quod etiam officium, sibi hoc subsidium, cum opus est, comparet, vt confratriæ Sanctissimi Sacramenti; aut doctrinę Christianæ, homines aliquos, parochiali sua diligentia; ad consolationis, & spei excitandę officia, aliaq; eiusmodi, instructos adhibeat.

Hoc etiam parochus domesticos, qui ęgroti curam habent, moneat; Vt ne post extremæ quidem vnctionis Sacramentum, quod ei ipse ministrauerit, corporis curam deserant.

Diligentia parochorum circa ægrotos qualiter, & à quibus perscrutanda. Cap. XLIII.

Singulis mensibus, in diæcesi vnusquisque Vicarius foraneus, & in Vrbe præfectus regionarius, aut alius, cui id muneris Episcopus dederit, à suæ regionis parochis, de illis perquirat, qui obierint; ijsq; animam agentibus, an ipsi præsentes adfuerint; an cura, & pietatis officia omnia eisdem moribundis præstiterint; tum vbi opportunè in mortuorum agnatos, affinesve inciderit, parochialium sacerdotum, debitum officium, ab illis diligentius recognoscat.

Quòd si eos negligentiores esse animaduerterit, vbi primum illos, vt par est, reprehenderit, tum eorum negligentiam, culpamve ad Episcopum deferat.

Epi-

Episcopalis benedictio moribundis suggerenda. Cap. XLIIII

Parochus verò fidelibus propè morituris suggerat, vt, ex hoc sæculo antequam migrent, qui præsertim in vrbe sunt, aut aliò loco, in quo Episcopus sit, ad illum, certum hominem mittant, qui eis Episcopalem benedictionem petat.

Qua hora, & quo interuallo campanis pulsatis sacrum fiat. Cap. X L V.

Missæ parochialis sacrificium die festo, circiter duabus post solis ortum horis, alijs etiam diebus ea hora, quę populo vniuerso, pro loci ratione, Episcopi arbitrio, magis accommodata erit, in omni Ecclesia parochiali celebretur; datis semper ante statis campanæ signis; ijsq́ horę dimidię interuallo distinctis, vt in tempore populus conuenire possit.

Qua hora præter parochum, celebrabitur. Cap. X L V I.

Si præter parochum, alius etiam sacerdos sit, qui in ea ecclesia, Missæ sacrificium facere debet, id omni die in aurora celebret; vt qui iter facere, vel aliud quicquam, ruri pręsertim, agere necesse habent, interesse possint, neque propterea omittant.

Modus deferendæ eleemosynæ pro celebratione missarum publicandus. Cap. X L V I I.

Qui parochi propè eas ecclesias habitant, vbi pro missis celebrandis in certis solennitatibus multæ eleemosynę largiuntur, ij populum, suæ curę commissum, diebus pręsertim, qui proximè præcedunt, illos certos dies frequentioris eleemosynæ moneant, vt in nostris constitutionibus, constituta eleemosynas eiusmodi recipiendi ratione; quas eleemosynas Missarum celebrationi dare quisq; velit, eas non sacerdotibus, aut clericis tradat, vel alijs, sed in capsulam deferant, eo nomine constitutam.

Munera parochialia per parochum, & non per alium obeunda. Cap. X L V I I I.

Parochialis curæ munera, at que officia non per alios, sed ipsimet parochi animarumve curatores, obeant, ac præstent: nisi sint, qui aliquando iusta causa ab Episcopo approbata impediantur, aut etiã prohibeantur. Siquis non paruerit; tum fructibus beneficij mulctetur, pro rata temporis, & officij supętermissi, tum alijs etiam pœnis plectatur, arbitratu Episcopi.

Quicunque etiam canonici parochorum coadiutores residere, & per se munus suum obire cogantur. Cap. X L I X.

Sacerdotes Capellani, alijve, quocunque nomine nuncupati, etiam Canonici ecclesiæ Cathedralis, collegiatæve, qui uel institutione, uel consuetu-

dine, vel alio iure, parochum, aliumve animarum Curatorem, in eo curatioris munere adiuuare debent, ab Episcopo in illius ecclesiæ, vbi eiusmodi cura geritur, statione vti, resideréq́, ac sua munera per se obire cogantur.

Canonicus simul & parochus, quę, aliàs plectendus, prętare debeat. Cap. L.

V*Su compertum est, non sine magno detrimento salutaris animarum gubernationis, parochos, dum alia munera quæstus cupiditate, aliave causa ducti suscipiunt, exercentve, multiplicem illam, & assiduam, quam animabus sibi commissis debent, solicitudinem, parochialesq́, curas, & officia sæpe intermittere, interdumq́, etiam planè deserere; aut certè ita aliquando distrahi, & auocari, impedirive, vt illa neque suo tempore, neque qua debent, ratione, & cura præstent; ac festis præsertim, aliisq́, diebus, quas maximè horas, & in confessionibus audiendis, & in sacræ Eucharistiæ Sacramento ministrando, & in eorum sacramentorum frequenti vsu non instituendo, aut conseruando solùm, sed etiam augendo, & in pascendis verbis Dei fidelibus, & in frequenti sacrificij missę oblatione, & in vesperarum officio canendo, & in Christianorum rudimentorum doctrina tradenda, & in componendis controuersijs, conciliandisq́, suorum populorum inter se animis, et in alijs denique parochialis curę officijs, opportuno tempore præstandis, ponere deberent; eas horas ob quæstus studium, aliamve causam traducere, vel ad diuina officia, canonicasve horarias, preces in alia ecclesia, in qua pręsertim iam Canonici sunt, obeundas, vel ad musici partes, officiumq́, gerendum, vel ad literarium ludum exercendum, ac ad disciplinas etiam profanas pueris, adolescentibusve tradendas. Quamobrem hęc decernimus.*

Prosequutio prædictorum. Cap. LI.

Q*Vi dignitatem, vel Canonicatum habet, & parochus etiam est, aut alia quacunque ratione animarum curatione astrictus est; si in ædibus parochialibus non habitarit, ibi cibum, somnumq́, capiendo, vt de parochis etiam decretum est; aut si officijs supra descriptis, alijsve, quę tanquam animarum curator, parochusq́, in Ecclesia sua parochiali præstare debet, obeundis, aliquo modo defuerit; aut ea, non statis, & ab Episcopo præscriptis horis, aut non illa, qua cæterì parochi debent, ratione, omnino prę stiterit; Episcopi arbitratu puniatur.*

Parochus musicam in aliena Ecclesia qualiter non exerceat. Cap. LII.

N*E item parochus, vel alius quiuis sacerdos, qui animarum curam quouis nomine gerit; cantoris, aut musici munus, partesve in Ecclesia Cathedrali, nec verò in alia suscipiat, exerceatve; nisi aliud ob causam Episcopus iudicauerit.*

Quan-

Quando etiam ludum literarium non exerceat. Cap. LIII.

NEque prӕterea literarium ludum domi suӕ, aliove loco aperiat, exerceatve, nisi ob parochi inopiam, aliquando aliud Episcopus scripto concesserit: qui tamen hoc munus extra parochiӕ suӕ fines exercendi, nullo modo facultatem det.

Neque pueros sibi in disciplinam traditos, certa pacta mercede, domi suӕ vllo modo suscipiat, atque alat. At Clericos, qui sibi adiumento sint, literis, disciplinaq; Ecclesiastica erudire curet; item pauperes aliquos parochialis curӕ suӕ pueros, qui ad idem aspirent, quive aliam nullam facultatem primӕ ipsa literarum rudimenta percipiendi habent, si eius rei potestatem scripto exaratam ab Episcopo habuerit.

Parochi, vt dignoscantur, qualiter caputium gerant. Cap. L I I I I.

PArochi in Vrbe, & in Oppidis, saltem insignioribus constituti, vt à reliquis sacerdotibus animarum curam non gerentibus internoscantur, caputium, quod est proprium eorum insigne, in humeris ferant, cũ domo exeunt, supra exteriorem vestem; cum processiones, aliasq; eiusmodi publicas actiones obeunt, supra superpelliceum; liceat tamen Episcopo, ab hoc decreto eximere, qui in Ecclesijs Cathedralibus, dignitatem, Canonicatumve item legitimè obtinent, quamdiu illam, illumve retinebunt; non autem, si qui deinceps ulla quauis causa, modove obtinuerint.

Quando parochis debiti conuentus menstrui remittantur, & qualiter. Cap. L V.

PRO locorum, & temporum ratione, id ab Episcopo suis diœcesanis parochis permitti, concedive liceat, ut Decembri, & Ianuario mensibus, ob dierum breuitatem, itineris difficultati coniunctam, sacerdotales illos conuentus ipsi non habeant, quos in singulos menses haberi decreuimus; ita tamen, ut alijs deinceps mensibus, quibus commodius haberi poterunt, resarciatur, & prӕstetur quicquid intermissum est, frequentioribus conuentibus, & omni alia diligenti ratione.

Quando patres familias conuocati per parochum ex prӕscripto, & aliter instituendi sunt. Cap. L V I.

QVO studiosius populus in officijs Christianӕ pietatis instituatur, ex diuinӕq; legis prӕceptis institutum vitӕ genus sequatur; id parochus prӕstet, vt aliquando ineunte prӕsertim Aduentu, & Quadragesima, patresfamilias, suӕ parochiӕ omnes ad Ecclesiam parochialẽ conuocet, hora, quã commodam is censuerit: Qui in patrumfamilias conuentu, tum constitutionem de patrumfamilias officio, familiӕq; institutione editam,

de scripto legat, singulasq; eius partes explicet, tùm alia præterea doceat, quæ opportuna existimauerit, quibus illi se, familiamq; suam in Christianæ vitæ disciplina conforment; ex præscripto etiam regularum, & instructionũ, quæ eo nomine auctoritate Illustrissimi Domini mei editæ fuerunt.

Cura pauperum, & eleemosynarum eis debitarum habenda. Cap. LVII.

P*Arochus, tanquam parochiæ suæ pauperum pater, sæpè paternè, diligenterq; perquirat, primùm an siqua in parochialis suæ viciniæ finibus eleemosynæ sint, quæ vel à piorum locorum curatoribus, vel ab aliquo Collegio, vniuersitateve, vel ab ulla familia, vel à singulis hominibus in pauperum vsum, aut sustentationem erogari quouis nomine debeant: præterea videat, an illarum, & erogatio fiat in eos ipsos, qui verè egentes, pauperesq; sunt; anq; etiam illud, quod, qualeve eleemosynæ nomine in illos cõferri debet, integrè, sincereq; totum conferatur, erogetur, ac distribuatur.*

Mendicantium vagantium, pro commissa sibi cura, quæ Episcopus, à parochis perquirat, & obseruari mandet. Cap. LVIII.

Turon. Synod. 2. Can. 5. in To. 2. Cõciliorum cautum est, vt vnaquęq; ciuitas. Paupe- tes inco as alat. ecundũ ires, vt ã vicini sbyte- i, q̃ ci- tes oẽs uũ pau- erè pa- cãt, quo iet, vt psi pau- eres, & lias ci- itates non va- entur.

V*BI mendicorum vagantium, & curæ spirituali, & victui necessario ita consultum non est, vt certo scilicet quodam pio loco collecti, non mendicatim uictum ipsi quæritent, sed ex aliena misericordia ibi habeant, vnde se sustentent; Episcopus quod Concilio prouinciali secundo de eorundem vita, moribusq; præscriptum est, in eo exequendo illam inire rationem curet; vt certo pręcipuo libro per singulos parochos illi, si qui eiusmodi intra parochiæ fines sunt, tùm alij etiam alia ratione, accuratè ordineq; describantur.*

Hæc verò sedulò ab ijsdem Parochis obseruari mandet:

Quò, aut vnde illi migrent.

Quod vitæ christianæ institutum teneant.

An fidei rudimenta norint.

An diebus festis saltem Missæ sacrificio intersint.

An sępè confessi, crebrò etiam per annum, aut certè saltem constituto Paschæ tempore, Sacram Eucharistiam sumant.

Quos neque libro descriptos, neque in Pascha confessos communicasse ex eo animaduerterint, quòd certum chyrographum non ostendant, quo se confessos, & Sacram Communionem sumpsisse testatum faciant; nè pro parochialis Ecclesię suæ foribus, nec intra parochiæ fines eos mendicare, parochi permittant; omnemq; propterea cautionem, quantum in se est, adhibeant.

Quos doctrinæ Christianæ rudes, & mendicos vagantes viderint, festis diebus, stata hora, ad eiusdem doctrinæ scholas conuenire diligenter curent, eosdemq; instruant.

Modi,

Modi, quibus parochi, confessarij, & concionatores, populos ad sciendum præsertim necessaria doctrinæ Christianæ diligenter inducant. Cap. LIX.

AD Salutem cùm omnibus fidelibus admodum necessarium sit, Christianę fidei rudimenta scire; tum certè huius in primis diœcesis populis, qui hæreticis finitimi, nisi in fidei fundamentis firmi fuerint, ac stabiles, summopere verendum esset, nè fortè ab eis in aliquam impietatis ac nefariæ doctrinæ fraudem, facilius adducerentur: quamobrem Antecessores nostri, & nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, vt omnes, ac singuli Christi fideles in fidei Christianę rudimentorum institutione erudirētur. Sed cum parùm hucusq; profecisse tanta in re cognouerimus; negotij, periculiq; magnitudine adducti, hæc præterea decernimus:

Primò omnibus, singulisq; animarum curatoribus, & cęteris confessarijs, siue sęcularibus, siue regularibus, in virtute sanctæ Obedientiæ pręcipimus, vt faciant, antequam confessiones audiant, Orationem Dominicam, Angelicam salutationem, symbolum fidei, & decem præcepta Dei, quę decalogo continentur, ut pœnitentes recitent, ac ipsis audientibus referant: Nisi pœnitentes tales sint, quos confessarius id non ignorare credat. Quarum rerum si quos ignaros, rudesve offenderint; hanc eorum spiritualem socordiam acriter reprehendant; ostendantq;, quàm grauis esse debeat illorum conscientiæ, ignoratio rerum, quæ ad salutem tantoperè neceßariæ sunt. Cum autem eos absoluunt, pręter alias pœnitentias, & actiones satisfactorias, id etiā imponant, vt quatuor hęc saltem potissima doctrinæ Christianæ capita in posterum accuratè ediscant; certo illius, pro arbitratu suo, pręfinito congruo tempore; quod tamen ob neceßariam aliquam causam semel, aut ad summum iterum prorogari liceat. Eo autem temporis spatio confecto, si eadem adhuc illos ignorare viderint; tunc nè illorum confessionem audiant nisi consilio, & assensu, aut Vicarij Foranei, si diœcesani sunt; aut illorum, quos huic curæ in Ciuitate Episcopus præfecerit, si in ciuitate viuunt. Si qui verò semel ita admissi ad Sacramentum pœnitentię, eos postea in rudi hac, crassaq; ignorantia persistere compertum erit; de ijs ad Episcopum ipsum referatur, antequā amplius admittantur: qui illorum saluti diligentius, & efficacius consulat, vt viderit in Domino expedire.

Quò facilius porrò perniciosę huius ignorationis incommodo occurratur, neque aliqua fideles excusatione suam negligentiam pretexant; illud eisdem animarum curatoribus mandamus, vt die festo, uel intra Missarum solennia, vel in vesperis, aut paulò ante, si frequentior tunc fidelium multitudo pręsens in Ecclesia aderit, clara voce, ac disertis, distinctisq; verbis, quę ab omnibus exaudiantur, modò vnum, modò alterum, aliquando plura ex ijs pręcipuis doctrinæ Christianę capitibus, prout opportunius sibi videbitur, recitent; simulq; vniuersos, qui aderunt, hortentur, vt eadem verba, qui-

bus ipsi

bus ipsi præibunt, illi simul referant.

Et uerò, quò populus doctrinæ Christianę pręceptis, atq; institutis in dies instructior fiat; ijdem Parochi illo tempore nunc unam, nunc alteram eorundem quatuor illius doctrinæ capitum partem, studiosè explicent. Qua in re Catechismi Romani, aliorumq; probatorum auctorum, qui in hoc genere piè, diligenterq; versati sunt, doctrinam potissimùm sequantur.

Nec uerò propterea his, quæ nunc decernimus, quicquam detractum, derogatumve sit; quominus tum qui pro capite suo apti sunt maiori eruditioni aut pro ratione status sui explicatius, & plenius uniuersam doctrinam Christianam discere debent, præstent quod debent; tum Parochi, alijq;, ad quos illam docere spectat, cumulatè pręstent quæcunque in hoc genere olim decretum est, ab illis præstari debere; & reliquas præterea omnes sui muneris partes.

Porrò Confessarij grauissimam pœnitentiam imponant; itemq; concionatores, & parochi diuinam ultionem denuntient, & patribus familias, & dominis; qui nulla, aut saltem parua diligentia adhibita, omnem rationem nõ ineunt, vt sui liberi, ac famuli Christianam doctrinam addiscant; neque eis, quos in famulatu habent, tantùm diebus saltem festis vacui temporis concedunt, quo in Ecclesias, aliave loca pia, ubi ea doctrina traditur, ad illam percipiendam conuenire possint.

Quando, & pro quibus per parochos præsertim, reuocandus, & monendus est populus. Cap. LXI.

a Cõcil. Agathẽ. decreto. 31. To. 2. relato in Decre. c. Placuit. 90. dist. inter oẽs fideles pax, & cõcordia esse dẽt, sine qua nemo Deum videbit. Hebr. 12 Concil. Cabilo. 2. Can. 20. To. 3. c. studendum 90. dist. Cabilonen. Conci. 2. ca. 37. cũ igitur. Tom. 3.

PAROCHI hebdomada Quadragesimæ initium proximè pręcedente, populum curæ suę commissum ad se conuocent: tum hęc cum illo grauiter, soliciteq; agant, prout antiqui, religiosiq; instituti, & consuetudinis in Ecclesia sancta fuit.

Vt canonica auctoritate reconcilient, [a] si quos in eo dissidentes scierint; dissensionum semina extirpare studentes.

Concubinarios homines ab illa peccandi libidine, vt maximè possunt, reuocent: proinde sanctiones Episcopales, eo de genere hominum editas, cùm de scripto legant, tum communi sermone planius explicent.

Singulos denique à Christiana viuendi uia aberrantes, ad semitam iustitiæ, & salutis studiosè perducant.

De humilitate, patientia, castitate, benignitate, misericordia, eleemosynis, pœnitentia, cęterisq; Christianę religionis virtutibus, omnes accuratè commonefaciant, ut Cabilonensis Concilij Canone piè, vtiliterq; cautum est.

Quibuscunq; actionibus ad præmittendas orationes populi qualiter instruendi. Cap. LXII.

NON decet Christianum hominem opus aliquod ante suscipere, aggredive, quàm Dei auxilium religiosis precibus imploret. Dixit

enim

enim Dominus, a Sine me nihil potestis facere.

Parochus igitur, cuius est populum ad optima quæq; instituta erudire; cõcionator item, illum, prout vsu venerit, cohortetur, ac moneat, vt neque publicè, neque priuatim quicquam aggrediatur, nisi primò sanctis precibus Deo adhibitis.

Neque cibum sumant, anteaquam stata prece benedicant: post cibum item, Domino gratias precatione agant: Id enim à nobis expectat, qui nos pascit Deus, Vt pro præstitis ab eo escis, illi gratias referamus, & saturati donis ipsius, laudes ei dicamus, inquit Sanctissimus Ambrosius.

In die candelarum, cinerum, & palmarum, ac circa agnos Dei Benedictos aduertenda. Cap. LXIII.

Parochus diligenter consideret, quæ piè tradidit Illustrissimus Dominus meus in suo Concilio Quinto Prouinciali, circa ea, quæ Parochi agere debent, & docere in die Candelarum, Cinerum, & Palmarum, ac etiam quæ sint obseruanda, ob maiorem reuerentiam, ad Agnos Dei per Summum Pontificem benedictos.

Sine habitu decenti, ad sacramenta nemo accedere permittatur. Cap. LXIIII.

Vt Sanctissimis Sacramentis debitus religionis cultus, etiam externus ab ijs tribuatur, qui ea suscipiunt; nè Parochus patiatur quemquam ad illa suscipienda accedere, nisi exteriori quoque habitu, vestiumq; modestia debitam illis venerationem, ac reuerentiam præseferat; curetq; diligenter tradita per Dominum meum in suis instructionibus.

Infirmi propriæ parochiæ quomodo visitandi. Cap. LXV.

Qvod Concilio Agathensi cautũ est, id vnusquisq; Parochus præstare curet; vt Missæ sacrificio peracto, si quos in Parochiali vicinia ægrotos habet, frequenter, atq; adeo quotidie, quãtum per aliàs iugꝫ curę parochialis occupationes potest, inuisat; atq; eisdem pręstet, quæ sunt solicitudinis, munerisq; Parochialis officia, prout opus esse viderit.

Liber descriptionis obsequiorum circa ægrotos, & dierum mortis ipsorum, qualiter habendus. Cap. LXVI.

Vt Episcopo, eiusq; Vicarijs, aut Visitatoribus aliquando constet diligens Parochorum in salutaribus illis officijs, quæ fidelibus ægrotantibus illi debent, cura; eorum vnusquisq; librum pręcipuum habeat, in quo sigillatim, & præscribat singulis diebus parochiæ suæ incolas, qui mortem obierint, & quæ Sacramenta eorum vnicuiq; ministrarit; & præterea,

a Ioan. 15. nõ enim sumus sufficientes cogitare aliqd ex nobis tãquam ex nobis. 2. Cor. 3. si homo ex se nõ est sufficiens ad cogitãdũ bonũ, qđ est minimũ inter opera, qd ad agendum poterit? omnia hominis bona tã corporalia, q̃ spiritualia, à Deo sunt. Concil. Mileuit. cap. 5. in Tom. 1. vbi declarat istud, Sine me nihil potestis facere. Accedit illud. Quærite primùm regnũ Dei, & iustitiã eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Matt. 6. Ad idem Concil. Arausican. circa tempora Leonis. P. 1. cap. 7. in

a. Tom. Concil. ad ipsum enim prius est confugiendum, qui nostræ curare possit animæ passiones, ait D. Greg. in cap. omnis. de consecr. dist. 1.

quando

Quæ cum ad subsidium Sacerdotum, vel aliorum pauperum, vel ecclesiarum reparationem, & ornatum sit instituta, eam populus liberaliter præbere debet.

Decimarum Ecclesiasticarum inuestituræ qualiter recognoscendæ. Cap. IIII.

DEcimarum Ecclesiasticarum inuestituras, quæ laicis hominibus in perpetuum factæ sunt, Vicarius Episcopi pro officij sui munere, diligenter, accuratéq; recognoscat. Quòd si eas legitima auctoritate minus confirmatas esse compererit; vel si non renouauerint inuestituram, quando tenentur; irritas illas, ac planè nullas declaret, & decernat.

Vbi decimæ solui consueuerant, aliqui renitentes quomodo conueniendi. Cap. V.

SI, quibus in locis generatim ab omnibus fructuum, qui ex prędijs colliguntur, decimæ parochiali Ecclesiæ soluuntur; in ijs quispiam fortè est, qui illas exsoluere recuset, quoniam sibi persuadet, alicuius priuilegij, aut causæ prætextu immunem se esse; huic Episcopus certum breue tēpus præscribat; quo præscripto tempore is, aut priuilegium exhibeat, aut causam afferat immunitatis suæ. Quòd si ille quicquam, quod leue sit, ad illius immunitatis ius tuendum, [a] vel nihil planè attulerit, id Episcopus curet diligentissimè, vt is illas quamprimùm præstet; cum in decimis totaliter præscriptioni non sit locus.

Fructus decimis obnoxij, è prædio quomodo exportandi. Cap. VI.

NE cuipiam bona, decimarum iure Ecclesiæ obstricta, è solo asportare liceat, [b] nisi ad asportationem, aut ad descriptionem vocato Ecclesiæ Rectore, aut eo, cui illæ soluuntur. Itaq; qui decimas debet, eā bona domum suam, alio ve asportaturus, id biduo ante eidem Rectori, uel cui debentur, significet, vel literis, vel certo nuncio; vt præsens illis, vel asportandis, vel describendis adesse, si velit, vtiq; possit. Quod si ille tunc abe rit, id vni de eius familia nuntiandum curet; aut illius Ecclesiæ, domusve Parochialis valuis scriptum affigi iubeat, quo asportatio ea denuntietur. Quòd si diutius illa bona in solo essent, & eis detrimentum, damnumve immineret; tum vel absente eo, cui debentur, asportari liceat. Non tamen intendimus per hoc decretum consuetudini, vel alicuius priuilegio derogare.

[a] An cō suetudo nō soluē di decimas, ab earū obligatione sęculares eximere possit, & an immunitas ab eis, præscriptiōe acquiratur late explicat. & post alios, eru dictiss. & acutiss. D. Didac. Couarru. Var. resolu. lib. 1. c. 17. nu. 8. & seq. vers. Sexto, ab eadem. & vers. Octauo eodem iure.

[b] Hæc est communis Doctorum sententia in cap. ex parte. 2. de decim. cuius meminit Couarru. vbi supra vers. Quartum est aduertendum.

Nè rece-

Nè receptorium eleemosynarum sine Episcopi licentia, & ipsa obtenta, qualiter habeatur. Cap. VII.

NE in Ecclesia, aut præ foribus eius, neve in oratorijs, aliove sacro loco, colligendæ eleemosynæ causa, nè ipsius quidem Ecclesiæ, aut eius fabricę, rectorisve nomine, capsula, vasculum, mensa, aliudve eius generis, etiam extraordinariè collocetur, aut iam collocatum in posterum permittatur; nisi Episcopi concessu, literis exarato; tuncq́ ei capsulæ, vel rei aliæ ad id paratæ, duæ claues apponantur, diuerso fabrili opere fabricatæ; quarum altera teneatur ab eo, quem Episcopus nominarit, altera ab ijs, quorum nomine eleemosyna colligetur.

Si contra fiet, pœna sit arbitratu Episcopi; tum eleemosyna collecta locis pijs addicatur, illius item arbitrio.

Intra cancellos grana pro eleeemosynis non sunt recondenda. Cap. VIII.

SI quę capsæ, Episcopi concessu, in Ecclesia constituentur, aut collocabuntur, in quas à fidelibus, (vt plerisq́ in locis pietatis studio fit) vel frumentum, uel legumina, uel alia quæuis eleemosynæ nomine, conijciātur; eæ nè intra cappellæ, altarisve, quo fidelium eiusmodi res offerentium, concursus fit, cancellos, aut clatbra ferrea ita ponantur, vt ipsis fidelibus eleemosynas collaturis necesse sit cancellos ingredi.

Sacræ communionis administratione, nè eleemosyna quæritetur. Cap. IX.

NE occasione sacræ communionis, etiam in Pascha ministratę, vel ministrandæ, eleemosyna peluicula, aut vasculo exposito, vllove alio modo directè, aut indirectè, quæritetur.

Oblationum vsus, & ordo, vt retineatur, vel restituatur, quid agendum. Cap. X.

OBlationum institutum iampridem ab Apostolicis vsque temporibus, Apostolico etiam Canone sancitum, sanctissimorumq́ Pontificum Melchiadis, Fabiani, & Gregorij constitutionibus, a & Conciliorum pręterea decretis, communitum; quò grauius his temporibus à fidei, doctrinæq́ Catholicę hostibus exagitatur, & languescēte pietatis studio, b quò magis à fidelibus negligitur, hoc diligentius seruari, atque ad executionis usum, ubi intermissum est, reuocari conuenit; cum pręsertim, & ad diuinum cultum illud pertineat, & populis salutare sit, ad expiandaq́ peccata utile. Quare Episcopus in sua diœcesi, & suis, & concionatorum sermonibus, & omni alio persuadendi, cobortandiq́ officio, omniq́ iuris ratione, illud, vbi est, retineri, ac vbi negligitur, restitui, studiosè ad sacrorum

a D. Gregor. 7. in c. oīs, de cōsecrat. dist. 1. b Oblatio ī quo differat a decima tradit. Siluest. in Sum. ver. Decima in prin. vbi plenè de oblationib9 disserit.

Quibus, inter missæ sacrum, oblationes colligere interdicitur. Cap. X V.

Capellanis verò, alijsq; Sacerdotibus, & alijs item, præter Cathedralem, Ecclesiis, earumq; fabricis, ac scholis, pijsq; eiusmodi collegijs, atque alijs quibusuis, ius Parochiale non habentibus, oblationes deinceps, inter missæ sacrum, accipere, aut exigere omnino interdictum sit; nisi quibus hac facultas ab Episcopo, aut aliàs legitimè data erit.

Quæ pactiones pro oblationibus sint illicitæ. Cap. X V I.

SI cum Parocho de oblationibus diuidendis quisquam pactiones fecerit, vt sibi, alijve Sacerdoti liceat, oblationes recipere, contra quàm præscriptum est; hæc pactio irrita sit, ac plenè nulla: neque propterea aliter, quàm supra præscriptum est, oblationes alijs exigere, accipereve liceat: Tum propterea Parochus ipse, & alius Ecclesiæ Rector, et Sacerdos item, aliusve, qui pactum inierit, qui ve pactioni consenserit, grauiter puniatur.

Quando in Missa oblationes fiant. Cap. X V I I.

QVacunque deinceps oblationes, siue pecunia, siue cereis, siue alio eleemosynæ genere in Missæ sacrificio à populo fient; eæ, & fiant, & à sacerdote accipiantur, dum canitur antiphona, quæ Offertorium appellatur. Quòd si Missa non conuentualis, ne semper tamen, tum etiam fiat, accipiaturve proximè, antequam hostia, & calicis oblatio fiat.

Qualiter offerentibus benedicto sit impendenda. Cap. X V I I I.

SI quid verò aliquando non intra Missarum solennia, sed alio tempore offerri contigerit; curet Episcopus restitui sanctum vsum, & oblationi illi, & offerentibus benedicendi statæ prece, atque oratione in libro sacerdotali, aut rituali præscripta. Qui uerò oblaturi sunt, Missæ sacrificio, in quo oblatio fit, & ab initio piè, deuoteq; intersint; nec uerò inde abeant, nisi ubi peracto sacrificio, benedictionem sacerdotalem demum acceperint, quæ in fine Missæ de more fit.

Qualiter oblationes fiant populus instituendus. Cap. X I X.

VIdeat Episcopus, vt eleemosynarum, & alius cuiusuis generis pijs oblationibus, quacunque à populis fiunt, certam rationem præscribat; qua & mane potius, quàm à prandio fiant; & illæ non popularibus spectaculis, non comessationibus, aut tumultibus, non clamoribus, aut profanis actionibus, quæve ullam offensionis speciem præbeant; sed precibus, litanijs, hymnis, atque ijs pietatis officijs præstentur, quæ decent, eiusmodi religiosas actiones, officiave, & quæ respondent ueteri sanctitati, ac disciplinæ huius instituti.

Imagines cereæ, & aliæ oblationes quando distrahi nequeant. Cap. XX.

NE imagines cereæ voti causa, Ecclesijs, pijsq; locis oblatæ, venditari vllo modo possint; necnè confractæ quidem, etiam vetustate temporis, nisi concessu Episcopi, in usum Ecclesiæ conuertendæ.

Nec verò ullas eiusmodi, uel alterius generis oblationes, uel eleemosynas, antequam illæ perceptę sint, uendi, locari, aut contractus ullos, pactionesve etiam secretas eius generis iniri cuiquam, etiam parocho, vllo pacto, modove liceat, pœna graui proposita, Episcopi arbitrio irroganda.

Nemo velata facie, sine licentia eleemosynam quæritet. Cap. XXI.

NEmo opertà, obuolutaq; prę pudore facie eleemosynam sine Episcopi, aut si in diœcesi, saltem Vicarij foranei, concessu, eoq; scriptis exarato, quæritet. Nec verò eam facultatem cuiquam Episcopus, Vicariusve det; nisi illius, & egestatem, & morum, uitæq; rationem ante planè notam, exploratamq; habuerit.

Pro verecundis pauperibus quando, & qualiter eleemosyna sit perquirenda. Cap. XXII.

PRimo quoque dominico mensis, [a] aliove die, quem Episcopus statuerit, [b] in omni ecclesia parochiali, etiam si regularis sit, [c] vt egentiū qui præsertim prę pudore ostiatim mendicare, eleemosynamve quæritare non audent, necessitati, pia fidelium liberalitate succurratur à locupletibus parochiæ incolis, cęterisq;, ut antiquæ consuetudinis est; aliquid per eos colligatur, quos huic curę episcopus prępo suerit.

Dominica uerò proximè precedēte, quo fideles, & in dando effusiores sint & paratiores ad parochialem ecclesiam cum uoluntarijs oblationibus ueniant; eleemosynarum collecta intra missarum solennia indicatur uerborum formula, quæ in Concilio Quarto Prouinciali habetur.

a Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis, Eccles. c. 3. in fine. Non tamen quis peccare debet, vt eleemosynam faciat, sed ideo eleemosynam præbere debet, quia peccauit, ita piè atque vtiliter admonet, Concil. Cabilon. 2. Can. 36. Incip. sed nec. in 3. Tom. D. Gregor. in capitulo non est prima quæstio. 1. Non obstat, quod legitur Lucæ decimosexto, facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, quia respondet gloss. in dict. capit. Non est. in ver. facere, viden. & capit. Qui habetis, 14. quæstio. 5.

b Eleemosynarum tria sunt genera, cap. Tria, & seq. dist. 45.

c Eleemosyna quando sit de præcepto, vid. Felin. in cap. 1. nume. 11. & seq. in Addit. ad prine. Abb. in decreto post tract. immediate, de lit. Apost. & nouissimi Nauarr. in Man. cap. 24. nume. 5. & seq. præsertim num. 9. vers. circa prædicta.

DE REGVLARIBVS, Tit. XIX.

Qualiter ad interpretandam sacram Scripturam monachi sint cogendi. Cap. I.

VOD, Sacrosancti Tridentini Concilij decreto de interpretatione sacræ Scripturæ, in Monachorum monasterijs instituenda sancitum est; id Episcopus omnino efficiat, vt, quibus in monasterijs commodè præstari potest, ea instituantur; vel si intermissa est, restituatur.

Qua in re præstanda Abbates, atque alij, quocunque nomine vocati, qui monasterio præsunt, opportunis iuris remedijs compellantur.

Sess. 5. c. 1. vers. In Monacorum. de refor.

Dies festi, quorum etiam tabellam habeant, per regulares colendi. Cap. II.

QVos dies festos Episcopus in vrbe, diœcesique, sua coli, sanctificarique ediixerit, ac præceperit; ij ab a vniuersis cuiuscumque ordinis regularibus, quauis ratione exemptis, colantur, sanctificentur, atque obseruentur. Dierum autem festorum, quos in ea vrbe, aut diœcesi coli consuetudinis est, ille tabellam conficiendam curet, quam certo Sacristiæ loco affixam ijdem etiam regulares habeant.

a Côcil. Trid. sess. 25. c. 12. meminit Nauarr. in Man. c. 13. n. 5. facit ca. de ijs. dist. 12 Monẽdus est populus, vt eas festiuitates quas Episcopus præceperit, colat; neque inani superstitione illas celebrare præsumat, quæ nequaquã sunt obseruãdæ, vt cauetur in Côc. Ticinẽ. sub Benedicto III. Tom. 3.

Ieiunia etiam à regularibus obseruanda. Cap. III.

IEiunia præterea, quæ certis præcipuis locis, vbi monasteria illi habent, à reliquo clero, populoque vniuerso obseruari moris, consuetudinisve est, curet Episcopus, vt ipsi itidem, sicut cæteri omnes, ritè, rectèque colant, celebrent, atque obseruent.

Regulares curam animarum agentes synodo, & alijs prout cæteri parochi sæculares, intersint, & eadem præstent. Cap. IIII.

REgulares quicunque sint, qui in quauis Ecclesia parochiali, etiam quæ in suo monasterio existit, quæve eidem adiuncta est, curam animarum gerunt, synodo diœcesanæ intersint; & ad statas illas congregationes, lectionesve, quibus parochos interesse iussum est, conueniant; menstruos item illos parochorum conuentus, quos in diœcesi haberi decreto cauimus, tum ipsi adeant; tum in Ecclesijs, vbi animarum curam gerunt, monasterij sumptu habitent; & omnia denique munera, onerave parochialia, quæ cæteris parochis imposita sunt, præstent omnino.

Vid. infr. ĩ capell. Monac. c. 1. Côc. Trid sess. 24 ca. de refor. 2. vers. Synodi quoque.

Olea sacra regulares ab ecclesia cathedrali sumant. Cap. V.

Monachi, regularesq́, cuiusuis ordinis, etiam exempti, non aliunde, sed ab Ecclesia Cathedrali intra cuius diœcesis fines habitant, olea sacra sumant. Si secus fecerint, arbitrio Episcopi, in cuius diœcesi manent, puniantur.

In locis quoquomodo regularibus subditis, quiuis, nisi ab Episcopo approbatus, confessiones audiat. Cap. VI.

Ne in Monasterijs quidem, & locis, vbi regulares spiritualem, temporalemq́, iurisdictionem habent, quisquam sacerdos, etiam regularis, & exemptus, confessiones audiat; nisi primùm ab Episcopo, intra cuius diœcesis fines ea monasteria, loca ve sunt, ad id probatus fuerit.

DE RELIGIOSIS DOMIBVS, ET EArum administratione. Tit. XX.

Vt pia loca omnia fideliter, diligenterq́, administrentur; quæ sacrum Tridentinum Concilium Episcoporum curæ, ac studio maximè cõmendauit; hæc mandamus, quæ ab omnibus seruanda erunt.

A præfectis hospitalium quæ præstanda; negligentesque ab Episcopo qualiter compellantur. Cap. I.

Qui hospitalia, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, pauperumve vsum precipuè instituta, in commendam, administrationem, aut quemcunque titulum, aut Ecclesijs suis vnita obtinent; domos, & ædificia horum locorum ruinosa, vel disiecta sarciant, & restituant.

Quæ ab alijs occupata, aut amissa, iniusteve alienata sunt, recuperent.

Impositum illis onus, & officium omnino obeant.

Concil. Triden. sess. 7. c. vltim. Clem. cõtingit de relig. dom. Conc. Trid. sess. 25. c. 8. de refor.

Hospitalitatemq́, ex fructibus, illi muneri attributis, re ipsa exerceant.

Cæteraq́, omnia præstent, quæ à Vienensi, & Tridentino Concilio præscribuntur.

Quod officium, si moniti ab ordinario non fecerint; vel per ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia, ad sui muneris functionem compellantur, vel eiusdem Tridentini Concilij præscripto eos Episcopus ab illa administratione, curave in perpetuum amoueat.

Quibus

Quibus nullo modo condonet, aut remittat eos fructus, quos, contra hospitalium institutionem perceptos, in foro conscientiæ restituere tenentur.

Debitores hospitalium aliquo officio pro eis nè fungantur. Cap. II.

QVI pecuniam Ecclesijs, Confraternitatibus, aut quibuscunque pijs locis debent; illorum procuratores, syndici, ministrive esse, aut ullam denique eis officij, aut negotij partem administrare non possint.

Iuramentum ab administratoribus piorum locorum prius, & postmodum quæ alia præstanda; & vt præstentur seruanda. Cap. III.

ADministratores Ecclesiastici, vel laici, piorum locorum, siue Hospitalia, Montes pietatis, Confraternitates, Misericordiæ, Charitates, Consortia, Disciplinæ siue alio quocunque nomine nuncupata sint; qui deinceps deligentur, antequam ad administrationem accedant, iurent se fideliter, & accuratè munus suum exequuturos.

Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, veris pauperibus tantùm distribuant; quemadmodum cuiusq; inopia, & eius voluntas, à quo bona illa profecta sunt, postularit.

Qua in re, nè vlla fraus fieri possit; ineatur aliqua ratio, qua constare possit Episcopo, in quas personas fructus illi erogati fuerint.

Quos autem compererit Episcopus, vel iniq; distribuendo, vel in suum cõmodum uertendo, uel inutilibus, & superuacaneis sumptibus faciendis, malè in administratione uersari; eos, pro modo culpæ, puniat; & ad restitutionem legitimè compellat; & ab officio etiam, si ei videbitur, amoueat.

Quòd si contra, quàm à Tridentino Concilio decretum est, nè rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare voluerint, Ecclesiasticis pœnis ab eodem coerceantur.

Ijs, qui bona piorum locorum administrant; ea si immobilia sint, uel pretiosa mobilia, uendere, permutare, in emphyteusim dare, aut quouis modo alienare, nisi ijs seruatis, quæ à sacris canonibus requiruntur, & absq; consensu, atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contra fecerint, Episcopi arbitrio puniantur; & quod actum est, irritum, ac nullum sit.

Piorum locorum bona, administratorum arbitrio, ne locentur; sed publicè locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate.

Quos pijs locis aliquid debere constiterit; ijs eorum bona dari ne liceat.

Qui piorum locorum bona conducere voluerit, det idoneum fideiussorem, cum quo iure agi possit æquè, atque cum ipso principali conductore: Aliter facta locatio, & conductio, irrita, ac nulla sit.

Ut autem hęc, cæteraq́; omnia, quæ Tridentina synodus de Hospitalibus, & alijs pijs locis statuit, facilius prę̄stari possint; pręcipimus parochis, vt diligenter singula, quę in parochijs suis sint Hospitalia, & pia loca, eaq́; præsertim, in quibus re ipsa hospitalitas, cæteraue administratorum munera nō exerceantur; ad Episcopum quamprimum deferant; cuius arbitrio, parochi huius officij prætermissi pœnas dabunt.

Rogamus autem magistratus omnes, nè Episcopum suo officio fungentem, & contra contumaces iure agentem impediant; sed ea, qua decet, pietate, cum omni ope, & auxilio iuuent.

Vt eleemosynæ pro pijs locis quæri possint, quæ requirantur. Cap. IIII.

IN petendis eleemosynis, Hospitalium, & aliorum locorum piorum nomine, hæc pręcipuè seruari iubemus:

Vt in illis Hospitalibus, & pijs locis re ipsa, qua debetur, hospitalitas, & pia opera exerceantur.

Vt ea loca sint in hac diœcesi, in qua eleemosyna petenda sit; neque ea ad vtilitatem eiusmodi locorum alienæ diœcesis conuertatur.

Vt qui petet, sit eiusdem diœcesis.

Sit bonæ existimationis.

Non fuerit ex numero quæstorum, quos damnauit Sancta Tridentina synodus.

Illud officium gratis, vel constituta certa mercede pręstet; nec vllo modo particeps sit eleemosynarum.

Ab Episcopo, vel eius Vicario scriptam licentiam, quotannis renouandam, impetrarit.

Qui contra, quàm hoc decreto sancitum est, petierit; grauiter puniatur ab Ordinario.

Cui etiam curæ erit, vt, quæ eleemosynæ collectæ fuerint, verè in pium tantummodo eorum locorum vsum, quorum nomine petitæ fuerint, conferantur.

Quibus hospitalium aditus occludatur. Cap. V.

IN Hospitalibus, pijsq́; diuersorijs, vbi hospitalitas exercetur, mares cū feminis, etiam specie matrimonij, nisi id certissimè constet, versari nè liceat; neve ea loca, quę bonorum subsidio sunt addicta, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & istiusmodi nequissimis hominibus pateant.

Mendici, morbum simulantes moneantur, vt se in aliqua arte potius exercentes, inde sibi honestum vitæ subsidium comparent, quàm ignauiæ, ac desidiæ dediti, ostiatim in triuijs, & in templis miserrimè mendicent.

Si id recusauerint, curent Episcopi, vt eijciantur; neque illis deinceps hospitalium pręterea aditus pateat.

Commessationes confratrum in Ecclesijs tollendæ: & panis distributio in illa Sancti Gaudentij qualiter fienda.

Cap. V I.

CUret Episcopus, ut, retento piȩ eleemosynȩ instituto, tollantur publicæ illæ commessationes, cęteraq; huius generis, quȩ à sodalitatibus, quas confratrias, uel confraternitates uocant, prȩsertim intra ambitum Ecclesiarum, die Pentecostes, & die Cœnæ Domini, ac certis alijs solennibus festis diebus, pietatis speciei fieri solent, non sine bonorum offensione; proposita pœna suo arbitratu: Et præterea tollatur modus distribuendi panem in Ecclesia Sancti Gaudentij; sed alio commodiori, & decentiori modo ille panis pauperibus detur.

Fabricæ Ecclesiastici redditus, vt ritè expendantur, qualiter curandum. Cap. V I I.

PRohibeat Episcopus, nè bona census, prouentus, aliaq; eius generis, quȩ ad Ecclesiarum fabricas, quauis ratione pertinent; ab earum Præfectis, aut ministris ad alios usus auertantur, quàm institutum est, aut certè debent. Idē prȩterea ex Tridentini Concilij prȩscripto fabricarum redditus in usus Ecclesiæ necessarios, atque utiles, ut expedire magis uisum fuerit, erogari curet. Sess. 24 c. 3. de ref. in fi.

Ecclesiæ, seu hospitalis bona proprius minister conducens, qualiter priuandus, & plectendus.

Cap. V I I I.

QUi bona Ecclesiæ, hospitalium, aliorumve piorum locorum, siue solus, siue unà cum alijs administrat; si uel ipse, uel per interpositam personam ea emerit, aut emphyteusis, locationisve nomine conduxerit; ab eo administrationis munere statim amoueatur; nec dignus in posterum censeatur, cui talium rerum procuratio, administratiove demandetur; cum eoq; præterea, ex iuris præscripto agatur.

Qualiter à piorum locorum administratoribus aliter plectendis, pecuniæ mutuo non dandæ, nec accipiendæ.

Cap. I X.

EPiscopus id sedulò prohibeat, ut, quȩ fabricȩ, Hospitalia, sodalitates, & quæ alia cuiusuis generis pia loca instituta non sunt, ad pecuniam mutuo dandam; eorum administratores ne ulla causȩ specie, cuiquam homini, nec etiam uniuersitati loci, aut uicinijs dent mutuo.

Quòd si ipsi administratores mutuo uel dederint, uel, quod grauius est, ab ijs locis sumpserint; ab earum administratione statim amoti sint; indigniq; censeantur, qui per sex annos illorum, aliorumve piorum locorum administrationem gerant: Tum etiam illorum præfectus, quouis nomine uocetur, qui huic rei consenserit, excommunicationis pœnam subeat.

Soda-

Sodalitates disciplinatorum ab Episcopo qualiter visitandæ. Cap. X.

Sodalitates quascunque, seu Confratrias, quę disciplinatorum nomine vocantur, Episcopus, [a] *vt Tridentino Concilio iussum est, visitet; librosq́, vel constitutionum, vel meditationum, orationum ve si qui in eisdem extant, studiosè recognoscat; nè quid falsum, commentitium ve, aut apochryphum in illis sit: & si quæ inuenerit, quæ emendationem desiderent, illa vel omnino tollere, vel emendare curet.*

Confratriæ disciplinatorum ad quam regulam redigendæ, & contumaces qualiter puniendi. Cap. XI.

Easdem item confratrias in eam pristinam disciplinatorum regulam redigere curet, quæ iussu Metropolitani recognita, & emendata, & huius temporis rationi accommodata, ad communem earum sodalitatum vsum editum est Mediolani.

Si quæ verò hoc decreto pręcepta illi vel contempserint, vel neglexerint, aliaq́, non obierint, quæ ad eorum sodalitatis officium pertinent; pro rei grauitate seuerius ab Episcopo corripiantur: sin autem emendari nulla alia ratione poterunt, eorum sodalitates extinguantur eiusdem Episcopi iudicio.

In hospitalibus doctrina Christiana qualiter instituenda. Cap. XII.

Parochus eam ineat rationem, vt & in hospitalibus, & in alijs pijs locis, vbi plures, vel mares, vel fœminæ curantur, aut aluntur, hoc tradendæ doctrinæ Christianę institutum introducatur; quo illi pascantur hoc præterea spirituali cibo.

Qualiter correctionis fraternæ sodalitas erigenda; & eidem regulæ præscribendæ. Cap. XIII.

Multa mala existunt ex prætermisso, [b] *& valde his temporibus neglecto,* [c] *fraternæ correctionis officio debito, ac necessario: quamobrem curet Episcopus, in sua non solùm vrbe, sed in diœcesi etiam, aliquam hominum, qui moribus, vitęq́, innocentia grauiores sint, sodalitatem constituere; quæ in hoc fraternæ correctionis officium Christiana charitate incumbat: aut hoc ipsum officij munus alteri sodalitati adscribi studeat, quæ id rectè præstare possit.*

Cui sodalitati certas fraternè corrigendi regulas præscribat, studio, et opera probatorum Theologorum.

[a] Sess. 22. ca. de refor. 8.

[b] Tria ex parte corripientis, esse requisita, ex sententia omnium Theologorum scribit, doctissimus Alphons. à Castro. in tract. de iusta hæret. puni. li 2. c. 25. i fine. colum. 369. vt correctio. f. fraterna, sit obligatoria, nempe cognitio peccati, species emendę, & tpis opportunitas. de qua re vid. præter Theolo. sup. Matt. 18. & Lucæ 17. D. Anto. I sum. par. 2. tit. 9. c. 6. vbi eruditissimè agit, de omissione fraternæ correct.

[c] Correctio fraterna est opus misericordiæ, & pietatis spiritualis, & magis meritoria quàm misericordia corporalis, quocirca Gen. 21. legitur, quòd Abraham postquam iurauit Abimelech se cum eo facturum misericordiam, statim eum corripuit. Ad hoc tenentur Prælati ex officio, alij vero ex charitate, Episcopos autem admonens. Concil. Trident. Sess. 13. c. 1. de refor. sic ait, vt se pastores, non percussores esse meminerint, atque ita præesse sibi subditis oportere, vt non in eis dominentur, sed illos tanquam filios, & fratres diligant, & paucis interiectis, inquit, illos obsecrent, increpent, in omni bonitate, & patientia, cum sæpe plus erga corrigendos agat beneuolentia, quàm auctoritas, plus exortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm potestas, facit. c. 2. 10. q. 3. in fine.

Disciplinatorum, & pęnitentium sodalitates quomodo instituendæ & commemoratione suarum indulgentiarum annua communione, processione, & aliis fouendæ.
Cap. XIIII.

QVo maior in dies ad Christianę pietatis studium progreßus sit fidelium; id curet Episcopus, vt cum disciplinatorum, pœnitentiumve sodalitates, aliasve huiusmodi frequentes instituat; tum institutas omni pastorali studio adiuuet & ad conseruandas illas disciplinæ, ac pœnitentię rationes, & ad alias excitandas spiritualium virtutum progreßiones. Id quò facilius fiat, ardentioriq; studio, quotannis aliquando, prout è re eße uiderit, literas promulgari iubeat; [a] quibus Greg. XIII. præclarum spiritualis Indulgentiæ donum liberaliter in domino illis conceßit, qui iis sodalitatibus adscripti, sibi flagella, disciplinamq; certis statutis diebus adhibuerint.

Præscribat item diem certum, quo in singulos annos illarum sodalitatum homines, qui in Vrbe sunt, vno loco omnes, qui in diœcesi, omnes itē suo quiq; in oppido, locove in vnum conuenientes; primùm contriti, et confeßi Sacram Eucharistiam sumant; tum solennem proceßionem agant, perpetua, grataq; memoria prosequentes conceßi sibi spiritualis doni gratiam.

a Subdat. 12. Decēbr. 1572. eiusdem Pontific. anno 1.

Hospitalia, aliaque pia loca, & sodalitates, qualiter ab Episcopo visitanda. Cap. XV.

HOspitalia item, aliaq; pia singula loca, & sodalitia, pro auctoritate, facultateve, & Canonum iure, [b] & decretis Tridentinis sibi data, in singulos annos Episcopus visitet: Et quæ laicalia etiam, et merè priuata sunt, in iis, quę ad obseruandam piam testatorum voluntatem spectent, uisitando corrigat, & reformet.

b Seß. 22. ca. de ref. 8. sup. eo. c. 10.

Rationes administratio-nis exigat Episcop^9 quo tamuis, infra, eod. cap. 21.

Ratio administrationis bonorum Ecclesiasticorum; & inuentarium, etiam à laicis qualiter exigatur.
Cap. XVI.

QVæcunque bona siue mobilia, siue immobilia, iurave ad Ecclesiam, etiam quæ sit iurispatronatus laicorum, quauis ratione pertinentia, à laicis quouis nomine administrantur; de eorum rationibus diligenter conquirendis, & inuentario rectè conficiendo, planè præstetur, quod primo Concilio prouinciali decretum, ac sancitum est de reliquis, aliisue bonis, & iuribus Ecclesiasticis.

Sup. de reb. eccl. nō alien. cap. 2.

Rationis, & inuentarii vtsupra tria exempla, qualiter fienda, & asseruanda. Cap. XVII.

QVarum rationum, & inuentarii exempla tria, publici notarii testimonio munita, conscribantur; quorum unum apud eos, qui administrant; alterum apud Sacerdotem, Rectorem Ecclesiæ asseruetur; Tertium ad Archi-

Sup. de reb. eccl. nō alien. cap. 2.

chiuium Episcopale afferatur: quò cautius eorum bonorum, & iurium conseruationi consultum perpetuò sit.

Præfectis fabricæ Ecclesiarum, sodalitatum, hospitalium, aliorumque locorum piorum monitiones, & ordines traduntur.

Cap. XVIII.

PRæfectis, Rectoribus, ministris, aut alijs quocunque nomine nuncupatis, fabricę Ecclesiarum, sodalitatum, scholarum, & hospitalium, piorumq́; cuiusuis generis aliorum locorum curatoribus, etiam laicis, hæc de ijs ipsis decreta præscribenda, & addenda etiam censuimus.

Quicunque piorum locorum administrationem, procurationemve suscipiunt, gerunt ve; illud in primis sæpe meminisse debent, se pauperum, pupillorum, viduarum, senum, egestate, aut ęgritudine laborantium, peregrinorum, & aliorum id generis hominum, aliena ope egentium, prout propria, vniuscuiusque loci instituta ratio est, curam sustinere: Et illam quidem tanti esse, vt cum potissimùm Episcopo, tanquam communi omnium, & eorum præcipuè miserabilium hominum parente, ea sacrosanctis Canonum legibus commissa sit; cum quicquid in illos, vel misericordiæ, vel beneficij, vel operæ, vel opis, vel officij confertur; quidquid ve rursus damni, detrimenti, iniurię ve infertur; id omne Christus Dominus sæpe in Euangelio demostret in se collatum esse; ac propterea se in die Iudicij, prout bene illis factum, aut neglectum, omissum ve, in eorum necessitatibus subleuandis erit, retributurum. Quare primò ij valde curent, vt omnibus suscepti muneris partibus satisfaciant: deinde videant, vt nihil quicquam à curæ, quam gerunt, ratione alienum, vllo modo, pacto ve admittant: tum id solicitè studeant, vt, quæ officia illis pro administrationis susceptæ munere debent, ea obeant; atque adeo præstent, omni pię charitatis affectu, ob oculos maximè in ijs ipsis proposito semper Christo Domino, cum illis, & alendis, & vestiendis cibum, potum, vestitum, aliamve curam, atque operam ministrant.

Non suis, sed eorum, quorum curam susceperunt commodis, atque vtilitatibus seruiant.

Omnibus piè consulant; nec ullam partem pro susceptæ curationis, procurationis ve officio negligant.

Munus, quod gerunt, sæpe sibi proponant, eiusmodi esse; in quo non profana cuiusquam administrationis, negotij ve, sed sanctę, spiritualisq́; actionis partes, atq; officia, & Deo gratissima charitatis opera exequantur, piè, religiosè, & quàm diligentissimè.

Cum capitula, congregationes ve habent, tum initio, tum in fine, sanctis precibus, & orationibus in libro officij Beatissimæ Mariæ Virginis, eo nomine præscriptis, utantur.

Cum uerò aliquid aggrediuntur, quod ad curæ suæ rationes pertineat; initium à pia oratione faciant; ut quod inchoatur, bene salutariterq́; succedat.

Omni denique morum grauitate, vitæ integritate, pietatis religione, & spiritualium exercitationum, Episcopo probatarum, quas inter se collegiatim, præstent, studijs, tales se præbeant; ut eorum locorum rectam administrationem, piamq; institutionem non solùm conseruent, sed optimis progressionibus, Deo auctore, adiuuent, atque amplificent.

Qui locorum piorum sumptibus gratis aluntur, curanturve, aut ad litterarum, aliarumve artium disciplinam instituuntur; ratio postulat, pietatis studijs, atque exercitationibus, eos præ cæteris deditos esse; eorumq; precibus animas illorum adiuuari, à quibus illud subsidij relictum est, ad eiusmodi pij instituti sustentationem.

Quare illud eorum locorum curatores, uel Præfectos, ac sacerdotes præsertim, qui in ijs spiritualem curam gerunt, monemus, ut ab ijs, qui ibi aluntur, si legere norint, statas de Beata Maria Virgine preces horarias; si uerò rudes sint, saltem de Beata Virgine Coronam, in singulos dies, piè præstari, sedulò curent.

Qualiter pauperes monendi sint, vt ob receptas eleemosynas, pro primis largitoribus piè precentur. Cap. X I X.

QVi pręterea eleemosynam dant, hos illos, qui accipiunt, sæpe moneant; vt pro ijs, qui bona reliquerunt, piè precentur. Id uerò præstetur, cum in locis pijs, tum ubicunque eleemosynarum distributio fit. Hoc sanè, ut Episcopo curæ sit item.

Ne officia sint diuturna, qualiterque libri administrationis tenendi, & eiusdem ratio sit reddenda. Cap. X X.

PIorum locorum procuratores, ministriue etiam inferiores, cauendum est ualde, ne diutius, quàm par est, in curatione, administrationeue sibi commißa perseuerantes, rerum sibi arrogent imperium. Porro si alias idonei sunt ad alia munera eorundem locorum gerenda, eosdem transferri licebit; nisi ex illis sint, quos superioribus decretis, certo tempore, quibusdam muneribus uacare, iustum est: Ad hoc curetur omnino, ut gestæ procurationis, administratiue muneris rationes sæpe, diligenterq; reddant. Quamobrem formula præscribatur, qua, & diaria, & Codices rationum non coniectos, sed in ordinem, recteq; confectos teneant; ut inde facilè ducatur omnis explicata ratio, tum accepti, tum expensi.

Ratio administrationis piorum locorum quotannis, etiam, à laicis, exigenda per Episcopum. Cap. X X I.

EPiscopus verò etiam ex Tridentini Concilij decreto; semel saltem in anno, à quibuscunque, hospitalium, confratriarum, & aliorum quorumcun- Seß. 22. c.9. de refor.

que piorum locorum, etiam quæ mere laicalia, & priuata sunt, à Præfectis, curationibusve rationes administrationis, curęve repetere ne omittat vllo modo.

Ordinationes capitulares qualiter describendæ, & recitandæ. Cap. XXII.

Decreta, vel quas vocant ordinationes, in Capitulo confecta, in librum præcipuum, capitularium ordinationum nomine inscriptum omnes, ac singulæ à cancellario diligenter, ordineq́ referantur. Quibus ordinationibus, manu quorum id muneris est, ante capitulum proximè futurum, subscribatur.

Tum praterea in hoc ipso Capitulo illę ab eodem cancellario de libro ad verbum recitentur.

Liber gestorum capitularium, & alter legatorum, & onerum suorum, cuius exemplum in archiuio Episcopali deferatur, qualiter habendus. Cap. XXIII.

Codex item alius paretur, in quo præcipuè notatis singulis diebus ordine exscribantur, quæ in vnoquoque pręfectorum, administratorumve conuentu, capitulove proponuntur, aut aguntur; quęq́ rursus proposita, ac suffragijs permissa, vel reiecta sunt; vt quæ deliberata, quæve repulsa sint, facilè omni tempore, ex illius codicis monimentis constent.

Librum item præcipuum conficiant, & habeant, in quo cùm omnia, singulaq́, annua legata, tum onera illis adiuncta, ordine, distinctè, enucleateq́, perscripta omnino sint. Cuius libri exemplum publici Notarij manu, signo, auctoritateq́ munitum, in Archiuium Episcopale, vbi asseruetur, eodem spatio deferant.

Vt locorum piorum oneribus satisfiat, neve eorum bona alienentur, qualiter episcopus curet. Cap. XXIIII.

Episcopus autem administratores piorum locorum, etiam quouis nomine exemptorum, ac merè laicalium, & priuatorum compellat, omnibus iuris remedijs, ad singulorum onerum satisfactionem, ijs ipsis locis incumbendo; neque vllo prætextu patiatur, eorum prædia, bonave alienari contra sacros Canones, & Concilia etiam prouincialia, aut contra piam testatorum voluntatem, qui ea bona, ad certum illum pium vsum destinarunt.

Tabella legatorum, & menstruorum onerum in loco capitulari publicè tenenda. Cap. XXV.

Tabellam item publicè propositam, quo loco in Capitulum conuenire solent, perpetuò habeant; in qua pro mensium ratione, proq́ rerum genere, ex norma præscripta, ea ipsa, et legata, & onera breuiter, diluci deq́ notata sint.

Expositos infantes, hospitalis ministri qualiter alendos curent. Cap. XXVI.

Hospitalium, vbi infantes expositi aluntur, curatores, praefective caueant, vt illos lactentes nutricibus, quas eo nomine conduxerint, plures non assignent, quàm earum vnaquaeq; lactè suo alere possit; nè ob hanc culpam plerosq; illorum fame necari contingat. Quamobrem quot ad lactandi vsum nutricibus opus habent, totidem sanè solicitè conquirant, & conducant.

Si haec non possunt, alia omni ratione prospiciant, vt lactentium puerorum vitae succurratur.

Erectionis piorum locorum monimenta, qualiter vt sculpantur, per Episcopum curanda. Cap. XXVII.

Cum ad pia instituta perpetuò retinenda, rectèq; exequenda plurimum prosit, eorum monimentum, ad posteritatem firmiter proditum; Episcopi ea cura sit, ut, cum uel in urbe, uel in dioecesi locus aliquis pius exaedificatur, aut instituitur; illius origo, institutum, titulus, & alia eiusdem generis, quę opportuna censuerit, in marmore, lapideve solido, aut in tabula aenea incisa, loco eiusdem aedificationis illustri collocata, ad perpetuitatem prodita extent: Idq; ipsum praeterea in locis pijs iam exędificatis, institutisve, vbi commodè potest, effici, ac praestari curet.

Hospitalitas, & pauperum cura, iuxta institutum, qualiter obseruanda. Cap. XXVIII.

Vbi vel fundationis iure, vel alio probato instituto, hospitales aedes, locave pia aliqua ad pauperes, aut peregrinos, aut senes, certosve alios id generis homines hospitio excipiendos, alendosve extant; Episcopus, cuius potissimum est curare, atque adeo efficere, ut piae hominum uoluntates, ad eorum praescriptum rectam executionem habeant; uideat, agatq;, ut ne ab ijs locis per illorum curatores, praefectos, ministrosue, ij, quorum causca illa exaedificata, institutaue sunt, repellantur; si illos recipi per facultates licet: vtq; in caeteris etiam, ab hospitalium, piorumue locorum instituto ne discedatur, neque contrafiat, quàm de illorum curatione, administrationeue à testatoribus, aut ab alijs, qui illa instituerunt, pręscriptum est.

Vt eleemosynae à quibusuis ritè distribuantur, quid obseruandum Episcopus censeat. Cap. XXIX.

Illud interdum, prout usu uenerit, ab Episcopo moneantur, qui eleemosynam erogare quouis modo, aut nomine debent; ut sibi in ea erogatione parochi in primis testimonium, consiliumq; adhibere studeant, quo melius consultum sit, ac prospectum conscientiae suę; cum ille pauperum, & egentium notitiam magis exploratam habeat. Tum uerò, quibus locis ita opus esse

Episcopus censuerit; præsertim vbi compererit in distributionibus elemosynarum quicquam peccatum esse; vel quia non verè pauperibus distributio fit, vel alias minus fideliter, vel non ad præscriptum piæ testatorum voluntatis; constituat etiam, vel Parochum, vel pios aliquos ex vicinia illa, vel parochia laicos, quorum testimonio, de peupertate illorum, quibus eroganda sunt eleemosynæ, constet, antequam ab illis, quorum id curæ est, distribuantur; vel alias id generis certas regulas, quibus caueatur ab eiusmodi erroribus in posterum, præscribat, in distributione seruandas ab illis locis pijs; etiam quæ merè laicalia sint, ac priuata, aut quauis ratione ab Episcopo exempta.

In delectu pauperum, quæ consideranda. Cap. XXX.

IN *pauperum delectu non egestatis, [a] inopiæq́; solùm, [b] sed morum etiam, ac vitæ probitatis ratio habeatur. Quo in genere hæc, præter cętera, de illis inuestigentur, An, scilicet, doctrinę Christianæ scholas frequentent; an fidei prima rudimenta teneant; anq́, religiosè, & piè uiuant.*

Eleemosynæ non ad alium etiam pium vsum, quàm quibus debentur, qualiter erogandæ. Cap. XXXI.

QVæ *porro eleemosynæ pauperibus, aut singulis etiam siue hominibus, siue familijs quauis ratione debentur; ne in alium cuiuscunq; rei usum, ac ne in Ecclesiæ quidem instaurationem, ornatumve eas erogari liceat; nisi, & eorum, quorum interest, consensu, & Episcopi præterea concessu, eoq́; literis exarato.*

Ad certos vsus pios relicta, ad alios æque pios qualiter non transferenda. Cap. XXXII.

QVæcunque *item, quæ ad certos pios vsus relicta, ab alijs etiam, quàm à piorum locorum administratoribus, persolui, aut præstari debent; in alios, etiam similes vsus, nè necessitatis quidem prætextu transferantur, etiã si testatoris hęredes, quicunque sint, ei rei assentiantur; nisi Episcopus, re perspecta, eam præstiterit facultatem, quæ, iure permittente, ab eo dari poterit, illius permutationis causa.*

Distribuenda, quibus debentur, indistinctè compertiantur. Cap. XXXIII.

QVæcunque *eleemosynæ nomine, indistinctè per capita, familiasve distribuuntur; eæ deinceps in illos tantùm, qui in ijs verè pauperes sunt, conferantur; nisi ex testamento, fundationisve tabulis, aut aliunde legitimè Episcopos constiterit, illis etiam, paupertate non laborantibus, indistinctè distribuenda esse.*

Qui aliter distribuerit, ei pœna sit, dupli restitutio, grauiorve, arbitrio Episcopi.

[a] Non tã paupertatẽ in pauperibus, quã religionẽ attendere debemus, secundũ D. Hier. relatũ in c. vlt. 16. q. 1.

[b] Nã, & si omnibus debetur misericordia, iusto amplius, ca. Nõ satis. 86. d. quo in c. in 2. par. habetur, quod in operibus charitatis, nouẽ sunt attẽdẽda, vi. gl. in c. si qui filij. 30. dis. in ver. fideles & latius gl. in c. si quis despicit. & in ca. sequ. ver. Postulat. 42. d. vbi ait, quando omnibus suffi cere non possumus, eleemosyna tunc danda est potius bono, quàm malo: & quando eleemosyna, quæ fit magis indigenti, fit magis meritoria, vid. Ioan. Viguer. in institut. ad Sacr. Theol. De Sacr. pœnit. c. 16. §. 4. vers. 33. vers. Quintum motiuum.

Qua-

Qualiter, vt distribuenda ritè erogentur, aliqui sint deligendi.
Cap. XXXIIII.

VT pijs vniuscuiusq; generis distributionibus; quas in Vrbe, & in Diœcesi, vel ex vltima voluntate, vel ex consuetudine, aliave ratione quis præstare debet, satisfactum esse Episcopo constet, prout supra decretum est; eam rationem is adhibeat, vbi expedire censuerit; vt quod vel ab vniuersitatibus, vel à sodalitijs, pijsve locis quibuscunque, etiam merè laicalibus, & priuatis, & exemptis quouis modo, vel à quouis homine, eleemosinæ nomine, aut alias piè erogandum, distribuendumq́, est; quicquid illud sit, adhibitis etiam duobus viris, per vniuersitates delectis, suo, vel in diœcesi Vicarij Foranei iudicio probatis, & parocho item, in opera pietatis præscripta erogetur, & conferatur.

Distributionum exequutionem qualiter Parochus describat.
Cap. XXXV.

PArochus autem in codicem certum referat, quæ eiusmodi distributiones, quo die, & quibus adhibitis factæ sint, eorumq́,, & testium subscriptionem adhibere non omittat.

Qui ad distributiones per Episcopum compellantu r.
Cap. XXXVI.

SI verò vel vniuersitas, vel quispiam se, neque hac, neque alia ratione distribuisse, Episcopo legitimè ostenderit, ad satisfaciendum ab eodem compellatur.

Qualiter confratriæ erectio, & habitus interdicatur.
Cap. XXXVII.

NE vllæ cuiusuis nominis piæ confratriæ instituatur, eriganturve, neve erectæ, aut institutæ, collegij sibi habitum sumant, siue sedis Apostolicæ, vel Episcopi auctoritate, & facultate literis explicata.

Vt Sanctarum Vrsulæ, & Annæ sodalitates instituantur, qualiter curandum. Cap. XXXVIII.

SOdalitates illæ duæ; vna Virg num Sanctæ Vrsulæ; altera Viduarum Sanctæ Annæ nomine; religiosis spiritualis disciplinæ regulis cõfirmatæ, vberrimos, adiutrice Dei gratia, fructus, & populis, et familijs attulerunt; non modò ad retinendum, sed ad excitandum uehementius in fœmineo sexu innocentis vitæ, omnis Christianæ pietatis, & charitatis studium.

Quare Episcopus tum in Vrbe, tum in oppidis diœ esis insignibus, sodalitatem utranque, vt opportunum uiderit, erigi, institui ve curet.

Pacificantium sodalitates, vt erigantur, vel vt erectis adiungantur, qualiter curandum. Cap. XXXIX.

VT odijs, dissidijs, atq; inimicitijs occuratur; rursusq; paci, cuius fideles in primis amantissimi esse debent, tot sanctissimis vinculis inter se iuncti, consulatur; id, prater catera, Episcopus paterna solicitudine curet, in Vrbe, & diœcesi, aliquam hominum, qui morum grauitate, spectata integritate, & auctoritate præstantiores, existant, confratriam instituere; cuius officium sit, discordiæ flammas restinguere, dissidia amouere, concordiam inire, pacemq; inter omnes reconciliare: aut hoc ipsum componendæ inter diffidentes pacis officium alteri confratriæ adiungat, quæ rectè, apteq; id ipsum præstare queat.

Doctrinæ Christianæ ignarus in aliqua sodalitate non admittendus. Cap. XL.

NE cuiusuis confratriæ, scholæve præfectus, in schola sua numero quemquam, doctrinæ christianæ rudem, atque ignarum adscribi permittat, cuiuscunque ætatis, aut conditionis ille sit. Id verò curæ sit sacerdoti proprio illius scholæ, vel parocho, in cuius finibus est.

Inhabiles, vt in sodalitatibus admittantur, vel retineantur. Cap. XLI.

NE facinorosi homines, neve turpis vitæ, aut infamiæ labe notati, in disciplinatorũ, alteriusve generis confratrijs adscribantur. Si qui verò iam ascripti sunt, si moniti, honestè vitæ rationibus se non conformarint; à confratrum numero, Episcopali auctoritate, & cura amoueantur.

Amictus confratrum, qualiter benedicendus, dandus, nec vnquam asportandus. Cap. XLII.

NE disciplinatorum, confratrumve alterius generis præfecto cuiquam, qui in confratria ascribendus sit, amictum, quod insigne confratriæ est, dare liceat; nisi præsente parocho, alio ve sacerdote, qui amictũ illum statutis precibus benedicat: Quem amictum confratres ne vnquam domi, alio ve loco, sed in schola asseruent. Qui verò è confratria, aut abibunt, aut eijcientur, illum confratriæ ipsi dimittant, præfectoq; sine vlla exceptione tradant.

Quando confratres, nè aliorum vesperas, & doctrinam Christianam impediant, officia non recitent. Cap. XLIII.

QVO tempore in Basilica Cathedrali, Ecclesiave parochiali officium vesperarum celebratur; tunc ne in vllis confratriæ, scholæve, oratorijs ciuitatis, aut loci illius, ab eisdem confratribus, recitari liceat officia; sed uel ante, vel post recitentur: ita tamen, vt non solùm eiusmodi officiorum occasione, non diuertantur illi à diuinis officijs publicis, sed nec etiam à

scholis doctrinæ Christianæ, in quibus eiusmodi confratres vtiles adiutores, & operarij esse solent.

Qualiter adhibito Sacerdote, confratrum processiones agendæ. Cap. XLIIII.

DIsciplinati, confratresve cuiuscunque scholæ, cum processiones, supplicationesve collegiatim ipsi agunt; cappellanum, Sacerdotemve alium adhibeant, cuius sit, eam religiosam actionem dirigere; nisi eam aliquando, sine sacerdote, processionis, supplicationisve agendæ facultatem à parocho, aut ab Episcopo impetrarint.

Arma quando confratribus prohibita. Cap. XLV.

NE confratri cuiquam ad cõfratriæ Ecclesiam, oratoriumve arma vllius generis ferre liceat; nisi pro dignitatis suæ, aut officij, quod gerit, ratione, hoc alicui conueniens sit. Nemini autem vnquam, cum confratriæ amictu indutus est, id liceat.

Nè eleemosynam sine licentia confratres quæritent. Cap. XLVI.

NE cuiquam confratriæ vsquam eleemosinam quæritare liceat; nisi facultate, quæ literis exarata sit, ab Episcopo impetrata.

Qualiter cum sacerdotis præsentia confratrum officiales constituendi. Cap. XLVII.

NE in vlla disciplinatorum, aliarumve, scholarum confratria, officiales, ministrosve creari, aut eligi liceat, nisi uel parocho, vel alio sacerdote ab Episcopo constituto, præsente; si modò aliud Episcopo non videatur.

Qualiter illis constituta confratres omnes, etsi in regularium Ecclesijs resideant, obseruent. Cap. XLVIII.

QVæcunque & in quinto Concilio, & in alijs concilijs prouincialibus nostris, de disciplinatorum scholis, alijsve confratrijs, etiam laicalibus constituta aut præscripta sunt; ea Episcopus ab illis inuiolatè, integreq; seruari mandet: etiam si in Ecclesiis regularium illæ scholæ, confraternitatesve erectæ sint, exerceanturve; ita vt, si quid contra ab eisdem vsquam factum erit, id, pro culpæ modo, ab Episcopo grauiter puniatur, arbitratu suo.

Qualis esse debeat hospitalarius, quæ ab eo cauenda, & præstanda; hospitalitasve intermissa restituenda. Cap. XLIX.

HOspitalarius, isve, cui hospitalium ædium custodia committitur; vir sit, cuius fides, pietas, vitæ innocentia, sodalitas, charitas grauium virorum testimonio commendata sit.

Caueat nè à quoquam, cum hospitium ingreditur, aut, cũ inde discedit, quicquam vel minimum, ac ne sponte quidem oblatum, exigat, petat accipiat ve.

Ne cum mendacibus, qui ad quæstum omni simulandi arte vtuntur, aliquam turpis lucri pactionem pro ijs recipiendis, ineat.

Curet item, nè quid peregrini, aduenæ, paupercsq; hospitio excepti, contra christianam pietatem, bonosq; mores admittant.

Quinimo certam horam, tum mane, tum vesperi, præscribat, qua, ictibus paruulæ campanæ datis, omnes simul aliquantisper orent.

Doctrinæ christianæ institutionem introducat, qua præfinito aliquo temporis spatio erudiantur.

Si enim ijs ad corporis victum, curamq; benignè suppeditatur; illud etiam maximè curandum est, vt spiritale doctrinæ christianæ pabulum eisdem tribuatur.

Ne pueros vnà cum adolescentioribus, maioribusq; natu, in eodem lecto cubare permittat.

Neque item eos, qui integra valetudine sunt, cum ægrotis aliquo morbo laborantibus.

Qui autem integra sunt valetudine, ne diutius triduo in hospitio morentur; nisi aliter ex ipsius hospitalis instituto permittatur.

At cùm eosdem paucis post diebus redire animaduerterit, inuestiget diligenter, quousq; iter fecerint; ac sedulò videat nè ij modò adhoc, modò ad illud hospitale domicilium diuertentes, se peregrinos fingant; de vrbe, oppidóve tamen verè non exeant, turpi quæstui, atque etiam aleis multisq; alijs flagitijs operam dantes, quod aliquando euenire compertum est.

In hospitalibus, quæ vnionis, vt vocant, iure, alij domui hospitali adiunctæ sunt; vbi longo temporis spatio hospitalitas intermissa est, quamprimùm restituatur, vt iuris est.

Qualem confratribus sacerdotem Episcopus deligat. Cap. L.

V*Nicuique confratriæ Episcopus sacerdotem constitui studeat, vitæ spiritualis vsu peritum, beneq; in sanctis exercitationibus versatum; qui salutaribus consilijs, monitis, documentis, alijsq; officijs confratres in omnem agendi partem, tanquam pater, & Dux spiritualis conformet.*

DE IVRE PATRONATVS. Tit. XXI.

Comprobatio, Episcopi aliàs requisita, etiam si pro Iure patronatus aliquod Ius regularibus spectet, qualiter sit necessaria. Cap. I.

Concil. Trid. sess. 14. c. 13. & sess. 24. c. 18. de refor. c. illud & c. Relatũ. ex. de iure patr.

QVOD Tridentinis decretis de eo, qui præsentatus est, per Episcopum comprobando, etiam si ad inferiores institutio pertineat, constitutum est; id in beneficijs item, vel simplicibus, vel curatis, vel alijs cuiuscumque generis, in quibus etiam, electionis, præsentationis, institutionisve ius, monachis, alijs cuiuscun-

que

que ordinis regularibus, cæterisve competit locum habere, Episcopus meminerit. Quare si quæ hactenus institutio, sine Episcopali comprobatione facta comperitur; eam irritam, inanem ac planè nullam declaret: Ac nè in posterum ita fiat, caueat quàm diligentissimè.

Qualiter ad beneficium Iurispatronatus, non nisi idoneos Episcopus admittat. Cap. II.

PRO auctoritate, canonum iure, & à Concilio Tridentino sibi tradita, Episcopus, si idoneos non compererit, à patronis etiam quibuscunque præsentatos, ne probet, admittatve; neve instituat; nec verò eis vllo quouis nomine prouideat; sed planè illos repellat. Idoneos porrò ne censeat, quos experimento examinis interrogationibus diligẽter facto, & doctrina, & cantus peritia, & alijs qualitatibus, ad rectè, riteq́; obeunda munera, ei beneficio, ad quod præsentantur, incumbentia, coniunctave necessarijs, præditos esse non viderit. Neque illos item, quos pro illius beneficij ratione, legitima ætate, sacrorum Canonum iure, Concilioq́; Tridentino præscripta, esse, ex legitimo documento, testificationeve non cognouerit. d.Sess.24. c.16.ver. quòd si iuspatronatus.

Decreta pœnalia contra quoscunque, etiam patronos, bona ecclesiastica detinentes, qualiter promulganda. Cap. III.

VNiuersitates, locive homines, etiam qui iuspatronatus habent; qui bona, censum, iurave beneficij Ecclesiastici, aut loci pij, quocunque prætextu detinuerint, anathema, & alias pœnas subeant decreto Tridentino constitutas; non obstante quocunque antiquo vsu, possessioneve. Hoc verò decretum cum illo vulgariter redditum populo edici, atque promulgari sæpe iubemus, quò diligentius tale crimen caueatur. Sess.22. c. de refor.c.11.

In beneficijs etiam parochialibus, iurispatronatus ecclesiasticorum simul & laicorum, quid per Episcopum sit agendum. Cap. IIII.

IN beneficijs, etiam Parochialibus iuris patronatus laicorum simul, Ecclesiasticorumq́; hominum, illud Episcopus seruet, atque exequatur, quod de beneficijs, quæ iuris patronatus Ecclesiastici sunt, Concilij Tridentini decretis cautum est. Idipsum quoque præstet etiam si ex vna parte ad Ecclesiam, & verò ex duabus ad laicum hominem electio spectet.

Qualiter causæ cognitio beneficiorum Iurispatronatus, & si ad alios institutio spectet, ad Episcopum pertineat. Cap. V.

EPiscopus quoque beneficiorum, quorum institutionis ius, collationisve ad quoscunque exemptos, aliosve Episcopo inferiores pertinent; iuspatronatus, lites, causas, & controuersias omnes, quæcunque sint, cognoscat, &

mensa clericalis modum, regulasq́; præscriptas, quicquam ab hospitibus apparetur, apponaturve.

Pro visitatione aduenìens Episcopus, qualiter suscipiendus. Cap. VI.

EPiscopo, ad cuiuscunque loci, vel Ecclesiæ parochialis, curat ave visitationem aduentanti, cùm illi potissimùm, vt vetus Canon Concilij Turonensis iubet, qui confirmationis Sacramentum, ab eo suscepturi sunt; tum præterea reliqui omnes fideles, exceptis tantùm ijs, qui morbo, aduersave valetudine laborant, sicut in Concilio Rhotomagensi cautum est, obiam ordine prodeant: ac statis hymnorum, plasmorumq́; precibus, & cum gaudio, timore, summaq́; reuerentia illum, tanquam vicem Christi agentem excipiant; prout eodem Rhotomagensi Concilio sancitum est, cuius Canone excommunicatio illis constituta erat, qui ei muneri defuissent.

Dum visitat Episcopus, qualiter ei sit assistendum; propterea que monitiones fiendæ. Cap. VII.

NEque solùm quo tempore ille aduentat, sed alijs etiam diebus, dum visitatio parochiæ fit, fideles quàm frequentissimi adsint; vt ipsi omnes, ac singuli, si quid ad animarum salutem procurandam opus habent, proprio pastori, parentiq́; liberè exponant: Ei, quæ pro illius officij ratione oportet, interroganti respondeant: Illum concionantem, monentem, et paternè arguentem, obsecrantem, & increpantem, audiant: Eiusdem iussa, monita, & decreta suscipiant: atque Dei denique voluntatem, quam præsentes per ipsum auribus percipiunt, non tantum obediẽdi, propensione, sed rectè factis omnino exequatur. Id porrò omne, vt fideles diligenter, promptoq́; animo præstent, frequentissimiq́; in Episcopali visitatione adsint. Parochorum, & aliorum, quorum interest, Sacerdotum sit, crebro, prout vsu uenerit, intra missarum solennia illos docere, cùm eas officij partes, quas Episcopo uisitanti ab ipsis præstari conueniat, tum uisitationum in primis vtilitates, fructusq́; salutares.

Quæ visitationis tempore sint præstanda. Cap. VIII.

TEmpore visitationis omnia præstentur ad præscriptum Concilij prouincialis Quarti, vbi luculenter de hac materia, in titulo de Visitatione.

Visitationis decreta qualiter tradenda. Cap. IX.

VIsitationis munus ad Dei honorem, animarumq́; salutem vtiliter institutum, quò fructuosius præstetur; si maximè videbitur expedire, vt antequam ab Ecclesia pio've loco, cuius visitatio agitur, discedatur; decreta, eaq́; præsertim, quæ de structura, suppellectili've Ecclesiastica, cõstituta erunt, rectori, alio've, cuius interest, relinquantur, vt quamprimum fieri potest, diligenter inducantur in executionis vsum. Atque in eo quidem genere decretorum, quæ de illius, vel fabrica, uel supellectilis ratione sunt, cum in instructio-

nibus, ea ipsa de re ex prouinciali decreto editis forma præscribatur, non multum temporis ponetur.

Quæ pariter in visitatione pro delegatis, & similibus causis fienda. Cap. X.

SI quæ verò, vtpotè de delegatis, & alijs eiusmodi causis cognosci oportebit; de ijs, loci etiam visitatione confecta, statui, decernive poterit: sed curet Episcopus antea, omnino, si fieri poterit, decerni, quàm ex ipsa plebe, Vicarij ve regione abeatur, si diœcesis locorum visitatio fit.

Qualiter, & pro opportunitate temporis, etiam non protrahendi, decreta sint statuenda. Cap. XI.

ATQVI in decretis non erit generatim, sed sigillatim, & quantum fieri possit, diligenter statuendum, & à quo, cuius sumptu, & quo temporis spatio quicquam fieri, præstarive oportebit; & quæ præterea pœna negligentibus, aut contumacibus erit irroganda. Et verò, si quæ in decretis exequendis difficultas, vel controuersia videbitur oriri posse; curandum erit, vt planè tollatur. Verùm hac salutari diligentia videat Episcopus, nè in visitando, tempus, nisi necessariò, protrahatur, ad maiorem clerici, vel populi, vel Ecclesiarum sumptum. Nec propterea tamen vetitum sit, quominus aliquorum decretorum confectionem, vel editionem differre diutius possit; si ita pro difficultate rei, aliave ratione opus esse, aut expedire iudicauerit.

Qualiter decretorum visitationis liber conficiendus, subscribendus, & asseruandus. Cap. XII.

QVæ porrò decreta, cum primò eduntur, in libro benè confecto, accuratè, rectèq; exscribantur:

Isque liber in Sacristia Ecclesiæ, aliove decenti, tutoque loco asseruetur.

Subscribet præterea manu sua ijsdem decretis, in eo libro, Episcopus, vel qui eius nomine visitauit, vel Cancellarius, vel Notarius visitationis. Eiusdem verò Cancellarij erit, publicis tabulis notare, in actaq; visitationis referre, quo die singula decreta, ordinationesve singula edita sint.

Qualiter visitationem, aliàs sibi prohibitam, Episcopus conficiat. Cap. XIII.

ſſ. 21. de re-form. 8. *SIngulis annis Episcopus ad præscriptum Concilij Tridentini eas cappellas visitet, quæ hisce etiam conditionibus erectæ, institutæve sunt, vt Ordinarius, aliusve superior Ecclesiasticus non possit, nè visitationis quidem, correctionisve causa, aut alia quauis ratione id sibi vindicare; vsq; adeo vt, si contra attentatum erit, nulla, irritaq; sit, & erectio, & huiusmodi voluntas testatoris. Si verò cappellarum erectio, fundatiove, ac testatoris voluntas, hisce conditionibus præscripta sedis Apostolicæ auctoritate comprobata erit; tunc*

Ordina-

Ordinarius earum Cappellarum administrationis, visitationis, correctionis ve ius nullo modo sibi sumat; nisi fortaße quibus testator illarum administrationem, curationemve reliquerit, aut commiserit, negligentes esse cognouerit.

Cap. XIIII.

Ecclesias præterea æquitum ordinis Hierosolymitani, is itidem visitet, vt summi Pontificis Pij Quinti constitutio præscribit.

DE CONSECRATIONE ECCLESIAE, vel altaris. Tit. XXIII.

Cuius Ecclesiæ dies dedicationis sciendus; & qualiter celebrandus.

Cap. I.

QVO die aliqua Ecclesia vel Cathedralis, vel Collegiata vel parochialis consecrata est, is singulis annis solenni ritu agatur, & Missa satrificijs, & diuinis officijs, & decenti illius Ecclesiæ ornatu.

Quod si certus consecrationis dies ignoratur, non est tamen de consecratione dubitatio; illius diem certum Episcopus statuat.

Qui constitutus dies consecrationis Ecclesiæ Cathedralis, in Calendarium quotannis referatur, stataq; eius celebritas ab vniuerso clero agatur.

Collegiatæ uerò, & parochialis Ecclesiæ dedicationis dies celebretur ab illius Ecclesiæ Clero.

Curet autem Episcopus paterna monitione, ne eo die, mane saltem, quo tempore diuina fiunt, si Ecclesia Parochialis sit, fideles quicunque in illius Ecclesiæ, cuius anniuersarius consecrationis dies celebratur, finibus habitant, seruilis operis quicquam faciant; neque tabernas, officinasve aperiant, quò frequentiores conueniant ad illius officij celebritatem.

Sub die 22. Septẽbr. 1571. inter cõstitutiones eiusdẽ sũmi Pont. n. 139. in Bull fol. 1134. ca. solennitates. de consecr. distin. 1. Si autem de consecratione dubitat, tunc ecclesia est consecrã da. d. c. solennitates. & ca. Ecclesię. dist. eadem 1.

Parochiales, & earum altaria consecranda. Cap. II.

Ecclesiæ saltem parochiales, non consecratæ, omnino consecrentur: item parochialium Ecclesiarum maiora altaria.

Qualiter vigilia, & dies, qua fiet consecratio, seruanda erit.

Cap. III.

CVM Parochialis Ecclesia consecranda erit, ieiunium in vigilia, cum supplicationibus populus, sua quisque Parochia seruet: tum in die etiam ipso, quo consecratio fiet, abstineat ab omni seruili opere; eumq; diem festum colat, & celebret; idq; vtrumque propterea à Parocho ante denuntietur.

Episcopus censuerit; præsertim vbi compererit in distributionibus elemosynarum quicquam peccatum esse; vel quia non verè pauperibus distributio fit, vel alias minus fideliter, vel non ad præscriptum piæ testatorum voluntatis; constituat etiam, vel Parochum, vel pios aliquos ex vicinia illa, vel parochia laicos, quorum testimonio, de peupertate illorum, quibus eroganda sunt eleemosynæ, constet, antequam ab illis, quorum id curæ est, distribuantur; vel alias id generis certas regulas, quibus caueatur ab eiusmodi erroribus in posterum, præscribat, in distributione seruandas ab illis locis pijs; etiam quæ merè laicalia sint, ac priuata, aut quauis ratione ab Episcopo exempta.

In delectu pauperum, quæ consideranda. Cap. XXX.

IN pauperum delectu non egestatis, [a] *inopiæq́; solùm,* [b] *sed morum etiam, ac vitæ probitatis ratio habeatur. Quo in genere hæc, præter cætera, de illis inuestigentur, An, scilicet, doctrinæ Christianæ scholas frequentent; an fidei prima rudimenta teneant; anq́; religiosè, & piè uiuant.*

Eleemosynæ non ad alium etiam pium vsum, quàm quibus debentur, qualiter erogandæ. Cap. XXXI.

QVæ porro eleemosynæ pauperibus, aut singulis etiam siue hominibus, siue familijs quauis ratione debentur; ne in alium cuiuscunq; rei usum, ac ne in Ecclesiæ quidem instaurationem, ornatumve eas erogari liceat; nisi, & eorum, quorum interest, consensu, & Episcopi prætera concessu, eoq́; literis exarato.

Ad certos vsus pios relicta, ad alios æque pios qualiter non transferenda. Cap. XXXII.

QVæcunque item, quæ ad certos pios vsus relicta, ab alijs etiam, quàm à piorum locorum administratoribus, persolui, aut præstari debent; in alios, etiam similes vsus, nè necessitatis quidem prætextu transferantur, etiã si testatoris hæredes, quicunque sint, ei rei assentiantur; nisi Episcopus, re perspecta, eam præstiterit facultatem, quæ, iure permittente, ab eo dari poterit, illius permutationis causa.

Distribuenda, quibus debentur, indistinctè compertiantur. Cap. XXXIII.

QVæcunque eleemosynæ nomine, indistinctè per capita, familiasve distribuuntur; eæ deinceps in illos tantùm, qui in ijs verè pauperes sunt, conferantur; nisi ex testamento, fundationisve tabulis, aut aliunde legitimè Episcopos constiterit, illis etiam, paupertate non laborantibus, indistinctè distribuenda esse.

Qui aliter distribuerit, ei pœna sit, dupli restitutio, grauiorve, arbitrio Episcopi.

a Non tã paupertatẽ in pauperibus, quã religionẽ attendere debem⁹, secundũ. D. Hier. relatũ. in c. vlt. 16. q. 1.

b Nã, & si omnibus debetur misericordia, iusto amplius, ca. Nõ satis. 80. d. quo in c. in 2. par. habetur, ꝙ in operibus charitatis, nouẽ sunt attẽdẽda. vi. gl. in c. si qui filij. 30. dis. in ver. fideles & latius gl. in c. si quis despicit. & in ca. sequ. ver. Postulat. 42. d. vbi ait, quando omnibus suffi cere non possumus, eleemosyna tunc danda est potius bono, quàm malo: & quando eleemosyna, quæ sit magis indigenti, sit magis meritoria, vid. Ioan. Viguer. in institut. ad Sacr. Theol. De Sacr. pœnit. c. 16. §. 4. vers. 33. vers Quintum motiuum.

Qua-

Qualiter, vt distribuenda ritè erogentur, aliqui sint deligendi. Cap. XXXIIII.

VT pijs vnuiscuiusq; generis distributionibus; quas in Vrbe, & in Diœcesi, vel ex vltima voluntate, vel ex consuetudine, aliave ratione quis præstare debet, satisfactum esse Episcopo constet, prout supra decretum est; eam rationem is adhibeat, vbi expedire censuerit; vt quod vel ab vniuersitatibus, vel à sodalitijs, pijsve locis quibuscunque, etiam merè laicalibus, & priuatis, & exemptis quouis modo, vel à quouis homine, eleemosinæ nomine, aut alias piè erogandum, distribuendumq́, est; quicquid illud sit, adhibitis etiam duobus viris, per vniuersitates delectis, suo, vel in diœcesi Vicarij Foranei iudicio probatis, & parocho item, in opera pietatis præscripta erogetur, & conferatur.

Distributionum exequutionem qualiter Parochus describat. Cap. XXXV.

PArochus autem in codicem certum referat, quæ eiusmodi distributiones, quo die, & quibus adhibitis factæ sint, eorumq́, & testium subscriptionem adhibere non omittat.

Qui ad distributiones per Episcopum compellantu r. Cap. XXXVI.

SI verò vel vniuersitas, vel quispiam se, neque hac, neque alia ratione distribuisse, Episcopo legitimè ostenderit, ad satisfaciendum ab eodem compellatur.

Qualiter confratriæ erectio, & habitus interdicatur. Cap. XXXVII.

NE vllæ cuiusuis nominis piæ confratriæ instituatur, eriganturve, neve erectæ, aut institutæ, collegij sibi habitum sumant, sine sedis Apostolicæ, vel Episcopi auctoritate, & facultate literis explicata.

Vt Sanctarum Vrsulæ, & Annæ sodalitates instituantur, qualiter curandum. Cap. XXXVIII.

SOdalitates illæ duæ; vna Virginum Sanctæ Vrsulæ; altera Viduarum Sanctæ Annæ nomine; religiosis spiritualis disciplinæ regulis cõfirmatæ, vberrimos, adiutrice Dei gratia, fructus, & populis, et familijs attulerunt; non modò ad retinendum, sed ad excitandum uehementius in fœmineo sexu innocentis vitæ, omnis Christianæ pietatis, & charitatis studium.

Quare Episcopus tum in Vrbe, tum in oppidis diœcesis insignibus, sodalitatem utranque, vt opportunum uiderit, erigi, institui ve curet.

P Paci-

Pacificantium sodalitates, vt erigantur, vel vt erectis adiungantur, qualiter curandum. Cap. XXXIX.

VT odijs, dissidijs, atq; inimicitijs occuratur; rursusq; paci, cuius fideles in primis amantissimi esse debent, tot sanctissimis vinculis inter se iuncti, consulatur; id, præter cætera, Episcopus paterna solicitudine curet, in Vrbe, & diœcesi, aliquam hominum, qui morum grauitate, spectata integritate, & auctoritate præstantiores, existant, confratriam instituere; cuius officium sit, discordiæ flammas restinguere, dissidia amouere, concordiam inire, pacemq; inter omnes reconciliare: aut hoc ipsum componendæ inter dissidentes pacis officium alteri confratriæ adiungat, quæ rectè, apteq; id ipsum præstare queat.

Doctrinæ Christianæ ignarus in aliqua sodalitate non admittendus. Cap. XL.

NE cuiusuis confratriæ, scholæve præfectus, in schola sua numero quemquam, doctrinæ christianæ rudem, atque ignarum adscribi permittat, cuiuscunque ætatis, aut conditionis ille sit. Id verò curæ sit sacerdoti proprio illius scholæ, vel parocho, in cuius finibus est.

Inhabiles, vt in sodalitatibus admittantur, vel retineantur. Cap. XLI.

NE facinorosi homines, neve turpis vitæ, aut infamiæ labe notati, in disciplinatorũ, alteriusve generis confratrijs adscribantur. Si qui verò iam ascripti sunt, si moniti, honestè vitæ rationibus se non conformarint; à confratrum numero, Episcopali auctoritate, & cura amoueantur.

Amictus confratrum, qualiter benedicendus, dandus, nec vnquam asportandus. Cap. XLII.

NE disciplinatorum, confratrumve alterius generis præfecto cuiquam, qui in confratria ascribendus sit, amictum, quod insigne confratriæ est, dare liceat; nisi præsente parocho, aliove sacerdote, qui amictũ illum statutis precibus benedicat: Quem amictum confratres ne vnquam domi, aliove loco, sed in schola asseruent. Qui verò è confratria, aut abibunt, aut eijcientur, illum confratriæ ipsi dimittant, præfectoq; sine vlla exceptione tradant.

Quando confratres, nè aliorum vesperas, & doctrinam Christianam impediant, officia non recitent. Cap. XLIII.

QVO tempore in Basilica Cathedrali, Ecclesiave parochiali officium vesperarum celebratur; tunc ne in vllis confratriæ, scholæve, oratorijs ciuitatis, aut loci illius, ab eisdem confratribus, recitari liceat officia; sed uel ante, vel post recitentur: ita tamen, vt non solùm eiusmodi officiorum occasione, non diuertantur illi à diuinis officijs publicis, sed nec etiam à

scholis doctrinæ Christianæ, in quibus eiusmodi confratres vtiles adiutores, & operarij esse solent.

Qualiter adhibito Sacerdote, confratrum processiones agendæ. Cap. XLIIII.

Disciplinati, confratresve cuiuscunque scholæ, cum processiones, supplicationesve collegiatim ipsi agunt; cappellanum, Sacerdotemve alium adhibeant, cuius sit, eam religiosam actionem dirigere; nisi eam aliquando, sine sacerdote, processionis, supplicationisve agendæ facultatem à parocho, aut ab Episcopo impetrarint.

Arma quando confratribus prohibita. Cap. XLV.

Ne confratri cuiquam ad cõfratrię Ecclesiam, oratoriumve arma vllius generis ferre liceat; nisi pro dignitatis suæ, aut officij, quod gerit, ratione, hoc alicui conueniens sit. Nemini autem vnquam, cum confratriæ amictu indutus est, id liceat.

Nè eleemosynam sine licentia confratres quæritent. Cap. XLVI.

Ne cuiquam confratriæ vsquam eleemosinam quæritare liceat; nisi facultate, quæ literis exarata sit, ab Episcopo impetrata.

Qualiter cum sacerdotis præsentia confratrum officiales constituendi. Cap. XLVII.

Ne in vlla disciplinatorum, aliarumve, scholarum confratria, officiales, ministrosve creari, aut eligi liceat, nisi uel parocho, vel alio sacerdote ab Episcopo constituto, præsente; si modò aliud Episcopo non videatur.

Qualiter illis constituta confratres omnes, etsi in regularium Ecclesijs resideant, obseruent. Cap. XLVIII.

Quæcunque & in quinto Concilio, & in alijs concilijs prouincialibus nostris, de disciplinatorum scholis, alijsve confratrijs, etiam laicalibus constituta aut præscripta sunt; ea Episcopus ab illis inuiolatè, integreq; seruari mandet: etiam si in Ecclesiis regularium illæ scholæ, confraternitatesve erectæ sint, exerceanturve; ita vt, si quid contra ab eisdem vsquam factum erit, id, pro culpæ modo, ab Episcopo grauiter puniatur, arbitratu suo.

Qualis esse debeat hospitalarius, quæ ab eo cauenda, & præstanda; hospitalitasve intermissa restituenda. Cap. XLIX.

Hospitalarius, isve, cui hospitalium ædium custodia committitur; vir sit, cuius fides, pietas, vita innocentia, sodalitas, charitas grauium virorum testimonio commendata sit.

Caueat nè à quoquam, cum hospitium ingreditur, aut, cũ inde discedit, quicquam vel minimum, ac ne sponte quidem oblatum, exigat, petat accipiatve.

Ne cum mendacibus, qui ad quæstum omni simulandi arte vtuntur, aliquam turpis lucri pactionem pro ijs recipiendis, ineat.

Curet item, nè quid peregrini, aduenæ, pauperesq́ hospitio excepti, contra christianam pietatem, bonosq́ mores admittant.

Quinimo certam horam, tum mane, tum vesperi, præscribat, qua, ictibus paruulæ campanæ datis, omnes simul aliquantisper orent.

Doctrinæ christianæ institutionem introducat, qua præfinito aliquo temporis spatio erudiantur.

Si enim ijs ad corporis victum, curamq́ benignè suppeditatur; illud etiam maximè curandum est, vt spiritale doctrinæ christianæ pabulum eisdem tribuatur.

Ne pueros vnà cum adolescentioribus, maioribusq́ natu, in eodem lecto cubare permittat.

Neque item eos, qui integra valetudine sunt, cum ægrotis aliquo morbo laborantibus.

Qui autem integra sunt valetudine, ne diutius triduo in hospitio morentur; nisi aliter ex ipsius hospitalis instituto permittatur.

At cùm eosdem paucis post diebus redire animaduerterit, inuestiget diligenter, quousq́ iter fecerint; ac sedulò videat nè ij modò adhoc, modò ad illud hospitale domicilium diuertentes, se peregrinos fingant; de vrbe, oppidóve tamen verè non exeant, turpi quæstui, atque etiam aleis multisq́ alijs flagitijs operam dantes; quod aliquando euenire compertum est.

In hospitalibus, quæ vnionis, vt vocant, iure, alij domui hospitali adiunctæ sunt; vbi longo temporis spatio hospitalitas intermissa est, quamprimùm restituatur, vt iuris est.

Qualem confratribus sacerdotem Episcopus deligat. Cap. L.

V*Nicuique confratriæ Episcopus sacerdotem constitui studeat, vitæ spiritualis vsu peritum, beneq́ in sanctis exercitationibus versatum; qui salutaribus consilijs, monitis, documentis, alijsq́ officijs confratres in omnem agendi partem, tanquam pater, & Dux spiritualis conformet.*

DE IVREPATRONATVS. Tit. XXI.

Comprobatio, Episcopi aliàs requisita, etiam si pro Iure patronatus aliquod Ius regularibus spectet, qualiter sit necessaria. Cap. I.

Concil. Trid. sess. 14. c. 13. & sess. 24 c. 18. de refor. c. il ud & c Relatū ex. de iure patr.

VOD Tridentinis decretis de eo, qui præsentatus est, per Episcopum comprobando, etiam si ad inferiores institutio pertineat, constitutum est; id in beneficijs item, vel simplicibus, vel curatis, vel alijs cuiuscumque generis, in quibus etiam, electionis, præsentationis, institutionisve ius, monachis, alijs cuiuscun-

que

que ordinis regularibus, cæterisve competit locum habere, Episcopus meminerit. Quare si qua hactenus institutio, sine Episcopali comprobatione facta comperitur; eam irritam, inanem ac planè nullam declaret. Ac nè in posterum ita fiat, caueat quàm diligentissimè.

Qualiter ad beneficium Iurispatronatus, non nisi idoneos Episcopus admittat. Cap. II.

PRO *auctoritate, canonum iure, & à Concilio Tridentino sibi tradita, Episcopus, si idoneos non compererit, à patronis etiam quibuscunque præsentatos, ne probet, admittatve; neve instituat; nec verò eis vllo quouis nomine prouideat; sed planè illos repellat. Idoneos porrò ne censeat, quos experimento examinis interrogationibus diligenter facto, & doctrina, & cantus peritia, & alijs qualitatibus, ad rectè, riteq́; obeunda munera, ei beneficio, ad quod præsentantur, incumbentia, coniunctave necessarijs, præditos esse non viderit. Neque illos item, quos pro illius beneficij ratione, legitima ætate, sacrorum Canonum iure, Concilioq́ Tridentino præscripta, esse, ex legitimo documento, testificationeve non cognouerit.* d. Sess. 24. c. 16. ver. quòd si iuspatronatus.

Decreta pœnalia contra quoscunque, etiam patronos, bona ecclesiastica detinentes, qualiter promulganda. Cap. III.

V*Niuersitates, locive homines, etiam qui iuspatronatus habent; qui bona, censum, iurave beneficij Ecclesiastici, aut loci pij, quocunque prætextu detinuerint, anathema, & alias pœnas subeant decreto Tridentino constitutas; non obstante quocunque antiquo vsu, possessioneve. Hoc verò decretum cum illo vulgariter redditum populo edici, atque promulgari sæpe iubemus, quò diligentius tale crimen caueatur.* Sess. 22. c. de refor. c. 11.

In beneficijs etiam parochialibus, iurispatronatus ecclesiasticorum simul & laicorum, quid per Episcopum sit agendum. Cap. IIII.

I*N beneficijs, etiam Parochialibus iuris patronatus laicorum simul, Ecclesiasticorumq́, hominum, illud Episcopus seruet, atque exequatur, quod de beneficijs, quæ iuris patronatus Ecclesiastici sunt, Concilij Tridentini decretis cautum est. Idipsum quoque præstet etiam si ex vna parte ad Ecclesiam, & verò ex duabus ad laicum hominem electio spectet.*

Qualiter causæ cognitio beneficiorum Iurispatronatus, & si ad alios institutio spectet, ad Episcopum pertineat. Cap. V.

E*Piscopus quoque beneficiorum, quorum institutionis ius, collationisve ad quoscunque exemptos, aliosve Episcopo inferiores pertinent; iuspatronatus, lites, causas, & controuersias omnes, quæcunque sint, cognoscat, &*

mensæ clericalis modum, regulasq; præscriptas, quicquam ab hospitibus aparetur, apponaturve.

Pro visitatione adueniens Episcopus, qualiter suscipiendus. Cap. VI.

EPiscopo, ad cuiuscunque loci, vel Ecclesiæ parochialis, curatæve visitationem aduentanti, cùm illi potissimùm, vt vetus Canon Concilij Turonensis iubet, qui confirmationis Sacramentum, ab eo suscepturi sunt; cum præterea reliqui omnes fideles, exceptis tantùm ijs, qui morbo, aduersave valetudine laborant, sicut in Concilio Rhotomagensi cautum est, obiam ordine prodeant: ac statis hymnorum, psalmorumq; precibus, & cum gaudio, timore, summaq; reuerentia illum, tanquam vicem Christi agentem excipiant; prout eodem Rhotomagensi Concilio sancitum est, cuius Canone excommunicatio illis constituta erat, qui ei muneri defuissent.

Dum visitat Episcopus, qualiter ei sit assistendum; proptereaque monitiones fiendæ. Cap. VII.

NEque solùm quo tempore ille aduentat, sed alijs etiam diebus, dum visitatio parochiæ fit, fideles quàm frequentissimi adsint; vt ipsi omnes, ac singuli, si quid ad animarum salutem procurandam opus habent, proprio pastori, parentiq; liberè exponant: Ei, quæ pro illius officij ratione oportet, interroganti respondeant: Illum concionantem, monentem, et paternè arguentem, obsecrantem, & increpantem, audiant: Eiusdem iussa, monita, & decreta suscipiant: atque Dei denique voluntatem, quam præsentes per ipsum auribus percipiunt, non tantum obediēdi, propensione, sed rectè factis omnino exequatur. Id porrò omne, vt fideles diligenter, promptoq; animo præstent, frequentissimiq; in Episcopali visitatione adsint. Parochorum, & aliorum, quorum interest, Sacerdotum sit, crebro, prout vsu uenerit, intra missarum solennia illos docere, cùm eas officij partes, quas Episcopo uisitanti ab ipsis præstari conueniat, tum uisitationum in primis vtilitates, fructusq; salutares.

Quæ visitationis tempore sint præstanda. Cap. VIII.

TEmpore visitationis omnia præstentur ad præscriptum Concilij prouincialis Quarti, vbi luculenter de hac materia, in titulo de Visitatione.

Visitationis decreta qualiter tradenda. Cap. IX.

VIsitationis munus ad Dei honorem, animarumq; salutem vtiliter institutum, quò fructuosius præstetur; si maximè videbitur expedire, vt antequam ab Ecclesia pioue loco, cuius visitatio agitur, discedatur; decreta, eaq; præsertim, quæ de structura, suppellectilive Ecclesiastica, cōstituta erunt, rectori, aliove, cuius interest, relinquantur, vt quamprimum fieri potest, diligenter inducantur in executionis vsum. Atque in eo quidem genere decretorum, quæ de illius, vel fabrica, uel supellectilis ratione sunt, cum in instructio-

Ordinarius earum Cappellarum administrationis, visitationis, correctionis ve ius nullo modo sibi sumat; nisi fortaße quibus testator illarum administrationem, curationemve reliquerit, aut commiserit, negligentes esse cognouerit.

Cap. XIIII.

Ecclesias præterea æquitum ordinis Hierosolymitani, is itidem visitet, vt summi Pontificis Pij Quinti constitutio præscribit.

DE CONSECRATIONE ECCLESIAE, vel altaris. Tit. XXIII.

Cuius Ecclesiæ dies dedicationis sciendus; & qualiter celebrandus. Cap. I.

QVO die aliqua Ecclesia vel Cathedralis, vel Collegiata vel parochialis consecrata est, is singulis annis solenni ritu agatur, & Missæ sacrificijs, & diuinis officijs, & decenti illius Ecclesiæ ornatu.

Quod si certus consecrationis dies ignoratur, non est tamen de consecratione dubitatio; illius diem certum Episcopus statuat.

Qui constitutus dies consecrationis Ecclesiæ Cathedralis, in Calendarium quotannis referatur, statáq́; eius celebritas ab vniuerso clero agatur.

Collegiatæ verò, & parochialis Ecclesiæ dedicationis dies celebretur ab illius Ecclesiæ Clero.

Curet autem Episcopus paterna monitione, ne eo die, mane saltem, quo tempore diuina fiunt, si Ecclesia Parochialis sit, fideles quicunque in illius Ecclesiæ, cuius anniuersarius consecrationis dies celebratur, finibus habitant, seruilis operis quicquam faciant; neque tabernas, officinasve aperiant, quò frequentiores conueniant ad illius officij celebritatem.

Sub die 22. Septē br. 1571. inter cōstitutiones eiusdē sūmi Pont. n. 139. in Bull fol. 1134. ca. solennitates. de consecr. distin. 1. Si autem de consecratione dubitat, tunc ecclesia est consecrā da. d. c. solennitates. & ca. Ecclesię. dist. eadem 1.

Parochiales, & earum altaria consecranda. Cap. II.

Ecclesiæ saltem parochiales, non consecratæ, omnino consecrentur: item parochialium Ecclesiarum maiora altaria.

Qualiter vigilia, & dies, qua fiet consecratio, seruanda erit. Cap. III.

CVM Parochialis Ecclesia consecranda erit, ieiunium in vigilia, cum supplicationibus populus, suæ quisque Parochiæ seruet: tum in die etiam ipso, quo consecratio fiet, abstineat ab omni seruili opere; cumq́; diem festum colat, & celebret; idq́; vtrumque propterea à Parocho ante denuntietur.

Liber, in quo quædam consecrationes, & benedictiones describantur, asseruandus. Cap. IIII.

Liber, Episcopo curante, conficiatur: idemq; in archiuio, Episcopali asseruetur: in quem Ecclesiarum, altarium, cœmeteriorumq; consecrationes, & campanarum benedictiones ordine relatæ, ad perpetuitatemq; posteris proditæ extent.

Liber prædictus in sacristia qualiter tenendus. Cap. V.

IN Ecclesiæ item vniuscuiusq; sacristia liber eiusmodi sit, aut certè aliud scripti genus, publica auctoritate munitum, de illius Ecclesiæ, suiq; cœmeterij, & altarium consecratione, & campanarum benedictione.

Qualiter sculptura, vel pictura aliquarum consecrationum monimenta tenenda. Cap. VI.

QVO firmius verò, magisq; perpetuum consecrationis Ecclesiarum, & altarium monimentum posteritati prodatur, vniuscuiusque Ecclesiæ consecrationis diem, annumq; literis, etiam in marmore incisis, rectè notari, tabulamq; marmoream, in qua tota consecrationis narratio exaretur, in pariete ab Ecclesiæ fronte, non longè à ianua primaria, loco illustri benè affixam, collocari ex decreto iubeat Episcopus: Item fiat de altarium consecratione. Aliorum verò altarium cuiusuis Ecclesiæ consecratio, pictura saltem aliqua, vel alio signo exprimatur, uel in altari ipso, uel loco proximo.

Quarum domuum benedictiones, & qualiter in vsum reuocandæ, & fiendæ. Cap. VII.

ANtiquus ille benedictionis ædium, quæ uel recenter ædificandæ sunt, uel immundis spiritibus, aliave ratione vexantur, ritus, vbi in vsu esse desiit, Episcopi cura restituatur. In illa porrò benedictione Parochus ritum, preces, psalmos, orationes, in libro Sacerdotali, ritualive præscriptas, adhibeat.

In profananda Ecclesia, vel altari quid seruandum. Cap. VIII.

QVando autē Ecclesia est profananda, vel altare, seruetur omnino quod Cardinalis Borromeus in Quarto Concilio hoc de genere luculenter, & piè sanciuit.

Quæ vestes, vasaque Ecclesiastica, à quibus, & qualiter benedicantur. Cap. IX.

NE quis Episcopo inferior, vestes, indumenta, vasave ad Missæ sacrificium, diuinorumq; officiorum cultum, aut ad altaris ornatum parata, sine sedis Apostolicæ facultate, benedicat; nisi si alicui de iure talia benedicendi

dicendi facultas competeret. Quæ autem ab Episcopo, aliove auctoritatem habente benedicta non sunt, vt iam cautum est; stata solenni prece benedicantur.

Tabernacula Sanctissimæ Eucaristiæ reconditoria qualiter benedicenda. Cap. X.

Sacra prece, ex formula libri Pontificalis, tabernaculum etiam ligneum, in quo Sanctissima Eucharistia recondatur, ante benedicatur, quàm ad illius condendæ vsum adhibeatur.

Quando domos, earum aspersione, & qualiter Parochus benedicat; & propterea nihil petat. Cap. XI.

Aquæ benedictæ, qua vel Sabbatho Sancto, vel in vigilia sacri diei Natalis Domini, vel alio tempore, locorum consuetudine, ædes Parochialium hominum aspergi solent; aspersio cùm plena mysteriorum est, tum propria Parochorum. Quamobrem stato tempore, nè alius Sacerdos, quàm proprius Parochus illas aspergat, aliusve ab eo constitutus; neve item Sabbatho Sancto ante ille aspergat, quàm benedictio solennis fontium celebrata sit. Aspergendo autem precibus ritè utatur, Parochus, ad præscriptum libri ritualis. Illud autem in hoc aspersionis munere caueat omnino, ut ne signo quidem aliquo, ac nutu, nedum uerbis eo sanctæ aspersionis nomine, quicquam petat.

DE CELEBRATIONE MISSARVM, ET diuinorum officiorum. Tit. XXIIII.

Missas celebraturos cognoscat, et ad hoc ipsum cogat Episcopus. Cap. I.

PRAECEPIT Sancta Tridentina synodus, ut quæcunque in missæ celebrationem irrepserunt, à tanti sacrificij dignitate aliena, ea Episcopi tollere sedulò studeant. Quamobrem nos eiusdem Concilij decretum exequentes, & Sanctissimum missæ sacrificium, in qua, illa Deo Patri placens hostia, Iesus Christus, in odorem suauitatis offertur, singulari religione, ac pietate, & à Sacerdotibus celebretur, & à populo colatur; hæc statuimus: Episcopus nosse studeat omnes, qui in quauis Ecclesia Missam celebrare, Sacerdotem, qui celebret, exhibere, debeant; cogatq́; suo officio satisfacere. Sess.22. in decreto de obseruādis & euitādis in celeb. miss.

Nemini fine licentia in Ecclesijs sæcularibus celebrare permittatur. Cap. II.

NEMO Clericus, vel Laicus in suis secularibus Ecclesiis, cappellis, vel Oratorijs; quamuis ab Ordinario probatis, etiam si iuspatronatus sint, quemquam Sacerdotem celebrare patiatur; qui scriptam celebrandi facultatem ab Episcopo non impetrarit.

Licentia

Licentia prædicta qualiter habenda. Cap. III.

QVOD si quis onus recipiat ad tempus, vel perpetuò ibidem celebrandi, vel eisdem locis inseruiendi; hunc non generatim, sed nominatim eorum locorum causa, eiusmodi facultatem impetrare volumus. Qui contra præscriptam rationem, vel celebrarit, vel, vt celebretur, permiserit, grauiter puniatur.

Quando clericis alienæ diœcesis diuina facere Episcopus non permittat. Cap. IIII.

CLericis alienæ diœcesis rei diuinæ faciendę facultatem ne permittat Episcopus; nisi ostendant literas testimoniales, seu dimissorias Ordinarij sui, duobus tantùm mensibus ante, si in Prouincia; si extra Prouinciam in Italia, quatuor, sex verò si extra Italiam datas; vel si eæ antiquiores sint, afferant etiam scriptum testimonium de vita & moribus, ab ijs Ordinarijs, in quorum diœcesi post illud tempus aliquandiu permanserint.

Qualiter criminosi à Sacro arcendi. Cap. V.

SAcerdotes, qui publicè, & notoriè criminosi fuerint, à missa celebratione arceantur; [a] nisi emendata vita, sceleris maculam eluerint.

a Côcil. Mogunt. sub Sebastiano Archiep. c. 55. To. 5. Trid. supra citat. vers. Neminē p̄terea. Infra c. 44. eod. tit.

Ante Parochialem, qualiter alibi missa non celebretur. Cap. VI.

NEmini sine facultate, ab Ordinario scriptis impetrata, in Oratorijs sodalitatum sæcularium, quas confraternitates vocant, alijsve ecclesiis, capellis, aut Oratorijs sæcularibus, quæ parochialis ecclesiæ finibus continentur, Missam celebrare liceat Dominicis, & reliquis festis diebus; nisi absoluta concione, quæ inter Missam in Parochiali Ecclesia habebitur; nisi aliud ex causa Episcopo videatur.

Quo tempore Missa non sit celebranda. Cap. VII.

MIssa, nec ante auroram, excepta nocte Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, nec post meridiem, celebrentur.

Declaratur infra eo. c. 44.

Ordo in Missarum multarum celebratione seruandus. Cap. VIII.

Declaratur infra eo. c. 43. Sess. 22. in decreto de obseruan. I cele. mis. vers. Neminē p̄terea. qđ declarat, Nauarr in Man. ca. 25. n. 81.

IN Ecclesiis, vbi plures Missæ celebrari solent, is ordo seruetur; vt pro populi commoditate prima diluculo, reliquis deinceps debito interuallo distributis, postrema autem, quo tardius liceat, celebretur. Quòd si eodem tempore pluribus locis Missa celebranda sit; rationem ineant rectores ipsarum Ecclesiarum, nè sacerdotes inter se, alius ab alio, perturbentur.

Nè Missa in priuatis ædibus celebretur. Cap. IX.

NVllus sacerdos, quemadmodum à Tridentina Synodo statutum est, in priuatis ædibus, & omnino extra ecclesiam, & Oratoria, quæ diuino

tantùm cultui dicata, & ab Episcopo designata, ac visitata sint, Missam celebret.

Oratoria, vt concedantur, qualia esse debent; & ipsis qualiter vtendum. Cap. X.

IN designandis Oratorijs, vel probandis hæc seruent.

Nè sint in interiorum ædium partibus, in quibus domini, vel familia frequentius versentur; sed commodo, & honesto loco à cubiculis, Triclinijs, & ab aula separato, ad templi formam & regulam proprius accedant.

Nè ita angusta sint, vt qui Missam audierint, ad ostium, aut fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, vbi promiscuè profanum aliquod exerceatur; quod fieri omnino probibemus.

Cui autem id permissum fuerit, is eo rarius vtatur; nè distracti homines illa commoditate, Ecclesiam Dei minus frequentent; quod exemplo etiam noceat alijs.

Optimũ quidẽ cõsilium, siquidem magni refeit, Potentes & diuites maiores crebrius adire Ecclesias, vt præclarè admonuit Cõcil. Tici. sub Bened. 3. vers. Doctrina verò. To. 3. supr. De parochis c. 14.

Quando de beata Virgine Sabbatho sacrum, vel commemoratio fiat. Cap. XI.

DIE [a] Sabbati semper Missa de Beata Virgine celebretur; nisi diei solennitas, vel ecclesiæ institutum interdum obstiterit: quo casu eius omnino commemoratio fiat; nisi, & id ecclesiæ instituto impediatur.

[a] Quare Sabbati dies, ad B.V. magis, quã alia applicetur. vid. Durant. in Rat. li. 4. c. 1. ti. de missa. nume. 31.

Quot collectæ in Missa dicendæ. Cap. XII.

NE plures tribus, vel ad summum quinq; orationes, seu, vt vocant, collecta dici possint; nisi vbi ecclesiæ institutum aliud postulet.

Dum prima celebratur Missa, quæ tollenda. Cap. XIII.

TOllat Episcopus sumptuosa conuiuia, ludos, choreas, & omne inaniam oblectamentorum genus, cæterosq; omnes abusus, qui populi temeritate, aut Sacerdotum auaritia, in nouæ, vt vocant, Missæ celebratione irrepserunt; & in eos, qui in hoc genere aliquid peccarint, Episcopus grauiter animaduertat.

Missæ ritus, & cæremoniæ, à quo prius docendæ, & qualiter seruandæ. Cap. XIIII.

MAgister cæremoniarum cathedralis ecclesiæ, eos, quibus prima Missa celebranda sit, & qui præterea sacerdotes minus peritè celebrant, Missæ ritibus, ac cæremonijs instituat: qui si huic muneri obeundo vnus par esse non poterit; alijs idoneis sacerdotibus Episcopus eas officij partes deleget. Neque cuiquam primam Missam celebrare liceat, qui ab ijs institutus non sit.

Præcipimus autem, vt sacerdotes in Missæ celebratione, cæremonias à Sancta Romana Ecclesia institutas, ad præscriptum Missalis noui, ad vnguem seruent, neque alias adhibeant.

Quæ

Quæ à celebrantibus, eorumque ministris, ac subditis, missæque interessentibus præstanda sunt. Cap. XV.

VT ab omni indecoro, & absurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu abstineant.

Vt, cùm eleuatione peracta, sacra Hostia mouenda, vel sumenda erit; ita moueant, nè iterum sustolli videatur.

Vt præter institutum Ecclesiæ Romanæ ijs, quæ secretò, vel quæ palàm dicuntur, quidquam addi, vel detrahi non liceat.

Vt quæ palàm pronuntianda sunt, distinctè; & clara voce dicant.

Vt secreta, quæ vocantur, secretò etiam pronuntient.

Vt neque tardius, neque celerius, quàm par sit, verba proferant.

Vt propter erroris casum, qui in omni Missæ parte grauis, in Canone grauior, in ipsa verò consecratione grauissimus est; Missam legant; non memoriter dicant, aut canant.

Vt coboperto capite celebrare non audeant.

Vt quò puriores ad diuinam rem faciendam accedant, saltem singulis hebdomadis peccata sua confiteantur; nisi eos ob mortalis peccati culpam frequentius id facere oportuerit.

Vt antequam celebrent, se colligant; & orantes, mentem in tanti ministerij cogitatione defigant. quod, vt commodè fieri possit, curet Episcopus, vt in singulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum sacristijs, singulæ cellulæ ad hunc sacerdotum orandi, & meditandi vsum instituantur.

Vt antequā ad altare accedant, Missam perlegant; & singulas partes ita præparatas, & notatas habeant, vt celebrantes neq; errent, neq; hæreant.

Vt sacris vestibus induti, cum nemine colloquantur, neque loquentibus dent aures; mentemq́, & oculos ab omnibus amoueant, & quibus distrahi possunt; neque, è sacristia exeant, nisi cum ad altare eundum erit: quod tum grauiter, & modestè fiat.

Vt pileum, birretum, aut subbirretum, chirothecas, sudariolum, aut quodcunque denique huius generis in altare ne ponant.

Vt ibi ne in mora sint sacrificio, cuiusuis expectandi gratia. Neve ob eandem causam, Missa incboata, subsistant, aut eius initium repetant. Neve si parochi sint, cuiusquam gratia, metuve Missam anticipent, aut differant, sed illam ea potissimùm bora celebrent, quæ populo magis accommodata sit. Neve concionem, quam in ea habere debent, vllo modo omittant, in gratiam alicuius.

Quòd si fortè quispiam imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut vi contenderit, vt Sacerdos quidquam contra, quàm hoc decreto sancitum est, faciat; si clericus sit, & beneficium obtineat, eo priuetur; si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit: si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis pœnam subeat; neque ad decennium feudi, aut empyteosis nomine quidquā ab Ecclesia consequi possit; & si quid obtinet, eo priuetur.

Vt

vt peracta missa, pro summi beneficij munere, Deo gratias agant.

Ne Sacerdotes, cum in fine Missæ fuerint, vel eorum Ministri, recedant ab altari: Neve vasa, aut linteolos sacros colligant. Ne cuiusquam rei tollendæ, vel mouendæ causa manus admoueant. Ne candelas restinguant; nisi absoluto Euangelio, quod post benedictionem dicitur.

Celebranti Sacerdoti, vnus saltem minister adsistat; isq́, clericus, vbi possit, & talari veste, & superpelliceo indutus.

Ministri candelas accēdant, Missale, & vrceolos, & alia quæ ad Missæ ministerium requiruntur, prius suis locis in altari collocent, quàm eò Sacerdotes accedant; qui, nisi his omnibus præparatis, confessionem ordiri non debent.

Sacerdote missam celebrante, ministri per Ecclesiam ne vagentur; neve dent operam collocutionibus, aut candelis venditandis; sed composito corpore, nullo gestu modestè. (vt debent) Sacerdoti adsistentes inseruiant.

Moneant Parochi frequenter Patresfamilias, vt filios, & famulos, quos in bestijs pascendis occupant, saltem diebus festiuis, missæ iubeant interesse. Viduæ ob maritorum mortem, non sint sine missæ auditione. Qua in re nulla valeat excusatio cuiusuis consuetudinis; quam irritam, & abusum esse decernimus: eas item Episcopus, etiam censuris Ecclesiasticis, id facere cogat.

Parochi populum frequenter hortentur, vt in sua Parochia festis diebus missam audire ne omittant. Moneantq́, cum diligenter, debere vnumquemque (vt à Sacra Tridentina Synodo traditum est) in Parochiam suam, vbi id fieri commodè potest, [a] conuenire ad audiendum verbum Dei.

Fideles, cum Missæ intersunt, ita se componant, vt corporis habitu, animi religionem [b] præseferant.

Nè in foribus Ecclesiæ, [c] vel extra subsistant, nisi necessitatis causa.

Aperto capite sint. [d] Et quo tempore à Sacerdote confessio dicitur, [e] & grauiora Missæ mysteria peraguntur, sint flexis genibus.

Nè propè ad altare accedant, vt indecorum sit, & Sacerdos perturbetur.

Nè prius discedant, quàm sacerdos Euangelium, quod post benedictionem dicitur, absoluerit.

a Sess.22 in decreto de obseru. & euitā. in celebra. missæ ad finem, & Sess.24. c. de refor. 4. versic. Moneat Episcopus.

b Supra de Parochijs. ca. 14. & if. eo. c. 37.

c Qui missę sacro ītersunt, nedum ab otiosis, & inutilibus verbis, verū etiam à perniciosis cogitationib. prorsus abstineāt, vt piè statuit. Cōc. Turonense, c. 38. sub Leone 3. Tom. 3.

Priusquam per deligendos canonicos de eorum aptitudine inquiratur, soliti ecclesiarum officiales nè creentur.

Cap. XVI.

NE studium, ac pietas eorum, & qui celebrant, & qui audiunt diuina officia, perturbentur; neque quisquam alieni muneris partes vsurpet, suum quisque officium diligenter exequatur, omniaq́, vt debent, in domo Dei, ordine fiant, hæc statuimus:

Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum Capitula, quibus ius est

d Vide infra eod c. 35.

e Qui sine attentione necessaria missam audit, præcepto non satis facit, & peccat. Nauar. in Man. c. 21. nu. 8. & in Enchir. de orat. & hor. Can. c. 9. nu. 9. & c. 21. nu. 40.

Missam audientes ante benedictionem Sacerdotis exire non præsumant, aliàs ab Episcopo publicè confundantur c. Missas. cum seq. de consecr. dist. 1.

creandi,

creandi cuiusuis generis officiales, & Ministros in eisdem Ecclesiis initio anni semper tres diligant Canonicos; quorum munus sit, cùm huiusmodi creatio facienda erit, prius diligenter de eorum, qui creandi erunt, moribus inquirere; deinde coram Episcopo iurare, eos, quod ipsi sciant, probos, idoneos, & dignos esse, qui ei muneri præponantur. Quòd si aliter officiales creentur, eorum creatio nulla, & irrita sit.

In dignitate constituti per se munus suum obeant. Cap. XVII.

Concil. Trid. ses. 24. ca. de refor. 12. vers. omnes vero.

ARchidiaconi, Archipresbyteri, aliiq; in dignitate Ecclesiastica constituti, Canonici, & reliqui Ecclesiarum Ministri in sacris Ecclesiæ officiis munus suum ipsi obeant; non per alios exerceant.

Quibus nullum munus non satis apparet impositum, qualiter imponatur. Cap. XVIII.

QVòd si aliqua dignitas, personatus, aut officiũ in ecclesia fuerit, cui neq; ab institutione, neque à iure communi, neq; à propriis constitutionibus, quæ probatæ sint, proprium munus in diuinis officiis sit attributum; aut quod sit, non satis constet; Episcopus, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo ipso, alter à Capitulo, deligatur, assignet singulis dignitatibus, & officiis proprium munus, quemadmodum cum sententia sacrorum Canonum, & cum propriæ Ecclesiæ probatis constitutionibus pro ratione loci magis congruere iudicabit.

Si de alio non constat, qualiter beneficiis aliquod onus imponatur; nec propterea iuri vnionum præiudicatur. Cap. XIX.

Pro seruitio spirituali institutum est beneficium. c. vlt. de rescri. in 6. Rebuff. in praxi bē. tit. dispēsatio de non resid. nu. 2.

CAeteris etiam beneficiis, quæcunque, iam ab ecclesiasticis officiis immunia reperiantur, siue Canonicatus, siue clericatus, siue etiam simplicium nomine appellentur; iis Episcopus pristina munera restituat, ac, si non constat satis, qualia ea essent, pro fructuũ ratione onera imponat, aut Missas, diuinaq; officia celebrandi; aut, si clericatus, simpliciave beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi, ad diuini cultus propagationem. Nec verò tamen vetamus, quin talia beneficia vnire Episcopo liceat, ex facultate sibi communi iure, conciliog; Tridentino permissa.

Apocrypha qualiter deuitanda, & iuxta calendarium quotannis ritè fiendum, diuina sint celebranda. Cap. XX.

VIdeat Episcopus, aliis doctis, & piis uiris adhibitis, & semper inuigilet, nè quid apocryphum legatur in diuinis officiis; & à communi Romanæ Ecclesiæ officio nè discedatur.

Diuina officia ex ordine Calendarii Missalis, & breuiarii, nouorum, & ecclesiæ instituto celebrentur; nec ea ratio mutetur: quamobrẽ à magistro chori ca-

ri cathedralis ecclesiæ, uel alio, cuius id munus sit, edatur singulis annis calendarium dierum festorum; quo singulorum dierum officij ratio præscribatur.

Ab omnibus ad regulam calendarij diuina celebrentur. Cap. X X I.

O*Mnes inferiores ecclesiæ, quæcunq; illæ sint, diuinorum officiorum rationem dirigant ad regulam calendarij Cathedralis ecclesię; neque ab ea discedant.*

Quando prius matrici ecclesia campanæ non pulsandæ. Cap. X X I I.

I*N urbe, Oppidis, aut Vicis nullum signum communium officiorum campana detur ante signum Cathedralis, vel cuiusq; loci matricis ecclesiæ, nisi Episcopo aliud uideatur; maximè uerò Sabbatho hebdomadæ Sanctæ, & in Angelica salutatione matutina, meridiana, & vespertina: qua in re matutinum excipimus, quod non vbiq; eodem tempore dici soleat.*

Horæ canonicæ, et beatæ Virginis quotidie, et ex interuallo qualiter recitandæ. Cap. X X I I I.

H*Orę Canonicæ omnes in Collegiatis Ecclesijs quotidie in choro dicantur: quæ ratio, neque concione, neque solenni Missa, neque alia causa, impediatur.* Prælati oēs debēt curare, vt horæ canonicæ deuotè psallātur, & q̄d in ecclēsijs, diuinum, pariter ac nocturnū eō ueniēter celebreī officium q̄d Clemens V. Pontif. max. statuir. in Concil. Vienensi c. 1. de celeb. Miss. in Clem.

Nec horæ aliquę beatæ Virginis, ne in matutino quidem, in choro omittantur; exceptis diebus, & locis, quibus ex ratione officij, eas pretermittere licet.

Horæ ita commodè diuidantur, vt mane aliquod interuallum, si id fieri potest, sine detrimento diuini cultus, detur canonicis, & alijs ad studium diuinæ scripturę, aut sacrorum canonum.

Laici, à choro stent seiuncti; ibidemq; quibus indumentis, et ceteris ministrent. Cap. X X I I I I.

C*Horus ita uel sepiatur, uel constituatur, ut tempore diuini officij, laicis aditus in eum esse non possit; vel saltem à clericis seiuncti sint.*

In choro, uel omnino in Ecclesia nemo ministret sine superpelliceo, aut cæteris indumentis, quę pro ratione officij requiruntur.

Superpellicea latis sint manicis, omnino non angustis, instar rocheti.

Candelę, & cerei in missa, & alijs diuinis officijs ea exiguitate ne adhibeantur, quæ in tanto mysterio dedeceat, & adstantibus offensionem adferre possit.

Quando circulatores abigendi: Item pulsationi hebdomadæ Sanctæ modus adhibendus. Cap. X X V.

EPiscopus ne patiatur circulatores, circumforaneos, et id fallax hominum genus tempore diuinorum officiorum in foris, & plateis Ecclesiarum versari.

Curet idem, vt ex eo more pulsandi in tenebris sanctæ hebdomadæ ad repræsentandam creatarum rerum perturbationem in passione creatoris, omnis licentia, & indecorus tumultus amoueatur.

Matutinum, & prima quando, & vbi celebrentur. Cap. X X V I.

Matutinum, & prima.

MAtutinum officium, uel media nocte, uel saltem eo tempore instituatur, ut sub ortum solis absolutum sit; vel ea hora, quam Episcopus præscripserit: ea tamen habita ratione, vt verè matutinum dici possit; & aliæ horę missæ, & officia maturè perfici queant. Sed præterea eorum Canonicorum, & clericorum commoditati consulatur, qui propè Ecclesiam non habitant.

Matutinum uesperi nunquam omnino dicatur; exceptis tamen diebus Octauæ festi, & solennis Diei Corporis Domini Nostri Iesu Christi, & tribus diebus hebdomadæ sanctæ posterioribus.

Matutinum in choro Ecclesię celebretur, quouis anni tempore.

At si tamen uehementia frigora sint, uel alię ullæ iustæ causæ intercedant; de licentia Episcopi, in sacristia, uel honesto alio eius Ecclesiæ loco dici possit.

Prima, Oriente Sole, dicatur, uel paulò post, pro consuetudine Ecclesiæ.

Missæ solennes; & aliæ quando, & à quibus canantur. Cae. X X V I I.

Missa solennis.

EPiscopus missam maiorem, & Vesperas, nisi impediatur, Paschalibus, et alijs maioribus festis diebus cantet.

Diebus verò dominicis, & festis duplicibus Canonicus hebdomadarius hoc faciat; nisi ijs diebus, ij, qui in Ecclesia dignitates obtinent, id munus obibunt, uel Ecclesiæ instituto, vel Episcopi iussu.

Alijs diebus, nisi de more, vel instituto Ecclesię, id munus sit Canonicorum; quod seruari iubemus, idem præstabunt Mansionarij, aut alij sacerdotes ad id designati.

Negligens in decantatione missæ qualiter puniendus: eoq; legitimè impedito, quid agendum. In pontificalibus, vel aliter celebranti, qui inseruiant, & Eucharistiam sumant. Episcopus quando diuinis interfit; qualiterq; deducendus, & reducendus. Cap. X X V I I I.

QVi sacerdos missam solennem in Ecclesia Cathedrali, vel Collegiata celebrare debet, & suo muneri defuerit; nisi legitimè impeditus, eius rei

facul-

facultatem à prępositio chori, vel sacrista impetrarit, in singulas vices soluat decem solidos, in vsum Ecclesiæ, uel sacristiæ erogandos, arbitrio Episcopi, uel ei dandos, qui illius loco celebrarit.

Qui impeditur, quo minus missam celebrare possit sacristam moneat in tempore: vt, accepta eius excusatione, curare possit, vt ab alio missa celebretur.

Episcopo, & ei, qui ea dignitate prę ditus sit vt Pontificalibus vti possit, die festo solennem missam celebranti, adsistat sacerdos, qui assistens dicitur, pluuiali indutus. Adsistēs

Si adsistendi munus nemini attributum est, Episcopus cum capitulo attribuat, vt certos eligat sacerdotes, qui id in orbem obeant, cuius officij immunes sint hebdomadarij, magister chori, & punctatores. Vide ca. Episcop⁹ Deo sacrificās, de consf. d. 1.

Diaconus etiam, & Subdiaconus eisdem ministrent sacris uestibus induti.

Alijs verò inferioribus vt ministrent Diaconus, & Subdiaconus, sacris vestibus induti, in Ecclesijs, vbi id fieri poterit.

Curet Episcopus, vt, quemadmodum admonet sacra Tridentina Synodus, Diaconi, & Subdiaconi, saltem dominicis, & festis, solennibus diebus, cum altari ministrauerint, Sacram Eucharistiam sumant. Seff. 23. ca. 13. de refo. d. c. Episcop⁹ Deo sacrificans de consf. d. 1. & ca. Peracta eo. tit. d. 2. c. Episcop⁹, de consf. d. 3.

Diaconi, uel Subdiaconi, qui ex iure, statuto, uel consuetudine, certis diebus altari ministrare debent; si defuerint, eius horę distributionem ne capiant; quorum vices subeant ij, quos chori præfectus iusserit: quibus detur aliqua pars distributionis, quę absentibus est adepta.

Vbi nemini nominatim id munus in ea Ecclesia impositum est, quibus Diaconis, vel Subdiaconis, chori prępositus id negotij dederit, illud suscipiant.

Episcopus quàm sæpissimè potest solenni missæ, ac diuinis officijs intersit. Diebus verò Dominicis Aduentus, & Quadragesimæ, nisi legitima causa intercesserit, omnino ne desit, si est in Ciuitate.

Episcopum ad celebrandum, uel audiendam missam, ad alia ve diuina officia solennia uenientem, Cathedralis Ecclesiæ Canonici deducant, & reducant, vt hactenus est obseruatum.

Quibus in Ecclesijs monialium celebrare non licet. Cap. XXIX.

NE in monialium Ecclesijs, ac ne in ijs quidem, quæ Episcopi curæ subiectæ non sunt; sęculari cuiquam sacerdoti, etiam si vbiq; celebrandi facultas generatim, (nisi à Sede Apostolica,) ei data esset, missæ sacrum facere liceat; pręterquam cui nominatim id ab Episcopo concessum est. Qui contra admiserit, à missę celebratione, eiusdem arbitratu, suspendatur.

Missæ quando pro mortuis dicendæ. Cap. X X X.

QVi Ecclesiasticum beneficium obtinet, cui idoneris iniunctum est, vt Rector, vel toto anno, vel certis diebus, missam celebret; is singulis mensibus saltem semel missam, quę de defunctis dicitur, pro illis mortuis celebret, qui vel illud dotarint, vel aliquid ei legarint, vel donarint: idq́, nisi sæpius pro mortuis celebrare debet, vel ex institutione, vel ex alia oneris sibi iniuncti ratione.

Non recitantes diuina officia, etiam beatæ Virginis, qualiter mulctandi. Cap. X X X I.

EPiscopus curet in sua diœcesi, vt officia diuina, quæ singulis Canonicis bo ris præstari debent, & publicè in Ecclesia, & priuatim à singulis Sacerdotibus, Clericisve inferioris ordinis, qui illa obire debent, celebrentur, & peragantur ad præscriptam Breuiarij Romani rationem. Si verò secus à quibusdam factum erit, a cum isti, vt Pij Quinti Pontificis literis nominatim sancitum est, horarum Canonicarum officio, quod debent, non satisfaciant; eos ipsos Ordinarius ijs mulctet, quę Lateranensi Concilio b à Leone Decimo, & Prouinciali Synodo superiori, contra clericos constitutæ sunt, c qui Canonicarum horarum officium intermittunt, d & constitutione Apostolica eiusdem Pij Quinti, etiam quò ad eos, qui ratione pensionum, officium Beatæ Mariæ recitare tenentur.

Quando, & vbi plures missæ eodem die sint canendæ, et quid à choro. Item nè patena alicui deosculanda prębeatur. Cap. X X X I I.

MIssa conuentualis sacrum pro diei festi, feriæve ratione, ne in Cathedrali, Collegiatisq́; Ecclesijs omittatur, propterea quod eodem die à capitulo etiam pro mortuis, vel ex decretis nostris, vel legatis defunctorum, vel alia de causa fieri debeat; sed tunc, vt Honorij Tertij constitutione cautum est, e & semel pro feriæ, festiueve diei ratione, missa conuentualis sacrum fiat, & iterum eodem die pro mortuis.

Si quando autem, quo tempore sacerdos secretò agit, aliquid canendum uidetur, ne quicquam canatur, quod etiam illi actioni aptè conueniens, Episcopo non ante probatum sit. Itidemq́; quod ad probationem attinet, in alijs diuinis officijs seruetur. Symbolum verò fidei totum à Choro, non alternatim organo, canatur.

Ne patena, cum oblatio fit, sed crux, aut sacra aliqua imago offerentibus fidelibus ad osculum præbeatur.

a Datum 1571. duodecimo. Kal. Octob. Pōt. sui anno. 1. inter Const. eiusdē B. Pōt. nu. 138. i Bul. fo. 1134. b Sess. 9. vers. statuimus quoque Tom 5. c Inf. eo: c. 71. d Officiū B. V. reformauit & illud recitantibus indulgentias concessit, sui summi. Pōtif. vt in ei9 Bulla. Idib. Martij. 1575. inter eiusdē const. nu. 125. in Bull. fol. 1111. Quis ante officium istud B. V. præcepetit vid. Nauar. in Ench. de orat. & hor. Can. c. 10. nu. 3.
e In c. cum creatura eod. tit. de celebr miss. in decretal.

Qua-

Qualiter notoriè criminosi, non resipiscentes, ab altari sint arcendi; & in paschate non communicantes puniendi.
Cap. XXXIII.

Episcopus efficiat, vt qui publicè, notorieq́, criminosi sunt, sacris ne intersint, [a] ut Tridentino decreto sancitum est; idq́, vel monendo agat, vel iubeat, à Sacerdotibus Missæ sacrum, illis præsentibus, non inchoari, quoad ipsorum admonitu, se inde abduxerint; vel alia quauis ratione seuerius agat, ut illius decreti executioni sit omnino locus. Tum præterea, nisi, vitę emendatione suscepta, isti confessi in sacro Pascha sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum susceperint; cõtra eosdem agatur, prout canonico iure in illos agi sancitum est, qui in Pascha non communicant.

Audituri sacrum, quibus monendi. Qualiterq́; altari non adhereant, & genuflectant. Cap. XXXIIII.

Cum audiendæ missę rationem populum Parochus docet, quo ex propitiatorio illo sacrificio [b] vberiorem ille fructum, capere possit, hoc [c] eũ sæpe admoneat, vt campana signo dato, quo fideles ad Missæ sacrum vocentur, se se quisq; colligens, si sibi alicuius mortiferi peccati conscius est, summo ex eo dolore affectus, vitęq́, emendandę certo, stabiliq́, proposito suscepto, supplex à Deo veniam petat.

Ne verò quis, uel vir, uel mulier, gradibus [d] altaris hæreat, aut propè altare sit, dum sacrum fit. Ideo Sacerdos celebraturus hęrentes inde se longius abduci iubeat; quo celebrante, hoc ministrans Clericus præstet, ex decreto Concilij Moguntini.

Missa ita fideles intersint, [e] vt in omni eius parte genibus flexis sint, nisi cum Euangelium ę pronuntiatur; quo tempore, stent omnes; ac ne mulieribus etiam, tunc sedere liceat.

Episcopo sacrum faciente, ab eo interim cæteri qualiter cessent.
Cap. XXXV.

Dum in Ecclesia missæ sacrificium siue cantu, siue absque cantu Episcopus facit, ne interea ab alio sacerdote in ea fiat, quoad ille, sacro peracto, de more benedixerit; nisi aliquando secus ipse permittendum duxerit. Quod institutum, cum Missæ conuentuales ab alijs celebrantur, præsertim festis, solennibusq́, Ecclesiarum diebus, vbiq;, tum maximè in oppidis, pagisve in usum introduci idem Episcopus curabit.

In oratorijs priuatis, nisi quibus, ex causis, & à sede Apostolica sit indultum, non celebretur.
Cap. XXXVI.

Episcopus omnibus Missam in oratorio priuato celebrandi facultatibus concedendis, (nam hucusque nullæ concessæ sunt,) certos limites, mo-

a Sess. 22. in decreto de obseruã. in cele. missæ. vers. Neminẽ ptetea.
b Su. eo. c. 15. sub finem.
c Plebs diligẽter e-tudiẽda, vt missæ sacrũ vsum & tãti mysterij vim intelligat. ad quod vid. Cõc. Mogũti. sub Archiep. Sebast. Cã. 58. To. 5.
d Vid. c. sacerdotũ. de cõsecr. d. 2. c. 1. ĩ ptĩ. de vit. & hon. cle.
e Missa quo gestu, & qua deuotione audiẽda, pulchrè habet in sup. cita. Cõc. Mogũt. c. 59. vbi omnino viden.
f Stent. c Apostolica. de cõsecratio. dist. 1.

de consecratio. dist. 1.

dumq; præfiniat; ita ut præter causas, quas magnas, & urgentes is iudicauerit, in ipsis priuatis oratorijs Missam celebrari ex facultatibus illis deinceps non liceat; nisi hoc fuerit à sede Apostolica indultum.

Missæ celebrandæ in Ecclesiis, & Oratoriis nouis facultas qualiter danda. Cap. XXXVII.

ca. Si qs, de cõse. dist. 1. Supra de Paroch. ca. 14. & sup. eod. ca. 15. ca. Si qs, sup. cita. de cõse. distin. 1. Lap. alleg. 57. vbi annot.

NE in Oratorio Ecclesiave, quæ vel nuper extructa est, vel in posterum extruetur, Missæ celebrandæ facultas detur, permittaturve, nisi saluo iure, ac planè sine præiudicio Ecclesiæ parochialis; nisi ob causam Episcopo quandoq; aliter uideatur.

Vt in eorum parochiali, festis diebus Missam audiant, fideles qualiter sunt monendi. Cap. XXXVIII.

CUrandum est omni diligentia, ut salutarem fructum capiat fidelis populus ex laboribus, & officijs, quæ à parocho diebus Dominicis, & festis, inter Missarum solennia, aut diuina officia, vel alia quacunque occasione præstari, etiam ex Tridentino Concilio debet. Quamobrem, Concilij etiam Tridentini auctoritate, ut in Ecclesiam parochialem frequenter, saltem Dominicis, & maioribus festis diebus fideles conueniant; Episcopus eos, quorum pastoralem curam gerit, diligenter, ac sæpius moneat.

Quibus consideratis prius, & quando facultas celebrandarum missarum dabitur. Cap. XXXIX.

EPiscopus in facultate quauis missarum celebrandarum, concedenda, propagandave, uideat ne ab ullo sacerdote plus muneris, quàm ab eo præstari possit, suscipi concedat, aut permittat; tum maximè perpendat, si parochus est, qui sibi eam facultatem dari petit, an per hebdomadam possit, & suscipiendo nouo celebrandarum missarum muneri, & ei, quod in Ecclesia parochiali, ex Tridentini, aut nostrarum constitutionum præscripto, aliave quacunque obligationis causa iam debet, satisfacere, & alia præterea officia obire, quibus diebus, aut ad festorum celebritatem, aut ad funus, exequiasve euocatum eò illum conuenire, missasq; celebrare contigerit. Quòd si per ipsum hæc omnia, singulaq; præstari non posse viderit; ne potestatem ei faciat noui muneris, eo nomine suscipiendi, nisi ob inopiam in Ecclesia parochiali, diebus ferialibus, rarius aliquanto parochialis muneris nomine, quàm supra iussum est; ideoq; in alia, vel in eadem Ecclesia parochiali, alio nomine per hebdomadã, ijs ipsis, scilicet, ferialibus diebus, celebrandi facultatem permitti, necessariũ Episcopus duxerit.

Quæ in literis facultatum celebrandi exprimenda sint: & post præscriptum tempus, qualiter non celebretur. Cap. XL.

IN literis concessæ prærogatiuæ facultatis suscipiendi, vel retinendi, muneris missam singulis, vel certis, statisve diebus, aut ex certa obligatione

celebrandi, exprimantur, & altaris, capellæve, & Ecclesiæ, vbi illud situm est, nomen, & locus, & eleemosynæ emolumentum, quod inde capitur: stati item dies, & numerus missarum, quas ibi celebrare statis illis diebus debebit, ex onere à testatoribus, aliisve, aut ab Episcopo imposito, pro facultate, quam is à iure communi, vel Tridentino Concilio habet. Tum etiam exponatur, si quo alio pretereà nomine ipse adstrictus sit, missam alio loco celebrandi: idq; etiam à parochialis curæ munere, legati, alteriusve obligationis causa, qua in Ecclesia item, & altari, quibus item certis, uel statis diebus illud præstare debeat, & quantum inde emolumenti, eleemosyneve consequatur. Tum postremò certum ei facultati concessę, vel propagatæ tempus præfiniatur. Nec uerò in illo celebrationis munere ei perseuerare liceat, expleto temporis spatio, Episcopi literis præscripto, nisi facultas iterum confirmata, renouataq; sit, aut prorogata ad aliud certum tempus literis item, & ad præscriptum etiam Constitutionum nostrarum.

Missas quas, & vbi tenetur vnusquisque celebret: & si dies celebrandi incerti sint, qualiter certi sint assignandi.

Cap. X L I.

QVilibet Sacerdos, quod suscepit, muneri missæ sacrificij faciendi, satisfaciat omnino.

Nec uerò cuiquam, qui quotidiano eo munere astrictus quouis modo est, ne semel quidem in hebdomada, ut alibi missam celebret, id prætermittere ullo prætextu liceat; nisi aliquando eius, cui id curæ Episcopus dederit, aut si nemini dederit, rectoris, præfective Ecclesię consensu sacerdotem alium ante in locum suum substituerit, qui id pręstet, quod in ea Ecclesia ipse debet. Sin autem certis hebdomadæ diebus, sacerdotes complures in eadem Ecclesia, ob aliquam cuiusuis generis causam, rationemve, missæ sacrificium facere debent; id ut statis, certisq; ijs ipsis diebus illi omnino pręstent, curet planè rector Ecclesię, aut, si præsertim Ecclesia collegiata, uel aliàs frequens est, alius, quem ei curæ Episcopus præfecerit.

Quòd si alij item sacerdotes sunt, qui in illa Ecclesia, incertis tamen diebus, munus impositum habent missæ celebrandę; tunc idem rector, præfectusve, capellanis sacerdotibus vocatis, req; cum eis tractata, certos unicuique dies, præscribat, quibus in ea Ecclesia missam celebrent; ut singulis, si fieri potest, hebdomadæ diebus, missarum celebrationes rectè, atque ordine distributæ peragantur.

Qualiter in propria capella vnusquisque per se celebret.

Cap. X L I I.

QVi Capellas obtinent, ipsi per se, non alij eorum nomine, missę sacrificium, diuinaq; officia, quæ illarum rectores pręstare debent, in illis celebrent: si modo, uel aliud Ecclesiastium beneficium, quod residentiæ personale munus requirat, non habeant, eoq; impediti, debita ijs Capellis officia gere-

re non queant, vel earundem institutione, dotationeve, aut legato, aut donatione, aut facultate ab Episcopo impetrata, in illis obeundis capellani officijs aliena opera, ministeriove uti possint, uel alia quauis ratione, causave impediti sint.

Singula uerò, ob quæ capellanus aliquis se à debito capellani officij munere immunem putet, afferatve, quominus per se ipsum præstet, ab Episcopo cognoscantur, ac probentur item.

Si in alio, quàm in altari, in quo tenetur, aliquis celebret, qualiter non satisfacit. Cap. XLIII.

QVicunque Sacerdos in altari certo missam celebrare debet, si in alio celebrarit; ne, quod debet, præstitisse censeatur; nisi Episcopi, alteriusve, cui ille id curæ commisserit, iussu, concessu, permissuve aliquando fecerit.

Nè plures missæ simul, si alius alio perturbatur, celebrentur. Cap. XLIIII.

Vide supra eod. c. 8.

SI eodem tempore, & in eadem Ecclesia, missæ plures aliquando, etiam pro mortuis, celebrandæ sunt; in altaribus ita inter se disiunctis celebrentur, ut sacerdos alter ab altero non perturbetur, neque, si fieri potest, audiatur: Sin autem hac de causa tempus non patietur eo die missas omnes, quæ debent, celebrari; in alium potius diem aliquæ differantur, ut huic decreto pareatur, quod ad religiosum cultum illius sanctissimi sacrificij spectat.

Vbi plures missæ in eadem Ecclesia, vel oppido debentur, quo celebrentur interuallo, Tabella ascribatur: ita, q. à Parochiali, die festo, fideles non auocentur. Cap. XLV.

Sup. co. c. 6. & 8.

SI uerò plures sunt sacerdotes, qui ibi, aut in eiusdem parochiæ finibus missam celebrent; tunc, ut decretum est, unam in aurora, reliquas deinceps debito interuallo distributas, postremam uerò, quo tardius potest, prout populo commodius erit, celebrent, ad præscriptum tabellæ à rectore parochialis Ecclesiæ, uel ab alio conficiendæ, cui Episcopus id munus dederit; nisi dies festus sit, quo excepta illa prima, quæ in aurora celebratur, nullam omnino celebrent, ante peractum missæ parochialis sacrificium; etiam in Ecclesijs, capellis, oratorijsve sæcularibus, etiam scholarum, & confratriarum, etiam laicalium, intra fines vniuscuiusque parochiæ constitutis; nisi Episcopus, uel parochus ob causam, certa præscripta hora, ante facere concesserit.

Quòd si die festo etiam per illud missæ sacrificium, quod in aurora fit, populus à parochiali missa auocetur; tunc Episcopus illud, etiam festo die, post missam parochialem fieri, celebrarive iubeat.

Qualiter in libro asseruando, prout vnusquisque missam celebrauerit, conscribendum sit. Cap. XLVI.

QVO citius, atque exploratius Episcopus sciat, eorum, qui sacri faciendi causa aliquid piè, vel legarunt, vel dederunt, voluntati, per illos, quorum interest, verè satisfactum esse; ac rursus, si quia ea in re neglectum, aut omissum, prætermissumve est; id opportunè, ut fiat prospicere, caueretq; possit, hæc statuimus:

In vnaquaque Ecclesia liber deinceps singulis annis, vel alio certo tempore renouandus, perpetuò sit; in quo, & anno, & mense, & die primùm notato, vnusquisq; siue parochus, siue Cappellanus, siue alius sacerdos, qui quouis obligationis nomine in ea Ecclesia missæ sacrificium fecerit, in singulos dies, vbi id perfecerit, manu sua subscribat, & nominatim breuiter exponat, se illud præstitisse, aut parochialis Ecclesiæ, aut Cappellæ, legative pij, aut anniuersarij, aut funeralis officij nomine. Cui præterea libro singulis diebus subscribat is, quem in qualibet Ecclesia Episcopus statuerit: qui item, si ipse est, qui missæ sacrificium eo quouis nomine fecerit, ipse item manu sua subscribat, quoties aliquo eo nomine missam celebrarit.

Is liber tuto sacristiæ loco asseruetur.

Vbi plures debentur missæ, punctator, qui notet si celebrantur, qualiter constituendus. Cap. XLVII.

QVibus verò locis, Ecclesijsve missæ plures, quàm tres quotidie celebrantur; Episcopus, præter has cautiones, punctatorem etiam secretum, ubi opus esse uiderit, constituere item poterit; idq; secretò etiam, si ita expedire uidebitur: qui iuratus in singulos dies notet, si qui erunt, qui debito missæ celebrandæ muneri defuerint.

Libri notationum missarum qualiter recognoscendi. Cap. XLVIII.

IN vrbe verò aliqui Ecclesiastici uiri, ab eodem Episcopo probati, in diœcesi item, vicarij Foranei, alijve, ab Episcopo etiam constituti, libros missarum celebrationibus notandis præscriptos sæpe etiam de improuiso recognoscant; inspicientq; præterea notationes, per punctatorem occultè factas, ac singulis mensibus, aut tertio quoq; mense, cum unoquoq; cappellano præstiti muneris sui rationes inibunt; tum etiam illis testimonium scriptum initæ rationis dabunt.

Capellanus mercenarius, qualiter sine licentia, pro celebratione nihil percipiat. Cap. XLIX.

NEC verò cuiquam cappellano non titulari, qui munus celebrandi certis, statisve diebus, aut ad certum tempus, aut in perpetuum susceperit, quicquam mercedis, eleemosynave ex legatis pijs, aliave quauis

ratione,

ratione, à quibusuis soluatur; neque id exigat absque Episcopi, eiusve, cui id cura ille dederit, mandato, eoq; scripto: quod ne detur, nisi pro ratione præstiti muneris, cuius testimonium scriptum ab eo, de quo supra, re ipsa exhibuerit.

Missarum prætermissarum merces vbi asignanda, & vt celebrantibus satisfiat, qualiter consulatur. Cap. L.

ANno autem expleto, vel breuiori temporis spatio, quicquid ob prætermissum celebrandarum missarum munus, cappellano tribui non debet; id omne fabricæ Ecclesiæ præfectis, aut Corporis Domini confratribus, in ea Ecclesia constitutis, vbi ille missarum muneri defuerit, aut alijs depositarijs soluatur, ab Episcopo constitutis: Vt quot mißas celebrari ab eo prætermissum est, totidem eo nomine ab alio sacerdote celebrentur; aut ad ipsum in ornamentorum, quæ eisdem altaribus, cappellisve vsui sunt, apparatum erogetur, prout Episcopus expedire existimauerit.

Vt autem, & hoc diligentius præstetur, & sacerdotibus consulatur, qui ob missæ celebrandæ munus susceptum, ac præstitum, eleemosynas sibi debitas, magno cum negotio, sæpeq; cum detrimento ab ijs, qui tribuere debent, consequuntur; Episcopus, vbi expedire viderit, certos aliquos, probatosq; homines depositarios deligat; quorum munus sit, illas exigere, custodire, tum statis temporibus pro ratione supra præscripta, cappellanis sine mora soluere.

Pro misis prætermisis, qualiter reddituum sequestra sint fienda. Cap. LI.

ET quoniam qui cappellas, altaria, aliave beneficia Ecclesiastica in titulum obtinent, quibus missarum munus aliquod incumbit, non ab hæredibus eorum, qui legata pia reliquerunt, vel ab alijs eiusmodi, sed ipsi per se fructus cappellarum, altariumve suorum exigere solent; cum ijs sequestri ratione, omniq; alio modo Episcopus agat, ut si muneri suo illi in celebrandis missis defuerint, fructuum restitutio locum habeat; eaq; ad præscriptam, ut supra, rationem, piè, vtiliterq; erogetur.

Quam sequestri, & mulctæ rationem omnes adhibere debent, vt opus fuerit, cum cappellanis quoq; illis, qui etiã legati nomine, vel alia eiusmodi causa mißas celebrandas ad certum tempus, vel in perpetuum suscipiunt.

Eleemosynæ pro celebratione missarum, quando non accipiendæ, sed in capsulam immitendæ: Qualiterq; notandæ, ac distribuendæ. Cap. LII.

QVA in Ecclesiis, pro frequentiori, qui ob festi diei, Indulgentiæve celebritatem, aut ob perpetuum populi, ac præcipuum deuotionis studium fit, ad eam concursu, eleemosyna, & crebrior, & vberior,

missæ celebrandæ nomine datur; in ea nè cuiquam sacerdoti eiusmodi, eleemosynam ob missæ celebrationem, vllo modo, aut prætextu flagitare, ac ne sponte quidem oblatam accipere liceat.

Verùm vnusquisq; sacerdos illam in capsula, certo Ecclesiæ loco, aut pro sacristiæ foribus eo nomine collocata, deponendam curet: Cui capsulæ statis illis frequentioris concursus diebus, rector Ecclesiæ, aliusve, cuius interest, aut is, cui Episcopus hoc munus dederit, certum aliquem clericum, spectata probitate præficiat: cuius sit illis diebus apud capsulam assistere, tum sigillatim, ordineq́; notare, quæ missarum, aliarumq́; precum nomine eleemosyna detur, accipiaturve; vt pro illius notationis ratione rector, aut sacrista, aut ille, quem Episcopus constituerit, sacerdotibus illius Ecclesiæ, aliisve ad diuina officia concelebranda, eò celebritatis nomine euocatis, statim præscribat, quid pro eleemosyna oblata vnusquisq; eorum illis diebus præstare debeat; quò plenius eorum, qui obtulerint, voluntati satisfiat.

Si supra condignam celebrantium mercedem comperiantur in capsula eleemosynæ, quid de eis fiendum; & quæ offerentium vota nondum expleta notentur. Cap. LIII.

P*eractis autem diuinis officijs, quæ eleemosyna eo nomine in capsulam coniecta est, illam idem, vel ecclesiæ rector, vel alius, vt mox supra, sacerdotibus ita distribuat, vt eorum unicuique partem pro ratione ministerij, officijve præstiti, ex Episcopi præscripto, congruam tradat. Quicquid autem supererit, è capsula depromptum, apud virum probum, quem Episcopus delegerit deponatur; vt in aliam, quæ in eadem Ecclesia fiet, celebrationem Missarum piè conferatur: liceat tamen in alias res erogari, necessarioq́; comparandas, ad Missæ sacrificij cultum, decentius in ea ipsa Ecclesia peragendum; si ob Ecclesiæ inopiam ita Episcopus concesserit: Cuius etiam iussu, in tabellam sacristiæ referantur, si quę commemorationes eo nomine pro ijs, qui piè contulerunt eleemosynam, deinceps faciendæ erunt ab ijs, qui in ea ecclesia missæ sacrificium facient.*

Quid in Missæ initio, & fine, sineq́ue additione, mutatione, ac diminutione dicendum sit. Cap. LIIII.

M*ISSAE initio Psalmus, Iudica me Deus; & in fine, Euangelium Sancti Iohannis Euangelistæ, In principio erat &c. dici ne vnquam omittatur; nisi cum aliter in Missarum rubricis notatum est. In cęteris item, ne quid addatur, nec verò detrahatur, ac ne quicquam mutetur; sed ad vnguem id omne dicatur, quod in Missali nouo præscriptum est.*

Qui sine debito Missali celebrauerit, qualiter puniendus.
Cap. L V.

SI quem parochum, aliumve Sacerdotem Missali nouo Romano, Episcopus, ad Missæ sacrificium deinceps non vti, compererit, à Missæ celebrandæ munere, illum arbitratu suo suspendat; tum pro culpę, contumaciæve ratione, alijs pręterea pœnis afficiat.

An iuxta præscriptum ritè celebrentur missæ, qualiter experiendum. Cap. L VI.

VT exploratum sit, an sacerdotes statarum cęremoniarum usum, peritiamq; teneant, ipse Episcopus, cùm aliquando missæ sacrificio, quòd illi faciunt, alios peritos sacerdotes præsentes adesse iubeat, tum aliquando singulos euocet; eorumq; in missæ sacrificio ritè faciendo exercitationem, ac peritiam, per examen, experiendove cognoscat.

Quale signum in eleuatione corporis Domini sit dandum.
Cap. L V I I.

Infra de custodia Eucharistiæ. c.7.

QVOD iussum est in missa Conuentuali, & Parochiali, cum Corpus Domini eleuatur, signum, sono campanæ dari; in alijs missis id ita præstetur, ut tunc paruulum tintinnabulum, aut à latere altaris appensum, aut è sacristia allatum, à clerico ministro, certis distinctis ictibus, pulsetur.

Immodestè interessentes missæ, qualiter circumspiciendi, monendi, & non resipiscentes deferendi.
Cap. L VIII.

Sess 22. in decreto, de obseruan in celebr. missæ vers. Neminè prętetea.

CVM sacerdos ad altare accesserit, missę sacrificium facturus; clericus, qui tunc illi ministraturus est, ubi alius non sit, qui tunc hoc officium præstare possit, circumspiciat modestè astantes; & si quempiam animaduerterit marem, vel fœminam incomposito corporis habitu, aut aliàs, cum iniuria, uel irreuerentia Sanctissimi illius sacrificij intereße; moneat grauiter, ut opus erit: neque sacerdos ante missæ initium faciat, quàm omnes, qui adsunt, quemadmodum etiam Tridentino Concilio curæ Episcopi cõmissum est, decenter composito corporis habitu declarauerint, se mente etiam, ac deuoto cordis affectu, non solùm corpore adesse. Missa verò iam inchoata, si quid eiusmodi fiat; hoc idem officium admonendi itidem ille minister clericus præstet modestè, & grauiter. Si quis verò ab ijs de eiusmodi monitus non resipuerit, quamprimum, eorundem cura, deferatur ad Episcopum; ut iure cum eo efficacius agatur.

Clericus decenter indutus celebranti deseruiat.
Cap. L I X.

C*Lericus Sacerdoti, missam celebranti ministrans, semper indutus sit superpelliceo puro, & mundo, eoq; non lacero, neque ulla alia ratione indecenti; si contra fecerit, tum ipse, tum sacrista, tum Ecclesiæ præfectus, tum sacerdos etiam, qui sibi ministrare permiserit, plectatur arbitratu Episcopi.*

Qualiter vrceoli sint habendi. Cap. L X.

V*Rceoli, qui ad sacrificij usum adhibentur, quò distinctius, atque certius aqua à vino dignosci possit; argento, aut è uitro, eoq; perlucido, aut è christallo sint confecti: itidem operculum oris habeant.*

Quibus diebus festis missæ pontificaliter sint celebrandæ.
Cap. L X I.

S*Altem his solennibus, festisq; diebus infra ordine præscriptis, quibus, & patrum monimentis, & ueteri rituum, cęremoniarumq; Romanorũ Codice, eoq; comprobato ab Episcopo, prout etiam ipsa christianæ religionis mysteria postulant, solenniter fieri traditum est; Missæ sacrificium, solenni, pontificaliq; cęremoniarum ritu celebretur.*

In Sanctissima Natiuitate Domini Nostri Iesu Christi.
Die solenni Circuncisionis, quæ est Octaua Domini.
Die solenni Epiphaniarum.
Feria Quinta in Cœna Domini.
Die Sanctissimo Paschæ Resurrectionis.
Die Sanctissimæ Ascensionis.
Die Sanctissimo Pentecostes.
Die solennitatis Sanctissimi Corporis Christi.
Die Natalis Sancti Iohannis Baptistæ.
Die festo SS. Apostolorum Petri, & Pauli.
Die Assumptionis Beatissimæ semper Virginis Mariæ.
In solennitate omnium Sanctorum.
In die festo Sancti Gaudentij patroni Nostri.
Die primo Synodi diœcesanæ; & quando celebrantur ordinationes.

A missa pontificali, nisi prius habita benedictione, fideles ne discedant: Qualiterque de hoc monendi.
Cap. L X I I.

F*Ideles uerò quò magis à pastoribus suis, religiosæ vitæ exemplis, consilio, spectatisq; virtutibus adiuuantur; eo vehementius se in omnem benè, sanctèq; agendi partem excitare, tum cumulatius Christianæ*

Tribus horis Episcopus Populū solēni benedictione potest benedicere, nempe post laudes matutinas post missarū solēnia, & post vesperas, vt notatur. in c. Abbates, de priuileg. in 6.

disciplinæ officia præstare eos oportet: Quare festis his diebus, cùm frequētissimi ad missarum Episcopalium solennia conuenire studeant; tum à sacra benedictione Episcopali aliquem salutarem fructum, largiente DOMINO, consecuturi, nè anteinde discedant, quàm ab Episcopo, illam demisso, humiliq; animo, & genibus flexis de more acceperint. Vt id sanè omni studio illi præstent; cùm eò crebro præmonere, tum graui sermone cohortari parochi solicitè curent.

Quæ ceremoniarum regulæ sint seruandæ. Cap. LXIII.

IN cæteris quoq; omnibus, quæ ad ceremoniarum rationem, ritumq; pertinent, regulæ in libro pontificali, ceremonialiq; item probato de diuinis officijs, pro temporum ratione, ritu Romano præscriptæ, & à Concilio Quarto prouinciali, diligenter, & accuratè, omnino seruentur.

Missas pontificales in defectum Episcopi quis cantet. Cap. LXIIII.

CVM Episcopus statis præscriptis diebus, quibus debet, uel quia abest, uel morbo, aliave causa occupatus distinetur, Missam, Vesperasve, aut alia diuina officia solenniter non celebrat; tunc eius locò hoc præstet, qui in Ecclesia Cathedrali primam Sacerdotalem dignitatem obtinet. Hic uerò si aliquando abest, aut impeditus est; is, qui post illum sacerdotalem item dignitatem, uel Canonicatum obtinens, alijs dignior, non impeditus, adest, id munus obeat.

Quæ in benedictione Pontificali Episcopus seruet. Cap. LXV.

Benedicere populo solenni benedictione, solis cōpetit Epis, vt notatur. in c. Abbates. de priuileg. lib. 6. priuatā verò benedictionē impēdūt inferiores pſbyteri, c. ecce ego. 95. dist.

EPISCOPVS in danda benedictione solenni, seruet tradita in Concilio quarto Prouinciali, & etiam in officio Anniuersario suæ consecrationis.

Quando duæ eodem die Missæ erunt celebrandæ, ambæ canantur. Cap. LXVI.

QVibus diebus, ex Missalis Romani rubricarum præscripto, in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis Missas duas conuentuales celebrari oportet, eæ ambæ canantur; tum cantu item celebretur, si qua præterea alia missa eodem, uel alio die, ex consuetudine, legatove pio, aut alio iure ibi cani debet. Quod si capitulum præstare omiserit, neglexerit ve; non solùm illius diei, in quo huic muneri defuerit, verùm alterius etiam diei distributionibus mulctetur; & alio die suppleantur omissa.

Ministri quando pluuialia induant. Cap. LXVII.

Diebus Dominicis, festisq́, alijs, quibus officium duplex peragitur, Canonicus hebdomadarius, dum vesperarum officium obit, celebratve, pluuiale induat; tum etiam duo Ecclesiæ ministri pluuialibus induti adsint, eaq́ munera præstent, quæ præstari moris est.

nō tan pręsent Ep̃o, n de lice tia, ad q vid. c. I niq;. & bi Ioar And. & glo. 21. dist. & glo. in cum ad celebra das. de consecr dist. 1.

Hora matutini ab Episcopo quibusdam diebus prescribenda, nè aliç functiones impediantur. Cap. LXVIII.

FESTIS, Dominicisq́ diebus, & alijs, quibus concio, aut solennis processio, aut sacra ordinatio habetur, matutinum officium, ita saltem anticipata, Episcopi iudicio, hora incboetur, vt & aliarum deinceps horarum officia, & Missas singuli sacerdotes, & missam conuentualem collegiatim, tempore suo, ex instituto peragant, & concioni interesse possint.

Diaconus, & subdiaconus quando sacerdoti celebranti ministrent. Cap. LXIX.

Dominicis, & festis, & alijs item diebus, quibus officium duplex peragitur; Canonici duo; vnus, qui Diaconale, alter qui Subdiaconale ministerium praestet; Canonico Sacerdoti, Missam conuentualem celebranti ministrent.

Propter Canonicorum paucitatem, qui celebranti ministrent, quales statuantur, & etiam diebus ferialibus Dalmaticis induantur. Cap. LXX.

VBI verò prę paucitate Canonicorum, illis Canonicis duobus in Missæ conuentualis sacrificio ministrantibus, numerus eorundem, qui in choro adsint, congruus Episcopi iudicio non erit; liceat alios duos nō Canonicos statuere; qui illis diebus, loco Canonicorum Diaconale, & Subdiaconale ministerium obeant. Omnino autem diebus etiam ferialibus, Diaconus, & Subdiaconus, Dalmaticis induti, Missæ inseruiant, in collegiatis Ecclesijs quibuscunque; nisi vbi Episcopus censuerit, ministrorum numerum adeo exiguum esse, vt id fieri non possit.

Officia diuina quando celebranda. Cap. LXXI.

Horæ sexta, & nonæ item officia diuina, ante, aut post missę conuentualis sacrificium, pro ratione temporum, & officij diuini, ad præscriptum rubricæ Missalis Romani celebrentur; nisi aliquando vrgens causa incidat, quamobrem illa alio tempore, quàm pręscriptum est, in choro tamen, celebrari, peragiq́, Episcopus iusserit.

Supra eod. cap. 22.

Horas

Horas beatæ Virginis cum illis de Domino, qualiter aliàs puniendi debeant recitare. Cap. LXXII.

upra od.cap. o.

QVibus in Ecclesijs diuinum Canonicarum horarum officium, de beata Maria Virgine recitari, aut solet, aut debet; earum clerus vniuersus illud in Choro præsens pariter recitet, atque officium, quod de Domino dicitur: id verò, ita vt singulas horas Canonicas vnius officij, cum singulis alterius, ex breuiarij Romani præscripto, ordine coniungat.

Quicunque ab vnius horæ officio de Beata Maria abfuerit, distributione illius horę perinde mulctetur, ac si ab hora eiusdem officio, quod de Domino recitatur, abfuerit.

Calendarium, à quibus, & quando conficiendum, et qualiter ab Episcopo recognoscendum. Cap. LXXIII.

CAlendarium, quod ex nostro decreto pro certa diuini officij recitandi ratione, quotannis edi oportet; si minus constat, à quo confici, edi ve debeat, Episcopus deligat, constituat ve, qui hoc præstet; neq; id cuiquam recusare liceat. Ita verò, à quo debet, in tempore conficiatur, vt & mense saltem ante Natiuitatem Domini in lucem emissum sit. Ante verò quàm prodeat, Episcopo tradatur, qui recognoscat, aut ab aliquibus, quos eius rei peritos delegerit, recognosci iubeat.

In Ecclesiasticis functionibus, & pro illis actionibus tantùm clerici, & non laici admittantur. Cap. LXXIIII.

IN missa etiam solenni sacrificio, processionibus, & alijs eiusmodi sacris actionibus cautio sit, vt ad Ecclesiasticas functiones, quas in illis præstari oportet; cuiusmodi sunt, & cum Corpus Domini in Missa eleuatur, cereorum accensio, & sustentatio, & cleri in processionibus item disponendi, dirigendi ve ratio, & id generis alia; laicorum hominum opera, ministerium ve ne adhibeatur; sed in ijs, alijs ve eiusmodi generis functionibus obeundis præsto sint sacristiæ custodes, clerici, tum magistri Chori, uel cęremoniarum adiutores, alijq; Ecclesiastici ordinis homines, quorum ministerium Ecclesiasticarum rerum usui, functioni ve addictum est; tum alij item Clerici, quibus ea munera Episcopus assignarit.

Qualiter leuis infirmitas à recitatione officij non excusat. Cap. LXXV.

SAcerdos, clericus ve, sacris initiatus, aut Ecclesiasticum beneficium obtinens, horarum Canonicarum officio cum adstrictus sit; meminerit, si febri, morbo ve aliquo, vel aduersa valetudine leuiter aliquando labo-

rantem,

rantem, non iustam propterea excusationem habere, quamobrem illud intermittat, omittatve. Itaq; si quando corporis infirmitate affectus est; ipse pro sua conscientia rectè uideat, quid præstare possit; ac nè omittendo grauiter peccet, & beneficij si quod habet, fructus suos non faciat. Iuxta supra notata in c. 30. eo. ti.

Vt eorum progressus dignoscatur, quæ à clericis fides menstruæ Episcopo exhibeantur. Cap. LXXVI.

QVO diligentius cleri in omni Ecclesiastica disciplina progressus constet; unusquisque sacerdos, & cuiusuis ordinis Clericus, de frequenti Sacramentorum usu, de functionibus in Ecclesia præstitis, de lectionibus, studiorumq; progressione, de cęteris exercitationibus sibi præscriptis, testimonium ab ijs singulis, quibus ex præscripto accipere opportuerit, singulis mensibus, uel alio stato tempore Episcopo afferant: idq; ad constitutam rationem. Supra de offi. Paroch. cap. 33.

Die parasceues, quando crux proponenda, & adoranda, ac concio habenda. Cap. LXXVII.

VT passio Christi Domini Redemptoris à fidelibus in hora redemptionis suæ digna veneratione coleretur; illud in Ecclesia Sancta perpetuò institutum, religiosoq; usu, ac solenni ritu piè retentum est, vt in feria sexta parasceues, in qua idem Christus Dominus mysterium crucis expleuit, certa stata hora ab vniuerso clero, & populo, certis peractis precibus, & orationibus, adoretur. Sed quoniam factum est, ut in multis prouincia lo cis, non post sicut instituti, ritusq; ueteris est, sed ante statas illas preces ea adoranda proponatur; aut saltem adoratio fiat à multo populo, ante aquam ex ritu Ecclesiæ solenniter proponatur, & à clero adoretur: nos, ut, quod non sine mysterij significatione Ecclesia instituit, ad statæ horæ vsum, solennemq; adorationem reuocemus; id statuimus, vt in omni Ecclesia, sacrosanctæ crucis, per quam redempti sumus, adoratio religiosè celebretur, recitato, scilicet, de passione Euangelio, & peractis illis statis precibus, & orationibus, vt instituti ratio postulat. Quare vnusquisque parochus, uel alius Ecclesiæ rector efficiat non solùm ut stata ea hora in sua Ecclesia pręstetur; sed caueat etiam ut in omni Ecclesia, ubi fit ea adoratio, non ante, quàm in basilica Cathedrali, primariave, si locus diœcesis sit, celebretur.

Nec propterea concionator desistat, quin pro Sancta Ecclesiæ usu, ad excitandam populi fidelis compunctionem, eo sacro die eam de suggestu proponat, & ostendat.

Quin etiam curet Episcopus, concionem illam statim post recitatam passionem Domini haberi; nisi aliter aliquando magis expedire censuerit.

Crux qualiter adoranda. Cap. LXXVIII.

ET quoniam sacra ea feria Christus Dominus humiliatus est pro nobis patri, vsq; ad mortem, mortem autem Crucis; illius humilitatis imita-

tores in sanctissimæ crucis stata illa adoratione, ita esse oportet, vt, quod antiqui ritus est, non tantùm genibus flexis, sed prostrato humi corpore humiliemur, quò significantius eo corporis habitu fixam, constantemq; animi nostri humilitatem demonstremus: ideo Episcopus curet, vt corporis prostratione, quæ christianæ humilitatis index est, ea solennis adoratio celebretur.

Præterquam in festo Natiuitatis Domini, tantùm semel in die, à singulo Sacerdote missa celebretur. Cap. LXXXIX.

c. Cōsuluisti. eo. de celebr. miss. c. sufficit. de cōsec. dist. vid. Nauarr. in Man. cap. 25. nu. 87.

GRauia pericula, offensiones, atque adeo sæpè iniurias sanctissimo missæ sacrificio fieri compertum est, quòd quidem sacerdotes non semel tantùm, sed pluries in die illud offerant. Quod nè in posterum fiat, præterquam salutari illo die Dominicæ Natiuitatis, quo vnusquisque sacerdos, non sine magna mysteriorum significatione ter celebrare debet; decreti huius auctoritate vetitum sit, nè ob ullam necessariam causam, neque etiam ob parochialis, alteriusve Ecclesiæ egestatem, neque ob sacerdotum penuriam, nec verò ob locorum distantiam, Episcopus cuiquam sacerdoti pluries in die diuinum illud missæ sacrificium offerendi facultatem permittat: cum beatus admodum sit ille sacerdos, qui semel tantùm in die illud dignè obtulerit. Si quę uerò eius generis facultas, antea, uel certo loco, vel sacerdoti data est, eam planè statim rescissam, irritamq;, ac nullam omnino esse, iam nunc decernimus.

Vt ritè choro inseruiatur, quę ante, & dum ibidem deseruitur, ac post, à quoquam præstanda erunt. Cap. LXXX.

CHORI disciplina, plena religionis est, plena pietatis; ac propterea sanctè ab ijs obseruanda est, qui in eum locum conueniunt ad Dei laudes concelebrandas.

Supra de vit. & hon. cler. cap. 14.

Quare præter illa, quæ iam de illius cultu præfiniuimus, hæc admonemus, quò religiosius non modò excolatur, sed multis partibus augeatur sancta eiusdem chori institutio:

Primò, Vt studio quodam intimæ pietatis (cuius splendor foris etiā eluceat) [a] vnusquisque vel Canonicus, vel alius minister, quicunq; sit, qui chori officijs astrictus est, ad chori disciplinam se se instruat.

2 *Antea uerò, quàm eò conueniat, paulùlum attentè secum cogitet, & loci illius sanctitatem, & conueniendi causam, & diuinarum laudum, quarum munus Angelorum est, officia, quæ castissimè ab omnibus concelebrari oportet.*

a Monēdi sunt clerici, vt nō vocis tantū modulatione, sed cordis deuotione, debitum suæ seruitutis pensum absoluant, & ad diuina officia peragenda, corpore pariter, & mente se componant, quo simul, & Deo cultum gratum exhibere, & populo consideranti, deuotionem augere valeant. Verba sunt Synodi. Mogunt. sub Archiep. Sebast. c. 53. vbi agit de horis Canonicis. Tom. 5.

3 Hæc

3 *Hac ipsa in cogitatione firmiter inherens, ne quicquam quidem mente, animoq; concipiet, ab eius loci religione alienum; ne dum aget, quod Dei oculos offendat.*

4 *Paret se propterea etiam, atque etiam diligenter, sancta intimi animi meditatione, & religiosa oratione, ut exteriorem quoque cultum diuinorum officiorum salutariter exequatur.*

5 *Dum superpelliceum, cappamq; induit, cogitet, quam personā sustineat; nempè, à sordibus, labeq; puram, qualem uestitus ille indicat.*

6 *Cum almutiam pelliceam, quod insignè canonicorum est. humeris, vel brachijs, prout moris est, canonicus imponit; eam cogitationem suscipiat, in se restinctas, ac planè mortuas esse oportere rerum mundanarum affectiones, atque cupiditates; vt eius rei significans est illa animalis intermortui pellis, quam de more induit.*

7 *Si uerò cappam induit, quę humeros contegit, & brachia quasi deuincit, ex eo amictu intelligat, se repressas, quasiq; deuinctas habere oportere appetitiones; ac se totum ad Dei voluntatem accommodari.*

8 *Cum igitur ijs chori vestibus indutus, alium uestitum, quo foris vtitur, contegat, sicq; aliam personam habitu gerat; caueat nè quicquam, etiam in sacristia, agat, admittatve, quod cum actione non rectè conueniat, ob quam illum habitum induit.*

9 *Ne in colloquijs quidem, ab ea actione alienis se occupet; nisi cura pręsit, quæ id necessariò postulet.*

10 *Abstineat autem semper, sed maximè dum chori uestibus indutus est, ubi sit, uel in sacristia, uel alio loco,* b *à iocis, à ridiculè dictis, facetijsve, à catbinnationibus, à uerbis futilibus, atque inanibus, quæ temerè, & imprudenter effunduntur.*

11 *In chorum nè properanter, quasi distributionum quęstu incitatus, accedat, sed graui incessu.*

Dumq; ad chorum procedit, quamquam alij comes adiunctus, at quasi solus accedat, in ea meditatione fixus, ut secum cogitet, se ad chorum, nempe, ad Sancta sanctorum, vt Canone antiquo cautum est, & ad publicæ orationis sacrificium accedere.

12 *Cum in choro est, animum, mentemq; ab omnibus curis, perturbationibus, & cogitationibus à rei, quæ geritur, sanctitate alienis, quoad eius fieri potest, abducat, se seq; totum in Dei cultu colligat.*

13 *Illud etiam cogitet, quam ob causam eò se contulerit; tum sibi statuat, se in conspectu Dei omnipotentis, & in corona innumerabilium Angelorum, & sanctorum esse.*

14 *Qua in cogitatione uideat, perpetuoq; reputet, se eò loci consistere, vt Deo sanctissimum cultum, uenerationemq; tribuat, atque ab eo, & sibi, & alijs omne bonum deprecetur.*

15 *Consideret verò ipsum Deum, tanquam patrem, & redemptorem amantissimum, optimum, sapientissimum, misericordiosissimum, quiq; omnia*

b Ad hæc doctiss. vid. Naua. in cōment. De silentio i diu. offic. præsertim in choro seruādo, sup. c. in loco benedictio nis. 5. q. 4. vbi abundè. & in Ench. de orat. & hor. Can.

intuens, vbiq́, & semper est.

16 *Tum cordis castitatem, beneq́, orandi donum, & gratiam à Deo supplex petat, orationisq́, suæ sacrificium simul cum meritis Iesu Christi, & sanctorum, eius prǽsertim, cuius memoriam Ecclesia illo die celebrat, ad gloriam sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, & ad suam, proximorumq́, vtilitatem dirigat.*

17 *Cum psallendum est, primùm psalmi argumentum mente, animoq́, concipiat.*

18 *Obseruet prǽterea, quis in psalmo loquatur, an Deus in Ecclesia, an pœnitens, an aspirans ad perfectionem.*

19 *Attendat item, ad quem præcipuè salutarem affectum psalmus referatur.*

20 *Cum ita se religiosè pararit, magna animi attentione se ad verba, sententiasq; psalmi accommodet: ita ut laudet, gemat, extimescat, sicut psalmorum voces indicant; & quod deniq; ore profert, animo primùm concipiat.*

21 *Tum verba singula notet, interpretationem studio assequatur; unde mens, animusq; ad aliquem salutarem affectum incendatur.*

22 *Ad uerba etiam adiungat animo cogitationem, vel amoris, uel reuerentiæ, uel humilitatis. Atq; ita quidem affectum aliquem excitet, ut si de virtute verba psalmi profert, desiderio accendatur imitationis; si de peccatis, intimè doleat, quòd in eo statu ipse fuerit, aut certè proximi eius. Et sic de alijs item, quæ psalmo significantur.*

23 *Eam porrò attentionem initio vniuscuiusque psalmi, orationis, & aliarum diuini officij partium, tum singularum horarum canonicarum renouari, atque excitare studeat; prǽsertim dum illa uerba, quæ ad sanctæ orationis spiritum inflammandum valent, pronunciat;* Deus in adiutorium meum intende, &c.

24 *Itidem faciat, cum aliorsum se cogitationibus distrahi animaduertit.*

25 *In fine etiam vniuscuiusque psalmi se se excitet, illis uerbis,* Gloria patri, &c.

26 *In conclusione item orationum cum dicitur,* Per Dominum nostrum Iesum Christum: *spe sancta erga illum, redemptionis nostræ auctorem se se confirmet.*

27 *Et quoniam attentio ualde admodum excitatur, si quæ quisque profert, rectè intelligit; ideo in ea potissimùm expositione psalmorum assiduè versetur, quæ non uaria sit, sed quǽ tota in excitandis, exercendisq; sanctis affectibus uersetur.*

28 *Cum autem magnus psallendi fructus in psalmorũ affectibus uersetur; siue quis in choro, siue priuatim, siue submissa, siue alta uoce oret; ideo certos sibi locos psalmorum prǽfiniat, quibus omnis hǽc ratio concludatur.*

29 *Loci præcipuè prǽter cǽteros hi sint, vnde salutares affectus existunt, laus Dei, memoria bonorum nostrorum, commemoratio nostræ miseriæ, & reprehensio malè agentium.*

30 *Psalmo-*

30 *Psalmorum verbis, cum Dei bonitas prędicatur, ad illius dilectionem & ad gratiarum actionem de beneficys, quæ à diuina benignitate proficiscũtur, se toto animo accendant. Cum illius infinita sapientia, potentia commemoratur; admiratione afficiatur; tum intimè gratuletur, cum aliquid Dei auxilio, bene gestum narratur.*

31 *Cum bonorum memoria, recordatioq́; psalmorum uocibus excitatur; desiderium quoddam concipiat illa sibi, & alijs consequendi, tum illa eadem à Deo petat, tum in Deo spem animo cupiat fore, vt diuina eius ope, non modò quæ bona sunt, quæq́; salutaria assequatur, sed quæ mala, ac quæ perniciem afferunt, uitet.*

32 *Aliquando etiam intimè in Domino gaudeat, se bona, Deo iuuante, adeptum eße, & mala cauiße.*

33 *Ex miseriarum commemoratione timorem concipiat, dolorem, ac humilitatem, cum suas cognoscit infirmitates.*

34 *Ex reprehensione malè agentium, agnoscat zelum diuinæ vindictę, & indignationem contra nequitiam. Atq; ita quidem ex salutaribus his affectibus fructum psallendi uberrimum capiet.*

35 *Peroratis psalmis, absolutoq́; canonicarum horarum officio, paululum tacitus consistat, genibusq́; flexis veniam deprecetur, & negligentiæ, & distractionis, aliusve culpa, quam in eo præcationis officio admiserit: tumq́; hoc oret, vt pro Christi, totiusq́; Ecclesiæ meritis, orationis suæ obsequium ac ministerium gratum sit, atque acceptum.*

Quæ lumina cruci in processionibus adhibeantur. Cap. LXXXI.

LVmina duo, candelabris, cereoferarijsve infixa, cum processiones publicæ, etiam quæ in Ecclesiæ ambitu aguntur; ab omni cuiusuis ordinis clero, tam regulari, quàm seculari, ad crucem adhibeantur, quæ unicuique capitulo, clerove de more præfertur.

Debitæ pro defunctis missæ celebrentur, quæ si non posint, qualiter reducendæ; & piæ institutorum voluntati prouidendum. Cap. LXXXII.

VT quæ pia legata ad remedium animæ à fidelibus relicta sunt eo nomine, vt missæ pro se de defunctis celebrentur, executionem, prout pia eorum voluntas deposcit, rectè habeant, id Episcopus, quàm diligentissimè curet. Quibus autem in Ecclesijs, ob multa, variaq́; defunctorum legata, Missas vsque adeo multas celebrari oportet, vt pro ratione singulorum dierum, quos testamento, aliave ultima uoluntate testatores præscripserint, muneri, quod eorum pijs uoluntatibus debetur, satisfieri non possit; aut eleemosyna eo nomine adeo tenuis est, ut non facilè inueniatur, qui velit huic se muneri subijcere; idem Episcopus in Synodo diœcesana re accuratè

cognita, & perspecta, statuat quicquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Ecclesiarum vtilitatem uiderit expedire: ita tamen, ut in singulis missis, quas iure reductionis celebrari continget, eorum defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ad pios usus reliquerunt. Debitæ autem commemorationi satisfiet per intentionem applicationis Missarum, per preces in secundo Memento, *& per collectas faciendas in illis missis, in quibus collectæ fieri possunt.*

Cæterùm intelligendum est, fructuosiores esse, magisq́; prodesse preces, & orationes ab Ecclesia pro defunctis institutas, cum applicatione sacrificij, quàm applicationem solam; licèt recompensari possit per maiorem deuotionem, vel eius, qui dicit Missam, vel eius, qui facit dici, vel per intercessionem sancti, cuius suffragium in Missa imploratur.

Dum altari ministratur, nè quid alienum à ministerio peragatnr. Cap. LXXXIII.

Clericus, qui in missæ sacrificio ministrat, dum eam functionem obit, ne preces horarias, neve aliud quicquam de libro, aliove officio recitet; sed toto intimæ pietatis studio, ad ministerium attentus sit, quod tunc piè, religioseq́; exequi debet.

Consecrationis, coronationisve summi Pontificis dies qualiter denuntianda; & quæ pro eo à fidelibus preces habendæ. Cap. LXXXIIII.

Quo die Sanctissimus Pontifex consecrationis, coronationisve insignia accepit, pietatis ratio postulat in eo precationem à clero, pro illo piè adhiberi. Quamobrem omnis sacerdos, quo die summus Pontifex consecratus, coronatusve est, in Missa, sacrificio, statâ illa oratione, Deus omnium fidelium: *loco suo in Missali adscripta, pro eo precetur; atque ob eam quidem causam consecratio Pontificia, cùm in Calendario anniuersario die suo notetur, tum etiam de more denuntietur; Ut reliquus etiam clerus, & populus item excitetur, ad preces pro illo piè adhibendas.*

Pro summo pontifice ægrotante, qualiter orandum: & eo vita functo, quid agendum. Cap. LXXXV.

Summo Pontifici uniuersalis Ecclesiæ pastori, & parenti si quando illum ægrotare contigerit; id charitatis officium, prout morbi grauitas tulerit, Episcopus præstari curet; ut ob eam causam in Cathedrali, Collegiata, Parochialiq́; unaquaq; Ecclesia, clerus, populusq́; certa stata hora, pro ipso Pontifice oret.

Si quan-

Si quando autem is ex hac vita migrarit, nuntio certo mortis allato, id curet; ut cùm in omni Ecclesia campanarum sono, ut pro mortuis fit, de more pulsetur; tum in Basilica Cathedrali, Ecclesijsq́; collegiatis, Missa solennis, & officium pro eo mortuo ritè, pieq́; celebretur.

Sacerdotes verò singuli pro eo defuncto Missam celebrent; aut saltem in ea precentur stata oratione.

Pro Episcopo ægrotante, qualiter orandum. Cap. LXXXVI.

PRO *Episcopo, qui Pater, magister, duxq́; cleri, & populi est, si quando ex febri, alio ve morbo laborans decumbit, omnis debitæ pietatis, ratio deposcit, supplicationem, orationemve, & publicè, & priuatim sanctè celebrari. Quamobrem cum occasio tulerit, eius Vicarij officium erit, certis diebus illam instituere, atque indicere; ita ut cùm in Vrbis, tum etiam si ægritudo diuturnior erit, in diœcesis omni Ecclesia, tam collegiata, quàm parochiali pro Episcopo ægrotante, à Clero, populoq́; prece religiosa oretur; & ab unoquoque sacerdote in Sacrosanctæ Missæ sacrificio statæ etiam oratio frequenter fiat.*

Præsens diuinis officijs Episcopus, quæ adhibitis luminaribus præstet. Cap. XXXVII.

E*Piscopus diuinorum officiorum, quibus præsens in Ecclesia adest, initium, statis precibus, uersibusve faciat, orationesq́; statas ipse dicat, binis accensis luminibus in eius conspectum allatis.*

Pontificales celebrationes qualiter Calendario, & aliter sint denuntiandæ. Cap. LXXXVIII.

S*Olennes missæ, vesperæ, aliave diuina officia, quæ ab Episcopo, ritu Pōtificali, solenniter celebrabuntur, quò populus frequentior conueniat; cum in Basilica Cathedrali, tum in Ecclesijs Collegiatis, & parochialibus item Ciuitatis, die festo proximè præcedenti denuntientur: eamq́; ob causam in Calendarium anniuersarium referantur. Si quæ autem missæ, aliave officia, ob causam, quæ extra ordinem inciderit, aliquando pontificali ritu, solenniq́; celebranda erunt, Episcopi iussu, ijs in tempore significentur, à quibus populo denuntiandæ sunt.*

Antiphonaria qualiter emendanda. Cap. LXXXIX.

L*Ibri, qui certis Antiphonarum modulationibus olim notati, ex breuiarij nuper editi præscripto nondum emendati sunt; Episcopus curet, vt quamprimum, & accuratè emendentur, atque accommodentur ad Breuiarij noui editionem.*

DE BAPTISMO, ET EIVS effectu. Tit. XXV.

Infantulus vbi, quando, & à quibus est baptizandus; qualiterque de modo baptizandi docendus est populus; qualesve cæremoniæ priuatim baptizato postea adhibendæ. Qui compatres eligendi, & quòd eis onus incumbat. Cap. I.

EMINI *liceat*, [a] *quemquam intra domesticos parietes baptizare*, [b] *sed natum infantem ij; quorum est ea cura, ante nonum diem ad suscipiendum baptismum, in Ecclesiam deferendum curent*: [c] *quod si neglexerint, excommunicationis pœnam subeant.*

Permissa est tamen, si instet periculum, facultas baptizandi in priuatis ædibus sacerdoti, [d] *vel si is absit, alteri sacris initiato; vel si non adfuerit laicis; primò mari, aut demum fœminæ; qui rectè nouerint veram baptizandi formam*; [e] *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: quibus uerbis nihil prorsus ab ipsis addendum, vel detrahendum esse*, [f] *materiamq; aquam naturalem dum forma profertur, infantulo adhibendam, crebrò populum suum parochus admoneat.*

Quòd, si domi baptizatus postea uixerit, omnino intra nonum ab ortu diem, [g] *uel cum primùm per ualetudinem licuerit, eum in Ecclesia sistant; ubi*, [h] *si rectam baptismi formam seruatam esse constiterit*; [i] *ei tantùm ritus, ac cæremoniæ baptismi adhibeantur.*

Fideles in baptizandis filijs, eos potius eligant compatres, qui eorum animæ consulere, quàm qui inopiæ subuenire possint. Cuius officij sæpius eos parochus admonebit: Curabitq; ut compatres tales deligantur, qui fidei, & morum ratione suscipiendo muneri satisfacere possint.

a Baptismus est fundamentum omnium sacramentorum. cap. veniens. & illic nota. glo. t. de psby. non baptiz. c. Præter hoc. in fine, vbi gloss. in ver. Necessarios. 32. dist.

b Cle. vni. Concil. Viē. relat. in Clem. vnica, eod. tit. de Baptismo.

c Infantium baptismus quare non differendus, vid. Catechis. Roman. parte secunda capitulo secundo, numero 34. eodem.

d Quis ordo in baptizando seruandus. vide Catechis. Roman. part. 2. capitulo secundo. numer. 25. eod. tit. de baptis.

e Baptismus ablutione, & verborum forma ad vnguem obseruanda, perficitur. c. 1. & c. Non vt apponeres, extra eod. tit. Catech. d. c. 2. nu. 7. & 13.

f Materia, & forma baptismi, quomodo simul concurrere debeant, vide Franc. à Victoria, in summa Sacr. de Baptis. num. 59.

g Quòd hoc seruari debeat communi sensu tenent omnes, teste d. P. à Victor. vbi supra nu. 77.

h Quanta veneratione digni sint ritus sacramentorum, quos catholica approbat Ecclesia, vid. Trident. Concil. Sess. 7. de sacram. in gen. Can. 13. quem bene ad rem expendit illius verba referens idem P. Vict. eo loci. num. 37.

i Quæ ex isto actu spiritualis contrahatur cognatio. vid. c. Per Catechismum de cogn. spirit, lib. 6. Nauar. in Man. cap. 22. num. 40. & 72.

Qui ne ſint compatres prohibentur: Baptizaturi quid agant, & alios inſtruant. Baptizatique nè ab altari muneribus redimantur. Cap. II.

CAueant uerò Parochi, nè excommunicatos, uel eos, qui eo anno, Paſchæ tempore, ex præcepto Eccleſiæ, peccata confeſſi non fuerint, & Sanctiſſimam Euchariſtiam non ſumpſerint, admittant ad leuandum baptizatum de ſacro fonte.

Sacerdos baptizaturus, primùm, quam actionem ſuſcepturus ſit, diligenter ipſe animaduertat; & ad tanti muneris functionem ſanctè, grauiterq; accedat.

Deinde compatres moneat, ut iocis omnibus, nugiſq; ſemotis, piè, ac religioſè, quid agatur, attendant; intelligentes, Chriſto filios ſpiritualiter generari, teneriq; ſe pro ſuo ſuſceptionis officio, eos catholica fide, & probatis moribus inſtituere, ſi parentes id facere omiſerint. Catech. pa.2.c.2. n.28.co. tit.de Baptiſ.

Deteſtabilem conſuetudinem baptizatos infantes in altare collocandi, ut muneribus compatrum inde redimantur, Epiſcopus ſeuerius uindicabit. Hoc pariter obſeruādū in confirmatiōe, vt inf de ſacra vnctione cap. 5.

Compatres, & commatres nihil infantibus, quos ſuſceperunt, aut eorum parentibus, baptiſmi tempore, largiantur.

Symbolum fidei ignorantes, compatres non ſint. Cap. III.

CUm id ſuperius de compatribus præſcriptum ſit, ut illi tales deligantur, qui ſuſcepti muneris partes explere poſſint; id autem ipſi præſtare non queant, ſi ne rudimenta quidem fidei norint, idcirco ea cura ſit parochis, ut quos compatres ita imperitos nouerint, ut Symbolum fidei, ſiue ea, quæ in ſymbolo continentur, ignorent; illos eo officio ſuſcipiendi de baptiſmo infantes fungi ne patiantur.

Fons baptiſmalis vbi habendus. Cap. IIII.

FOns baptiſmalis, ne uſquam in alijs Eccleſijs, quàm in parochialibus, ſit; vel Epiſcopi conceſſu in illis locis, vbi propterea quòd parochialis Eccleſia longius diſtat, idem populi commodo magis conſulendum eſſe cenſuerit.

Expoſiti, ſi dubitetur, qualiter ſub conditione baptizandi. Cap. V.

INfans expoſitus, licèt appenſum collo ſcriptum habeat, quo ille baptizatus ſignificetur; ſi tamen, re diligenter perquiſita, quemadmodum catechiſmo Romano expreſſum eſt, adhuc dubium ſit, eum baptizatum eſſe; ea conditionis formula baptizetur, Si tu es baptizatus, ego te iterum non baptizo, & ſi nondum baptizatus es, ego te baptizo, & c. ca. De quibus de baptiſ. I decreta. Declaraſ. à Catech. pa.2.c.2. n.57.co. ti.c. Omnis ūtrius ſexus de conſecr.d.4.

Fons baptiſmalis quomodo fiendus. Cap. V I.

FOns baptiſmalis è marmore, aut è ſolido lapide conſtet, & fiat in totum ad præſcriptum libri instructionum Cardinalis Borromei Metropolitani.

Aqua baptiſmalis poſt effuſionem quò deducenda. Cap. V I I.

IN baptiſmali fonte, ubi per infuſionem baptizatur, id planè caueatur, ut ne aqua, capiti infantis infuſa, in eundem fontem recidat; ſed in ſacrarium profluat: idq́ propterea ſacrarium è marmore, ſolidove lapide propè fontem conſtruatur, ad præſcriptum inſtructionum.

Capitis baptizati abſterſoria qualia habenda, & conſeruanda. Cap. V I I I.

IN baptiſmalis fontis ciborio, mantilia duo, eaq́ candida, ab omniq́ ſorde munda aſſeruentur, quæ infantis capiti abſtergendo vſui ſint.

Pluraq; ideo, in ſacriſtia, id generis mantilia, certo loco, conſeruentur.

Si uerò uel mantilia, uel ſudariola ad eum uſum aliquando afferuntur; ea niſi noua, ne adhibeantur; tum noua adhibita, ne in profanum, ſed in Eccleſiæ vſum, cui rectè accommodari poſſint, conuertantur; alioqui comburantur.

Quando, & quò ad fontis baptiſmalis benedictionem ſinguli rectores conueniant. Cap. I X.

VEtus illa conſuetudo, quæ adhuc in complurib us locis retenta, talis eſt, ut & Sabbatho Sancto, & Sabbatho item Pentecoſtes, frequenti ſacerdotum conuentu, ac ſolenni ritu, cùm in Cathedrali Eccleſia, tum in diœceſis etiam locis, Eccleſijſve plebanis, fontis baptiſmalis benedictio fiat; ubi hoc tempore non ſeruatur, omnino introducatur; in uſumq́, ubi intermiſſa eſt, reuocetur.

Quibus ſtatis, ſolennibuſq́ Sabbathis, ad illius ſolennis benedictionis officium omnes, ſinguliq́ Eccleſiarum quarumcunque, [a] quouis etiam dignitatis nomine, tituloue inſignium rectores, quibus animarum curationis munus incumbit; [b] qui in vrbe ſunt, in Cathedralem; qui in diœceſi, ad ſuam quiq; plebanam Eccleſiam, frequentes conueniat.

a Quõ fõtem Baptiſmi Sãctiſſimæ Trinitatis pſentia cõſecrat. vid. ca. venit. ſacer. de cõſ. d. 4.

b Quid verò ſignificẽt myſteria, quæ in fonte baptiſmi celebrantur. vid. cap. Prima igitur. ead. diſtin. 4.

Etiam exempti, ſi tamen non ex priuilegio Apoſtolico, qualiter vt ſupra conueniant. Cap. X.

SI uerò exemptionis nomine, aliave ratione quis à plebana Eccleſiæ iure liber, atque immunis ſit, non tamen expreſsè ex priuilegio Apoſtolico; huius ſolennis benedictionis officij concelebrandi cauſa, in eam plebanam Eccle-

ſiam

ſiam conueniat, intra cuius fines habitat, aut cui propior eſt, vt Epiſcopus potius cenſuerit. Nec verò propterea in cæteris quicquam illius immunitati, libertatiue derogatum eſt.

Qualiter facultas non conueniendi vt ſupra, aliquibus per Epiſcopum concedatur. Cap. XI.

HOc autem decreto adſtrictos non teneri ſtatuimus, illarum Eccleſiarum, etiam quæ parochiales tantùm ſunt, rectores, quibus vel ob locorum longinquitatem, vel ob aliam iuſtam cauſam, Epiſcopus facultatem ſcripto exaratam daret, fontis baptiſmalis in illorũ Eccleſijs ſolenniter benedicendi. At uerò ea facultate, ne propterea Eccleſiæ plebanæ iuri quicquam præiudicij, ullo unquam tempore, allatum cenſeatur.

Quandocunque dicta benedictio fiet, tres ſaltem Sacerdotes adhibendi erunt. Cap. XII.

IN ijs porro Eccleſijs, quibus hæc baptiſmalis fontis ſolenniter benedicendi poteſtas aliquando fiet, ſtatis illis duobus Sabbathis, is benedictionis ritus celebretur, Sacerdotibus tribus ſaltem præſentibus ad illum adhibitis: Id præterea, de tribus, ſcilicet, ſacerdotibus adhibendis, locum in omni Eccleſia habeat; ſi quando per annum in aliqua Eccleſia, extra illa ſtata duo Sabbatha, illius fontis aquam baptiſmalem ob extraordinariam cauſam renouari neceſſe erit.

Vbi fons baptiſmalis non extat, aquæ per ſingula baptiſmata benedicendæ, & poſt vſum proijciendæ mos ille tollatur. Cap. XIII.

ILle uerò, ubi nullus fons baptiſmalis eſt, introductus in aliquot locis mos aquæ benedicendæ, conſecrandæue, quo tempore baptiſmum miniſtrari oportet, tum baptiſmo celebrato, in ſacrarium proijciendæ, tollatur in poſterum omnino.

Benedictio fontium in cathedrali Epiſcopo ſpectat. Cap. XIIII.

FOntis Baptiſmalis, quem ſtatis illis ſolennibus diebus in Eccleſia Cathedrali conſecrari ſolenne eſt, conſecrandi officium, atque munus, niſi Epiſcopus aliqua ex cauſa aliud cenſuerit, ipſe obeat.

Nè parochus alienæ parochiæ infantem baptizet. Cap. XV.

VIdeat parochus, ubi primùm infans baptiſmi cauſa ad ſe delatus eſt, an ſuæ parochię ſit: quem ſi alienæ eſſe norit, eum, niſi inſtante neceſſitate, ne baptizet; ſed ad parochum proprium, à quo baptizetur, deferri iubeat, ſub pœna ſuſpenſionis à diuinis, ipſo facto, niſi ita fecerit.

Quan-

Quando infantes, vt baptizentur, ad cathedralem sint deportandi.
Cap. X V I.

SI qui infantes intra alicuius urbanæ parochialis Ecclesiæ fines à Sabbatho Sancto usque ad Sabbathum in Albis, & à Sabbatho item uigiliæ Pentecostes, usque ad Sabbathum proximum nati, baptizandi sunt; ad Cathedralem Ecclesiam, cui pro obseruantię officio, proq; ueteris instituti usu, statis illis hebdomadis hoc tribui debet, deferantur: si modò cuiquam, ob mortis periculum, in parochiali Ecclesia, quæ propius abest, baptismum statim ministrare necesse non sit.

Baptizati qualiter in libro notandi. Cap. X V I I.

BAptizatorum verò eiusmodi nomina, & cętera id generis præscripta, in libro tum Cathedralis, tum propriæ parochialis Ecclesię, ut Tridentino Concilio, & aliàs à nobis iussum est, notentur.

Quæ baptizans prius in compatribus perquirat.
Cap. X V I I I.

PArochus, antequam baptizet, accuratè in primis videat, an qui adhibēdi sunt in baptismo compatres, tales sint, quales eos esse debere, decretis nostris præscriptum est; ac si quos aliunde certò non sit, orationem Dominicam saltem, salutationem Angelicam, & fidei symbolum tenere eos, experiendo cognoscat: quam ob causam ea Christianæ doctrinæ rudimenta sibi ab illis ante recitari mandet.

Vasculum, quo infundatur aqua, in ciborio asseruandum.
Cap. X I X.

AD aquam baptismalem infundendam, ne manus, sed vas, quod ob eam causam paratum in fonte baptismali, eiusve ciborio asseruari debet, adhibeatur.

Vsus veteris Chrismatis prohibetur. Cap. X X.

PArochus, Sacerdosve baptizans, [a] caueat, nè ad infantem baptizandū alio Chrismate utatur, quàm eo, quod illo ipso anno consecratum est, ut ueteri Canone cautum est.

Nomina quæ infantibus imponenda. Cap. X X I.

CVret idem. [b] ut infantibus proprio nomine in baptismo appellandis, ea nomina non imponantur, [c] quæ turpia, aut ridicula sunt, quæve gentium, atque adeo impiorum, & impurorum hominum memoriam referant, sed illorum, qui ob ueræ pietatis, ac sanctę religionis, uirtutisq; christianæ laudem, sanctorum numero adscripti sunt; ut & in ipso uitæ ingressu cum ethnicis, ne nomen quidem commune, fideles habere uelle protestentur; & ipsi in-

a cap. Si qs alio Chrisma te. de cō sec. d. 4.
b Catech. pa. 2. ca. 2. nu. 75. eod tit. de baptis.
c Iohan. Andr. in c. cum secūdū. nu. 2 de

fantes etiam, cum ætate processerint, nominum similitudine, ad eorum, à quibus illa accepta sunt, immitationem excitentur; & præterea, quos imitari studeant, eosdem frequentius præcentur, ac sperent eos potissimùm sibi ad salutem, tum animi, tum corporis aduocatos fore.

Baptizandi formam qualiter præcipuè obstetrices doceantur. Cap. XXII.

BAptizandi formulam ipse non solùm, ut supra iussum est, populo generatim, sed etiam priuatim, ac præcipuè obstetricibus, in Ecclesia tamen, planè ostendat, ac tradat: quam etiam an illæ rectè teneant, aliquando eodem loco accuratè uideat, ac diligenter quærat.

Infantis domi baptizati qualiter nomen notetur. Cap. XXIII.

INfantis, qui domi ob necessitatem baptizatus est, baptismus in libro baptizatorum à parocho de more referatur, nato patrini nomine.

Dum baptizatur, qui tantùm solennes ceremonias adhibeat. Qua stola vtendum. Quales esse compatres, & commatres, prout, dum confirmatur, conueniant: Quando ministretur. Cap. XXIIII.

NEmo, nisi parochus, aut is, cui ille, Episcopusve nominatim concesserit, in baptismo ministrando statas, solennesq; cæremonias adhibeat, etiā si ob necessitatem ministret; quo in ministerio non alterius cuiusquam, sed albi coloris stola vtatur.

In baptismo etiam compater nè sit, qui sacro chrismate confirmatus non est. Eademq; de commatre cautio sit. Proinde parochi erit, studiosè de hoc ante perquirere.

Ne preterea compater adhibeatur, neque in confirmationis Sacramento item, qui minor natu sit quatuordecim annis, sed qui maior, vel potius ætate sit prouectiori, vt non ore solùm, sed animo, atque serio ad interrogata, quæ in baptismo fiunt, respondeat; ac planè intelligat suscepti à se muneris partes.

Ne ante ortum, nec nerò post occasum solis baptismus in Ecclesia ministretur; nisi aliter fieri, aliquando temporis ratio, necessitasve cogat.

Quando docendum, & præstandum est, vt omni pietate, ac vestium modestia, infantulus, compater, commaterque baptismo intersint. Cap. XXV.

QVoniam in baptismo unusquisque piè, ac religiosè pollicetur, operibus satanæ renuntiare, eiusq; pompas deserere; id parochus, cum vsu uenerit, populum doceat, præsertimq; baptismi tempore præmoneat, non so-

tione Episcpali fuerint Christiani.

p̄bcn. ait fatuū esse filio imponere malū nomen, qđ multū abhorrere dicit Milātiā eius vxorē dicere solitā, q̄etiā si emerētur curiori p̄rio, bona, & pulchra īponi deberēt, ex bono .n. noīe bona orit̄ p̄sumptio, & ex turpi, sinistra, secūdū Doc. ī c. 1. ext. depositi. & in Proem. Dec. vbi Feli. ī ver. Gregorius. nu. 32.

a Vid. ca. in baptismate. de cōse. d. 4. Sine confirmationis Sacr. non dr̄, qs plenè Christianꝰ c. 1. de cōse. d. 5. gl. in c. 1. §. vlt. de cogn. spirit ī ver. frōtis. & in c. vt ieiuni. de cōse. d. 5. dr̄. Nunquā erūt Christiani, nisi ī cōfirma-

Vi.Cate h.p.2.c. :. nu.22. :o tit.de Baptiſ. *lùm quomodo, & quàm ſimplicia amictu ad illum infans deferendus ſit, ſed quàm religioſa in Deum pietate, quàm humili ſpiritu, & quanta etiam veſtitus moderatione compatres, commatreſve adeſſe debeant.*

Nec uerò ullum uel ornamentum, uel aliud quicquam, quod mundi huius pompam præſeferat, adhiberi patiatur; cum minimè conſentaneum ſit, in ipſo uitæ christianæ ingreſſu, ſtatim ijs rebus ſtuderi, quibus potiſſimùm ſolenni ſponſione renuntiatur.

Qui, nè præſentes ſint baptiſmo, reijciendi; alij verò vt ſint admonendi. Cap. XXVI.

IN baptiſmo parochus, Sacerdoſve baptizans præſentem adeſſe non patiatur, neque Iudæum, neque denique alium quemquam à fide Chriſtiana auerſum.

Fideles uerò, qui præſentes adſunt, piè, religioſè, omniq́; animi attentione adeſſe, ſæpe moneat; memoria tacitè, ſtudioſeq́; repetentes, quæ Deo, cum baptiſmum ipſi ſuſceperunt, ſanctè ſpoponderunt.

Si mas, & fœmina, ac plures etiam, vt baptizentur, offerantur, qui modus, & ordo ſeruandus. Cap. XXVII.

SI duo, pluresve infantes offeruntur, qui eodem tempore baptizentur; eorum unicuique Catechiſmum, exorciſmum, & reliquas ſtatas caremonias, baptiſmumq́; parochus ſigillatim miniſtret, atque adhibeat. Cum duo infantes, mas, ſcilicet, & fœmina, ad baptiſmum offeruntur; is ordo ſeruetur, qui antiquiſſimi ritus eſt, ut mari primùm, deinde fœminæ miniſtretur; niſi neceſſitas aliter cogit. Idemq́; ſeruetur, ſi plures offeruntur, partim mares, partim fœminæ.

Quid pro adultis baptizandis obſeruandum. Cap. XXVIII.

LIbris ritualibus, canonumq́; legibus permulta tradita, atque explicata ſunt, quæ in adultis baptizandis adhiberi, ritus poſtulat: In ijs omnibus Epiſcopus cùm diligens erit, tum magnam in eo curam ponet, ut illos, præter doctrinæ chriſtianæ rudimenta, quæ neceſſariò ſcire debent; admiſſorum ſcelerum, & malè actæ uitæ pœniteat; tum ut ijdem in poſterum à peccatis omnibus abſtinere ſtatuant: Vix enim ulla alia cauſa eſſe poteſt, quamobrem qui adulti baptiſmū ſuſcipiunt, non modò ullam in chriſtianis uirtutibus progreſſionem faciant; ſed plerunq́; flagitijs nefarijs inquinati præcipites ad perniciem, interitumq́; ruant; præter eam unam, quòd non ita, ut par eſt, affecti ipſi, nec uerò ab alijs exculti, ad tantum Sacramentum accedunt.

Adulti baptizandi vnde, & qui ſint, maximopere per prius inquirendum. Cap. XXIX.

QVod uerò, licèt horribile dictu ſit, aliquando tamen eueniſſe compertū eſt, aliquem, ſcilicet, ad turpem quæſtum, iterum baptiſmum ſuſcepiſſe;

id ne unquam porrò accidat Episcopus, antequam baptizet, omne diligens studium adhibeat, quò istos homines, uel Iudæos, uel Turcas, Maurosve, qui baptismum sibi conferri petierint, planè dignoscat; de illorumq́ conditione, ac statu omni, quantum licuerit, à probatis uiris accipiat testimonium obsignatum, idemq́ exigat omnino.

Obstetrices, qualiter prius comprobentur; & dum in necessitate baptizant, quos sibi adhibeant. Cap. XXX.

Obstetrices, tribus, post huius decreti promulgationem, mensibus, pœna arbitratu Episcopi proposita, officium ne præstent, nisi per Vicarium Foraneum, si in diœcesi sunt, ut uerò in urbe, per eum, cui Episcopus id curæ dederit, scripto probatæ sint idoneæ ad Sacramentum baptismi, cum necesse erit, ministrandum.

Quę autem probata est, cum baptizabit, curet, quoad eius fieri potest, ut duę saltem mulieres, ac mater pręsertim, si potest, testes præsentes adsint, quę in baptizando uerba ab ea prolata audiant.

An domi rectè fuerit baptizatus infans, quomodo perquirendum sit. Cap. XXXI.

Parochus uerò, cum perquiret ex decreto nostro, an infans baptizatus sit; diligenter obstricem, & testes etiam de uerbis prolatis interroget; ut sic constet, an baptismi forma rectè adhibita sit, an uerò secus; quamobrem oporteat, infantem à se baptizari.

Compatrum nomina qualiter notanda. Cap. XXXII.

Eorum, qui domi, aut in Ecclesia tanquam compatres ad Baptismum adhibiti sunt, nomina in libro baptizatorum Parochus notet; nè impedimẽtum matrimonij contrahendi ignoretur.

DE CVSTODIA EVCHARISTIAE, Chrysmatis, & aliorum sacramentorum. Tit. XXVI.

Quo loco, decoreve sanctissima Eucharistia sit seruanda. Cap. I.

EPISCOPVS diligentissimè curet, a ut in Cathedrali, Collegiatis, & alijs quibusuis Ecclesijs, ubi sacrosanct a Eucharistia custodiri solet, uel debet, in maiori altari collocetur; nisi necessaria, uel graui de causa aliud ei uideatur.

Ante ipsam semper lampas accensa colluceat. Tabernaculum, quo asseruatur, ornatum, & bene septum, ac munitum sit.

a Quanta ueneratione, & reuerentia Sanc. hoc Sacr. suscipi, tractari, & cõseruari debeat, uide q̃ habetur in can. Ale. 5. incip. Nihil in sacrificiis maius, de cõsec. dist. 2. ubi incip. secũda illi⁹ dis. pars, cũ pluribꝰ. c. seq. Catechi. p. 2. ca 4. inter initia, quo loci agit d̃ isto Sãctiss. Sac. Euch. & colligit ex D. Paul. 1. Cor. 11. ac sanã tradit d̃ hoc doctrinam, Concil. Trid. ses. 13. p. 8. c. & can. 11. uiden. p̃sertim in ca. 5. ubi agit de cultu, & ueneratione huic Sanct. Sacram. exhibenda.

Die

Die eius festo, quis Sanctissimum Corpus Domini gestet. Cap. II.

Die [a] festo Corporis Christi Domini, cum sacrosancta Eucharistia in solenni supplicatione gestatur, si adfuerit Episcopus, is eo ferendæ Eucharistiæ officio fungatur; si non adfuerit, id munus exequatur solus is presbyter, qui secundum Episcopum pro eius loci consuetudine, honore cæteris prestet; nisi ex priuilegio, aut consuetudine ad alium presbyterum ea cura pertineat.

Cum ad ægrotos Sanctissima Eucharistia erit deferenda, quid agendum. Cap. III.

VT Sanctissima Eucharistia ad ægrotos summa cum religione deferatur; [b] parochi populum sępissimè hortentur vt frequens semper prosequatur.

Quamobrem etiam sodalitates Corporis Christi in parochijs instituant.

Cum uerò deferenda erit, tum eum campanæ sonitu præmoneant.

Lumina, [c] tintinnabulum, & decorum uasculum, uelo etiam decenter contectum, ac præterea, ubi fieri poterit, vmbellam adhibeant.

Duas autem sacræ Eucharistiæ particulas deferant, [d] nè, eis ad Ecclesiam redeuntibus, populus inane uasculum adoret.

Necessaria altaribus, qualia sint habenda. Cap. IIII.

ORnamenta, & instrumenta altarium pro celebratione missæ, pura, ac munda sint; prępertim corporalia, ac purificatoria: quamobrem etiam uino albo, ubi possit, tantummodo ad missæ sacrificium sacerdotes utantur.

Calices ex metalli genere, iure permisso, adhibeantur, eoq; pratiosiori, quantum per facultates licuerit.

Cum vna tantum particula ægroto defertur, quid agendum. Cap. V.

QVod superius, de duabus Eucharistiæ particulis, [f] ad ægrum deferendis, constitutum est; id quoniam non sine difficultate vbiq;, & semper obseruari potest; ideo vbi, Episcopi iudicio, uel loci distantia, uel itineris, temporisve difficultas, uel alia causa impedit, quominus illud præstari possit, tum licebit sacerdoti, eam sanctissimę Eucharistię particulam solùm deferre, quam ęger percepturus est: ita tamen, ut, cum inde Parochus redit, non superpelliceo, non stola indutus sit, neque tintinnabulum pulsetur, neque umbella adhibeatur, extinctis etiam luminibus, non palàm vasculum deferatur.

[a] Hoc festū institutū fuit à Clem. V. in Cōcil. Vien. celebra. quinta feria post oct. Pēt. ac nōnullę concessę fuerūt Indulgētiæ ijs, q in d. festo vel intra octa. diuinis īterfuerunt officijs, vt ī Clē. vnica, de Reliq. & ven. San.

[b] Conci. Tridē. d. sess. 13. cap. 6.

[c] Vid. inf. eo. c. 9. & c. 24. vbi latius de hoc.

[d] Limi. inf. eod. cap. 5.

[e] Inno. 3. ī c. 2. co. ī decret. vbi subijcit, hæc verba.

[f] Nimis enim absurdū videtur, in sacris sordes negligere, quę dedecerent etiā in profanis.

Quando nisi subditis parochi Eucharistiam ministrent:& de alienis,præcipuè peregrinis,quid agendum.
Cap. VI.

PArochi Paschæ tempore Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum,ijs tantùm ministrent,qui non modò tum in parochiæ suæ finibus habitant, verum etiam maiorem anni partem,aut sex saltem menses in ea habitarint; nisi sint, qui paucioribus ante diebus, mensibusve, illuc habitatum venerint eo animo,vt in ea domicilium habeant:nisi item qui ab Episcopo, propriove parocho facultatem scripto concessam exhibuerint, alio loco communicandi; tum præterea nisi peregrini, sint, & aduenæ homines: Idq; in parochia aliqua diœcesis;quòd si in vrbe,tum in cathedrali Ecclesia, Eucharistiæ Sacramentum ij percipiant.Horum autem paregrinorum, & aduenarum, Eucharistiæ Sacramentum percipientium nomina, cognomina,ordinis,seu domicilij locus, vno in libro, fideliter asseruando, à Parocho ante omnia adnotentur.

Qua in missa,dum corpus Christi sustollitur, quod signum campanæ detur. Cap. VII.

CVM corpus Iesu Christi Domini sustollendum est, in missa conuentuali, & in ea item missa, quæ in vnaquaque Parochiali Ecclesia à Parocho celebratur,tum signum sono campanæ detur,cuius soni significatione fideles, qui in Ecclesia missæ sacrificio tunc non intersunt, admoniti, ad tanti tamq; magni mysterij, ac beneficij recordationem animum excitantes, mente supplici,religiosas preces piè adhibeant. Sup. de cele. missarum.c. 56.

Sacrorum oleorum vascula vbi distincta seruentur ; & dum ministrantur,compatres arma deponant.
Cap. VIII.

SAncti item chrysmatis, & sacri cathecumenorum olei vascula, nè alibi, sed in Ecclesia, religiosè asseruentur in ciborio, aliove eiusdem Ecclesiæ certo constituto loco,quem Episcopus comprobarit.

Sacrum præterea oleum infirmorum, in Ecclesia itidem custodiatur vase ab aliorum sacrorum oleorum vasculis distincto;nisi quibus Parochis Episcopus propter eorum domicilij à Parochiali Ecclesia distantiam, illud domi tunc aliquando solum asseruari concesserit, cum in parochiæ finibus grauius ęgrotantes habent,quibus euenire potest,vt quam celerrimè succurendum sit illius sacramenti administratione.

Moneat sæpè Parochus,hocque tum maximè,cum sacramenta ministrat; vt fideles, quibus ea ministrantur, & qui compatres ad Sacramenta Baptismum,& confirmationem adhibentur,ensem,pugionem,et eiusmodi arma deponant;memores se in omni spiritu humilitatis, sanctæque pietatis studio adesse oportere sacris illis misterijs.

Grandinum periculis quomodo coram sanctissimo Sacramento orandum. Quod si ægris deferatur, qualiter pluuiali, & quibus cum comitibus incedatur, eisq; indulgentiæ præcipuè eidem sodalitati denuncientur, quibusq; regulis vtatur. Cap. IX.

Vid. sup. de off. Parochi. c. 31. Vid. sup. eod. c. 3. & isr. eo. 24. vbi de hoc plura.

CVM nimbi, procellę, turbines, aut grandines impendent; nè sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asseruatur; sed tabernaculum, vbi illud in altare reconditur, patefaciat: licet; tumq; in eius conspectu litanias, aliasq; religiosas preces eius rei causa institutas, piè, sanctéq; pronuntiet.

Sacerdos, cum Corpus Christi Domini ad ægros interdiu in vrbe, alijsq; frequentibus locis defert, non superpelliceo solùm, sed pluuiali præterea indutus incedat; vbi per facultates, & per loci, temporisq; rationem commodè fieri potest, tum præterea, vbi etiam potest, aliqui clerici adhibeantur clericali habitu, & superpelliceo induti, qui comitantes, vnà cum deferente, sanctas, religiosasq; preces recitent.

Perfunctus deferendi Sacramenti munere sacerdos, vbi ad Ecclesiam redierit, fidelibus, qui in eo deferendo præsentes adfuerant, quem ex illo pietatis officio consequuti sint, indulgentiam denuntiet; paucis verbis eos cohortans, vt in religioso eo instituto sanctè perseuerent; tum pronuntiata oratione, quæ est de Sanctissimo Sacramento, illos dimittat in pace, cū benedictione.

Indulgentia aūt à Paulo Tertio Corporis Domini sodalitatibus concessa sæpè promulgetur, crebrisq; cohortationibus fideles incendantur, quò frequentiores illæ vbiq; locorū instituantur, institutæq; debitum munus obeant.

In eo sacro loco i assidua præcatione sacerdos, vel sacris initiatus, vt isr. eo. c. vlt. enigilet.

Quæ præterea sodalitates eo nomine, vt aliàs iussum est, institutæ iam sūt, & in posterum instituentur; regulis vtantur ad communem illarum, huius prouinciæ sodalitatum vsum, Sanctę memorię Cardinalis Borromæi iussu editis. Quibus etiam Episcopus addat, quæ pro vrbis, diœcesisq; suæ ratione expedire videbuntur.

Qui in sepulchri hebdomadæ sanctæ paratu ornatus decens habendus. Cap. X.

QVibus in Ecclesiis feria quinta hebdomadæ sanctę, sepulchrum ornatur, aut constituitur, vbi Corpus Christi Domini asseruatur, cum illud gloriosum fore, Isaias prædixerit; sicut pretioso ornatu decorari debet; ita in ijs cauendum est, nè profanus, & parùm decens sit ornamentorum apparatus.

Qualia Sanctarum imaginum indumenta adhibeantur. Cap. XI.

ITem sancitur de vestibus, & ornamentis, quibus sacræ sanctorum, sanctarumq; imagines induuntur, quæ profana esse non debent.

Cap. XII.

NE Ecclesiæ, oratoriave, situ, puluere, aut alio squallore absordescant.

Eucharistiæ,& sacrorum oleorum custodiæ claues, qualiter apud se parochus semper asseruet. Cap. XIII.

ET Tabernaculi, vbi sacratissimum Corpus Domini asseruatur, & armarij item, vbi sacra olea, statis vasculis inclusa, custodiuntur, & fontis præterea baptismalis claues rector Ecclesiæ, animarumve curator diligenter, cauteq; apud se custodiat: ac ne clerico quidem ministro illas vllo modo committat. Nec verò prohibetur, quominus easdem, muneris alicuius præstandi causa, aliquando Sacerdoti committat, quem in officij parochialis cura coadiutorem habet.

Inn.3.in c.1. eod. tit. in decret. Cõcil. Trid. Seff.13. c.6.

Tabernaculum Eucharistiæ repositorium, quomodo coaptandum, & decenter tenendum. Cap. XIIII.

TAbernaculum ligneum, aliave materia constans, in quo Sanctissima Eucharistia conseruatur, panno serico intrinsecus circum vestitum vndique sit: conopæo etiam decenti pro Ecclesiarum facultate, lociq; dignitate contectum; ac bene præterea, tutoq; clausum, atque ita quoque aptatum, ut inde Sanctissimum Sacramentum commodè depromi possit; neque super altare propterea ascendi necesse sit. Vacuum etiam sit à reliquijs, uasculo olei infirmorum, atque inani alio uase, vt omnino Sacra Eucharistia cum suo uase in eo duntaxat conseruetur; aliud præterea nihil.

Tabernaculum Eucharistiæ gestatorium, qualiter habendum. Cap. XV.

TAbernaculum autem, quod agendis processionibus, vel exponendæ sacræ hostiæ vsui est, perlucido vitro, vel chrystallo, vndique circundatum sit; lunulamq; huiusmodi habeat, vt aperiri commodè possit, & fragmenta colligi, si quæ fortè ibi relicta sunt. Ipsa autem lunula saltem cum supposito paruulo scuto, ex argento constet.

Duæ pyxides pro sacra communione, qualiter habendæ. Cap. XVI.

DVAS pyxides, vnaquæque parochialis Ecclesia saltem habeat; alteram forma maiori ad vsum sacræ communionis, populo in Ecclesia ministrandæ; alteram minori, qua sanctissimum Sacramentum ad infirmos deferatur. Pro hac pyxide ad ægrotos deferenda, sacculus sericeus ab vnoquoque diœcesis Parocho habeatur ornatissimus, cum opus erit, adhibendus.

Eucharistiæ quot particulæ sint seruandæ, & quomodo renouandæ. Cap. XVII.

QVinque saltem particulæ consecratæ seruentur assiduè, vbi Sanctissimum Sacramentum conseruatur; quæ octauo quoque die renouentur.

a Sup. de off. Parochi. ca. 5. & inf. de pęn. & remis. c. 24. b Quod meli⁹, & vtili⁹ sit, frequenter Sanctiss. Eucharistię sac. sumere, quàm abstinere, vid. c. Quotidie. cum plerisq; sequ. de cōs. di. 2. Id quod, cùm multis ijsq; grauissimis auctoritatibus tum rationib. à causa, ab effectu, atq; ēt ab experiētia ductis, toti huic quęstioni affatī satisfaciens, probat valdē. Reuer. P. Christofor⁹ Madridius Doctor egregius Societatis Iesu, ī ei⁹ tract. đ frequēti cōmunione, q hr̄ cognitione dign⁹, post libellum īscriptū, Directoriū cōfe. à Reu. P. Polanco editum.

Frequentia sacræ communionis, in consuetudinem qualiter reuocanda. Cap. XVIII.

PArochus autem, cùm ad eum frequentissimum Sacramentorum vsum parochiæ suæ fideles cohortetur, vt sanciuimus supra; tum illud, [a] quod Siluerius Papa statuit, in consuetudinem reuocare studeat; [b] vt qui sæpius non communicant, singulis saltem Dominicis diebus, in Quadragesima corpus Domini sumant; ac præterea diebus Dominicis Aduentus.

Populus, vt salubriter communicet, qualiter admonendus. Cap. XIX.

CVM frequenti populo sanctissima Eucharistia administratur; licèt eius uis, atque uirtus explicetur, non facilè tamen tota huius generis explicatio, sermoq́; percipi, audiri ve ab omnibus potest; nec præterea omnes administrationis initio interesse solēt; id propterea magnopere Episcopus curet, ut per Parochum, vel per alium, in adhortandi munere exercitatum, ac probatum, etiam inter communicandum, uerborum pondere, & sententiarum quasi iaculis, & oppertuna aliqua, & crebra, breuiq́; cohortatione, populus collectus, cùm ad frequentem sanctissimi Sacramenti sumendi vsum excitetur; tum etiam commonefiat, quàm periculosum, exitiosumq́; sit, ad sacram diuini illius cibi mensam indignè accedere; ac rursus, quàm ualde admodum in omnes partes utile, ac fructuosum pabulo illo cœlesti salutariter, ac frequenter uti.

Hocq́; ipsum omne, die festo frequentis populi communionem proximè præcedente, aliquando longiori, publica ve concione omnino præstetur.

Quæ, dum sacra communio peragitur, canenda erunt. Cap. XX.

CVM sacra communio diebus præsertim solennioribus, aut frequentiori fidelium multitudini ministratur; ex ueteri instituto Antiphona, Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum: *& psalmus,* Benedixisti Domine; *& psalmus item,* Dominus regit me *& alia in rituali libro præscripta, aut aliàs præscribenda, à clero canantur; cum id per illius frequentiam fieri potest.*

Quando, quibusq́; indumentis, & quo ordine, quave suscipientium compositione, in missa, vel extra, sacra communio sit ministranda. Cap. XXI.

HOC institutum, quod antiquissimi ritus est sacerdos religiosè seruet; ut intra missarum solennia, postquam, scilicet, sanguinem ipse sumpserit; fidelibus sacram communionem sumpturis, ministret. Nec uerò tamen illam ministrare uetitum sit, si quando occasio tulerit, ut quis alio tempore, quàm in missa sumpturus sit.

Cum autem, peracto missæ sacrificio, statim eam ministrat; vt stolis sacerdotalibus, quibus in missa vsus est, indutus ministret, casula tantùm deposita, & manipulo item. Si verò non statim, sed alio post tempore, quàm in missæ sacrificio; tunc superpelliceo, stolaq; alba; & vbi ritus Ambrosianus est, rubra vtatur. Verùm pluuiali Episcopus indutus sit, quando illam non in missę sacrificio ministrabit.

Is ordo præterea adhibeatur, vt primò Ecclesiasticis hominibus, superpelliceo indutis; si verò sacerdos quis est, stola etiam; deinde laicis maribus, tùm fœminis sacra communio ministretur.

Quæ à ministrante, & Sacram Eucharistiam summente, dicenda sint. Cap. XXII.

S*Acerdos, illam ministraturus, antequam præbeat, vnicuique, cui ministrabit, sigillatim illa verba pronuntiet.* Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat animam tuam in vitã ęternã: *& qui suscepturus est, prius respondeat,* Amen, *Id quod antiquissimi instituti est, nec sine mysterij significatione fieri, sanctissimus pater, & Ecclesiæ Catholicę Doctor Ambros. scribit.*

Quando noctu Eucharistia ad ægros non deferatur. Cap. XXIII.

C*VM verò ad ęgros omni reuerentia, omniq; religiosi cultus studio, atque honorifici, quoad eius fieri potest, afferenda illa sit, neq; id noctu commodè fieri queat; vetitum propterea sit, nè noctu afferatur, nisi ægri mortis periculum instet.*

Cum ad ægrotum Sanctissima Eucharistia est deferenda, quæ præparanda, & dum incedit, quæ præstanda. Cap. XXIIII.

P*Arochus, ægroto illam allaturus, accuratè hæc præmoneat; primùm, vt ægrotantis cubiculum ab omni sorde, omniq; inquinamento, purgetur; & amota omni re profana pio apparatu, & sacris imaginibus, vbi potest, exornetur; tum præterea mensa, mappa nitida, puraq, constrata, cruce, aliaque effigie sacra, candelabris, & candelis, cæreisve saltem binis instructa apparetur; in qua super corporale pyxis cum sanctissimo ipso Sacramento collocari possit: Sit etiam vas uitreum ad ablutionis vsum. Quæ omnia, vt ab ijs, qui ęgroti curam habent, parentur, cura sit in primis confratrum sanctissimæ Eucharistiæ. Apud eos verò, qui prę eorum egestate, inopiaque id præstare non poterunt, ipsi sodales apparent.* Vid. sup. eod. c. 3. & c. 9. & de off. Parochi. ca. 15.

Deinde idem parochus, & vesperi pridie illius diei, quo Sacram Eucharistiam allaturus est; si eo tempore de hoc officio præstando certior est, & tunc item paulò, scilicet, antequam afferat; certis campanæ percussionibus confratres Sanctissimi Sacramenti, & clericos, & reliquos fideles, præsertim illius parochialis viciniæ, euocari mandet; qui illud pia veneratione prosequantur.

Post ipse, vbi manus lauerit, ad altare genibus flexis, paululum tacitus religiosè oret; tum superpelliceo, stola, ac, vt decretum est, planiali, vbi potest, se induat. Sacerdotes verò cæteri, clericiue, qui comitantur, superpelliceum adhibeant: si Canonicorum capitulum sit, cappam, vel almutiam, aliud ve indumentum, vt illis in choro moris est:

Reliqui fideles bini prosequantur, capite aperto, & quamplurimi candelis accensis: ac primo loco viri, in quibus scholares Sanctissimi Sacramenti præcedant, postremò fœminæ.

Omnes, præsertim Ecclesiastici homines, hymnos, & psalmos pœnitentiales, aliosve intima animi pietate, simul cum parocho, sed alternatim, pronuntient: atque alij item religiosè orent.

Obuiantibus sanctissimæ Eucharistiæ, dum gestatur; familiæve ægrotantis, dum acceditur; quid agendum: & de ijs populus qualiter monendus. Cap. XXV.

CVM quis, sacerdoti sanctissimi Corporis Domini sacramentum ad ægrotum ferenti, aut cum eodem inde redeunti, obuiam fit, dum vel equo, vel curru; vel iumento uehitur; vbi primùm illum, id ferentem uiderit; inde statim descendat humiq; flexis genibus, tandiu in adoratione permaneat, quoad ille cum Sacramento transiuerit.

At verò omnis, siue sacerdos, siue clericus, siue laicus, quicunque cit... sanctissimo Sacramento obuiam fiet, pro Christianæ religionis cultu domum vsque eius, cui ministrandum est; & ad Ecclesiam quoque, quò reditur, pia ueneratione prosequi, & comitari omnino studeat; nisi necessitate, causave urgenti impediatur.

Id omne, vt cuncti fideles studiosè, religioseq; præstent, illos vnusquisque parochus, quàm sæpissime, ac diligentissimè commonefaciat.

Familia verò, quæ domi habitat, vbi ægrotus est, sanctissimo Sacramento ad Ecclesiam vsque, vel saltem extra ianuæ fines obuiam procedat cum cereis accensis, & omni alio interiori, & exteriori pietatis cultu.

Eucharistia non, nisi vt summatur, ad ægrotum deferatur; qui si nequierit, quid fiendum. Cap. XXVI.

SAcra communio ad ægrotum non deferatur, nisi ad eum, qui verè illam sumpturus est: Si verò aliquando fit, vt dum ad eum parochus venit, morti vicina affectum illum inueniat, vt eam tunc ritè ministrare non possit, collocata pyxide super corporale in mensa, eo nomine apparata, paululum moretur, dum genibus flexis, vnà cum cæteris, qui adsunt, ac potissimùm cum ægroto ipso, sanctè oret; ac postea recessurus, Eucharistia pyxide inclusa, eidem benedicat. Quòd si ægrotus ipse id uehementer exoptat, Sacramentum, aperta etiam pyxide, liceat ostendere adorandum.

Aegroto cupienti denuo, non tamen pro viatico, si iam in eadem infirmitate sumpserit, Eucharistia ministretur.
Cap. XXVII.

CVM quis periculosè ægrotãs, ac etiam penè in extremo spiritu Sanctissimam Eucharistiam, & Sacramentum extremæ unctionis susceperit; si post aliquot dies superstes Sacram communionem sibi ministrari petit; eius pio, religiosoq; desiderio parochus nè desit; modò ne pro uiatico iterum in eodem morbo præbeat: cum id à sanctis patribus olim fieri consueuisse traditum sit. Vid. sup. de off. Parochi. ca. 40.

Qualiter in feria Cœnæ Domini, vbi reconditum est Sacramentum, excubiæ sint fiendæ. Cap. XXVIII.

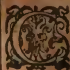
FEria quinta Cœnæ Domini, quò religiosius colatur, & custodiatur locus, in quo Sanctissimum Christi Domini Corpus recondi solenne est; Episcopus diligenter curet, ut & in Basilica Cathedrali, & in Ecclesiis tam Collegiatis, quàm parochialibus, semper unus saltem sacerdos, aut sacris initiatus, eo sacro loco, tanquam in statione collocatus, excubet; atque euigilet in assidua precatione, sanctaq; meditatione. Vid. sup. c. 10. eo.

DE SACRA VNCTIONE.
Tit. XXVII.

Dum Chrismatis oleum consecratur, qui intersint. Cap. I.

CVM oleum Chrismatis consecratur; omnino intersint, & qui dignitates, seu personatus obtinent, & Canonici, ac reliqui Cathedralis Ecclesiæ clerici.

Qualiter ne laici quid Chrismatis tangant; quæve tangenda tantùm compatribus, & commatribus tradantur.
Cap. II.

CAVEANT Parochi nè sacrum Chrisma in baptismo à laicis attingatur: Neve linteola, quibus baptizatis sacri Chrismatis unctio extergitur, ad hoc afferuent, ut iis tangenda tradant, quos parentes baptizati sibi compatres, vel commatres fieri cupiunt.

Cap. III.

MInori septennio confirmationis Sacramentum nemini præbeatur. Vid. inf. eo. c. 28.

Cap. IIII.

PArochi in Ecclesia ante denuntient tempus, quo sacrum Chrisma ministrandum erit. Infra eo. c. 14.

Eos, qui confirmandi sunt, eius Sacramenti uim, ac uirtutem edoceant.

In confirmatione susceptis, & eorum parentibus qualiter nihil largiendum. Cap. V.

a Idipsũ statuitur in baptismo, vt supra d̃ baptis.c.2.i fine.

Susceptores [a] *in Sacramento confirmationis, neq; ijs, quos susceperint, neque eorum parentibus quidquam omnino largiantur; nè; cuiquam, quod aliquando commissum est, iterandi hoc Sacramentum, quod nefas est, occasionem præbeat.*

Quando parochus ægrotum inungat. Cap. VI.

Extremæ vnctionis Sacramentum curet Parochus, vt ægroto, dum integris est sensibus, adhibeatur: Si tamen negligentia curantium, vel morbi vi sensum ammiserit, ita vt nihil prorsus intelligat; si adhuc viuit, ministrari hoc sacramentum debet; si æger animi sui significationem dederit, vt inde iudicari possit, eum hoc Sacramentum petiturum, si adhuc integra mente esset.

Dum inungi vult, quid agendum. Cap. VII.

b Sup. d̃ off. Parochi.c.41.

Idem cum ad vngendum infirmum accesserit, diligenter eum consoletur, [b] *& hortetur, vt bono animo sit, & à curis, ac desiderijs huius vitæ ad cælestis beatitudinis cogitationem ita erigat; vt abiecto mortis m[illegible] se à Deo in æternam requiem vocari gaudeat.*

Omnes verò, qui adsunt, moneat, vt preces Christo Domino pro eo fa[illegible].

Quotannis Chrisma qualiter accipiendum. Cap. VIII.

c c.presbyteri q. & c. seq. incip.omni tépore.de cõsec. di.4. & sicut reliquiæ Sanctorũ deportari solent, ita.S. Crisma deportet, vt Antisiod. Cõcil. Can. 6. & Vormatiens. 60.cautũ est, i To. 3.

Ad sacri Chrismatis oleum accipiendum, [c] *quotannis ante Pascha mittantur, qui accipiant; vt veteri Canone decretum est.*

Dum inungitur, quæ ægrotus, & præsentes sint docendi. Cap. IX

Parochus in Sacramento extremæ vnctionis ministrando, ex Catechismi Romani doctrina, ægro, cæterisq; præsentibus explicet illius vim, & vtilitates, tum ad animæ salutem, tum etiam ad corporis valetudinem; si hęc ad æternam gloriam profutura sit.

Quot pro chrismatis, & cathecumenorum oleis vascula parochis sint habenda. Cap. X.

Vnaquaque Parochia vascula duo sacrorum oleorum chrismatis, & cathecumenorum; vascula item duo extremæ vnctionis habeat: quæ confecta & ornata sint ad formam in libro instructionum præscriptam. Idq; vt die sacro Cœnæ Domini, illa vacua, diligenter ante abstersa, ac bene parata: nec verò ampullæ, aut alia eiusmodi ad olea sacra recens consacrata, ferenda adhibeantur; aliaq; rursus retineantur ad asseruandum, quod reliquum est sacrum oleum vetus, quod vsui esse possit, si in sua parochiali cura opus esset, dum illa recentia apportantur. Vbi verò plures parochi, animarumve cu-

ratores,

ratores, aut alij sunt, qui Parochialis curæ portionem, vel officium habent, totidem vasa olei sacri infirmorum sint.

Nouis habitis, olea vetera, cum eorum bombyce qualiter comburantur. Eorumq; vascula abstergantur, & asseruentur.
Cap. XI.

PArochus, vbi primùm olea sacra noua acceperit, vetera statim comburat in lampade, quæ ante sanctissimum Sacramentum collucet, bombyce in sacrario planè exusto: Vascula autem, vbi anno proximo asseruata sunt, diligenter, politeq; abstersa, accuratè in sacristia conseruet; vt anno sequenti vsui sint, quibus afferantur itidem olea sacra.

Liber ritualis, Sacramentalisve, à parochis qualiter habendus.
Cap. XII.

PArochi singuli, quatuor ad summum mensium spacio, librum ritualem, sacramentalemve habeat, qui in Ecclesia Cathedrali adhibetur; vt ne vlla ex parte inferiores Ecclesiæ à Cathedrali ea in re discordent. Rituales autem libri, qui ab eo Cathedralis dissimiles, ac diuersi erunt, statim amoueantur.

Oleo sacro deficiente, qualiter aliud superinfundatur. Cap. XIII.

SAcro Oleo deficiente, si tempus non patiatur, vt id aliunde haberi possit; illa ratio ineatur, canone præscripta, vt cum Oleo consecrato, misceatur non consecratum: id verò non consecratum guttatim ita infundatur, vt semper quod infunditur, minus sit oleo consecrato, quod vel exiguum in vase reliquum est.

Qualiter subditi ad suscipiendum confirmationis Sacramentum edocendi: & nè id negligenter à parochis inducendi.
Cap. XIIII.

PArochi, animarumq; curatores, qui in vrbe sunt, die Dominico Pentecostes solennitatem præcedente populum doceant, quanto religionis studio suscipiendum sit Confirmationis Sacramentum; cuius ministrandi solus Episcopus ordinariam potestatem habet.

Videant item, nè quis eorum, qui sibi in curam traditi sunt, illud suscipere negligat.

Quare præmoneant, quod etiam Concilij Vormatiensis canone sancitum est, vt quicunq; intra parochiæ suæ fines habitant; neque confirmati adhuc sunt, illud omnes suscipiant. Si quis verò neglexerit, Canonicis subiaceat disciplinis.

Curandum est, vt adulti, confessi, & item omnes ieiuni, ad Sanctum Chrisma accedant. Cap. XV.

ELaborent præterea idem, vt, qui adulta ætate confirmandi sunt, primò de peccatis confiteantur; tum etiam admoneant, vt ieiuni illud suscipiant, cum manè ministratur.

c. Manus quoque de cons. dist. 5. & c. 1. §. Per frontis chrismationem. ex eod. Negligẽs peccaret. gl. vlt. § c. 1. de cons. dist 5. c. Vt ieiuni. de cõse. dist. 5. Vbi dicitur Nunquã erit christianus, nisi in cõfirmatione Episcopali fuerit chrismatus vl de sup. & Bapt. s. c. 34.

Quibus monendi etiam qui ad Sanctum Chrisma accedunt. Cap. XVI.

Reliqua etiam diligenti cohortatione denuntient, quæ adhoc Sacramentum rectè, sanctèq́ suscipiendum pertinentia, monitionum tabella comprehenditur impressa.

Quod supra vrbanis, hoc idem diœcesanis parochis, vbi ministrandum est chrisma, præcipitur. Cap. XVII.

Quæ cuncta diœcesani, item parochi præstabunt; ita, scilicet, vt singuli parochi vniuscuiusque loci, vbi sacrum chrisma Episcopus ministraturus est Dominico, vel alio festo die, hebdomadam illam proximam, qua ministrabitur, antecedente, cùm populum omnia, & singula doceant, ac moneant, mox supra parochis, in vrbe commorantibus, præscripta, tùm etiam præstari curent.

Quando, & vbi Episcopus sacrum chrisma ministret. Cap. XVIII.

Vid. sup. eo. c. 14. in princ. ex int. c. 26. Quare hoc Sacramentum post baptismū præstetur, vide c. 1. & c. Nouissimi, de consecr. dist. 5.

Sacrum autem chrisma Episcopus, (cum id ministrare proprium Episcopalis curæ munus sit) nec stata Pentecostes solennitate id præst[illegible] mittat; tum ad singulas vniuersæ diœcesis partes, parochiasve, & in [illegible] tando accurat, vbi illud ministrari necesse sit.

Domi si permittatur oleum infirmorum, qualiter seruandum. Cap. XIX.

Quibus parochis permittitur, domi aliquando habere sanctum oleum infirmorum, iis fenestellam in ipsa domo, loco decenti, ac tuto construant, panno serico circunuestiant, ualuis, & claue claudant; ut & in honore, & rectè custodiatur.

Quibus extrema vnctio non sit ministranda. Cap. XX.

Parochus extremæ vnctionis sacramentum, sicut his ministrare debet, adultis, scilicet, periculosèq́; ægrotantibus, propeq́; moribundis, senio confectis etiam non ægrotis, in diem morituris; ita istis, ne ministret, nempe pueris, rationis vsu carentibus, mulieribus in partu laborantibus, ad bellum proficiscentibus, nauigantibus, peregrinantibus; & ijs qui mox vltimo supplicio mulctandi sunt.

Aegris qualiter per Parochum, oratione sacrificio, & extrema vnctione subueniendum. Cap. XXI.

Idem cùm pro ægris parochialis viciniæ suæ semper oret, sacrificiumq́; offerat; tum si quem ex ijs periculosè ægrotare viderit, hoc curet diligenter, ut die, noctuq́; ad extremæ vnctionis sacramentum, ei ministrandum præsto sit, & paratus.

Si ne-

Si necessitas suaserit, vnà cum viatico, & oleum infirmorum, vt postea, illico etiam ægroto ministretur, afferendum.

Cap. XXII.

CVM autem is ad ægrum, qui à parochiali Ecclesia longius abest, grauiter, ac non sine periculo mortis, febri, morbove laborantem, sanctissimum corpus Domini defert; nè, vbi ad parochiale domicilium ipse redierit, mortem ille prius obeat, quàm ad extremæ vnctionis sacramentum, eidem ministrandum, reuerti, possit; Vasculum etiam illius sacræ vnctionis secum ferat; illam ei postquam corpus Domini præbuerit; ministraturus, si ita pro morbi ingrauescentis ratione, mortisq; periculo faciendum censuerit.

Extremam vnctionem ministraturus, quos sibi adhibeat: & qualiter indutus vasculum olei secum deferat.

Cap. XXIII.

ID extremæ vnctionis Sacramentum ministraturus, quot commodè potest, præsbyteros, & clericos adhibere studeat, superpelliceo indutos: qui ipsum, & ministrantem, & precantem, pietatis, orationisq; studio, in eo ministerio adiuuent.

Quòd si plures habere non potest, vnum saltem omnino adhibeat clericum, sibi ministrantem.

Accedat autem, illud ministraturus, stola, & superpelliceo indutus.

Vas sacri olei, ne sinu, parochiove comprehensum, sed sacculo sericeo apte inclusum, cordula serica à collo pendens, piè, reuerenterq; ferat.

Dum propè inungendus est ægrotus, quæ præparanda.

Cap. XXIIII.

CVM accersitur, prope ægrotantis lectum, mensam paruulam, vbi commodè fieri potest; parari mappave candida sterni curet: super qua, & vas sit, vbi bombyx, seu stuppa ad abstergendas vnctiones, micaq; panis ad abstersionem digitorum pręparata, & vas alterum aquę ad manus lauandas, & candela ceræ item parua. Quæ in mensa vas sacri olei à parte lecto viciniori ponatur; à laico autem homine ne manu teneatur.

Cap. XXV.

MVlieribus ministraturus, renes ne tangat.

Quando Episcopus sacramentum Chrismatis ministrare poterit.

Cap. XXVI.

EPiscopus non solùm sacris, solemnitatibusq; Pentecostes diebus, sed etiam, si ita iudicauerit, & Paschæ Resurrectionis tempore, & in Aduentu sacro Domini, & quoties visitationem obibit, Sacramentum confirmationis ministret. vid. sup. c.18.

Qualiter petenti ægroto, ſacramentum chriſmatis Epiſcopus miniſtret. Cap. XXVII.

QVod ſi quis, cum periculosè ægrotat, ſe chriſmatis Sacramento confirmatum non eſſe meminerit; ac propterea id ſibi miniſtrari petat; tunc Epiſcopus, ſi eo loci eſt, vbi ille ægrotat; vt nè ſine hoc Sacramento decidat cum charitate paterna inuiſat, & ritè confirmet.

Quando etiam minoribus ſeptennio Epiſcopus ſacramentum confirmationis miniſtret. Cap. XXVIII.

vid. inf. o. c. 38. *LIcèt rationabile ſit, vt hactenus obſeruatum eſt, nè confirmationis Sacramentum ijs præberetur, qui annis ſeptem minoris natu ſunt; ſi tamen Epiſcopus ob aliquam cauſam iuſtam, paruulo, & infanti, qui non modò eam ætatem expleat, ſed ne attingat quidem, miniſtrandam aliquando cenſuerit; nè ſit vetitum in futurum.*

Adeo natu minores confirmati, qualiter de hoc monendi, & libro notandi. Cap. XXIX.

IIS verò minoribus natu, atque adeo paruulis, ſi quandoque miniſtrabitur; eorum parēces, vel qui curam gerunt, parochus moneat, vt ætate procedente, illos ea de re certiores faciant: nè parentibus, curatoribuſve poſtea mortuis, ipſi aliquando dubitent, an hoc Sacramentum, quod iterari nefas eſt, ſuſceperint. Id verò parochus curet, præter eam diligentiam, quæ ſibi præſcripta eſt, de confirmatis, eorumq́ compatribus in libro certo deſcribendis.

Antequam Sacramentum Chriſmatis miniſtretur, quid per Parochum, & confirmandos ab eo de hoc monendos, orandum, & præparandum. Cap. XXX.

IDem aliquot ante diebus, quàm Epiſcopus miniſtraturus ſit hoc Sacramentum, vt nemo quiſquam eorum, qui ſuæ curæ concrediti ſunt, illud ſuſcipere negligat, illos per familias diſtinctè, rectéq́ notet, qui illud nondum ſuſceperint: ac qui ætate ſint, ab Epiſcopo præſcripta, ordine in Eccleſiam vocet ad id ritè, religioſéq́ ſuſcipiendum.

Eiuſdem cura ſit paucis ante diebus, quàm Epiſcopus Sacramentum hoc miniſtret, non ſolùm fideles præmonere, quæ ſupra præſcripta ſunt, ſed etiam in parochiali Eccleſia orationem eo nomine inſtituere; vt qui nondum confirmati, ad id acceſſerint, adiutrice diuina gratia, digni ſint, qui ſpiritus Sancti dona vberrima recipiant.

Neque hoc quidem is denuntiare omittat, vt qui proximè confirmationem ſuſcepturi ſunt, pridie illius diei, quo ſuſcipient, caput lauent, aliove modo mundent, capillosq́ ſibi tonderi curent.

Confir-

Confirmandi, & patrini qualiter examinandi, & vbi Sacramentum sit ministrandum. Cap. XXXI.

QVI confirmandi sunt, & patrini adhibētur, parochus ante videat, quos rudiores esse suspicabitur, an orationem Dominicam, salutationem Angelicam, & symbolum norint: Atque ob eam quidem causam Episcopus, illa fidei rudimenta sibi ab illis recitari iubebit. Quam diligentiam, idem Episcopus etiam, vt opus esse viderit, aliquando præstet per se, vel alium Sacerdotem, quem in ea re cognoscenda constituerit.

Videat item, vt in quacunque Ecclesia confirmationem ministrarit, si pauci sunt, qui suscipiunt, vbi commodè fieri poteſt, ante altare maius decenter exornatum, semper ministret.

Quales confirmandi mares, & fœminæ in Ecclesia se habeant; & quis ordo seruandus. Cap. XXXII.

PRIMO mares in Ecclesia à parte sua, fœminæ ab altera sint; sicq́, separatim distinctè, genibus flexis, manibus ante pectus iunctis, suo quique ordine, piè, & religiosè orent: in primisq́, ab omni strepitu, vociferatione, & inani confabulatione caueant; sed silentio Sancto vtantur omnes qui sunt in Ecclesia.

Et quod veteris ritus est, primùm mares, deinde fœminæ confirmentur; nisi aliquando aliter Episcopus censuerit.

Qui confirmandis condecens modus compatrum, & commatrum adhibendus. Cap. XXXIII.

VT ne fœminis mares, nec verò contra maribus fœminæ, neq; senioribus adolescentes, cum minimè hoc per ætatem conueniat, compatres in confirmationis Sacramento adhibeantur; nisi id aliter necessitas aliquando postulet.

Qualiter per compatres confirmandi sint tenendi. Cap. XXXIIII.

QVOD antiqui ritus est, id seruetur, vt compar dextera suscipiat, & teneat, quem in hoc Sacramento ministrando Episcopo offert; si verò qui offertur adulta ætate est, pedem suum, super dexterum compatris, qui ipsum offert, ponat: id quod nō sine misterij significatione fit. Quam ob causam, & qui confirmatur, & patrinus tunc coram Episcopo confirmante stet.

Quid præsentibus huic Sacramento meditandum sit. Cap. XXXV.

PRæsentes omnes mente secum reputent cælestia illa Spiritus sancti dona, quæ illius Sacramenti virtute fidelibus impartiuntur; in primisq́, tacita meditatione videant, quas in illis ipsi progressiones habeant: anque vitam agant, tanta cælestium donorum vbertate dignam.

Confir-

Confirmando, nomen quando notandum. Cap. XXXVI.

CVret etiam Episcopus, ac parochus, vt qui turpe ridiculumve nomen habet, neque planè conueniens Christiano homini; illud mutet, sumatque in confirmationis Sacramento nomen alicuius, qui veræ pietatis, sanctèq; religionis laude floruit; vt qui hactenus non ad normam Christi Domini vitam instituit, iam abiecto eiusmodi nomine, depositoq; veteri homine, & antiqua socordia, rursusq; nouo, ac sancto suscepto nomine, uirilem in sanctè agendo constantiam perpetuò deinceps præstet.

Frons confirmati, qualiter abstergenda. Cap. XXXVII.

COnfirmati frons, Chrismate ab Episcopo illita, primùm bombyce diligenter à Sacerdote abstergatur, mox à clerico, in sacris constituto, aqua lauetur. Quæ aqua in Baptisterij sacrarium proijciatur.

Qui pueri non inungantur. Cap. XXXVIII.

NE pueris, qui nondum vllum rationis vsum habent, Sacramentum extremæ vnctionis ministretur.

Qui alio, quàm oleo infirmorum ægrotum inunxerit, eo cum debita, forma iterum inungat. Cap. XXXIX.

PArochus, si per errorem aliud oleum, quàm quod infirmorum est, ad ægrotum vngendum vnquam adhibuerit, etiam si Chrismatis, aut cathecumenorum sit; vt erratum emendet, olei sacri, quod proprium infirmorum est, vnctionem eidem adhibeat: tuncq; Sacramenti formam iteret.

Si æger interim moriatur, vel an adhuc viuat, dubitatur, quando desistatur, vel qualiter inungatur. Cap. XL.

AEGER si dum sacro oleo vngitur, extremum spiritum emiserit, parochus vngere desistat Si verò aliqua morbi vis de repentè illum oppresserit, vt dubitetur, viuus ne sit, an mortuus; ea conditione in vnguendo vtatur, Si es viuus, per istam sanctam vnctionem &c.

Præter parochum, quando nemini hoc sacramentum ministrare licet: Quæ item cura circa hoc eidem habenda sit.
Cap. XLI.

NE alius Sacerdos, nisi parochus, hoc sacramentum ministret. Si porrò is impeditus, aut aliàs in mora est, mortisq; periculum instat; tunc Sacerdos alius ministret.

At caueat parochus, nè in eo ministrando negligētiam, vllamve moræ culpam contrahat: Alioqui si ad illius ministrationem accersitus, ire neglexerit, cùm rationem Deo reddet, tum pœna ab Episcopo grauiter plectetur. Is porrò ad omnem huius Sacramenti, in tempore administrandi, diligentiam, præ-

terquam quod præcipuè curæ suæ sanctæ solicitudinis plena est, officio valde admodum perpetuò excitetur; proposito etiam sibi exemplo sanctissimi Episcopi Malachiæ accendatur, qui tam vehementi animi dolore ex eo affectus est, quòd culpa sua, mulier quędam, Sacramenti huius gratia fraudata, decesserit, vt totam noctem orando, gemendo, lachrymando, consumpserit; lachrymarumq́ vi, quasi maximo imbre, pro oleo sancto, quod non ministrauit, mortuam perfuderit. Hanc autem exaudiuit Dominus Sanctum suum; ita vt illa è morte, tanquam è somno excitata, è lecto se se erigens, Sacramentum hoc ab eo acceperit; ac deinceps à morbo conualuerit.

DE RELIQVIIS, ET VENERATIONE sanctorum. Tit. XXVIII.

Sanctorum reliquiæ qualiter condendæ, & exponendæ. Cap. I.

T Sanctorum reliquijs, quę debetur veneratio, & cultus, adhibeatur; statuimus, vt in locis honestissimis, ac decoris vasculis, qua debent religione, asseruentur.

Cum populo, pietatis causa, ostenduntur, lumina accendantur.

Ex loculis verò, & receptaculis, vbi conditę sunt, ne educantur.

Ne temerè exponantur omnium oculis.

Neve quęstus gratia.

Cętera etiam de reliquijs, quę in Sacra Tridentina synodo decreta sunt, Episcopus inuiolatè seruari iubeat. Sess. 25. in Decr. de inuoc. vener. & reliq. Sanctorum.

In Ecclesijs, vbi corpora, vel membra condita sunt, quo campanarum sonitu, quove apparatu, sanctorum festi dies solenniter celebrentur. Cap. II.

Sanctorum, qui in domino dormierunt, sacris sepulchris, & reliquijs colendis & venerandis, eò maxime augetur gloria Dei, quò religiosius illa coluntur: Quo igitur die, sancti alicuius dies festus agitur, si in aliqua vrbis, diœcesisve Ecclesia, sancti alicuius corpus reconditum est, sacrave eius membra, vel aliæ insignes reliquiæ asseruantur; eo die, & significatio detur frequenti campanarum sonitu; & ille Ecclesiæ locus, vbi ea sunt, sacrarum vestium apparatu, & candelarum lumine ornetur; quò ad maiorem cultum diuina officia solennius celebrentur.

Sacræ reliquiæ à quibus, & qualiter recognoscendæ. Cap. III.

Ad ea, quæ de sacris reliquijs superioribus decretis sancita sunt, pro religiosa, illas & recondendi & exequendi, & transferendi, & asseruandi ratione, piaq́ earundem veneratione, atque cultu, hęc quoque adiungantur.

Prose·

Prosequutio prædictorum. Cap. IIII.

SAnctorum corpora, & sacras reliquias, Episcopus à religiosis peritisq; Sacerdotibus, quos eo potissimùm nomine deligat, tum in vrbe, tum in diœcesi sua, quibuscunque in Ecclesiis, locisve illa sint, recognosci quamprimum iubeat. Qua in recognitione hæc præstentur.

Prosequutio prædictorum. Cap. V.

PRimò, vt scripta, tabulæ, literæ, certi annalium Codices, aliave cuiusuis generis monimenta, quæ in illis ipsis Ecclesiis, earumve atrijs, aut ædibus, aut alijs locis extant, schedulæq; vasculis, arcisve sacrarum reliquiarum affixæ, inclusæve recognoscantur accuratè, & diligenter; vnde illarum, vel translatio, vel collocatio ibi facta cognosci, aut alia eiusmodi notitia eorundem haberi, queat. Testes præterea conquirantur, si qui sunt, qui testimonium dent antiquæ, constantisq; traditionis, ex qua certa earum cognitio constet; aut alia sicut opus erit, id generis diligentia ad rei perspicientiã adhibeatur.

Nè reliquiæ conspici, vel effodi posint, qualiter cauendum. Cap. VI.

DEinde, vt singulæ ipsæ sacræ reliquiæ, quas extare compertum est, re ipsa cernantur; ita tamen, vt vbi sub altaribus, alijsve subterraneis eiusmodi locis, corpora sanctorum collocata, recondita ve sunt; nec ostium, neque fenestra insit, vnde inspici queant; non aperiantur, aut effodiantur; nisi ob causam aliter Episcopus aliquando faciendum censuerit.

Libri annotationum reliquiarum sanctorum, qualiter habendi, & asseruandi. Cap. VII.

QVA omni recognitione facta, diligentiaque adhibita, librum præcipuum, certumque confici Episcopus curet, in quo singulæ, quæ in Ecclesiis, & Vrbis, & diæcesis sunt, reliquiæ sacræ rectè, atque ordine describantur; notatis etiam diligenter non solùm ijs ipsis Ecclesiis, vbi recõduntur, sed scriptis etiam, annalibus, tabulis, alijsve monimentis, è quibus illarum testimonium constet. Is verò liber in Archiuio Episcopali, certo loco custodiatur, & asseruetur perpetuò.

Qualiter sacræ reliquiæ nouiter repertæ in libro annotandæ, & ab Episcopo, priusquam exponantur, approbandæ. Cap. VIII.

c.1.eo.ti. in decre. *IN eo item libro, rectè referantur, si quas deinceps sacras reliquias comperiri, aut aliunde asportari contigerit; vbi primùm ab Episcopo illæ recognitæ, & probatæ sunt. Nec verò sine scripta Episcopi probatione, etiã à Regularibus, & alijs exemptis, vllas nouas reliquias euulgari, aut populo exponi, venerandasve preponi patiatur Episcopus, antequã à se recognitæ, & pro-*

bata illę sint. Qua in probatione seruet is omnino formā, à Tridentino Concilio ea de re præscriptam.

1. Can. supracitat. Seß. 25. de inuo. & vē. sanctorum.

Reliquiæ sanctorum non in priuatis ædibus, nec apud laicos, sed in Ecclesia qualiter asseruandæ.

Cap. I X.

Reliquiæ Sanctorum ne in priuatis ædibus, neve apud laicos homines, sed in Ecclesia, loco conspicuo bene septo, atque undiq; ornato collocentur, & aßeruentur. Atque ita eo loco decenter, ac piè vel arcis, uel capsulis, uel uasibus, loculisve reconditę, includantur; ut & pro illarum ratione, ac pro Ecclesiarum dignitate, & facultatibus, formę, instructionibus hoc nomine æditis, præfinitæ, omni ex parte respondeatur.

Quot claues, quibus reliquiarum locus est recludendus, & per quos seruentur. Cap. X.

Is porrò locus duabus saltem clauibus, ijsq́, diuersis, claudatur; quarum vnam Episcopus, alteram Rector Ecclesiæ, vbi sunt, custodiat diligenter. Vbi verò consuetudinis est, ab uniuersitatis, sodalitatisve hominibus, aut à syndicis, laicis hominibus, clauem etiam teneri; illam tertiam illis permittere poterit Episcopus arbitratu suo.

In priuato oratorio vt teneantur, quando licebit.

Cap. X I.

Liceat tamen aliquando, quibus Episcopus rationabili, & pia causa id concedendum censuerit, asseruare in priuato oratorio, tuto, ornato, ac decenti, eiusdem Episcopi iudicio.

Quando, & quibus clathris ferreis condita sanctorum corpore sæpiantur. Cap. X I I.

Corpora sanctorum, quæ non sub altari, sed sub Ecclesiæ pauimento collocata sunt, nisi decentiori Ecclesiæ loco recondenda Episcopus censuerit; saltem crate ferrea politè, ornateq́, confecta, nè pedibus eorum locus irreuerentius tractetur, undiq; sepiantur, atque obtegantur, ex instructionum præscripto.

Quæ reliquiarum inscriptiones retinendæ, quæve, & qualiter renouandæ. Cap. XIII.

Quæ reliquiæ inscriptionem habent, non vetustate consumptam, sed integram, & ex prescripto instructionum nostrarum confectam; ita ut est, illa inscriptio retinetur, & conseruetur. Quarum verò inscriptiones, aliqua ex parte exesæ sunt, aut aliàs non ad prescriptum factæ; eæ, in charta pergamena rectè exaratę renouentur.

Quibus inſcriptiones, ſi non habentur, apponendæ. Cap. XIIII.

QVæ nihil inſcriptum habent, ſed tamen conſtat, quorum Sanctorum, ſanctarumve illa ſint; ijs ſingulis nomina propria inſcribantur, ad inſtructionem præſcriptam.

Sanctorum reliquiarum, præſertim inſignium, memoria, qualiter inſculptis literis, in propatulo habenda. Cap. XV.

SAnctorum reliquiæ, præſertim inſignes, & ſacra corpora, ſacraq́; membra, quæ ex certis monimentis, in vlla quauis Eccleſia recondi conſtat, in tabula ærea, lapideave literis inciſa, quo accuratius memoria perpetuò conſeruetur; diligenter, ordineq́; Epiſcopi cura deſcribantur: Tum præterea in capellæ maioris columna, latereve, aut in gremio Eccleſiæ, loco aperto, ac perſpicuo, ea tabella, parieti calce conglutinata, in omnium conſpectu ſit.

Reliquiarum monimenta qualiter aſſeruanda. Cap. XVI.

SCripta, tabulæ, & antiqua monimenta, ad illas ſpectantia, in earundem Eccleſiarum ſacriſtia, Archiuiove reponantur, ubi tutò aſſeruentur.

Sanctorum vita, & eorum reliquiæ, qua ratione ibidem exiſtant, qualiter conſcribendæ. Cap. XVII.

VNiuſcuiuſque Sancti, ſanctæve, cuius corpus, uel ſacræ reliquiæ, præſertim inſignes, aſſeruantur, uita, aut martyrij hiſtoria, ex probatis auctoribus breuiter collecta, ante recognita, & comprobata, in tabellam, aut in aliquem certum Codicem, charta pergamena exarata, referatur. Qui codex in Eccleſiæ ſacriſtia certo loco diligenter aſſeruetur. In illa autem vitæ breui narratione, omniq́; alia, quæ conſtet, ratione, exponatur deinceps; in extrema, ſcilicet, parte ac paucis item verbis, quo tempore, quove modo, ſacræ illæ reliquiæ, eò translatæ, uel recondita ſint.

Sacris reliquijs quando lampas, vel plures iugiter perluceant. Cap. XVIII.

Ante ſacras imagines ẽt lampadarũ ardentiũ vſus pbat in Cõc. Nicen. 7. a[…]n. 2. ac. […]on. 3

SAcris autem reliquijs, ſi Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento non ita propè quidem eæ collocatæ ſunt, ut illius lampade harum cultui ſatisfiat; lampas propria aſſiduè præluceat: niſi hanc impenſam nimia, & Eccleſiæ, & populi egeſtas, Epiſcopi iudicio, non patitur. Cæterùm corporibus ſanctorum, & reliquijs, Epiſcopi iudicio inſignibus, lampas omnino una ſemper colluceat. Vbi uerò plures, aut ex legato, ſeu alia obligatione, uſuve adhibentur, aut pro reliquiarum ratione, uel Eccleſiæ amplitudine, facultatibuſve adhiberi Epiſcopus iuſſerit, id etiam ſeruetur.

Sacræ

Sacræ reliquiæ à laicis, nec tractandæ, nec quidem tangendæ.
Cap. X I X.

NE sacræ reliquię per laicos, etiam cuiusuis ordinis, dignitatis homines vllo modo tractentur; nec uerò tangantur: cum hoc sacrilegium, ac minus propterea ferendum esse, S. Greg. Pontifex scribat.

Quando, & à quibus illis thurificandum.
Cap. X X.

CVm uerò ab Ecclesiastici ordinis hominibus illæ cum suis loculis, uasculisq́, suscipiuntur; ut uel populo ostendantur, uel in altari exponantur, vel in processionibus ferantur; primùm illis thurificatio adhibeatur. Si quę in via ferantur, tunc Acolytus, Sacerdoti illas ferenti, praeat, qui item thurificet.

Quibus temporibus sacræ reliquiæ exponi possunt.
Cap. X X I.

NE passim omni tempore, sed certis tantùm festorum dierum celebritatibus, utpotè in Natiuitate Domini, Epiphania, Pascha Resurrectionis, Ascensione, Penthecoste & eiusmodi, festoq́; ipso die exponantur, ostendanturve, quo illius sancti, cuius reliquiæ sunt, uel Ecclesiæ, in qua recondite sunt, celebritas solenni, festoq́, officio agitur: tū pręterea quo die ob aliquā causam Episcopus iusserit, concesseritve. Nullo autem modo unquam illæ ab operimentis, aut à uelis nudæ ostendantur, exponanturve. c.2.eo.in decretal.

Qualiter, à quibusve, & quomodo indutis sacræ reliquiæ exponantur, & recondantur. Cap. X X I I.

CVm in altari autem exponuntur, hęc seruentur. Primò in illis exponendis, processio per Ecclesiam, ubi illæ sunt, ab eiusdem clero agatur, certo luminum numero adhibito. Rursus idem præstetur, cum reconduntur.

A Sacerdote, qui in illa Ecclesia digniorem locum Sacerdotalem obtinet, nisi aliquando Episcopus ipse id munus sibi obeundum censuerit, exponantur, & recordantur. Isq́, superpelliceo, & stola, uel pluuiali etiam pro reliquiarum, Ecclesięve ratione, indutus sit.

Dum exponuntur, & reconduntur, quid canendum, orandumve.
Cap. X X I I I.

DVmq, exponuntur, & item cum reconduntur hymnus, vel de Apostolis, uel de martyribus, vel de confessoribus, uel de uirginibus canatur, prout sunt sancti, sanctorumve reliquiæ, quę exponuntur; tum antiphonæ, & alia eiusmodi ad rem accommodata; ultimoq́, loco, oratio de sanctis illis: Si verò sanctus, sancta ve est, cuius proprius hymnus, antiphona, oratio ve extet, illa canatur.

Cum eorum reliquiæ exponuntur, sanctorum historia qualiter populo recensenda. Cap. XXIIII.

CVm item exponuntur, de stato eo loco, tabellave supra prescripta, vniuscuiusque martyrium, aut vitæ historia breuiter explicata, vulgari sermone grauiter in populi frequentia pronuntietur: ad quam rem prætera, Sacerdotis, de diuinis illorum sanctorum virtutibus, cœlestiq́ vita, & rebus per eos fortiter, ac mirificè gestis grauiter, breuiq́ tractantis, officium, vbi potest, adhibeatur; quò ardentius populi, sacras reliquias spectantis, animi ad omne pietatis studium inflammentur.

Sacris reliquijs in altari expositis, qui cerei, & custodes adhibeantur. Cap. X X V.

DVm in altari expositæ sunt, [a] candelæ si fieri potest saltem quatuor, grandiores accensæ ibi colluceant; ad eorumq́ custodiam adhibeatur, qui semper assistat, [b] vnus, duove, sacris ordinibus initiati; ijq́ moribus probati, ac superpelliceo induti.

a Sanctorũ, quoq; imaginibus luminaria reuerenter accendũtur. Cõc. Nicen. 7. aliàs 2 act. 7. in decreto cuius initium. b Qui nobis, vbi etiam definitur, illis, quæ ad oratio, exhibenda. Tom. 3.

Locula sacrarum reliquiarum, per clericos coronis tangi quando permittitur. Cap. XXVI.

HOrum verò Clericorum, non laicorum opera, ministeriove adhibito, liceat fidelibus pietatis, & religionis causa, coronis sacrarum reliquiarũ vascula, loculosve attingere, qua hora Episcopus concesserit.

Si alibi, quàm in altari sacræ reliquiæ populo exponantur, quid seruandum. Cap. XXVII.

CVm reliquiæ Sanctorum non in altari exponuntur, sed è loco superiori, aliove, in quo reconditæ sunt, populo ostenduntur; omnis eadem ratio plenè seruetur, processione excepta.

Sacræ reliquiæ sine licentia non transferendæ, tuncve quæ seruanda. Cap. X X V I I I.

SAcras porrò reliquias, de vno in alium locum transferri ne liceat, sine iusta, ac legitima causa, & facultate scriptis ab Episcopo permissa: in qua translatione, si fieri contigerit, seruentur ea, quæ piè, & luculenter sunt tradita à Santo Cardinali Borromeo in suo Quarto Concilio Prouinciali, titulo secundo.

Quæ in nouis miraculis, reliquijsq́ue approbandis, Episcopus vbiuis seruet. Cap. X X I X

FOrmam à sacra Synodo Tridentina, miraculis nouis approbandis, & nouis reliquijs recipiendis traditam, Episcopus seruet diligenter in omnibus, etiam regularium, & alijs exemptis Ecclesiis.

Sess. 25. in decre. de inuo. venerat. & reliq. Sanct. in fine.

Alta-

Altarium, & imaginum nouitatibus, primisque populi concursibus, pro miraculis, & reliquijs, qualiter Episcopus obsistat, quandoque pro his summum Pontificem consulat. Cap. XXX.

NEc uerò patiatur, causa à se non cognita, & scripto probata, altare propterea erigi, aut imagines ullas extra morem ornari, uotave, aut oblationes suspendi, aut quicquam noui ea in re, omnino geri. Sed quia plerunque fit, vt vulgi concursu, populiq́ clamore, aliquid pro miraculo, aut sacra reliquia euulgetur, quod re vera non est, studeat Episcopus hoc summopere, ubi eiusmodi occasio se obtulerit, ut primis illis uulgi clamoribus piè obsistat, donec rei veritas, legitimè comprobata constet. Si quis uerò dubius, aut difficilis abusus, sit extirpandus, uel omnino aliqua de ijs rebus grauior quaestio incidat, Episcopus nihil inconsulto Sanctissimo Pontifice, nouum, aut in Ecclesia hactenus inuisitatum decernat.

Vbi sacra insculpi, pingi, effingique prohibentur. Cap. XXXI.

QVod de sacrosanctæ crucis effigiæ aliàs per nos sancitum est, itidem interdictum sit, sacras alias, scilicet, imagines, ac sanctorũ, sanctarumve, sacrorumve mysteriorum figuras, & significationes, in vllo quouis humi strato, pauimento, aut loco sordido, etiã extra Ecclesiã, insculpi, pingi, effingi ve. Inf. de Ecclesijs ędifican. cap. 5.

Quando brutorum effigies in Ecclesia non habendæ. Cap. XXXII.

EFfigies iumentorum, canum, aliorumve brutorum animalium, in Ecclesia ne fiant: cum aliquid inhonestum, aut profanum in ea apparere nefas sit, ex Concilij Tridentini sanctione, idq́ planè etiam septima Nicena synodo Oecumenica vetitum sit. Sess. 25. in decr. sup. cita.

Si uerò historiæ sacrę expressio, ex sanctæ Ecclesiæ Matris consuetudine, aliter quandoq; fieri postulat; hoc sanè non uetatur.

Indecora pingentes, vel sculpentes, qualiter puniendi. Cap. XXXIII.

PIctoribus, & sculptoribus grauis mulcta, ac pœna, etiam interdicti ab Ecclesia, Episcopi arbitratu, proposita sit; si quid inordinatè, aut prępostere, aut tumultuariè accommodatum, si quid profanum, aut inhonestũ pixerint, aut affinxerint, contra eiusdem Concilij Tridentini decretum.

Rectores, si contra præscriptum, in eorum Ecclesijs imagines permiserint, qualiter puniendi. Cap. XXXIIII.

REctoribus etiam Ecclesiarum, qui vllam sacram imaginem insolitam, contraq́ illius Concilij sanctionem, in suis Ecclesijs, etiam exemptis,

poni permiserint, pęna etiam excommunicationis, mulctave constituta sit, arbitratu Episcopi, pro ratione culpæ irroganda.

Imagunculæ, quæ altaribus non adhibendæ. Cap. XXXV.

IMagunculæ illæ paruulæ, fictili opere affectæ; si ita fuco, alioq; apparatu concinnatæ sint, ut Episcopi iudicio, vanitatem præseferre, aut offensionem præbere videantur; ad altare ne adhibeantur in posterum.

Vetustate, vel aliter imagines exesæ, qualiter renouandæ, vel delendæ. Cap. XXXV.

SI quæ sacrę tabulæ, imaginesve pictæ, nimia uetustate, carie, situ, aut sordibus penè deletæ, indecenti aspectu sunt; eas Episcopus pia, religiosaq; pictura, ab ijs quorum interest, renouari iubeat; aut, si id non potest, omnino deleri.

Quæ tabulæ imaginum, & qualiter comburendæ, & earum cineres reponendæ. Cap. XXXVII.

NE tabulę, sanctorum imaginibus expressę, vetustate consumptæ, in vilem, & sordidum, profanumq; usum conuertantur; sed, ut de altaris pallis, ac uelis, [a] temporis usura penè confectis, Beati Clementis Pontificis, & martyris decreto sancitum est; in ignem conijciantur: Tum cineres prętereа, nè pedibus inquinentur, in pauimenti fossis collocentur.

Imagines sculptæ quæ, & vbi, sub solo collocandæ. Cap. XXXVIII.

IMagines quoq; sacrę sculptę, si deformatæ sint, amoueantur; & sub pauimento Ecclesiæ, aut saltem sub cœmeterij solo collocentur.

De sanctorum intercessione eorumque, & sacrarum reliquiarum, ac imaginum veneratione, populus qualiter sit erudiendus. Cap. XXXIX.

CUret præterea, atque adeo efficiat Episcopus, vt & per se, & per alios, [b] Theologiæ scientia peritos; ac illos in primis, qui illius interpretandę, aut populi docendi munus, in vna quauis Ecclesia quouis modo sustinent; fidelibus accuratè, enucleateq; exponantur quæcunque, & de sanctorum intercessione, inuocatione, [c] atque cultu, & de sacrarum reliquiarum imaginumq; ueneratione, & de historijs mysteriorum nostræ redemptionis, pictura, aliave similitudine expressis, eos, instrui, doceriq; Tridentina Occumenica synodus iussit. [d]

a Silu. in ... um.ver. Benedi. ... 1.7.pa.1.
b Ad hoc ... iter Cõ ... il Trid. ... eff.25. I ... Decreto superius ... itato. vi ... le syno. ... Nicen. ... ct.j.Cã. ... Tom. ... Cuius, ... æc sunt ... erba. Qui ex ... io Chri ... ianũ po ... ulũ nõ ... ocẽt, ve ... eratio- ... ẽ sancta ... i, & ho ... orabi- ... ũ imagi ... ũ oium ... ictorũ, ... ui ab initio, Deo placuerunt, anathema.
c Quantum afferat vtilitatis sacrarum pictura imaginum, inter cætera, vid. quæ scribuntur in Synod. Nicen. alias. 2. act 4. de S. Gregorio Nissen. & de B. Asterio, ille enim Historiam Abrahæ in Gen 22. sæpius legerit, cum autem eius oculi pictura tenerentur, fleuit, iste quoque S. Euphemiæ Martiris, depictum miro artificio, certamen intuens, vim lacrimarum effudit. Tom. 3.
d Decreto supra sæpius citato.

San-

Sanctorum, quorum reliquiæ insignes, vel altaria, in Ecclesia habentur, qualiter ibidem officium duplex recitetur. Cap. X L.

DE Sancto, cuius sacrum Corpus, aut caput, aut brachium, aut crux, aliæve sacræ reliquiæ, Episcopi iudicio insignes, asseruantur; duplex officium fiat, in ea tantùm Ecclesia, ubi reconduntur: nec uerò in alijs, nisi regulis Breuiarij Romani id præscribatur, aut alia causa grauis, Episcopi iudicio, insit.

De sanctis item, quorum altaria, in aliqua Ecclesia sunt, duplex in ea tantùm Ecclesia fiat: idq; tunc solùm, quando, scilicet, ex antiqua probataq; consuetudine, uel iusta alia causa Episcopus censuerit faciendum.

Beatorum, scilicet qui nondum in cathalogo Sanctorum ritè non sunt, quando officium non fiat. Cap. X L I.

DE ijs, qui Beati dicuntur, neque Sedis Apostolicæ auctoritate in sanctorum numero adscripti sunt, horarium diuinarum precum officium ne fiat; nisi consulta eadem Sede Apostolica, facultateq; literis pontificijs concessa.

Sacræ reliquiæ ad ægrotos non exportandæ. Cap. X L I I.

NE sacræ reliquiæ, in Ecclesia, eiusve sacristia reconditæ, è loco, ubi asseruantur, ad ægrotos ullo modo exportentur; ne consuetudinis quidem prætextu.

Qui sacras reliquias extra, vel intra diœcesim, aliò transferunt, vel laicis impertiunt, ac recipientes, qualiter excommunicantur. Cap. X L I I I.

NE sine Episcopi concessu, facultateve literis consignata, extra diœcesim sacras reliquias asportari; nec uerò quę etiam aliunde allatæ sunt, intra diœcesis quoque fines, ab una Ecclesia, eiusve Rectore, etiam de consensu Capituli, alteri Ecclesiæ donari, minus verò cuiquam Ecclesiastico, aut laico homini eorum particulam aliquam priuatim concedi, tradi, donarive, liceat; proposita excommunicationis pœna, quam subeat, tum is, qui dederit, concesseritve, tum ille, qui acceperit, vel asportarit etiam Ecclesiæ suę nomine. Idq́; omne, quod de reliquijs, neque dandis, neque transferendis, hoc decreto alijs pręceptum est; ut regulares etiam, atque exempti seruent; eos in Domino monemus.

De hoc Bul. speciatim. Greg. P. X I I I. sub. 15. Februar. 1583.

DE OBSERVATIONE ieiuniorum. Tit. XXIX.

Cap. I.

Sancta Tridentina Synodus ***pastores omnes hortatur****, atque obtestatur*, [a] ***vt omnem adhibeant diligentiam ad fideles cohortandos****, ut ea, quæ ad domandam carnem conducunt*, [b] ***præsertim ciborum delectum, & ieiunium omni studio amplectantur****. Itaq; eius nos auctoritati, & Sanctorum Canonum decretis innitentes edicimus.*

Quale, & à quibus Quadragesimæ, Sacrorum quatuor temporum quarumq; vigiliarum diebus ieiunium sit seruandum. Cap. II.

Vt omnes carne, cæterisq; omnibus, quæ à carne trahunt originem, [c] *vt ouis, lacte, caseo, butyro, & huiusmodi per totam Quadragesimam abstineant; vbi non est priuilegium, vel consuetudo antiquissima in contrarium.*

Sciantq; singulis Quadragesimæ diebus, **Dominicis exceptis**, [d] *ieiunij legem se obstrictos esse. Sunt enim illi quadraginta dies, quasi totius anni decima quædam, quæ in oblatione ieiunij*, [e] *pro fidelium omnium salute, Deo consecratur.*

Ut per sacra quatuor anni tempora, Vigilias Natiuitatis Domini, [f] *Assumptionis Beatissimæ Virginis Mariæ, Beatorum Apostolorum (exceptis Iohannis Euangelistæ, & Philippi, & Iacobi Vigilijs) item Diei festi omnium Sanctorum, Natiuitatis Iohannis Baptistæ, & Beati Laurentij, ac Beati Gaudentij nostri Patroni ieiunium seruent.*

Ne quidem primi quatuor quadragesimæ dies, ne ieiunentur permittitur. Cap. III.

Illorum verò damnamus ingluuiem, qui primis quatuor Quadragesimæ diebus, Romanæ Ecclesiæ more institutis, Mediolanum se conferunt, patriæ ritum in ieiunio, & ciborum abstinentia fugientes.

Quomodo, & quo fine ieiunandum. Quibusque subest legitima causa nè ieiunent, quorum licentia nitantur. Cap. IIII.

Caueant autem ieiunij cultores, nè dum vetitis cibis abstinent, [g] *aliarum rerum delitias, luxuriamq; consectentur: immò verò modera-*

a Sess. 25. ī decr. de dlectu ciborū ieiun. &c. b Vi. Theod. Peltan. soci. Iesu Theol. eruditissim. in tract. De trib⁹ bonorum oper gē. lib. 2. vbi de ieiunio, & ciborū delectu fuse lateq; differit. c c. Denique. 4. d. Pelt. dis lib. 2. de ieiu. c. 4. d In Paradiso primā, de ieiunio legē constitutā fuisse, probat. D. Amb. in serm. de ieiun. relat. in ca. Sexto die. 35. d. e Quotuplex sit ieiuniū, & Quadragesimale quare fuerit ordinatum. vid. Vigner. De virtute tēperātię. c. 7. §. 2. ver. 1. vbi de abstinentia agit. f c. 2 co l Decreta. g d. c. Deniq; 4. d. c. Eccles. Princ. cū seq. d. 35.

to cibo, [a] *& potu carnis vitia coerceant, vt liberi, mentes ad cælestium rerum amorem, & contemplationem erigant; & ad pietatis opera expediti inueniantur.*

Ab his autem omnibus eos excipimus, quos vrgens necessitas, vel imbecilla ætas, à ieiunij lege eximit: eos etiam, qui euidentis morbi, alteriusve iustæ causæ excusationem habent: Sed horum iudicium Episcopo tantùm, vel ijs, quos ei muneri ipse præfecerit, scripto faciendum relinquimus: idq́ꝫ, quod ad morbum attinet, de medici consilio.

Carnis ieiunium alio spiritus, bonisque operibus qualiter associandum. Cap. V.

QVod autem ex diuinarum literarum sententia parum homini prodest, [b] *se per ieiunium cibo temperasse, si animus in peccatis sit intemperans: idcirco fideles in ieiunio præcipuè studeant, vt, dum caro ab alimentis abstinet,* [c] *mens pariter à culpa ieiunet; omnesq́; in Dei laudibus, eleemosynis, alijsq́ꝫ pijs officijs occupentur, hoc est enim ieiunium, quod se Dominus Isaiæ ore delegisse testatur.*

a Ciborũ tẽperãtia salutẽ, abũdãtia verò cõtrarium parit. c. Nihil enim de cõsec. dist. 5. vbi pulchrè cõmendat, moderata refectio. & bene dãnatur ingluuies.
b Ieiuniũ magnũ est abstinere ab iniquitatib. et ab illicitis voluptatibus sęculi. c. Ieiuniũ de cons. dist. 5.
c S. Leo Papa in serm. 4. de Quadrag.

Quibus in Quadragesima cibi vetiti permittuntur, qualiter, vt seorsum manducent, admonendi. Cap. VI.

QVibus ob infirmam valetudinem, aut ob aliam iustam causam permissum erit, Quadragesimæ diebus, carne, aut alijs eo tempore vetitis cibis vesci, eos Parochi piè illud admoneant, nè publicè, neve etiam cum domesticis, sed separatim in remotiori ædium loco, eius generis cibum capiant; ut ob corporis imbecillitatem, aut morbum potius, quo laborant, quàm ob ingluuiem facere cognoscantur.

Vt sacrorum quatuor temporum cultus dignè celebretur, quando parochus populis denuntiet, & concionetur. Cap. VII.

SAcra quatuor ieiuniorum tempora, ex Sancti spiritus doctrina salutariter instituta, sicut olim, & frequenti fidelium conuentu, & solenni celebritate, & religioso supplicationum officio, colebantur; ita in illorum cultum pastorali cura eruditis fidelium mentibus, in usum antiquæ pietatis reuocanda sunt. Quare in omni nostræ Diœcesis Ecclesia Parochiali, nõ solùm die Dominico, illa tempora præcedenti, sed etiam ubi populus erit frequens, & commodè id præstari poterit, feria quarta proximè sequenti, eo de genere concionem inter sacrum haberi statuimus; qua fideles excitati, solennibus his ferijs, quarta scilicet, sexta, & Sabbatho, pro antiquæ deuotionis consuetudine, frequentiores missæ sacro, diuinisq́ꝫ officijs, ut in Moguntino Cõcilio primo cantum est, intersint; orationes, ieiunia, eleemosynas, cæteraq́ꝫ pietatis opera præstent; quibus, quò specialius illæ feriæ præstitutæ sunt,

De ieiunio quatuor. vid. c. 2. cũ sequentib. dist. 76.
Mogunt. Cõcil. tẽpore Caroli magni. c. 34. Tom. 3. & c. 35. vbi cõtẽnẽtes anathematizantur.

eò vehe-

eò vehementiori christianæ uirtutis contentione ad illa paratos esse oportet. Ad quam diligentiam parochi præterea fidelium charitatem omni religioso proposito ita præparare studeant, ut unanimiter, auxiliante Christo, statarum illarum feriarum solennitatem, religiosa piorum operum solicitudine celebrantes, Sabbatho sub uesperum frequentissimi ad Ecclesiam, ut pia consuetudinis fuit, conueniant: ubi sanctis precibus, cùm pro sacra ordinatione, tum pro his commodis, quæ singulorum annorum reuolutione consequimur; omnium bonorum largitori Deo gratia habeatur; sicut & instituta illorum temporum ratio, & christianæ religionis cultus deposcit.

Prædictæ denuntiationis, quæ formula sit habenda. Cap. VIII.

par. 1. tit. de sacris quatuor tempor.

I*idem statis ijs temporibus, populo denuntiandis formulam, ex Sanctissimi Pontificis Leonis primi verbis conceptam adhibeant: cuius sententiam, etiam vulgari sermone explicent uberius: quæ formula in Concilio Quarto Prouinciali habetur.*

Quando, & quæ vulgari sermone, populis pro obseruatione quadragesimali erunt promulganda. Cap. IX.

V*T tempus quadragesimale sacrum, tamq; religiosum, in quo colendo, sanctéq; obseruando ueterum pietas mirificè admodum eluxit, à diœcesis nostræ fidelibus, maioris obseruantiæ studio, abstinentia, ieiunijs, eleemosynarum largitionibus, oratione, continentia, carnis maceratione, omniq; salutaris pœnitentiæ disciplina colatur; hęc ut infra sancimus, atque edicimus; præter ea, quę super sancita, & constituta sunt. Quæ omnia uulgari sermone reddita, quotannis die Dominico Quadragesimæ initium proximè antecedente, populo in omni parochiali Ecclesia proponantur, ac promulgentur: ita tamen, vt ijs ipsis ab Episcopo, pro arbitratu suo, addi liceat.*

Quadragesima, à quibus abstinendum: & si erunt excusabiles, qua eis licentia in scriptis opus erit. Cap. X.

O*Mnis igitur, quem urgens necessitas, uel imbecilla ætas à quadragesimali lege non eximit, quocumque etiam gradu, ordine, potestate, dignitate ve præditus sit; carne, cęterisq; omnibus, quæ, ut supra cautum est, à carne originem trahunt, utpotè ouis, lacte, caseo, butyro, & alijs id generis, toto quadragesimæ tempore, abstineat: ijs exceptis, quos ob iustas causas Episcopus, aut illi, quibus eam curam ipse delegarit, facultate, vt infra caq; scripta, speciatim excusarint.*

Non le-

Non legitimè impeditis ieiunium quadragesimale sub reatu peccati mortalis indictum est, cæteris verò, vendentes ad uescendum vetita, quæ (aliter plectendæ) obseruent. Cap. XI.

Omnis præterea, quicumq; sit, qui ieiunij lege astrictus est, singulis quadragesima diebus, Dominicis exceptis, ieiunium seruet: alioqui enim peccato mortale alligatum se esse noße debet.

Ne cibi uetiti, ad ægrotantium, imbecilliumq́, hominum usum, passim uenales publicè exponantur, sed certis tantùm constitutis locis.

Ne tabernarum ualuis omnino patentibus, sed magna parte clausis, vendi liceat.

Ne in foro, aut in via publicè vnquam exponantur; ne à rusticis, quidem, alijsve cuiusuis generis hominibus.

Neque passim item ab omnibus uendi fas sit, sed ab ijs solùm, quibus facultatem, literis exaratam Episcopus permiserit.

Nec verò omne carnis genus ab ijs vendi liceat; sed vitelinum, aliudve, quod vsui sit ægrotantium corpori.

Neque omnibus uendatur licet; sed ijs solùm, qui scriptum ab Episcopo facultatem habuerint. Quæ facultas, etiam nullo tempore præfinito data, tunc planè extincta sit, cum primùm causa, ob quam data est, cessarit. At verò si decem dierum spatio diuturnior causa erit; iterum ea facultas impetretur: alioqui rescissa sit. Idem deinceps decimo saltem quoq; die fiat, quandiu opus erit; nisi infirmitas sit perpetua, aut longa.

Nec verò sine ea scripta facultate, ac sigillatim, nominatimq́, data, caupones, tabernarij, & alij, qui cœnaculariam faciunt, eos uetitos in Quadragesima cibos, uendant, uenalesve exponant, etiam hospitibus, peregrinis, viatoribusve, quales, quales sint: Nec uerò eos mensæ apponant.

Nec præterea illos alio loco coctos, condimentisve apparatos, non modò in caupona, taberna, hospitiove suo, aut loco, curæ suæ subiecto cuiquam permittant; sed ne aliunde quidem apportari, ne dum in mensa apponi patiantur.

Quicunque verò contra sanctionis huius capita quicquam contrafecerit, is, pœnis, multisve, in locorum piorum usum erogandis, & censuris, alijsq́, canonum iure, & pontificijs constitutionibus, omniq́, alio modo contra Quadragesimæ uiolatores, sancitis pœnis, uel alijs, quas pro personæ ratione, & culpæ, contumaciæve grauitate Episcopus, arbitratu suo, irrogandas censuerit, afficiatur.

Ieiuniorum, pœnitentiæ, & processionum temporibus, de quibus per parochos, & concionatores populus enixè monendus est. Cap. XII.

Parochus, & concionatores item, ut occasio tulerit, omni verborum vi, omniq́, suasione accendant populos, vt ijs Quadragesimalibus, alijsve Concil. Mogunt. sub Ar-

ieiunij,

ex Ep. S. Bast. c. 47. tit. de ieiunio, & delectu ciborũ.

ieiunij, pœnitentiæ, & publicæ supplicationis diebus, fideles se uitæ disciplina seueriori astringant; sanctisq́, institutis, & moribus, sacro illi tempori conuenientibus se, suosq́, qui patresfamilias sunt, quàm rectissimè in omnes partes conforment.

Pretiosas uestes non induant, sed amictum si non humilem, & demissum omnino, at cum pœnitentiæ, ieiunijq́, tempore congruentem.

Simultatem, odium, inimicitias, rixas deponant; pacem cum omnibus concilient.

Carnis uim, impetum, non modò religiosa abstinentia, ieiunijq́, lege, sed cilicio, & uerberationis disciplinæ coerceant; & humi aliquando cubent; vt à pijs etiam laicis factum esse, memoriæ proditum est.

Cum autem id olim obseruatum sit, vt per totam Quadragesimam ab vxore fideles abstinerent, ad Elibertani canonis præscriptum; meminerint, qui matrimonio iuncti sunt, studendum sibi, ut eo sacro tempore, mutuo consensu, diebus saltem Dominicis abstineant; vt hoc de genere sanctissimi Pontificis Nicolai primi rescriptum extat.

Prædictis temporibus, à quibus abstinendum, & quid, à populis salubriter præstandum sit. Cap. XIII.

OMNI tempore à iocis christianum hominem abstinere conuenit; at Quadragesima, ac ieiunij tempore, tantò diligentius, quantò frequentius, studiosiusq́, orationi, abstinentiæ, omniq́, pœnitentiæ generi incũbendum est, A iocis igitur, à uerborum scurilitate, à colloquio inani, otioso, longeq́, cautius à noxio, & criminoso se continere sacro pœnitentiæ tempore studeat; ut Pontificio, Apostolicoq́, illo rescripto cautur, & Ecclesia in suis hymnis quotidie nos admonet.

A venationibus item, ut eodem rescripto continetur, abstineat item, eo ipso Quadragesimali tempore; quo neque carne uesci, neque adeo carnalia consectari licet.

Ciborum Quadragesimalium suauitates, ac delicias ne exquirat: nec multiplici epularum apparatu mensam extruat, sed frugalem parsimoniam adhibeat.

Conuiuia autem in Quadragesima non condicat, nec uerò apparet, nè Dominicis quidem diebus, ut idem Nicolaus Pontifex rescribit.

In orationis studio frequentior sit: dolenter peccata, & sua, & aliena lugeat; pro quibus Dei misericordiam omni pietatis, continentiæq́, officio imploret.

Eleemosynas, cum per facultates potest, uberiores pauperibus, egentibusq́, in sustentationem conferat, in aliaq́, pietatis officia, atque opera liberali charitate eroget.

Oblationes offerat largiores.

Frequentius ad Ecclesiam conueniat; Psalmis, Hymnis, Canticis spiri-

tualibus,

tualibus, precumq; diuinis officijs, omni attentione, & religiosa meditatione assistat.

Missæ sacrificio quotidie intersit, alia omni negotiatione posthabita.

Diuinis colloquijs, sacrisq; concionibus præsens adsit.

Ægroti; cum per inualetudinem corporis ieiunare non possint, quodam intimi animi dolore, gemituq;, (vt Sanctus Augustinus monet) cibum capiant, pro eo, quod alijs ieiunantibus, ipsi abstinere non possint.

Qualiter prætextu diei festi ieiunia non omittenda. Cap. XIIII.

SI quando dies festus Sancti, sanctæve, cuius celebritas à Clero, populoq; colitur, in diem vigiliæ, ieiuniјq; incidit, quod ex præcepto Ecclesiæ seruetur; nè fideles ob festi diei solennitatem, quam agunt, id quod à plerisq; committi ad nos delatum est, ieiunium ullo modo violent, sed vt instituti ratio, Ecclesiæq; matris præceptio postulat, rectè, pieq; colant. Quare Episcopus, si quid istiusmodi in sua diœcesi patrari, committive animaduerterit; huic graui peccato, & offensioni, omni pastoralis officij sui ratione occurrere quàm diligentissimè studeat.

DE PVRIFICATIONE POST partum. Tit. XXX.

Qualiter puerperæ ad Ecclesiam, vt benedicantur, gratæ quam primum accedant. Cap. I.

MOneant parochi puerperas, vt cum primùm post partum domo exierint, mox ad Ecclesiam, Deo acturæ gratias, accedant; vbi benedictionem à parocho suscipiant.

Puerperæ domi ne benedicantur, nec eisdem panis benedictus præbeatur. Cap. II.

AD preces, quæ supra puerperam funduntur, cum post prolem emissam, illa actura gratias, ad Ecclesiam se confert; parochus puerperæ domum nè ingrediatur, etiam si mulier ob aduersam valetudinem Ecclesiam adire nequeat.

Fœminis prçterea, post puerperium ad Ecclesiam venientibus, panis benedictus, sub Hostiæ forma nè præbeatur.

DE ECCLESIIS AEDIFICANDIS vel reparandis. Tit. XXXI.

Populi quibus alibi degentibus parochus noctè ministrare non potest, quomodo aliæ parochiæ, uel nouæ erigendæ assignanti. Cap. I.

. Ad audiëtiam, od. tit. n Decretal. *VAE parochiales Ecclesiæ partem habent sui populi extra mœnia vrbium, uel oppidorum, uel alibi; quò fiat, ut parochus, præsertim nocturno tempore, illis hominibus Sacramenta commodè administrare non possit; in illis Episcopus, aut eam partem commodiori parochiæ vniat; aut etiam inuitis Rectoribus, ex constitutione Alexandri III. & decreto Concilij Tridentini, nouas constituat parochias.*

Concil. Trident. sess. 21. c. de refor. 4.

Victui noui rectoris nouæ Ecclesiæ, qualiter prouidendum. Cap. II.

ILlis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt Ecclesijs recenter erectis præficiendi, congruens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodocunque pertinentibus, & si necesse erit, compellant populum ad ea subministranda, quæ sufficiant ad uitam noui rectoris sustentandam.

d. c. 4.

Quæ Ecclesiæ, & altaria restauranda, vel demolienda, materiaque non in profanos vsus transferenda. Cap. III.

sess. 21. c. de refor. c. 7. c. Quæ semel. 19. q. 3. & c. semel Deo, de reg. iur. lib. 6. vide inf. tio. c. 34.

ECclesias quascunque siue curatas, siue non curatas, sacella, & oratoria diruta Episcopus ad eam rationem, quæ à sancta Tridentina synodo præscripta est, restituenda, uel aliò transferenda curet: lapides, cæmentum, & omnis materia eorum locorum ad profana ædificia nè adhibeantur; nisi Episcopi auctoritas ex iusta causa interceßerit. Quod enim semel Deo consecratum est, ad priuatos hominum vsus transferri non debet.

Altaria etiam, quæ extra Ecclesiam, & quę sub dio, nec septa, aut munita sunt, Episcopus aut sapienda, si fieri poßit, aut demolienda curet.

Qualiter laicorum ædes Ecclesiam attingentes, fenestræque intro inspicientes quibusuis non habendæ. Cap. IIII.

ILlud curet Episcopus, ut ne laicorum hominum ædes in posterum ædificentur, quæ Ecclesiarum parietes vlla ex parte attingant.

Si quæ uerò fenestræ, siue Ecclesiasticarum, siue laicarum ædium in ipsis Ecclesia-

Ecclesiarum parietibus insunt, unde in Ecclesias conspectus sit; quamprimum muro obstruantur.

Gloriosum crucis signum in triuijs, & alibi qualiter erigendum: Nonque sordido loco exprimendum. Cap. V.

CHristianæ pietatis ornamentum, in quo populum fidelem gloriari oportet, altare est cœlestis holocausti, Sacrosancta illa arbor Crucis, in qua auctor humanæ redemptionis pependit Christus Dominus. Quamobrem ad Christianæ religionis gloriam insignis admodum fuit ea ueterum pietas, ut Crucis signum non in templis solùm; sed domi, forisq́; in parietibus, ac uestibulis passimq́; in urbe expressum appareret; tanquam, & preclarum populi Christiani trophæum, & clarissimum diuinæ misericordiæ monimentum, & sempiternum deniq; testimonium, quo palàm fieret, fideles cum inimicis Crucis Christi, Iudæis, Ethnicis, & Hereticis nihil habere commune, sed contra eos omnes liberè profiteri, quem colunt, Dominum Iesum, & hunc Crucifixum. Hoc igitur maiorum religioso exemplo Parochi curent; ut hoc Sacrosanctæ Crucis insigne, uel ligno, uel lapide, uel ubi commodè per facultates fieri potest, marmore expressum in urbe, & diœcesi, ubi triuia frequentiora sunt, publicè proponatur, atque erigatur: quò crebrius, perspecta ea sacre Crucis arbore, fideles se se erigant, tum ad summi mysterij in ea peracti, gratam memoriam; tum ad ueram illam gloriam, ad quam Christo duce, populus fidelis, qui populus est acquisitionis, contendere debet.

Quod præterea aliàs sancitum est, id pro sacrosancte Crucis cultu, & ueneratione seruari, omnes curent, ut ne ea humi exprimatur, ne ve sordidis, & aliqua labe inquinatis locis. Supra de religijs, & ven. Sanct. c. 31.

Qualiter in Ecclesijs consecratis, quid noui sine licentia non ædificandum. Cap. VI.

NE in Ecclesia, que consecrata sit, nisi Episcopi concessu, ædificijq́; forma ab eodem prescripta, quicquam noui ædificij fiat: non Cappellæ item, non altaria, ut Canonum iure sancitum est.

Quecunque ad Ecclesiarum, Cappellarum, Altarium ædificationem, & ornatum, ad sacrorum indumentorum, uestiumve apparatum, ad omnem sacrorum uasorum suppellectilem, & ad alia eius generis pertinent; ea ædificetur, construantur, & fiant ad prescriptam formam; quæ instructionibus Cardinalis Borromei, eo nomine ad communem Prouinciæ usum, confectis, exprimitur. Id uerò omne seruetur, quantum per facultates præstari licet; nisi aliquando Episcopus aliqua de causa aliter censuerit.

De ædibus laicorum, & precipuè sordiolis etiam ecclesiasticorum hærentibus Ecclesiæ parietibus nunc, & in posterum quid fiendum. Cap. VII.

SI quæ ædes, ædificiave cuiusuis generis à laicis constructa sunt, que vel Ecclesie, uel Oratorij, parietibus continentia, innixaq; hereant; qua au-

ctoritate,

ctoritate, quoque iure ædificata sint, cognoscat Episcopus: idq; sibi ostendi ab eis iubeat, qui ędificarint, ædificari ve curarint: Si quæ autem iure ædificata non demonstrarint, ea asportari, amoueri, dirui ve mandet; nisi Ecclesiæ, cui continentia hærent, vsui, dominorum consensu, attribuenda potius censeat.

Sin autem iure constructa sunt, eaq; ædificia, aut stabula, aut loca sordido vsui accommodata, addictaue sunt; ea disiectis, & amotis sordibus ad honestiorem vsum conuerti, Episcopus iubeat: hocq; ipsum à Parochis item, & alijs pręstari mandet, etiam in ædibus Ecclesiasticis.

Neque in posterum à laicis ita ædificari, aut ædificata ad sordidum vsum à quibusuis adhiberi Episcopus permittat.

In atrio verò Ecclesiæ ullo modo ędificari à laicis nè permittat, ut canonum iure interdictum est.

Noua Ecclesia, qualiter, & cum licentia sit ædificanda. Cap. VIII.

N*Oua Ecclesia nè ædificetur inconsulto Episcopo, & scripta facultate ab eo non impetrata; qui præter alia, quæ in nouis eiusmodi ædificationibus requiruntur, videat in primis diligenter, an situs decẽs, honestusve sit; an capax populi; an item disiunctus ab ædibus, ut possit circundari; curetq; omnino ita illam ædificari, ut in omnibus, & per omnia seruentur tradita, à Sanctæ memoria Cardinale Borromeo in Concilio Quarto, & in libello de fabrica Ecclesiastica, in quo omnia, quæ ad Ecclesiam ædificandam pertinent, luculenter tractat.*

CAP. IX.

C*Appellarum, & Altarium locus, nè in vlla quauis Ecclesia, quouis nomine, cuiquam, absque Episcopi auctoritate, detur.*

Quæ Altaria amouenda sint. Cap. X.

A*Ltaria omnia amoueantur, quę subter suggestum, aut organum extructa sunt; aut columnæ pilæve hęrentia; aut aduersa altari maiori; aut Ecclesię ianuis nimis propinqua; aut aliâs quauis ratione incommoda, aut periculosa, Episcopi iudicio, sunt.*

Prædictorum altarium, emolumenta ad alia altaria transferenda. Cap. IX.

O*Blationes autem, & onera, emolumenta ve, & iura altarium, quę amouebuntur, ad alia altaria eiusdem Episcopi sententia; transferantur.*

Vnde iam amota fuerunt vt supra, nè denuo ibi permittantur altaria. Cap. XII.

NEC verò deinceps, in eiusmodi locis, vlla quauis causa, altaria construi Episcopus permittat: neque alio modo liceat.

Quomodo mensæ Petra sacrata est inserenda. Cap. XIII.

PEtra sacrata ita mensæ altaris inseratur, vt nullum offensionis calicis periculum adeatur: tactu tamen digiti possit dignosci.

Vnum quodq; altare sua requisita habeat. Cap. XIIII.

HAbeat vnumquodq; altare propria indumenta, ac ornamenta, & supellectilem omnem, tum ad eius cultum, & vsum; tum ad missæ sacrificium in eo religiosè, decoreq; peragendum.

Vnusquisq; de debita sui altaris suppellectili, & alijs prouideat. Cap. XV.

NEc verò quisquam etiam Canonicus, aut alius maiori gradu, dignitateve in Ecclesia ulla præditus, excusetur, quominus altare suum, capellamve, quam obtinet, instruat, ornetq;, ac propriam illis indumentorum, & reliquam omnem suppellectilem comparet, ad idem præscriptum; etiam si in eadem ecclesia sit altare, in qua ipse canonicatum, aut dignitatem obtinet; aut etiam eidem canonicatui, uel dignitati, eiusve præbendæ, vnionis iure, uel alio quouis, annexa sit capella, vel altare illud.

Episcopus qualiter, vt capellæ, & altaria construantur, & eis prouideatur, ad quos spectat, ratione redditus, vel aliter compellat. Cap. XVI.

AD capellas, & altaria construenda, uel ornanda, uel reconcinnanda, uel alijs rebus, tum suppellectili etiam opportuna instruenda, ex præscripto instructionum fabricæ, si redditus, debiti ministerij, & aliarum rerũ necessariam impensam superabunt; Episcopus totum illud, quod super est, aut partem, arbitratu suo, transferrat; nisi aut alij sint, qui iure debeant hęc omnia præstare; aut alia, Episcopi iudicio, opportunior ratio videatur, unde id fiat, quam ipse iniri iubeat; atque ut id efficiatur, quod pręscriptum est, omni iuris ratione eos, qui debent, compellat.

Vbi redditus pro necessarijs prædictorum non sufficiant, quomodo seruitia suspendantur, ut prouideatur. Cap. XVII.

SI verò alia ratione id præstari, aut absolui, ac perfici posse Episcopus non viderit; subtrahat interea per aliquod tẽpus, aliqua ex parte, uel etiã,

si opus erit, totum seruitium, redditum verò, vel pecuniam seruitio attributam impensæ applicet, quæ necessaria est ad illud seruitium, religiosè, decoreq; explendum.

Episcopus qualiter librum, in quo omnia suæ diœcesis altaria, eorumq; tituli, emolumenta, iura, & onera sint descripta, perpetuò habeat. Cap. XVIII.

EPiscopali cura diligenter cauendum est, vt cùm altarium, onerum, iuriumq; ad ea pertinentium, tum etiam titulorum, qui interdum plures vni solùm altari attribuuntur, memoriæ consultum sit perpetuò: Ea enim, quemadmodum sæpè euenisse compertum est, & breui, & facilè perirent, non solùm quia ob uarias causas illa aliquando amouentur; transferunturve; verùm quoniam ob accessiones, diminutionesq; ijs aliquando factas, onera etiam eisdem adiuncta, nonnunquam commutantur, & crebrò item de ijs ipsis oneribus ab Episcopo interdum ob alias causas, etiam ex decreto Tridentino statuitur, decerniturve.

Quamobrem Episcopus librum, eumq; certum, ac perpetuum confici, illumq; in Archiuio Episcopali, diligenter asseruari mandet. Quo in libro, anni spatio, altarium omnium, quæ in singulis vrbis, & diœcesis Ecclesijs, iurisdictioni suæ, aut uisitationi, etiam si quouis modo illa aliàs exemptæ sint, subiectis, collocata sunt, tituli, & emolumenta item, iura, onera, si quæ habent, sigillatim ordine, recteq; describantur.

Altaria, nedum translata, sed quæ transferentur, & illorum tituli, iura, & onera qualiter vtsupra describenda. Cap. XIX.

ALtaria præterea omnia, & singula notentur, non solùm quæ, uel ex hominum memoria, uel ex alijs monimentis, scriptisve ad illa, ipsa iam aliàs translata esse, cognosci aliquo modo potest; verùm etiam, quæ in posterum, quauis de causa, eodem transferuntur, descriptis pariter illorum titulis, iuribus, atq; oneribus.

Item quod emolumenti, & oneris accesserit, annotetur. Cap. XX.

TVM etiam accuratè suo loco notetur, si quid deinceps emolumenti, aut oneris ex legato, aliove nomine accesserit.

Item illorum onerum commutatio, diminutioq; describatur. Cap. XXI.

RVrsus onerum commutationes, diminutionesve, si quæ fient, nominatim describantur; ac deniq; quęcumq; de ijs ipsis, ob missarum numerum, obq; eleemosynarum tenuitatem, etiam ex decreto Tridentino ab Episcopis, alijsve decerni, statuiq; contigerit.

Itidem-

Itidemque onera piorum legatorum. Cap. XXII.

T*VM prætereа certi illi dies, quibus eo Tridentino decreto, ob illam causam commemoratio pro mortuis facienda est, qui eo nomine pia legata reliquerunt.*

Prædictorum onerum tabella qualiter habenda. Cap. XXIII.

O*Nera verò hoc libro notata, singula in tabellam referantur; quæ ex decreto prouinciali de Ecclesiarum oneribus, in vniuscuiusque Ecclesiæ, illa habentis, sacristia affigi debet.*

Idemque pro extruendis altaribus seruetur, quorum extructio qualiter denuntietur. Cap. XXIIII.

H*OC ipso libro altaria etiam singula, quæ ex concessa ab Episcopo facultate in posterum extruentur, cum suis titulis, iuribus, emolumentis, atq; oneribus accuratè describantur; facultate etiam illa in eum ipsum librum relata: Ideoq; qui ita extruxerit, & rector ecclesiæ Cancellario Episcopali, mensis spatio, ædificationem iam absolutam denuntiet.*

Animalia quando altaribus non appendenda. Cap. XXV.

N*E animalia, pisces grandiores, eorumve membra in ecclesijs appendantur; nisi quæ voti, aut piæ significationis causa, Episcopus permittenda censuerit.*

Altaria qualiter tela cerata contegantur. Cap. XXVI.

C*Onsecratæ altarium mensa tota, licèt aliqua ex parte lateritia sint, tela cerata ita contegantur, vt facilè à mensa, tela non possit amoueri.*

Altaria quando, & qualiter contegenda, pallioque & alijs munienda, & ornanda. Cap. XXVII.

C*VM Ecclesiæ fores patent; tum altaria singula, & mappis tribus mundis, vna oblonga, quæ ad imam eorum partem pertingat, duabusq; reliquis breuioribus vestita sint; ita ut gradus etiam ille ligneus, super altari à tergo collocatus, ab indumento nudus non sit, sed mappa munda totus sternatur; & pallio item coloris, quoad eius fieri potest, pro festi diei, feriæve ratione decenter eadem ornata; ac tela viridi, nè mappæ puluere, aliave sordè inquinentur, constrata, & prætereа Cruce in medio collocata, & candelabris duobus instructa, atque ornata semper sint. Idq; quotidie in Ecclesijs, quæ frequentantur, in cæteris verò ecclesijs, festis saltem diebus.*

Qualiter tabella secreta tenenda, & recondenda. Cap. XXVIII.

TAbella secretorum in vnoquoque altari sit item; ea tamen ratione, vt peracta missa, non erecta sit, sed depressa sub tela, mappave recondatur.

Oratoria, in quibus sacrum non fit, quomodo sine altari, occlusa, & vbi habenda sunt. Cap. XXIX.

ORatoria, ubi missæ sacrificium non fit, in vijs, & eiusmodi locis posita, altare nullum omnino habeant.

Valuis, & claue ab ostio muniantur: Quæ clauis à parocho custodiatur, intra cuius parochiæ fines posita illa sunt.

Extruantur non in campis, sed in via publica; ut iter facientes, eorum locorum prospectu piè commoti, paululum præcando consistant.

Quæ oratoria si ita angusta sunt, ut ne ostij quidem ualuas, intus patentes, capiant; cancellis ligneis à parte anteriori sepiantur.

Sacræ imagines, qualiter in dictis oratorijs, & vt intro inspici possint pingantur. Cap. XXX.

ET quoniam sacræ imagines, quę in exteriori pariete oratorij exprimi solent, cum ita expositæ sint, luto, sordeve inquinari, vel indecentius, iniuriosiusq́, tractari possint; nè extrinsecus in ipsis oratorij parietibus pingantur; aut alio modo exprimantur; nisi edito loco fiant, vbi ab omni labe integræ conseruentur. In ipsis uerò oratorijs intus aliqua omnino sacra imago sit.

Quorum oratoriorum ostium, si è solido assere constabit, nec verò cancellis erit compactum, fenestella in eo, ac duæ præterea, in pariete anteriori, scilicet, ab utraq; ostij parte fiut, clathris ligneis saltem munitæ, vt intro à prętereuntibus possit sacra ipsa imago inspici, ac ueneratione coli.

Quæ pilæ cum sacra imagine; vel Cruce in vijs proponendæ, & propositæ conseruandæ. Cap. XXXI.

PIlæ quędam structiles, in uijs publicis constructæ, cum sancta aliqua imagine, uel Cruce, edito loco picta, aliove modo expreßa, à superiori parte tectæ conseruentur, nè corruant.

Curreturq́, item, vt aliæ eiusmodi pilæ ad hominum pietatem excitandam, certis congruis locis ædificentur.

Pro necessaria instauratione: Ecclesiarum etiam ordinis Hierosolymitani redditus qualiter sequestrandi. Cap. XXXII.

QVæ Ecclesiæ necesse est restituantur, atque instaurentur; earum omnis census parsve huic sumptui necessaria, etiam si equitibus ordinis

Hierosolymitani obueniret, ab Episcopo, sequestri nomine apud uirum bonum deponi iubeatur; qui in illarum instaurationem, eiusdem iussu, erogetur.

Ecclesiæ, oratoriaque; quibus nulli sunt redditus, qua via instaurentur. Cap. XXXIII.

QVæ verò labentes, propeq; cadentes, nullum censum habent, unde restituantur, ciuitatis, municipij, locive, ubi sitæ sunt, impensis instaurentur Episcopi cohortatione diligenti. Id omne de oratorijs etiam constitutum sit.

Materia, & pecuniæ ex ea Ecclesiæ profanatæ in quos vsus de licentia conuertatur. Cap. XXXIIII.

LApides, cæmenta, tigna, omnisq; materia Ecclesiæ dirutæ, profanatæve, ad usum quoq; profanum, non sordidum tamen auerti, adhiberiq; arbitratu Episcopi, liceat. Pecunia verò, quæ inde colligetur, illius etiam indicio, in sumptus Ecclesiæ vtiles conferatur. Vid. sup. eo. c. 3.

Missarum munus, cemeterijque ossa ecclesiæ profanatæ, qualiter, & cuius expensis transferenda, & sub eius titulo altare extruendum. Cap. XXXV.

MISSARVM autem munus, quod in ea iam diruta præstandum erat, nisi Episcopus ad aliam potius legitima facultate transferre censuerit, ad Ecclesiam primariam, quam matricem uocant, transferatur; ubi illius, ad quem profanatæ Ecclesiæ census peruenit, impensis, altare sancti, sanctæve nomine extruatur, cuius titulo, quę profanata est, nuncupabatur.

Illius porrò cæmeterium ad eandem Ecclesiam transferatur, ad eundemq; locum ossa mortuorum asportentur.

Vbi erigendæ veniant, qualiter etiam infra parochias regularium, nouæ parochiæ erigantur. Cap. XXXVI. Sess. 21. c. 4. de refor.

QVibus locis, ex Conc. Tridentini pręscripto parochias nouas institui, erigive liceat; Episcopus etiam in Parochijs, quæ regularium quouis modo sunt, illas constituat, certa fructuum portione attributa, ad præscriptum Constitutionis Pij V. Pontificis. Subdat. calē. 9. Noueb. 1597. in Bull. nu. 46.

Vt parochialium, rectorumq; necessitati succurratur, qui, & qualiter compellendi. Cap. XXXVII.

CVm Ecclesiæ alicuius parochialis, eiusq; Rectoris necessitati Episcopus primitiarum, decimarumq; assignatione, aut Parochialium symbolis, collectisve prouidendū esse ex decreto Tridentino censuerit, ad id pre- Sess. 24. c. 13. de refor.

standum illos, ex eiusdem Tridentini, & prouincialis decreti præscripto, compellat; propositis, arbitratu suo, pœnis, & censuris, atque etiam interdicto generali; præsertim vbi ipsi parochiales id præstare promiserint, spoponderintve.

Cap. XXXVIII.

C*VRET Episcopus, vt in vno quoque altari, in quo Missa celebranda est, crux adsit.*

DE IMMVNITATE ECCLEsiarum. Tit. XXXII.

Qualiter pro diuinis officijs campanæ pulsandæ, & ad illa progrediendum priusque orandum, & continuò in sacristia debitas vestes induendum.

Cap. I.

C*VM in ecclesiam ad diuina officia diurna, vel nocturna conueniendum erit, id campanæ sono significetur; ea interposita mora, qua omnes facilè possint conuenire.*

Signo audito, qui dignitates in Ecclesia, etiam si præfecti sint, personatusve, aut canonicatus habent, cæteriq; omnes, qui interesse debent, præparent se ad diuinas laudes; & maturè ad Ecclesiam progrediantur.

Ingressi in ecclesiam, factisq; ad sacrosanctam Eucharistiam, vel ubi ea non seruatur, ad altare maius precibus, rectà in sacristiam proficiscantur.

Quo loco, retenta talari ueste, superpelliceum assumant, & reliquum vestitum ad sacrum munus necessarium; quod, ut seruos Dei decet, tacitè, & modestè faciant.

Qualiter ad chorum accedatur, officiaque inchoentur, negligentesve puniantur. Cap. II.

I*N ingressu chori ad matutinum, & alias horas, & diuina officia, is ordo seruetur.*

Vt paulò post vltimum campanæ signum ad rem diuinam faciendam, uniuersis in sacristia paratis, pulsetur paruula campana, qua egressus Sacerdotum ad missas celebrandas significari solet; vt omnes, qui in Ecclesia, uel circum eam sunt, diuini officij celebrationem instare intelligant.

Postea omnes, de sacristia ordine procedentes exeant.

Et ubi se ad altare humiliter inclinarint, suum quisq; locū in choro adeat.

Ibi flexis genibus, & submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Deinde dato signo, uel pronunciato, Pater noster: *per Hebdomadarium ad initium officij omnes surgant, & officium inchoetur.*

Qui uerò in Ecclesia, uel circum eam, aut in sacristia fuerit, & eo ordine chorum ingredi neglexerit, dimidia parte distributionum illius horæ priuetur; nisi aliqua de causa, quę ei, qui choro præsidet, uel ordinario probetur, impeditus fuerit.

Si quis ausus fuerit inchoare officium priusquam eo ordine in chorum conuenerint; & distributionem illius horæ amittat, & grauiori etiam pœna ab Episcopo plectatur.

Si quis autem, alijs in choro iam consistentibus aduenerit, idem institutum seruet, & in sacristia, & in choro.

Si quis non uenerit ad matutinum, ante finem capituli de Beata Maria Virgine, cum de ipsa officium celebratur, alioqui ante finem Psalmi, Venite exultemus: *in alijs etiam horis, ante finem primi Psalmi; pro absente habeatur, illiusq́; horæ distributione careat.*

In Missa verò, nisi venerit ante finem ultimi Kyrie eleyson: *eandem negligentiæ pœnam subeat.*

Si quis, cum possit initio officij, vel supplicationum conuenire, aduentum suum in extremum à nobis præfiniti temporis punctum, de industria distulerit; absentis loco habeatur.

In Ecclesia, dum celebrantur diuina, à quibus cauendum, aliàs puniendi, vel Episcopo deferendi. Cap. III.

IN Ecclesia, præsertim cùm diuina celebrantur officia, vel uerbum Dei prædicatur, nemo hęc audeat:

[1] *Deambulare, nugari, circulos habere, negotijs operam dare.*

Cum mulieribus, de quibus suspicio esse possit, colloqui.

Altaribus, fontibus baptismi, vel aquę benedictæ adhærere.

In limine, aut ante fores immorari.

Auersus ab Eucharistiæ Sacramento irreuerenter sedere, aut cum in missa sustollitur, stare.

Aut quouis modo diuina officia perturbare.

Aut irreuerenter in Ecclesia versari.

Nè Clericus, aut alius quiuis in Ecclesijs, earumve cœmeterio, atrio, vestibulo, aut porticu, foribusve quidquam venale proponat; nè ad usum quidem sacrificij, uel Ecclesiæ futurum.

Nemini cum uenaticis canibus, uel uolucribus in Ecclesiam ingredi liceat, neque hastam, uel sclopetos, balistas, aliave eiusdem generis in eam inferre.

Nè mendici eleemosynæ causa in Ecclesijs vagentur, sed extra ianuam consistant.

Vid. in Concil. Parisien. sub Gregor. 4. lib. 2. c. 12. incip. Multi Ecclesiã ingressi. Tom. 3.

Concil. Aureliã. 3. c. 28. incip. De missis. Tom. 2.

Qui in horum aliquo deliquerit, à Rectore per se, uel per alium ecclesiæ ministrum moneatur: nisi paruerit, ab Ecclesia expellatur; si id commodè fieri non possit, ad Episcopum deferatur, qui in eum, suo arbitratu, animaduertat: qui etiam Rectorum, & aliorum Ecclesiæ Ministrorum huius officij negligentiam coerceat, ad præscriptum bullæ Pij Quinti.

In Ecclesijs nè pernoctetur per rectores claudantur.
Cap. IIII.

RECTOR *cuiusuis Ecclesiæ, pernoctationes, aut nocturnas vigilias in ea post hac nemini permittat; sed sub noctis horam ecclesiarum fores claudat.*

Neque vllo pacto quemquam præter Sacerdotes admittat; nisi nocte Natalis Christi Domini, cum matutinum, & missa celebrantur.

Neve patiatur, si fieri possit, populum ad eas excubare.

Qui contra fecerit, Episcopi arbitratu puniatur.

Pro confugientibus ad Ecclesiam, quando Episcopus consulatur, immunitasq; Ecclesiastica seruetur, sacrisq; vestibus, & campanis non vtatur. Cap. V.

SICVT *Ecclesiastica immunitas, Dei præcepto, & Canonicis sanctionibus constituta, quamdiligentissimè custodienda est; neque permittendum, vt confugientibus ad Ecclesias, & loca sacra, aliqua vis contra sacros Canones inferatur; ita summoperè cauendum, nè facinorosi, nisi necessariò ad ea, quasi ad asylum, in sacrarum constitutionum fraudem se recipiant.*

Mandamus igitur omnibus, & singulis clericis, proposita pœna excommunicationis, uel alijs arbitrio Episcopi; ut, quoties ab aliquo exule, damnato, uel criminoso, qui in loco libero sit, postuletur, ut illum in eorum ecclesijs, uel domibus recipiant, omnino antequam assentiant, Ordinarium consulant; & quidquid ille tali in re censuerit, faciant.

Quòd si, clericis minimè præmonitis, tales personæ ad huiusmodi loca venerint, ijdem Clerici eiusdem pœnæ periculo, Episcopum quamprimum certiorem faciant; vt, quidquid ab eo hac in re decretum fuerit, seruent.

Ipse autem Episcopus de his commonefactus, considerata personarum, locorum, & temporis conditione, ac facti qualitate, decernet, quod Ecclesiæ immunitati, sacrorum locorum honestati, & Canonum menti consentaneum iudicabit: ita tamen, vt ecclesiastica immunitas nulla ex parte violetur.

¶ *Nè occisorum cadauera à iudicibus, uel Notarijs maleficiorum in ecclesijs vllo modo inspiciantur; sed eò illata exportentur: & huiuscemodi inquisitiones, & omnia quæ ad cædis cognitionem pertinent, à Sacris locis reijciantur.*

¶ *Nemo*

§. *Nemo vasa, vestes, uel alia ornamenta, sacris addicta, aut omnino quidquam ex sacra suppellectili profanis hominibus, aut ad profanum usum commodare audeant: qui ita commodarit, grauiter arbitrio Ordinarij puniatur.*

§. *Sacræ campanæ vsum, qui ad fideles præmonendos, ut ad diuina, conueniant officia, est introductus, indignum est, ad conuocandos homines ad spectacula suppliciorum adhiberi.*

Personarum, bonorumque Ecclesiasticorum immunitas magistratibus commendatur. Cap. VI.

O*Mnes verò Ecclesiasticas personas, & eorum bona, libertatem, commoda, & iura omnia Magistratibus summopere commendamus; admonentes Ecclesiasticam immunitatem, siue ad hominum vitam, siue ad bonorum possessionem, fructusq; pertineat; Dei ordinatione, summorum Pontificum decretis, & Sanctorum Conciliorum auctoritate tributam, nulla ratione uiolandam esse.*

Pro immunitate Ecclesiastica Magistratus, quæ cauere, & præstare debeant. Cap. VII.

N*Eque enim Principes, & Magistratus res Ecclesiasticas attentare, neque sacros, & religiosos homines ad suum iudicium, potestatemq; reuocare; neque Deo addictis bonis manum inijcere, aut ullum onus imponere, debent. Immo uerò meminisse oportet, quas à Deo facultates consequuti sunt, eas ad ipsius Dei gloriam, & honorem, hominumq; sacrorum salutem, & incolumitatem conferendas esse; qui pro eorum quiete, ac fœlicitate Deo preces assiduè faciunt.*

Vid. const. Mar. 5. Cal. Febr. Pontificatus illius anno. 11. in Bull. nu. 5. fol. 62. Leon. 10. Cal. Iun. 1515. in Bull. nu. 12. fol. 195. Grego. XIII. in Cœna Domini. 1584. in Bull. nu. 92. fol. 1330.

Pro templorum, processionumque ornatu, obscœnorum Ethnicorumq; figuræ ne adhibeantur. Cap. VIII.

C*Um Christianæ pietatis rationi illud alienum sit, ad ornatum templorum adhiberi ea, quæ non modò religionem non excitant, sed intuentium mentes facilè alliciant in fœdas, turpesq; cogitationes: id propterea, ne quis ad illa ornanda peristromatis, aulæisq; vtatur, quæ obscœnis figuris intexta sint: neque item pictas imagines, & signa adhibeat, quæ uel Ethnicorum hominum, uel aliarum rerum, loci sanctitati repugnantium, formam, ac speciem præferant. In omni præterea publicarum supplicationum, processionumve apparatu, quæ obscœnarum rerum speciem ostendunt, ea ne adhibeantur.*

Altarium indumenta ad alium quemuis vsum non adhibeantur. Cap. IX.

Q*Væ pallia, aliaq; sacra indumenta Altarium vsui, ornatui addicta sunt ea ad funeris exequiarumq; pompam, aut ad sedis Episcopi, alteriusve*

Dur3. in rat. diui. offic. lib.

hominum

...c.3.nu. 17. & sequen.

hominis Ecclesiastici, uel laici quauis dignitate præditi apparatum, aut aliarum rerum, quæ profanæ sit, vsum, siue ornamentum, ne adhibeantur.

Quæ in Ecclesia congregationes, & parlamenta non habenda, contumacesque qualiter Episcopus puniat: & etiam regulares grauissimè corripiat.

Cap. X.

NE in Ecclesia laici homines de rebus profanis, aut de ijs, quæ ad ipsam Ecclesiam non pertinent, congregationes, concilia, vel quæ parlamenta publica dicunt, habeant.

Trid. Cõcil. Sess. 22. in decreto, de obseruã. in celeb. missæ, vers. Ab ecclesijs vero. Pij. V. const. Cal. April. 1566. inter illius Bul. nu. 5. in 2. Tom. Bul. fol. 925.

Quæ uerò Lugdunensi concilio, olim à Gregorio Decimo, & nuper à Pio quinto ad tollenda in ipsis Ecclesijs colloquia, congressus, deambulationes, & ad earum cultum sancita sunt; in ijs præstandis Episcopus omnem, vel maximam diligentiam adhibeat; Canonicos verò, Ecclesiarumve Rectores, & alios item, ad quos spectat, in munere, quod ad eam curam attinet, obeundo negligentes, vel contumaces pœnis afficiat, quas illi eadem sanctione subeunt.

Si quos præterea in ijs ipsis exequendis regulares negligentes esse animaduerterit, illos, ad eiusdem Pontificis in eadem Bulla præscriptum, grauissimè corripiat.

In ædibus rectorum habitantes, & licentia laici, ne saltent, aut spectacula agant. Cap. X I.

IN quibus Ecclesiarum ædibus ad Rectoris vsum, & domicilium constitutis, & laici præterea, facultate impetrata, habitant; in ijs, ne propter nuptias quidem, saltetur, neve comediæ, aut spectacula agantur.

Quæ tantùm sedilia in Ecclesiis, de consensuque Episcopi admittantur. Cap. X I I.

VT & Ecclesiarum nitori consulatur, & strepitibus, ac rixis, quæ ex sedium muliebrium, quas bradellas vocant, in Ecclesiis collocatarum situ existere sæpe solent, occurratur; vtq; simul in ijs Ecclesijs, quæ præsertim angustæ admodum sunt, populorum frequentiæ spatium maius detur, eæ sedes omnes, Ubi constitutæ sunt, amoueantur: nec uerò in posterum ullæ unquã collocentur. Communes autem aliquas, easq; humiles, simplici fabrili opere confectas, modo, & forma in instructionum libro præscripta, collocari, constituiq; liceat, concessu Episcopi.

Prædictæ sedes communes quorum sumptibus fiant.

Cap. X I I I.

AEque sedes communes, aut confratriarum, quæ in Ecclesijs constitutæ sunt, sumptibus, aut pecunia à populo contributa, fieri poterunt, aut alia quauis ratione, quæ Episcopo potior videbitur.

Ne

Ne sacri parietes fœdentur qualiter prouidendum.
Cap. XIIII.

ADbibeatur item diligentia, & graui pœna mulctaq; agatur, ut & Ecclesiæ, & oratorij, & cæmeterij parietes ab vrina, alijsve cuiusuis generis sordibus, mundi conseruentur.

Arbores, ne Ecclesiis, oratoriisve officiant, excidendi.
Cap. XV.

ARbores, stirpes, aliaq; eiusmodi arbusta, ab ecclesijs, et oratorijs quibusuis remota sint; ut ne radices dilatatę parietibus officiant; aut rami diffusi tecta operiant, vnde detrimentum ipsis tectis existat. Si qui verò rami eiusmodi tectis iam officiunt, amputentur omnino.

Parietibus sacris adhærentia, quæ euellenda. Cap. XVI.

VItes prętereà, bederæ, aliæq; id generis berbæ, quæ succrescentes exterioribus Ecclesiarum, aut oratoriorum parietibus adbærent, prorsus conuellantur.

Qualiter parietes ipsi ab aliis mundi custodiantur.
Cap. XVII.

ARubis prætereà, & spinis, & alijs id generis, quæ adnasci solent extrinsecus, ijdem parietes mundi, & à cæmentorum item, lapidumq; congestu remoti, custodiantur.

Quæ arbores in cœmeteriis non habendæ. Cap. XVIII.

EX cæmeterijs porrò uites, arboresq; frugiferę omnino conuellantur, atq; excidantur.

Neque in posterum in bis sacris locis quicquam conferatur; nec verò feratur.

Quicquid male olet, & inhonestum, ab Ecclesiarum confinibus abiiciatur. Cap. XIX.

NE in earum fines res vlla abijciatur, cuius grauis, malusve odor sit; aut aliquid quicquam sacris ijs locis inbonestè fiat.

Stabula, lignorumq; & aliorum strues, ac quæcunque Ecclesijs indecentia ne permittantur. Cap. XX.

STabula etiam armentorum, & cuiusuis generis animalium inde procul sint.

In ijsdem ne lignorum strues fiat; ne ligna congerantur; ne cæmentorum, lapidumve aceruus sit: nec deniq; quicquam loci illius decori, nitorive, ac religioni sanctitative repugnans.

Quæ schedulæ parietibus sacris non affigendæ. Cap. X X I.

NE ædium, agrorum, rerumq́; aliarum eiusmodi, quæ vel locandæ, vel uendendę proponi, aut proscribi publicè solent; neve omnino rei cuiusquam profanæ schedulæ, scriptave ullis Ecclesiarum, oratoriorumve, aut cæmeteriorum foribus, ualuis, parietibusq́;, aut in quouis sacro loco, in posterum affigantur.

Quid venale prope dictos parietes, qualiter non habendum. Cap. X X I I.

NE item res venales in Ecclesiarum, & Oratariorum, cæmeteriorumve parietibus appendantur; neque intra loci spatium, quod aqua sacra aspergitur, cum Ecclesiæ consecratio fit; aut intra stillicidij fines, aliudve loci maius interuallum, Episcopi iudicio præscribendum.

Officinæ, tabernæve, etiam prope dictos parietes qualiter non habendæ. Cap. X X I I I.

NEve item officinę, tabernæve, quouis materię genere, etiam tabulis, asseribusve confecta, uel ipsis parietibus inhærentes, uel in cęmeterijs, sacrisve locis, aut omnino intra illius spatij, aut interualli fines, ullo modo construantur, aut collocentur.

Supra ecclesias, & oratoria, locus vbi quid profanum agatur non tenendus. Cap. XXIIII I.

NE Ecclesiæ, aut cappellę, aut etiam oratorij, in quo missa sacrificium aliquando peragitur, à parte superiori, cænaculum, vel cubiculum, uel omnino locum habeant; ubi aut dormiatur, aut habitetur, ac quicquam profani fiat; Quæ uerò loca iam eiusmodi sunt omnino amoueantur.

Quæ in Ecclesijs, Oratorijs, cæmeterio seruari non possunt; eorumque claues, à nemine laico tenendæ. Cap. X X V.

NE frumentum, milium, hordeum, ullumve tritici, aut leguminumg enus; ne poma item; ne instrumenta, ad prædiorum rusticorum usum comparata; ne cuiusuis generis suppellectilem profanam; vt ab Innocentio I I I. Pontifice, in Concilio Lateranensi sancitum est, ne denique quicquam, à domo Dei alienum, in Ecclesia, etiam non consecrata, aut in Oratorio, aut in cæmeterio recondi, aut asseruari ab ullo quouis homine liceat. Vetitumq́, præterea sit (nisi cum interdum aliter Episcopus faciendum censuerit,) clauem illius ecclesię, aut Oratorij etiam diœcesani, ruralisve, laicis hominibus, pręsertim uerò colonis, uel conductoribus eiusdem ecclesię ædium, uel prędiorum, committi, aut ab illis custodiri, seruarive.

Quæ

Quæ in cœmeterio ne fiant, prohibentur. Cap. XXVI.

NE in cæmeterio frumentum, quasi in arena uentiletur; ne tritura fiat; ne palea, frumenta, fruges expandantur; nec uerò telæ, panniue linei, lixiuio, aquave madefacti, siue alibi ibidem exponantur; neque in eo fœminæ, maresq́, colo quicquam neant, neve suant, aut aliud preterea opus faciant, eorum sacrorum locorum rationi alienum.

Qualiter templa claudenda, & aperienda, & dum patent custodienda. Cap. XXVII.

NE sacris mysterijs dicata, & à Deo electa templa sancta pateant iniquitatibus hominum, quo presertim tempore, peractis diuinis officijs, nemo adest clericus custos; id curet Episcopus, ut Ecclesiæ, & urbanæ, & diœcesanæ, certa pro ratione locorum constituta hora, claudantur, & aperiantur itē. Quod si ob causam aliquando diutius, aut per totum diem eas patere oportet; caueat tamen, efficiatq́, Episcopus, ut quo tempore patentes sint, atque apertæ, custos aliquis Clericus adhibeatur, qui semper adsit; & quæ loco illo sacro indigna sunt, ibi peragi prohibeat.

Qualiter in confinibus Ecclesiarum, rixosi, & armis abutentes puniantur. Cap. XXVIII.

NE quis, ne in atrijs quidem Ecclesiæ confinibus, ne dum in ecclesia, aut cæmeterio rixas, simultates, aliasq́, quasque res, quę offensionem, scandalumve pariant, ullo pacto excitet, neve gladium, ut Concilio Triburiensi sancitum est, armaq́, stringat: aut ijs quemquam aggrediatur. Si quis contrafecerit, postquam spatio, quod ei episcopus prestituerit, monitus, facti sui excusationem, defensionemve iustam nullam attulerit; communione, eiusdē arbitrio, priuetur. Istos apprime damnat. Cōc. Pariſiē. ſuo Gregor. IIII. c. 12. lib. 1. nu. 4. Tomo. 3. vbi latius vide.

Quomodo lusus clamorosi propè Ecclesias prohibentur. Cap. XXIX.

PRo foribus, atriove Ecclesię, presertim quo tempore, sacra, diuinaq́, officia celebrantur, ne pila ludatur; aut aliud quicquam fiat, agaturve, unde strepitus, clamoresve excitantur, quibus diuinæ officiorum preces interturbentur. Qui secus fecerit pœnam, multamve subeat, Episcopi arbitrio.

Vbi ne mulieres infames habitent, parochus prohibeat. Cap. XXX.

ILlud Parochus sedulo agat, ut mulieres, lenocinio, meretricio ve questu infames, ne domicilium habitent, quod uel Ecclesiæ, uel edibus Parochialibus, aut uirorum, mulierumve monasterijs continens sit, aut propè inhæreat.

Confugientibus ad Ecclesiam, eiusque immunitati, & scandalis propterea imminentibus, qualiter prouideatur. Cap. XXXI.

Saepe accidit, sontes homines, qui ad Ecclesiam, sacraue loca, & alia Ecclesiasticę immunitatis iure munita, præsertim, vbi primum crimen patrarint, statim confugiunt; non solùm à satellitibus magistratuum, iudicumve sæcularium, sed à consanguineis etiam, & affinibus eorum, quibus cædes, iniuriave illata est; armatorum quoque hominum collecta manu custodiri, magno cum eo periculo, vt nè grauiora interdum facinora, ac aliquando Ecclesiasticę immunitatis violatio, flagitiaq; turpissima admittantur: Quamobrem, vt ijs ipsis offensionibus, & malis, quæ inde sæpe existunt, occurratur; licere decernimus, iussu Episcopi, ob eam solùm causam, vt cognoscatur, an qui tunc ad Ecclesiam perfugium habuerit, iure vti possit immunitatis Ecclesiasticę, per satellites fori Episcopalis ad carcerem clericalem, uel sæcularem, si eo loco clericalis carceris custodia tuta non est, eiusdem Episcopi iudicio inde abduci; tandiuq; Episcopali nomine custodiri, quoad re perpensa ipse Episcopus deliberet.

Is verò quamprimum deliberationem ineat; siq; libertate, immunitateve Ecclesiastica illum uti, fruive censuerit, ab omni detrimento, omniq; impensa liberum, atque immunem loco restitui statim mandet, vnde abductus est: sin autem secus faciendum duxerit, foro, iudicioq; magistratus sęcularis, prout iuris est, illum relinqui iubeat; ad Canonum, & Conciliorum, aliarumq; Apostolicarum constitutionum præscriptum.

ca. Inter alia, eo. tit. in decreta. vbi nonnulli excipiuntur, qui hac immunitate nō gaudēt, de quibus. vid. pręter alios, Iohan. Mōticell. in prat. cri. Reg. 12. de captura rei. nume. 12.

Interea verò, dum in custodia est, ne cuiquam liceat, de eo quęstiones, examenve instituere; neque adeo contra illius personam quicquam agere, quo præiudicium illi, eiusve causæ afferatur.

Id autem vt ab omnibus inuiolatè seruetur; nec uerò huius decreti nomine, prætextuve quicquam contra immunitatem Ecclesiasticam à iudice, magistratuve sęculari fiat, geraturve; omni diligentissima cautione in eo vtatur Episcopus, censurasq; etiam proponat, arbitratu suo.

Delictum in Ecclesia perpetratum, ab eius beneficiato, qualiter Episcopo denunciandum. Cap. XXXII.

Si quæ delicta in Ecclesia committuntur, parochi, intra cuius parochiæ limites sita est Ecclesia, etiam si illa regularis sit, & exempta, ubi delictum patratum est, officium sit, quamprimum Episcopo, Vicariove litteris saltem significare. Idem de eo Parocho, Capellano, Rectoreve decernitur, in cuius Ecclesia crimen commissum est.

NE CLERICI VEL MONACHI. &c. Tit. XXXIII.

Ne Clerici reorum, dum publicè torquentur ſpectatores, ſed conſolatores ſint. Cap. I.

E cum neces, & cruciamenta, improbis hominibus Magiſtratuum iudicio illata, multitudini ſpectanda promuntur, vllo modo Eccleſiaſtici ordinis Viri interſint; niſi eorum pia opera, conſolandiq́; officium vſui futurum illis ſit, qui ad ſupplicium ducuntur.

Qualiter clerici in laicorum conuentibus canere prohibentur. Cap. II.

Sacerdotem, Clericumq; cuiuſuis ordinis, in canticis, hymnis, pſalmis, cæteriſq; Eccleſiaſtici cultus officij, religioſa modulatione concelebrandis, diuiniſq; laudibus ſanctè conciendis, ita verſari conuenit, ut uoce ſua, ſacris dicata, abuti non debeat ad profanas cantiones, & modulationes, atque ad uoluptarias, delitioſaſq; laicorum oblectationes. Quamobrem caueat, nè in nuptialibus, laicalibuſve conuiuijs, aut menſis, canendo, operam ſuam nauet; ne ullo quidem, uel cognationis, uel amicitiæ, familiaritatis obſequij, alteriuſve rei cauſa; cum præſertim clericalem hominem inter epulas canere, veteri Canone planè interdictum ſit.

Publicis commeſſationibns clerici ne interſint. Cap. III.

Omnis etiam Sacerdos, clericuſve publica conuiuia, & commeſſationes eiuſmodi vitet, quibus ſępe fit, vt contemptui ſit, Eccleſiaſtici miniſterij dignitas.

Concil. Laodi. c. 54. relat. in c. Nõ oportet. de cõſe. d. 5. Cõc. Aquiſgr. c. 83. Cõcil. Cabil. 2. ca 10. Cõc. Laodi. c. 55. Cõc. Aquiſgr. ca. 83. ca. Nullus p̃sbyterorũ. de cõſecr. d. 5. Seſſ. 7. c. 7. de ref. Seſſ. 21. de ref. c. 8. Seſ. 25. de reg. c. 11. vide. Supra de regu. c. 4. Seſſ. 24. c. 7. de refor.

DE CAPPELLIS MONACHORVM Tit. XXXIIII.

Regulares in ſuis parochialibus eadem, prout cæteri rectores ſeculares, præſtent. Cap. I.

RIDENTINI Concilij auctoritate Epiſcopus regulares, ad quos animarum cura, quouis iure pertinet, compellat, ut in Eccleſiis, in quibus animarum cura exercenda eſt, Dominicis, et alijs diebus eodem Concilio præſcriptis, ſacram concionem habeant: doctrinę Chriſtianę pueris rudimenta tradant: tum alia Parochorum munera præſtent.

DE MONIALIBVS. Tit. XXXV.

Sanctimoniales in Ciuitate, & Diœcesi, infrascriptas omnino seruent formulas. Cap. I.

T in monasterijs regularium mulierum, quæ in Religionem Deo se dicarunt, & integra conseruetur vetus disciplina, & si fortaße usquam deprauata est, restituatur, ad eamq́; se se ipsæ conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberius conquiescant, nos has piè, rectéq́; viuendi formulas, partim Concilij Tridentini decretis tr aditas, partim ex Cōcilijs Prouincialibus Mediolanēsibus partim aliunde, & pro ratione horum temporum, ad diœcesis nostræ utilitatem constitutas, ab omnibus in hac Ciuitate, & Diœcesi monialibus seruari omnino iubemus.

Vbi duodecim moniales professæ non existunt quid agendum. Cap. II.

MOnasteria, in quibus duodecim non sunt, quæ professæ velo vtantur, quæq́; eum numerum proprijs fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt; transferre, & cum alijs Monasterijs eiusdem, aut alterius Ordinis, ex facultate cōcessa huic prouinciæ, vnire studeat Episcopus diligenter.

Si verò eiusmodi unio minimè expedire uideatur, Cum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi sinat; adempta omnino illis monialibus facultate recipiendi nouitias, si ita expedire uisum fuerit.

Pena monialium officia, vel honores ambientium. Quæve, iure quanto tempore ad hæc eligantur, electæq́; onus suscipiant. Cap. III.

Officiales monialium non ambiant.

NVlla monialis ambiat, aut ullo quouis modo siue directè, siue indirectè per se, aut per aliam, honores, officiove cuiusuis generis sui monasterij quærat; hac constituta pœna, vt & ipsa, & quæ sibi in ea re fauerint in capitulo per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem: ipsaq́; præterea, si id officium consequuta erit, eo, cæterisq́; muneribus priuetur superioris arbitratu.

Singulæ, propria uoluntate deposita, & ad obtemperandam paratæ, sibiq́; Dei gloriam, & communem monasterij utilitatem tantummodo proponentes, ad honores, & officia eas eligent, quas omni remoto humanitatis affectu, Spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas eße iudicauerint.

Cōc. Tridēt. Sess. 25. De regular. & monial. cap. 7.

Præfecta, quocunque nomine appelletur; ex Tridentini Concilij decreto ne minor quadraginta annis eligatur, quæve in vita honesta laude uixerit octo annis, postquam professa est. Quòd si in eodem Monasterio, non eiusmodi reperiatur, ex alio eiusdem Ordinis deligi possit. Sin autem superiori,

qui

qui electioni praeest, hoc etiam incommodum esse videatur, Episcopo, vel alio superiore consentiente, eligatur ex ijs, quæ in eodem Monasterio triginta annis maiores natu sint: quæ ve annis saltem quinque, post professionem rectè vixerit.

In reliquis constitutiones singulorum ordinum, monasteriorum seruentur.

Huiusmodi Præfecta, & eius Vicaria, Discretæ etiam, quæ alio nomine Matres Concilij vocantur; vbi eæ à capitulo eligi consueuerunt, tacitis suffragijs coram superiore, aut eius ministro eligantur: qui extra Monasterium ad cancellos, siue clathros stet, ex decreto Tridentini Concilij.

Secreta suffragia Concil. Trid. vbi sup ca.6. In c.7. superius citato.

Nequaquam autem ad hęc officia deligi possint; nisi præfecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, vel suffragijs, vel accessu; Vicaria verò, & Discretę pluribus dimidia parte suffragijs creentur.

In quibus monasterijs plures germanę sorores sunt, si earum vna monasterio pręficitur, reliquę sorores, neque Vicarię, neq; Discretę, neque Ianitrices fieri, neq; scribę, aut cellerarię officio fungi possint.

Minora verò officia, veluti ianuę, rotę, sermonibus præpositarum; earumve, quæ nouitias docent, sacristiæ præfectarum; & quæ ijs præsunt; quæ manuum industria se se exercent; illarum præterea, quæ scribæ, aut ratiocinatoris munere funguntur, & quæ ægrotis ministrant, ab eo, qui electioni præest, vnà cum confessore, Præfecta, Vicaria, & discretis, pro earum mentis conscientia, quibus opportunum videbitur, tribuantur. Quo decreto nihil derogatum sit ijs Monasterijs, in quibus ad huiusmodi officia capituli suffragijs moniales deligi solent.

Earum officia, quæ electæ fuerint, sint duorum annorum, aut, in quibus ea esset consuetudo, ad summum trium: Illis cum perfunctæ fuerint, tantundem saltem temporis vacent ab officijs, ad præscriptum constitutionis Gregorij XIII. Superior tamen eas ante tempus, officio præfinitum inde mouere possit, si id malè administrant.

Editæ die 1. Ia. 1583. Pōtific. sui ann. 11. incip. exposcit debitum in Bul. n. 84 f. 1321. Officiū Præfectę.

Quæ delectæ fuerint, quemadmodum earum obedientia, postulat, officia suscipiant; & eorum munera sine recusatione humiliter exequantur. Quæ aliter fecerint sine iusta causa, quæ superiori probata sit, iure suffragijs priuentur; ut neq; ipsæ alias eligere, neq; ab alijs eligi possint, arbitrio superioris.

Quæ à monialium præfecta erunt præstanda. Cap. IIII.

PRæfecta monasterij tanquam communis omnium monialium mater, ipsarum & corporis, & animæ saluti diligentissimè consulat, easq; studiosè admoneat, vt puro corde sint, vitaq; integritatem seruent, & ad perfectionem virtutum omnium contendant. Si quidem quæ religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradum pro viribus peruenire conentur, minus sanè efficiunt, quàm debent, pro vitæ, & ordinis instituto, quod profitentur. Meminerit autem à se reddendum esse rationem iustissimo Iudici erratorum, quæcunque Moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.

In primis verò curet, vt pax, & concordia sororum conseruetur; sublatis

quantum ab ea fieri poterit, omnibus dissidij ac discordiæ causis; vt, quemadmodum debent, vnum corpus, & vnus spiritus in earum sponso Iesu Christo, perfecto charitatis vinculo colligentur.

Studeat etiam, vt singulæ suo munere rectè fungantur; neque vlla alterius officium occupet, nisi auxilij causa: idq; ipsius iussu, & vt omnia ordine perficiantur; inprimisq; vt silentium horis, ac locis præscriptis seruetur, si verò alicuius importunitas, aut re, aut verbo seruarum pace perturbata, charitatem, violarit, acerrimè ab ipsa præfecta, & si opus erit, à superiore etiam monialium puniatur, & eius animi elatio edometur.

Qualiter à Præfecta, eiusque Vicaria moniales non obedientes, vel alia comittentes plectenda; & renitentes per discretas denunciandæ: ac in negotiis, qui requirantur consensus, capitulumque habendum. Item suffragia qualiter danda, & quæ ad dandum admittantur. Cap. V.

HVIC autem Præfectæ, eiusve Vicariæ, quæ illa absente eius vim & locum obtinent, moniales omnes omnino obedientiam, & obseruantiam præstent; quemadmodum earum votum postulat.

Quæ verò eius iussa neglexerit, neq; pœnitentiam sibi impositam adhibere voluerit; aut superbè, & ingiuriosè responderit, non habita eius dignitatis ratione: aut contumaciter discedendo, vel excusando, eā impedierit, quominus illas reprehendat, aut castiget, quæ aliquid commiserint; vt suæ contumaciæ, & insolentiæ graues pœnas pendat; apud superiorem accusetur ab ijs, quas discretas appellauimus, quæ nisi id fecerint, flagella, disciplinæ nomine sibi semel adhibere, & humi cibum capere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis præfecta Monialium conuentum, siue Capitulum habeat, corrigendi causa moniales pro erratis, quæ ipsæ publicè in suorum officiorum munere admiserint; quorum veniam ipsæ spontè, atq; humiliter coram omnibus petant; eisq; pœnitentiam imponendi, aliaq; adhibendi, quæ earum institutis tradita sunt, ad ipsas in humilitate, & sui contemptione continendis, atq; ad virtutes omnes studiosè sectandas.

Caueant autem moniales, nè pœnitentiam sibi à præfecta impositam, pertinaciter recusent; neve superioris temporis delicta, sibi inuicem obijciant. Quæ hoc commiserit, ei hæc sit pœnitentia, vt statim ad singularum monialium pedes terram exosculetur; sibiq; flagella nomine disciplinæ adhibeat.

In negotijs paulò grauioribus præfectæ nihil decernant; nisi scientibus, & consentientibus maiori ex parte discretis, seu matribus concilij.

In ijs verò, quæ maioris sunt deliberationis, præfectæ vniuersum monialium Capitulum conuocent: idq; ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit.

In omnibus autē tacitis suffragijs, caueant moniales, nè suffragij pilas, vel calculos inter se tradant in manus: ijs, quæ id commiserint, ea pœna sit, vt pri-

uatæ

uatæ capitulo, neq; eligere, neq; eligi, suffragio, possint, arbitrio superioris.

Ad suffragia autem de quacunque re ferenda, non admittantur, nisi quæ triennium post missam professionem in Monasterio fuerint commoratæ.

Discretæ, & auscultatrices quot, & quales esse, & agere debeant. Cap. VI.

Discretæ. *Discretæ probitate, & prudentia cæteris monialibus antecellant. Neque sint pauciores quatuor, vbi moniales non plures, non sint quadraginta: quòd si plures sint, saltem sex creentur.*

Auscultrices. *Moniales reliquarum sermonibus audiendis eiusmodi proponantur, quæ ætate matura, & spectata probitate sint. Hæ diligenter, fideliterq́; suo officio fungantur: & ita loquentibus reliquis adsistant, vt quidquid tum intus, tum foris dictum, factumve fuerit, ipsæ audiant, ac studiosè animaduertant: nec enim quidquam aut ita secreto proferri, vt eas lateat; aut, quod indignum sit Dei ancillis, dici, aut fieri, patientur. In quo, si quidquam secus commissum fuerit, earum culpa, vel negligentia grauissima pœna sui superioris arbitrio, puniantur.*

Magistra nouitiarum quam curam habeat, eiusq́ue pœna si se ingesserit. Cap. VII.

Nouitiarum. *Nouitiarum curam sola magistra electa loco, à cæteris monialibus separato habeat: alia præterea nulla.*

Hæc nouitias in timore, ac cultu Dei, & in obseruatione Religionis erudiat: coneturq́; & vita exemplo, quæ nullam habeat ansam reprehensionis, assiduisq́; admonitionibus, ita eas instituere in spiritualis, & sanctæ vitæ ratione; vt progredientes, Deo adiutore, perfectæ eius ancillæ possint euadere.

Quæ autem sibi id temerè assumpserit, vt aliquam ex nouitijs erudiat, ius ei suffragij adimatur; vt neq; eligere, neque eligi possit, quandiu superiori placuerit.

Qualiter monasterium occludatur, clauibus, & apud quas maneant: quandove aperiendum est: moniales aliàs puniendę, à quibus caueant. Cap, VIII.

Portæ. *Ianuæ septorum monasterij die clausæ sint vna saltem claue; quæ ab antiquiore ianitrice custodiatur, ut, cum opus fuerit, aperiri possint. Nequaquam autem aperiantur, nisi duabus ianitricibus præsentibus. At noctu duabus clauibus diuersis claudantur: quarum altera asseruetur à præfecta; altera verò ab eadem ianitrice antiquiore.*

Cum autem ianuæ aliqua necessaria causa aperiuntur, moniales non audeant eò accedere, ut externum quidquam aspiciant; uel cum ullo omnino aut mare, aut fœmina colloquantur. Quæ id causa fuerit, includatur in cellam, vbi tandiu sit, quandiu superiori videbitur: qua pœna etiam plectatur ea, quæ ianuę præposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad superiorem non detulerit; aut etiam grauius puniatur, arbitrio superioris.

Quod ad operas monialium pertinet, quid seruandum.
Cap. IX.

QVO tempore mutantur officia; vna, aut duæ moniales maturæ, ac prudentes, eligantur, quæ præficiantur monialium laboribus.

Hæ ad rotam recipiant, quæ elaboranda sunt; ijsq́; distribuant, quæ ad id opus faciendum sunt idoneæ: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant ijs, quorum sunt, accepta mercede, semper ea præsente quæ rotæ est præposita.

Nulla præterea quidquam, quod elaborandum sit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat: quæ contrafecerit, singulis uicibus sibi flagella disciplinæ nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exercentur.

Laborēt moniales. *Si qua, vel morbo, vel iusta alia causa non impedita, pigritia, vel desidia, aut pertinacia quadam ab huiusmodi laboribus abstinuerit; obsonio priuetur totum id tempus, quo labori non incumberit. In loco item, vbi moniales in laboribus exercentur, lectio quotidie adhibeatur: qua absoluta inter se conferant, quæ audierint; certatimq́; eiectis vitijs, ad virtutes consequendas seipsas cohortentur.*

Curet laborum magistra, nè sermones, aut cantus profani, aut à monialium conditione, & instituto abhorrentes inferantur.

Qualis reddituum administratio, eius ratio, capsaque depositaria sit habenda. Qualiterq́; contrauenientes puniendæ.
Cap. X.

Vid. inf. eo. c. 83. *SCribæ, ac reliquæ: quæ monasterij bona quocunque modo administrant, fideliter, & accuratè eorum rationem præscriptam habeant.*

Singulisq́; tribus mensibus ad capitulum summatim referant rationes accepti, & expensi; Vt omnes, quomodo res monasterij habeant, intelligere possint. Verùm quotannis rationem rerum omnium, quas administrarint, separatim superiori reddant, aut eius Vicario; ac, si fuerint, monasterij curatoribus deputatis. Quæ autem, aut sibi vindicarint, aut perperam perdiderint monasterij bona, superioris arbitratu, acerrimè puniantur.

Vt autem nulla fraudis occasio relinquantur; in singulis monasterijs singulæ capsæ constituantur ad hunc vsum, vt in illis omnis pecunia collocetur; quæ duabus clauibus, ijs inter se diuersis, clausæ sint; quarum altere à præfecta Monasterij, altera à maiori discreta asseruetur. Nec verò capsa aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri possit; nisi, & præfecta, & maior discreta, & scriba monialis, quę eius rationem ineat, interfuerint.

Duabus item clauibus, ijsq́; diuersis, horrei, & eius loci, vbi farina asseruetur, ostia concludantur; quę singulę à singulis matribus, ei officio prępositis, custodiantur: Eę autem semper adsint; cum triticum, vel farina importatur, vel exportatur.

Qualiter non, nisi cum licentia; bona monasterii non distrahantur. Ibidemq; non ædificetur. Infirmarum, nec non defunctarum, quæ cura habeatur. Cap. XI.

PRæfecta, & moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo modo possint; nisi sciente, consentiente, ac præsente Episcopo, aut eius Vicario: seruatis item cæteris, quæ iure seruari debent: aliter contractus irritus, ac nullus sit. Vid. infr. ca. 85. & c. 88.

Neque item ædificare, nisi consentientibus Ordinario, ac ciuibus monasterij curatoribus, qui operam dabunt, vt id quàm minimo sumptu, commodè, ac decenter fiat.

Quæ præpositæ sunt curæ ægrotantium, pias, & misericordes se illis præbeant, quanta maxima possunt, & patientia, & diligentia: ac tales se illis præstent, quales cæteras vellent, si ipsæ ægrotarent.

Aegrotis cibi, & medicamenta opportuna à præfecta, & ab electis ad id ministris ita adhibeantur, vt monasterij facultates tulerint.

Præfecta autem charitatis causa eas quotidie visitet; vt, & solatio sit, & melius ab eis cognoscat, ac curet, quæ ipsis sint necessaria.

Si verò aliqua moritur, confessor cum comite, quem superior approbarit, ingrediatur septa monasterij tunc, cum eius corpus ad sepulturam dandũ fuerit: pieq;, ac celeriter, quod eo tempore persoluendum sit, officio fungantur.

Priusquam puella ad religionem, & nouitia ad professionem admittatur, quæ obseruanda: Admissaque puella qualiter se habeat. Cap. XII.

CVM primùm puellæ ad suscipiendum sacrum habitum offeruntur, monialium præfecta, parentes, vel eos, quorum curæ commissæ sunt, admoneat excommunicationis, quæ proposita est à Sacro Tridentino Concilio ijs, qui suas puellas, vel alienas inuitas eam cogunt suscipere, aut profiteri religionem. Idem ab earum superiore fiat, cum eius consensus requiretur. Puellæ admittendæ. Sess. 25. de Regul. c. 18.

In ijs monasterijs, in quibus moniales pauciores sint quinquaginta, duæ tantùm germanæ sorores, aut tres, quæ sint vnius generis, ac familiæ, recipi possint.

Vbi verò plures sunt quinquaginta monialibus, ibi tres tantummodo sorores, aut quatuor eiusdem familiæ recipi liceat; si ita monialium capitulo videatur.

Præfecta, & moniales, de puella, earum suffragijs ad suscipiendam religionem admittenda, quidquam pollicere, aut capitulum cogere non audeant, priusquam liberè loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id munus delegarit, puella secretò examinata, ac probata, facultatem suscipiendi in eo monasterio religionem scripto consequuta fuerit; consentiente etiam illius monasterij superiore. Concil. Trident. Sess. 25. de Regul. c. 17. vide de ætate c. Puellæ 20. q. 2.

Ab ijs autem omnibus prius diligenter inquiratur de moribus, vita, & æta-

te, quæ maior sit duodecim annis; ac de libera, & pia voluntate puellæ.

Quæ anno, vel aliquo tempore conuenienti, antequam examinetur, & monialium Capitulo admittenda proponatur, propositum Religionis suscipiendæ in eo Monasterio, & Episcopo, & monialibus, earumq; superiori patefecerit, vt interim huiusmodi inquisitio maturè fieri possit. Quo etiam tempore ipsa confessori illius Monasterij, aut, cui Episcopus eiusmodi munus has audiendi commiserit, semel singulis mensibus peccata sua confiteatur; sacrosanctamq; sumat Eucharistiam; ac persæpe moniales in locis collocutionum alloquatur; vt ab eis tum explorari accuratius; tum admoneri melius possit de omnibus, quæcunque illi agenda, & ferenda erunt religionis causa, intra septa monasteriorum; nè vllo vnquam tempore conqueri, & se per inscitiam excusare possit.

De puella admittenda, ad suscipiendam religionem, ac mox etiam nouitia ad professionem, ferantur tacita suffragia; vt singulæ moniales, nullo affectu impeditæ, liberè suæ conscientiæ possint satisfacere.

Nec verò huiusmodi puella ad religionem, ne ve nouitia ad professionem recipiatur; nisi duas ex tribus partibus suffragiorum tulerit.

Puellæ ad religionem admissio aliter facta, quàm præscriptum sit, irrita sit, & nulla.

Præfecta verò, cuius culpa, vel negligentia id factũ fuerit, ab officij administratione submota, velo etiã ad sex menses eo ipso priuata esse intelligatur.

Præfecta autem statim de suffragiorũ exitu superiorem admoneat; vt in librũ, ad huiusmodi vsum institutũ, eius nomẽ, quæ recepta sit, ab eo referatur.

Cum primùm suffragijs Capituli aliqua recepta est, statim omnes vestium delicias, & inanem ornatum deponat; & nigro, vel fusco vestitu, aut albo induatur, ea modestia, & submissione, vt omnes intelligant, eam mundo renunciasse: vt Deo religiosè inseruiat: quo vestitu semper vtatur donec in monasterium introeat; & interea à choreis, & spectaculis inanibus abstineat.

Quæ verò eo modo, quo diximus, recepta fuerit, monialium vestibus in monasterio indui, non possit; nisi sex mensibus, postquam recepta fuerit, idq; concessu Episcopi, & monialium superioris; quibus liberũ sit, vel producere, vel contrahere illud semestre tempus, quemadmodum eis expedire videbitur.

Cum ad religionis habitum puella introducitur, quid agendum, quale ei nomen imponendum. Nouitia denium quid obseruet; & eo nomine quid dari præcipitur, & prohibetur. Cap. XIII.

TVmultus autẽ euitandi causa, deducatur in mane ad Monasteriũ ab intimis propinquis mulieribus, nulla pompa, nulloq; inuitatu aliorũ; & sola introducatur in Ecclesiam interiorem Monasterij: Missaq; audita, & sumpta Cõmunione, cæterisq; solennibus cæremonijs adhibitis, corã reliquis monialibus, à superiore, aut monasterij confessore uestiatur; qui illam adeo graue m, sacrãq; actionẽ aliquo pio sermone prosequatur: quod ẽt in professione seruetur.

Superior

Superior, siue confessor hanc cautionem adhibeat, nè puellæ nouitiæ, nomē gentilium fœminarum imponat, sed sanctarum, quæ ab ecclesia celebrantur. Nomen moniali-um sit sā ctatum.

Quæ puella, postquam monialium uestem suscepit, amplius è monasterij se-ptis exire non possit; nisi fortasse nondum professam pęniteret in monasterium introiße. Si verò semel exierit, nulla illi in posterum facultas redeundi conce datur, absque licentia sedis Apostolicæ.

Nouitiæ causa ante professionem ex decreto Tridentini Concilij nihil mo-nasterio detur, præter id, quod necessarium sit ad uictum, & vestitum eius temporis, quo fuerit in nouitiatu: quod totum representari uolumus, antequā puella in monasterium ingrediatur. Seß. 25. & vlt. de reg. c. 16. vers. sed neque.

Quæ in emittenda profeßione, seruanda erunt; eleemosynaque pro eius sustentatione: qualiter deponenda; & non nisi quo tempore renunciatio bonorum fienda.

Cap. XIIII.

QVoniam ex Tridentini Concilij decreto professio ante decimum sextum annum expletum, & ante annum probationis post susceptum habitū facta, nulla est, nullāq; parit obligationem; curent Episcopus & supe-riores nè nouitia ulla ante illam ętatē, & tempus ad professionē admittatur. Seß. 25. Regul. c. 15. Nouitiæ.

Præfecta autem monasterio triginta ante diebus Episcopo significet, quo tempore nouitia professura sit; ut uel ipse, vel si is abest, impediturve, alius, cui ille id negotij dederit, nouitiæ uoluntatem cognoscat: perspiciatq; an hu-iusmodi conditionibus satisfactum sit, quas monasterij illius, & ordinis regu-la postulat; an item monasterium idoneum: ei deniq; domonstret, quàm grauis ea res sit, quàmve multas res tria illa religionis uota requirant; ut ea ante-quam ad professionem recipiatur, uinculi uim intelligat quo se obstringi uult. Si præfecta id facere neglexerit, eiusdem Tridentini Concilij decreto ab eius officio tamdiu amoueatur, quoad Episcopo videbitur. Concil. Trid. seß. 25. vbi sup. Reg. c. 17. vid. inf. eo. c. 107. Vbi supra. d. ca. 17. in prin.

Nouitia nè examinetur infra septa monasterij, sed extra, in publica eius Monasterij Ecclesia, vt liberè, & fidenter suam voluntatem exponere poßit.

Quod verò professione facta, eleemosinę gratia ad professam sustentan-dam monasterio datur; id quo tempore puella religionis habitum suscipiet, apud virum monialibus, & earum superiori probatum, deponatur; vt nullo impedimento tum monialibus præsto esse poßit.

Nulla autem renuntiatio bonis à nouitia fiat; nisi quemadmodum à Conci lio Tridentino iussum est, facultate ab Episcopo, vel eius Vicario permißa, ad duos proximos menses ante professionem fiat. Seß. 25. & vlt. de Regul. c. 16.

Nesciens officium, ad profeßionem non admitiatur; quæ admissa qualiter notari, & subscribi debeat. Interimq; ne conui-uijs, & bellarijs congaudeant. Cap. XV.

ET quoniam, quæ moniales professione facta, velum susceperunt, quotidie suæ religionis diuinum officium dicere debent, nulla ad professionem ad- Legere sciant.

mittatur, quę congruè legere, & officium dicere nesciat. Id autem experiri debebit is, cuius officium est eas examinandi; qui se pręsente, eam legere iubebit.

Professionis autem, & diei, & anni, quo facta est, in libro ad eum vsum confecto memoria conseruetur, manu eius monialis, quę scribę officio fungitur; adhibita subscriptione eius, quę professa sit, si modò scribere sciuerit; & superioris, qui eam admiserit.

Quo die puella profitetur, vel monialem habitum induit, in foresterijs ędibusq; monialium, ab eius propinquis, & amicis conuiuia nè fiant, neve bellaria dentur.

De diuinis officijs, præcationibus, & lectione monialium.

Qualiter chorum frequentare, diuina officia recitare, & interim, à quibus cauere debeant.

CVm ad sanctimoniales valdè pertineat laudare assiduè Deum Creatorem, conseruatorem, & Redemptorem mundi, eidem gratias agere, & supplicare, vt suam misericordiam omnibus hominibus ad salutẽ impertiat; idcirco moniales omnes die, noctuq; chorum frequentent; sacrisq; officijs distinctè, attenteq; ab ipsis, & voce, & pio animi affectu celebrandis intersint: illis solùm exceptis, quarum pręfecta iusti impedimenti excusationem acceperit.

Adsint autem singulę initio diuinorum officiorum, congruenti sui ordinis vestitu indutę, in suis, ac proprijs locis, & vsque ad finem persistant; nō prius inde discedentes, quàm pręfecta, aut vice eius alia, discessus significationem fecerit; nisi necessitate aliud postulante, id eadem permiserit.

Soni, cantus, qui honesti & spirituales non sint; colloquia etiam, risus; quidquid pręterea indignum est domo Dei, & eius diuina maiestate, cum qua colloquimur in oratione; omnino amoueantur.

Quęcunque autem contra hęc, quę iussa sunt, aliquid fecerit; pręfectę arbitrio, pro modo culpę acriter puniatur.

Quæ oratio mentalis fienda, vbi sacra Eucharistia seruanda. Qualiter lectioni inscribendum; & libri inanes eliminandi.

Cap. XV.

Oratio mẽtalis. *ET quia mentis oratio tantò pręstantior ea, quę solùm ori exprimitur, quantò anima est excellentior corpore; pijs incredibile solatium affert, & fructum, eosq; quotidie nouis cumulat muneribus, in Deum quodam modo conuertens; ideo moniales, & Velatæ & Conuersæ, prҫter horas canonicas, aliasq; orationes, quas ex officio habere debent, quotidie in chorum vniuersæ conuenientes; nisi necessariò impediantur: saltem per horam, mentalem orationem adhibeant: semihora videlicet post matutinum, itemq; post nonam,*

aut completorium; sublatis ad Deum mentibus pijs, & salutaribus rebus contemplandis, præsertim verò, vitã, doctrinamq; Domini Nostri Iesu Christi, atq; eius sancta Mysteria studiosè meditabuntur; Passionem videlicet, mortem, Resurrectionem, Ascensum in Cælum, extremum Aduentum ad iudicium, beatorum gloriam, & damnatorum supplicia; aliaq; eiusmodi, quæ ad Dei gloriam & propriam, proximorumq; salutem pertineant.

Quoniam verò à Tridentina Sancta Synodo prohibetur, nè in choro, vel monasterij septis, sed in Ecclesia publica sanctissimum Christi corpus conseruetur; efficiant superiores, ut eiusmodi decreto, vbique obtemperetur. Seff. 25. & vlt. de Regul. c. 10. versi. Quod veto.

Diebus festis, vt otium à quo mala omnia oriuntur, euitetur; moniales tempus, quod sibi à diuinis officijs, & consuetis orationibus superfuerit; in sacra aliqua lectione consumant, quæ in Dei, & suiipsius cognitionem eas ducat; viamq; monstret perfectionis, & æternæ vitæ. Idq; vel separatim, vel coniunctim faciant, cum huiusmodi lectio suauis, & fructuosa sit animarum oblectatio; vitia coerceat, ad virtutes inflammet, contra autem inanium librorum lectio mentes corrumpat. Quod nè accidat, superior, aut confessor omnes monasterij libros perspiciat, & recognoscat, singulas moniales in virtute obedientiæ suos proferre cogens.

Communis monialium conuictus erit, nihil præcedentiæ, & proprietatis prætendant, Qualiter omnia etiam vestes, nisi ex contagione omittatur, communes habeant; & aliquæ illas curent; supellectilem inquirant, proprietarias puniant, inania eiiciant, & ne aliquid elargiantur. Cap. XVII.

IN omnibus monasterijs, quod ad cibum potum, somnum, vestitum, cęterasq; res attinet, omnes communiter viuant; vt à sacro Tridentino Concilio decretum est: neq; quidquam inter eas differat, aut alia alij pręferatur, aut post habeatur; quemadmodum votum paupertatis postulat: vt tuum, & meum, atq; omnis priuata rerum possessio, & re, & verbo omnino tollatur: omnis etiam superuacaneus & inanis rerum vsus. Neq; vlla sit quę quidquã possideat, aut adhibeat, vt proprium etiam si ad necessitatem concessum sit. Communis vita. c. 2. & c. Ad monasteriũ. de statu monach. Concil. Tri. seff. 25. d Regul. ca. 2. & 2 Proprietas tollẽda.

Omnes itaque monasterij prouentus, cuiuscunque generis sint, eleemosinæ etiam, & quæstus ex laboribus; liuelli prætereà, legata, & bona mobilia, & immobilia quæ testamentorelicta, & quæ donationis, vel alia quauis causa obtinuerint, à singulis monialibus ad communem Monasterij vtilitatem conferantur, præfecta verò pro sua prudentia, & bumanitate ex illis ipsis bonis eius necessitati potissimùm consulat, ad quam pertinerent, nisi obstaret paupertatis votum. Vestes I cõmuni.

Vtq; omnis proprietatis occasio tollatur de monasterijs, confessores, ac præfecta, voti paupertatis accuratius seruandi gratia, monialibus suadere studebunt; vt curent omnes vestes lineas, laneas, vel pelliceas, aut cuiusuis generis in communi loco afferendas: duasq; ex monialibus, quo tempo-

re mutantur officia, ijs excutiendis, purgandis, & farciendis, beneficiendas: quæ etiam sororibus in singulas hebdomadas pro tempore, & ut usus feret eas distribuant, nullaq; uestes apud se habeat, præter eas, quæ ad quotidianum usum sunt necessariæ.

Vestes ægrotãtiũ. *Aegrotarum verò uestes, contagionis nomine suspectæ, separatim custodiantur, aut apud illas ipsius relinquantur.*

Dona, quæ singulis mittuntur ad præfectam adferantur: nec ulla possit illa accipere, aut ad vsum adhibere, nisi sciente, & consentiente præfecta; quæ in id omnino incumbere debet, ut ex monasterio, uitium proprietatis, tanquam multorum malorum causam, euellat, neque cuiquam permittat ut pecuniam apud se habeat.

Contra proprietatem. *Ter autem in singulos annos Præfecta unà cum Discretis, cellas, & suppellectilem singularum monialium diligẽter inquirat; scrutetur, ne ulla quidquã habeat proprij, aut plusquam quantũ ei ad suum usum concessum fuerit.*

c.2.versi. Quod si. d.Sess.25. de Regu. *Quòd, si quæ proprij aliquid temerè deprehensa, aut conuicta fuerit; eo biennio actiua, & passiua voce priuata sit, ex Tridentini Concilij decreto: atque etiam iuxta suæ regulæ, & ordinis constitutiones puniatur; multoq; magis, quæ ex communi, aut ex eo, quod alicuius vsui tributum sit, furtim sibi aliquid vindicauerit.*

Si prætereà speculum, catellas, vnguenta, aut suffimenta; & huiusmodi inanium rerum quidquam apud aliquam repertum fuerit; superior statim, id ex monasterio auferendum, & eam, apud quam inuentum fuerit, acriter puniendam curabit.

Monialis siue velata, siue conuersa sit, eleemosinam dare, largiri, aut vendere osculentas res, Vestes, aut bona cuiusuis generis sint, etiam si ad vsum ei attributa sint, aut etiam legare, omnino non possit. Quæ secus fecerit velum, ei per mensem adimatur; ac ter se verberibus ad disciplinã affligere cogatur.

In quo tamen integrum sit præfectæ concedere facultatem, cui concedi debere iudicarit, aliquid deuotionis, ac religionis causa, vel aliud exiguum elargiendi propinquis, aut benemerentibus.

Ad mensam, quomodo accedant, discumbant, lectiones audiant, & recedant. Quove loco communi occludendæ solę in singulis cellulis semper patentibus, & visitandis dormiant. Cap. XVIII.

Mensa. *AD sonitum minoris campanæ omnes conueniant ad benedictionem mensæ, quam Præfecta, vel Vicaria, vel ipsis absentibus, antiquior Discreta faciat.*

Deinde, loco, & ordine discumbentes, non prius discedant, quàm Deo gratiæ actæ fuerint: quæ non obedierit, vno die obsonio priuetur; ac postremo loco in mensa sedere cogatur.

Mane, & vesperi ad primam, ac secundam mensam aliquis spiritualis liber, qui ad religionem incendat, quotidie legatur, omnibus discumbentibus

cum

cum silentio, attentione audientibus; vt vnà cũ corpore mens etiã recreetur.

Vniuersæ moniales, si fieri possit, vno loco dormiant, ac à Præfecta, aut à Vicaria optimè concluso; cuius claues ab ipsa Præfecta asseruentur. Dormitorium

Singulæ autem in singulis lectis, omnino dormiant, & singulis etiam cellis; si tanta ibi sit copia cellarum, ut omnes capere possint.

Cellæ verò diu noctuq; apertæ sint; vt præfecta in singulas horas inspicere eas possit.

Dato autem signo eundi cubitum, locoq; vbi dormitur, clauso, præfecta, aut eius Vicaria, aut aliqua ex discretis, omnes cellas visitet, vt, an omnes suis dormiant locis, animaduertat.

Collocutionum locus qualiter muniendus. Cap. XIX.

Monialibus nulla quidem nimia diligentia videri debet ad eius thesauri custodiam, cuius causa propinquis, rei familiari, ac terrenis omnibus rebus, curisq; renuntiantes, in septa monasterij se incluserunt. Clausura.

Vt igitur sanctum earum propositum, ea ex parte, quæ diaboli insidijs maximè patet, communiatur; curent superiores, vt ad omnes fenestellas, vbi colloquendum sit, duo ferrei clathri, seu cancelli construantur, qui saltem palmo distent alter ab altero, & inter virgas ferreas quibus singuli cancelli compacti sunt non plus omnino, quàm vncea intersit. Sint autem virgæ ita solidæ vt neque facile frangi, neque flecti possint.

Intimo uerò cancello, quo moniales ad colloquendum accedunt, ferrea lamina appingatur, quæ moueri nequeat: sitq; exiguis foraminibus, ad audiendi tantùm commoditatem perforata; cui lineus pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, instar fenestræ, quæ aperiri possit, cũ erit colloquẽdũ, apponatur. Vid. infra c. 56

In ea lamina fieri possit quadrata fenestellula nouem tantummodo unciarum; cuius clauis à præfecta custodiatur: Neque eam fenestellulam aperire liceat, nisi quo tempore colloquendum sit cũ Episcopo, vel ordinis superioribus; aut cum parentibus, & fratribus monialium, & alijs arcta propinquitate generis coniunctis: aut cum instrumentum aliquod confici, vel sacrum sermonem audiri oporteat.

Loci collocutionum, Ostia quando claudenda, & aperienda. Qualiter prouidendum nè moniales exteriorem, nec alij interiorem ecclesiam introspiciant. Cap. XX.

OSTIA locorum, quæ collocutioni solùm, & intus, & foris, sunt attributa, semper clausa sint: quorum claues sint apud antiquissimam earum monialium, quæ audiendis sermonibus sunt præpositæ: nec, nisi, cum opus sit longiori collocutioni, aperiantur. Cæterùm ianitrix, ex clathrata ianuæ fenestellula, ianua tamen clausa; Rotoriæ; ex rota, respondebunt pulsantibus.

Loca autem intus, & foris collocutioni attributa, cum ibi sint, qui loquantur, semper pateant, vt quinam sint, videri possint.

Ostia, per quæ à septis monasterij in exteriorem Ecclesiam patet aditus;

si quæ ad huc sunt, ad mensem muro obstruantur. Siquid in hoc præfectæ culpa, vel negligentia commissum fuerit; ea; & officio, & velo superioris arbitrio, priuetur, & puniatur, ad præscriptũ Bullæ Gregorij XIII. super hoc editæ.

Bulla edita 3. Cal. Ian. 1572 in Bul inter eiusdẽ Pont. Constit. nu. 13. incipit. Deo sacris. Vid. inf. c 49. & 50.

Omnes fenestræ, & cancelli, & quicunq; locus, per quem moniales externam Ecclesiam introspicere possint, inædificentur, præter fenestram, in qua collocata est rota: & fenestellulam ad solum Sacrosanctæ Eucharistiæ sumendæ vsum constitutam: ac illam fenestram per quam corpus, & sanguinem Domini Nostri Iesu Christi, à Sacerdote celebrante elatum, aspicere possint.

Ea fenestra perpetuò lineo panno contecta sit; qui tantummodo, cum sustollitur Sacrosancta Eucharistia, amoueatur, fenestræ autem ratio sit eiusmodi, ut Sacerdos ex altari moniales intueri nequeat: & fiat ad præscriptum libelli fabricæ Ecclesiasticæ.

Nè ex ædibus virorum monasteria introspiciantur. Propè etiam mulieres, quæ turpiter degunt, & alia agi prohibentur. Cap. XXI.

Inf. eo. c. 59.

CVrent Episcopus, & alij superiores, nè è vicinorum ædibus, quicunque illi sint, monasteria inspiciantur: maximè verò si fratrum cuiusuis ordinis, aut præsbyterorum ædes illis immineant: quo casu parietes altius tolli, & nouos ædificari iubeant, eorum sumptibus, quorum Episcopus, & ij, qui in monasteriorum curatores sint, interesse iudicauerint, quacunque appellatione remota.

Quamobrem etiam sæcularium magistratuum auxilium implorent, vt moniali bus ab externorum hominum aspectu, & auditu liberis, securè per monasterium ambulare liceat.

Regulares viri in posterum, nè in ea loca migrent, neve areas, monasterijs monialium proximas, ædificandi causa emant; vnde monialium aspectus fieri posit.

Moniales item monasteriorum ædificatione vicina regularium virorum ædibus, aut ijs locis, vnde ipse ab illis inspici possint, in posterum prohibemus.

a c. 1. in princ. de stat. Reg. in 6. Sess. 25. de Regul. ca. 5. vers. Nemini at. b Cõst. Pij V. Cal. Feb. 1569. incip. Decori i Bull. n. 100. inter Cõst. eiusdem Pont.

Aedes proximę monasterijs Sãctimonialiũ famosis mulieribus nè locẽtur.

Neve ibidem spectacula, cantus, saltus, ludi; & huiusmodi profanæ res, & inanes exerceantur; quæ eas à sacro officio auocare, aut ipsis offensionis causam præbere, possint.

Nè septa monasterii, nisi ex causa legitima egrediantur. Cap. XII.

QVemadmodum à Sacro Tridentino Concilio[a] sancitum est, moniali professę, nulla ratione, è monasterij septis egredi liceat; nisi ex causa legitima, secundùm constitutionem Pij Quinti,[b] quæ causa ab Episcopo sit examinanda.

Apostatæ, & fugitiuæ, vbi & qualiter reducendæ. Quæ verò externos intra septa introduxerint, quomodo puniendæ. Cap. XXIII.

Apostatæ, & fugitiuæ, quę cum sacro vestitu, aut sine eo vagantur non sine scandalo religionis; ab Episcopo, cæterisq; earum superioribus, petito etiam, si opus fuerit, sæcularium Principum auxilio, ad sua monasteria redire cogantur; vbi ibi dignas pœnas pendant suorum scelerum. Quòd si superioribus in monasteria restitui debere minimè videantur; in earum mulierum numerum, quas Conuertitas vocant, cum bonis, quæ attulerunt ad monasterium, adscribantur. Ea autem bona, illis mortuis, Priori Monasterio restituantur, ex auctoritate huic Prouinciæ concessa.

Si quæ monialis in monasterij septa marem, aut fœminam, cuiusuis ætatis, conditionisve, etiam matres, aut sorores sint, introduxerit; tribus mensibus in carcerem concludatur: eiq; singulis sextis ferijs ieiunanti, nihil, præter panem, & aquam, ad cibum, & potum adhibeatur; atq; ad annum velum adimatur. Eandem pœnam subeant, quæ ianuæ, & rotæ præpositæ fuerint; præfectæ etiam, & quæuis aliæ, quarum consensu id commissum sit; vltra pœnam excommunicationis Papalis, a quam incurrunt.

a Bulla Greg. 13. Idi. Iun. 1575. inter eius. Bul. n. 36 incipit. vbi Gratiæ.

Introeuntes septa monasterii sine necessitate ab Episcopo approbanda, qualiter puniantur. Ibique iumenta non alantur. Cap. XXIIII.

Quicunq; verò Clericus, siue sæcularis, siue regularis, cuiuscunq; ordinis, aut laicus cuiuscunq; status, dignitatis, gradus, conditionis, ipsarũ monialium septa interdiu, vel noctu introire ausus fuerit; præter excõmunicationis pœnam, quam ex Concilij Tridentini decreto, ipso iure, & constitutionis Apostolicæ, subit; alijs etiam grauissimis pœnis, habita personæ, criminisq; ratione puniatur. Et si Ecclesiasticus sit, aut beneficia obtineat; suorum etiam ordinum munere, & priuationis beneficiorum, ex Ordinarij voluntate prohibeatur; suisq; omnibus beneficijs priuetur. Quo decreto excipimus eos, quibus ob necessariam monasterio eorum operam, & industriam, Ordinarius septa ingrediendi facultatem, quotannis renouandam, scripto permiserit. Is autem meminerit, sibi, à Tridentino Concilio, & constitutione Apostolica ius ademptum esse eiusmodi facultates concedendi; nisi in casibus necessarijs: Ideoq; caueat, nè, quæ intus officia moniales obire possunt, ad ea præstanda externi in septa monasterij introducantur: atque vt in hac necessitate dignoscenda vna, eademq; ratio vbiq; seruetur, & ille facilè concedendi vsus coerceatur; Episcopus, adhibitis in consilium omnibus Monasteriorum superioribus, etiam regularibus statuat, ac præscribat, quę opera in monasterijs necessarium externorum ingressum requirant. Quam verò rationem in hac re præscripserit; ea ab omnibus, etiam regularibus, inuiolatè seruetur.

Sess. 25. de Regu. c. 5. vers. ingred. autem Bul. Gregorij ã qua supra.

Concil. Trident. d. c. 5. & constitu. Greg. 13. proximi sup. cita. Inci. vbi gratiæ.

In septis monasteriorũ, boues, æqui, & iumẽta cuiusuis generis nõ alantur. Si contra fiet, præfecta tres menses ob officij sui munere amoueatur.

Quæ debeatur licentia; & cui præsentanda, vt ad fenestellam, non alibi, cum externo breuiter, & præsentibus auscultatricibus extra tamen quædam tempora, colloquantur. Auditave qualiter reticeant, & nè fallantur caueant. Cap. XXV.

Non loquantur moniales cum externis. *MOniales cum nemine externo omnino colloquantur; nisi is licẽtiam scriptam, & obsignatam ab Ordinario, aut ab eo, quem is suo nomine substituerit; atque in cancellaria Episcopali gratis descriptam attulerit. Quæ contra id fecerit, priuetur trium mensium facultate loquendi cum externis omnibus cuiusuis sexus, etiam propinquis: cogaturq́, singulis sextis ferijs eius temporis, disciplinæ nomine, flagella sibi publicè adhibere, & orare eo psalmo,* Miserere mei Deus.

Licentiæ autem scripto permissæ accipiantur ab ijs, quæ rotæ sint præpositæ; priusq́, ad Præfectam deferantur, quàm illæ accersantur, quæ scripto nominatæ sint, Præfecta, vbi scriptum legerit, manumq́, & signum eius agnouerit, cuius officium sit facultatem colloquendi concedere, benedictione adhibita, permittat ijs, quæ scripto nominantur; vt cum illis tantummodo loquantur, qui nominatim descripti sint. Idq́, ad communem collocutionis fenestellam, non ad ianuam, neq; in Ecclesia, aut alibi, pręsentibus semper monialibus arbitris, ei muneri pręfectis. Quæ verò ad colloquendum accesserint, breui finem loquendi faciant: caueantq́, nè tempus, quo nihil est, pretiosius, inani, aut inutili sermone consumant.

Non est ferendum, vt Moniales, pręsertim sacris diebus aberrantes ab oratione, cęterisq́, pijs exercitationibus, sermonibus minimè necessarijs tempus consumant: idcirco, quibus diebus sumitur Sacrosancta Eucharistia; & quoties dies festi ex pręcepto Ecclesiæ celebrantur; tempore etiam Aduentus, & Quadragęsimę; in Vigilijs pręterea de pręcepto; omni deniq; tempore, cũ diuina fiunt; moniales cum externo nemine omnino colloqui possint: nisi necessitas ita postulet.

Moniales verò, tam quę audiendis sermonibus prępositę sunt, quàm illę, quæ loquentur; nè monasterium absurdis, et inanibus rumoribus compleatur; nemine omnino communicent, quæ ab externis acceperint: nisi cum pręfecta, si eis expedire videbitur, vt aliqua ad eandem referantur.

Vigilent præfectæ, & quæ sermonibus audiendis præpositæ sunt, nè quisquam ad colloquendum cum monialibus accedat, simulato eius nomine, qui scripta licentia nominatur.

Quicunq; præter patres, & fratres sine licentia moniales alloquuntur, qualiter puniantur. Cap. XXVI.

QVicunque verò Clericus siue sæcularis, siue regularis, cuiuscunq; ordinis, aut laicus cuiuscunque status, dignitatis, gradus, & conditionis,

ad mo-

ad monialium monasteria accesserit, & cum earum aliqua, non impetrata, (vt præscriptum est) colloquendi facultate, sermonem habuerit; grauiter puniatur.

Hoc autem edicto neq; Patres, neq; fratres teneri volumus; quibus, non impetrata illa colloquendi facultate, sed seruatis cæteris regulis, hac ipsa de re latis, cum filiabus, & sororibus tantùm colloqui licebit. Pater & mater loquantur sine licētia. vide inf. eo.c. 151.

Qualiter non pro cantu, sed organi sono colloquendi, ædificandi, & pulsandi detur licentia. Qualiterq; non alienas vestes induant, offulas conficiant, ac literas mittant, & recipiant; sed eæ prius præfectæ præsententur.

Cap. XXVII.

NEmini omnino, neque Clerico, neque laico, neque mari, neque fœminæ liceat adire Monasteria monialium, docendi causa cantum, quem figuratum vocant.

In ijs tamen Monasterijs, in quibus non exteriori Ecclesia à sæcularibus, sed intus à monialibus organo sonatur; permittere poterit superior pro nunc alicui viro, moribus, & ætate ab Episcopo probato, vt foris ad fenestellam collocutionis, monialem organistam tantùm sonandi artem edoceat; si in eo studij genere plus proficere necesse habeat. Sed in futurum quamprimum aliqua nouitia recipiatur, quæ sonare nouerit.

Hæc autem intus, ad ipsam fenestellam discens, commorabitur: cui semper adsistent duæ ex ijs, quæ audiendis sermonibus præpositæ sunt.

Quæ contra fecerit, siue Præfecta, siue alia, velo priuetur; alijsq; præterea pœnis afficiatur, arbitratu superioris.

Organum autem in posterum ne constituatur; nisi locus, in quo aptè locetur, superioris iudicio, ante probetur.

Moniales, ne animi quidem relaxandi causa, sæcularium virili, aut muliebri vestitu vtantur: cum dedeceat Dei famulas, vestes, ab earum professione alienas, induere; verùm, decoro semper seruato omnium, & temporum, & actionum, permittente Præfecta, honestè, & quemadmodum sacras Deo virgines decet, animum remittere licebit.

Moniales etiam ne offulas, aut cætera huiusmodi conficiant, donandi gratia, prohibemus; propter temporis iacturam, & sumptum, qui in eas impenditur. Quæ contra decretum, aliud commiserit, vel permiserit; superioris arbitratu puniatur: maximè verò in præfectam animaduertatur, si ipsa id permiserit. Inf. eod. c.66. extēditur ad uendentes.

Nulli Moniali fas sit, ad quemquam secretò literas scribere; præter superiorem, & Episcopum, si de aliqua graui re esset admonendus.

Neque ad se missas literas aperire & legere; nisi Præfecta prius eas coram Vicaria legerit; aut, se præsente, legi iusserit.

Quæ contra hanc legem, aut scripserit, aut acceperit literas; per duos menses à sua cella pedem non efferat; & singulis sextis ferijs, ita ieiunare co-

gatur, vt tantùm pane, & aqua vescatur. At si eæ literæ suspicionem aliquam criminis haberent; ea, ad quam scriptæ fuerunt, præter prædictam pœnam, sex menses, & facultate loquendi ad fenestellam monialium collocutionis, & velo priuetur.

Verùm, nè Præfecta falli possit, fictis ei literis ostensis, quę aliæ sint ab acceptis, & ab illis, per quas responsum est; quę rotę præpositæ fuere inter omnes accipient; literas, quę ad monasterium peruenerint; easq; statim ad Præfectam afferent: à qua etiam literas à monialibus scriptas accipient causas, & obsignatas coram eadem ipsa; quas deinceps nuntijs externis tradent.

A conuersis, quibus de licentia exeundum est è monasterio, quæ præstanda. Cap. XXVIII.

Conuersæ. *Conuersis, si ad minimùm quadraginta annos natis, & superiori probatis facultas sit exeundi è septis monasterij; si à Sancta Sede Apostolica concessa eis fuerit, propter negotia monasterio necessaria; permittente tamen præfecta, quotiescunque exeundum fuerit.*

Cui liberum sit etiam licentia obtenta non vti, & eas, si ita videbitur, intra septa semper retinere: quod vt faciat, eam vehementer cohortamur.

Exeuntes verò, binæ prodeant; neq; longius discedant, altera, ab altera, quàm vt se inuicem aspicere, & audire possint.

Quibus si ex vrbe egredi contigerit, semper in eodem lecto somnū capiant

Caueantq; nè in cuiusquam famosæ personæ domum introeant; etiam si illa de monasterio benemerita fuerit.

Neve in domicilijs, vbi aliæ honestæ mulieres non habitent, pernoctent.

Neve literas, aut mandata clàm perferant.

Aut quidquam inane monialibus renuntient, quod foris viderint, aut audierint.

Delinquentibus pœna sit, carcer; aut etiam grauior, arbitratu superioris.

Puellæ educendæ cum licentia recipiendæ. Quæ caueant, & obseruabunt. quantum, & quando persoluant. Si quæ monialis esse velit, quid agendum. Nè externas quædam doceant, monialibus interdicitur. Cap. XXIX.

Puellę educādæ. *IN posterum puellę, educationis causa, in monasteria nè recipiantur sine licentia; & seruata forma à Sancta Sede Apostolica præscripta.*

Cum propinquis, alijsve externis nè colloquantur puellę; nisi eisdem seruatis, quę de monialibus eo in genere decreta sunt.

Dormiant, cibum capiant, versenturq; loco separato à monialibus; ijs exceptis, quę ipsis regendis, & instituendis prępositę sunt: cum nullaq; moniali consuetudinem habeant, prętérquam in Ecclesia; cum Missa, aut diuina officia celebrantur.

Puellarum alimenti, & educationis causa quotannis monasterio non minus soluatur triginta sex aureis; cuius pecunię, dimidiū in singulos sex mense

repræ-

repræsentetur. Quòd si ea pecunia per ipsos sex menses non numerata fuerit; puellæ ad suos remittantur; qui monasterio omnino satisfacere cogantur.

Quæcunq; ex ijs puellis monialis fieri uoluerit, si ita indicauerit Episcopus, ad propinquos suos mittatur, aut ad eos, qui ipsius curam habent: apud quos saltem per mensem maneat, priusquam ab Episcopo, aut ab eius ministris, examinetur. Idq;, vt facilius, ac melius eius libera voluntas exquiri, & explorari possit. Puellas verò, domi sua foris uiuentes, neque literas, neque ullam omnino artem monialibus docere liceat; ne ad fenestellas quidem, aliave collocutionis loca: quòd si id monialium præfecta quouis modo permiserit; semestri administrandi officio priuetur.

Quales Concionatores, & Confessores adhibendi, ac ij quid præstabunt. Quando septa ingrediuntur; & tunc aliásque quid monialibus agendum. Cap. XXX.

QVi Monasterijs præsunt, doctos, prudentes, ac pios concionatores adhibeant; qui bis saltem in singulos menses ad cancellos collocutionis monialium, vel ad fenestellas Ecclesiæ, Dei verbum prædicent; easq; erudiant in omnibus, quæ ad Dei cultum, & sempiternam salutem consequendam pertinent. Concionatores monialium.

Concionatoribus autem ne liceat cum monialibus separatim colloqui; nisi eis à superiore monasterij licentia permittatur.

Præficiantur etiam monialibus confessores, & ætate prouecti, & prudentes, & Deum timentes, qui semel saltem in singulos menses audiant peccata monialium; eisq; Sacrosanctam Eucharistiam administrent, quemadmodum Sacrum Tridentinum Concilium debere censuit.

Ijdem monasterij septa ingredi non possint; excepta causa administrandi Sacramenta ægrotis monialibus, cum graui, & periculoso morbo laborant. Clē. Ne in agro. §. sanè, de statu Monac. Cōc. Tridēt. Sess. 25. de regul. c. 10.

Quo tempore, dum intra septa commorantur, eos duæ, aut tres moniales, quæ ætate cæteris præstent, comitentur: eædemq; omnes prosequantur, quicunque septa monasterij introierint, etiam superiores, ac visitatores, facta prius significatione sonitu minoris campanæ monialibus se recipiendi. Quam consuetudinem nisi præfecta seruauerit, officio moueatur, superioris arbitrio.

Quæ confessoribus interdicantur; confessionaliave qualia esse debent. Cap. XXXI.

COnfessores in monasteriorum locis, quos foresterias uocant, cibi capiendi causa ne morentur; nisi confessionis tempore.

Neque tum etiam ibi noctu cubent; nisi cum alicui ex monialium numero mors instaret, ut præsto esse possint administrandis Sacramentis, & reliquis pietatis officijs; aut cum propinquum monasterio domicilium non habent; vt in monasterijs, quæ sunt in diœcesi.

Nemini autem Confeßori assiduè habitare liceat foris in foresterijs, et ædibus monialium; aut earum sumptibus ibi uiuere, Nec, si in ijs locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestræ, aut rotę sint; & si sunt, statim muro obstruantur; vt nihil à monialibus, quod in eo loco agatur, aut dicatur, aspici, aut audiri possit.

Clatbri lamina, & linea tela fenestellulæ eius loci, vbi moniales confitentur, ita compactę cohæreant, vt remoueri non possint: & inde tantùm audiri; aspici autem nullo modo possint.

Qui verò confessores in ijs deliquerint, statim, & officio priuentur; & facultas tum adeundi illud monasterium, tum diuina administrandi eis, arbitrio superioris, adimatur.

Qualiter confessarius extraordinarius sit adhibendus. Cap. XXXII.

Sess. 25. c. 10. superius citato.

PRæterea ex decreto Sacri Tridentini Concilij quotannis idoneus confessor extraordinarius monialibus adhibeatur; cui curent, ut uniuersæ confiteantur; vt, quę huiusmodi indigent medicina, propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab vsitato confessore vnquam auderent; liberius mederi suis malis possint, ac diaboli laqueos euadere; vnà cum reliquis confeßori nouo sua peccata confitendo.

Sacerdotes ibidem cum licentia, & prius deligendi celebrent; à quibusve caueant. Pro earum die festo obseruandum. Qui ad famulatum, & alij vt introeant necessarij qualiter approbandi. Cap. XXXIII.

SAcerdotes, qui in monialium Ecclesijs publicis missam celebraturi sunt, bene audiant; & bonis moribus sint; & ab eo etiam approbati, qui monasterio pręsidet.

Ex quibus, qui à monialibus mercede conducuntur, non ab illis, sed ab Ordinario, aut eius iussu à Confeßore monialium deligantur.

Qui, nisi eis facultas scripto concessa sit, cum monialibus nè colloquantur; nisi cum ijs qui sacristiæ præsunt: quibus cum ad rotam Ecclesiæ quam breuissime loquantur de his tantummodo rebus, quæ ad missæ sacrificium sint necessariæ.

Non inanes apparatus fiant, cum dies festus Ecclesiæ monialium celebratus; sed pij, ac modesti, & qui religionem præseferant.

Quo non admittantur musici, figuratum cantum, aut quod uis musicum instrumentum adhibentes; sed moniales ipsæ solæ canteni, aut sonent.

Præfecta monialium neminem ad monasterij famulatum, & procurationem admittat, cuius ætas, & mores probati non sint, arbitrio Ordinarij.

Eiusdem etiam fit approbatio eorum, qui nunc monialibus inseruiunt: qui in numero Medici, Tonsores, Furno, aut Pistrino pręfesiti, cęteriq; omne intelligantur, quibus in monialium septa introeundum sit.

Qua-

Qualiter, & quæ constitutiones iugiter legendæ, & vt obseruentur vulgarizandæ:monialesque cohortandæ, & compellendæ. Arctiorumve nulla derogatio fiat.

Cap. XXXIIII.

QVia moniales, quæ professę sunt, non solùm Dei, et Sanctę Ecclesię præcepta, quę christianis omnibus præscripta sunt, sed etiam suę regulę, & ordinis leges, & instituta seruare debent; opere pretium erit, illis suæ vocationis, & professionis debitum officium in memoriam quàm sępissime reuocare. Ideo in Virtute Sanctæ obedientiæ præcipimus, ut in singulis monasterijs ab aliqua moniali, cęteris professis audientibus, quotidie legatur, saltem caput unum constitutionum, regulæ, aut ordinis, cui adstrictæ sunt: cuius lectionis initium fiat à primo, & ita procedatur ad extremum; ac deinceps ad primum caput redeatur: vt eodem ordine, ac progressione seruata, nunquam sacrę huius exercitationis usus intermittatur. Præterea omnes constitutiones pręsentis tituli frequenter legi iubemus, ut crebra salutarium præceptorum commemoratione euadant. Legēda Regula.

Qua in re præfectam monemus, Vt cęteras ad summam legum obseruationem non minus exemplo suo inuitet, quàm auctoritate compellat. Denique pręcipitur omnibus monialium confessoribus, ut illis uniuersis semel legant, & explicent omnia hæc decreta, in Vulgarem sermonem conuersa, eaq́; ut omnino, quemadmodum debent, seruent, vehementer cohortentur.

Quę moniales arctioribus constitutionum, regulæq́; uinculis adstrictæ uiuunt, non is est animi nostri sensus, ut ab illis susceptæ uitæ institutis discedant, sed unà cum ijs, hæc quoq́; decreta ab illis seruari iubemus.

Ante professionem, quæ tantùm pro puella recipi possunt.

Cap. XXXV.

VT Tridentinę constitutioni, quę est de reformatione Regularium cap. 16. fraus nulla fiat, illud Episcopus pœna anathematis, & dantibus, & recipientibus proposita interdicat, nè Moniales à puellę, quæ regularem habitum in earum Monasterio susceptura est, parentibus, uel consanguineis, uel curatoribus, nec uerò ab alijs, quibus ipsi, ob id sponsione caueant, si ita ex causa aliquando Episcopus iudicauerit, pecuniam mutuò, aut depositi alio ve quouis nomine sumant, antequam illa professionem regularem confecerit.

Episcopus præterea tum impensas ęstimet, quę & in religionis ingressu & tempore professionis fieri solent pro uestitu, aut pro alijs rebus, ad ipsius puellæ, uel Monasterij usum, commoditatem ve pertinentibus, tum pecunię etiam summam pręscribat, quam puella alimentorum nomine Monasterio det, nisi census, aut alia bona immobilia, quorum annui fructus, eiusdem iudicio, ad ea alimenta satis sunt, Monasterio attribuantur.

Quæ sanctio de numero monialium statuendo; eleemosynis, & clausura præsertim, & omnino seruanda, etiam in monasterijs Regularium curæ commissis.

Cap. XXXVI.

Vid. sup. eo. c. 20. c. 22. c. 33 vbi Con sti. lit. De numero vide per scriptas const. Cōcil. Trid. sess. 25. de Regu. cap. 3.

QVod Gregorius XIII. de monialibus sanciuit, id executioni mandetur, & executum conseruetur quàm diligentissimè, præsertim quod de certo earum numero constituendo decreuit, quod de eleemosynis præstandis, quod de ostiolo obstruendo, quo aditus è monasterio patet ad exteriorem Ecclesiam, quod de clausura ab eisdem non violanda, & à conuersis etiam seruanda, præscripsit. Idq; omne omnino executionem habeat, cùm in monasterijs, quorum curam gerit Episcopus, tum in illis Regularium curationi commissis, eiusdem constitutionis auctoritate.

Si quæ autem moniales, conuersæve non ijs paruerint, quæ eadem sanctione de clausura statuta sunt; pœna violatæ clausuræ plectantur.

Quando non confirmatæ regularem habitum non induant.

Cap. XXXVII.

PVellæ, quæ regularem habitum induere voluerint, ne eo habitu induantur, antequam confirmationis Sacramentum susceperint; si facultas sit breui illud suscipiendi.

Vid. inf. eo. c. 92 & seqq. Sub die 23. Octo. 1566. interius cō sti. i Bul. n. 22. fol. 952. Incipit Regulariū, quę tamē de Monialiū Monasterijs specia- tim non loquit, ā qbus sanè hoc exprēsè cauetur. Constit. Gre. xiij. Idib. Iunij 1575. in Bul. n. 86. folio 1339. cu Pest initium vbi gratia.

Qui confessor extraordinarius non eligendus. Ordinarius qualiter nihil accipiat. Constitutiōne mulieres monasteria ingrediantur quoties promulganda.

Cap. XXXVIII.

QVi ordinarius confessor in aliquo Monialium monasterio constitutus aliquando fuerit, ne idem ad earum confessiones extraordinariè audiendas mittatur; si modò non aliter quandoq; Episcopus censuerit.

Confessarij Monialium ab eis, aut singulis, aut vniuersis, aut ab earum Præfecta, ne Monasterij quidem nomine, quidquam etiam minimum dono accipiant: nisi si quid eis annuæ certæ portionis, Episcopi iussu, datur ad vitæ sustentationem.

Constitutio illa, quæ à Pio V. interdictum est, omnes cuiusuis ordinis mulieres, etiam generis splendore, aut dignitate illustres, Monasteria ingredi, quotannis semel, atq; adeo sæpius, certis festis diebus, Episcopi arbitrio, promulgetur.

Ianuæ quot monasterij habendæ. Cap. XXXIX.

MOnasteriū, ianuas, per quas ad illius septa aditus pateat, duas habeat; & alias præterea nullas, quarum duarum ianuarum, una iumentis curribus, uehiculisq; agendis, altera alijs vsibus, & commodis necessarijs inseruiat. Quo autem in Monasterio una tantùm ad omnem tum actum, tum vsum satis esse videbitur, in eo illa duntaxat vna sit.

Ianuæ quales esse debeant. Cap. X L.

IAnua vtraq; è duplici aßere, eoq; firmo constet; ac sine vlla item sit, ne minima quidem rimula: limen è marmore, solidove lapide habeat, quod strictim ipsi portę cohærescat.

Altera, & quomodo esse debeat, Ianua, per quam currus, & iumenta ingrediuntur. Cap. X L I.

IAnua curruum, iumentorumve altera ex asseribus firmis, ad cancelli speciem confecta, in monasterio ipso adiungatur, quæ à prima ianua paululum distet; formaq; sit in fabricæ Ecclesiasticæ instructionibus demonstrata.

Ad alteram ianuam quæ constituantur Ianitrices, & qualiter omnes clauibus sint obserandæ. Cap. X L I I.

AD ianuam alteram, alijs vsibus accommodatam, cui rota, quam tornum vocant, adiungetur, moniales duę semper assistant quæ ianitrices constituentur.

Singulę hæ tres ianuæ clauibus duabus, fabrili opere interse diuersis, claudantur; quarum unam, etiam die, monasterij præfecta; alteram monialis, quæ professione anterior est, apud se perpetuò habeat.

Tantummodo quatuor rotæ pro Monasterio, & vbi habendæ. Cibusque hospitum vnde exponendus. Cap. X L I I I.

ROtæ omnes amoueantur, atq; obstruantur, ac in posterum uetitæ perpetuò sint; præter illam ianuę communi adiunctam; & alteram in loco, quem parlatorium uocant, extructam; & tertiam, quæ est in cellula Confessionum; & quartam in Ecclesia ad sacras vestes, & ornamenta missę sacro necessaria è monasterio exponenda accommodatam.

Cibus uerò in omni monasterij hospitio, etiam confessarij, è rota communi exponatur.

Rotæ nè extrinsecus verti possint, qualiter muniendæ. Cap. X L I I I I.

SIngulis rotis à parte anteriori monasterij vncus firmiter impactus sit, nè pro libito verti extrinsecus queant.

Si plura erunt parlatoria, rota vna pro omnibus sufficiat. Cap. X L V.

SI verò loca, vt dicunt parlatoria, complura erunt; in vno tantùm, aut in altero ad summum, superiorum iudicio, rota sit.

Rota Ecclesiæ qualiter clauibus occludenda. Cap. XLVI.

Rotę, quę in Ecclesiam spectat, ualuæ ligneæ binæ, apponantur; alteræ interiores, quarum clauis à Præfecta teneatur; alteræ exteriores, quarum clauis apud Capellanum sit, alium ve, qui superiori uidebitur.

Rotarum quantitas quomodo dimetienda, & habenda. Cap. XLVII.

Rotarum altitudo ne maior sit cubito, & vncijs octo; latitudo autem cubitalis.

Rota confessionum minor ab omni parte sit dimidia pręscripta quātitate.

Quæ nec minima apertura versus Ecclesiam exteriorem habenda. Cap. XLVIII.

Nulla fenestra, præter illas, primo Concilio Prouinciali nominatim præscriptas, è monasterio in Ecclesiam, sacristiam ve exteriorem spectet ac ne una quidem, ne dum foramen ullum in ea extet, unde aspectus, aut collocutio fieri possit.

Fenestra altaris quanta esse, & clathris qualiter muniri debeat. Cap. XLIX.

Vid. sup. c. 20. fol. *Fenestra, qua Sanctissimæ Eucharistiæ eleuatio prospicitur altius ne pateat cubitis duobus, & vncijs duodecim, latè uerò, ut altaris latitudo est.*

Qua fenestra clathra ferrea duo, palmi spatio inter se distantia, firmiter configantur. Virgæ autem ferreæ, quibus clathra compacta sunt, singulę inter se distent, non amplius vncijs tribus.

Sint autem inter se insertæ ita, ut loco suo dimoueri non queant.

Claui, quæ à præfecta asseruetur, qualiter fenestra prędicta occludatur, & vbi non sit, quando super altare construatur. Cap. L.

Claudantur autem fenestræ ab interiori parte firmis ualuis, ferra, & claui, quę apud præfectam asseruetur. Vbi autem illa è latere altaris, Ecclesiæ ve, aut alio loco, etiam superiori, est; unde moniales eos, qui in Ecclesia exteriore sunt, spectare possunt; efficiat Episcopus quamprimum, vt super altare, unde missę sacrificium moniales intueutur, ad instructionum præscriptum extruatur: laterali illa, alia ve, quæcunque sit, penitus obstructa.

Fenestella communionis qualiter construatur, & claui occludatur. Cap. LI.

Fenestella ad Ecclesiam uersus spectans, per quam moniales sacram Eucharistiam sumunt; ita altè, apteq́; struatur, ut Sacerdos illam ministrando

do commodè stet, non genua flectat. Cui fenestellæ extrinsecus ualuulæ ligneę præter illas, quę modò sunt, apponantur; quæ parietem æquent, earumq́; clauis apud confessarium perpetuò sit.

Sanctissimum Sacramentum vbi, & cum quibus luminaribus tenendum. Cap. L I I.

SAnctissimum Sacramentum ne alibi, quàm in altare maiori asseruetur; cui lampas in Ecclesia interiori semper præluceat; & in exteriori, cum illius fores patebunt.

Sacrarum reliquiarum fenestella qualiter habenda, & tribus clauibus occludenda. Cap. L I I I.

Reliquiæ sacræ in fenestella recondantur, quæ ad instructionum nostrarum prescriptum, in pariete Ecclesiæ interioris exædificata, ab ea tantùm parte, quę ad exteriorem Ecclesiam spectat, aperiri possit. Claudatur autem hæc fenestella tribus clauibus, diuerso opere confectis; quarum una apud Episcopum, altera apud Confessarium, tertia apud Monasterij prefectam sit.

Fenestella confessionum quanta, quomodo munita, & qualiter obtecta esse debeat. Cap. L I I I I.

FEnestella Confessionum altè vncias sexdecim, latè duodecim, nec uerò amplius pateat; septa autem sit firmis clathris ferreis ad formę præscriptæ rationem, & lamina item ferrea bene solida, parieti firmissimè agglutinata, & foraminum, instar Cicerum tenuium pleno, panno lineo nigro obducta: qui pannus ligneis tabellis sic affigatur, vt non facilè amoueatur.

Parlatoria quomodo ædificanda, & accommodanda. Cap. L V.

LOca collocutionum interna, parlatoria uulgo uocata, quę in posterum fient; vna, eademq́; spatij circumscriptione, nullo interiecto pariete, contineantur, & ad formam, qua iam pleraq; exędificata sunt, modum accommodentur, ubi id non magno incommodo fieri poterit, quel ab eisdem auscultatricibus omnes possint collocutiones exaudiri.

Fenestra laminæ parlatorij quando non aperienda. Cap. L V I.

NE fenestra laminæ ferreæ; vt primo Concilio Prouinciali cautum est, vnquam aperiatur; nisi perrarò, & ob causam, quam vrgentem Episcopus indicarit. Vide sup. eo. ca. 19.

A loco hoſpitij in monaſterium introſpici poſſe prohibetur.
Cap. L V I I.

NE in locis ad hoſpitij vſum extructis, quæ foreſteriæ nominantur, vbi interdum ob vrgentem neceſſitatem, aut cibus capitur, aut dormitur, feneſtrę vllę, ne exiguę quidem, inſint, quę in Monaſterium ſpectent.

Ne illis Monaſterij alia tecta compaginentur curandum.
Cap. L V I I I.

TActa hoſpitij, & aliarum, cuiuſuis generis domorum, à monaſterij tectis, vt ſeparata penitus, ac valde diſiuncta ſint, curetur omnino.

Ne è vicinis ædibus in monaſterijs proſpiciatur qualiter prouidendum. Cap. L I X.

Sup. eod. cap. 21. *QVibus Monaſterijs, de vicinorum, præſertim religioſorum, proſpectu tollendo, ita caueri non poteſt, ſicut Concilio Prouinciali primo iuſſum eſt, eorum feneſtræ, ſi lumen excipi aliunde licet, obſtruantur: Sin minus, ab illa ſeruitute defendatur operis ſtructura, in inſtructionibus noſtris demonſtrata, quæ in porticibus item, quas logias dicunt, ab eadem ſeruitute tuendis adhibeatur.*

Horti monaſteriorum nimis lati qualiter reſtringendi.
Cap. L X.

HOrti, qui in Monaſterij monialium amplè nimis patent, quotidianaq; hominum opera atque cultura opus habent; vbi fieri poteſt, in anguſtiores fines concludantur.

Pro apertura, quæ ſine Epiſcopi licentia in ſeptis cuiuſuis monaſterii haberi nequit, qualis cautio adhibenda.
Cap. L X I.

NE feneſtra, in vllo cuiuſuis ordinis monialium monaſterio, etiam regularium iuri, curæve ſubiecto, neve oſtium ullum, aliudve id generis foramen, vnde aliquis extra monaſterij clauſtra proſpectus ſit; patefiat, aperiaturve, ſine Epiſcopi, cui monaſteriorum omnium clauſura commendata eſt, conceſſu. Nec verò id ille permittat, concedatve, niſi vbi locum diligenter inſpexerit, & ita fieri neceſſarium cenſuerit. Tuncq; ad impediendum, arcendumve eū proſpectum illa ipſa cautio, ſupra mox pręſcripta, adhibeatur.

Pro neceſſitatibus monaſterii ingredientibus quę tantùm aſſiſtant. Cap. L X I I.

MIniſtris, quibus ob neceſſariam cauſam monialium ſepta ingrediendi facultas aliquando datur, illæ ſolùm moniales, quas præfecta delegerit, imperent; alię verò prętereà nullæ quicquam illis iubeant, vel alloquantur.

Mo-

Moniales, quæ videri poterunt ab extraneis, qualiter operta facie ſtabunt: Quando plures medici concedantur.
Cap. LXIII.

MOniales, cum in eo loco, ubi ab alijs, qui foris ſunt, etiam à Concionatore, aut à ſuperiore uideri poßunt. ſermoni, cõcionive interſunt; omnes facie ſint operta, & contecta uelo, uſq; ad os deducto.

Idem præſtent, quæ cuiuſuis, etiam medico, aut ſuperiori monaſterij ſepta ingredienti, obuiam prodeunt, uel illum excipiunt, deducuntve.

Probentur ab Epiſcopo medici aliquot, quos, conceßu etiam monaſterij ſuperiorum, intra illius ſepta adhiberi liceat; ſi quando præter medicum ordinarium, alios etiam morbi grauitas requirit.

Furnus qualiter in monaſterijs habendus; & non à quoquam viro exercendus. Cap. LXIIII.

IN unoquoque monaſterio furnorum, in quibus panis coquatur, uſus introducatur, ut piſtoribus, eorumq́; miniſtris ingreßus in monaſterium prohibeatur omnino. Nec uerò uir quiſquam ad furnum purgandum, inflammandumve, aut ad aliud quicquam faciendum, quod à monialibus fieri, agive poteſt, introducatur.

Fructus, floreſve, vt vendantur, non habendi. Cap. LXV.

FRuctuum, florumve uaſa in monaſterijs nullo modo teneantur, eos vel fructus, vel flores uendendi cauſa.

Offulæ quoque, & ſimilia ne ad externum vſum intus conficiantur.
Cap. LXVI.

OFFVLAS, & alia huius generis, non modò donandi, ut iam vetitum eſt, ſed etiam uendendi cauſa, à moniali, aut monaſterio confici ne liceat. Supra eo. c. 72. §. Moniales.

Quando moniales non per ſe ad monaſterium, ſed alibi per alios eleemoſynam dabunt. Cap. LXVII.

ABSTINEAT monialis à muneribus dandis. Eleemoſynam uerò per rotam, portamve monaſterij dari uetitum ſit omnino; quoniam inde non leuia pericula, uel damna potius extare compertiſſimum eſt: ſed quibus monaſterijs pro ratione facultatum eleemoſynam dare permiſſum erit ab Epiſcopo, aliove ſuperiore, ab illis detur pecunia, frumentumve, aut aliud eiuſmodi pijs aliquibus uiris, præſertim uerò locorum piorum curatoribus, qui pauperibus diſtribuant alio loco, quàm apud monaſteria.

Quæ aromataria tantùm foris medicamenta pretio dabit. Cap. LXVIII.

MEdicamenta, si quæ Episcopus, aut alius superior uendi, aut foras dari permiserit, ab aromataria seniore solùm dentur; & ab alia prætereà nulla: nec verò priuato, sed monasterij nomine, vendantur, denturve.

Moniali foris mederi non permittitur. Cap. LXIX.

MOniali nè liceat ijs, qui extra claustra sunt, uel medicamenta parare, præbereve, uel manum medendi causa admouere, uel remedia exponere, uel aliud quicquam ad rem medicam pertinens exercere.

Caminus, qui obstruendus. Cap. LXX.

CAminus, si quis in priuatis cellis extructus est, perpetuò ita obstruatur, vt in eo ignis accendi nullo modo queat.

Vbi aliqua sunt obstruenda, etiam cardines euellantur. Cap. LXXI.

CVm verò fenestra, uel ostium, uel caminus obstruitur, illius cardines, sic euellantur, ut non ad tempus, sed ad perpetuitatem id actum sit. Idem in fenestris, ostijs, & caminis iam obstructis, seruetur.

Infirmaria vbi non extat, quamprimum ædificanda, & quæ ibi morentur, vel ne. Cap. LXXII.

COmmunis ille curationis ægrotantium locus, quem infirmariam vocant, ubi adhuc exædificatus, extructusve non est, quàm citissimè potest, constituatur, extruatur, ædificeturve. Extra cuius loci fines monialis ægrotans ne cubet: at ualetudine recuperata illic ne diutius moretur deliciarum causa.

Vsus dormitorij communis innouandus. Extraneis intus, monialibus foris, sepultura prohibetur. Cap. LXXIII.

ANtiquus, & probatus communium dormitionis locorum usus, ubi fieri commodè potest restituatur, & ad pristinam consuetudinem reuocetur. Intra monasterij septa nemini alij, nisi monialibus sepulchrum, aut sacer sepulturæ locus detur; sitve. Nec verò monialium corpora extra septa efferantur ad sepeliendum.

In foresterijs monialium, qui recipi nequeant. Cap. LXXIIII.

NEminem cuiusuis status, uel conditionis hominem, neque laicum, neque Ecclesiasticum in ullo quouis monasterio monialium hospitijs illis, quas

lis, quas foresterias dicunt, excipi, aut ad ea siue in urbe, siue in diœcesi diuersari liceat; excepto confessario Sacerdote, cui aliquando ob urgentem necessitatem id conceditur. In diœcesi uerò, Monasterij etiam uisitatori, & curatoribus, procuratoribusve, ubi interdum hoc ipsum concedendum necessariò Episcopus censuerit.

Præter Missam, quando in exteriori Ecclesia diuina non canantur. Cap. LXXV.

N*ihil aliud præter Missam in exteriori illarum Ecclesia ab alijs canatur; cum uesperarum, & reliquarum canonicarum horarum officia ab ipsis monialibus cani possint.*

Locus communis vestium, & operum habendus. Cap. LXXVI.

I*N vnoquoque monasterio, ubi neq; locus communis uestium, neq; alter est item, in quo operibus elaborandis moniales exerceantur; uterq; , quamprimum fieri potest, constituatur, construaturve.*

Extra dictum locum quæ elaboranda monialibus prohibentur. Cap. LXXVII.

N*E monialis, ianitricibus exceptis, alibi quàm loco operibus elaborandis constituto, acu pingat, aliudve quicquam manibus elaboret.*

Liber rationalis operum habendus. Cap. LXXVIII.

L*Aborum, operumve Magistra librum certum habeat, in quo quicquid ex ijs laboribus lucri, emolumentive capitur, enucleatè ita præscribat; ut cerni facilè queat, si quid in ea re desideretur.*

Qualiter magistra laborum operas accipiat, & restituat, in eorumque loco quid legatur, & à quibus caueatur. Cap. LXXIX.

I*N operibus, uel accipiendis, uel restituendis, nulla alia monialis se ingerat, nisi laborum magistra: cui secum aliquando, cum necesse erit, aliquam monialem, operis alicuius conficiendi usu peritiorem adhibere liceat.*

Illud porrò quoad eius fieri potest, cauendum erit, ut in Monasterio nè sint multiplicia, diuersiq; generis opera manuum, seu laboreria.

Quæ & vbi, & non alibi indumenta erunt asseruanda. Cap. LXXX.

I*N loco vestiario indumenta cuiusuis generis, vestesq; omnes asseruentur.*

Nec in cellulis, aliove loco priuatim, reponatur quicquam, custodiaturve, quod eo ipso tempore necessarium non sit.

Quæ penès se pecunias habuerit, præfecta si concesserit, & quæ sciens non denuntiauerit qualiter puniantur.
Cap. LXXXI.

Monialis nummos, ne modicos quidem, apud se quouis nomine ne habeat; neque de Præfectæ etiam consensu, nisi officij, quod gerit, ratio aliter postulat: Alioquin, ut proprietatis rea puniatur. Quam pœnam, & Præfecta, quæ id ullo modo, ullove prętextu permiserit, & monialis item subeat, quæ resciuerit, nec Præfectæ bidui spatio, aut, si hæc in culpa sit, superiori, quamprimum potuerit, non denuntiarit.

Quæ religiosa, ac sanctè instituta qualiter introducenda, & sectanda. Cap. LXXXII.

Curetur omnino, vt exquisita illa, ac religiosa communis vitæ ratio, atque usus in Monasterio studiosè introducatur; vtq́; spiritalis vitæ sanctæq́; institutionis disciplinam, ac studia moniales sectentur diligenter.

Rationes qualiter repetendę, & quantitas rerum pro victus sustentatione ab Episcopo præscribenda. Cap. LXXXIII.

Supra co. c. 10. *Singulis annis, ut supra iussum est, impensarum, quæ in uictum, aliumq́; monasterij vsum erogatæ sunt, rationes per eos, quorum interest, à Præfecta repetantur. Quantum uerò, & tritici, & uini, & obsonij, & aliarum rerum, ad anniuersarij uictus, sustentationem unicuiq; Monasterio satis esse Episcopus existimarit, id ipse accuratè præscribat. In ea autem pręscripta dispensatione, administratione ve si præfecta negligentem se præstiterit, ab officij sui munere suspendatur.*

Quod ęs sine curatorum, & Episcopi permissu non contrahatur.
Cap. LXXXIIII.

Aes alienum, quod quinquaginta nummorum aureorum summam excedat, ne in ullo monasterio contrahatur, sine suorum curatorum permissu, concessuve, qui in magni momenti rebus Episcopum consulant.

A ʃecularibus negotijs abstineant. Quomodoq; sua bona locent.
Cap. LXXXV.

Vid. sup. od. tit. .11. *Ne secularibus negotijs moniales se implicent; utq́, simul multis fraudibus, ac detrimentis occurratur, hoc sedulò Episcopus curet, ut illorum prædia locentur, idq́, sub hasta auctione facta; nisi aliter quandoq; expedire censuerit.*

Alienæ fruges ne in monaſterijs aſſeruentur.
Cap. LXXXVI.

AD tuendam etiam clauſuram ea cautio adhibeatur, ut neq; triticum, neque aliæ fruges, neque annona in ullis monaſterijs, præterquam ad monaſterij uſum, & neceſſitatem aſſeruetur.

Curatores alijque monaſterijs conſtituendi, & eis munerum qualitas præſcribenda. Cap. LXXXVII.

MOnaſterij uniuſcuiuſq;, curatoribus, procuratoribus, patronis, defenſoribus certæ regulę pręſcribantur; ex quibus cognoſcant ſingulas muneris ſui partes. Ij uerò curatores, & id generis Miniſtri ab Epiſcopo ſingulis Monaſterijs, curæ ſuę ſubiectis, illos non habentibus, conſtituantur, ita tamen, ut eiuſdem Epiſcopi arbitratu à muneris illius cura omnes, & ſinguli ſemper amoueri queant.

Bonorum monaſterij non alienandorum inſcio Epiſcopo: inuentarium eidem deferendum, qualiter fiat.
Cap. LXXXVIII.

BOnorum, & iurium omnium, ad Monaſterium quodcunq; etiam regularibus ſubiectum pertinentium, inuentarium, probabili forma præſcriptum; ſex menſium ſpatio, ad Archiuium Epiſcopale ab ijs, quorum intereſt, deferatur, nè fraus ullo modo fiat, numero monialium ab Epiſcopo præfinito. Quamobrem ſi quas etiam alienationes eorum bonorum, iuriumq; fieri deinceps contigerit, de ijs Epiſcopus certior fiat. Vid. ſup. eod. tit. c. 11.

An puella potius ex curioſitate quàm pro religione ingredi velit animaduertatur. Cap. LXXXIX.

CVM puella Monaſterium ingredi poſtulabit, vt locum ubi profiteri cogitet, illa inſpiciat; primò ſtudioſè, diligenterq; cognoſcatur, an uerè id illius propoſitum, anq; illud curioſitate tentet, nec propterea per monaſteria plura vagari permittatur.

Pro puellis ad alia, ac ad profeſsionem recipiendis, à monialibus, etiam regularibus ſubditis ſuffragia occultè ferantur. Cap. XC.

PVellæ cùm ad cętera, tum ad profeſſionem recipiantur monialium ſuffragijs occultè latis. Idq; ipſam ex Concilij Prouincialis primi decreto, quod auctoritate literarum Pij Quinti Pontif. in monaſterijs etiam regularium iuri, curæq; ſubiectis planè ſeruetur.

A quibus vestibus moniales abstineant. Cap. XCI.

NE moniali cuiusuis ordinis albas, & vestes aliave indumenta, Missæ sacrificij vsui dicatas induere liceat.

Confessarij, alijque Sacerdotes, ne quid à monialibus quibus inseruiunt accipiant. Cap. XCII.

COnfessarij, & cappellani item Sacerdotes monialium, & Ministri præterea, quos illarum curæ Episcopus prefecerit, quicunque sint, ne munus ullum, ne minimum quidem, nec uerò esculenta poculentave ab illis ullo nomine neque publico, neque priuato capiant, accipiantve, pœna proposita eiusdem Episcopi arbitratu irroganda. Neque preterea quicquam capiant dono, ea specie, prætextuve datum, quòd res eiusmodi sint, quæ Ecclesiastico usui inseruiant, qualia sunt corporalia, purificatoria, indumenta clericalia, sacre imagines, & alia id generis.

Nec quidem operas earum accipiant. Cap. XCIII.

NEC uerò item aliud, manuum opere elaboratum, artificioseve confectum, ab illis accipiant, ac ne laborem quidem, opusve, quod in uestibus, uel purgandis, uel faciendis, uel reficiendis ponitur.

Missas celebrandas quæ tantùm committant; cum quibusve tantùm Sacerdos colloquatur. Cap. XCIIII.

CAueant item Cappellani Sacerdotes, nè ab ulla moniali priuatim, sed à Monasterij Præfecta, aut ab illa, quæ sacristiæ præposita est, munus Missas celebrandi suscipiat. Cum qua præfecta præpositave solùm, nec uerò cum alijs monialibus colloquantur cum de rebus scilicet, quæ ad suum munus solummodo pertinent.

Idemq; hoc de genere toto à monialibus seruetur, pena tum illis, tum Cappellanis proposita Episcopi arbitrio.

Quando deseruientibus in diuinis tantùm pecunia pro stipendio erit. Cap. XCV.

QVibus uerò confessarijs, Cappellanisve Sacerdotibus aliquid annui stipendij ad uitæ sustentandæ usum Episcopi permissu dandum videbitur: id omnino certa pecuniæ summa detur, nisi aliquando Episcopus aliter concesserit, nempè loco pecunie, uel triticum, uel uinum, uel aliquid eiusmodi dari.

Exploratores monasteriorum pro diebus festis qualiter deligendi. Cap. XCVI.

VIRI aliquot pij, ijdemq; solertes, ab Episcopo deligantur, qui, festis præsertim diebus, monialium Monasteria, etiam regularium iuri, cu-

ræve su-

raue subiecta adeant, forisq; undiq; percipiant, si quid contra quàm de illis præscriptum est, fiat, agaturve; anq; quisquam sit, qui facultate non impetrata, cum illis colloquatur.

Monasterij noui septa qualiter, & cum viridario construenda, & aliorum ad eam formam reducenda.
Cap. XCVII.

SI quando nouum monialium Monasterium construetur, hoc in primis curabitur, ut nulla fenestra, nullave specula, aliò quàm intus monasterij septum spectet. Quod septum non simplici pariete, sed ipsis claustris, porticibusve claudatur.

In eius autem septi medio viridarium magna ex parte constitui poterit.

Ad huius formæ modum Monasteria, quæ iam exędificata sunt, quoad eius fieri poterit, accommodari, reconcinnarive, id Episcopo curę sit.

Episcopus, monasteriorum, etiam regularibus subditorum clausuram qualiter curet, & moniales illam violantes puniat.
Cap. XCVIII.

EPiscopus euigilet pastorali solicitudine, ut non modò in Monasterijs suę curæ, iuriq; subiectis, uerùm in illis, quorum curationi regulares cuiusuis ordinis præsunt, clausura omni ex parte, vt diligentissimè fieri potęst seruetur, propositis etiam Tridentini eiusdem Concilij, & arbitrij sui pœnis.

Contra moniales item, & illas etiam, quarum curam, regulares gerunt; si quando è clausuræ finibus exierint, facultate à Sede Apostolica non impetrata, censuris Ecclesiasticis, alijsq; iuris remedijs agat, prout è re esse viderit.

Cum licebit, quomodo moniales de vno ad aliud monasterium transferantur. Cap. XCIX.

SI quando, moniales, legitima facultate, ad aliquod monasterium transferri contigerit; eam curam, cogitationemq; Episcopus suscipiat, ut quæ à paucissimis conspiciantur bene mane, sub auroram s. à viris ætate, morumq; honestate grauibus, cognationeq; propinquioribus eò deducantur.

Licentia ingrediendi non abutendum. Cap. C.

CAueant, qui ab Episcopo, superioreve facultatem habent ingrediendi monasterium, nè pro libito intra eius septa, datę facultatis pretextu ingrediantur, sed tunc solùm, cum urgens necessitas deposcet, vt nè ex Sanctissimi Pont. Gregorij XIII. sanctione, excommunicationis pœnam statim subeant, à qua, nisi per Sedem Apostolicam absolui non possunt, vel ab ea facultatem habentem specialem.

Sub dat. Idib. Iū 1575. in Bul. inter istius Pontif. Const. nu. 36. fo. 1238. citat. et sup. eo. cap. 23. omnino viden.

Quando, etiam monialium habentibus curam ingressus interdicitur. Cap. CI.

NE prĉterea religiosis hominibus septa monasterij, etiam suę curæ cõmissi ingredi liceat, ne ea quidem causa, ut testantium, qui in monialium Ecclesia, uel sepelliri, uel anniuersaria quotannis agi voluerunt, piæ uoluntati satisfaciant; sed quæ anniuersaria ex testamento debentur, in earum exteriori Ecclesia præstent.

Nec prætextu processionis, & cubiculorum benedictionis agendæ ingredi licebit. Cap. CII.

NE verò processionis, in solennitate Corporis Domini agendæ causa, confessarius sacerdos, aut alius superior eò ingrediatur. Neq; item causa, uel monialium cubiculis benedicendi, uel ea, locave monasterij aqua benedicta aspergendi.

Nec quidem sacri vestitus, aut professionis, vel Sacramenti Confirmationis causa ingredi licebit. Cap. CIII.

NEC etiam cum uestitus sacer puellis tradendus est, uel illæ ad professionem admittendæ sunt, uel ministrandum Sacramentum Confirmationis, Episcopus superiorve tam regularis, quàm sæcularis, aut confessarius, aliusve ad septa monasterij introeat: sed in Ecclesia exteriori, ubi Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum ad fenestellam ministratur, hęc illis, uel puellis, uel monialibus in Ecclesia interiori manentibus, præstentur.

Nec superioribus pro Missa celebranda, sed cum monialis erit consecranda licebit. Cap. CIIII.

NEque Missæ celebrandæ causa ad interiorem Ecclesiam, monasterijve septa, Episcopus, superiorve introeat unquam; nisi tantùm cum Præfecta monasterij, aut alia monialis consecranda est, tuncq; ne moniales egrediantur, sed is adiunctis etiam, quos ad ministerium conficiendum necessarios habet, ministris introeat licet, intus Missam celebret, ritumq; consecrandi adhibeat, ad Pontificalis libri pręscriptum.

Ne quicquam quo moniales scribere valeant pęnes se teneatur, & si necesse, vt scribant quid agendum. Cap. CV.

MOnialis ne atramentarium calamum, aliudve cuiusuis generis instrumentum, quod ad scribendum usui sit, in cella, aliove loco priuatim habeat. Quod si quando scribere necesse habet, id ne faciat, nisi pręfectæ concessu.

Hac

Hæc verò ne facilè concedat, permittatve, sed explorata, perspectaq́ scribendi causa, eaq́ graui, & necessaria, facultatem det de atramentario, cæterisq́ ad scriptionem necessarijs accommodet: quæ vbi monialis adhibuerit, quamprimum præfectæ restituat, simulq́ rectè ostendat, quæcunque scripserit.

CAP. CVI.

M*Oniales, libros cuiuscunq; generis apud se minimè retineant, nisi quos Episcopus, uel is, cui id curæ dederit, scripto approbarit.*

Nouitiæ antequam professionem emittant qualiter interrogandæ. Cap. CVII.

C*VM nouitiæ, antequam professionem præstent, voluntatem Episcopus pro facultate, sibi decreto Tridentino data, explorare volet, hoc agere ei liceat loco, vbi crates monasterij sunt, nec propterea à septis illa egrediatur nisi causa sit, probabilisve eiusdem Episcopi iudicio, suspitio quamobrem potius esse censuerit, vt alio loco eius uoluntas perquiratur: tuncq́ uel in Ecclesiam monasterij exteriorem, uel in aliam proximā, prout commodius decentiusve fieri uiderit, illam perduci iubeat. Qua in Ecclesia, præsentibus matronis duabus, ętate grauibus, honestis, & nouitiæ gradu cognationis, quantum potest, propinquioribus, quas ipsa aut moniales delegerint, eius animum uoluntatemq́ Episcopus rectè indaget, loco paulo remotiori, ita ut quę adsunt matronę videre, non tamen auribus percipere possint indagationem, responsionemve.* Seß. 25. de Regu. cap. 17. Vid. sup. eo: c. 14.

Qui liber ritualis puellas induendi, & professionis habendus sit. Cap. CVIII.

V*T & in puellis, moniali vestitu induendis, & in admittendis ad professionem nouitijs, unus idemq́ ritus in omnibus monasterijs adhibeatur, liber de eo ritu à Sanctæ memoriæ Cardinali editus omninò seruetur.*

Præfecta, puellam non legitimè examinatam, vt uestiatur, uel profiteatur admittens qualiter puniatur. Cap. CIX.

S*I quæ monialium Præfecta, earumq́ superior regularis Virginem aliquam non explorata per Episcopum illius voluntate, examineve adhibito, religiosum vestitum suscipere, aut professionem conficere permiserit; ab ipso Episcopo seuera pœna afficiatur.*

Quæ proposita pœna nullus sine licentia, ad monasteria monialium accedat eiusque septa ingrediatur. Cap. C X.

NE quis clericus, laicusve cuiuscunq; generis, ordinis, conditionis, sexus, ætatisve sit absque Episcopi, aut eius Vicarij concessu literis exarato, ad monialium monasteria quouis prætextu, causave, ac ne eo quidem nomine inuisendi, alloquendive puellas tantùm, quæ ibi educantur, unquam accedat, propositis pœnis, & censuris arbitrio Episcopi. Ne quis item absque eiusdem Episcopi facultate scripta, intra septa Monasterij monialium, in posterum ingredi audeat. Si quis contrafecerit excommunicationis pœnam ipso facto subeat, ex Concili Tridentini Apostolicarumq; sanctionum, quas summi Pontifices Pius Quintus & Gregor. XIII. eo nomine ediderunt, præscripto. A qua excommunicatione non ab alio nisi à summo Pontifice Romano, absolui possit, vel de eius facultate.

Vide supra eo.c. 26. vbi parētes, & fratres excipiuntur Ses 25. dē Reg. c 5 ver. Nemini autem. Cōstitutiones bonū Pōt. vtantur sup. eo. c. 22. 23 24 & c. 100. Hanc solus Eps vel Vic. eiusdem gñalis, vt infra eo. c. 120 cōcedere potest.

Qui licentiam accedendi ad monasteria monialium concedere nequeunt. Cap. CXI.

NE in posterum aliquis Ecclesiasticus, secularis, regularis, aut laicus quacunque auctoritate, dignitateve præditus, cuiquam homini Ecclesiastico etiam regulari, aut laico facultatem ad monialium Monasteria accedendi, ne colloquendi quidem gratia concedat; nec verò Monasterij septa ingrediendi potestatem faciat, quauis consuetudine, statuto, lege, priuilegijsve, etiam sedis Apostolicæ auctoritate, ante Concilij Tridentini promulgationem roboratis, & communitis non obstantibus. Si quis contra commiserit, pœnam excommunicationis ipso facto subeat, aliasq; arbitrio Episcopi.

Præfecta, vel quæuis monialis, quæ aliquem sine legitima licentia ingredi monasterium, vel foris ad collutionem permiserit qualiter puniatur. Cap. CXII.

ABatissæ, Priorissæ, & aliæ moniales, quæ Ecclesiasticos, aut laicos homines, quauis causa prętextuve, intra Monasterij septa absque Episcopi concessu literis consignato, ingredi permiserint ipso facto excommunicationis pœnam subeant, à qua, ex sanctionis Gregorij XIII. præscripto non possit, nisi à summo Pontifice absolui, præter alias pœnas eadem constitutione propositas. Quæ verò moniales absque Episcopi concessu scriptis exarato, quemquam, uel marem, vel fœminam, contra quàm supra præscriptum est, ad collocutionem, rotarumve loca admiserint, biennio mulctatæ sint suffragio omni. Si verò iterum in hoc genere deliquerint, arbitrio Episcopi puniantur, tunc deinceps si itidem offenderint, excommunicationis etiam pœnam ipso facto subeant.

Licentiæ

Licentiæ omnes accedendi, vel ingrediendi monasteria qualiter asseruandæ, & Episcopo exhibendæ. Cap. CXIII.

PRæfecta autem Monasterij facultates omnes scriptas, quas vnusquisque exhibuerit, siue de accedendo ad Monasteria, siue de ingrediendo illæ sint, accuratè asseruet; Episcopoq; clausuram uisitanti, & aliàs quoties postulabit, exhibeat, vt eas cum libro, quod registrum nuncupatur conferre possit.

Episcopus in visitatione, moniales etiam regulares qualiter pro clausura interrogabit. Cap. CXIIII.

EPiscopus autem, cum clausuras monialium, etiam earum quæ regularium, curæ, iurisdictioniq; subiectæ sunt, visitabit, de clausuræ custodia; & decretorum, quæ ad eam rectè tuendam, quouis modo pertineat, usu atque obseruatione, moniales, etiam singulas, vt opus esse viderit, diligenter interroget.

Collocutionum locus, qualiter claui per præfectam seruandâ claudatur. Cap. CXV.

COllocutionum loca in monialium Monasterijs, tam intrinsecus, quàm extrinsecus constituta, claui clausa perpetuò sint, nisi cum ibi quis est collocutionis causa ex facultate legitima. Clauis autem apud Præfectam custodiatur.

Quando alia claui confessario consignanda locus collocutionum foris occludatur. Cap. CXVI.

VT autem quod de vetito ad monialium Monasteria accessu cautum est, certis diebus iure seruetur, clauis etiam adhibeatur ostio loci exteriore collocutionum in monasterijs; quæ clauis, noctu præsertim ab Episcopo committatur Confessario, alijve pio viro arbitratu suo. Is verò illis diebus ne aperiat, neve clauem aperiendi tradat, nisi facultatem Episcopi scriptam exhibenti.

Quando etiam pessulo clauiq; alicui fido committenda, fores quæcunq; exterius obserentur. Cap. CXVII.

QVO autem sanctior huius clausuræ cautio adhibeatur, Episcopus, vbi expedire censuerit pessulum, vectemve ostijs singulis clausuræ ab exteriore parte claudendum apponi mandet arbitratu suo, clauemq; noctu præsertim ei committat, quem fidum, probum, aptumq; esse iudicarit.

Quauis ex causa monialis, vt criminibus obuietur, è clausura ne educatur. Cap. CXVIII.

Occasione correctionis, pœnitentiæ seu examinis, in causis etiam criminalibus, & grauioribus, monialis, è clausura ne educatur, etiam si in aliud monasterium, locumve pium conducenda, ne ad breue quidem tempus.

Facultas ingrediendi in scriptis habenda, nisi cum Episcopo ingrediatur. ea quæ vt concedatur soli Vicario generali demandari poterit. Cap. CXIX.

vid. sup. eo. cap. 112.

Facultas ingrediendi septa Monasterij nulla detur nisi in scripto, neque verò quæ sine scriptis concessa est, cuiquam suffragetur, nisi quando vnà cum Episcopo is Monasterium ingreditur. Episcopus autem solummodo, ac nullo modo Vicarius generalis, hanc potestatem faciat, nisi speciatim ei Episcopus auctoritatem delegauerit, qua alijs ingrediendi facultatem dare possit, atque Episcopus quidem, eam auctoritatem minimè alij demandet, nisi Vicario tantùm generali, ac neque ei item cum ipse præsens est.

Prælatis omnibus in subditis monasterijs, quando & cum quibus ingredi liceat. Cap. CXX.

Episcopi, & Prælati omnes tam seculares, quàm regulares, quibus monasteriorum monialium, quouis modo cura concredita est; facultate sibi ex officio data, in ea ingrediendi ita demum vtantur, ut scilicet cum necessaria causa vrget ingrediantur, paucosq́; comites, & eos quidem seniores, ac religiosos homines secum adhibeant; pœnas, ac censuras Gregorij XIII. constitutione ipso facto inflictas, subeant, quam constitutionem accuratè seruent inferius impressam.

Hæc cõstit. edita fuit die 23. Decemb. 1581. Incipit Dubijs in Bull. iter istiꝰ Pontif. Const. nu. 75. fo. 1308.

DE MVLIERIBVS CONVERTITIS. Tit. XXXVI.

Vt mulieres conuertitæ recipiantur, & professionem emittant aliarum maior pars sufficit, vt consentiant. Cap. I.

Regulae, constitutionesve speciatim æditæ de pœnitentibus mulieribus, quæ professionem emittunt, seruentur, nè in ijs recipiendis consensus duarum partium monialium requiratur, ut Concilio Prouinciali primo sancitum est: id quod in alijs solùm monialibus locum habere hoc loco declaratur, sed maior pars satis sit etiam in professione emittenda.

Numerus

Numerus ipsarum non constituendus, & eleemosynæ pro earum victu qualiter expendendæ. Cap. II.

NEC verò in earum mulierum domicilijs certus numerus constituatur; nec rursus in ijs locum habeat, quod de eleemosyna loco dotis, alimentive, eiusq; summa, & additione in monialium monasterijs præstare decretum est; sed illud in necessarijs alimenti expensis erogetur: reliquum autem in alias monasterij necessitates, aut in bonorum immobilium emptione arbitrio superioris conuertatur.

Pro earum professione, renunciatione, & obligatione, & si dum probantur, quid datur, vel recipitur, circave probationem, conuersasque habendas quid seruandum.
Cap. III.

IIS mulieribus liceat professionem emittere, ea ætate, eoq; temporis probationis spatio, quibus iure communi licet, aut earum constitutionibus speciatim cautum est. De his mulieribus i Cōci. Tolet. 4. c. 54. in princ. Tom. 3. Concil. Trident. sess. 25. de Regular. c. 18. ad finē.

In earum præterea renunciatione, & obligatione, constitutiones earum, & earum superioris, aut ius commune seruetur.

Neque nouitiæ, si quid in anno probationis dederint, mulieresve acceperint, pœnis plectantur, nisi speciatim aliter caueatur.

Mulieres item, quas absoluto probationis anno, non habiles esse, neq; idoneas ad professionem compertum est; aut si profiteri illæ recusauerint, è monasterijs, nisi causis iure permissis, ne eijciantur. Verùm Episcopus probationis, nouitiatusq; tempus proroget licet.

Ne verò item, quæ mulieres habiles non sunt ad officium, uelumq; nigrum suscipiendum, etiam si domus illa conuersis opus non habeat, contra institutum repellantur.

DE SPONSALIBVS ET MATRIMONIIS.

Liber quartus. Tit. Primus.

Diligentissimi sint Parochi, & curam animarum exercentes in ea obseruatione, nè quisquam à regula, quam in celebrando matrimonio seruandam statuit Tridentina Synodus, vlla ex parte discedat.

Vt matrimonio contrahendo alius quàm parochus intersit licentia qualiter danda, & describenda. Episcopoq; liber parochialis matrimonium, quando tradendus. Cap. I.

Ne autem matrimoniorum, quæ contrahentur, memoria facilè pereat, si quam facultatē Episcopus, aut parochi cuiquam alij Sacerdoti, vt in contrahendo matrimonio intersit, concedendam aliquando duxerint, id scripto tantùm faciant; eiusq́, exemplum Notarij Episcopi in aliquo libro de scriptum diligenter adseruent; parochi autem in eum librū referant, in quo coniugum, & testium nomina, ex præscripto Tridentini Cōcilij scribere debent; quidquid uerò eo libro parochi singulis annis scripserint, id in fine anni Episcopo describendum tradant.

eff. 24. le refor. matr. c. .ver. ha ●cet Pa- ochus.

Denunciationes quando, & fiendæ; benedictio qualiter non procrastinanda. Cap. II.

Denunciationes, quæ matrimonium antecedere debent, festis illis diebus fiant, qui Ecclesiæ prȩcepto seruantur, media ea missa, ad quam frequentior populus conuenire solet, quòd id facilius notum omnibus eße poßit.

Si Parochus in matrimonio denunciationes, uel benedictionem sine probabili causa procrastinarit, cuius iudicium deinde sit Episcopi, ab eo plectetur.

Parochi, cum sponsis benedicendum erit, id, celebranda missa cui illi intersint, semper faciant.

Vagos matrimonio iungere, quando non liceat. Cap. III.

TRidentina constitutio de matrimonijs, quæ cum uagabundis hominibus iniri quandoq; solent, seruetur à parochis, uel diligentissimè; Nec uerò ipsis parochis facultatem, vt illos uagos homines matrimonio iungant, Episcopus ante det, quàm norit, eos, & solutos esse, & à Catholica communione non alienos.

Sess. 24. de refor. matr. c. 7.

Denunciationes matrimoniorum quando fiendæ, & non remittendæ. Cap. IIII.

MAtrimonij denunciationes à parochis tum demum fiant, cum vir, & mulier, eorumve parentes, uel ij, qui puellæ curam habent, id postularint; siq; ambo diuersis in parochijs habitant: tum in unius, & alterius item parochia fiant. Eas autem denunciationes ne ulla quidem ex parte remittere eis liceat, nisi Episcopi concessu, idq; causis iure permissis.

Si omittatur denunciationes, an sit nullum matrimoniũ, transires Episcop possit eas remittere, vide Ceph. conf. 421. nu. 3. Menoch. conf. 69. & i trac. de Arb. vide lib. 2. cent. 5. casu 453.

Si diuersarum parochiarum sponsi erunt, qualiter denunciationes fiendæ, subsignandæ, & cui præsentandæ erunt. Cap. V.

CAueant autem Parochi nè alienæ Parochiæ sponsum, sponsamve ante matrimonio iungant, quàm testimonium ab illius, qui intra parochiæ suæ fines non habitat, Parocho, si eiusdem vel finitimæ, aut non nimis longinquæ diœcesis ille sit, scriptum acceperit; cuius testimonij fide sibi testatum fiat, ex Tridentini Concilij præscripto denunciationes, quæ necessariæ sunt, aut Ordinarij sui voluntate omissas esse, aut factas quidem, nullumq; legitimum impedimentum ab ullo homine significatum, quo minus tale matrimonium contrahi liceat. illud verò testimonium, si à Parocho alienæ diœcesis fiet; ab Ordinario loci, aut ab eo, cui hoc ille delegarit, subscriptione, ac sigillo comprobatum.

Absolutio fornicationis sponsorum Episcopo reseruatur. Cap. VI.

QVI sponsalia contraxerint, si vnà ante coierint, quàm coram parocho, & testibus, matrimonium inter eos celebratum sit, illius peccati, quoniam in eo sæpè delinquitur, absolutionem Episcopo reseruatam esse volumus; grauemq; illis pœnitentiam imponi.

In Ecclesia matrimonium contrahatur, & tunc ac etiam pro benedictione, à quibus caueatur. Cap. VII.

NE Parochus vllo alio loco, quàm in Ecclesia ipsa, quæ Sacramentorum proprius locus est, sponsos matrimonio iungat, nisi ex faculta-

In Parochiali, declaratur infra eo. c. 14.

te ab Episcopo permissa. Sponsi autem, cum in Ecclesiam conueniunt, vel ad matrimonium contrahendum, vel ad accipiendam benedictionem, ne Parochus ulla cuiusuis generis musica instrumenta adferri patiatur. Quod si ab ipso moniti, id facere contempserint, tamdiu eis matrimonij celebrationem, aut benedictionem differat, quoad sanctè, vti debent, ob id ad Ecclesiam accesserint.

Contra concubinarios qualiter agendum. Cap. VIII.

Seß. 24. de refor. mat. c. 8.

*Concubinarij legitimè admoniti, si concubinas non eiecerint, abduxerint*q*, se omnino ab earum consuetudine; contra eos Episcopus, etiam Tridentini Concilij auctoritate, excommunicatione, tum alijs praeterea poenis seuerè agat.*

Vt ritè, ad matrimonium contrahendum se praeparet, qualiter populus est instruendus. Cap. IX.

Religiosam animi praeparationem requirit matrimonij ratio, & sanctitas, quam cum minus intelligant laici homines, fit vt saepè grauiter in re peccent, quam sanctè inire debent; crebro igitur cum usu uenerit, Parochus hoc ipsum populum doceat; ad idq; adhibeat Catechismi Romani locos, & doctrinam.

Parochi de consensu sponsorum, qualiter certi fiant, & aliter illos ne denuncient. Qualiterque inquirendum de impedimento, ac illud falsò obijcientes punientur. Cap. X.

Matrimonij denunciationes in posterum à Parocho ne fiant, nisi ijs ipsis petentibus, aut consentientibus, de quorum matrimonio contrahendo agitur. Quod si diuersis in Parochijs illi habitant, vtriusque item Parochus hoc ipsum seruet. Neque matrimonium alter Parochus denunciet, nisi ab altero Parocho certior factus sit de postulatu, aut consensu illius, qui suae est cura subiectus.

Inuestiget etiam ipse Parochus diligenter, aut alius Sacerdos, cui facultas data est in matrimonium iungendi sponsos, an quod denunciaturus est matrimonium, in eo aliquod subsit impedimentum, quo minus contrahi liceat, quod si in aliqua probabili coniectura extiterit, qua existimet illud inire non licere; Episcopum ante consulat, quàm ulterius in denunciationibus progrediatur, sponsosve iungat, quos dubitat matrimonio non licere copulari.

c. vlt. §. fin. de Clandestin. despon.

Qui falsum aliquod impedimentum malitiosè attulerit, quo futurum legitimè matrimonium impediat, si prudens sciensq; hoc fecerit; praeter alias iuris poenas, excommunicationis etiam pena afficiatur.

Matrimo-

Matrimonium clam attentatum quando ſine licentia poſtmodum non contrahatur. Cap. X I.

NE Parochus matrimonio quempiam iungat, qui illud clam contrahere attentarit, ſine Epiſcopi conceſſu; vt de eo debitas ante poſſit ſumere pœnas ex Concilij Tridentini decreto:id autem, niſi delictum hoc ita eſt occultè admiſſum, vt nullum eius rei indicium legitimum extet. d.Seſ.24 c. 1. ve Qui ali ter.

Solennitas nuptiarum quando tantùm permittatur. Cap. X I I.

NE ſolennes nuptias liceat celebrari, niſi poſt diluculum poſtridie illius diei, qui poſtremus eſt temporis, quo Tridentina conſtitutione nuptiarũ celebritas interdicta eſt.

Quando ipſa die vltimæ denunciationis matrimonium non contrahatur. Cap. X I I I.

QVo die de matrimonio contrahendo denunciatio vltima facta eſt, ne eo ipſo die, niſi impetrata ab Epiſcopo facultate, illud celebretur, id autem præterquam ſi poſtrema ea dênunciatio facta ſit pridie illius diei, quo initium eſt. Quadrageſimæ, vel Aduentus; ac niſi item Parochus populo antecedente denunciatione, ſignificarit, eo die, quo, poſtrema denunciatio fiet, matrimonium eſſe contrahendum.

Eccleſia ſit Parochialis in qua matrimonium celebretur. Cap. X I I I I.

MAtrimonium quod in Eccleſia celebrari debere ſancitum eſt ſupra, in ea tantùm Eccleſia celebretur, quæ parochialis eſt; niſi aliud Epiſcopo viſum fuerit. Sup.ca.: idem el citur.

Coadiutoris facultas, etiam celebrandi matrimonia qualiter notetur. Illeque aſſumatur. Cap. X V.

SI Parochus ſacerdotem alium coadiutorem habet, cuius etiam miniſterio; facultate eidem ſacerdoti conceſſa, vtitur ad matrimonia contrahenda inter Parochiæ ſuæ incolas: is illam cautionem adhibeat, vt in libro, qui eſt de matrimonijs, illius nomen, & cognomen, tum præterea diem, & menſem, & annum notet, quo ille parochialis curæ ſocius, atque coadiutor adiunctus, facultatem à ſe, vel ab Epiſcopo conſecutus eſt, matrimonia celebrandi. Ne autem matrimonij celebrandi poteſtatem parochus faciat alij ſacerdoti, qui Epiſcopi iudicio nondum probatus eſt, vt Sacramenta miniſtret.

Vbi ſuſpicari poſſit an in ſua parochia forenſis in concubinatu degat quid parochus curabit. Vicarijque & Epiſcopus præſtabunt. Cap. XVI.

NE patiatur parochus quempiam cuiuſuis gradus, & conditionis hominem, qui ſibi ignotus, in ſuam Parochiam ab aliena diœceſi commigrat, cum muliere; quam ſecum coniugis nomine duxerit, in ea habitare; ſi modò vel ex infamia, uel alia legitima ſuſpicione conijcere poſſit illam habere inconcubinam: niſi Parochi, à cuius parochia diſceſſit, literis, certo præſcripto tempore, teſtatum ille fecerit, ſibi illam legitimo matrimonio iunctam eſſe. Quod teſtimonij ſcriptum vbi attulerit, id in urbe Epiſcopo, vel eius Vicario Generali, in diœceſi Vicario Foraneo exhibeat: qui ſi probandi vim illud habere perſpexerit, à Parocho, in cuius Parochiæ fines is venit habitatum, illud, eiuſve exemplum in matrimoniorum Codice aſſeruari iubeat.

Si verò Vicarius Foraneus de eo ſcripto aliquid habet, quod ſibi difficultatem, ancipitemq́; deliberandi curam afferat; illud ad Epiſcopum quàm diligentiſſimè mittat, vt eius iudicio declaretur, an illi fides adhibenda ſit.

Denunciationes qualiter non prætermittendæ. Cap. XVII.

'id. ſup. .1. de re or. mat. eſſ. 24.

STatæ illæ matrimonij denunciationes Tridentina ſanctione præſcriptæ, ne facilè remittantur, ſi verò aliquam quandoq́;, antequam matrimonium contractum eſt omitti cenſuerit Epiſcopus, ante conſumationem illas planè omnes, aut ſi minus omnes, ſaltem duas, aut minimum vnam fieri curet omnino, niſi aliud ex cauſa ſibi uideatur magis expedire.

Sponſorum conſenſus pro denunciationibus qualiter à parocho inquirendus. Cap. XVIII.

PArochus ſtatas matrimonij denunciationes facturus, præter notitiam de illis faciendis ſibi datam ab agnatis curatoribus illorum, de quorum matrimonio agitur, primùm à mari, tum à fœmina exquirat, an matrimonij, quod inter eos tractatur, denunciationes fieri placeat.

Qua in re caueat, nè dum matrimonij denunciandi uoluntatem eorum notam, exploratamq́; inueſtigando habere vult, ea inueſtigatione matrimonij iſtius, aut ſponſalium conſenſum exquirat. Itaq; de ſtatis ſolùm denunciationibus explicatè, at diſtinctè, ſeparatimq́; ab utroque perquirat; idq́; à fœmina loco honeſto, & in propinquorum cōſpectu, ita tamen, ut ne quiſquam audiat, neque ita prope ſit, vt illa præ pudore, uel alia cauſa, minus liberè animi ſui voluntatem exprimere audeat.

Annulo nuptiali qualiter induatur. Inuocatioq; Sanctiſſimæ Trinitatis à parocho proferatur. Cap. XIX.

ANnulo nuptiali, non dexteræ, ſed ſiniſtræ manus ſponſæ digitus, qui annularis dicitur, induatur; dumq́; induitur, ne à ſponſo, ſed à Sacerdote,

cuius

cuius est benedicere, illa verba proferantur. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

Statuta contra libertatem matrimonij facta, irrita esse, & nè fiant. decernitur, aliter plectantur contumaces. Si de puellæ voluntate suspicetur quid Episcopo agendum.
Cap. X X.

Matrimonium cum Sacramentum sit, & maximè liberum; si quæ municipales leges, statuta, decreta ve sunt, quibus huic Sacramento, sanctæq; illius libertati, contra Sacrorum Canonum, & Conciliorum præscriptũ ullo quouis pacto impedimentum afferatur; eas irritas, rescissas, ac planè nullas decernimus, ac declaramus.

Omnibus verò, quacunque etiam dignitate, potestateq; præditis, interdictum iam nunc perpetuò sit, nè earum etiam legum, statutorum, decretorũ ve auctoritate, nec uerò alia quauis ratione, quicquam statuant, decernant, iubeant, agant ve, quo matrimonij libertas vllo pacto, neque directè, nec uerò indirectè ledatur.

Qui contrafecerit, pœnas, & censuras Conciliorum, & Canonum iure sancitas, ipso facto subeat. Episcopus verò, ubi probabilem pro sua conscientia suspicionem habeat de puellæ minus libera uoluntate; tum exquirat rem diligentissimè; tum præterea, si opus esse censuerit, illam certo loco tuto, ac honesto collocet, vbi illa eidem proferat, & explicet liberius suam voluntatem, qualis uerè sit.

Denunciationes quibus de causis, & quando per Episcopum tantummodo remittantur. Cap. X X I.

Matrimonij denunciationes, quas aliquando ab Episcopo remitti constitutione Tridentina permissum est, is videat, nè ob aliam causam, quàm ea ipsa constitutione cauetur, remittat; cum scilicet Ordinarij iudicio uerisimilis suspicio est, matrimonium malitiosè impediri posse. At uerò si hęc causa non subest, quamobrem illas remittat, ea certè sola, quod instat sacri Aduentus, Quadragesimæ tempus, neque necessaria est, nec uerò cum ratione consentiens, cum præsertim eo sacro tempore, qui iam matrimonio iuncti sunt, ab illius vsu abstinere potius conueniens sit, nedum sponsos una coniungi.

ca. I. ve[...] Quòd aliquan[...] do de r[...] for. ma[...] Sess. 2[...]

Illas uerò ab Episcopo, cum pręsens in urbe uel diœcesi adest solùm remitti deinceps liceat, ab alio præterea nemine, ac ne à Vicario quidem generali, nisi aliud Episcopus iudicauerit, attenta sui Vicarij qualitate, & prudentia.

Quando factis denunciationibus, nisi iterum fiant matrimonium non contrahatur. Cap. X X I I.

Matrimonij futuri denunciationibus in Ecclesia de more factis, si fortè hoc accidit, vt illud duorum mensium spatio post non contrahatur, ne

idem

idem antea parochus celebret, quàm iterum denunciationes ex Concilij Tridentini præſcripto fecerit, edixerit ve, ſi modò aliud Epiſcopus nõ conceſſerit.

Matrimonium contracturi qualiter à parocho cohortandi.
Cap. X X I I I.

ide in a eod. 33. *PArochus, quorum matrimonium ex Concilij Tridentini præſcripto publicè ter denunciaturus eſt, eos primùm graui cohortatione diligenter moneat, ut cùm ad illud ineundum, ieiunijs, orationibuſq́, ſe parent; tum etiam, ut eo ritè celebrato, Sacerdotaliq́, benedictione à proprio parocho accepta, orationi frequentiori interim uacãtes, triduo abſtineant, pro reuerentia: ſicq́, contra ſpirituales nequitias, & carnis procacitatem ſanctè muniti, ſalutem, & gratiam Dei ex eo Sacramento uberiorem ſibi comparare ſtudeant.*

Ex ſolis ſponſalibus, & copula quomodo non contrahitur matrimonium. Et de hoc qualiter populus eſt admonendus, & talia committentes puniendi. Tamen quin poſtea ritè contrahant non arcendi. Cap. X X I I I I.

SI qui ætate etiam legitima, & parocho præſente, teſtibus duobus adhibitis, & notario item, iurati ſpoponderunt, ſe matrimonium inituros, ac deinde non contracto legitimè per verba de præſenti matrimonio copulationẽ inter ſe inierunt; eorum matrimonium nullum ab Epiſcopo declaretur, ac decernatur, ſi & ante Concilium eſſet uerum matrimonium. Id uerò nè accidat, parochus quàm ſæpiſſimè populum, ut opus erit, moneat, ad præſcriptum Concilij Tridentini.

Eos præterea, qui ita contraxerint, grauiter pro arbitratu ſuo Epiſcopus puniat. Quod ſi ijdem poſtea de præſenti matrimonium contrahere velint ne prohibeantur, modò ſeruentur quæ ad Tridentini Concilij præſcriptum ſeruari oportet, ſi nullum aliud inſit legitimum impedimentum.

Verba pro ſponſalibus qualiter parochus accuratè componat.
Cap. X X V.

CAueat parochus, ſi quando ſponſalibus intererit, ut ne de præſenti, ſed de futuro matrimonio illa contrahantur, ſicq́, propterea verborum formula dilucidè concipiatur, ut de eorum ſenſu nulla deinde quæſtio, difficultaſve oriatur.

Neſcientes doctrinam chriſtianam inconſulto Epiſcopo ad matrimonium contrahendum non admittantur.
Cap. X X V I.

PArochus, quos ſponſos experiundo uiderit, doctrinæ chriſtianæ rudimenta planè ignorare, inconſulto Epiſcopo, ne matrimonio illos ante iungat, quàm ea item ratione cognorit didiciſſe, quæ eo de genere illos planè ſcire oportet.

Qualiter de facto qui contraxerint adhuc liberi ritè matrimonium contrahere valent. Cap. XXVII.

QVi testibus adhibitis, at sine parocho, aliove Sacerdote, cui is, vel Ordinarius facultatem dederit, matrimonium de facto contraxerint, ne eos cogi liceat, vt denuo inter se contrahant, nec rursus eo nomine impediri, quominus eorum vnusquisq; cum alijs liberè contrahat, aut etiam inter se de nouo contrahant, seruata tamen forma Concilij Tridentini, cum illud eorum factum ne sponsalium quidem, nedum matrimonij vim habeat.

Vno ex eis vltra quartum gradum iuncto, contractus matrimonij admittatur. Cap. XXVIII.

QVi quarto, & quinto affinitatis, consanguinitatisve gradu iuncti sunt, cum inter se matrimonium non impetrato dispensationis beneficio, liberè inire contrahereve possint, ne à parocho, aut ab alio quopiam in posterum impediantur, quominus liberè contrahant, seruatis regulis, Tridentina sanctione præscriptis.

Ne scientes impedimentum nihilominus contrahant qualiter aduertendi. Cap. XXIX.

PArochus cum matrimonium celebrare uoluerit, moneat contrahentes, propositam esse pœnam excommunicationis latæ sententiæ, vltra alias pœnas à iure inflictas in eos, qui in gradu prohibito consanguinitatis, vel affinitatis matrimonium contrahere scientes præsumpserint, ac eos omni spe consequendæ dispensationis carere ex præscripto Conc. Tridentini.

Contra scienter in gradu prohibito contrahentes qualiter procedatur. Cap. XXX.

EPiscopus seuerè animaduertat in eos, qui diuino timore postposito in suarum periculum animarum scienter huiusmodi coniugia prohibita, etiam ex causa fornicationis, quod frequentius accidere solet, iure, sub spe forsan futuræ dispensationis præsumpserint; ac statim illos, quos ei constiterit taliter contraxisse, adhibita separatione ex Concilij Viennensis præscripto excommunicatos publicè tandiu denunciari iubeat, donec suum humiliter recognoscentes errorem, absolutionis obtinere beneficium mereantur.

ca. vlt. §. pen. de Clan. desp. Clē. vnica de consang. & affini. Sess. 24. de refor. matr. c. 5.

d. Clem. vnica.

Propter defectum proprii, & si non alieni parochi matrimonium est nullum. Cap. XXXI.

IRritum, nullumq; ab Episcopo matrimonium declaretur, quod à Parocho loci, vbi illud fit, non ab eo, qui parochus proprius est contrahentium, celebratur.

Qua-

Qualiter temporibus interdictis celebrantes puniantur. Cap. XXXII.

NE quis cuiuſcunque gradus, conditioniſve ſit, ſtatis temporibus, quibus nuptiarum ſolennitates celebrari interdictum eſt, domum ſponſam traducat, aut nuptialia conuiuia celebret, aliave eius generis vetita agat.

Qui autem, vel per ſe, vel per alium contrafecerit, aut eius culpa quouis modo particeps fuerit; is pœnam interdicti ab ingreſſu Eccleſię ipſo facto incurrat; eamq́, pœnam illum tandiu ſuſtinere volumus, quoad ſponſi, Epiſcopi iuſſu ſeparati, meritas pœnas, pro eorum conditione dederint, arbitrio eiuſdẽ Epiſcopi, & interdicto liberari eiuſdem iudicio meruerint.

Quæ à ſponſis priuſquam denuncientur per parochum perquirenda ſunt. Cap. XXXIII.

Vid. ſup. 10.c.a.13. *MAtrimonium futurum Parochus, antequam in Eccleſia denunciet; prętur id quod ex Concilio Prouinciali quinto perquirere à ſponſis debet, illos etiam ſeorſum moneat; vt uideant, num matrimonio, quod inter ſe contrahere uolunt, aliquod impedimentum obſtet, quod mox infra explicatum eſt; neve alia, quæ ipſe pro ſuo iudicio, & prudentia patefacere exprimereq́, debebit,*

Viderint igitur an alteri fidem adſtrinxerint, aut iureiurando ſpoſponderint.

An caſtitatis, religioniſve uotum ediderint.

An aliquod impedimentum inter eos intercedat cognationis, etiam ſpiritualis, aut affinitatis uſque ad gradum iure, Tridentinoq́, Concilio prohibitum.

Si uerò filijfamilias ſint, hos Parochus ualde cohortetur; ut parentibus, in quorum poteſtate ſunt eum honorem tribuant, ut illis ne inſcijs quidem, ne dum inuitis rem tanti momenti ineant, niſi aliqua iuſta cauſa intercedat.

Id prętereà ſtudioſè, paterneq́, etiam utrunque hortetur, ut ſingulari quadam animi pietate, & oratione in primis frequentiori, in re tam graui ad Deũ confugiat.

In lib. Tob.c. 6. *Quo in genere Thobiæ adoleſcentis, cum uxorem duxerit, commemorabile exemplum imitationeq́, dignum proponat.*

Sponſi nè prætextu futuri matrimonij ſimul coeant qualiter ab Epiſcopo prouidendum. Cap. XXXIIII.

MAgnam in eo diligentiam adhibuimus, vt corruptelam atque adeo peccatum tolleremus, atque radicitus extirparemus, quod aliquando à ſponſis committitur, qui mutua copulatione antea utuntur, quàm matrimonium per uerba de preſenti ritè confectum celebratumq́, ſit. Verùm cum nihil fermè in hoc genere hactenus profeciſſe animaduertamus; pro officij paſtoralis munere pernicioſę iſti corruptelæ, peccatoq́, graui nos diligentius,

accu-

accuratiusq; prouidendum & consulendum esse statuimus. Itaque *Episcopi cura sit, si expedire aliquando iudicauerit, pœnis & censuris, quas arbitratu suo constituerit sancire, nè sponsi, priusquam matrimonium in Ecclesia per verba de pręsenti ex ritu celebrauerint, non modò simul non habitent; sed nullo quidem modo mutua consuetudine, commerciove utantur.*

DE SECVNDIS NVPTIIS. Tit. II.

Extorsiones pecuniarum, & clamorosi tumultus occasione secundarum nuptiarum qualiter tollendi.

VE in nuptijs indecorè fiunt, ea ab Episcopis omnino eripi iussum est supra.

In ijs porrò ipsis cum potissimùm minimè ferendæ illæ duæ, deprauato morum usu, introductæ corruptelæ, una scilicet, cum certa quædam pecunia ab ijs extorquetur, qui ex alieno solo, alienave parochia Vxorem ducunt; altera, cum per uicos, & plateas, qua secundò nupta ducitur, clamores, tumultuosæq; uoces, à prophano gentilium more non abhorrentes, ac strepitus hominum, quasi exagitandis secundis nuptijs eduntur; eas sanè à Christianæ pietatis institutis, atque moribus, & à matrimonij, quod celebratur, sanctitate alienas Episcopus, cùm omni alia pastoralis officij sui ratione, tum propositis etiam pœnis censurisq; extirpari, ac planè funditus tolli curet.

DE VOTO, ET VOTI Redemptione. Tit. III.

Valentes qualiter vota commutabunt. Cap. I.

ICARIVS *Generalis id confessarios sacerdotes interdum admoneat; vt, si quando quauis facultate, auctoritateve eis licebit pœnitentium vota commutare; ne ea illi commutent, nisi in alia maiora pietatis opera, uel Deo gratiora, uel saltem quæ tantidem ualeant; qua in re iudicanda rationem habeant, & sumptuum, & laborum, & molestiarum, & omnium denique incommodorum quæ pœnitentes perpessuri erant, si uotum, quod sanctè conceperant, re ipsa præstitissent.* Vide Nauar. I Manua. c. 12. nu. 76. & sequ.

In plurium communi voto emittendo, quæ seruanda erunt. Cap. II.

SI quando ob calamitatem imminentem aliamve causam, à populo, vel ab vniuersitate, vel à vicinia parochiali votum Deo fieri deliberandum est;

est; vt de hoc genere toto quàm rectissimè statuatur; Parochus Episcopum, ad quem præsertim in graui, quæ ad spirituales res pertineat, deliberatione, confugiendum patres censuerunt, etiam per literas vbi opus est, consulat: de cuius sententia, formula voti ritè concipiatur. Si verò aliquando temporis angustia non patitur, id quod in pestilentia euenire aliquando solet, vt ille consuli non possit, cum populo agat, vt votum nuncupetur: at sanè quæ speciatim ad illius rectè exequendi modum pertinere possunt, eę rationes omnes in ipsa voti nuncupatione Episcopi sententiæ, indicioq; reliquantur; quò sanctius, religiosiusq; voti nuncupati ratio omnis ad executionis vsum perducatur.

Caueat item Parochus, rectorve Ecclesię, vt vniuersitatis consensu, atque omni alia opportuna, necessariaq; ratione votum nuncupetur; vt firmum ratumq; sit, ac proinde ab vniuersis, quorum interest, piè obseruetur, atque præstetur.

Quò præterea, & ardentiori pietatis studio, ad illud nuncupandum, & vehementiori solicitudine ad idem ritè exequendum populus incendatur; hoc pręterea Parochus curet, vt in voti nuncupatione, stata tum præparationes, tum etiam cærimonię adhibeantur omni externę pietatis, sanctiq; cultus ratione, & significatione, in eum qui sequitur modum.

Primò igitur, vt illius vniuersitatis adulti omnes, quo die votum fiet, antegressa peccatorum confessione, sacram Communionem sumant, curet idem Parochus omni cohortatione.

Pridie etiam diei, quo votum nuncupabitur, sub vesperum campanarum sono signum detur: quo populus excitatus, ad Ecclesiam frequens conueniat, vbi postridie illud publicè sancteq; nuncupet.

Videat verò, vt in Ecclesia parochiali, primariave, ad altare maius nuncupetur.

Vbi populus conuenerit, processio voti causa de more agatur.

Missarum solennia, processione peracta, à Parocho, rectoreve Ecclesiæ eo nomine celebrentur.

In qua Missæ celebratione de voto concio habeatur, ac de eius causis, tum exponantur rationes, quibus sanctissimè deiuncti, qui vouerint, votum quàm diligentissimè præstare debent.

Huic actioni omnes parochiales viciniæ, aut oppidi, locive sacerdotes, & clerici intersint.

Parochus autem, aliusve sacerdos, qui Missarum solennia eo nomine celebrat, cum offertorij tempus est, ab ijs, qui vniuersitatis nomine dilecti erunt, voti formulam in conspectu Dei de scripto sibi ritè, distincteq; pronunciari mandet. Quod illi, genibus flexis, supplices præstent. Deinde cum celebrans ipse corpus, & sanguinem Domini in Missa sumpserit, tum qui preparati accesserint, eisdem sacram Communionem ministrabit.

Voto-

Votorum qualiter instrumenta, ac monimenta asseruanda, & si ex impossibilitate non exsoluentur resarcienda, & ab Episcopo solennior a quando curanda erunt. Cap. III.

VOti nuncupati instrumentum, Notarij manu confectum, auctoritateq; munitum, ad Episcopum mensis saltem spatio afferatur, vt in Archiuio Episcopali asseruetur perpetuò, cuius instrumenti, etiam exemplum, eiusdem Notarij testificatione, fideq;, roboratum in Ecclesia illius populi, vniuersitatis ve, quę vouit, vt diligentissimè potest, custodiatur ad perpetuitatem.

Vtq; voti, cuius executio in perpetuum præstanda sit, monimentum in conspectu omnium extet, idem curet, in tabella lapidea votum, votiq; causam, & conditiones incidi, eandemq; loco Ecclesię conspicuo, atque illustri collocari, atque parieti agglutinari.

Vbi autem, cum votum nuncupatur, præscripta ratio, ac cæremoniæ, ob pestem, aliamve causam necessariam præstari non possunt; tunc omnino eas præstari curet Parochus vbi primùm potuerint.

Hanc omnem rationem, tum celebriores etiam ritus, ceremoniasq; adhiberi Episopus curet, si ciuitatis populus votum nuncupare deliberarit.

DE CONSANGVINITATE, & Affinitate. Tit. IIII.

Quando matrimonium inter eosdem iterum celebrandum erit. Cap. I.

QVIBVS matrimonij contracti in vno aliquo ex impedimentis, quibus illud cōtractum dirimitur, dispensatio à sancta sede Apostolica, aut in foro conscientiæ, aut in vtroque foro delegata est; ij, vt ad literarum Apostolicarum præscriptum illos, cum quibus dispensari concessum est, matrimonium iterum contrahere cogant.

Nō.n. incipit valere matrimonium propter Papę superuenientē dispēsationē, per solā cohabitationem, & copulam subsequētē, sed necesse est, vt nouo contrahatur, Nau. in Man. c.22. nu. 80 & nu. 86. & vbi prius cū requisitis solennitatibus contractum fuit, sine illis & clam, denuò contrahi potest. Ita quidem declarasse Pium V. & ea declaratione factum pœnitentiariæ prætorium frequenter vti testatur. Idem Nauar. d. c. 22. nu. 70. & nu 86. Vide c. 2. eo. ti. in Decret. Sot. in 4. sent. dist. 34. q 1. art. 2. Tom. 2.

DE FRIGIDIS, ET MALEFICIATIS. Tit. V.

Quis impotens ad contrahendum matrimonium non admittatur. Cap. I.

NON permittat Episcopus eunuchum, spadonem, aut castratum quouis modo matrimonium contrahere, & contracta dissoluat cum verè matrimonia non sint, sed immunditiæ, & spurcitiæ, vt sanctissimus Dominus noster Sixtus Papa Quintus per suas literas declarauit, quas in fine huius libri imprimi mandamus.

DE OFFICIO PATRISFAMILIAS. Tit. VI.

Quæ pro salute familiæ paterfamilias curare debeat. Cap. I.

SICVT vberrimum ab optima institutione præmium Paterfamilias capiet, quicunque liberos, familiamq́, suam ad Dei cultum, & ad pietatis, Christianarumq́, virtutum disciplinam erudierit: ita quicunque debitum hoc paternæ curæ officium neglexerit, vel prætermiserit, is expectet, vt in die Domini sibi durissimum iudicium fiat.

De familiæ igitur sua salute imprimis solicitus, tum bonorum operum exẽplo, tum crebris cohortationibus se ei magistrum præbeat, ac ducem ad piè, sanctéque agendum.

Vid. inf. to. c.5.& de oratione Vespertina c.1.

Curet autem, vt nemo quisque de familia sua sit, qui Christianæ fidei rudimentis instructus non sit, siue filij filiæque sint, siue serui, & ancillæ, siue alij in famulato suo. Quam ob causam ad illius scholas, quos de familia sua rudes norit, conuenire iubeat, siquè eam ampliorem habet, domi etiam instrui studeat; idque ad præscriptas interrogationes paruuli libri, eo nomine editi ad prouinciæ vsum à sanctæ memoriæ Cardinali Borromeo.

Vt stata hora, datis institutæ orationis communis signis, campanarum sono, illa omnis certò loco congregata, ad præscriptum temporis spatium, sanctè oret, & precetur.

Vt frequentes illa vniuersa confiteatur, & Sacramentaliter sacram Eucharistiam sumat.

Vt singulis diebus Missæ sacrificio intersit; aut saltem in vigilijs; statis ieiuniorum temporibus Quadragesimæ diebus id præstet: festis autem diebus, vt ne quis de sua familia interesse vllo modo omittat.

Vt Festis præterea diebus ad sacras conciones, lectiones, supplicationes, diuina officia, aliasve pietatis Christianæ exercitationes conueniat.

Vt ne quis, ijs sacris diebus opus seruile faciat.

Vt vigilias, & quatuor temporum, & Quadragesimæ & alia stata ieiunia illi in familia seruent, quibus Ecclesiæ præcepto iussum est.

Quo autem tempore, vel iubilea celebrantur, vel supplicationes publicæ processionibus fiunt, familiã sæpe moneat, illis Sãctis actionibus piè interesse.

Certis item piorum hominum institutis sodalitatibus vnumquemque de familia sua adscribi admoneat; quo se quisque ardentiori studio exerceat in operibus pietatis.

Ne patiatur in familia esse quempiam, qui blasphemus sit, qui periurius; qui item corruptis moribus vtatur, qui obscenè quicquam vel loquatur vel agat; qui aleis ludat, qui denique cæteris turpis vitæ exemplum præbeat.

De vitæ præterea spiritualis ratione, & pijs exercitationibus, aut de vi-

tis

tis sanctorum probatos sacerdotis confessarij iudicio libros, in quorum lectione familia aliquando versetur, domum suam introducat, exclusis obscœne, turpiter, iocosè conscriptis, alijsque id generis libris, vnde morum institutionisq; corruptela existere possit.

Vt autem in domestica disciplina, institutionisque officijs illa omnis accuratius se contineat; eam aliquando paterfamilias recognoscat, inspiciatque imprimis, quæ vniuersæ suæ domus Christiana institutio, qui singulorum mores, quæ ad pietatis, vitæq; spiritualis progressio, cubiculaque singulorum sæpe visitet.

Quicunque verò mercaturam, artemq; aliquam exercent, non domi solùm, sed in suis officinis, & tabernis Christianæ vitæ rationes has operarijs institoribusve suis constituant.

Cum domus à Parocho benedicenda, quæ paterfamilias præstabit. Cap. II.

PAterfamilias autem, cuius ædibus, domicilijsve benedicetur, piè se præparabit ad eam sancto desiderio suscipiendam, iuxta tradita per Dominum meum in Concilio Quinto Prouinciali.

Ideo ante familiam suam rectè recognoscet, monebitque vniuersos, & singulos, ad præscriptam regularum, quæ de christianæ familiæ institutione editæ sunt.

Amoueri curabit, quæcunque domi suę sunt christianæ familiæ instituto insignia, quæque Dei oculos offendunt.

Libros de rebus obscœnis, turpibus, impudicis, inanibus, ac de cantionibus inhonestis, cęterisq; id generis, inflammari curabit.

Libros de vitæ religiosæ, spiritualisque institutis, atque exercitationibus introducet.

Imagines obscœnas, & turpes incendat: prophanas verò, quæq; ad inanem voluptatem alliciant, amouere studeat.

Sacras Christi Domini, beatissimæ Virginis Mariæ matris, & Sanctorum præsertim imagines, quos patronos habet, vbique domi suæ locis honestis statuat.

Tesseras; aleas, aleatoriasve tabellas, pictasve ad aleæ ludum pagellas, procul abijcere curet.

Sacram communionem in parochiali Ecclesia simul eo die, vt sumant omnes de familia sua, procuret.

Sacerdoti, ad benedictionis munus accedenti, obuiam, vel ad Ecclesiam, vel ad primariā ædium ianuam simul cum tota familia procedat, eorundemque benedictionem omni domus loco prosequatur religioso pietatis studio.

Dum Sacerdos benedicit, nemo domi, vel in officina cui benedicitur quicquam seruilis, mundanive operis faciat.

Quæ subditi in nouo parocho suscipiendo agere, & prosequi debeant. Cap. III.

CVM animarum salutis, vitæq́; spiritalis curam parochi paternam gerant, illis, tanquam parentibus debetur, amor, obseruantia, cultus, atque obedientia. Si igitur hoc ipso honore dignantur, illud certè etiam æquissimum est, atque adeo cum omni ratione coniunctum, vt cum primùm eorum aliquis ad Ecclesiæ sibi in titulum, curamve traditæ, stationem venerit, aliqua externæ obseruantiæ significatione ab ijs suscipiatur, ad quorum parochialem curam accedit. Quare fideles, vbi primùm ab Episcopo literas formatas acceperint de parocho, qui parochiali eorum Ecclesiæ præfectus fuerit, diem certum statuant, quo ei aduentanti frequentis ad parochiæ fines obuiam facti, eundem, vt moris olim fuit, suscipiant, atque ad Ecclesiam deducant, perpetua illum dilectione, amore, obedientia, atque obseruantia prosequentes.

Forma literarum Episcopalium pro nouo parocho suscipiendo. Cap. IIII.

LIteræ autem formatæ, quas Episcopi nominè cãcellarius de Parocho conscribat, eiusmodi erunt, quæ à Vicario Foraneo, aliove publicè legantur.

Filij dilectissimi. Vestræ isti parochiali Ecclesiæ parochus præfectus est præsbycer N. quem ætate, vita, moribus, doctrina, virtutum disciplina prudentia alijsq́, rebus ad istius parochialis curæ bene gerendæ rationem opportunis, idoneum esse, examine rectè confecto, cognitum est. Vestræ igitur partes sunt, debito honore, ex decreti nostri præscripto illum suscipere, neque solùm externa quadam obseruantia, sed intimè, atque ex animo illum loco parentis diligere, & colere, præceptisq́, eius, atque monitis concordi voluntate, libentiq́, animo parere.

Quod sanè facere cùm vestra potissimùm intersit, tum quò accuratius faciatis; nos Episcopali nostra auctoritate, paterna charitate, vos vniuersos, & singulos monemus. Valete in Domino.

Quæ capita domorum in subditorum salubri cura exerceant. Cap. V.

Ide sup. co.c.1. *NVLLA est amplior hæreditas, nec præclarius patrimonium, quod parentes suis liberis relinquere, neq; maius precium, honestioremq́, mercedem, quàm domini ijs, qui sibi in seruitute operam dant, pro fideli eorum famulatu tribuere, ac persoluere possunt, quàm si effecerint, vt boni Christiani euadant, quæ virtus omni terreno thesauro multò preciosior est censenda. Quamobrem qui in aliqua domo, atque familia duces sunt, curabunt diligenter, vt omnes, quicunque suo sub imperio, & ditione viuunt, ieiunia colant, diuini verbi prædicationem crebro audiant, Sacramentis frequenter vtantur, & omnia demum veri Christiani officia exerceant: famulorum autem domini non solùm diebus festis tantum eis liberi temporis concedere curent, vt eius-*

modi

modi officijs vacare possint, sed crebris item eos, ac paternis hortationibus excitare non desistant, nè in studio eiusmodi tam salutari segniores, neque negligentiores existant. in quo si parentes ipsi, aut domini suo officio in his defuerint; proculdubio expectent, fore sibi vt ante seuerissimum Christi Domini tribunal culpæ tribuantur peccata omnia, quæ liberi, vel famuli non commisissent, si suas illis partes in hoc, alijsq; eiusmodi decretis præscriptas, sibiq; maxime debitas præstitissent. Atque id quidem multò magis timendum illis erit, qui aliquo modo impedierint, quos agat Episcopus pro culpæ ratione.

Puerorum scholæ, & vitæ qualiter indagandæ, & vt in melius reformentur curandum. Cap. VI.

HIS temporibus tanta puerorum licentia est, atq; adeo effrenata, ut cùm peccandi materiam afferat, tum disciplinæ christianę detrimenta importet non leuia: hinc in scholis nimia petulantia, in Ecclesiis irreuerentia, turbulenta foris concitatio, atque in omni loco se se efferens impudentia, & penè proiecta audacia. Quare patresfamilias ac Episcopus, qui omni morum speculationi sanctè inuigilare debent, videant, nè grauiores offensiones inde existant: proinde & cum magistratibus, decurionibusve agant, vt aliqua inita ratione ei rei occurrant; & praterea sacerdotes aliquot vita probitate, castissimisq; moribus præstantes, aliosq; pios viros, & salutis animarum zelo accensos deligant: qui puerorum scholas sæpe inuisant, mores, & uitam eorum perquirant; in Dei timore, officijsque christianæ institutionis illos contineant, idque omne cum parentibus, magistris, præceptoribusque agant. Curentque vt pius aliquis ciuitatis locus, pia've confraternitas id oneris suscipiat, quemadmodum alicubi fit, vt huius generis vagantes pueri colligantur, eorumque effrenatis moribus opportunè consulatur. Quod si hac non successerit, aliam omnem, quæ sibi potior videatur, rationem ineant, vt puerorum effrenatæ liberati, quæ multa spiritalia incommoda parit, rectissimè occurratur.

Nullo verò modo patiantur, vt huiusmodi pueri Ecclesiam perturbent: quod ea maximè ratione præstabitur, si parentes, vel ij ad quos id pertinet, liberos suos teneræ ætatis apud se teneant, secum ducant, eisque ostendant piè, suppliciterque orare, & sacris interesse.

Dato signo deferendæ Eucharistiæ, patresfamilias qualiter associaturi conueniant, vel quem alium delegent. Domiq; cereum hac de causa perpetuò asseruent. Cap. VII.

PArochus hortetur, & curet, vt vnusquisq; paterfamilias præsertim dato campanæ parochialis signo, quo sacræ Eucharistiæ ad ægrum deferendæ significatio fit, sine mora in Ecclesiam Parochialem cōueniat, vel aliū de familia digniorem mittat, ad illam cerei, candelæve lumine prosequendam. Si quando autem is, qui paterfamilias est, per necessariam occupationem non potest, saltem certum aliquem hominem, vel filium natu maiorem,

vel deniq; famulum, aliumve mittat, qui id pietatis officium præstet. Atque eam ob causam domi etiam omnis paterfamilias perpetuò funale cereum, aut candelam vnam, pluresve habeat, quæ ad id pietatis opus, officiúq; vsui sint.

DE PROCESSIONIBVS, & Litanijs. Tit. VII.

Ad processiones generales vbi, quando, qualiter, & qui conueniant & reuertantur, controuersiaque præcedentiæ tollatur. Cap. I.

De Litanijs, & processionibus vide Durant. in Rat. diu. off. lib. 6. c. 102. de Rogationibus, & Beleth. I explicat. diui. offi. c. 7. Vid infr. eo. c. 8. Sess. 25. c. 13. de regul.

ENERALES processiones à Cathedrali, vel cuiusq; loci maiori Ecclesia proficiscantur; & eodem reuertantur; nisi aliud Episcopo videatur.

In ijs supplicationibus generalibus, qui non venerit ante inuocationem Sanctissimæ Trinitatis pro absente habeatur, aut alia pœna ab Episcopo plectatur.

Eas Canonici, & alij Clerici, etiam cuiusuis dignitatis sint, cum superpelliceis, & vsitatis alijs sacris vestibus statuto tempore semper obeant.

Ad huiusmodi processiones, Episcopus, cum ei videbitur, ex Tridentino Concilio vocet, Regulares omnes, quamuis exemptos.

Si qua controuersia sit de priore loco, ab Episcopo ex auctoritate eiusdem Concilij tollatur.

Cum fiunt processiones qualiter cruces pręferendę & prosequendę, quibus intendendum, & à quibus cauendum. Cap. II.

CRVCES clerici ferant talari veste, & superpelliceo induti; ijq; eiusmodi sint, vt eam aptè, & decorè ferre possint.

Omnes ordines grauiter, & modestè procedant; colloquijsq; exclusis, psalmis, hymnis, & reliquis sacris precibus operam dent.

Nemo ordinem in processione deferat antequam ad Ecclesiam, vnde profecti sunt, redierint laici à Clericis, fœminæ à viris separatim prosequantur.

Videant ab Episcopo ad id munus deputati, vt in supplicationibus, & processionibus quibuscunque, præsertim cum Sanctissima Eucharistia circumfertur, & cum frequentior Populus ad Ecclesias indulgentiæ, festi diei, sacræ concionis gratia, vel alia de causa cõuenire solet, ea modestia, & reuerentia adhibeatur, quæ pijs, & religiosis huiusmodi actionibus maxime debetur.

Ne inter uiam inaniter spectandi gratia subsistatur.

Ne petulanti facto, dictove cuiquam molestia afferatur.

Ne, quæ minus deceant, spectacula adhibeantur.

Neve actiones pro foribus ædium, aut in uia repræsententur.

Qui secus fecerit, seuerè coerceatur.

Episcopus aliquos processionibus præficiat, quidque curabunt. Commessationes, diuagationesve qualiter tollendæ. Cap. III.

Episcopus igitur præficiat certos viros, quibus curæ sit, vt hæc omnia, quæ de supplicationibus præscripta sunt, seruentur, & vt res ea, qua decet, pietate agatur. Vid. inf c.17.

Edendi, ac bibendi consuetudinem, secumve esculenta, & poculenta deferendi, aut ea vendendi in sacris supplicationibus habendis, vineisq́, lustrandis, & suburbanis Ecclesiis visitandis, parochi studeant, fideles sæpius admonentes, præsertim die Dominico, qui proximè sacras Rogationes antecedit; cum dedeceat, vbi pijs orationibus, mês, & lingua exercenda est, ibi ieiunium, quod ad alliciendam Dei gratiam vim habet, tantisper seruari non posse. Cōmessationibus non vacādū. c.1. & 2 cum cæteris seq 44. dist.

Solennes processiones infra octauam corporis Christi, à quibus, & quando fiendæ. Cap. IIII.

Quæ processiones post solennem illam, quæ mane in celebritate Corporis Domini fit, vel eodem die, vel reliquis sequentibus septem diebus obiri solent, eæ ne fiant, nisi quibus Ecclesiis Episcopus concesserit, ijsq́, facultatem tantùm det, vt mane, non à prandio habeantur, nisi temporis iniuria impediret, quominus mane obiri possent.

Pro prouinciali, & diœcesana synodo celebranda, quæ Missæ sacra, & processiones fiant. Cap. V.

Cum primùm metropolitani literis Concilij Prouincialis celebrandi dies Episcopi significata erit; illud ipse curet, vt in omnibus, & vrbis & diœcesis suæ parochialibus Ecclesiis, quintaq́, feria, in singulas hebdomadas, quoad illud de more absolutum, ac dimissum erit, Missa de spiritu Sancto celebretur, in Cathedrali autem, & Collegiatis Ecclesiis processionum præterea munus singulis diebus dominicis obeatur; ex animoq́, preces fiant pro optimo ipsius Concilij euentu. Hoc idem planè seruetur, vbi ab Episcopo diœcesanæ Synodi celebrandæ dies indicta erit.

Clerus cum in Ecclesia ad quædam diuina obeunda, à quibus caueat, quidve agat. Cap. VI.

Clerus cum in aliquam Ecclesiam, vel ad processiones, vel ad stationes obeundas, vel ad funus conuenerit; illud meminerit se esse in domo Dei sancta, quę domus est orationis; quare nullus cuiusuis ordinis clericus, aut Sacerdos in Ecclesia deambulet, nec in confabulationibus, & congressibus, eo loco indignis, versetur: sed vnusquisque aut solus, aut comitibus, socysq́, alijsq́, adiunctis, religiosas preces Deo in causa adhibeat, quamobrem clerus vniuersus conuocatus est. Cum autem statio celebretur, ne vllus item Clericus extra Ecclesiam maneat; sed omnes intus sint, omniq́, pietatis consensione Deo statas illas preces canant.

Confratres ad processiones, qualiter vt conueniant, & se flagellent. euocandi. Cap. VII.

EPiscopus efficiat vt confratres, etiam nominatim non vocati, ad statas, & solennes processiones accedant, easq́, rectè, atque ordine obeant; vtque non mercede conducti, sed pietatis gratia flagella sibi adhibeant.

Episcopus, qualiter regulares, ad obeundas processiones compellat. Cap. VIII.

Vid. sup. c. 1.

TRidentini Concilij auctoritate Episcopus cum regularibus agat, propositis etiam censuris, & pœnis, vt tum in vrbe, tum in diœcesi, vbicunque ij Monasteria habent, vnà cum reliquo clero sæculari processiones publicas, ad Tridentini Concilij præscriptum, ipsi obeant, ijsque intersint.

Sanctissimi corporis Christi solennis processio, qualiter, & sine reliquijs agenda. Cap. IX.

IN solenni illa processione, in qua Sanctissimum Domini Corpus per vrbem religioso cultu defertur, ne reliquæ vllæ, sed illud solum, vti veteris instituti, Ecclesiæque Romanæ matris consuetudinis est pio, religiosoque apparatu, solenniq́, celebritate feratur.

Canonici, & etiam dignitatem obtinentes in processionibus solennibus Sanctissimum corpus Christi quibus cereis concomittentur. Cap. X.

CAnonici singuli, & qui dignitates obtinent, cum processiones publicas, illam præsertim solennem, quæ in celebritate Sacri diei Corporis Domini agitur, atque alias item in portando Sanctissimo Sacramento singulis mensibus constitutas, obeant; cereum ad intortitium accensum in manibus, capite aperto ferant. Capitulum autem decenti magnitudine, & crassitudine habeat, quot Canonicorum numero satis sint.

Cap. XI.

RELIQVI chori ministri cereos item accensos habeant, eosque forma conueniente.

Indulgentiæ solennitatum Sanctissimi corporis Christi, à Parocho qualiter denunciandæ, & fideles pro quibus admonendi. Cap. XII.

QVO autem religiosius diœcesis nostræ fideles Sanctissimi Corporis Christi Domini solennitatem colant: pietatisq́, operibus, quæ sacro illius solennitatis tempore præstanda sunt, indulgentias à summis Pontificibus, Vrbano Quarto, Clemente Quinto, Martino Quinto, item & Eugenio Quarto, concessas consequantur: Parochorum cura sit, die Dominico, solennitatem præcedenti, hac paterna charitate, grauique sermone illos præmonere, atque hortari.

Vid. cle. 1. de reli. & vener. San.

Primo vt confessi, vel in solennitate, vel intra octauam, Sacram communionem sumant.

2 Vt pro facultatibus eleemosinam dent.

3 Vt purè casteque in orationibus frequentes, atque assidui sint, in pietatisque christianæ exercitationibus conuersentur.

4 Vt pridie solennitatis ieiunent.

5 Vt & in solennitate, & reliquis deinceps septem diebus ad vespertinum, & matutinum, aliarumq; Canonicarum horarum officium, & missæ solennis sacrum frequentissimi conueniant, processionemq; solennem item supplices obeant.

6 Vtque ad ea christianæ pietatis officia fideles magis inflammentur; per eosdem parochus, indulgentiæ, vt infra exponuntur, ab eisdem Pontificibus vnicuique verè pænitenti, & confesso datæ, euulgentur.

7 Ieiunantibus pridie solennitatis, indulgentia concessa annorum centum.

8 Præsentibus in vesperis primis, indulgentia annorum etiam centum.

9 Iis, qui in solennitate missæ solennis sacro intererunt, indulgentia annorum totidem.

10 Qui in matutino aderunt, ijs indulgentia annorum totidem.

11 Qui in secundis vesperis intererunt, ijs quoque data indulgentia totidem annorum.

12 Qui primæ, tertiæ, sextæ, nonæ, completorij officijs aderunt, indulgentia ijs datur quadraginta annorum pro singulis horarum officijs.

13 Qui intra octauam, vespertino, matutinoq; officio, & missæ solennis sacro aderunt, indulgentiam item datur annorum centum.

Solennes, publicæque supplicationes qualiter obeundæ. Cap. XIII.

CVM supplicationes publicas, solennesq; fieri opus erit; primùm earum causa processiones agantur, deinde Missa solenniter celebretur: nisi aliter ob causam Episcopus aliquando iusserit. Clerus etiam regularis, piarumque confratriarum homines, popolus denique omnis, cum ad Ecclesiam vbi supplicandi causa statio fiat, processerint, inde ordine item redeant ad Ecclesiam, vnde discesserint, vt etiam decretum est, nisi Episcopi præscripto in Ecclesia, ad quam ventum est, processio absoluenda, & dimittenda sit: tuncq; inde ad suas quiq; Ecclesias, benedictione Episcopi, aut missione de more facta, collegiatim cruce præcedente abeant licet, peractis ante supplicationum, prout ritus est, solennibus precibus, atque orationibus.

Supplicationum officia diuina vbicunque fiant, ac à quibus de clero peragantur. Cap. XIIII.

QVÆ verò in hoc supplicationis munere precum, & orationum officia in Ecclesia ad quam itum est, quæcunque illa sit, peragenda sunt; à capitulo Cathedralis; in diœcesi autem, à clero primariæ secularis Ec-

clesiæ,

cleſiæ, non illius, ad quam ſupplicandi cauſa proceſſum eſt ritè præſtentur, niſi antiqua conſuetudo aliud ſuaſerit.

Idem quod ſupra, pro ſacro ſolenniter fiendo ſeruabitur. Cap. XV.

MIſſæ item ſacrificium, cum ibi faciendum eſt, illud è capitulo, Clero ve Cathedralis, & in diœceſi primaria ſæcularis Eccleſiæ ſolenniter fiat. Quo tempore reliquus Clerus diſcedat, licèt, miſſione ſolenniter facta, vt in ſuis quiſque Eccleſiis conuentualem parochialem ve Miſſam concelebret: niſi aliter quandoque Epiſcopus iuſſerit.

Cum in Eccleſia pro quauis pia cauſa conuenitur, locus quis ibidem deligatur vbi quiſque tacitus preces deuotas effundat. Cap. XVI.

CLero ad Eccleſiam conuenienti, proceſſionis, ſupplicationis, alteriuſve eiuſmodi officij cauſa, locus aliquis Eccleſię illius amplè quantum poteſt, patens, conſtituatur; vbi ſimul vniuerſus, ſi poteſt alioquin collegiatim ſaltem vnuſquiſque ordo conueniat, & tacitè præcando conſiſtat, donec illas obeat: nè per Eccleſiam vagetur, aut quidquam admittat, quod vetitum eſt noſtris conſtitutionibus.

Qui proceſsiones dirigant conſtituantur, & quid præſtabunt. Cap. XVII.

COnſtituat Epiſcopus certos homines, qui Clerum ad ſupplicationes procedentem, dirigant; tumq; aliquando cum opus eſt, eundem ſubſiſtere moneant; tum etiam, qui populum in ordine conſiſtere, mulieres velatas incedere, aliaq; eiuſmodi opportuna in ipſa etiam via moneant, præcipiant, atque vt ſeruentur, efficiant omni ſolicitudine.

Clerus, qualiter indutus incedat. Cap. XVIII.

IN omni proceſſione, in illa præſertim, quę ſolenni die Corporis Domini agitur, clerus ſæcularis ſuperpelliceo mundo, candidoq; indutus, vt adſit, præmoneatur.

Quæ canenda erunt prænuncientur. Eaque qualiter alternatim canant, & recitent. Cap. XIX.

CVm ad proceſſionem Clerus vocatur, quid pſallendum, quid canendumve ei ſit, vt opportunum erit ſignificetur.

Canant omnes, cum verò aliquot canentibus, alijs canere non licet; qui bini incedunt ſubmiſſa uoce, Pſalmum, Hymnum, Antiphonam, Precem ve piam, inter ſe dicant, ſupplicationi, quæ fit, myſterio ve conuenientem.

Qualiter

Qualiter omnes clerici bini, & non laicis præmixti incedant. Cap. XX.

CLerici omnes ſæculares, & regulares, & qui in Baſilica Cathedrali dignitates obtinent, bini ſemper procedant: neque item inter eos vllo modo laici homines quocunque gradu ſint, interiecti incedant; neque item inter Epiſcopum & eoſdem, laicis locus ſit.

Errantes punctandi. Cap. XXI.

QVicunque Clericus in proceſſione erratum contra præſcriptum commiſerit; pro præſcripta ratione punctator ſigillatim, nominatimq́; illum notet.

Vexilla ſacra à quibus præferantur. Cap. XXII.

SAcrarum imaginum inſignia, uexillave Cleri, nè laicus homo in proceſſione præferat: ubi clericus quiſquam eſt, qui hoc munus præſtare poſſit.

Campanę omnes Eccleſiarum pro proceſsionibus, quando pulſandæ. Cap. XXIII.

IN omni Eccleſia, unde ad ſtatas proceſſiones Clerum, populumq́; egredi ſolenne eſt, vbi primum procedendi initium fit, campanarum omnium pulſationes ſolenniter tamdiu adhibeantur, quod inde Clerus uniuerſus in progreſſionis munere egreſſus ſit; Idemq́, cum à proceſſione reditur, præſtetur. Itidem in Eccleſiis fiat, quæ in uicinia ſunt vbi proceſſio agitur.

Cap. XXIIII.

MVſicis cuiuſuis generis inſtrumentis in proceſſionibus, ſonari ne nullo modo permittatur.

Non intereſſentes de clero proceſsionibus, qualiter puniendi. Cap. XXV.

IN ſupplicationibus, proceſſionibus ve, quæ ſummi Pontificis, Epiſcopi ve iuſſu in exteriori, aut interiori Eccleſiæ circuitu aguntur, Canonicis, & alijs Chori miniſtris, qui diſtributionum quouis modo participes ſunt, tantum ex communi reſidentiæ cenſu diſtribuantur, quantum ipſis dari ſolet, cum in Choro præſentes horæ tertiæ officio adſunt. Si uerò pro feriæ feſtiq́; ratione, quo proceſſio agitur, non in circuitu Eccleſiæ, ſed per Vrbem, oppidum ve illa fiat, agatur ve triplum detur, quæ omnis deſtributionum portio, detur ijs tantùm ſcilicet, qui illas præſentes obeunt. Quod ad alios autem clericos attinet, qui proceſſioni, ſupplicationi ve intereſſe debent; nec uerò diſtributionum participes ſunt, cum ijs Epiſcopi arbitratu, certis mulctis, pœnis ve agatur.

Populus qualiter non ex ædibus inſpicere procesſiones, ſed proſequi debeat. Cap. XXVI.

CVRET Epiſcopus, ut omnes tum mares, tum fœminę ſacro ſolennitatis Sanctiſſimi Corporis Domini, religioſoq; die, eam proceſſionis celebritatem, non è feneſtris, neque omnino è ſuperiori loco inſpiciant, ſed eam proſequantur, omni pię religioſęq; uenerationis ſtudio.

Itidem præterea curet de alijs publicis proceſſionibus, cum illas omnes populum ſupplicem proſequendo, piè obire inſtitutum ſit.

Ne procesſionum tempore cibi potusq́ue eleemoſynæ diſtribuantur. Cap. XXVII.

SI quæ eleemoſynæ panis, & uini, aut aliorum ciborum, certo conſtituto tempore, pij etiam legati, iure, aliove quouis nomine diſtribui debent; earũ diſtributio, ne proceſſionum, ſupplicationumve tempore fiat: quominus illa comeſſationibus, crapuliſve occaſio præbeatur; ſed illis peractis id agi liceat.

Certi dies Eccleſiæ pro diuerſitate ſupplicationum habendi. Cap. XXVIII.

STATI dies proceſſionum, quæ pro gratiarum actione fient, ut antiquis ritum monimentis traditum eſt, ſint, Dominicus ſcilicet dies, uel Feria Quinta. Si verò pro calamitatibus, peſte, bello, fame, alijsq; id generis ſupplicandum eſt, proceſſiones publicę agantur Feria quarta, Sexta, & ſabbato; quibus proceſſionibus agendis, etiam certas Eccleſias Epiſcopus ſtatuet libero arbitratu ſuo.

Qualiter propoſitis indulgentijs parochus fideles, vt ſub parochialis vexillo ad procesſiones accedant cohortetur. Cap. XXIX.

SVpplicationibus publicis obeundis, fideles ſuæ quiq; Eccleſiæ parochialis uexillo prælato, ut frequentes ordine procedant eos parochus ſæpenumero prout occaſio tulerit, accuratè moneat, ualdeq; accedant, dono munereq; indulgentię quam Gregorius XIII. pro ſua paterna charitate Prouinciæ Mediolanenſi conceſſit: cuius indulgentię literas in fine huius libri impreſſas, ob eam cauſam frequenter parochialibus ſuis euulget.

ib die Apul. 80.

Quò frequentiores item in concione ſacra, in Miſſa maiori, Veſperis, etiam Completorio, præſentes adſint, ijſdem Indulgentiæ literis illos crebro cohortetur, & moneat.

Non niſi de licentia noctu procesſiones fiant, quas proſequi mulieribus omnino interdicitur. Cap. XXX.

QVæ ad ſanctę pietatis inſtitutum, atque uſum ſalutariter inſtituta ſunt paſtoralis curę eſt, cauere, nè deprauatis moribus corrumpantur.

Quo-

Quoniam igitur in processionibus, quæ à nonnullis confratrijs, societatibus ve noctu fiunt, religiosè quem illis primùm institutis, offensio aliqua inesse potest: idcirco, ne illas imposterum noctu agi liceat, nisi & Episcopi concessu, & regulis certis ab eo præscriptis. Mulieres autem processiones nocturnas obire interdictum omnino sit.

DE ORATIONE QVADRAGINTA Horarum. Tit. VIII.

Pro quadraginta horarum oratione qualiter in altari, & quibus solennitatibus Sacramentum collocetur.
Cap. I.

VT Oratio, quam vocant quadraginta horarum, coram Sanctissimo Sacramento, quo frequentissimus populus conuenire solet, qua pietate & religione instituta est, eadem retineatur, & propagetur decernimus.

Prosequutio prædictorum. Cap. II.

VT Sacramentum in altari, decenter ornato, collocetur, quo tempore, vel litaniæ cantentur: vel si temporis ratio patiatur, Missa celebretur, neque tamen extra ambitum templi Sacra Eucharistia deferatur; nisi secus videatur Episcopo.

Noctu qui conueniant, interdiu mares à fœminis separatim orent.
Cap. III.

NEMINI autem eò, præter orantes custodes, huius orationis causa noctu conuenire liceat. Vid. sup. eo.c.15.

Interdiu autem mares, quantum fieri potest, separatim à fœminis orent.

Non nisi de licentia quando & quàm piè constituenda.
Cap. IIII.

ORatio quæ quadraginta horarum dicitur, ne vlla in Ecclesia extra ordinem constituatur, sine Episcopi concessu; Isq́; eam ita sanctè geri curet, vt pij illius instituti ratio exigit.

Quæ Ecclesiæ eligendæ. Cap. V.

IN ijs solùm Ecclesiis siue sæcularibus, siue regularibus, oratio fiat, celebreturve, in quibus Sanctissimum Sacramentum asseruatur: nec verò in ijs omnibus, sed in illis tantummodo, quas Episcopus statuerit.

In conspectu Sanctissimi Sacramenti fiat. Illudve qualiter quibus cum luminaribus collocabitur. Cap. VI.

FIat autem in conspectu Sanctissimi Sacramẽti; quod è tabernaculo expositum, in maiori, aliove, vt Episcopus ita censuerit altari propalam collocetur.

cetur. Quod vt cum dignitate, decore, religioseq; agatur, altaris, vel capellæ, vbi exponetur, collocabiturve, ornatus decens sit, ac religiosus.

Cerei præterea in altari accensi ad minimum sex colluceant; lampades ne pauciores quàm tres.

Qualiter palàm Sanctissimum Sacramentum sit proponendum. Cap. VII.

ORationis initio, cum Sanctissimum Sacramentum palàm proponendum est, primùm datis solenniter de more pridie illius diei, vesperi, & iterum eo die paulò ante campanarum signis, præsens adsit cùm sacerdos pluuiali indutus, qui illud religiosè proponat; tum illius Ecclesiæ, vbi oratio futura est, aut totius parochiæ, si Ecclesia parocialis est, clerus superpelliceo vestitus, qui in hac functione illum adiuuet. Si verò, qui conuenerint clerici, vel parochiæ, vel Ecclesiæ pauciores sint quàm sex: alij aliunde euocentur, vt ne eo numero pauciores adsint: hique cum luminibus accensis, tum homines itidem parochiæ, in cuius Ecclesiæ finibus ve oratio exponitur, præsertim Sanctissimi Sacramenti sodalitati adscripti.

In eo proponendo, & reponendo qualis processio habenda. Cap. VIII.

PRocessio in exponendo Sanctissimo Sacramento per Ecclesiam agatur litanijs, statisque antiphonis, precibus, & orationibus, tum cereis accensis; itidemque in eo reponendo seruetur.

Qui & qualiter proposito Sacramento iugiter assistant. Cap. IX.

DVM illud in altari propositum est, clerici duo superpelliceo induti capite aperto, ad altare semper assistant: quorum alter diaconus saltem sit, aut saltem vnus, isque in sacro ordine constitutus.

Quæ precum tabellæ ibidem ad cancellos affigendæ. Cap. X.

AD altaris verò capellæve, vbi proposito Sanctissimo Sacramento Oratio fit, cancellos, affixæ sint tabulæ precũ, & orationum, quæ pro temporum, calamitatum ve ratione, orantium vsui, ex sanctæ matris Ecclesiæ instituto accommodatæ, eæque literis grandiusculis exscriptæ, loco perspicuo sint.

Quando, & qui sermo habendus. Cap. XI.

AD excitandam praterea populi in stata hac oratione versantis, pietatẽ, hoc curetur; vt aliquando, quo præsertim tempore, quave hora frequens est fidelium ad eam concursus, sermo, isque breuis, ad piæ meditationis studiũ inflammandum appositè habeatur.

Vt omnia ritè agantur vniuscuiusque parochiæ viri qui præsint eligantur. Cap. XII.

VT autem ad huius constitutionis præscriptum omnia quæ ad huius statę orationis vsum, sanctè retinendum pertinent, decore, rectè, ordineque agantur: vnicuique parochi ? in locis populosis ab Episcopo aliquot viri graues, pietatis, spiritualisq; vitæ amantes, & in ijs saltem vnus Ecclesiastici ordinis, qui alijs præsit, constituantur; qui in sua quique parochia orationis huius curam gerant, quo tempore illa celebratur, eorũ præter cætera munus erit videre, vt ab huius sanctionis pręscriptam normã illa fiat, celebretur ve.

Collectiones eleemosynarum tunc quomodo prohibeantur. Cap. XIII.

NVLLO prętextu, illo orationis tempore ad eleemosinam excipiendam, colligendamve, pelues, aut vasa eiusmodi paruula exponantur; sed Episcopi permissu, concessuve capsulas proponi liceat.

Orationis horæ qualiter populo assignandæ. Cap. XIIII.

ORATIONIS *huius curatores videant, vt per quadraginta ipsas horas fiat. Cui rei quò cautius prospiciant; supputata parochialis viciniæ incolarum, tum marium, tum fœminarum ratione, illisque in certas ob eam curam classes congruenter distinctis, & dispositis horis statæ orationis pro supputatione inita, & populi partitione facta, ita separatim, ordineq́, assignent, vt sua hora classes singulæ ad orandum conueniant; & intermissionis nullum spatium relinquatur.*

Fœminæ à maribus separatim orent. Cap. XV.

HOC orationis tempore, in Ecclesia, vbi illa celebratur fœminæ à maribus separatæ, tabulato interiecto, aut alio interserto adhibito orent. Supra eod. ca. 3. in fi.

Ne noctu fœminæ conueniant, & si intermittatur qualiter tempus compensandum. Cap. XVI.

NE noctu fœminis orandi stata hora aditusve in Ecclesia detur.

Quod si noctu orantes deerunt, Sanctissimum Sacramentum in tabernaculo reponatur.

Quod si forte ex hac, vel alia causa Episcopi iussu aliquando noctu intermitti contigerit; interdiu compensetur continenti orandi spatio.

Noctu ostia, pulsantibus tamen aperienda, claudantur. Cap. XVII.

CVM oratio noctu celebratur: ne propterea Ecclesiæ ostia pateant, sed clausa pulsantibus, & ad orandum conuenientibus, etiam singulis aperiantur.

Nulli

Nulli præter monialibus qualiter noctu orare permittitur, Sacramentumve recordendum, & depromendum sit.
Cap. XVIII.

IN Ecclesiis monialium, cum oratio hæc celebratur, nemo prorsus noctu in illam ad orandum intromittatur. Verùm vbi Sanctissimum Sacramentum per noctem in tabernaculo maiori repositum, moniales si voluerint, solùm ab interiori Ecclesia adorantes nocturno eo tempore per statas horas in oratione perseuerent; summo verò mane iterum è tabernaculo illud depromatur.

Quadraginta horarum orationis spacium quando prorogari non liceat. Cap. XIX.

PRæfinito illo quadraginta horarum tempore, nec verò diutius, in Ecclesia vbi concessum est, oratio hæc celebretur. Id verò temporis prorogari ne liceat nisi Episcopi concessu. tamen cum noctu terminari contigerit, ad lucem produci eiusdem iussu licebit, si quando huius orationis initium, & finem noctu fieri, minus decenter ille animaduerterit.

Quæ pro Sanctissimi Sacramenti orationis causa exponendi cultu sancita sunt prædicta, inuiolatè erunt seruanda etiam vbi extraordinariè illud adhiberi concessum erit.
Cap. XX.

QVæcunque de loco, Ecclesiave, in qua exponenda sit sacra Eucharistia pro oratione quadraginta horarum, hac constitutione supra præscripta sunt, aut de aliјs ad cultum, & venerationem Sanctissimi Sacramenti, aut ad altaris, cappellæve, vbi illud palàm proponetur, apparatum, atque ornatum pertinentibus, ea cùm in ordinario orationis huius instituto, & vsu, tum etiam si quando extraordinariè idem adhiberi petitum, aut concessum erit, inuiolatè, accurateq́; seruentur.

Qualiter in Ecclesia Cathedrali Sanctissimum Sacramentum solennius exponi debeat. Cap. XXI.

IN Ecclesia Cathedrali, quoties oratio quadraginta horarum, vel inchoatur, vel peracto in aliјs Ecclesiis illius cursu, in eadem iteratur, alia ve ratione exponitur, indiciturve; omnis ratio suadet, vt splendidiori luminum apparatu, & maiori cleri frequentia, maioriq́; populi concursu habeatur, atque celebretur; Quare illius orationis initio, quod in ea Ecclesia fit, rursusq́; in eiusdem fine, vt Episcopo videbitur, cum illius Ecclesia clerus populusq́; si quem pro parochia ratione peculiarem habet, tum etiam vniuersus vrbis clerus, tam secularis, quàm regularis supplicationibus publicis interesse solet, ac sodalitates omnes, & cunctus præterea populus, suis parochialibus Sanctorum insignibus distinctis, in illam matricem Ecclesiam generatim, vniuerseq́; ad orationis celebritatem conueniat.

Qua-

Qualiter ad alias Ecclesias clerus, populusq; conueniat, & recedat. Cap. XXII.

Sigillatim verò pro uniuscuiusque parochiæ, uicinæve, in classes distinctæ, ratione, quam Episcopus certam statuerit, inierit ve idem tum clerus secularis, ac regularis, tum populus statis horis, sibi ordine speciatim attributis, ad eam basilicam concurrat, more solennium processionum, Cruce, scilicet prælata, & precum, Antiphonarum, psalmorumq; pio, ac religioso cantu: indeq; quo ordine processerit, eodem piè, deuoteq; redeat.

DE ORATIONE VESPERTINA. Tit. IX.

Quæ, & qualiter parochi, concionatoresve, patribusfamilias agenda & pro domesticis institutionibus denunciabunt. Cap. I.

DOMESTICAE *institutionis regulas positas sub titulo de officio patrisfamilias Parochus per annum aliquando, prout re esse viderit frequenti populo explicet: tum sæpissimè, & publicis sermonibus, & priuatis colloquijs, patresfamilias parochiæ suæ incolas, id moneat atque hortetur, ut quæ eorum propria officia sunt: munera, in familiæ institutione ea præstare uelint paternę curæ studio.*

Quoad cohortationis officium, etiam concionatores, & confessarij Sacerdotes, quàm frequentissimè, prout opportunum esse censuerit, charitatis zelo præstent.

Vid. in d. titu. sup. pſertim. c. 1. & 5.

Domini officinarum de dissolutionibus, quæ committuntur, qualiter à parocho admonendi. Cap. II.

PArochus prętereà, ubi aliquando in artificum, mercatorumve officinis, quæ intra fines parochiæ suæ sunt, ab operarijs, alijsve qui illic artem exercent, aliquid committi intellexerit, quod deprauatæ, dissolutæq; disciplinæ sit, quod offensionem in parochia præbeat, quodq; à Christianæ institutionis moribus alienum, id officinarum dominos admoneat, vt quicquid illis locis corruptelarum est, inde eripiatur.

Orationis communis introductæ exercitatio qualiter per parochum curanda, eiusq; indulgentiæ quando denunciandæ. Cap. III.

VNa omnium optima indigentiæ nostræ interpres, [a] & conciliatrix corum; quæ necessaria tum ad animæ, tum ad corporis bona à Deo patre expetuntur, est oratio sancta; cuius studium, ut proprium fidelium

[a] Neminē exceptū esse ab eo qđ Domin⁹ in Euangelio dicit, oportet semper orare, & nō dficere, & Apos. sine intermissione orare, ait. Nicola⁹. 1. Iter responsa ad consulta Bulgarorū, post Cōc. Tici. ipressa. c. 61. i Tom. 3. Cōc. subijciēs, id ita accipiē dū,

est, sic necessarium, atque omnino iussu diuino debitum: id cœlestis magister, Christus Dominus exemplo docuit, verbo præcepit, crebris cohortationibus monuit, [a] *& eo igitur studio fideles quò vehementius exardescerent, se seq; quotidie singuli certa hora colligentes id quod christianarum mentium est vitæ à se illo die actæ rationes inspicerent,* [b] *maleq; actæ pœnitentes, ardenti oratione veniam præcarentur, & Deo gratias agerent de beneficijs, quæ acceperint: instituta est in hac prouincia orationis communis exercitatio: quæ ad christianę pietatis progressionem introducta, vt & perpetuò conseruetur, & augeatur item, id cum omni studio parochus curet, tum propositis spiritualis gratiæ muneribus Sedis Apostolicę benignitate, eius rei causa concessis,* [c] *itaq; Episcopus à Parochis suis singulis Greg. XIII. literas de Indulgentia, huius prouincię hominibus concessa, qui in orationis communis instituto se se exercuerint, ter in singulos annos descripto, vel summatim pronunciari iubeat. semel ineunte Aduentu, iterum Dominico die Quadragesimę primo, tum solenni die Pentecostes.*

Campanarum signa pro oratione, qualiter danda, dieq; statuta, vt indulgentias consequantur moniti conueniunt. Cap. IIII.

PArochus præterea pro temporum ratione certam horam assignet; qua datis huius rei causa campanarum signis patresfamilias suæ quisq; domi, vnà cum reliqua familia certo loco ad orandum conueniant. Vt autem, qui in eo præcandi instituto se exercuerit, Indulgentiæ concessæ donum consequatur, diem itidem Dominicum Quadragesimę, proximè præcedentem, is constituat, quo illi confessi omnes simul Sacram Eucharistiam sumant.

Imminentibus calamitatibus qualiter orandum. Cap. V.

IMminentibus verò calamitatibus suo tempore cum nullum certius præsidium sit, quàm illud, ut fideles ad Deum patrem misericordiarum assiduis precibus confugiant, certam aliquam præterea rationem is diligenter Episcopus ineat, vt & à Clero, & à populo sine intermissione, ac religiosius in orationem incumbatur.

Signum qualiter & quod pro oratione dandum. Cap. VI.

ORationis vespertinę, olim in hac diœcesi institutę. signum distinctis campanæ ictibus, Ut Episcopus prescripserit, detur. Vbi verò in vicis, & pagis, ob campanæ exiguitatem, sonus ita difficilius exauditur; non intermisso, sed continenti sono per horæ quadrantem, illius significationem fieri, si ita censuerit, iubeat Episcopus. Rursus qua in Ecclesia parochiali, diœcesis præsertim, ob vacationem, vel ob aliam causam, nullus, uel Sacerdos, uel clericus, aliquando est, qui huius orationis signum campana det; alia subito per Vicarium Foraneum ratio ineatur, qua illius significatio fiat, campana item sono.

[Margin notes, partly cut off:] x sentē ia D. A- g. vtnul o die, in ernittā ur certa empora randi, uæ illa int ait, uxrite, c inne- iietis, ea ero ex- licat e uditissi n[9] Frāc. Turrian. n ei[9] an- iota. in Clemen is Roma ii lib. 7. de vita Christia na. c. 25. j. Tom. Conc. ad hoc non nihil vi- de ī lib. Ludolp. de vita Christi, p. 2. c. 42. in princ. a Quàm nobis ne cessaria sit ora- tio, præ- ter alios, vid. Na- uarr. in tract. de orone, & hor. Can. c. 1. in 2. prę- lud. b De effe ctib[9] o- rationis vide eū- dē Nau. d. trac. c. 21. in 18. con- c. n. 37. c Consti tutio hęc est sub die 24. Octobr. 1572.

Quan-

Quando vespertina, communis oratio in Ecclesia conuenientius fieri debeat. Cap. VII.

VBi domicilia, inter se proxima, aut continentia sunt; in Ecclesia, tum maxime diebus festis, illam à populo fieri conuenientius est: quem frequentem conuenire, omni officio parochus curet: Ipse uerò si adesse neglexerit, intermiserit ve; mulctetur Episcopi iudicio. Curet autem Parochus, vt in Ecclesia non tardius multo ducatur, quàm ad statam horam, qua sub crepusculum noctis salutationis Angelicę signum detur.

Quando pro parochiali, alius locus, vel crux erigenda, vbi oratio communiter fiat eligatur. Cap. VIII.

SI ex pagis, & vicis præsertim frequentioribus, in Ecclesia parochiali fideles difficilius conuenire possunt, quoniam ab ea aliquantum illa loca distant; constituat Episcopus Ecclesiam, aut capellam, oratoriumve, illis singulis propinquiorem, aut commodiorem; aut denique crucem, sacramve aliam imaginem, in triuio erectam; quò etiam sub dio ad orationem uespertinam conuenire liceat.

Quæ orationis ratio, in cappella, in oratorio, vel in Ecclesia, quę Parochialis non est, etiam adhiberi poterit.

Oratio communis, vel si non poterit saltim particularis qualiter fiat. Cap. IX.

SI quando prętereà, alijs etiam diœcesis locis, pluuiæ uis, niues, aliave temporis grauitas, itineris difficultati adiuncta, [a] *difficiliorem fidelium conuentum ad Ecclesiam parochialem faciat, nè ob vllam causam à tam salubri orationis instituto, & multiplicibus Apostolicę sedis priuilegijs commendato, ullo die populus desistat. Quo in officio in ijs locis adiuuetur maximè opere Sacerdotum, & clericorum quorumcunque illius pagi, loci ve.*

At vbi neque his rationibus fieri poterit, vt fideles omnes vniciusque loci in vnum conueniant ad hanc orationis communis exercitationem; domi saltem ab vnoquoque, qui ad Ecclesiam non conuenerit, cum familia sua certo loco fiat.

Quæ, & qualiter etiam matutina oratio vt introducatur curandum sit. Cap. X.

NOrint porrò fideles, quod etiam Concilio Aurelianensi quarto olim iussum est, sibi sæpius singulis diebus orandum esse, quod si aliquando frequentius non possunt, saltem non uesperi solùm, sed etiam mane id à se prędstari oportere. [b] *Quare Episcopi cura sit, vllum uespertinę orationis quotidianæ communis usum, mane etiam paulò, scilicet ante auroram, aut sub ortum solis, id quod in plerisque locis iam seruatur; ubique locorum cùm in vrbe, tum in diœcesi paulatim introduci, atque ea ratione institui, vt vel in*

a Si loc⁹ Ecclesiæ ꝓcul fuerit, qđ & ĩ alijs decẽrib. locis, oratio ad Deũ fieri possit, vide in Cõc. Parisiẽ. sub Greg. 4. lib. 2. ca. 13. cuius initiũ, Sicut sunt nõnulli, in To. 3.

b Quòd frequenter orandũ sit, ꝓter alia, vide D. Hier. Ad Eust. cuius hæc sunt verba nota. Egrediẽtes hospitium armet orõ: regrediẽtib⁹ đ platea, orõ occurrat antequã Sessio, nec pri⁹ corpusculũ requiescat, quã aĩa verbo Dei pascat: ad oẽm actũ, ad oẽ incessũ man⁹ pĩgat, crucẽ relata in Cõci. Paris. li. 2 c. 13. in fine in 2. Tom

Bb 2 Eccle-

Ecclesiã, uel suæ quiq; domi cum familia certo loco, vel in officinis, tabernisve, uel in ipsis etiam agris, atque adeo in itinere, uel in alijs deniq; locis, ubicunq; , ut illo Concilio cautum est ea matutina hora sunt; et patresfamilias, & liberi, & famuli, & artifices, opificesve, & operæ, institutoresve, & cæteri quicunq; sunt, siue mares, siue fœminæ, huius matutinæ orationis officio, antequam artificium, negotium, rem ve vllam aggrediantur, precibus, Litanijs, omniq; oratione, ac toto animo, menteq; uacent, sicq; quotidianarum actionum, operum, & negotiorum initium à Deo faciant, finemq; itidem.

Qualiter ad tempestates repellendas campanæ pulsandæ, & omnibus ad preces confugiendum sit. Cap. XI.

Nimbis, procellisve imminentibus, sicut Ecclesiasticæ consuetudinis est, campanis sonetur, tum ad tempestatem ui diuina, quæ ex solenni prece, sacraq; benedictione illis inest, depellendam, tum ad Dei misericordiam implorandam christianæ pietatis orationibus: ita fideles, earum sono tunc excitati, in Ecclesiam, uel Cathedralem, uel Parochialem, uel in aliam saltem propinquiorem, ad orandum conueniant: si minus possunt, saltem ubicunque sint, siue domi siue foris, supplices Deum orent; tum clerici, psalmis, Litanijs, precibus, & orationibus, quæ ex ritu Sanctæ matris Ecclesiæ ad arcendam tempestatem dicuntur, Dei misericordiam deprecentur.

d. sup. off. Pa hi. ca. & de todia chari t. c 9. hoc l. Du- it. in t. di- n. offi. .j. c. 4. princ. i de patris t, & hã. de ua. in ct. de nefic. . q. 5. . 99.

Oratio etiam pro fidelibus defunctis, qualiter fienda. Et ad illam populus per parochum propositis indulgentijs cohortandus sit. Cap. XII.

Pro fidelibus defunctis religiosas Deo preces, orationemq; adhibere, officium est salubre, illud quidem sanctum christianæ pietatis studio planè dignum, quam ob causam Greg. XIII. Romæ instituit, prima hora noctis pro illis in singulos dies piè orari; cuius exemplo nobis ad imitationem proposito maximoperè excitati, cum iampridem proximis annis orationem vespertinam, quam communem dicimus, pro uiuis decreuerimus, hanc alteram pro mortuis iam nunc constituimus.

Itaq; Episcopus pro salutis animarum zelo, quo præcipuo incensus esse debet, in eam curam incumbat, ut ubiq; locorum in sua diœcesi religiosè, celebretur, omniq; ardentissimo charitatis, & precationis spiritu.

Illius horam pro ratione temporis, uel brumalis, uel æstiui, proq; prudẽtia sua sub primam noctis uigiliam ita statuat, ut iam decreta oratio uespertina nullo modo impediatur.

Præfiniat in Urbe Basilicam Cathedralem, & certas alias Ecclesias, in quibus stata hora, statoq; campanæ signo significatio huius orationis, precationisve fiat.

Vnusquisque autem fidelis, ubi sit, uel domi uel foris, ad memoriam mortis excitatus, primùm paulisper tacitus in mortis suæ quam breui fortasse obibit, meditatione uersatus; tum se accendat ad orationem pro mortuis,

quam

quam psalmo De profundis, *aut precatione Dominica, & salutatione Angelica sæpius repetita intimo religiosi cordis affectu perorabit, vt defunctorum animæ è purgatorij supplicijs ereptæ; Dei misericordia ad sempiterna cælestis vitæ præmia perducantur.*

Parochi præterea, quò magis, atque magis huius pietatis studium exardescat, sæpe accurata cohortatione ad illius studium, vsumque perpetuum, parochiales suos inflammare studeant; & quò magis eosdem elliciant, indulgentiam proponant iis concessam, qui sono campanę moniti, atque excitati ad orationem pro mortuis piè recitauerint psalmum De profundis; *aut orationem Dominicam, salutationemq; Angelicam ter dixerint, cuius Indulgentiæ pontificias literas, vt Parochi aliquando de scripto euulgent, in fine huius libri impressas extare volumus.* Literæ datæ sub die 10. Aprilis. 1580.

DE OFFICIO CAVPONVM. Tit. X.

Quæ monita cauponibus, & qualiter proponenda sint. Cap. I.

OFFENSIONIBVS *& peccatis, quæ in cauponis committi solent, pastorali etiam cura & officio occurrendum est; vt ereptis corruptelis salutariter consulatur vitæ christianæ moribus. Quãobrem, cum Episcopus cuius officium est in omnium cuiusuis generis hominum curam incumbere; tum Parochus etiã si quas, vel cauponas, vel tabernas intra parochiæ suæ fines habet, quàm sæpissimè iis, qui cauponariam tabernariamve exercent monita proponat, quæ infra eorum vitæ christianæ, christianisq; moribus præscribuntur, ad eorum salutem procurandam.*

Primùm igitur caupo non solùm familiæ suę, sed etiam hospitibus peregrinis, alijsve, quos hospitio exceperit, & verbis, & uitæ exemplis, & humanitatis officijs prodesse studeat; ita ut eius familia, quiq; in famulatu ipsius sunt cæteris pietatis, castitatis, modestiæq; specimen, atq; indicium dent. Proinde impudicos homines, eiusve infamiæ nota inquinatos, blasphemos, concubinarios, eiusve nomine suspectos, aleatores, publicosve lusores, & id generis nebulones, qui aduenas, atq; hospites, dolis, fallacijsq; decipere solent, è familia domoq; sua eijciat: quorum loco in familia famulatuq; pios homines disciplinæ christianæ studiosos habeat, qui aduenas ad orationem Vespertinam inuitet, quam is domi suæ curet nullo vnquam pacto stata hora prętermitti.

Sacræ imagines in cubiculis habendæ, obscęnæ omnino tollendæ. Cap. II.

IN *caupone uestibulo, porticuve, & in singulis præterea cubiculis sacram imaginem apponere ne omittat; prophana autem omnia, ac turpiter obscœneq; inscripta, pictaue, inde amoueat omnino.*

Quos apud se diutius hospitari non permittant.
Cap. I I I.

NE lenones, meretrices, histriones, mimos, & cæteros malæ conditionis homines, nugatoresve apud se diutius hospitari patiatur.

Erga religiosos, clericosve & pauperes qualiter se gerant.
Cap. I I I I.

REligiosos, & Ecclesiasticos homines ad se diuertentes. separato si commodè poterit, presertim à fœminis hospitio, mensaq; excipiat: in honore habeat, nec verbis, factisve uiolari patiatur; pauperibus item se talem præstet, qualem se præbere christianum hospitem decet.

Hæreticos denuncient, cibos vetitos ne præbeant. Cap. V.

HAereticos verò si quos diuertisse animaduertet, illico denunciet, nec vllo pacto, feria sexta, & Sabbatho, alijs item præscriptis diebus vlli uetitos cibos, quouis prætextu præbeat.

Mensæ benedictio, & gratiarum actio adhibeatur. Cap. VI.

MEnsæ initio ab hospite, uel ab aliquo familiari benedici curet, adhibita in fine etiam gratiarum actione.

Quos virum, & fœminam simul cubare non permittatur.
Cap. V I I.

NE virum simul, & mulierem cubare sinant, quos suspicetur matrimonio copulatos non esse.

Qualiter ægrotum denunciet. Cap. V I I I.

SI quem dum in caupona uersatur, in febrim, morbumve incidere contigerit, de eius ægritudine statim parochum certiorem faciat, qui illum inuisat, & spiritualia remedia, eidem quamprimum impertiatur.

Se verè Christianum exhibeat. Cap. I X.

CAupo denique Christianus, ita in hospitij munere agat, ut æquitate, sinceritate, & charitate utatur, & per opera iustitiæ progrediens damnationem æternam fugiat, ac in æterna tabernacula recipi mereatur.

DE OFFICIO MILITIS. Tit. XI.

CHristianorum militum disciplina his temporibus eo prolapsa est, vt in multis Dei offensionibus. que à militum corruptelis existunt, opere pretium etiam sit inuigilari Episcopalibus monitis.

Quæ Episcopus pro salute militum præstare debet.
Cap. I.

VBi igitur militum præsidium constitutum est illud cum eorum Ducibus, Præfectisve Episcopus studiose, paternaq; charitate agat, ut illi in militari statione constituti, piæ Christianæq; vitæ institutis congruentes viuant, cum præsertim in militum Christianorum laude positum sit, vt pietatem in primis, & religionem erga Deum obseruent, atque colant.

Quæ milites præstare, & à quibus cauere debeant.
Cap. II.

QVod ergo ad pietatis usum, atque officium attinet id omne maxime curetur.

Vt doctrinæ Christianæ rudimentis milites recte instituantur.

Vt frequenti sacræ Confessionis, & Communionis vsu, se ad beneuiuendum communiant.

Vt quotidie, & mane, & vesperi certa stata hora Deum precentur.

Vt Rosario quotidiano Beatæ Mariæ Virginis, quod militibus bello contra Turcas suscepto olim præscriptum fuit, religiose utantur.

Vt singulis diebus mane in statione communi collecti litanias recitent.

Vt in stationis loco Sacram imaginem Beatæ Mariæ Virginis, aut Sancti alicuius, quem patronum sibi, atque intercessorem in Cælis deligerint, ante oculos propositum habeant.

Vt sacerdotem item habeant spiritualis vitæ amantem Episcopi iudicio delectum, cuius monitis in militiæ spiritualis exercitationibus cursum teneant.

Vt in otio militari à librorum obscœnorum, quiq; Christianos viros non decent, lectione abstineant, sed martyrum vitis legendis, in quibus fortitudo, ac uirtus verè militaris elucet, totos se se occupent, cum per occupationes militares possunt.

Quid Episcopus, vt ieiunia seruent, & à blasphemijs abstineant valde agat. Cap. III.

ILlud verò etiam maxime Episcopus cum militum Præfectis, ualde agat, ut ieiunia, & ciborum delectum ex præcepto Ecclesiæ seruent à Blasphemijs omnino abstineant, quas radicitus extirpare ille omnino conetur, cum militis Christiani, & præsertim illius; qui Serenissimo nostro Regi inseruit, officium proprium sit etiam sanguinis profusione tueri gloriam Dei, sine cuius diuina ope nihil reliquum militi Christiano est, quod gloriosum esse possit.

A quibus vitijs vt abstineant virtutesve exequantur, qualiter illos Episcopus pias confratrias constituendas curet. Cap. IIII.

VT à furto rapinisve abstineant, idq́ plane eis persuadeat, eius generis criminibus perpetuam infamiam inuri militi; considerentq́ preterea, eos ex officio quod gerunt, debere ad mortem semper esse paratos.

Vt denique detractiones, mendacia, ingluuiem, aleam, luxuriam, pompamq́ abhorreant; sed omnes virtutum Christianorum partes exequantur quæ cum in omni disciplina, tum in re militari splendescunt, vtilitatesq́ vberrimas salutariter afferunt.

Atque ob has quidem causas inter illos pias confratrias instituere Episcopus curet.

DE SYMONIA. Tit. XII.

Pro Sacramentorum administratione nedum exigatur sed nec nutu quicquam petatur. Cap. I.

tacō ymo os. e in reta. i.fe- er to

CVM Sacramenta Ecclesię non solùm sine Symonię labe, verum etiam sine auaritiæ suspicione prabenda sint; caueant omnes, nè in eorum administratione quidquam exigant; aut etiam verbis, uel signis, directè uel indirectè petat. Qui secus fecerit, eum & pœnis, iure communi statutis, & alijs arbitrio Episcopi plecti volumus.

Ius habentes in beneficijs quomodo nihil recipiant. Confidentia & quæ reseruatio fructuum interdicitur. Qualiterque inobedientes puniendi: Constitutioque de ijs recitanda erit. Cap. II.

INterdicimus & ijs, qui ius habent ad quęcunque beneficia ecclesiastica eligendi, vel nominandi, eorum ministris cuiusuis generis, ne quidquam per quamuis causam eius rei gratia, ab aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quauis ratione tribuatur, ne sponte quidem datam, accipiant.

Neve ita detur beneficium cuiquam, vt is ad nutum eius, qui dederit, uel cuiusuis alterius postea cedat.

Neve in eo dando vlla fructuum pars ab Episcopo, & inferioribus, contra sacrorum Canonum instituta quauis etiam pietatis specie reseruetur.

Qui ex ijs, quos diximus, secus fecerit, iure ac facultate nominandi, vel præsentandi deinceps uti non possit.

Qui uerò beneficium conditionibus huiusmodi acceperit, sciat ex sacrorum Canonum decretis, se nullum in eo ius adeptum esse, atque ideo fructus suos non facere; quosq; perceperit, sine conscientię labe retinere non posse, ad eorumq́ restitutionem compellatur.

Omnes

Omnes item ij cæteras pœnas dent, simoniacis à sacris canonibus, & constitutionibus Pij IIII. & Pij V. contra confidentiam committentes constitutas, & quas Episcopus præterea de ijs sumendas iudicauerit.

Eandem Pij V. constitutionem Episcopus semper in diœcesana synodo publicè recitari iubeat. Ed. cal. Iunij anno 1569. in Bull. inter ei' constit. num. 87. fo. 1015. Vid. ex infr. eod. c. 10.

Quibus beneficia non dentur, nisi per eos prius, & quod iuramentum præstetur. Cap. III.

Neminem autem, uel præsentatum, uel nominatum, uel electum, uel ab inferioribus prouisum prius admittat, aut instituat Episcopus, quã infrascriptum iusiurandum ab eo exegerit.

Ego N. præsentatus, uel electus &c. ad beneficium. N. iuro per sacrosancta Dei Euangelia, quæ meis manibus tango, neq; me beneficij obtinendi causa, aut, vt ad id præsentarer, vel nominarer &c. neq; quemquam alium meo nomine, aut consentiente, vel sciente, quidquam collatori, patrono, seu alij cuiquam ea de causa promisisse, aut dedisse, aut compensasse, aut prius datum confirmasse, uel apud quemquam deposuisse.

Neq; mutuo dedisse, uel locasse, uel prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quocunque modum remisisse, aut relaxasse.

Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius Ecclesiæ fructibusve, decimis, aut oblationibus eiusdem præteritis, præsentibus, ac futuris, donationem, remissionem, locationem ve fecisse, promisisse, aut iniuisse; aut aliũ, mandante, uel consentiente me, promisisse, fecisse, aut iniuisse. Ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Pro labore literarum beneficiorum quid tantum persoluatur. Cap. IIII.

Notarijs scriptoribus, alijsq; Episcopi ministris pro omnium opera, sumptu, ac labore, in conficiendis literis, quibus beneficij collatio, confirmatio, institutio, prouisio continetur non plus uno aureo ad summum persoluatur.

Ne propter ius patronatus aliquid annexum plus vendatur. Cap. V.

Episcopi munus erit cauere, ne propter iurispatronatus occasionem pluris aliquanto res, cui illud ius annexum est, vendatur, aut transferatur; si qui verò nihilominus ita vendiderint, pœnas contra simoniacos editas incurrant.

Quando in causa beneficiorum vexationem redimere liceat. Cap. VI.

Ne redimendæ uexationis specie in causis beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant, nemini licere uolumus, ad rediměndam uexationē,

neiu

ne in casibus quidem iure permissis pecuniam dare, quidquamve pacisci, aut transigere; nisi Episcopi consensus accesserit. cuius partes erunt, & perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus; & ubi rem fraude carere, & iure permissam esse cognouerit, non denegare ei, qui petierit facultatem se à vexatione liberandi, qui contra, quàm decretum a nobis est, fecerit, Episcopi arbitrio plectatur; & quod actum fuerit irritum sit, ac nullum.

Qualiter participantes in simonia, vti principales simoniaci puniantur. Cap. VII.

VT omnis ad simoniam aditus intercludatur, statuimus, ut non solùm auctores simoniæ, sed eius internuncij, & interpretes, Notarij etiã, qui simoniaca instrumenta conficiunt; ijsdem pœnis teneantur, quibus additi sunt ij, qui per simoniam contraxerunt.

Ijs etiam pœnis comprehendi uolumus eos, qui scientes inter eos, qui contrahunt, simoniacam pactionem intercedere, in eorum gratiam sua beneficia obligant.

Ne quisquam in admissione in capitulum, seu collegium, & pod admissionem in distributionibus defraudetur, qualiter prouideatur. Cap. VIII.

Cõc. Trident. sess. 14. c. 14 de refor. Vid. inf. c. seq. & c. 13. eo. tit. & c. 14. *SAcri Tridentini Concilij auctoritate, ea Cathedralis, & Collegiatarum Ecclesiarum statuta, constitutionesve quascunque si quę sunt etiã iureiurando, & quauis auctoritate communitas, consuetudinesq́, illas, etiam immemorabiles, quæ & si fortè non expressam simoniam sordidam tamen auaritiam præ se ferunt, antiquamus, & abrogamus, atque rescindimus, quibus illud inductum est, vt qui nuper in Canonicorum Capitulum, aliorumve Ecclesiasticorum hominum Collegium adscriptus, Capituliq́, aut Collegij iudicio, ad ea canonicalia, aut alia, quæ ad eos pertinent, obeunda munera idoneus comprobatus est; sex tamen mensibus, qui probationum nomine vocantur, Choro inseruire ante debeat, quàm distributiones quascunq; etiam quotidianas percipiat, alijsq́, Canonicis, uel alijs eiusdem Collegij hominibus accrescat, quæ portio sibi eo temporis spatio inseruiente, iure obueniret. Illudq́, in perpetuum iubemus, ut in alicuius Ecclesiæ Canonicorum Capitulum, aliudve Ecclesiasticum Collegium cooptatus, cum admissus, cõprobatusq́, erit ad muneris sui functiones, is statim particeps sit residentiæ fructuum, quotidianarumq́, distributionum, quæ ab ijs, ad quos spectat, eidem præstentur pro ratione Canonicarum horarum, quarum officium deinceps in Ecclesia ille obierit.*

Cõc. Tolent. 8. c. 3. Tom. 3. c. cum super de confess. ex. de simon. to. 10. fer. fit. *Quicunque illas constitutiones, statuta, & consuetudines, hoc decreto abrogatas seruarint; contra eos simoniæ pœnis, quæ canonum iure, & summorum Pontificum constitutionibus statutæ sunt ad Tridentini Concilij præscriptum agatur.*

Ne huic

Nè huic autem decreto fraus fiat, hoc statuimus, ut quoties is, qui in eiusmodi Collegium cooptandus erit, eiusdem Collegij præfectum conuenerit ad se probandam, huius probationis examen intra octo dies de eo habeatur; alioquin probationis ius Episcopi sit.

Quod si octo illis diebus habito examine, is probatus non sit, sibiq; persuadeat id iniustè factum esse, ad Episcopum confugiat, qui habitis de eo examinis quæstionibus, se iniustè repulsam illum tulisse animaduertit, Capitulum Collegiumve compellat ad eum recipiendum.

Circa constitutiones quibus pars redditituum præbendarum applicantur, quæ Apostolica sanctio seruanda: Et tunc pro pensionibus quid agendum: Et si sacristiæ, quando non alibi applicetur. Cap. IX.

QVibus in Ecclesijs ea vel constitutio, uel consuetudo est, ut Canonicus nuper creatus, quos fructus præbendæ suæ primo anno percipiet, eos omnes uel aliquam eorum partem fabricæ Ecclesiæ, aut sacristiæ, aliive pio loco soluat; in posterum ad unguem seruetur, quod constitutione Pij Quinti super hoc cautum est, & si ei præbendæ onus pensionis, uel reseruationis fructuum omnium, alicuiusve partis eorum impositum est, is pro rata solùm fructuum, quos liberè percipiet soluat; fideiussore tamen caueat, se reliquam item fructuum illius præbendæ partem soluturum, quamprimum uel morte, uel concessu, remissioneve eius, cui fructus reseruati sunt, quive pensionem obtinet, adipiscetur. Hæc constitutio edita pridie Cal Iunij 1570. inter eiusdē Pont constit. nu. 106 in Bull fo. 1080

Eam uerò fructuum partem, quam soluere debet nè soluere prius cogatur, quàm illorum percipiendorum dies venerit, sed aut fideiussorem det se eo ipso tempore statim soluturum; aut Episcopus apud aliquem illos sequestri nomine asseruari curet, donec quod debebitur, persolutum erit. Curet autem Episcopus, ut fructus, & cuiusuis generis prouentus, ad sacristiam pertinentes, nè in alios sumptus, nisi in ipsius sacristiæ usum, erogentur, ideoq; quotannis cognoscat, quo modo distributi, & quas in res erogati illi sint. Liceat tamen eidem Episcopo de Capituli consilio eos fructus in fabricæ, vel rei alterius, ad eam ipsam ecclesiam spectantis usum, aliquando conuertere; si modò sacristiæ minus tunc opus esse iudicarit.

Bulla confidentiarum quotannis publicanda. Cap. X.

DE confidentijs constitutio, quam summus Pontifex, Pius Quintus tulit, quotannis in diœcesana synodo de scripto recitetur, ac promulgetur. Vid. sup eo. ca. 2 in fine.

Pro collatione beneficiorum, nec sigilli nomine, à quibus nihil, sed quid tantum pro scriptura percipiatur. Cap. XI.

VT auaritiæ omnis non modò labes, sed suspicio, uel minima ab Episcopi domo, atque ab omni etiam ecclesiastico foro tollatur, nè deinceps in beneficijs conferendis, aut quauis prouisione dandis quicquam vllo cuiusuis generis, ne sigilli quidem nomine, accipi, exigiuè ab vllo liceat; omni prorsus, si qua huic decreto repugnet consuetudine antiquata, & abrogata. Notario tamen, cui pro muneris sui laboribus certa merces, nulla constituta est, aliquid pro opera, quam in literarum scriptione ponit, accipere liceat, ad taxæ præscriptum: ita tamen vt pro omni vniuscuiusq; beneficij collati, vel prouisionis nomine dati, scriptura à se confecta, aliovè quouis nomine, vel prætextu, plus auro nummo ad summum ne capiat.

Supra c.4.

Possessio beneficiorum qualiter capienda. Cap. XII.

NE pro beneficio Ecclesiastici possessione adipiscenda plus, quàm par est, impensæ quis in compluribus instrumentis, eò nomine conficiendis, uel exscribendis faciat, cum eius bona varijs locis sita sunt; id propterea decernimus, & declaramus liberum esse vnicuique, cui beneficiū aliquod collatum, aut quouis prouisionis nomine datum est, illius solùm Ecclesiæ, altarisve, in quo beneficij titulus est, & illorum tantùm eiusdem beneficij prædiorum, bonorumve, quæ ipse malurit, possessionem capere: modò eam capiat, tabulis publicè à notario confectis.

Ordines pro redditibus, & distributionibus, beneficiorum vacantium aliter distribuendis, quàm Concilium Tridentinum, & Apostolica sanctio mandat abrogantur, contrafacientisve qualiter puniantur. Cap. XIII.

Vid. sup. eo.c.8. & 9. vbi annotātur loca.

AVctoritate Concilij Tridentini, & constitutionis à Pio V. editæ, iam nunc statuta priuilegia, consuetudines, & illas deniq; cuiusuis Ecclesiæ constitutiones rescindimus, planeq; abrogamus, quibus cautum est, vacantium in ea Ecclesia dignitatum, Canonicatuum, præbendarum, portionum, beneficiorum, atq; adeo officiorum fructus, uel distributiones etiam quotidianas, quæ inde primo uacationis anno, aut longiori, breuiorive tempore obuenerint, mensæ Episcopali, uel canonicali, alij ve loco omnes, vel partem aliquam obuenire, attribuive, aut in communes usus cedere, aut inter alios canonicos, ministrosve illius, alteriusve Ecclesiæ diuidi. Hæc tanquam rescissa, penitusq; sublata eiusdem Pij Pontificis sanctione, declaramus nulla esse, nulliusq; planè roboris.

Nec

Nec verò loco eorum fructuum, qui eo nomine vt supra, attribuebantur, ne consensu quidem Capituli ab Episcopo statui liceat, vt deinceps, qui illiusmodi dignitates, canonicatus, beneficiave, qualia sint, consequentur, aliquid, ut minimum soluant, conferantve in usum sacristiæ, aut fabricæ, aut alterius eiusmodi operis. Quod si post Tridentini Concilij editionem id in aliqua Ecclesia huius diœcesis, vel ciuitatis statutum, decretumve ullo modo sit, ne tamen quicquam eo nomine accipi, exigi, aut persolui ullo pacto ratione liceat, quacunque consuetudine, decreto, statuto non obstante, nisi summi Pontificis auctoritate munitum, corroboratumve sit.

Quamobrem nec Episcopus, neque Capitulum, collegium, aliјve Ecclesiastici ordinis homines, quorum interest, istiusmodi fructus, distributionesve ne vllam quidem eorum partem retineant, neve illorum cessionem petant, exigantve, ne aliud quicquam, ne eo quidem nomine quòd prædia meliora reddita sint. Neque etiam ab ijs, qui illa beneficia etiam à sede Apostolica obtinuerint iusiurandum exigant, ut tale quicquam obseruent; neve illis ipsis, qui non paruerint, moram impedimentumve afferant, quominus illorum possessionem assequantur. Meminerint porrò omnes, quicunque contrafecerint, ex illa Pij Quinti sanctione, si Episcopus est, suspensionis, si Capitulum interdicti, si alius quispiam, excommunicationis pœnam statim subire: cuius uinculo tam diu irretitus est, quoad restitutione primùm facta, beneficium relaxationis, absolutionisve à sede Apostolica obtinuerint.

CAP. XIIII.

VBI uerò sex ante Tridentini Concilij editionem mensibus, fabricæ, aut sacristiæ, alteriusve pij loci usibus, distributiones eiusmodi, & fructus concessi reperiuntur, eorum pars tantùm dimidia eidem, uel sacristiæ, uel fabricæ, uel pio loco attribuatur: reliquam autem partem omnem ad illius pontificiæ sanctionis præscriptum ij capiant, quorum beneficia sunt.

DE IVDAEIS. Tit. XIII.

Quæ de Iudæis disposita, erunt seruanda.

Cap. I.

IN hac ciuitate, & diœcesi Iudæi non sunt, si tamen aliquo tempore permissu principis domicilium habuerint Episcopus curet, ut de ijs tradita in nostris Concilijs prouincialibus, præsertim Quinto in primo titulo omnino seruentur; Nam Illustrissimus Dominus meus, vt solet in omnibus etiam de Iudæis, piè, & luculenter tractauit.

Quæ circa neophytis curanda, quæve ab eis præstanda, & cauenda erunt. Cap. II.

DE Iudæis, nuper baptizatis, in Concilio prouinciali primo aliqua constituta fuerunt, quibus hęc de illis ipsis, & de alijs etiam Neophytis adiungenda decernimus.

Episcopus igitur cum fieri possit, vt Deo volente, eorum multi è tenebris ad fidei lumen accedant, illud aliqua ratione curet, vt certa domus, locusve pius, si commodè potest, eo potissimùm nomine, constituatur, ubi illi nuper baptizati neophiti ve alantur, ad vitaq; Christianæ vsum instituantur. At verò si id fieri nullo modo potest; eos, si quos in vrbe, diœcesive habuerit, certæ alterius loci pij congregationi in curam tradat, aut aliquem certum sacerdotem spectata probitate virum, spiritualisq; vitæ studiosum deligat, qui illorum vitam instituat, ac moderetur.

Quo in genere, eius, qui ab ipso Episcopo delectus, eorum curæ quouis modo præerit, studio hęc ratio quemadmodum infra ineatur.

Vt non solùm diebus festis, ut iam cautum est, sed in ferijs etiam singulis, Missæ sacrificio intersint; Et conciones pręterea, sacras lectiones, supplicationes, officiaq; diuina, uesperas pręsertim festis diebus obeant: charitatisq; Christianæ opera præstent, ægrorum publicas hospitales domos præcipuè uisitando.

Vt singulis diebus bis mane, & uesperi, certo breui temporis spatio sanctè orent.

Vt cum signum salutationis Angelicæ ter datur, genua flectant, & attentè precentur.

Vt stationes, Ecclesiasq; indulgentiarum frequentent.

Vt octauo quoque die peccata confiteantur, & decimo quinto quoque die rursus confessi, sacram Communionem sumant.

Vt quo die sumunt, in sancta Oratione, sanctisq; exercitationibus, & charitatis operibus illum totum consumant.

Vt feria sexta, & Sabbato, qui per ętatem, & ualetudinē possunt ieiunent.

Vt sacra anni tempora, utpotè Aduentus Quadragesima, & aliæ statæ anniuersariæ celebritates, cum appropinquant; ad eorum, earumve mysteria instituantur, quo sanctioris vitæ disciplina, & operibus Christiana pietate dignis, sacrorum eorum temporum dierumve cursum religiosius conficiant.

Abstineant à lautioris, & delicatioris uitæ usu, longeq; diligentius ab improborum hominum consuetudine.

Constit. ed. sub die 21. Martij 1542. inter eius constit. in Bull. num. 29. fol. 415.

Aliquam quoque cautionem adhibere curet Episcopus, vt hi homines, cum matrimonium ineunt, non inter se contrahant. sed cum ijs, qui à Christianis antiquam, perpetuamq; originem ducunt.

Ne inter se item multam consuetudinem habeant, ut Pauli III. Pontif. sanctione cauetur.

Ne ulla in re mosaycæ legis ritus retineant, aut sectentur.

DE MAGISTRIS. Tit. XIIII.

Ludi magiſtri à quibus libris ſe abſtineant. Cap. I.

QVI literas docebunt, non ſolùm libros Indice ſanctę ſedis Apoſtolicæ auctoritate edito, nominatim uetitos, pueris non interpreten tur, aut ab illis legi patiantur, ſed neq; etiam alios, quibus obſcœna, uel turpia contineantur.

Quæ pro bonorum morum inſtitutione præſtabunt. Cap. II.

PRAECIPIMVS etiam, vt bonis moribus, & ſalutaribus præceptis eos erudiant; in primiſq; in aliqua pia, & Chriſtiana inſtitutione, ſi Epiſcopo videbitur, exerceant; cæteraq; omnia officia, quę Leo X. in Lateranenſi Concilio ſtatuit, præſtent: in ijs ſi deliquerint pro delicti genere plectantur. Seſſ. 9. in Decreto, cuius i ſcripto eſt. Reformatio. curiæ, & altionū, in princip. Ton. Cōc. V.

Libro etiam notandi fidei profeſsionem emittant. Cap. III.

QVicunque literas, & liberales artes, quouis nomine, uel publicè, uel priuatim docent, ij quales, quales ſint, & reliqui prætereà, quibus Pij IIII. conſtitutione, uel ſupra fidei profeſſionem facere iuſſum eſt, trium menſium ſpatio illud ad formulam ab eodem Pontifice præſcriptam, aut iam pręſtitiſſe oſtendant, aut re ipſa præſtent. Vid. ſup. de ſummaTrin. & fide ca. c. 2. vbi cōſt. citatur & c. 9.

Qui verò in poſterum illud legendi, interpretandi, docendiq; munus ſuſcepturi ſunt, fidei profeſſionem ad idem præſcriptum ante præſtent, quàm id ſuſcipiant, exerceantve. Hique, & illi omnes libro notentur.

Si profeſsionem à ſe emiſſam non docuerit parochus non patiatur ſed ad epiſcopum deferat, qui de illo inquirat. Cap. IIII.

PArochus ne ullo modo patiatur, in ſuæ Parochię finibus id, ut ſupra, munus à quoquā deinceps ſuſcipi, aut iam nunc ſuſceptum exerceri, ſi is ſcripto Epiſcopi teſtimonio non oſtenderit, ſe fidei profeſſionem præſtitiſſe: immo verò, ſi ita teſtatum non fecerit; ei illo munere interdicat; ſi non paruerit, ad Epiſcopum deferat, qui in eum prout iuris eſt, animaduertat.

Qualiter ante fidei profeſsionem pro illis teſtificationes habeantur. Cap. V.

ET quoniam ad Chriſtianam pietatem hoc valde intereſt, ut inſtituendæ pueritiæ, atque adoleſcentiæ munus committatur uiris, non ſcien-

tia ſo-

Quos apud se diutius hospitari non permittant. Cap. III.

NE lenones, meretrices, histriones, mimos, & cæteros malæ conditionis homines, nugatoresve apud se diutius hospitari patiatur.

Erga religiosos, clericosve & pauperes qualiter se gerant. Cap. IIII.

REligiosos, & Ecclesiasticos homines ad se diuertentes, separato si commodè poterit, præsertim à fœminis hospitio, mensaq; excipiat: in honore habeat, nec verbis, factisve uiolari patiatur; pauperibus item se talem præstet, qualem se præbere christianum hospitem decet.

Hæreticos denuncient, cibos vetitos ne præbeant. Cap. V.

HÆreticos verò si quos diuertisse animaduertet, illico denunciet, nec vllo pacto, feria sexta, & Sabbatho, alijs item præscriptis diebus vlli uetitos cibos, quouis prætextu præbeat.

Mensæ benedictio, & gratiarum actio adhibeatur. Cap. VI.

MEnsæ initio ab hospite, uel ab aliquo familiari benedici curet, adhibita in fine etiam gratiarum actione.

Quos virum, & fœminam simul cubare non permittatur. Cap. VII.

NE virum simul, & mulierem cubare sinant, quos suspicetur matrimonio copulatos non esse.

Qualiter ægrotum denunciet. Cap. VIII.

SI quem dum in caupona uersatur, in febrim, morbumve incidere contigerit, de eius ægritudine statim parochum certiorem faciat, qui illum inuisat, & spiritualia remedia, eidem quamprimum impertiatur.

Se verè Christianum exhibeat. Cap. IX.

CAupo denique Christianus, ita in hospitij munere agat, ut æquitate, sinceritate, & charitate utatur, & per opera iustitiæ progrediens damnationem æternam fugiat, ac in æterna tabernacula recipi mereatur.

DE OFFICIO MILITIS. Tit. XI.

CHristianorum militum disciplina his temporibus eo prolapsa est, vt in multis Dei offensionibus, quę à militum corruptelis existunt, opere pretium etiam sit inuigilari Episcopalibus monitis[1].

Quæ Episcopus pro salute militum præstare debet. Cap. I.

Bi igitur militum præsidium constitutum est illud cum eorum Ducibus, Præfectisve Episcopus studiosè, paternaq; charitate agat, ut illi in militari statione constituti, piæ Christianæq; vitæ institutis congruentes viuant, cum præsertim in militum Christianorum laude positum sit, vt pietatem in primis, & religionem erga Deum obseruent, atque colant.

Quæ milites præstare, & à quibus cauere debeant. Cap. II.

QVod ergo ad pietatis usum, atque officium attinet id omne maximè curetur.

Vt doctrinæ Christianæ rudimentis milites rectè instituantur.

Vt frequenti sacræ Confessionis, & Communionis vsu, se ad beneuiuendum communiant.

Vt quotidie, & mane, & vesperi certa stata hora Deum precentur.

Vt Rosario quotidiano Beatę Mariæ Virginis, quod militibus bello contra Turcas suscepto olim pręscriptum fuit, religiosè utantur.

Vt singulis diebus mane in statione communi collecti litanias recitent.

Vt in stationis loco Sacram imaginem Beatę Mariæ Virginis, aut Sancti alicuius, quem patronum sibi, atque intercessorem in Cœlis deligerint, ante oculos propositum habeant.

Vt sacerdotem item habeant spiritualis vitę amantem Episcopi iudicio delectum, cuius monitis in militiæ spiritualis exercitationibus cursum teneant.

Vt in otio militari à librorum obscœnorum, quiq; Christianos viros non decent, lectione abstineant, sed martyrum vitis legendis, in quibus fortitudo, ac uirtus verè militaris elucet, totos se se occupent, cum per occupationes militares possunt.

Quid Episcopus, vt ieiunia seruent, & à blasphemijs abstineant valde agat. Cap. III.

ILlud verò etiam maximè Episcopus cum militum Præfectis, ualde agat, ut ieiunia, & ciborum delectum ex præcepto Ecclesiæ seruent à Blasphemijs omnino abstineant, quas radicitus extirpare ille omnino conetur, cum militis Christiani, & pręsertim illius; qui Serenissimo nostro Regi inseruit, officium proprium sit etiam sanguinis profusione tueri gloriam Dei, sine cuius diuina ope nihil reliquum militi Christiano est, quod gloriosum esse possit.

A quibus vitijs vt abstineant virtutesve exequantur, qualiter illos Episcopus pias confratrias constituendas curet. Cap. IIII.

VT à furto rapinisve abstineant, idq; planè eis persuadeat, eius generis criminibus perpetuam infamiam inuri militi; considerentq; præterea, eos ex officio quod gerunt, debere ad mortem semper esse paratos.

Vt denique detractiones, mendacia, ingluuiem, aleam, luxuriam, pompamq; abhorreant; sed omnes virtutum Christianorum partes exequantur quæ cum in omni disciplina, tum in re militari splendescunt, vtilitatesq; vberrimas salutariter afferunt.

Atque ob has quidem causas inter illos pias confratrias instituere Episcopus curet.

DE SYMONIA. Tit. XII.

Pro Sacramentorum administratione nedum exigatur sed nec nutu quicquam petatur. Cap. I.

Multa cōtra symoniacos. Vide in Decreta. 1.q.1. ferè per totam.

VM Sacramenta Ecclesię non solùm sine Symonię labe, verum etiam sine auaritiæ suspicione præbenda sint; caueant omnes, nè in eorum administratione quidquam exigant; aut etiam verbis, uel signis, directè uel indirectè petāt. Qui secus fecerit, eum & pœnis, iure communi statutis, & alijs arbitrio Episcopi plecti volumus.

Ius habentes in beneficijs quomodo nihil recipiant. Confidentia & quæ reseruatio fructuum interdicitur. Qualiterque inobedientes puniendi: Constitutioque de ijs recitanda erit. Cap. II.

INterdicimus & ijs, qui ius habent ad quęcunque beneficia ecclesiastica eligendi, vel nominandi, eorum ministris cuiusuis generis, ne quidquam per quamuis causam eius rei gratia, ab aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quauis ratione tribuatur, ne sponte quidem datam, accipiant.

Neve ita detur beneficium cuiquam, vt is ad nutum eius, qui dederit, uel cuiusuis alterius postea cedat.

Neve in eo dando vlla fructuum pars ab Episcopo, & inferioribus, contra sacrorum Canonum instituta quauis etiam pietatis specie reseruetur.

Qui ex ijs, quos diximus, secus fecerit, iure ac facultate nominandi, vel præsentandi deinceps uti non possit.

Qui uerò beneficium conditionibus huiusmodi acceperit, sciat ex sacrorum Canonum decretis, se nullum in eo ius adeptum esse, atque ideo fructus suos non facere; quosq; perceperit, sine conscientię labe retinere non posse, ad eorumq; restitutionem compellatur.

Omnes

Omnes item ij cæteras pœnas dent, simoniacis à sacris canonibus, & constitutionibus Pij IIII. & Pij V. contra confidentiam committentes constitutas, & quas Episcopus præterea de ijs sumendas iudicauerit.

Eandem Pij V. constitutionem Episcopus semper in diœcesana synodo publicè recitari iubeat.

Ed. cal. Iunij anno 1569. in Bull. inter ciʼ constit. num. 87. fo. 1015. Vid. ex infr. eod. c. 10.

Quibus beneficia non dentur, nisi per eos prius, & quod iuramentum præstetur. Cap. III.

NEminem autem, uel præsentatum, uel nominatum, uel electum, uel ab inferioribus prouisum prius admittat, aut instituat Episcopus, quã infrascriptum Iusiurandum ab eo exegerit.

Ego N. præsentatus, uel electus &c. ad beneficium. N. iuro per sacrosancta Dei Euangelia, quæ meis manibus tango, neq; me beneficij obtinendi causa, aut, vt ad id præsentarer, vel nominarer &c. neq; quemquam alium meo nomine, aut consentiente, vel sciente, quidquam collatori, patrono, seu alij cuiquam ea de causa promisiße, aut dedisse, aut compensasse, aut prius datum confirmasse, uel apud quemquam deposuisse.

Neq; mutuo dedisse, uel locasse, uel prius mutuo datum, commodatum, locatum, aut quocunque modum remisisse, aut relaxasse.

Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius Ecclesiæ fructibusve, decimis, aut oblationibus eiusdem præteritis, præsentibus, ac futuris, donationem, remissionem, locationemve fecisse, promisisse, aut iniuisse; aut aliũ, mandante, uel consentiente me, promisisse, feciße, aut iniuisse. Ita me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

Pro labore literarum beneficiorum quid tantum persoluatur. Cap. IIII.

NOtarijs scriptoribus, alijsq; Episcopi ministris pro omnium opera, sumptu, ac labore, in conficiendis literis, quibus beneficij collatio, confirmatio, institutio, prouisio continetur non plus uno aureo ad summum persoluatur.

Ne propter ius patronatus aliquid annexum plus vendatur. Cap. V.

EPiscopi munus erit cauere, nè propter iurispatronatus occasionem pluris aliquanto res, cui illud ius annexum est, vendatur, aut transferatur; si qui verò nihilominus ita vendiderint, pœnas contra simoniacos editas incurrant.

Quando in causa beneficiorum vexationem redimere liceat. Cap. VI.

NE redimendæ uexationis specie in causis beneficiorum simoniacæ pactiones intercedant, nemini licere uolumus, ad redimẽdam uexationẽ,

ne in

ne in casibus quidem iure permissis pecuniam dare, quidquamve pacisci, aut transigere; nisi Episcopi consensus accesserit. cuius partes erunt, & perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus; & ubi rem fraude carere, & iure permissam esse cognouerit, non denegare ei, qui petierit facultatem se à vexatione liberandi, qui contra, quàm decretum a nobis est, fecerit, Episcopi arbitrio plectatur; & quod actum fuerit irritum sit, ac nullum.

Qualiter participantes in simonia, vti principales simoniaci puniantur. Cap. VII.

VT omnis ad simoniam aditus intercludatur, statuimus, ut non solùm auctores simoniæ, sed eius internuncij, & interpretes, Notarij etiã, qui simoniaca instrumenta conficiunt; ijsdem pœnis teneantur, quibus additi sunt ij, qui per simoniam contraxerunt.

Ijs etiam pœnis comprehendi uolumus eos, qui scientes inter eos, qui contrahunt, simoniacam pactionem intercedere, in eorum gratiam sua beneficia obligant.

Ne quisquam in admissione in capitulum, seu collegium, & pod admissionem in distributionibus defraudetur, qualiter prouideatur. Cap. VIII.

Côc. Trident. sess. 24. c. 14 de retor. Vid. inf. c. seq. & c. 13. eo. tit. & c. 14.

SAcri Tridentini Concilij auctoritate, ea Cathedralis, & Collegiatarum Ecclesiarum statuta, constitutionesve quascunque si quæ sunt etiã iureiurando, & quauis auctoritate communitas, consuetudinesq́; illas, etiam immemorabiles, quæ & si fortè non expressam simoniam sordidam tamen auaritiam præ se ferunt, antiquamus, & abrogamus, atque rescindimus, quibus illud inductum est, vt qui nuper in Canonicorum Capitulum, aliorumve Ecclesiasticorum hominum Collegium adscriptus, Capituliq́, aut Collegij iudicio, ad ea canonicalia, aut alia, quæ ad eos pertinent, obeunda munera idoneus comprobatus est; sex tamen mensibus, qui probationum nomine vocantur, Choro inseruire ante debeat, quàm distributiones quascunq; etiam quotidianas percipiat, aliisq́; Canonicis, uel alijs eiusdem Collegij hominibus accrescat, quæ portio sibi eo temporis spatio inseruiente, iure obueniret. Illudq́; in perpetuum iubemus, ut in alicuius Ecclesiæ Canonicorum Capitulum, aliudve Ecclesiasticum Collegium cooptatus, cum admissus, cõprobatusq́; erit ad muneris sui functiones, is statim particeps sit residentia fructuum, quotidianarumq́; distributionum, quæ ab ijs, ad quos spectat, eidem præstentur pro ratione Canonicarum horarum, quarum officium deinceps in Ecclesia ille obierit.

Côc. Tolent. 8. c. 3. Tom. 3. c. cum super de confess. ex. de simon. to. o. fec. fit.

Quicunque illas constitutiones, statuta, & consuetudines, hoc decreto abrogatas seruarint; contra eos simoniæ pœnis, quæ canonum iure, & summorum Pontificum constitutionibus statutæ sunt ad Tridentini Concilij præscriptum agatur.

Ne huic

Nè huic autem decreto fraus fiat, hoc statuimus, ut quoties is, qui in eiusmodi Collegium cooptandus erit, eiusdem Collegij præfectum conuenerit ad se probandam, huius probationis examen intra octo dies de eo habeatur; alioquin probationis ius Episcopi sit.

Quod si octo illis diebus habito examine, is probatus non sit, sibiq; persuadeat id iniustè factum esse, ad Episcopum confugiat, qui habitis de eo examinis quæstionibus, se iniustè repulsam illum tulisse animaduertit, Capitulum Collegiumve compellat ad eum recipiendum.

Circa constitutiones quibus pars reddituum præbendarum applicantur, quæ Apostolica sanctio seruanda: Et tunc pro pensionibus quid agendum: Et si sacristiæ, quando non alibi applicetur. Cap. IX.

QVibus in Ecclesijs ea vel constitutio, uel consuetudo est, ut Canonicus nuper creatus, quos fructus præbendæ suæ primo anno percipiet, eos omnes uel aliquam eorum partem fabricæ Ecclesiæ, aut sacristiæ, aliýve pio loco soluat; in posterum ad unguem seruetur, quod constitutione Pij Quinti super hoc cautum est, & si ei præbendæ onus pensionis, uel reseruationis fructuum omnium, alicuiusve partis eorum impositum est, is pro rata solùm fructuum, quos liberè percipiet soluat; fideiussore tamen caueat, se reliquam item fructuum illius præbendæ partem soluturum, quamprimum uel morte, uel concessu, remissioneve eius, cui fructus reseruati sunt, quive pensionem obtinet, adipiscetur.

Hæc c[onstituti]o edita [...] die C[...] Iunij 1570. [in]ter ei[as] de Po[nt.] consti[t.] nu. 10 in Bu[l.] fo. 10[...]

Eam uerò fructuum partem, quam soluere debet nè soluere prius cogatur, quàm illorum percipiendorum dies venerit, sed aut fideiussorem det se eo ipso tempore statim soluturum; aut Episcopus apud aliquem illos sequestri nomine asseruari curet, donec quod debebitur, persolutum erit. Curet autem Episcopus, ut fructus, & cuiusuis generis prouentus, ad sacristiam pertinentes, nè in alios sumptus, nisi in ipsius sacristiæ usum, erogentur, ideoq; quotannis cognoscat, quo modo distributi, & quas in res erogati illi sint. Liceat tamen eidem Episcopo de Capituli consilio eos fructus in fabricæ, vel rei alterius, ad eam ipsam ecclesiam spectantis usum, aliquando conuertere; si modò sacristiæ minus tunc opus esse iudicarit.

Bulla confidentiarum quotannis publicanda. Cap. X.

DE confidentijs constitutio, quam summus Pontifex, Pius Quintus tulit, quotannis in diæcesana synodo de scripto recitetur, ac promulgetur.

Vid. su[pra] eo. ca. in fine

Pro col-

Pro collatione beneficiorum, nec sigilli nomine, à quibus nihil, sed quid tantum pro scriptura percipiatur.
Cap. XI.

VT auaritiæ omnis non modò labes, sed suspicio, uel minima ab Episcopi domo, atque ab omni etiam ecclesiastico foro tollatur, nè deinceps in beneficijs conferendis, aut quauis prouisione dandis quicquam vllo cuiusuis generis, ne sigilli quidem nomine, accipi, exigiuè ab vllo liceat; omni prorsus, si qua huic decreto repugnet consuetudine antiquata, & abrogata. Notario tamen, cui pro muneris sui laboribus certa merces, nulla constituta est, aliquid pro opera, quam in literarum scriptione ponit, accipere liceat, ad taxæ præscriptum: ita tamen vt pro omni vniuscuiusq; beneficij collati, vel prouisionis nomine dati, scriptura à se confecta, aliovè quouis nomine, vel prætextu, plus auro nummo ad summum ne capiat.

Supra .4.

Possesio beneficiorum qualiter capienda. Cap. XII.

NE pro beneficio Ecclesiastici possessione adipiscenda plus, quàm par est, impensæ quis in compluribus instrumentis, eo nomine conficiendis, uel exscribendis faciat, cum eius bona Varijs locis sita sunt; id propterea decernimus, & declaramus liberum esse vnicuique, cui beneficiū aliquod collatum, aut quouis prouisionis nomine datum est, illius solùm Ecclesiæ, altarisve, in quo beneficij titulus est, & illorum tantùm eiusdem beneficij prædiorum, bonorumve, quæ ipse maluerit, possessionem capere: modò eam capiat, tabulis publicè à notario confectis.

Ordines pro redditibus, & distributionibus, beneficiorum vacantium aliter distribuendis, quàm Concilium Tridentinum, & Apostolica sanctio mandat abrogantur, contrafacientisve qualiter puniantur. Cap. XIII.

Vid. sup. ...o.c.8.& ... vbi an...otãtur ...oca.

AVctoritate Concilij Tridentini, & constitutionis à Pio V. editæ, iam nunc statuta priuilegia, consuetudines, & illas deniq; cuiusuis Ecclesiæ constitutiones rescindimus, planeq́, abrogamus, quibus cautum est, vacantium in ea Ecclesia dignitatum, Canonicatuum, præbendarum, portionum, beneficiorum, atq; adeo officiorum fructus, uel distributiones etiam quotidianas, quæ inde primo uacationis anno, aut longiori, breuiorive tempore obuenerint, mensæ Episcopali, uel canonicali, alij ve loco omnes, vel partem aliquam obuenire, attribui ve, aut in communes usus cedere, aut inter alios canonicos, ministros ve illius, alteriusve Ecclesiæ diuidi. Hæc tanquam resciBa, penitusq́, sublata eiusdem Pij Pontificis sanctione, declaramus nulla eße, nulliusq́, planè roboris.

Nec

Nec verò loco eorum fructuum, qui eo nomine vt supra, attribuebantur, ne consensu quidem Capituli ab Episcopo statui liceat, vt deinceps, qui illiusmodi dignitates, canonicatus, beneficiave, qualia sint, consequentur, aliquid, ut minimum soluant, conferantve in usum sacristiæ, aut fabricæ, aut alterius eiusmodi operis. Quod si post Tridentini Concilij editionem id in aliqua Ecclesia huius diœcesis, vel ciuitatis statutum, decretumve ullo modo sit, ne tamen quicquam eo nomine accipi, exigi, aut persolui ullo pacto ratione liceat, quacunque consuetudine, decreto, statuto non obstante, nisi summi Pontificis auctoritate munitum, corroboratumve sit.

Quamobrem nec Episcopus, neque Capitulum, collegium, aliјve Ecclesiastici ordinis homines, quorum interest, istiusmodi fructus, distributionesve ne vllam quidem eorum partem retineant, neve illorum cessionem petant, exigantve, ne aliud quicquam, ne eo quidem nomine quòd prædia meliora reddita sint. Neque etiam ab ijs, qui illa beneficia etiam à sede Apostolica obtinuerint iusiurandum exigant, ut tale quicquam obseruent; neve illis ipsis, qui non paruerint, moram impedimentumve afferant, quominus illorum possessionem assequantur. Meminerint porrò omnes, quicunque contrafecerint, ex illa Pij Quinti sanctione, si Episcopus est, suspensionis, si Capitulum interdicti, si alius quispiam, excommunicationis pœnam statim subire: cuius uinculo tam diu irretitus est, quoad restitutione primùm facta, beneficium relaxationis, absolutionisve à sede Apostolica obtinuerint.

CAP. XIIII.

VBI uerò sex ante Tridentini Concilij editionem mensibus, fabricæ, aut sacristiæ, alteriusve pij loci usibus, distributiones eiusmodi, & fructus concessi reperiuntur, eorum pars tantùm dimidia eidem, uel sacristiæ, uel fabricæ, uel pio loco attribuatur: reliquam autem partem omnem ad illius pontificiæ sanctionis præscriptum ij capiant, quorum beneficia sunt.

DE IVDAEIS. Tit. XIII.

Quæ de Iudæis disposita, erunt seruanda.

Cap. I.

IN hac ciuitate, & diœcesi Iudæi non sunt, si tamen aliquo tempore permissu principis domicilium habuerint Episcopus curet, ut de ijs tradita in nostris Concilijs prouincialibus, præsertim Quinto in primo titulo omnino seruentur; Nam Illustrissimus Dominus meus, vt solet in omnibus etiam de Iudæis, piè, & luculenter tractauit.

DE MAGISTRIS. Tit. XIIII.

Ludi magiſtri à quibus libris ſe abſtineant.
Cap. I.

QVI *literas docebunt, non ſolùm libros Indice ſanctę ſedis Apoſtolicæ auctoritate edito, nominatim uetitos, pueris non interprętentur, aut ab illis legi patiantur, ſed neq; etiam alios, quibus obſcœna, uel turpia contineantur.*

Quæ pro bonorum morum inſtitutione præſtabunt.
Cap. II.

RAECIPIMVS *etiam, vt bonis moribus, & ſalutaribus præceptis eos erudiant; in primiſq; in aliqua pia, & Chriſtiana inſtitutione, ſi Epiſcopo videbitur, exerceant; cæteraq; omnia officia, quę Leo X. in Lateranenſi Concilio ſtatuit, præſtent: in ijs ſi deliquerint pro delicti genere plectantur.*

Seſſ.9. i Decreto, cui i ſcript eſt. R forma-tio. c rix, & tionū, i princip Ton. Cōc. V Vid. ſu de ſun ma Tri & fide ca. c. 2 vbi cō citatur & c.9.

Libro etiam notandi fidei profeſsionem emittant.
Cap. III.

QVicunque *literas, & liberales artes, quouis nomine, uel publicè, uel priuatim docent, ij quales, quales ſint, & reliqui præterea, quibus Pij IIII. conſtitutione, uel ſupra fidei profeſſionem facere iuſſum eſt, trium menſium ſpatio illud ad formulam ab eodem Pontifice præſcriptam, aut iam prętitiſſe oſtendant, aut re ipſa præſtent.*

Qui verò in poſterum illud legendi, interpretandi, docendiq; munus ſuſcepturi ſunt, fidei profeſſionem ad idem præſcriptum ante præſtent, quàm id ſuſcipiant, exerceantve. Hique, & illi omnes libro notentur.

Si profeſsionem à ſe emiſſam non docuerit parochus non patiatur ſed ad epiſcopum deferat, qui de illo inquirat.
Cap. IIII.

P*Arochus ne ullo modo patiatur, in ſuæ Parochię finibus id, ut ſupra, munus à quoquā deinceps ſuſcipi, aut iam nunc ſuſceptum exerceri, ſi is ſcripto Epiſcopi teſtimonio non oſtenderit, ſe fidei profeſſionem præſtitiſſe: immo verò, ſi ita teſtatum non fecerit; ei illo munere interdicat; ſi non paruerit, ad Epiſcopum deferat, qui in eum prout iuris eſt, animaduertat.*

Qualiter ante fidei profeſsionem pro illis teſtificationes habeantur. Cap. V.

E*T quoniam ad Chriſtianam pietatem hoc valde intereſt, ut inſtituendæ pueritiæ, atque adoleſcentiæ munus committatur uiris, non ſcien-*

Hoc probe meminit Concil. Mogun. sub Archiep. Sebastiano an. 1549. ī dec. 96. De Magistris scholarũ To. 5. quo loci dĩ q̃d in administratione vtriusque reipub. & ecclesiasticę, & secularis, successio à pueris depẽdet Vid sup. de sũm Trin. c. 9 vid. Cõc. Mogun. in Decr. supra citato.

tia solùm, sed fide, ac moribus, uitaq́, probatis: eam ob causam, vt à quo fidei professionem Episcopus recepturus est, ante ab eo cùm uitæ suæ rationes perquirat; tum, si quod testimonium fidei, morumq́, à probatis uiris habet, afferri iubeat.

Quod si ea, uel non afferuntur, vel eiusmodi sunt, quibus ipsius Episcopi conscientiæ, ac iudicio non satisfiat, id ipsum aliunde Episcopus quærat, ab ijs præsertim, apud quos ille diu fuerat, hocq́, diligentius inuestiget, si vel è longinquis, uel hęresis nomine suspectis, uel morum corruptela inquinatis locis illum esse, aut uenire animaduertit.

Etiam de vita, & moribus eorum, ac puerorum institutione, & ne obscœna illis exponant qualiter inquiratur.

Cap. VI.

HOC pręterea diligentiæ adhibeat, ut postea quam aliquis, fidei professione ad pręscriptum facta docendi curam susceperit; eius etiam uitæ, morumq́, ratio, & puerorum institutio aliquando obseruetur, idq́, in ijs potissimùm ludi magistris, qui certa pacta mercede, in disciplinam suam traditos pueros domi educant.

Quorum librorum lectione, explicationeve puerorum, aut adolescentium animi deprauantur, & mores facilè corrumpuntur, quo in genere ij sunt, qui res obscœnas, & turpes continent: eos, ut Indice Tridentino sancitum est, à ludi magistris pręlegi, explicarive, Episcopus non patiatur: ac planè ue tet, ab illis quicquam exponi, quod bonis moribus repugnet, quodq́, impietatem inducat, ut Lateranensi Concilio decretum est sub Leone X.

Quæ salutaria, & ea tantùm diebus festis adolescentes, à ludi magistris doceri præcipiuntur. Cap. VII

IVbeat Episcopus pueros adolescentesve à ludi magistris Christianæ religionis præcepta, atque fidei rudimenta doceri, adhibitis ijs solùm libris, quos Episcopus ipse pręscripserit, prout ad illud instituendi munus eos idoneos esse iudicauerit. Dominicis verò, festis diebus, nullo alio pręterea doctrinæ genere illos instrui liceat, quod omne eo ipso Concilio Lateranensi pręscriptum est.

Ad quæ sacra, & eorum discipuli conueniant magistri curabunt, & de ijs qualiter visitandis erunt. Cap. VIII.

Hoc Cõcil. Later. loco superius memorato, cautũ est.

ILLVD etiam eisdem pręscribat, ut diebus festis scholæ suæ adolescentes, puerosve, aut ipsi conducant, aut frequentes illos conuenire iubeant ad solenne Missæ conuentualis sacrum, ad uerbi Dei conciones, ad diuina uesperarum officia, ad sacrarum literarum interpretationes, ad doctrinæ Christianæ scholas, & ad alia denique uitæ spiritualis studia, atq; exercitationes.

Hæc

Hęc omnia an ab ijs pręstentur; Episcopus visitando, aut ipse, aut alius eius nomine inuestiget diligenter, tum maximè; an libros isti apud se habeant, vel ob fidei doctrinam, vel ob morum institutionem damnatos, improbosve; tum pręterea, an qui in eorum disciplinam traditi sunt honestè educentur.

Qualiter clerici inferiores, à superioribus deligendi, & ab Episcopo quotannis instituendi, & inquirendi.
Cap. I X.

E*PISCOPVS sacerdotes aliquot vitę integritate, & scientia probatos in Vrbe deligat, à quibus Clerici inferioris ordinis, sępe conuocati, vitę Ecclesiasticę moribus instituantur. Eos autem ipsos Clericos vniuersos, semel, atque iterum saltem quotannis Episcopus ad se item conuenire iubeat, vt progressiones intelligat, quas quisque eorum ad literarum cognitionem, tum ad vitę spiritualis disciplinam fecerit.*

Episcopus quos ad informandum populum, qualiter instruendum adscribat. Cap. X.

E*PISCOPVS parochos, & alios prouectiori ętate Clericos, qui apti sint; ijs studijs, atq; exercitationibus adscribat, vt, & in sacrosancti Euāgelij sensibus, ijs potissimùm cognoscendis, ac percipiendis versentur, qui ad populum Christiana disciplina, moribusq; informandum pertinent; & in comparanda etiam doctrina se exerceant, qua in explicandis est conscientię casuum quęstionibus.*

Episcopus qualiter, & quibus clericos etiam sacerdotes ingenij non solertis erudiri curet recognoscat, instruat, ac quæ de eis libro notet. Cap. XI.

R*ELIQVOS enim autem, de quibus aut ob ingrauescentem ętatem, aut ob ingenij tarditatem, ob aliamve causam, ad literarum doctrinam capescendam exigua progressionis spes est, in id saltem incumbere iubeat, vt in Romano, vel alio breuiori probati aucłoris Catechismo, pro eorum ingenij captu, instruantur: ijq; si rudiores, iam olim sacerdotio, alicuive sacro ordini adscripti sint, in sacrificij Missę mysteriorum, & sacrorum rituum, statarumque cęremoniarum cognitione, & in sanctioribus significationibus, atque in sui ordinis Ecclesiarum functionem disciplina, breui aliqua institutionis ratione erudiantur.*

Hanc autem diligentiam, & in vrbe, & in diœcesi Episcopus exequatur, tum omni qua poterit ratione, tum aut opera Theologorum, seu magistrorum, qui in Cathedrali, Collegiatisq; Ecclesijs sunt, aut adiumento regularium, in monasterijs sacras literas interpretantium, siue hoc ipsum munus bonarum artium disciplinis Clericos erudiendi suscipientium, ali-

qua illis studio suo erogata, attributa ve eleemosyna, vel si opus erit, ab iisdem etiam Clericis, contributa, aut secularium sacerdotum, quos in sua urbe, diœcesi ve peritiores, probatioresq́, habuerit, studio, quorum sacerdotum charitate, ac diligentia clericos imperitiores, aut singulos, aut complures simul, literis, & clericalium virtutum disciplina instituendos commendabit. Diligentiæ huius fructus, quò vberior existat; is aliquando per annum, doctis adhibitis viris, illorum singulorum ad studia progressiones, prout expedire existimarit, recognoscat, omni paterna solicitudine, & diligenti ratione.

Cognoscat etiam aliquando progressum, quem in sacrarum cæremoniarum rituumq́, disciplina iidem fecerint; opera adhibita sacerdotum Ecclesiasticarum ceremoniarum usu peritorum, à quibus eos instrui iusserit.

Deinde, vt non solùm in literarum studiis, atque exercitationibus, uerum etiam in disciplinæ morum officiis clerus se studiosius contineat, indiesq́, magis ad Clericales uirtutes progrediatur; idem, & inferioris ordinis Clericos, vt supra iussum est, & sacerdotes præterea, modò uniuersos, modò partem eorum modò certos aliquos singulos, ad se aliquando conuocet: illorumq́, uniuscuiusq; uitæ rationes Christianarum uirtutum exercitationes, & progreßus cognoscat; adhibitis sacerdotibus in vitæ spiritualis, clericaliumq́, uirtutum disciplina exercitatis.

Conuocato præterea sæpè per annum, ut aliàs iussum est, ad se Clero, aut ipse, aut sacerdos aliquis, uir doctus, in Ecclesiasticaq́, disciplina versatus, eius nomine ad illum, remotis laicis, sermones, concionesve habeat de ordinis eorum præstantia, & sanctissimis officiis, de uirtutibus, quibus Clericalis ordinis homines prælucere debent; de uitiis, quibus in populo offensionem præbere possunt, de omni denique clericali morum disciplina, uirtutumq; perfectione.

Cleri autem sui, & doctrinæ, & disciplinæ ratio omnis, quò sibi exploratum sit, singulorum tum sacerdotum, tum inferioris ordinis Clericorum nomina, vitæ rationem, studia, exercitationes, progressiones, statum omnem denique certo libro notari mandet Episcopus.

Magistrorum probatio, facultasq; triennium non excedat, & nisi qua indagatione præuia non prorogabitur. Cap. XII.

QVO autem exploratiores uitæ, disciplinæq; Christianæ mores magistrorum præceptorumve sint; eam Episcopus cautionem adhibeat, vt cum illos moribus probat, huius probationis facultas, literis exarata, nè diutius cuiquam eorum suffragetur, quàm per annum, uel biennium, trienniumve ad summum. Quo tempore confecto, cum Episcopum adierint, qui illam proroget, confirmetve; tunc maximè is de illorum moribus, uita, ac etiam, de docendi, instituendiq; rationibus item diligenter perquirat; si quæ eos nec præstare quæ debent specialiter quoad docendam doctrinam christianam, uel in re aliqua offendere animaduerterit; facultatem

nec pro-

ne proroget, ne ve confirmet, anteaquam illorum, uel negligentiam, uel aliã culpam, emendatam cernat.

Prophana etiam pijs interpositionibus qualiter exponantur. Cap. XIIII.

S*I quæ prophana magistri aliquando exponent, omnia ad rectam disciplinam, egregiamq; morum indolem præclaris interpretationibus traducere studeant; quod facilè assequentur, si quid perpetuò in suis explicationibus interponent, quod ad institutionem Christianæ pietatis studijs dignam pertineat.*

Cum incipitur, uel absoluitur ludus pueri qualiter orent. Cap. XIIII.

Q*Votidianas ludi exercitationes, ac studia inchoent, & concludant itẽ pia aliqua oratione, & prece, quæ anteaquam absoluatur, pueri è ludo sine vrgenti causa ne missi fiant.*

Proinde in gymnasio, loco decenti, & perspicuo tabella alicuius sacræ imaginis appendatur, ad quam diebus singulis discipuli statas preces faciant.

DE HAERETICIS. Tit. XV.

Sacram Scripturam in obliquos sensus trahentes qualiter puniendi, & de hoc populi admonendi. Cap. I.

EFARIA est eorum temeritas, qui Sacræ scripturæ uerbis, uel sententijs, ad iocum, assentationem, contumeliam, superstitionem, impietatem, aut ad quosuis profanos sensus abutuntur. Quamobrem Episcopus in eos, qui in hoc genere deliquerint, ex sacrorum Canonum, & Tridentini Concilij decretis grauiter animaduertat. Vid. D Th. 2. 2. q.9.ar.1. & seq. Conci. Triden. Sess.4.Decre. de edi. & vsu sacr. libr.

Et ut detestabilis hæc licentia prorsus tollatur, fidelem populum per concionatores, parochos confessores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabit.

Edictum ratione prauitatis hæreticæ contra non deferentes Episcopo, vel inquisitori proponendum. Cap. II.

E*Piscopus, edicto quotannis publicè proposito, omnes, & singulos suæ diœcesis homines, etiam quauis dignitate, gradu, honore ve præditos, moneat, eidemq; in uirtute Sanctæ Obedientiæ, ac pœna excommunicationis latæ sententiæ proposita, id iubeat, ut si eorum quispiam iam scit cuiusuis sectæ hereticos homines, eorum nomine suspectos, aut infames, aut*

uiſmodo à fide catholica aberrantes, aut qui verba hęreticalia protulerint; aut qui hæreticorum libros, ſcripta ve, quæ quouiſmodo authoritate ſedis Apoſtolicę prohibita ſunt, legunt, vel apud ſe habent, decem ad ſummum diebus poſt edicti promulgationem, ſi verò in poſterum ſciet, decem diebus; poſtquam id norit, illos omnes, & ſingulos, vel ipſi Epiſcopo, vel hæreticæ prauitatis Inquiſitori denunciet.

Axiomata proponenda qualiter prius recognoſcenda.
Cap. III.

QVAE de quauis ſcientia problemata, vel axiamota, vel alia quæuis eius generis publicè exercendi ingenij cauſa, alia ve ratione proponi ſolent; curet Epiſcopus nè in poſterum antea proponantur, quàm ab ipſo, aut ab ijs quos huic rei præfecerit, cognitum ſit, nihil in ijs ſubeſſe, quod doctrinæ fidei, & pietati chriſtianæ repugnet.

Qualiter maximè caueatur, nè quando inter catholicos, & hæreticos matrimonia contrahantur.
Cap. IIII.

ILLVD maximè Epiſcopus interdicat, nè animarum curatores, qui hæreticorum finibus, vel in locis finitimis habitant, vbi vnicuique liberũ eſt publicè, & impunè hęreticorum more viuere, matrimonij, quod inter Parochię ſuę, & illorum locorum incolas contrahendum eſt, ſecundam denunciationem faciant, neque eos matrimonio coniungant, aut denunciationum, quę de matrimonio celebrando factæ erunt, fidem ac teſtimonium ad ea ipſa loca, vbi illud ineundum eſt, mittant: niſi prius eius, qui in locis hęreticorum, aut hęreſis nomine ſuſpectis habitat, nomen, & cognomen Epiſcopo denunciarint; ab eoq; impetrarint facultatem, alias denunciationes faciendi matrimonijq; celebrandi, vel fidem denunciationum illuc mittendi, quę eo nomine factę ſunt; quam facultatem Epiſcopus ne det, niſi prius de fide Catholica illius hominis cognouerit, qui ea loca incolit: aut niſi item ſibi omnino exploratum ſit, matrimonium eiuſmodi non contrahi cum hæreticis.

Sine qua facultate nemini ad hęreticos proficiſci liceat, & ea obtenta, quid vlterius ei agendum erit.
Cap. V.

vid. infra. c. 30. & ſeq.

PROFECTVRVS aliquis ad ea loca, vbi & ſi catholico etiam more à multis viuitur, impunè tamen, & publicè ab alijs prędicatur, aut creditur, quod à Romanę Eccleſię doctrina, & fide, alienum eſt, profeſſionis ſcriptam facultatem à ſuo Parocho, vel ab eo, quem Epiſcopus conſtituerit, ante impetret, quàm abeat. Quibus facultatis literis caueatur, & reuerſionis tempore, & ſi diutius illis in locis fuerit, ſingulis annis teſtatum faciat, ſe Catholico more, & vixiſſe, & viuere: vtq; id teſtimonium ſcri-

ptum

ptum sit ab illius loci, ubi fuerit, Episcopo, aut Parocho, si ibi parochus est, aut à Catholicis uiris, probatis hominibus, illorum locorum incolis. Hocq́ is, cui eò proficisci concessum erit, præstet omnino.

Bulla contra lædentes quæ Sanctæ Inquisitionis sunt obseruanda, & quando promulganda. Cap. VI.

QVicunque autem Sanctæ Inquisitionis officium, statum, res, & ministros aliquo modo læserit, uiolaritve, contra eum, vt Pij Quinti constitutione sancitum est, Episcopus agat ad illius sanctionis prescriptum.

Quam grauissimam sanctionem aliquando cum expedire censuerit, promulgari iubeat.

Bull: edita. Calend. Aprilis 1569. inter isti' summi Pontif. Const. nu.83. in Bull. fo.1046.

Quæ ex sacris, & legitimis sanctionibus, indiceque ratione librorum prohibitorum sancita, & obseruanda sunt. Cap. VII.

PErniciosorum, & falsorum librorum, cum perpetua quodammodo pestis sit, cui remedium semper afferre oprteat, de ijs sæpè; & summorum Pontificum constitutionibus, & sacrorum Canonum iure, cautum est. Postremò autem multa tum Concilij a *Lateranensis ultimo decreto, tum nuper Tridentino Concilio,* b *& Indice utiliter constituta sunt. Quæ vt Episcopi studio à Bibliopolis, Impressoribus, & reliquis item omnibus, quorum interest, diligentius, quàm hactenus factum sit, vbique præstentur; illa ferè omnia, aliaq́ nonnulla, eodem spectantia, quæ addenda censuimus, simul complexi, hac constitutione toto eo de genere sic edicimus, propositis eodem Lateranensi, & Tridentino tum Concilio, tum Indice,* c *& Pij Quarti constitutione de eo indice lata, pœnis sancitis, & alijs prȩterea Episcopi arbitratu.*

a Conc. Late. sub Leo. 10. Sess. 10. in decreto, de impressiõe librorũ. Incip. Leo. 10. inter solicitudines. To. 5.

b Conc. Trident. Ses. 4. decret. de edit. & vsu sacrorũ libr. ver. sed & impressoribus.

c Bulla edita sub die 24. Martij 1564. Incipit Domini ci Gregis; inter isti' summi Põt. Const. nu.99. in Bull. fol. 803.

Prosequutio prædictorum. Cap. VIII.

VT quicunque artem librariam exercet, ab eo ne patiatur Episcopus libros venales proponi, nisi confecto librorum suorum indice, cui ab se, aut ab eo, à quo eam curam in recognoscendis libris geri is voluerit, & ab Inquisitore etiam subscriptum sit; neque facultate, sibi ab eisdem nõ permissa, vllos alios cuiusuis generis libros ille habeat, aut uendat, aut quauis ratione tradat, illo indice non notatos.

Libri non publico merciũ loco expositi, sed aliò in urbem inuecti, ab eo qui inuexerit, uel inuehi iusserit, eisdem denuncientur: nec libri à quouis inuecti, uel in urbem introducti, alijs commodentur, aut quauis alia ratione tradantur, antequam his, qui introduxerit, illis, ad quos recognitio pertinet, indicem integrum eorum ostenderit, ab eisdemq; item facultatem obtinuerit: idq; nisi libri id generis sint, vt eos omnibus permissos esse perspicuè constet.

Ne quis opuscula, libros, commentarios, aliave id generis, quouis titulo, & nomine, quę manu scripta sunt, euulget; nisi ab Episcopo, aut ab alio eius iussu, & ab Inquisitore recognita sint, atque approbata subscriptionibus.

Ne præterea quis librum, scriptumve, cuiusuis generis imprimat, imprimive curet, nisi ab eisdem, Episcopo, & Inquisitore recognitum, & scripto comprobatum.

Quod recognitionis, & comprobationis scriptum, libri imprimendi principio, recognitorum manu notatum, principio item libri imprimatur.

Libri exemplum auctoris manu, & nomine notatum, vbi primùm impressum est, Episcopo tradatur asseruandum.

Libris impressis, apposito imprimentis nomine, adscribatur item annus, quo impressi sunt.

Libri, quos typis mandari concessum est, in codicem à recognitoribus referantur, notato concessæ facultatis anno, & die, descriptis etiam nominibus eorum, quibus eos imprimendi potestas facta est.

Ne hæredes ultimarumve uoluntatum exequutores, libris, à defuncto relictis, vtantur, aut alijs utendos dent, uel uendant, aliave quauis ratione tradant, antequam illos, aut eorum indicem ipsis Episcopo, & Inquisitori attulerint, facultatemq́; obtinuerint.

De Biblijs autem, vulgariter redditis, & de Testamento nouo, in vulgarem etiam sermonem conuerso, de libris præterea, qui de rebus inter catholicos, & hereticos controuersis, communi item lingua conscripti sunt, ea diligens cautio adhibeatur, ut illorum usus ijs tantùm concedatur, quibus Episcopus, aut Inquisitor de consilio Parochi, aut Confessarij permittendum iudicarit.

Prosequutio prædictorum. Cap. IX.

Caueat Episcopus, nè libri illi paruuli, quibus preces variæ continentur, falsis superstitiosisq́; titulis aspersi, habeantur, aut uendantur.

Adhibeat idem aliquando aliquot suæ Ciuitatis peritissimos homines, quorum opera, & studio accuratè cognoscat, si qui pestiferi libri sunt, Romano Indice non notati, quorum usu, & lectione interdicendum sit, eiusdem Indicis auctoritate; quos libros, si id generis cognouerit; nè in vrbem, aut in diœcesim suam illi inuehantur, caueat quàm diligentissimè: eorumq́; nomina cùm ad Sacræ Romanæ Inquisitionis Patres deferenda curet; tum alijs Prouinciæ Episcopis significet; quò diligentius pesti obstruatur aditus.

Prosequutio prædictorum. Parochus autem quando, & qualiter libros visitet, & referat. Cap. X.

QVI per urbes præterea, vicos, oppida aliave loca, libros uenales circumferunt; eorum etiam indicem habeant, cui ab Episcopo, & ab Inquisitore, aut ab alijs, quibus librorum recognitiò, ab illis delegata est, subscriptum sit.

Hos Parochus, in cuius Parochiæ finibus illi uenales libros exponunt, circumferuntve, de improuiſo aliquando uiſitet. Ac ſi aut illorum Indicem non habere, aut alios præterea, eo indice non deſcriptos, uendere, habereve compererit; tum eos Epiſcopo, aut Inquiſitori denunciet: tum libros omnes ſequeſtri nomine retineat, donec aliter ab eo, cui denunciarit, iuſſum erit. Si libros indice damnatos, improbatoſve, apud eos depræhenderit; illos etiam compræhendi, aut ſponſione ſaltem facta ſibi ab illis caueri curet, ut ad certum diem ſiſtant, in iudicio Epiſcopi, aut Inquiſitoris.

Parochi, & confeſſarij, qualiter ſuperſtitiones inueſtigare, denunciare, & abollere ſtudeant. Cap. XI.

QVantùm in religione ſtabilienda, atque augenda laboris ponendum eſt, tantùm in ſuperſtitione, a ex hominum mentibus euellenda, curæ, ac diligentiæ eſt impendendum. Quare Parochi diligenter ei rei inuigilent, b ac ſi quod ſuperſtitionum genus in ſuę Parochię hominibus animaduertant; id ſemper, ante proximam Synodum, tempore, quod Epiſcopus pręſtituerit, ad illum in ſcriptis deferant; Vt ei malo occurri opportunè poſſit.

Confeſſarij quoque diligentes in eo genere ſe pręſtent, inueſtigentq́, num pœnitentes aliquod remedium ualetudini, aut vulneribus adhibeant; quod nō à medica arte, & cognitione, ſed à ſuperſtitione proficiſcatur; tum pręterea, num tempora, aut loca, aut quid eiuſmodi, ſuperſtitioſa opinione obſeruent: & quos ea in re peccare nouerint, grauiter obiurgent; & ab eiuſmodi uano ſenſu, atq; errore deterrere, & auertere conentur.

a Supſtitio, verę pietatis falſa imitatrix dicitur in Cōc. Trident. ſeſſ. 22. in decre. d obſer. in celebr. miſſæ, inter initia.

b Quæ ad ſuperſtitionē pertinēt omnino tollenda ſtatuit d. Cōc. Tridēt. Seſſ. 25. in princ. decret. de purgatorio.

Si qui milites hæretici intra catholicos aduenerint, quæ Epiſcopo, & parocho agenda erunt. Cap. XII.

HVius Prouinciæ Rex Sereniſſimus, & Catholichiſſimus, & magiſtratus pro fidei catholicæ tuendę officio, proq́, pietatis ſuæ ſtudio ſperandum eſt, id nunquam permiſſuros eſſe, ut in has regiones, eorum ditioni ſubiectas, ne ad diuerſandum quidem itineris gratia, milites à Catholicæ Romanæ Eccleſię fide diſſidentes, ueniant, cum certum, atque planè exploratum ſit, nulla aliare Deum grauius offendi, nullaq́, ad uehementiorem iram, quā hæreſum labe prouocari; nihilq́, rurſus ad prouinciarum, regnorumq; interitum maiores uires habere, quàm teterrimam illam peſtem. Verùm ſi quando acciderit, quod Deus prohibeat, in eam curam toto animo, omniq; ſtudij paſtoralis contentione Epiſcopus incumbat, atque adeo elaboret omni ope, ut ne eius morbi contagione oues Chriſti ſanguine redemptæ, ſuæq; fidei cōmiſſę vllo morbo inficiantur.

Itaq; ad diœceſis ſuę loca, ubi peſtiferos illos homines diuerſari contigerit, ſe in primis ipſe conferat; populum fidelem etiam atque etiam diligenter

fernet; qui ad causarum Sanctæ Inquisitionis consultationem adhibeantur.

Ea porrò congregatio, vt opus erit, conuocetur, semelq; in singulos menses, atque adeo crebrius cum occasio tulerit.

Nec verò quicquam aliud in ea agatur, geraturve, nisi quod ad eiusdem Sanctæ Inquisitionis officium pertinet.

Quod silentium ipsis de congregatione indicitur.
Cap. X V.

ET quoniam sæpe contingit, causarum Inquisitionis acta, processusve, de quibus deliberandum est, ijs patefieri, explicari, atque communicari oportere, quorum consilio, vel damnationis, vel absolutionis sententia ferenda est, quo & accusatorum, denunciantium, testiumq; periculis efficacius occurratur; & in ijs ipsis Inquisitionis actis, causisq; cautius agatur, id propterea omnibus singulisq; consultoribus, & cęteris item, qui in ea congregatione adscribentur, admittenturve, Episcopus, vt Bonifacij Octaui constitutione cautum est, secretum, reticentiamve indicat. c. vlt. cipit 1 tuta. tit. in

Quod iuramentum ipsi de congregatione præstabunt.
Cap. X V I.

ATque ij ipsi porrò statim certa præscripta forma iurati, eidem Episcopo sanctè spondeant, se neque verbis, neque literis, nec nutu, neque alia cuiuscunque generis significatione, vllove modo cuiquam patefacturos, aut euulgaturos esse, congregationis, in quam admittuntur, adscribunturve, arcana, nec uerò alia quęcunque sint, quæ ullis inquisitionis, uel causis, uel hominibus, uel ipsi congregationi officiove prę iudicium afferre aliquo modo possint.

Contra indictum secretum sine licentia venientia lata sententia excommunicationis proponenda. Cap. X V I I.

EPiscopus pœnam excommunicationis latę sententiæ proponat, atque edicat etiam in congregatione ipsa ex ea Bonifacij constitutione in omnes, & singulos, qui contra indictum secretum, aut iusiurandum, quicquam patefecerint sine licentia eiusdem Episcopi.

Iuramentum etiam à Notarijs, quod præstandum, contrauenientesque qualiter puniantur. Cap. X V I I I.

AT præterea Notarij Sancti officij hoc iurent, quod nec causarum acta, nec testium nomina, neque testificationes, aliudve quicquam eius generis patefacient, aut euulgabunt, antea quàm iudex patefecerit, euulgaritve, aut euulgari iusserit.

De sententijs itidem eorum, qui consultores adhibentur, consultationibus, deliberationibus, actionibusq; congregationis huius id ipsum præstabunt omnino; ac de suo officio in omnibus fideliter exercendo, siquis eorum

quic-

quicquam contra vllo pacto fecerit, excommunicationem latæ sententiæ ipse subeat; ac prætereà alijs pœnis pro modo culpæ arbitrio Episcopi plectatur.

Iuramentum, à custodibus carceris, & alijs ministris prestandum. Cap. XIX.

CVstodes etiam carceris, priusquam suum exerceant officium, iusiurandũ ad præscriptam formam in Concilio Vienensi præstent, idemq; etiam alij ministri, ad id officium exequendum necessarij.

Quæcunque acta, & scripturæ Sanctæ Inquisitionis non typis, sed manu scripta habeantur. Cap. XX.

NE Inquisitionis causarum acta, breuiter summatimq; descripta, quę summaria processuum dicunt, nec verò actorum relationes, nec facti narratio, neque alia quæcunq; tam iuris, quàm facti itidem explicatio, instructiove cuiusuis generis ad eas causas pertinens, nec denique vllæ scripturæ eiusmodi, quæ vel pro reo, uel contra eum conficientur, ullo unquam modo in posterum typis edantur, imprimanturve, sed quæcunq; acta sint, quæ eas causas attingant, manu scripta, ijs solùm, uel iudicibus, uel consultoribus, alijsve ministris dentur, quibus dari oportet.

Qui reorum patrocinatores in officio Sanctæ Inquisitionis admittantur. Cap. XXI.

IN causis fidei Episcopus, iudexve, cum aduocatus procuratorve reo dandus est, eum det, qui probus sit, de legalitate non suspectus, & procurator quidem utriusque iuris peritus, uterque verò fidei zelator, quiq; hæresis nomine, neque alio crimine, cuius cognitio ad Sanctum officium spectat, nunquam neque suspectus, neque accusatus, neque ea infamia notatus fuerit.

Patrocinatores prædicti qualiter prius iurabunt: quæve præstabunt, & cauebunt. Cap. XXII.

PAtrocinij autem in ijs causis suscipiendi facultas cum datur literis expressa detur; nec verò aliter quisquam suscipiat.

Cui porrò datur, is antequam patrocinium suscipiat, iuret, se bene, ac fideliter defensurum, legitimisq; defensionibus usurum esse, nec dilationibus captiosis, cauillationibusq; causam prorogaturum.

Vbi uerò patrocinium susceperit, sciat suas partes esse, admonere reum, ut ueritatem cofiteatur, pœnitentiamq; petat pro culpa, si quam habet; eiusq; responsionem curiæ notificare.

Meminerit verò Aduocatus, & Procurator, item nullum unquam patrocinium, neque hæreticis, nec suspectis, neque credentibus, neq; fautoribus prestandum esse, ne prout Innocētij Tertij sanctio est, ab officio suspensus, perpetuæ infamiæ subiaceat. In c. si ad uers°. eo. tit. in decretal.

Itaq; vbi primùm ex causarum actis, aliave vlla ratione animaduerterit,

reum,

reum, qui delatus est, hæreticum esse, aut eo nomine suspectum, id cum ipsi reo, iudiciq; denunciet, tam statim illius defensionem deserat. Nec verò si quid erit, quod ad Sanctum officium pertinens, in eiusdem causa reticeri oportet, cuiquam patefaciat, quod eidem officio præiudicium ferat.

Librorum prohibitorum iudex pœnes quos habendus. Cap. XXIII.

Librorum prohibitorum indicem, omnes, singuliq; apud se habere curent, siue Theologi, siue iurisconsulti, siue medici, siue aliarum literarum professores, disciplinarumq; studiosi, et al j item quicunque librorum numerosam suppellectilem possident. Si quis verò eorum, qualis sit, eum non habuerit, tantum absit, ut excusationi legitimæ locus relinquatur, quòd nescierit, illos id generis esse, vt contra eum pro librorum, quos uetitos retinuerit, ratione seuerius agatur, ad præscriptum regulæ eiusdem indicis.

Libri priusquam venales proponantur quando recognoscendi. Cap. XXIIII.

VT fraudi occurratur, quę plerunque in opere impreßorio fit, ea prętet cæteras cautio adhibeatur, ut liber, ubi primùm impressus est, per recognitionis pręfectos ante conferatur quàm venalis officinis, tabernisve librarijs proponatur.

Imagines obscęnæ in maiusculis literis ne imprimantur. Cap. XXV.

NE literas grandiusculas, quas initio uel librorum, uel capitum imprimi moris est, aliquam obscœnę turpisq; imaginis speciem exprimentes, ad librorum impressionem adhibeant, qui artem impressoriam quouis modo faciunt; cum eiusmodi sint, quę hominum mentes aliquando fœdè, turpiterq; afficiant, & bonos itidem offendant, ut obscœnè scripta.

In libris Ecclesiasticis, nedum obscęna, sed nec prophana vt supra imprimantur. Cap. XXVI.

AD libros uerò, qui de rebus Ecclesiasticis, aut spiritualibus conscripti sunt, imprimendos, ne characteribus grandioribus vtantur, in quibus expreßa appareat alicuius rei prophanæ, nedum turpis, obscœneve species.

Ne de fidei dogmatibus, sed alijs ad se tantùm spectantibus laici confratres sermocinentur Episcopus videat. Cap. XXVII.

LAici confratres cuiuscunque confratriæ, de fidei dogmatibus ne disceptationes, colloquia sermonesve habeant. Videat præterea Episcopus diligenter, Vt in oratorijs suis collocutiones de ijs tantùm rebus instituant, quarum tractatio, & collocutio, laicalis ordinis hominibus conueniat. Vid. e ci ex iniu cto. ex eod.

Vul-

Vulgari sermone conscripta in scholis sine licentia non legantur. Cap. XXVIII.

NE quicquam, quod vulgari sermone conscriptum sit in vlla cuiusuis generis confratria, scholave legi, recitarive liceat, nisi primùm ab Episcopo, vel ab eo, cui ille mandarit, recognitum sit, & subscriptione comprobatum.

Si quando aliqui hæretici aduenerint, quid seruandum. Neminemq; inter eos quando non mittendum. Cap. XXIX.

OPtandum est, omniq; pastorali studio, atque officio id valde curandum, vt quem hæresis labe infectum esse constet, nemini vnquam quicunque sit, impunè permittatur ex hæreticorum, eove nomine suspectorum finibus, ac religionibus finitimis ad diœcesis huius loca uenire: verùm si quandoque aliter accidit, vbi ipsi capi non possint, uel ei rei alia ratione occurri non possit, hęc saltem caueantur atque planè seruentur ex iussione Gregorij XIII.

Ne cuiquam, quem ex ijs locis proficiscentem hæreticum esse, certum sit, hospitum, diuersorium ve præberi liceat, præterquam in caupona publica, uel in domicilio sui procuratoris, si quem fortaße ipse habet.

Is verò, qui præbuerit illius aduentum, habitationemq; Episcopo, Inquisitori ve, aut Parocho, si in diœcesim uenerit confestim denunciet.

At Ecclesiasticus homo quicunque sit, ne eum ullo modo excipiat.

Neque rursus, illum in Ecclesiam ingredi permissum sit, nisi sacræ concionis tempore.

Nemini ad hæreticorum fines, locave, ne discendę etiam mercaturæ causa, mittere filios liceat, qui annum saltem vigesimum quintum non agant.

Quibus, & qualiter, vt inter hæreticos degant licentia detur, at verò ijs quid seruandum erit. Cap XXX.

Sup. eo. cap. 5.

NE cuiquam item, ut iam cautum est, ad hæreticorum loca proficisci, liceat, nisi primùm ab Episcopo, aut Inquisitore, eius rei facultatem impetrarit.

Atque hęc quidem facultas, ne cuiquam permittatur, deturve, nisi à Parocho testimonium scriptum attulerit, se more catholico uixiße, sanctaq; Sacramenta frequentaße; hac pręterea adiecta conditione, ut si cui facultas permittitur diutius illic commorandi is quotannis semel saltem inde redeat, ut & confiteatur, & Sanctissimam Eucharistiam sumat; aut testimonij literas mittat, quibus legitimè testatum fiat, se confessum constituto tempore Sacram Eucharistiam sumpsisse, catholicęq; fidei congruenter vixisse.

Vt ad vicinos hæreticos proficiſcatur, qualiter Parochus licentiam dare poterit, & quid propterea exiget.
Cap. XXXI.

QVi verò propè hæreticorum loca habitant, ijs à Parocho eam facultatem dari licebit, ad breue ſanè tempus: ita tamen, ut, cum is exiguum illud breuis moræ ſpatium certum proficiſcenti præſcribat, tum illam prætérea conditionem, ne die feſto illic opus faciat, nec verò mercaturam vllo modo exerceat, aliave agat, quæ ſacro feſto die agi, fieri, exercerive prohibitum eſt. Immo feſto eo ſaltem die domum omnino redeat, & Miſſæ, Veſperis, doctrinaq́, chriſtianæ ſcholis interſit.

Cum pretio bonorum ſuorum, inter hæreticos contracturi domicilium, qualiter non ferendi, ſed puniendi.
Cap. XXXII.

NEc verò cuiquam fas ſit, patrimonium, bonaq́, ſua vendere, alienàreve, vt in hæreticorum loca migret, ibiq́, domicilium conſtituat.
Si quis in huius rei ſuſpicionem venerit, contra eum agatur ad Canonum, Pontificarumq́, ſanctionum præſcriptum.

Quando profeſſionem fidei Bibliopolæ, & impreſſores emittant, ac imprimere caueant. Cap. XXXIII.

BIbliopolæ, quiq́, impreßoriam faciunt, ne quam aggredi volunt, artem prius exerceant, quàm iurati fidei profeßionem Epiſcopo conceptis formulæ ſtatutæ Pontificiæ verbis, præſtiterint.
Ne liber vel exiguus quamuis ſuperiorum conceßu, aliàs ſepe editus, ſine facultate iterum impetrata typis in vulgus emittatur, imprimaturve.

Quando libri, ſub alieno nomine, edi nequeant.
Cap. XXXIIII.

MOris olim fuit, vitandæ gloriæ oſtentationiſve cauſa, libros aliquando alterius nomine, etiam aſſimulato, euulgari: ſed quoniam hac tempora, quibus impreſſoria editione aditus eſſe poteſt, ad nefaria quęque proſeminãda, diligentiorem cautionem requirunt; interdictum eſſe uolumus mentito fictove alterius auctoris nomine, libros, volumina, literas, ſcriptave, cuiuſuis generis argumentive de quibus in Indice, ſeu Concilio Tridentino cauetur euulgari, edi, typiſve imprimi, niſi conſenſu illius cuius nomine edentur, ac Epiſcopi permiſſu.
Alioquin in delinquentem animaduertatur pro grauitate criminis, arbitrio eiuſdem Epiſcopi.

DE CINGARIS Tit. XVI.

Cingari qualiter inquirendi, & vt catholicè, & christianè viuant compellendi. Cap. I.

PISCOPVS in cuius diœcesi cingaros morari aut uagari contigerit, diligenter inquirat, an, vt Christianos decet, in omni uita se gerant, anq; Sanctę Ecclesię institutis, & præceptis pareant.

Rursus, an quicquam contra agant, quod schismaticorum morem, usumq; præseferat.

An Quadragesimę tempore, ieiuniiq; diebus carne, & cibis vetitis uescantur; an nouis ritibus vtantur. Quod si contra Ecclesiæ instituta, ritusque ab illis aliquid agi, geri, fieriue compertum erit, quodq; præsertim eiusmodi sit, quamobrem hæresis nomine suspecti esse possint, in eos Episcopus grauiter agat, & animaduerat, etiam pro culpæ ratione ad Sacrorum Canonum Pontificiarumq; sanctionum præscriptum.

Si verò eos vllo alio modo publicè offendere cognitum erit; ab Ecclesia, diuinorum officiorum tempore eiici iubeat, quoad emendatę vitę explorata testimonia, & exempla viderit.

DE TORNEAMENTIS. Tit. XVII.

Quadragesimæ temporibus, ne simulachra incendantur aliaq; similia etiam à pueris proposita pœna ne fiant. Parochisque pro his quid agendum erit. Cap. I.

RAVE est, nec propterea ferendum, ut quibus diebus Sancta Ecclesia ad ieiunium, ad pęnitentiam, ad omneq; pietatis officium animos fidelium excitare, & accendere studet, in iis maximè sęculi homines operibus sathanicis operam nauent.

Quare corruptelam illam, quam in nonnullis locis, deprauato vsu adhuc retineri accepimus, ut primis illis sacri quadragesimalis temporis diebus laruatorum hominum effictа simulachra incendantur, inanes nuptiæ fingantur, conuersationes nocturnæ, tumultusq; fiant, radicibus euellere, cum maximè cupiamus, hoc decreto uetitum, interdictumq; sit, vt ne quid tale in posterum, neque quicquam aliud eius generis religioso illo tempore vsquam fiat, agatur, committaturve: nec uerò agi, fieri, admittive permittatur; pœna iis omnibus, & singulis, qui contrafecerint, interdicti proposita, quam eo ipso subeant. Parochus uerò, in cuius parochiæ finibus id criminis, etiam si à pueris solùm, qui tamen doli capaces sint, committi solet, primò in

eam curam ipſe incumbat omni ſtudio, ut ne offenſiones hæ peccataq́, id generis fiant. Deinde verò, ſi occurrere nullo modo poterit; rem omnem in tempore, ſi in urbe eſt, ad Epiſcopum, ſi in diœceſi ad Vicarium Foraneum deferat, quo uel alijs rationibus, uel grauiori pœna eiuſdem Epiſcopi arbitrio ijs morum erroribus conſultum, ac prouiſum ſit omnino.

DE ADVLTERIIS STVPRIS, & Lenocinijs. Tit. XVIII.

Meretrices in cauponis qualiter non habendæ, tranſgreſſoreſque puniendi. Cap. I.

ROSTITVTAS *fœminas, meretriceſve in cauponis, diuerſorijs, ganeiſvè ad quæſtum alere, cum id & graui Dei offenſione, & magno animarum detrimento, & diſciplinæ chriſtianæ iniuria fiat, hoc decreto prohibendum cenſuimus. Quare ne quiſquam vel caupo, vel tabernarius, vel qui cœnaculariam facit, illas in ipſis cauponis, ac diuerſorijs habeat, alatve ad turpem quæſtum.*

Qui contrafecerit poſt huius decreti promulgationem in eius parochiali Eccleſia factam, tanquam is, qui in ſtatu damnationis notoriè verſatur; præmiſſa monitione, interdicti pœna afficiatur, & alijs præterea etiam grauioribus arbitratu Epiſcopi.

Qualiter Epiſcopus contra concubinarios procedere, & eos punire debeat. Cap. II.

GRaue concubinatus crimen eſt, propterea q; quàm ingens in eo funditus conuellendo ſolicitudo, & quàm longè omnium diligentiſſima cura Epiſcopi eſſe debeat, cùm Canonum leges, ſacriq; œcumenici Concilii Tridentini decreta iubent, tum verò Pij Quinti Pontificis Maximi Apoſtolica ſanctio iampridem edita perſpicuè oſtendit.

Qua ſanctione ſanctæ obedientiæ virtute illud iuſſum eſt, vt, quæ contra concubinarios eiuſdem Concilij Tridentini decretis conſtituta ſunt, in ijs ipſis omnino, inuiolateq́, exequendis, Epiſcopus in ſua diœceſi diligenter, ſancteq́, inuigilet: Deo Romanoq́, Pontifici rationem redditurus, ſi in eo turpi crimine radicitus extirpando negligenter, aut remiſſè ſe geſſerit. Quamobrē Epiſcopus nemine etiam poſtulante, aut accuſante, ex officio ſine ſtrepitu, & forma iudicij, ſolaq́, facti ueritate inſpecta, contra iſtiuſmodi concubinarios, cuiuſcunque ſtatus, ordinis, dignitatiſq́, illi ſint, ſeuerè agat: proindeq́, pœnis ſacrorum Canonum iure ſummorum Pontificum conſtitutionibus, Conciliorumq; authoritate ſancitis, & alijs præterea etiam pecuniarijs, arbitrio ſuo, grauiter puniat. Quos autem ter admonitos in contumacia perſiſtere animaduerterit, eos non ſolùm alijs pœnis, ſed excommunicatione etiam ex eodem decreto Tridentino afficiat.

Concil. Trident. Seſſ. 24. c.8. de refor. mat. & Seſſio. 25. ca. de refo. 14. Bulla edita. Calē. Apri. 1566. verſi. Monemus pre reai Bul. nu. 5. inter illius conſtit. fol. 936.

Luxuriandi quæcunque occaſiones,& præcipuè ex ſimul cubatione, & nocturnis ruſticorum excubijs qualiter ab Epiſcopo, & parocho tollendæ. Cap. III.

Paſtoribus non ſolùm pericula propellenda ſunt, ſed etiam omnis periculoſa peccandi occaſio pro paſtoralis officij munere eripienda eſt. Quamobrem, cum quæ facile exiſtere poſſent fornicationes, inceſtus, & flagitia, vniuerſaq; carnis uitia re alia planè nulla facilius quàm fuga, adiutrice in primis diuina gratia ſuperatur: Parochus, vt diligentiſſimè poterit, & Epiſcopus imprimis, tum auctoritate ſua, tum etiam ſi opus erit ſecularis magiſtratus ope implorata, id maximopere curet, ut ne cum fęmina, quocunque vel arctiſſimę propinquitatis gradu coniuncta mas ſimul cubet, etiam ſi ambo puerili ætate ſunt, ita tamen grandiuſculi, vt aliqua inde ſuſpicio periculum occaſione impuri flagitij committendi exiſtere poſſit. Nec verò paupertatis, anguſtiæve habitationis, excuſationi locus facilè relinquatur, quominus iſtiuſmodi impuritatum occaſio omnis præcidatur; cum humi potius atque adeo ſub dio iacere ſatius eſſet. Parochi autem tota hac de re iudicium, officiumve intercedat, qui & conſilium det, & opem præſentem, ut accuratiſſimè poteſt, tante impuritatis periculo præſtet.

Eam ipſam curam Epiſcopus, & Parochus ponant, in eripiendis morum corruptelis, flagitijs, peccatis, peccandive occaſionibus, quæ grauiſſima cum Dei offenſione exiſtunt ex nocturnis illis excubijs, quæ ruſticorum concurſu, iuuenili turpium verborum licentia, & promiſcua marium fœminarumq; turba, hyeme in ſtabulis paſſim fieri ſolent.

DE VSVRIS. Tit. XIX.

Delectus plurimorum ordinum contra vſurarios, vel aliàs prohibitos contractus vt delinquentibus pęna innoteſcat. Cap. I.

Vſuram ad perniciem populorum latius manantem pro noſtri muneris cura reprimere cupientes, quemadmodum huius generis delicta ex ſacrorum Canonum, & probatorum Patrum ſententijs delegimus; quæ quoniam frequentius in hac diœceſi committi animaduertimus, ea præcipuè, ac nominatim prohibenda duximus, eo conſilio, vt ſi quis in alijs etiam eiuſdem generis vetitis contractibus deliquerit, pœnas à iure conſtitutas, ſibi ſubeundas eſſe intelligat.

Vltra ſortem rerum cuiuſuis etiam dotalium, quando nihil accipi, vel ſperari poſſit. Cap. II.

Ex mutuo, uel depoſitis, etiam apud Iudęos factis, nihil præter ſortem à quouis homine percipi ex conuento, uel principaliter ſperari poſſit, ta-

metſi

metſi pecuniæ ipſę ſint pupillorum aut viduarum, aut locorum piorum, vel etiam dotales, niſi quatenus id iure nominatim permittatur. Si quis oblatas re ipſa, loco, & tempore pecunias etiam dotales, ſibi debitas accipere recuſauerit; nihil præter ſortem, etiam ratione damni emergentis, vel lucri ceßantis, vel ex quacunque alia cauſa accipere poßit.

Quæ cambia, alijque contractus prohibiti ſint, & ideo qualiter nulli, ac contrahentes, & participes puniendi. Cap. III.

NE fiant cambia, cum literæ ad deſtinatum locum verè non mittuntur, & ibi non fit ſolutio, ſed uno & eodem loco pecunia datur, & recipitur, uel quando dantur, & accipiuntur pecuniæ cum eo pacto, vt habeatur recurſus ad domum, vel ad reſpondentem dantis, aut accipientis, quod pactum vulgo vocatur la ricorſa: atque ita impenſę, aut alterius rei onus imponitur.

Ne cui liceat cum altero ita contrahere, ut is totam pecuniæ ſummam ei, qui dederit, ſoluat; cum ille partim pecunia dederit, partim nominibus quę difficilè exigi poßint, vel in rebus pluris, quàm valeant, æſtimatis.

Ne cui, præſentem pecuniam quærenti, quidquam carius vendatur, ut ſtatim à venditore per ſe, vel per interpoſitam perſonam vilius ematur.

Ne quis rem aliquam, ob dilatam ſolutionem, carius uendat iuſto pretio.

Ne ob anticipatam ſolutionem res minoris ematur iuſto pretio, uel ſoluatur minus, quàm debeatur.

Ne res uendatur, dilata in tempus ſolutione, ita, ut pretium, quod interim rei accreuerit, uenditori ſoluatur, ſi eiuſdem periculo non ſit diminutio.

Ne res modico pretio pignori detur, uel uendatur pacto redimendi intra certum tempus; ut ſi ad dictum tempus res redempta non ſit, res libera ſit emptoris, uel eius qui pignora accepit.

Ne frumentum, uinum, oleum, aliud ve detur, ut eo quod datum eſt, aliquid amplius exigatur, ſiue eiuſdem generis ſiue alterius, quomodocunque etiamſi operę ſint.

Ne quis mutuo det frumentum, uel id genus aliud corruptum, ut tantundem integri carioris reddatur; etiam ſi reſtitutio differatur in quodcunque tempus debitori commodum.

Ne in ſocietate, in quam alter pecuniam confert, alter operas, lucri diſtributio conſtituatur, niſi per quotas partes.

Nec ultra eas, certa pecuniarum ſumma, uel quid aliud, conferenti pecuniam, perſoluatur.

Neque fiat pactio, ut ſors ſalua ſit; fructus verò communiter diuidantur.

In societate animalium, quæ inæstimata alicui dantur ad custodiam, siue per operas præstet, omnes casus, etiam fortuiti, semper sint periculo eius, qui dederit; nisi id alterius socij dolo, vel magna negligentia accidisse constiterit.

Nec fiat pactum, vt sors sit semper salua, etiam ex primis fœtibus.

Neque quidpiam certum, prçter sortem, ex fructibus animalium quotannis soluatur.

Et in locationibus animalium, quæ fiunt certo pretio, si illa absque dolo, aut negligentia eius, qui conduxit, deteriora fiant, id semper sit damno eius qui locarit.

Si autem animalia dentur æstimata, ita vt sors danti salua sit, nihil omnino percipi possit.

Ne fiant contractus, qui libellarij, seu ficti libellarij dicuntur, vbi non antecedat emptio certę rei immobilis pretio iusto, vel assignatio ad præscriptum Bullæ Pij V.

Vel vbi venditor redimere cogatur; vel ubi non possit redimere, nisi post certum tempus.

Vel vbi annuus census, ad cuius solutionē res obligatur, superat æstimationem fructuum, quos ex ipsa re dominus solet, aut potest percipere.

Et si loco pecuniæ, vinum, frumentum, vel quid alitud in singulos annos promittatur; illud ad pecuniæ, & iusti pretij rationem redigatur pro consuetudine locorum.

Si qui autem in aliquo ex his casibus, [a] *aut alijs, qui vsuram sapiunt, & à iure, vt iniqui prohibentur, contraxerint, ipsi contractus, etiam iureiurando muniti, nulli, irriti, & inanes sint: contrahentes verò, tabelliones, qui instrumenta confecerint, proxenetæ vsurarum, aut lucri participes, ministriq́ omnes horum scelerum, & pœnis, iure statutis, & Ecclesiasticis a censuris puniantur.*

a Accedit quātum pertinet ad diœcesim Crē. prohibitio mutui contractus eo pacto ini[ti] vt pecuniā recipiēs, ad molēdū[m] mutuantis molendinū accedat, quem vt[...]otè vsu[ra]ā redolentem. Illust. & Reue. D. Cesa Speciano, Episcopus Cremen. Præsul sanè studiosissimus, & diligētissimus salutis animarum, edicto, die 6. Nouem. 1591. edito, iure optimo damnandum censuit, atque ab isto facultatem absoluendi casu, sibi plane reseruauit.

Vsurarijs manifestis qualiter sepultura Ecclesiastica; etiam proposita pœna interdicitur. Cap. IIII.

NE Parochi vsurarium manifestum, [b] *vt Gregorij X. constitutione sancitum est, etiam si in testamento, aliave quadam vltima voluntate ipse mandarit ea restitui, quæcunque vsuræ nomine acceperit, in sepulturam Ecclesiasticam tradant; nisi pro eorum facultatibus, re ipsa illis satisfactum sit, à quibus vsuras exegerit; aut si ij absunt, Episcopo, Vicariove eius, vel parocho intra cuius parochiæ fines ille, dum vixerat, habitarat; vel Notario publico de restitutione cautum sit pignoribus, aut idonea sponsione facta.*

b c. Quamquam, eod. tit. de vsur. in 6.

Qui verò Parochus id generis hominem sciens, sepelierit, is nouerit excommunicationis pœna affectum esse, [a] *ex Clementis V. constitutione, in concilio Viennensi edita quæ incipit. Eos.*

a Cle 1. de pult. il vel vsi rios n nifest glo in c. quai quà ve subiac re. de fur. in

Pro vsuris paliatis contra quos etiam procedatur.

Cap. V.

SUperius, & si contractus depositi, ex quibus aliquid vltra sortem percipitur, tum rei venditionis, quæ modico pretio fit, adhibita redimendi pactione, tum alios præterea quosdam contractus, ex sacrorum canonum iure, & probatorum Patrum sententijs, tanquam manifestè vsurarios improbauimus; tamen quoniam sæpe, ficto meri depositi, & liberę emptionis nomine, quasi liciti contractus specie, vsurę occultantur; idcirco, & cum eis, qui eiusmodi contractuum, aliorumve specie, qui vetiti sunt vsuram commiserint, et cum Notarijs, qui scientes rogati conscripserint, prout iuris est agatur.

Vsuras recipientes à monte pietatis puniantur, & ab eo quæ obseruari, eiusque institutiones videre Episcopus curet.

Cap. V I.

NE quisquam pecuniam apud montes pietatis deponat, vel eidem mutuo det, vt inde aliquid, ne minimum quidem lucri, aut eius quod interest nomine percipiat, qui verò ex pacto quidquam ea causa perceperit, quod montis pietatis pecuniam vel mutui, vel depositi nomine dederit, cum eo tanquam cum vsurario homine agatur ad iuris præscriptum.

Quę præterea de montibus pietatis supra decreta sunt, ea Episcopus obseruari curet, uel diligentissimè. Illorum institutiones sibi ab administratoribus ostendi faciat.

DE SORTILEGIIS

TITVLVS I.

Liber Quintus.

Magi, & malefici qualiter puniendi. Cap. I.

MAGOS & maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus, verbis occultis mentes hominum perturbare, morbos inducere, uel expellere, corporum figuram, & constitutionem immutare, ventis, tempestati, aeri, ac mari incantationibus imperare posse sibi persuadent, aut alijs pollicentur; caterosq; omnes, qui quouis artis magicæ & veneficij genere pactiones, & fœdera expresse, vel tacite cum dæmonibus faciunt; Episcopus acriter puniat, & è societate fidelium extermínet ac authores seuerè puniat.

Qualiter diuinationes cohercendæ, & eijciendæ, & per huiusmodi ad aliquem recurentes, ac participes puniendi.
Cap. II.

DEinde omnem diuinationem ex aere, aqua, & terra, igne, ex inanimatis, ex unguium, & lineamentorum corporis inspectione, ex sortibus, somnijs, mortuis, alijsq; rebus, quibus per dæmonum significationem incerta pro certis affirmantur, futura prædicere, furta, thesauros absconditos commostrare se posse profitentur, & huius generis aliqua, per quę curiosorum, & imperitorum hominum mentes facilè decipiuntur, coerceat & eijciat.

In eos etiam, qui huiusmodi diuinatores, sortilegos, coniectores, ariolos, & cuiusuis generis magos de aliquare consuluerint, vel, ut consuleretur cuique auctores, adiutores, hortatoresve fuerint, uel eis fidem habuerint, seuerè animaduertat.

Qui annulli prohibeantur. Cap. II.

SI quis etiam annulos, vel aliud ad magicos, uel superstitiosos usus fecerit aut uendiderit; graui pœna efficiantur.

Quæ

Quæ astronomica diuinatio, & auguria prohibentur & puniuntur. Cap. IIII.

Astrologi, qui ex Solis, Lunę, & alio astrorum, motu figura, & aspectu, de hominum, actionibus, quę à libero uoluntatis arbitrio proficiscuntur, certo aliquid euenturum affirmant ad pręscriptum Bullę sanctissimi Domini nostri Sixti V. grauibus pœnis plectantur, quæ pœnæ etiam ad eos pertineant, qui ad illos de huiusmodi rebus detulerint; deniq; pœnas sumat Episcopus de ijs omnibus qui in itineris susceptione, aut cuiusuis rei institutione, uel progressione dies, tempora, & momenta obseruantes, quadrupedum voces; auium garritum, aut volatum notantes, ex occursu etiam hominum; vel pecudum, suscipiendi operis fęlicitatem augurantur.

Ed. Nonis Ianuar. 1585 in Bulli inter illius summi Pontif. consti. nu. 21. fo. 52

In nuptijs celebrãdis maleficia committentes, vel ea soluere improbè nitentes, horumque participes qualiter excommunicati. Cap. V.

Tridentina Oecumenica synodus illud Episcopali diligentię quàm diligentissimè commendauit, ut si qua uel hominum uitio, uel temporum iniuria, corruptelæ in nuptijs celebrandis irrepserint, illæ radicitus extirpentur. Atque eò quidem vehementius in eiusmodi curam incumbendum est, quò grauius atque adeo sępius in illis peccatur. Quare ad nuptias, matrimoniaq; impedienda vel dirimenda eò cum ventum sit vt veneficia, fascinationesve homines adhibeant, atque neque adeo frequenter id sceleris committant, ut res plena impietatis, ac propterea grauius detestanda. Itaq; ut à tanto, tamq; nefario crimine, pœnæ grauitate deterreantur; excommunicationis latæ sententiæ vinculo, fascinantes, & uenefici id generis irretiti sint. Quam ipsam pœnam etiam illos subire decernimus, si qui in illis soluendis uerba improbata, superstitiosa, atque adeo alia, quàm quæ Episcopo primùm probata sunt, adhibuerint; cum id non sine diuini cultus offensione maximè faciant.

Quo etiam genere pœnę afficiantur, quicunque uel suaserint, uel mandarint, uel consenserint.

Sess. 24 de refor matr. ca 10. in fi

DE MALEDICIS, ET Blasphemis. Tit. II.

Blasphemi in Deum, vel eius matrem, tam clerici quàm laici qualiter puniendi. Cap. I.

Qvicvnqve Deo palàm seu publicè maledixerint contumeliosisq; aut obscœnis verbis Dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam Virginem Mariam, eius Matrem expreßè blasphemauerit; si clericus sit, primùm fructibus vnius anni beneficiorum Ecclesiasticorum, quæcunque habuerit mulctetur; si

iterum in eo peccarit, eo beneficio quod habet, priuetur, & si plura obtineat, eo priuetur, quo Ordinarius priuandum censuerit. Si tertio blaſphemarit, dignitates ac beneficia omnia, quæcunque habuerit eò ipsò amittat, ad eaq; deinceps retinenda, aut obtinenda inhabilis sit. Si verò laicus fuerit; primũ, aut etiam secundò, pecunia mulctetur, ex præscripta in Concilio Lateranen. ratione sub Leone X. Tertiò grauem pę nitentiam publicè agat, eo modo, quo à sacris Canonibus præscriptum est.

Seſſ. 9. ubi de reform. uriæ & horum, ersi. Ad bolen- lam, in Tom. 5. id. sup. le offi. p licat. c. 8

Blaſphemi in ſanctos, ac in Deum & eius matrem, non tamen palàm qualiter puniendi. Cap. II.

Qui verò sanctos blaſphemarit, aut in Deum & gloriosam Virginem Matrem maledicta, non tamen palàm aut publicè, contulerit, mitius aliquanto Iudicis arbitrio puniatur.

Quæ blaſphemis pœnitentia Sacramentalis imponenda. Cap. III.

In foro autem conscientiæ, ei qui blaſphemiæ reus fuerit, grauem pro modo culpæ pænitentiam Confeſſor imponat.

Qualiter blaſphemantes obiurgandi & denunciandi, à dominis corripiendi, & eijciendi. Magiſtratus pro quibus indulgentijs, pœnis propoſitis mouentur, & deterrentur, iuriſdictioque ordinarij reſeruatur. Cap. IIII.

Qui blaſphemantem audierit, si poſſit sine periculo, aſperius obiurget; omnino autem intra triduum eius nomen ad iudicem Eccleſiaſticum vel sæcularem deferat. Si plures simul audierint singuli idem faciant; nisi inter eos conuenerit, vt vnus pro omnibus eo fungatur officio. Quod si Domini, mercatores, aut artifices, famulos aut miniſtros audierint blaſphemantes semel monitos, si iterum in eo genere peccarint domo eijciant. Magiſtratus autem per Dei gloriam quæ blaſphemia maximè violatur, obſecramus vt hæc omnia diligentiſſimè seruari ſtudeant, vberrimam pię curę à Deo mercedem expectantes, præter decem annorum indulgentiam, quam Leo X. in eodem Lateranenſi Concilio, & ipſis & Iudicibus, & deferentibus clargitus eſt.

Quod si sæculares Iudices, quod minimè futurum ſperamus, blaſphemię conuictos, iuſtis pęnis non affecerint; sciant iiſdem pœnis, quas de fontibus sumere neglexerunt, ex eodem Concilio se teneri; nam qui manifeſto facinori cum poſſit non desinit obuiare, de eodem ipſe eſt reus; non intendimus tamen per hoc declarare quin ordinarius ex præscripto Bullæ Pij V. procedere non poſſit.

Vbi sup. c. 8. de offi. Prædi. hanc indul. sępe publicari iuſſum eſt. Bulla ed. Cal. Apr. 1566. in Bull. inter eiuſdẽ summi Pont. cõſ. nu. 5. verſi. Ad abolẽdũ. fol. 926.

Sodalitas Dei nominis instituenda. Cap. V.

VT detestabile blasphemiæ scelus, quamdiligentissimè fieri potest, tollatur; prçter ea quæ in superioribus sancita sunt, id Episcopus studeat, vt in sua vrbe & diœcesi, hominum qui zelo religionis accensi sint, sodalitatem Dei nominis instituant, præscriptis eidem sodalitati regulis, unà cum indulgentijs in Bulla expressis, quam Pius IIII. eius rei causa confecit.

Bulla ed. Idi. Apr. 1564. inter eius cõsti. nu. 101. in Bull. fo. 804.

Libellos famosè edentes tam laici, quàm clerici, quam grauem pœnam subeant. Cap. VI.

LIbellorum famosorum graue facinus, unde alia præterea peccata, & scelera, & mala exoriuntur, vt quantum in nobis est, è diœcesi, & ciuitate nostra profligetur, statuimus, sancimusq́, eos, quicunque sint, qui illos scripserint, ediderint, diuulgarint, excommunicationis latę sententiæ pœnam statim subire. Si Clericus verò sit, qui tale crimen admiserit, beneficiorum etiã, si qua habet, amissione mulctetur, prçter alias pęnas, eo de genere canonum legibus sancitas. A qua excommunicationis pœna nemo quisquam, huius criminis reus absolui possit, nisi fama, & honore, cui iniuriosè detractum est, restituto pro arbitratu Episcopi. Id verò ipsum quantò difficilius est præstari, tantò diligentius, studiosiusq́ pro suæ quisque conscientiæ religione ab eo flagitio, sceleréq́ cauere debet.

DE POENIS. Tit. III.

Pœnæ vbi applicandæ. Cap. I.

POEnæ, & mulctę omnes, ac singulæ, cuiusuis generis sint, siue Clericorum, siue aliorum quorumcunque, etiam quas ex decretorum nostrorum sanctionibus irrogare contigerit, piorum locorum, operumve usui uerè atque omnino attribuantur, nulla prorsus parte reseruata, aut alij usui attributa, nisi ea modica, quæ aduocato fiscali attribuenda est.

Concil. Trident Sess. 25. c. 3. de refor., vers. In causis verò.

In codicem reseruandum pœnæ referendæ, & quibusve attribuendæ. Cap. II.

RVrsusq́, vt attributionis, solutionisq́, certa, atque explorata ratio constet; Episcopus certum Codicem, in quem eę explicatæ referantur, confici, in Archiuio Episcopali asseruari diligenter mandet.

Nec verò Vicario, alijve Episcopalis fori Iudici excepto Fiscali, vllam omnino pœnarum, mulctarumq́, partem consequi, habereq́, vllo quouis colore liceat.

Mulctæ laicis irrogatæ qualiter diſtribuendæ. Cap. III.

MVlctas, quæ ob delicta Eccleſiaſtica, vel mixti fori, laicis à Iudicibus eccleſiaſticis irrogabuntur ad modum diuidi volumus; Vt tertia parte pijs locis, aut operibus, eadem qua ſupra diximus conditione addicta, tertia ad Fiſcum principum ſecularium pertineat, reliquū accuſatori detur.

DE COMMENTARIENSI, ET Cuſtodia Reorum, & Carcere. Tit. IIII.

Taxa ab executoribus, carcerum cuſtodibus, & miniſtris ſeruanda, nec indirectè violanda. Cap. I.

RAESCRIPTA vel præſcribenda taxa executoribus uel miniſtris, & carceris cuſtodibus ſeruetur, vt ab ijs, qui capti, & in carcerem incluſi ſunt pro comprehenſione, & carceris commoratione, & victu, id tantummodo exigatur, quod æquitas & ciborum pretium poſtulet; ſi qui carcere tenentur, ſibi', quę ad victum pertinent, ab alijs, quàm à cuſtodibus, & miniſtris carceris ſuppeditari voluerint, id eis facere liceat; neque propterea aſperius tractentur, aut in deteriora loca compellantur.

Incarceratorum bona qualiter in tuto reponenda. Cap. II.

MAndet præterea Vicarius Epiſcopi, vt quamcunque pecuniam, veſtes, arma, aliaſve res ſecum habeant ij, qui in carcerem includuntur, tuto loco collocentur, & aſſeruentur; qui locus duabus claudatur clauibus, quarum altera apud ianitorem carceris ſit, altera apud procuratorem deputanda eſt.

Incarceratorum bona qualiter non occupanda ſed reſtituenda. Item eorum viſitatio fienda. Cap. III.

EX illis autem rebus, quæcunque, & quotcunque ſint, nihil vel ianitori, vel executori, vel cæteris miniſtris attingere liceat; ſed eis, ſi inde exierint, vel eorum hæredibus, vel illis, quibus à iudice attributa fuerint integrę, & intactę aſſeruentur.

Qui contra fecerit Epiſcopus per certos homines ab eo deligendos, ſemel in hebdomada viſitandos eos, qui in carcere tenentur; qui ſi illos indignius & acerbius tractare compererint, referant ad Epiſcopum, vel Vicarium eius generalem, qui pro ſua prudentia, ac pietate, nè quid iniquius fiat, omnino prouideat.

De-

Defensor miserabilium personarum dessignandus. Cap. IIII.

DEsignet Episcopus semper aliquos, qui miserabilium personarum causas gratis defendat.

Magnopere autem hortamur laicos magistratus, ut eiusmodi in re eadem ratione vtantur.

Episcopus etiam qualiter incarceratos uisitet, & quæ salutaria illis curet. Cap. V.

EPiscopus non solùm per certos homines, ut primùm à nobis constitutũ est, sed etiam ipse aliquando in anno carcerem uisitet: in eoq; inclusos paterna charitate consoletur, pieq; in Domino adhortetur.

Videat item, ut eis ad corporis sustentationem, & ad iustum patrocinium non desit quicquam; tum in primis non libri spiritualis lectio, non crebræ religiosorum hominum cohortationes, tum ne denique aliquid ad animæ salutem.

Curet etiam, vt qui in liberiori custodia sunt, præsertim si plures sunt, festis saltem, & Dominicis diebus Missæ sacrum audiant, aliquo, ubi fieri potest, ex ædificato propè carcerem sacello, tum doctrinæ Christianæ rudimentis instituantur.

Idq; officium ijs præsertim prçstetur, qui in laicalis fori liberiori carcere sunt, qui multi esse solent.

Vt omnes in Pascha confessi, sacram Eucharistiam piè, & salutariter sumant. Quod vt die Natali Domini, & alijs anniuersarijs redemptionis nostræ solennitatibus, indictisq; publicè Iubileis, ac Indulgentijs, faciant, eosdem cohortetur.

Qui etiam incarceratorum protector deligendus sit, & quæ præstabit. Cap. VI.

SIT etiam fori Episcopalis carceris protector vnus è canonicis Ecclesiæ Cathedralis, vel alius Ecclesiastici ordinis uir, cuius officium erit exquirere diligenter, ac simul curare, vt aduocatus, procuratorve pauperum, satellites, & custodes carceris muneri suo nè in aliqua re desint, neve quicquam committant, quod ijs, qui in custodia sunt, fraudi, damnove esse possit.

Inuestiget præterea solicito, diligentiq; studio, quæ illorum cura adhibeatur, cùm in primis ad animæ salutem, tum etiam ad corporis sustentationem; & quæ verò de toto eo genere iam causa sunt, an præstentur quàm rectissimè: & quid denique officij erga ipsos singuli ij præstent, quibus commissum est.

Causas definiri detentorum qualiter procuret, & eos visitet.
Cap. VII.

Causa item eorumdem, & quàm celerrimè fieri potest, rectè cum æquitatisq; ratione congruenter definiantur, etiam atq; etiam studiosè videat, ac procuret.

Singulis hebdomadis sępè, uel minimum bis unumquemq;, qui in carcere est, inuisat. At si qui sunt, qui arctiori, secretiorive custodia inclusi tenentur, eos item visitatum eat: sed hoc omne officium, Vicario consentiente, eodemq; præsente, aut procuratore Fisci Episcopalis, aliove, quem idem Vicarius maluerit; si ita magis expedire censuerit, ipse præstet, nec uerò aliàs.

A custodibus carcerum, quæ percunctetur, & alia incarceratis præstabit. Cap. VIII.

Carceris item custodes sæpius per hebdomadam adhibeat, quibus cum agat, quæcunq; non solùm ad mores corrigendos, sed ad uitam sustentandam, necessitatesq; subleuandas eorum pertinent, qui in uinculis custodiave sunt; Ac proinde libenter, benigneq; audiat, quæ quotidie sibi eo de genere ab illis exponentur: & quibus opus esse uiderit, ut consulatur, ac prouideatur; in ijs omnis curæ, solicitudinisq; partes, ut oportebit, quàm diligentissimè præstet.

Deprauatis incarceratorum moribus qualiter occurrat.
Cap. IX.

SI porrò, uel uniuersos, uel singulos, qui in carcere sunt, ita se malè gerere perspexerit, ut correctione, monitioneve opus babeant ad morum disciplinam, eos prout opportunitas tulerit, & monere, & hortari, & obiurgare, & corripere ne desistat. Si verò alios muneri suo deesse, aut in eo peccare animaduerterit, cùm illos sui officij, atq; adeo errati moneat in primis; tum si opus erit, ob eam causam Episcopum, aut vicarium generalem adeat, cuius authoritate malorum pertinaciæ occurratur.

DE IVRE FISCI. Tit. V.

Fiscales, qualiter crimina inquirant, calumnias repellant, innocentiam tueantur, & extorsiones reprimant. Cap. I.

EAm curam, atque adeo cogitationem procurator, aduocatusve Fisci Episcopalis suscipiat, vt sibi putet procurationis munus commissum esse in inquirenda ueritate criminis de quo agitur; ideo ne eo unquam abutatur ad innocentes opprimendos, neve item causam, aut occasionem prębeat, ut calumnijs quis uexetur, atq; exagitetur.

Ne

Ne ullam criminis causam suscipiat, procuretve, quam calumniosam esse nouerit; sed cum calumniæ, uel rei delati innocentia constiterit, statim ab ea causa desistat.

Euigilet item unà cum vicario, ac sine eo etiam, ut collateralis, & satellites, ne quicquam, uel minimum extorqueant.

Circa curiæ, & Sanctæ Inquisitionis informationes, qualiter se gerant. Indicemq; relictorum ad pias causas habeant.

Cap. II.

Testes pro informatione curiæ, & sancti Officij Inquisitionis aduocatus Fisci per se etiam Vicario non præsente, aut de illius tamen mandato excipiat licet. Iis præterea, quæ de testibus, etiam ad defensionem causæ adbibitis, instituentur, quæstionibus adesse possit: nec uetitum sit, quin, & iudici, quæstiones; interrogatave, quæ ad causam pertinent, in mentem reuocet, atq; adeo suggerat; testes etiam ipsos, si modò Iudici placuerit, interroget; immo verò reos item, at ipso tamen iudice præsente.

Denuntiationum quoque, quæ de rebus piè legatis, relictisve, in dies singulos fient, indicem à Cancellario apud se habeat.

DE POENITENTIIS, ET remissionibus. Tit. VI.

Qui paschatis tempore sacram Communionem non sumpserint qualiter denunciandi. Cap. I.

EMO Paschæ tempore sumptionem ulla de causa differat. Qui præstituto tempore non communicarint, eorum nomina parochus ad Episcopum, ad sex dies post octauam Paschę, scripto deferat; expositis etiam causis, quas extra confessionem cognouerit; alioqui pœnas det Episcopi arbitratu.

Contra predictos qualiter agatur, & eorum fraudibus occuratur. Cap. II.

IN eos verò omnes Episcopus censuris, & alijs pœnis acriter animaduertat; ijs exceptis, qui eiusdem Parochi consilio iusta de causa sumptionem in aliud tempus produxerint.

Huic decreto nè fraus fieri possit; statuimus, ut si quis ex necessitate, uel alia iusta causa ab Episcopo, uel proprio Parocho comprobanda, extra parochiam suam dicto tempore Eucharistiam sumpserit; parocho suo de eo fidem faciat, sin minus, in eum agatur, ac si non communicasset.

Quales publici facinorosi, ac recidiui, ad communionem denuò non admittantur. Cap. III.

P*Vblici concubinarij, fœneratores, ac blasphemi, & alij eiusmodi facinorosi homines semel ad pœnitentiam, & communionem admissi, si postea eos in eodem luto peccatorum hærere cognitum fuerit, amplius ad sacram Communionem ne recipiantur; nisi postea eos vitam, & mores re ipsa emendasse, parochi perpexerint.*

Eucharistia quando maribus seorsum ministranda. Cap. IIII.

E*Vcharistiæ Sacramentum, ubi pro Ecclesiarum amplitudine commodè fieri poterit, maribus seorsum à fœminis ministretur.*

Sumentes quales se habeant. Cap. V.

Q*VI sumunt, ut ad Deum tali tempore accedentes decet, demisso habitu, & humili vestitu, pœnitentiam, & animi submißionem præ se ferant.*

Quibus sumentibus quædam monitiones fiendæ. Cap. VI.

S*Acerdos Sanctissimam Eucharistiam ijs, qui rarò sumunt, non prius ministret, quàm eos diligentius admonuerit, quanta reuerentia, & humilitate ad tremendum illud Sacramentum accedere debeant; quantaq; illis supplicia sint parata, qui indignè suscipiunt.*

Primò sumentibus, quæ parochus antea præstabit. Cap. VII.

A*Dolescentibus, qui tunc primùm Eucharistiam sumere voluerint, parochus non præbeat; nisi eos ante aliquot dies examinarit; & de vi, & ratione Sacramenti diligenter instruxerit.*

Purificatio in Sacro Calice populo, ne præbeatur. Cap. VIII.

C. oīs vtriusq; sex⁹. co. tit. in Decre. Cōc. Later. sub Inno. III. c. 21. cōcil. Trid. sess. 13. can. 9. & sess. 14. cano. 8.

P*OPVLO, postquam Eucharistiam sumpserit, vinum Calice Consecrato, vel alio uase, quod ad Sacri Calicis formam factum sit, ne præbeatur.*

Semel in anno confitendum. Cap. IX.

I*Nnocentij III: Constitutionem in generali Concilio editam, qua sancitum est, ut fideles saltem semel in anno peccata sua confiteantur, inuiolatè omnes seruent.*

Vt ægroti confiteantur, medici aduenientes quid agant. Cap. X.

SAlutarem eiusdem Innocentij constitutionem, eo item concilio latam, nos ad vsum reuocantes præcipimus, ut medici ad ægros in lecto iacentes adducti, antequam illorum curam suscipiant, eos planè moneant, vt idoneo Confessori de eorum peccatis confiteantur; seruata etiam constitutione Pij V. quam inuiolabiliter medici obseruent.

C. cū in firmitas. eod. tit.

Vid. inf eo. c. 21. & c. 28.

Aegroti parocho notificandi. Cap. XI.

PArochum etiam curabunt certiorem fieri de eo, qui in eius Parochia morbo affectus teneatur; qui pro sui officij munere, statim ægrotum conuenire, & cum eo agere debet, vt per hoc Sacramentum Deo reconcilietur.

Bulla edita sub die 8. Martij. 1566. inter illius constit. nu. 3. in Bullar. fol. 923.

De quibus ægroti admonemdi. Cap. XII.

HOrtamur denique omnes, quos aliqua de ægrotis cura attingat, vt nullam occasionem omittant inculcandi eis, quæ ad animæ salutem pertineant.

Qui Confessiones non audiant. Et vt approbentur quales esse debeant. Cap. XIII.

QVI Parochialem Ecclesiam non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones ne audiant, quemadmodum statuit Tridentina Synodus: nisi Episcopi scripto approbati fuerint; qui contrafecerit excommunicationis pœnam subeat. Ijs probandis hanc rationem habeat Episcopus, vt pij benè morati, docti, prudentes, patientes de animarum salute soliciti, & fideles custodes sint eorum, quæ in confessione dicuntur; prouecta etiam ætate, prǽsertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendæ.

Conci. Trid. sess. 23. c. 15. de refor. Id qđ extēdit ad oēs cuiusuis ordinis regulares per cōst. Pij V. Idibus. August. 1571. inter eius Bullas nu. 135. in Bull. fo. 1131.

Tabella nominum confessorum vbi tenenda. Cap. XIIII.

IN foribus sacristiæ illius Ecclesiæ, vbi confessiones audiri, & confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina, & cognomina confessorum eiusdem Ecclesiæ approbatorum descripta sint.

Clericos ediscere casus conscientiæ Episcopus iubeat. Reseruatos confessarij qualiter apud se habeant. Cap. XV.

IVbeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus consciētiæ in monasterijs, uel ubiuis, eius iussu interprętentur.

Confessores omnes casus, summo Pontifici, & Episcopo quauis ratione reseruatos, scriptos apud se habeant, nè quid per incuriam sibi facultatis assumant.

Vid. infr. eo. c. 40 vbi declaratur, principio facto incurri.

Idem infra eo. c. 40.

Qualiter,

Qualiter, & quando mulieres audire licet: Nullumq́; in priuatis ædibus. Populusve, pro confesſionibus moneatur, & parochus ab eo non diſcedat. Cap. XVI.

Sacerdos, niſi ex cauſa neceſſaria, mulieres ante ſolis ortum, vel poſt eius occaſum, confitentes ne audiat.

Neuè in Cellis, ſed publicè in Eccleſia, in ſedibus, in quibus tabella omnino inter confitentem, & confeſſorem interiecta ſit. Huiuſmodi autem ſedes in Eccleſijs ab ijs ad quos pertinet, conſtituentur.

ide in- a c. 57. *Nec ſine cauſa in priuatis ædibus cuiuſquam maris, vel fœminæ confeſſionem audiat.*

Parochi ſæpè cohortentur, & moneant fideles, nè confeſſionem, quæ Paſchæ tempore fieri debet, vſque ad ſanctam hebdomadam differant.

Caueant Curati, nè ijs temporibus, quibus confeſſiones frequentiores eſſe ſolent, præcipuè per octo dies ante Natalem Domini, & à Dominica Paſsionis, vſque ad Reſurrectionis Octauam, etiam aliò ad funera, & aliæ ſacra officia vocati, illud audiendæ confeſſionis munus in ſua Eccleſia, ſine cauſa neceſſaria prætermittant, aut vllo modo differant.

Pœnitens qualiter accedere, peccata ſua pronunciare, & à Confeſſore adiuuari debeat. Cap. XVII.

Ad Sacramentum pœnitentiæ, quo à peccatis liberamur, nemo ſine debita præparatione accedat, vt in ſpiritu humilitatis, & amaritudine animæ ſuæ, non expectata confeſſoris interrogatione, ipſe peccata ſua confiteri poſsit, cuius tamen diligentia adiuuandus erit ubi aliqua in parte deficere uidebitur.

Qui niſi prius intercedente debita ſatisfactione non abſoluendi. Cap. XVIII.

Caueant Confeſſores nè ante debitam ſatisfactionem illos abſoluant, quibus, cum facultas adſit aliena reſtituendi, vel legata, quę ad pias cauſas facta ſunt perſoluendi, illiſq́; ut id facerent ſuperiori confeſſione præceptum ſit, præſtare tamen neglexerunt: exceptis ijs, qui periculosè ægrotant, quos tamen moneant, vt quod debent quamprimum perſoluant, vel in ultima diſpoſitione perſolui mandent.

Et quia interdum in falſi teſtis manu eſt, ut non ſolùm facultatibus homines, ſed etiam exiſtimatione, ac vita ſpolientur; idcirco neminem abſoluant, qui falſum teſtimonium in iudicio, alterius detrimento dixerit; niſi prius dato damno, quatenus id ſarciri poterit, & violatæ illius exiſtimationi ſatisfecerit.

Ne illum quidem absoluant, qui post publicum Episcopi monitum de indicandis rebus amissis, quid de ijs sciat, non indicarit; nisi hoc officium ante persoluerit.

Ijdem omni adhibita diligentia, conscientiam examinent singulorum, qui fænerantur, & qui iniquos contractus exercent; neque quemquam in his casibus absoluant; nisi debita restitutio, aut satisfactio ex Canonum præscripto prius intercedat.

Casus Episcopo reseruati, à quibus sine licentia absoluere non licet. Confessores, qui id sciant, moneant, & qualiter pęnitentiam iniungant. Cap. XIX.

A*D eorum etiam criminum, quæ infra ordine adscribuntur, licentiam resecandam, probibemus, nè confessores quemquam vllis ijs criminibus alligatum, absoluant, nisi facultas eis à nobis permissa sit.*

Raptores Virginum.

Qui moniales violarint.

Qui secundo, vel propinquiori cognationis gradu incestum admiserint.

Incendiarios, & qui damni, iniuriæve causa vites, vel arbores alienas inciderint.

Ecclesiam polluentes.

Homicidas voluntarios.

Qui parentes percusserint.

Qui locis pijs infantes exposuerint, cum habeant unde ipsos alant, neque eorum locorum damnum resarcierint.

Notarios qui legata, ad pias causas facta non denunciarint.

Qui ad magicas artes, veneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisve rebus abutuntur.

Qui stateras, mensuras, monetasve, adulterarint, corruperintve.

Confessores Canones pænitentiales benè nouerint; & de pænitentia, quam cuiq; peccato, præsertim graui præscripserunt, confitentes admoneant; vt tantò diligentius à peccatis cauere studeant, quantò in pænitentijs Canonum mitigandis benigniorem in se Ecclesiam experiuntur.

Ijdem autem quemadmodum à Sancta Tridentina Synodo iussum est, publicè peccantibus publicam pænitentiam imponant.

Contra non summentes Eucharistiam paschæ tempore qualiter procedendum. Cap. XX.

Q*Vi Paschæ tempore Eucharistiæ Sacramentum nō sumpserint, si postquā ter, aut vnicā monitione, quæ una pro trib⁹ satis sit, etiā generatim moniti, in cōtumacia perseuerauerint: iubeat Eps eos ipsos Ecclesię ingressu, et Ecclesiastica sepultura interdictos, in propria Parochiali Ecclesia denūtiari; tū eorū noīa descripta ad Cathedralis, & Parochialis Ecclesię valuas affigi: si verò in cōtumacia ꝑseuerauerint, in eos ꝑterea, ꝓut iuris est, animaduertat.*

Vt sanctio in visitantes ægrotos obseruetur, eosq; confessos esse medicis exploratum sit, Episcopus qualiter curet. Cap. XXI.

'ide su-ra eod. . 10.

QVOD Pius Quintus, propositis excommunicationis, aliisq; pœnis iussit, medicos ab ægrotantis curatione, post triduum abstinere, nisi eo tridui spatio, de peccatis suis confessus ille sit; id Episcopus curet, quàm diligentissimè obseruari. Rationemq; præterea aliquam statuat, qua medicis ipsis facilius exploratum esse possit, ægrum peccata sua verè confessum esse.

Sexta feria qualiter campana pulsanda, orandumq; sit, quæve propterea indulgentia concedatur. Cap. XXII.

SExta quaque feria, in singulas hebdomadas, paulò ante horam nonam, signum in vnaquaque Ecclesia, campanæ sono detur, quo fideles admoniti eadem hora Iesu Christi Domini passionem, omni intima mentis pietate recolant; terq; orationem Dominicam, & salutationem Angelicam ex animo pronunciantes, quadraginta dierum indulgentiam, quam in sua quisque Episcopus diœcesi concedat, consequantur.

Clerici quomodo confessionem, & communionem frequentare, ac de hoc Episcopo fidem exhibere debeant. Cap. XXIII.

'id. sup e vir. & onest. :leric. . 3.

DIaconi, Subdiaconi, & reliqui Clerici inferioris ordinis confessionem, & communionem frequentent, ut superius præscriptum eis est. Confiteantur, aut iis tantùm Sacerdotibus, quos ad audiendas eorum confessiones idoneos Episcopus, & in vrbe, & diœcesi comprobabit; dùmodo talis sit numerus eiusmodi Sacerdotum, ut confiteri volentes delectum habeant inter illos, Sacræ verò Eucharistiæ communionem, diebus festis percipient, idq; in missa solenni, si modò eo loco eoq; die celebrabitur. Illius autem rei fidem, tertio quoq; mense Episcopo exhibebunt.

Vide apr. de ustod. uchari ia.c.18. bi an-ot.

Parochi, concionatoresve, ad frequentem Eucharistiæ perceptionem qualiter cohortabunt, & quicunq; diuersum afferens punietur. Cap. XXIIII.

Vid.c erafta. . quoti ie cum :q. de onfecr. ist 2.

AD saluberrimum illum Sacræ Eucharistiæ frequenter sumendæ vsum parochi, [a] vt primo Prouinciali Concilio iussum est, & concionatores item, quàm sæpissimè populum cohortentur, nascentis Ecclesiæ institutis atq; exemplis, [b] & grauissimorum Patrum vocibus, & vberrima hoc

ipso de

ipso de genere Catechismi Romani doctrina, [a] *& sententia dein; Tridentinæ Synodi,* [b] *quæ optaret quidem fideles in singulis missis, non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicare.*

Quod si quis concionator, etiam regularis, aliquid contra directè, indirecteve dixerit, aut concionatus sit; Episcopus, in cuius urbe, diœcesi ve hoc ille admiserit, ei, tanquam scandalum disseminanti, Tridentinæ eiusdem Synodi authoritate, [c] *interdicat prædicationem verbi Dei. Ad cuius prædicationis munus ne idem restituatur, nisi primùm eiusdem Episcopi iudicio satisfecerit eo ipso loco, ubi ea in re scandalum, & offensionem præbuerit.*

Itidem pro ratione culpæ corripiantur, corriganturve, & satisfacere quoque compellantur, quicunq; vel sermonem habendo, uel colloquendo hoc in genere offenderint.

a Catechis. de Sacr. Euchar. par. 2. c. 4. nu. 63. de sumptione Euch. ver. Neq; tamē, & vers. seq. Ac tēpus
b Conc. Trident. Ses. 22. c. 6. de sacrificio missæ.
c Conc. Trident. Sess. 5. c. de refor. 2. §. si verò.

Parochus quando proprijs manibus communicet. Absentes paschæ tempore, qualiter Eucharistiam sumpsisse testatum faciant, vel aliàs puniendi communicent. Cap. XXV.

PArochus ijs omnibus, qui intra Ecclesiæ suæ fines habitant, in Pascha Sacram Eucharistiam ipse, non Sacerdos alius præbeat; nisi ob frequentem multitudinem, necesse sit alterum etiam Sacerdotem adhibere.

Quicunq; in pascha ab diœcesi abfuerit, is reuersus, se eo tempore Sacram Communionem sumpsisse, testatum faciat scripto Sacerdotis, à quo sumpserit; quod testimonij scriptum manu, vel sigillo ordinarij, aut eius, cui id curæ ille dederit munitum sit: alioquin, vt Ecclesiæ præcepto pareat, confessus in propria parochiali Ecclesia Sacram Eucharistiam suscipiat. Quod nisi fecerit, prout iuris est pœna afficiatur.

Quibus extra diœcesim paschali tempore ex proposito confitentibus, Eucharistia denegetur. Hocque decretum qualiter promulgandum. Cap. XXVI.

QVI ad confessarium, etiam regularem, in aliena diœcesi commorantem, dedita opera contra decretum Vltimi Lateranensis Concilij se conferens, [d] *peccata sua sit confessus, nisi confessarius ille, à nobis, vel Vicario nostro ad confessiones audiendas probatus erit, ei tanquam inconfesso, Parochus Eucharistiæ Sacramentum ne præbeat.*

Quod decretum Quadragesimæ initio à Parocho promulgetur, quibus locis Episcopo videbitur.

d c. Oīs vtriusq;. §. si quis ext. eo. c. ti Episcopus eod. l 6. Cōc. Trident. Sess. 14. c. 7. in decret. de casuū reseru.

Confessores nō nisi nominatim expressa qualiter authoritate vtantur, satisfactiones pecuniarias non recipiant, nec distribuant, sed assignent. Regularesq; in casibus reseruatis non absoluant. Cap. XXVII.

NE confessarij Sacerdotes, cū sibi facultate, vel ex Iubileo, vel ex alijs Apostolicis literis concessa, pœnitentium confessiones audire, eosdemq;

a Ad hoc vide instruct. Placen. fine operis, vbi agit de casibus Episcopalibus vers. Nec obstant hodie aliqua priuilegia. b Per literas Illustr. Archi. Mediolani sub die 10. Decembris. 1572. Scriptas, in fine libri describen.

à peccatis etiam grauioribus, quæ admiserunt, & à pęnis item, ac censuris, quibus irretiti sunt, absoluere licet, cum eo, qui in irregularitatem incurrerit, dispensent, nisi eius rei facultate illis literis nominatim expressa.

¶ *Si pœnitentibus pœnitentia præscribenda est aliqua pecuniæ ratione, ne sibi Sacerdotes confessarij eam pecuniam, sed locis pijs attribui curent, vt in officia, operaq́, pietatis erogetur; Neque verò huius pecuniæ distribuendæ curam ipse, ullo planè modo, suscipiant.*

¶ *Neque præterea sibi dari curent, si quid eleemosynæ causa pœnitenti erogandum est in Missæ sacris faciendis.*

¶ *Ne confessarij regulares eorum peccatorum, quorum absolutio Episcopo reseruata est, a vinculis irretitos pœnitentes absoluant, quemadmodum à Sancta Sede Apostolica declaratum est, id eis non licere, b quauis priuilegiorum suorum authoritate.*

Publicam, ac solennem pęnitentiam debentes quando, & qualiter agant. Quæ sanctio de medicis promulganda. Interdicti quia non confessi, & communicati, quomodo, & non aliter absoluendi, & absoluti denunciandi. Cap. XXVIII.

Sess. 24. c. 8. de ref. Peccantē eorā oibus argue, vt cæteri timorē habeant. D. P. 1. Tim. c. 5. e. sed illud 45 dist. c. si peccauerit vers. ergo corripiēda. 2. q. 1. Vid. infr. eo. c. 60. Vid. sup. eo. c. 10. & c. 21.

Studeat Episcopus ad Sacrorum Canonum, & Tridentini Concilij præscriptum, pro publicorum delictorum grauitatis ratione, & publicam, & solennem pœnitentiam in vsum reuocare. Quos verò ita solenniter pœnitere oportet, mense ante quadragesimæ initium ad se per Parochos deferri curet; vt primùm ineunte Quadragesima, illi pœnitentia affici, tum die Cœnæ Domini, Ecclesiæ reconciliari possint, stato solenni ritu.

Grauissima illa à Pio Quinto de medicis edita constitutio, quotannis semel saltem, de more promulgetur, si id opus esse Episcopus censuerit.

Si quibus Ecclesiæ ingressus, Christianaq́, sepultura publicè interdictū est, quoniam nō confessi, vt est Sancta Matris Ecclesię præceptū, sacro Paschæ tempore corpus Domini non sumpserint; eorum interdicti vinculum non relaxetur, nisi primùm cauerint, se tempore, eis à Parocho præscribendo, & de peccatis confessuros, & sacram Eucharistiam sumpturos esse, & in posterum Sanctæ Ecclesiæ præceptis, & huic præcipuè obedientes fore, quod est de confessione, & de communione paschæ tempore sumenda. Parochus deinde populo significet illos ipsos, quos iam interdicti vinculo irretitos denunciarat, eodem solutos esse.

Qui die Cœnæ Domini in Missa solenni Eucharistiam sumant. Cap XXIX.

Feria Quinta in Cœna Domini, singuli, qui in Cathedrali, collegiata ve Ecclesia, vel dignitatem, vel Canonicatum obtinent, etiam qui sacerdotalis ordinis sunt, & reliqui item singuli eiusdem Ecclesiæ clerici

Corpus

Corpus Domini in solenni missæ sacro, quod illo die, in ea Ecclesia fit, sumant. Idq; nisi ex ijs aliqui sint, qui eo ipso die debitum missæ sacrifaciendi munus alio loco præstituri sint.

Quando, & qualiter antiphonæ Virginis Mariæ canendæ. Dies anniuersarius consecrationis Episcopi celebrandus, & suæ promotionis ab eodem Sacerdote agendus. Cap. X X X.

Religiosis Christianæ pietatis institutis, in vsum introductis, cum ad sanctè agendi studium, adiutrice in primis Dei gratia, progressio maior in dies esse soleat: curent parochi, vt singulis Sabbatis, sanctissimæ Virgini, Deiq; Matri Mariæ dicatis diebus, stata illa, & solennis, quę veteri Ecclesiæ instituto, perpetuoq; vsu de ea dicitur Antiphona, Salue Regina, *vel alia pro ratione temporis, in sua quisque Ecclesia, ab omnibus illius Parochiæ clericis, quibus ab Episcopo iussum erit, sub vesperum ante crepusculum scilicet, piè, religioseq; canatur: conuocatis etiam certo campanæ signo fidelibus.*

Plena sanctissimis mysterijs cum sit consecratio Episcoi præter multa, quę de tempore, loco, & formula eius, patrum institutis pręcepta sunt, illud à Fęlice Quarto Pontifice Max. constitutum etiam est, vt anniuersarius eius consecrationis dies celebraretur.

Quod institutum, iamdiu intermissum, vt ad vsum reuocetur; statuimus, ab Episcopo anniuersarium consecrationis suæ diem solenni ritu agi.

Si verò in consecrationis diem, festus dies inciderit, cuius festi diei officiũ ex instituto Ecclesiæ trasferri non liceat, consecrationis celebritas in alium diem transferatur, quo agi liceat.

Sacerdotes verò, quo die eorum vnusquisque sacerdotio initiatus est, illum etiam quotannis recolant Missæ sacrificio, & precibus.

Qualiter, & à quibus populus pro indulgentijs instruendus, & suadendus est. Cap. XXXI.

De sanctis indulgentijs tractatio, prout vsu venerit accuratè in sermonibus item habeatur: vt & earum cœlestem vim, & pietatis officia ad illas consequendas necessaria, populus intelligat, seq; propterea, omni intima mentis, animiq; religione, & Christianæ charitatis actionibus, atque operibus, ad vberrimas, salutaresq; earum vtilitates assequendas diligenter paret.

Id autem omne officium per parochos, & alios quorum interest, præstari Episcopus iubeat, ijs præsertim instructionibus, quæ eo de genere, in Concilij Prouincialis authoritate confectæ sunt ad communem Prouinciæ huius vsum.

Indulgentias tabellis descriptas, & in futurum concedendas, qualiter Episcopus inquirat, & libro notatas asseruet, & hoc idem singulæ Ecclesiæ præstent. Cap. XXXII.

QVæcunque indulgentiarum, quæ olim, vel nuper cuiuis etiam regularium, aut aliter exemptorum Ecclesiæ perpetuò concessæ sunt, tabulæ, scripta, monimenta ve, alia omnia eiusdem generis extãt; ea vbi illa sint, siue in vrbe, siue in diœcesi, Episcopus studiosè conquirenda curet; tum illa conquisita, indeq; summatim exscripta, in librum certum, eo nomine confectum, qui in Archiuio Episcopi asseruetur, diligenter, recteq; referri iubeat.

Quæ præterea Indulgentiæ vrbis, diœcesisq; suæ Ecclesijs in posterum perpetuò, vel ad certum tempus concedentur, ubi primùm ad se, aut ad Vicarium Episcopalem, qui illas recognoscat, delatæ sunt, eodem, aliove libro notentur, ordineq; deinceps describantur.

Singulæ autem Ecclesiæ, quibus uel concessæ sunt, uel concedentur, proprium eiusdem generis Codicem, in quo illæ exscribantur, accuratè confectum, aut tabellam eiusdem generis in Sacristia habeant; illarum exemplari in Archiuio, uel in Sacristia asseruato.

Quando tenens infantem secum iacentem, in excommunicationem ipso facto incurrat. Cap. XXXIII.

GRaue, atque immane facinus est, infantes per impudentiam illorum suffocari, qui eos, ne annum quidem natos, in cubili, nulla cautione collocant. Qui quoniam neque alia ratione, neque rei grauitate, qua Deus in primis offenditur, nec verò immunitate nefaria in officio contineri hactenus potuerunt, nos tale facinus pœnis coerceri censuimus.

Vid. infr. de sentẽ. excom. c. 15. & seq. vbi declaratur, & ampliatur.

Itaque quæcunque mulier, infantem, anno ætatis non expleto, secum in lecto iacentem, non ea cautione tenuerit, quam ab Episcopo præscriptam parochus vnusquisq; ei sigillatim demonstrarit, excommunicationis pœnam ipso facto subeat; cuius vinculo irretita, non absoluatur, nisi graui, atque insigni imposita pœnitentia, quæ cæteris exemplo sit.

Prædicta qualiter promulganda. Cap. XXXIIII.

PArochus verò tum sæpè populum moneat, nè huiusmodi infantes secum in lecto vnquam teneant, tum etiam euulget decretum istud, pœnamq; in decreto sancitam.

Alienis nisi tantùm peregrinis, & aduenis quando Eucharistia ministratur. Cap. XXXV.

VT & quod sacrorum Canonum iure statutum est seruetur, & parochi certam rationem inire eorum possint, qui curæ suæ commissi, Sacram

com-

communionem in Pascha Resurrectionis Domini sumpserint, nè eo tempore, etiam in Ecclesia Cathedrali, ijs qui intra alterius parochiæ fines in urbe, aut in diœcesi habitant, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ministretur, nisi aliqui sint, quibus iusta de causa Episcopus, aut proprius eius Parochus, facultatem scripto exaratam, nominatim dederit. Peregrinis autem aduenisve hominibus, præberi ministrari ve liceat, vt iam est statutum.

Indulgentiæ sodalitatum corporis Domini qualiter promulgandæ. Cap. XXXVI.

A Gregorio XIII. Omnibus, & singulis, quę in hac Prouincia institutæ, instituendæ sunt, corporis Domini sodalitatibus data, cuius cõcessę Indulgentiæ exemplum typis impressum, in vltima huius libri parte extabit, vbiq; in illis, sæpeq; promulgetur, ad excitandos in salutari instituto, eiusve munere solicitè obeundo, fidelium animos.

Quot, & qualia, vbive confessionalia haberi debeant. Cap. XXXVII.

Ecclesia Parochialis, eiq; item annexa, in qua confeßiones audiri aliquando solent, confeßionale unum habeat, forma in instructionum libro demonstrata, constructum; duo verò eadem forma, & modo; vbi quingentarum animarum, & amplius cura geritur. Ecclesia autem, quę plures habet confeßarios, totidem confessionalia; quot confessarios habeat, siue Parochialis illa sit, siue collegiata, siue Cathedralis.

Quæ confessionalibus affigenda erunt. Cap. XXXVIII.

IN confessionali hæc affixa sint, sacra scilicet imago, literæ processus die Cœnæ Domini quotannis editæ, tabella casuum, quos sibi Episcopus reseruarit, forma absolutionis, & orationes præterea prẹparatoriæ ad sacram confessionem audiendam impressę.

Locula pro quibusuis eleemosynis immittendis, à confessionalibus longè fiant. Cap. XXXIX.

NE capsulæ, loculive, colligendæ eleemosynæ causa siue confessarij vsui, siue Ecclesiæ utilitati, ea sit, ac ne ob pium quidem vllum aliud opus, loco confeßionalibus proximo, ne dum ipsis confessionalibus affigantur, apponantur ve.

Non approbati, & Sacramentum pœnitentiæ ministrantes, ipso facto excommunicati declarantur. Cap. XL.

EXcommunicationis pœnam supra, sacerdotibus, sine approbationis facultate ab Episcopo data, pœnitentiæ Sacramentum ministrantibus propositam, ipso facto, qui contrafecerint, subire decernimus, & declaramus. Supr. eo. c. 13.

Sine quibus literis testimonialibus, regulares etiam aliàs idonei ad confessiones audiendas non admittantur. Cap. XLI.

Confessionis sacræ audiendæ munus sacerdotibus regularibus, quamuis ad illud ob peritiam, scientiamq; idoneis, ne committatur; nisi à monasterij præfectò testatum literis fiat, eos vitæ disciplina moribusq; probatos esse: ac dignos propterea, quibus id muneris imponatur. Quo in testimonij genere ipse videat, nè quid testificando admittat, quod religiosæ conscientiæ suæ fraudi sit, labemve afferat.

Quando regulares confessarios eorum descriptos Episcopo bis deferant. Cap. XLII.

Vnusquisque monasterij regularis profectus, bis quotannis, semel scilicet ineunte aduentu, iterum Quadragesimæ initio, confessariorum sacerdotum sui monasterij probatorum nomina, in folio exscripta, ad Episcopum deferat; vt cum regulares ex vno in aliud monasterium commigrare frequenter soleant: eamq; ob causam illorum numerus interdum minuatur, aliunde ipse Episcopus, alios in eo munere gerendo idoneos, ac probatos opportunò habere possit.

Probatorum confessorum tabella qualiter proponenda. Cap. XLIII.

Supr. eo. 14. *Sacerdotum Confessariorum, qui probati sint nomina, in tabella ordine descripta, ad ualuas sacristiæ Ecclesiæ, ubi complures illi habitant, affixa in omnium conspectu sint.*

Confessarij, etiam regulares, de quibus, & qualiter ab Episcopo monendi. Cap. XLIIII.

Episcopus, & in Vrbe, & quo tempore etiam visitationem obit, in frequentioribus diœcesanis locis confessarios Sacerdotes, etiam regulares aliquando ad se, tum singulos, tum vniuersos conuocet. Ijsq; primò, cùm cęteras muneris, quod susceperunt partes, grauiter accurateq; ostendat; tum pręcipuè moneat quantum, quamq; graue, vel ad salutem, uel ad perniciem animarum, onus sustineant; proinde demostret item, & quàm bene notos casus ipsi habere debeant, in quibus absoluendi auctoritatem nullam habent, & quàm studiosè propterea caueant, nè in messe aliena falcem ponant, & quàm cautè item in pœnitentium absolutione agant, cum præsertim uel de restitutione, vel de occasionibus, quibus ad mortalia peccata aditus sit, abijciendis agitur.

Prosequutio prædictorum. Cap. XLV.

NE verò facilè in eodem peccati genere fideles offendant; hoc etiam illos ipsos confessarios admoneat, quàm prudẽtes, quàm cautos quàm diligentes in pœnitentijs salutaribus imponendis eos esse oporteat; tum prospicere etiam, vt non solùm vitia, peccataq́ fideles fugiant; sed virtutes, christianæq́ vitæ officia, opera, & actiones, cum christiani nominis splendore congruentes, suscipiant, ac præstent, maioresq́ in via Domini progressus in singulos dies habeant, proposita unicuique, pro eius ingenio, & conditione, ac statu, benè, sanctéq́ agendi ratione.

Prosequutio prædictorum. Cap. XLVI.

DEmonstret denique, quàm sedulò caueant, ut nè eorum dicta sanctarum cohortationum, paternarumq́ obiurgationum plena, à factis vllo modo dissentiant; ac nè item, audiendis sacris confessionibus, vllam ne minimam quidem, auaritiæ in primis, suspicionem præbeant.

Tempus confitendi ægroto, confessarius quando non proroget. Cap. XLVII.

COnfessarius sacerdos, confitendi tempus ęgrotanti non proroget: nisi primùm re cum Episcopo, eove, cui ille id curę dederit, communicata, prorogationis facultatem, scripto exaratam, ab illo impetrarit.

Quando incertorum restitutionem solus Episcopus assignet. Cap. XLVIII.

CAsus restitutionis rerum, quę incertum est, quibus restitui debeant, Episcopo deinceps reseruati sint.

Pœnitentiæ, & virtutum qui progressus, maximè prouectioribus peroptatur. Cap. XLIX.

A SACERDOTIBVS, ab ijsq́ etiam, qui prouectiori ætate sunt, hoc si nunquam per ipsos antea præstitum est, omnino præstari peroptamus, vt cùm omnis ante actæ vitę suæ peccata diligenter, riteq́ confiteantur; tum spiritualium exercitationum, prout ijs, qui Subdiaconatum, vel Diaconatum, vel Sacerdotium suscepturi sunt præscriptum est studium aliquando suscipiant; quò diligentius in via salutis sibi prospiciant.

Quando, & non aliter sæcularibus, & regularibus in suis Ecclesijs eorum priuilegia, & indulgentias publicare licet. Huiusmodiq; occasione eleemosynæ, & charitatiua subsidia, à quibus, & quomodo colligenda. Cap. L.

NE cuiuis rectori Ecclesiæ, etiam exemptæ, quouis modo, neque vlli ordini regularium, neque cuiquam scholæ, confratriæ, etiam Rosarij, & Cruce signatorum, locive pij collegio, prętextu, causave, uel priuilegiorum, etiam antiquorum, uel indulgentiarum, quas sibi quouis modo concessas, etiam instar Ecclesiarum, locorumq; piorum, confratriarumve vrbis Romę habet, liceat illas ipsas in suis Ecclesijs promulgare; sed ut decreto Tridentino cauetur, per Episcopum adhibitis duobus de capitulo, illę quo tannis stato tempore publicentur, atq; euulgentur.

Concil. Triden. Sess. 21. c. vlt. §. Indulgentias vero, de reform.

Eleemosynæ item, atque charitatis subsidia, quæcunque eo nomine, occasioneve à fidelibus offeruntur per eos ipsos colligantur, & Ecclesiæ locove, cuius causa indulgentia concessa est, omnino attribuantur, idq; gratis, ac nulla prorsus mercede.

Laici regularium famuli tempore paschali, vbi Eucharistiam sumant. Cap. LI.

LAici famuli, quicunque regularium monasterijs operam nauant; tametsi in illis habitent, stato Paschę tempore in sua quique Ecclesia Parochiali Sacram communionem sumant.

Parochus aduentante Quadragesima, in ædibus subditorum curæ suæ, videat qui ad Sacrosancta pęnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramenta apti sint, & eos qualiter moneat. Cap. LII.

VT ad Sanctum pęnitentiæ Sacramentum, fideles solicitè, diligenterq; accedant; id parochus pręstet, vt in hebdomada, quę Quadragesimã proximè pręcedit, ad patrumfamilias ędes, quę intra parochiæ suæ fines sunt, sigillatim eat; ac videat accuratè, qui obligatione huius Sacramenti suscipiendi, & Sacræ Eucharistiæ Paschæ tempore sumendæ deuincti sint, eorumq; nomina rectè describat: ac singulos pręterea, eosq; præsertim, qui perrarò confitentur, moneat, vt nè confessionem diferant in postremos illos Quadragesimæ dies, quibus Sacerdotes, uel ob mysteriorum celebritatem, assidua diuinorum occupatione, ab audiendis confessionibus impediuntur, uel frequenti tunc concursu fidelium defatigati, ita in eo ipso munere præstando ferè opprimuntur, vt tantum, tumq; salutare ministerium in confertissima multitudine vix rectè illis præstare queant. Proinde quadragesimæ hebdomadas pro populi sibi commissi, ratione sic partiri curet, vt alias huic, alias illi viciniæ, familiævè, aut partim uiris, adolescentibus, & pueris, partim mulieribus uirginibus. puellisve pręstituat, quibus ad confitendum distinctè, atque in tempore accedant.

Appro-

Approbatio ad confessiones audiendas tantùm proprio Episcopo spectat. Cap. LIII.

IN ijs, quæ ad Sacerdotes, pro sacræ confessionis ministerio, vel examinandos, vel probandos pertinent, ne prælatus, etiam regularis, & exemptus, se in aliena diœcesi vllo modo ingerat: sed eam omnem illos examinandi, probandiq; curam Episcopo diœcesano planè relinquat.

Casuum reseruationes qualiter promulgandæ, & contrauenientes puniantur. Cap. LIIII.

CVm pro temporum varietate, casuum reseruationem ab Episcopo aliquando mutari expediat, quò planius illos casus, ei reseruatos, confessarij Sacerdotes perpetuò norint; eos Episcopus singulis annis, uel in synodo diœcesana, uel ineunte Ianuario promulget, ita vt quæ illorum casuum promulgatio proximè facta est, uim habeat, quoad altera fiet. Ab ijs verò casibus, proximè promulgatis si quis confessarius cuiusuis ordinis sine facultate scripta ab Episcopo data, aliquem absoluere attentarit; excommunicationis pœnam ipso facto subeat. Si verò ab vno aliquo speciali casu reseruato, & altero item, aut etiam pluribus absoluendi facultas aliquando sigillatim petitur, verbo, etiam sine scripto concedi poterit, tum aliàs etiam, quando Episcopus ita faciendum censuerit.

Prætextu quarum facultatum confessarius sub qua pœna, à casibus Episcopo reseruatis absoluere nequeat. Cap. LV.

NE facultatum, priuilegiorumve iure, quæ cuicunq;, etiam Rosarij, & Cruce signatorum scholæ, confratriæ, collegio etiam laicorum, quæve collegijs, cōfratribusve in eo ascriptis ante, vel post Concilij Tridentini confirmationem concessa sunt, aut uigore Indulgentiarum, quæ aliquibus Ecclesijs sunt concessæ confessarius cuiusuis ordinis sit, ab ijs casibus, quos sibi Episcopus in sua diœcesi reseruauerit, pœnitentes sine illius facultate ne absoluat. Si contrafecerit suspensionem à diuinis ipso facto incurrat.

Confessarij quibus induti confessiones recipiant. Cap. LVI.

EPiscopus quò decentius, atque adeo religiosius Sacramenti huius administratio fiat, presbyteros confessarios, etiam qui alicuius congregationis clericorum regularium, alteriusve societatis regularis sint, ad audiendæ confessionis officium, ne admittat, neve illam audire, etiam in suis Ecclesiis, sine superpelliceo, & stola patiatur. Efficiat verò, vt reliqui regulares, tam monachi, quàm mendicantes, in hoc ministerio habitum, uestitumq; adhibeant, quem ex regulæ præscripto in choro ad diuina officia celebranda adhibent.

Vbi

Vbi confessiones audiendæ. Cap. LVII.

Vid. sup. 16. ver. Hec sine causa.

OMnes verò videant, nè extra Ecclesiam, oratoriumve confessionem audiant, præterquam ęgrotantium, etiam uirorum, nisi ob urgentē causam.

Confessarius dum confessiones audit, & absolutionem impendit qualiter se habeat. Cap. LVIII.

COnfessarius quicunq;, vel secularis, vel regularis sit, non stando, sed in sede, tanquam pro tribunali iudex, sedendo, sacram confessionem audiat pœnitentium, quales, quales sint, etiam in summo aliquo dignitatis gradu constituti. Itidem faciat cum absolutionis sententiam pronunciat.

Quod in Ecclesia antiqui instituti, veterisq́ consuetudinis est, rectè omnino seruet, ut dum absolutionis formulam, præcesq́ adiunctas profert, supra caput pœnitentis manum dexteram eleuet: id quod etiam cum mysterij significatione fit.

Confitentes quales se exhibeant. Cap. LIX.

Vid. Catech. de Sacr. pœnit. ca. 5. num. 18. vers. diligenter verò. p. 2

IN pœnitentiæ Sacramento magna humilitas summè necessaria est. Itaq; pœnitentes cum ad confessarium, qui Christi Domini locum in eo ministerio tenet, accedunt, intimo animi dolore, omniq́ humilitate se se ad illius pedes proijciant, ac prosternant, id quod ab Apostolicis vsq; temporibus in more, vsuq́ positum est, vt se reos agnoscant, atque profiteantur mortis æternæ.

Dū confitētur, sint manibus iunctis, digitis paululū erectis, oculis demissis.

In publica, & solenni pœnitentia ritè ministranda quibus instructionibus vtendum. Cap. LX.

Sup. eo. c. 28.

QVod supra de pęnitentia & publica & solenni, sacrorum Canonum iure, & Oecumenicæ synodi Tridentinæ auctoritate sancitum est; id ad vsum inducatur, vel reuocetur, atque adeo ritè, rectèq́ præstetur, prout instructionibus, quæ ad communem totius prouinciæ vsum iussu Illustrissimi Domini mei editæ sunt, ex Canonum fontibus, Sanctorum hominum disciplina, Ecclesiasticisq́ institutis præscriptum erit.

Cap. LXI.

EXamen confessariorum fiat ad præscriptum Concilij prouincialis Quinti, ubi latè hoc traditur.

Vt ad orandum alliciantur, quæ indulgentiæ per Parochum populo annunciandæ. Cap. LXII.

QVo vberiores ex orationis instituto fructus existunt, eo sæpius ad illius exercitationem fideles cohortandi sunt. Officium igitur Parochi sit, quò magis illos proposito spirituali dono alliciat, crebrò cum occasio tulerit, indulgentiam euulgare ijs concessam, qui orationi quadraginta horarum ordinariæ, aut extraordinariæ Episcopi iussu expositæ vacauerint. Hoc officium

vt

vt is præstet Indulgentiæ literas in fine huius libri edi volumus.

Idem præstet de Indulgentiaijs data, qui in oratione, quæ dicitur sine intermissione, versabuntur. Idq; ex literis Pontificijs infra editis. Idipsum prætereà sæpenumero agat de Indulgentia fidelibus data, qui vbi, vbi fuerint in eleuatione Corporis Domini orauerint: Cuius etiam indulgentiæ literarum monimenta infra impressa sunt.

Paschali tempore cui ægroto Eucharistiam parochus deferat. Cap. LXIII.

PAscha tempore, à suo cuiq; parocho proprio Sanctam Eucharistiam ministrari Ecclesiæ institutum, ac præceptum est. Quamobrem is si quem parochianum habet, qui ex morbo laborans, aliave necessitate verè impeditus non potest sacro Paschæ tempore ad Ecclesiam conuenire, ubi Sanctissimam Communionem cum cæteris fidelibus percipiat, ad illum etiam, si paucis ante diebus perceperit, ipse illo paschali tempore de more deferat.

Quando confessarios approbatos etiam regulares ab audiendis confessionibus Episcopus suspendat. Cap. LXIIII.

EPiscopus à Confessionibus audiendis suspendat, aut omnino amoueat confessarios; etiam regulares iam approbatos, quos pro suę timoratæ consciētię religione uiderit in eo munere non ita sincerè, integreq;, & cum edificatione se gerere, quemadmodum, & tanti ministerij illis commissi sanctitas postulat, & animarum salus deposcit, quæ suæ fidei creditæ sunt.

Præter ægrotos quibus casibus fideles confiteri debeant. Cap. L X V.

SAlutariter ex doctrina Spiritus Sancti cautum est, Christifideles de peccatis confiteri debere, quotiescunq; rem, actionemve aliquam aggrediuntur, in qua pręsens mortis periculum pertimescendum sit. Quamobrem Parochus curet, atq; efficiat, vt præter id quod Pij V. constitutione, decretoq; nostro de ægrotante sancitum est, si quis etiam parochianus eò profecturus est, vbi sit, aut pestis, aut hæresis, aut ubi nullam confessarij copiam habere possit; aut ad bellum iturus sit, aut pugnam initurus, aut iter infestum, nauigationemq; periculosam facturus, antequam vię nauigationive se committat, peccata confiteatur.

Idem officium præstet de mulieribus proximè parituris.

Id præterea cohortetur, vt quis nauigationem, iter longum, negocium ve periculosum suscepturus, religiosè etiam sumat sacrosanctæ Eucharistię Sacramentum: & mulier item proximè paritura frequentius.

Moneat quoq; sæpenumero, cohorteturq;, ut quoties quis rem arduam, & difficilem, etiam in qua nullum mortis periculum extimescendum sit, aggredietur; primò confessus itidem faciat, ut tanto Sacramento corroboratus spe erectiori fiat rei bene gerendæ.

Cum

Cum autem vel ab itineris, vel à nauigationis, uel à belli alteriusve rei periculo, aut à negotij; vtcumq; successit, cura difficili, bene iuuante Deo, liber erit; hoc eum hortetur item, ut quamprimum piè confessus, Deo gratias agat, huius Sacramenti sumptione, in qua præcipua quædam ratio inest, qua Deo pro immensis in nos collatis beneficijs aliquam gratiam referamus.

Quando in primis & qualiter quosque delinquentes, Episcopus inquirat, à via mala reuocet, ac vt conuertantur non desistendo puniat. Cap. L X V I.

EPiscopi cura præter cæteras, illa etiam præcipua esse debet, vt quantum in se est, fideles peccatorum laqueis implicitos à turpissima peccandi occasione solicitudinis Episcopalis studio, atq; officio reuocet, animarumq; vulneribus remedia opportuna adhibeat. Ineunte igitur inprimis Quadragesima, quàm diligentissimè inuestigabit, si qui vel in Vrbe, uel in diœcesi sunt, qui opera carnis sectantes turpiter uiuant; si qui item odia, & inimicitias exerceant, si qui alij deniq; qui in aliqua peccãdi consuetudine, vsq; iaceăt, si quos porrò huiusmodi ille compererit, omni ratione, atq; officio illos ad id inducat, ut à via, quæ ducit ad interitum sine mora se abducentes, iter salutis omnino vereq; suscipiant.

Quamobrem eos ipsos, ut pro facti ratione magis expedire iudicabit, uel priuatim ad se accersat, atque adeo instet, quemadmodum ait Apostolus Opportunè, importunè, arguat, obsecret, increpet, cum omni patientia, vel seueriori quoq; disciplina in eos agat omni iure, omniq; officio ad sacrorum Canonum, sanctionumq; Pontificiarum præscriptum. Nec verò antequam ipse perspexerit, istos ab ea male agendi via recessisse, peccandiq; occasionem, ac publicas offensiones præcidisse, permittat, etiamsi qui testimonium confessarij afferant, ne in Paschali quidem celebritate sacram Communionem eis ministrarit: quinimo tandiu differri iubeat, quoad eorum veram uitæ emendationem Episcopus cognouerit; immò verò contra eos, qui quoniam salutaria monita spernentes, in offendiculis perseuerant, neque flagitiosam uitam deserũt, à Sanctissimæ Eucharistiæ sumptionè reijciuntur agat Episcopus, agive iubeat, ut in Concilio prouinciali secundo agi contra illos sancitum est, qui Paschæ tempore Eucharistiæ Sacramentum non sumpserint; si verò in contumacia perseuerauerint in eos præterea seuerius pro ut iuris est, animaduertat.

Indulgentiæ pro ægrotis quæ & quando promulgandæ. Cap. L X V I I.

SAnctissimus Pontifex Gregorius X I I I. vt salutarem aliquam ægrotis medicinam afferret, certis Apostolicis sacris literis Episcopis huius Prouinciæ auctoritatem dedit, Indulgentiæ ægris concedendæ, quos uel ipsi, uel eorum nomine alij uisitauerint. Quæ literæ, ut omnibus notæ sint proindeq; ægroti salutare medicamentum contriti, & Confessi capiant ex uisitatione Episcopali, illæ à parocho prout usu uenerit studiosè accurateq; euulgentur.

Indulgentiæ pro congregationibus quando euulgandæ. Cap. LXVIII.

INdulgentiæ Gregorij XIII. cuius etiam literæ in vltima parte huius libri editæ ſunt, congregationis nomine conceſſæ, ſingulis menſibus à Sacerdotibus Foraneis, ex decreto Prouinciali in ſingulos menſes euulgentur, quo die Miſſa illius congregationis celebratur.

DE SENTENTIA EXCOMMVNICA-tionis. Tit. VII.

Excommunicati qualiter denunciandi, & contra pertinaces procedendum. Cap. I.

VO diligentius ſtudeant, qui excommunicationis pœna affecti ſunt, in Sanctæ Matris Eccleſiæ gremium reſtitui, ac ne alij eorundem commercio conſuetudineve, per imprudentiam vtantur, nos veterum canonum auctoritatem ſequuti, iubemus, vt Epiſcopus, cum excommunicationis ſententiam, contra aliquẽ tulerit, eumq; excommunicatum palàm denunciari iuſſerit, eius nomen, & cognomen, tum ad Cathedralis, & propriæ parochialis Eccleſiæ valuas affigi, tum deſcriptum mitti curet parochis, & vrbanis, & diœceſanis, qui primò ſaltem cuiusque menſis Dominico die illum populo excommunicatum denuncient; neque hoc agere deſiſtant, quod ipſis Epiſcopus ſignificarit, eundem matri Eccleſiæ reconciliatum eſſe. Quòd ſi tres menſes is excommunicationis vinculo irretitus permanſerit; illius nomen, & cognomen Epiſcopus tum reliquis huius Prouinciæ Epiſcopis, tum illis prætereà denunciet, ac ſignificet, quorum diœceſis ſibi finitimæ ſunt. Cum autem ille ipſe ad Matris Eccleſiæ gremium redierit, quibus anteà illum excõmunicatum Epiſcopus denunciauerat, ijs eundem abſolutum quamprimum ſignificet. Quòd ſi quis per annum in excommunicatione permanſerit; ad Epiſcopum Parochus cum deferat, vt contra illum agatur, quemadmodum, & canonum iure, & ſummorum Pontificum ſanctionibus decretum eſt.

Cõtra eũ tanquam de hęreſi ſuſpectũ procedi poteſt, Cõc. Tri. ſeſ. 25. c. 3. de refor. in fi.

Excommunicationis quanta ſit pœna, qualiter populis ſignificanda. Cap. II.

QVO diligentius fideles caueant, nè excommunicationis vllius vinculis irretiantur: hoc parochi ſæpe præſtent, vt eos ſæpe doceant, quàm grauis excommunicationis pœna ſit, & quàm valde omni ſtudio cauenda idq; ad pręſcriptum faciant inſtructionis huius Prouinciæ.

Quæcunque excommunicationes latæ ſententiæ, quando & qualiter populis denunciandæ. Cap. III.

QVæcunque excommunicationum ſententiæ, uel à ſummis Pontificibus, vel Tridentini, aliorumq; generalium, & prouincialium Mediolanen-

ſium

ſium Conciliorum decretis, vel noſtris conſtitutionibus latæ ſunt, quibus ipſo facto, vel iure homines irretiuntur; hæ omnes ſummatim vulgari ſermone expreſſæ, & in tabellam aliquam ordine relatæ, die primo Dominico Quadrageſimæ in Cathedrali Eccleſia, de ſuggeſtu, frequente populo de ſcripto legantur, quo fideles meminerint, diligenter ab illis cauendum eſſe. Idq́; etiam fiat in Parochialibus illis Eccleſiis ſingulis, vbi id fieri Epiſcopus expedire cenſuerit.

Iure excommunicationis monitoriales qualiter, & quando concedantur, ac promulgentur, vel ne. Cap. IIII.

EXcommunicationum, quæ certis monitionibus primùm adhibitis, ad finem reuelationis, vt aiunt pro deperditis, ſubtractis ve rebus ferri ſolent, literæ ne cuiquam, niſi ijs concedantur, qui ob eam cauſam ſupplicationis libellum Epiſcopo obtulerint, eorumq́; ipſorum tantùm rogatu, quorum ciuiliter intereſt. Qui ſupplicationis libellus eiuſmodi ſit, quo & res ipſa, de qua agitur, & eius pretium item nominatim, ſpeciatimq́; exprimatur, niſi Eccleſiæ loci pij, communitatis, Vniuerſitatis, Collegij, vniuerſalis ve ſucceſſoris res ſit, cuius certam notitiam illum, illam ve non habere veriſimile eſt, tunc enim ſupplicantis, qualitate in libello expreſſa rei, de qua quæritur, deſcriptio quædam generatim fieri poterit, modò ne ſit incerta nimis aut non veriſimilis. ſed eiuſmodi, quæ ſaltem oſtendat rem ipſam, vt eſt Tridentini Concilij præſcriptum, non vulgarem eſſe.

...c.6.

Proſequutio prædictorum. Cap. V.

PORRO eiuſmodi excommunicationum literæ non concedantur.

Pro re criminoſa, quæve infamiæ notam inuret.

Pro re non occulta omnino.

Pro re quæ ita iam diu amiſſa, aut ſubtracta eſt, vt illius memoriam amplius non haberi veriſimile ſit.

Neque rurſus cuiquam excommunicato, aut manifeſtè, ac notoriè criminoſo.

Neque verò contra aliquem, quem pro rebus, quæ in monitorijs literis exprimantur, ſatisfacere non poſſe conſtet.

Neque præterea in loco, vbi eas veriſimile ſit negligi, contemnive.

Cum verò pro ratione præſcripta, aliquando conceduntur, ne tamen in Sanctiſſimis his diebus, in Natiuitate ſcilicet Domini, Paſcha Reſurrectionis, Aſcenſionis, Penthecoſte, in celebritate ſacri Corporis Domini, alijsq́; anniuerſarijs ſolennioribus diebus, vllo modo promulgentur, niſi Epiſcopus aliter cenſuerit.

Proſequutio prædictorum. Cap. VI.

Tri. ſ. c. re- *SI item nihil, quod ſupra ſancitum eſt, neque aliud quicquam obſtat, quominus concedi poſſint, ne ſemper tamẽ dentur, concedantur ve, ſed tantùm cum Epiſcopus, ſeruata forma Concilij Tridentini expedire cenſuerit.*

Quando

Quando Epiſcopus pro dictis literis ſententiam excommunicationis ferat. Cap. VII.

IIS verò literis monitorijs aliquando datis, ne excommunicationis ſententiam Epiſcopus ferat, niſi de earum promulgatione locis, & temporibus congruis facta, relationem acceperit, & iterum de re ipſa diligentius, accuratiusq; deliberarit, ac grauem præterea cauſam cenſuerit, quamobrem illam ferat.

Contra fœminas regularium domos intrantes qualiter procedatur. Cap. VIII.

SI qua fœmina, cuiuſuis etiam conditionis, dignitatis, gradus, ac generis ſplendore illuſtris, virorum regularium cuiuſcumque vel ordinis, vel inſtituti clauſtra vbicunque in illis, etiam prioribus monaſterij conuentus domusve clauſtralis porticibus, primariæ eiuſdem ianuæ exteriori proximis, cōtraquàm Pij V. & Gregorij XIII. conſtitutionibus ſancitum eſt, ingrediatur, pro earum ſanctionum iure Epiſcopus pœnarum, cenſurarumq; declaratione, & irrogatione contra illam ſeuerè agat.

Conſtit. Pij V. ſub die 23. Octo. 1566. inter eius cōſti. nu. 12. I Bul. fol. 952. Gregor. XIII. Idi. Iun. 1575. in Bull. nu. 36. f. 139.

Quando prima clauſtra regularium fœminis intrare permittitur. Quæ verò cohærentia ſub prohibitione comprehenſa ſintve definiri debeant. Cap. IX.

AD Priores autem illas clauſtri porticus, exterioriq; oſtio viciniores, vt à ſancta ſede Apoſtolica declaratum eſt, ingreſſus mulieribus non vetatur, quo tempore in ijs, cum cæmiteria, ſepulcrave ſint, pro mortuis fiunt, à regularium vniuerſo monaſterii domusve illius conuentu ſupplicationes, proceſſionesve publicæ de more aguntur. In clauſtrorum autem finibus cenſeantur horti etiam, ac viridaria, vineæ, & eiuſmodi loca, quæ monaſteriis, domibusve regularium ita continenter ſunt adiuncta, vt ab illis domibus, vel monaſteriis ad eos hortos, locave aditus ſit nulla via, locove publico interiecto. Sin autem de clauſtrorum finibus, circunſcriptioneve dubitatio, aut difficultas aliquando exiſtat, per loci ordinarium, adhibitis regularium ſuperioribus, illa explicetur; certaq; demum ipſis limitibus clauſtralibus definitio, circumſcriptiove ſtatuatur, vt ne ob varias eorum ſuperiorum regularium interpretationes occaſio præbeatur, quamobrem cenſurarum vinculis fidelium animæ irretiantur.

Cenſurarum vim qualiter parochus explicet, & contra interdictos agat. Cap. X.

NON ſolùm excommunicationis vt decretum eſt, ſed etiam interdicti, aliarumq; cenſurarum vim, & poteſtatem parochus ijs ſermonibus, concionibusve aliquando explicet, quos ad populum habet, & verò publicè excommunicatos, interdictosve, qui à ſacerdote celebrante vt ab Eccleſia exeant, nominatim moniti permanere auſerint, excommunicationis vinculo irretitos eſſe, neque ab alio, niſi à ſede Apoſtolica ſolùm, abſolui poſſe oſtendat, vt Clementis V. ſanctione cautum eſt.

Clemen. Grauis eo. tit. de ſent. excō. I cle.

Interdicta Episcopalia etiam à regularibus seruanda. Cap. XI.

Cōc.Tri. sess. 25.c. 12.de regul.

INterdicta ab Episcopo promulgata, non solùm, quæ vniuersos, sed quæ singulos etiam attingunt, ab ordine omni regularium in suis Ecclesiis, et promulgentur, & seruentur item, vt Tridentinum decretum iubet.

Nomina excommunicatorum, & interdictorum. vbi deferenda. Cap. XII.

PArochus cum aliquos vel excommunicatos, vel interdictos pronuntiarit, eorum nomina, cognomina, & diem, quo excommunicati, interdicti ve sunt, quamprimum ad fori Episcopalis Cancellarium deferat.

Censuratorum bannitorumq; nomina qualiter in tabella describenda & moderanda sint. Cap. XIII.

HIC verò in tabella, eo potissimùm nomine confecta, rectè exscribat quæ à parocho acceperat.

Ei præterea tabellæ, quam in Cancellaria diligenter certo loco asseruet, addat, detrahat quicquid in dies singulos addi, detrahi, mutari ve acciderit.

Item de clericis, qui vel suspensionis censura affecti, vel exilio mulctati sunt, accuratè etiam seruet Cancellarius, notato tempore, quo in ea suspensionis censura, aut exilio permanere decretum est.

Quò diutius eò grauius pro censura satisfiat. Cap. XIIII.

QVò diutius in excommunicationis, interdicti ve censura aliquis permanserit; cum absoluitur eò grauiori pœnitentia afficiatur.

Dispensationem à canone propter infantis suffocationem edito, qualiter Episcopus delegare poterit. Cap. XV.

GRauissimo suffocationis infantium, qui non dum ætatis suæ annum expleuerunt periculo, vt occurreretur, pœna excommunicationis, quam mulier in eo genere delinquens, ipso facto subiret, Concilio Quarto sancita est. Verùm cum aliquando causæ, & difficultates incidant, ob quas non omnino præstari potest, quod salutariter in Concilio Quarto cautū est: ideo hoc decreto, eam cautionem adhibere nobis visum est, vt pro scientia suæ religione Episcopus in grauioribus causis dispensare, dispensandiq́, aut habilitandi facultatem eo in genere Vicarijs Foraneis delegare possit, alijsq́, item Ecclesiasticis hominibus prudentia, & rerum vsu æditis.

Supra de pœnit & remiss.c. 35.

Sententia excommunicationis propter suffocationes quos includat. Cap. XVI.

QVòd si quis, (quicunq; sit) etiam præter nutricem & matrem non adhibita illa cautione, neq; dispensatione impetrata, infantem, contra præscriptum, in lecto tenuerit, aut matrem nutricem ve id facere coegerit, aut impedierit quominus eo decreto præscripta cautio adhiberetur, is eadē pœna irretitus sit, quę illo decreto, mulieri in eo genere delinquenti constituta est.

FINIS.

CONSTITVTIONES ALIQVAE SVMMORVM PONTIFICVM.

QVARVM MENTIO SVPRA *fit locis suis.*

BVLLA S. D. N. D. PII, DIVINA PROVIDENTIA Papæ Quarti. Super ordinatione,& promotione Doctorum,& aliorum cuiuscunque artis,& facultatis professorum de cętero obseruanda.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

N Sacrosancta Beati Petri Principis Apostolorum Cathedra,meritis licèt imparibus, hisce procellosis militantis Ecclesiæ tempestatibus constitutos, plurimum nos oportet esse solicitos, vt Domini gregem,curæ nostræ commissum, non solùm ab apertis rapacium luporum vndequaq; canis obstrepentium insultibus, sed etiam à magis formidolosis pestiferarum vulpecularum domi latitantium insidijs, per prouidum pastoralis officij ministerium,ipso Domino cooperante,præseruemus; ac illis omnes nocendi occasiones,quantum cum Deo possumus,vbilibet auferamus. Cum itaq; iuxta notũ Sanctissimi Vatis oraculum,Timor Domini,sine quo vera Religio, & Catholicæ fidei puritas nullibi reperitur,sapientiæ sit initium,& qui, vel in scientijs proficere,vel eas alios docere parant supremum illum sapientiæ parentẽ,benignumque largitorẽ deuoto sanè fidei obsequio demereri, veraq; sinceræ Religionis pietate sibi conciliare debeant. Idcirco hanc fidei puritatem scientijs, doctrinisq; quibuslibet tũ tradendis; tũ addiscendis,tanquã necessariã basim,cõstituere; & ne simplicia non nullorũ adolescentiũ,res nouas audiendi cupidorũ,ingenia in naufragos blandientiũ hæresum scopulos imprudenter impingant occurrere cupientes.Motu proprio,& ex certa scientia nostra,ac de Apostolicæ potestatis plenitudine;qđ deinceps nullus Doctor,Magister,Regẽs,vel alius cuiuscunq; artis,& facultatis professor,siue clericus, siue laicus,ac sæcularis,vel cuiusuis ordinis regularis sit, in quibusuis studiorũ generaliũ Vniuersitatib⁹,aut Gymnasijs publicis,aut alibi ordinariã, vel extraordinariã lectoris Cathedrã assequi,vel iam obtentã retinere, seu aliàs, Theologiã,Canonicã, vel Ciuilẽ censurã,Medicinam,Philosophiã,Grammaticã,vel alias liberales artes, in quibuscũq; Ciuitatibus,Terris,Opidis,ac locis,etiã in Ecclesijs, Monasterijs,aut Conuentibus Regularium quorumcunq; publicè, vel priuatim quoquo modo profiteri,seu lectiones aliquas in facultatibus huiusmodi habere,vel exercere: neq; Doctores ipsi,aut Vniuersitatum, seu Gymnasiorum eorundem Rectores, Cancellarij, vel alij superiores,sed nec etiam Palatini Comites, aut alij particulares facultatem eruditos viros ad eosdem gradus promouendi, etiam à nobis, & Apostolica Sede, vel aliàs vndecunque habentes,scholares,tam laicos, quàm clericos, & cuiusuis ordinis regulares, vel alios quoscunque quantalibet ereditione præditos, ad vllum gradum in eisdem facultatibus suscipiendum recipere, & admittere; Neque Doctores,Magistri,& Scholares,ad electionem alicuius in Rectorem,vel Cancellariũ Vniuersitatis, aut Gymnasij procedere: Nec ipsi Scholares, vel alij quantumlibet do-

cti,& alioqui habiles,gradus huiusmodi, vel eorum aliquem palàm,vel priuatim recipere valeant,nisi Doctores videlicet ac Regentes,Magistri, & alij professores iam ad cathedras,& lecturas recepti : in Italia infra tres, extra verò illam infra sex menses à die publicationis præsentium computandos,reliqui verò ad cathedras & alias lecturas ibidem imposterum assumendi ante illorum receptionem in Rectoris , vel aliorum superiorum : Eligendi autem in Rectores , vel Cancellarios ante illorũ erectionem,vel saltem admissionem in Ordinarij loci,vel eius in spiritualibus Vicarij; Ac promouendi Scholares, & alij præfati ante illorum promotionem in eiusdẽ Ordinarij,seu eius Vicarij,aut Doctorum,aliorumve promouentium manibus, præuio etiam processu,vel debita informatione,quantum eius sufficere videbitur,super religione,Fideq; Catholica Rectorum,Cancellariorum, Doctorum, lectorum, & promouendorum eorundem per ipsos locorum Ordinarios, vel eorum Vicarios rite facta præcedente,eandem Catholicam fidem,verbis iuxta formæ infrascriptæ tenorẽ, conceptis palàm, & solenniter profiteri teneantur. Et desuper instrumentũ publicũ confici,ac de processu, seu informatione, & fidei professione in Priuilegio Doctoratus, vel alterius gradus huiusmodi specialis,ad de verbo ad verbũ mentio,& relatio fieri debeat,auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo statuimus,& ordinamus : Ac omnibus & singulis earundem Vniuersitatum , & Gymnasiorũ Rectoribus,Doctoribus,& alijs superioribus,ac aliàs facultatem doctorandi habentibus,cuiuscunque status,gradus,ordinis,conditionis,& præeminentiæ fuerint,etiamsi Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali,vel maiori dignitate, etiam Cardinalatus honore,ac Ducali,vel alia,etiam Regia, & Imperiali auctoritate præfulgeant, ne quẽ in Vniuersitatibus,Ciuitatibus,Oppidis,vel alijs locis sibi in spiritualibus,vel temporalibus subiectis, aliter cathedras, aut alias lectiones retinere , consequi , vel ad gradus promoueri respectiue patiantur, in virtute sanctæ obedientiæ , & sub interdicto ab ingressu Ecclesiæ, quo ad antistites, quo verò ad inferiores, sub excommunicationis latæ sententiæ,necnon priuationis omnium , & singulorum dignitatum, beneficiorum,officiorum, & feudorum Ecclesiasticorum per eos quomolibet obtentorum,& inhabilitatis ad illas , & alia in posterum obtinenda eò ipso per contrafacientes incurrendis pœnis districtius inhibemus: Ac quascunque receptiones , promotiones,electiones,& admissiones absque processu,certaque de Religione , & Fide Catholica notitia,ac dicta fidei processione sic,vt præfertur,præcedente,pro tempore factas ,nullas,inualidas,nulliusque roboris, vel momenti esse, neque cuiquam in iudicio,vel extra suffragari posse, sicque per quoscunque Iudices, & Commissarios, quauis auctoritate fungentes , sublata eis , & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi,& interpretandi facultate,& auctoritate,iudicari,& diffiniri debere, ac quidquid secus à quoquam quauis auctoritate scienter,vel ignoranter attemptari contigerit, irritum & inane decernimus . Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Vniuersitatum,& Gymnasiorum, ordinum,& locorum quorumcunque , etiam iuramento confirmatione Apostolica , vel quauis firmitate alia roboratis,statutis,& consuetudinibus,priuilegijs quoque indultis, facultatibus , & literis Apostolicis eisdem Vniuersitatibus, & Gymnasijs, ac ordinibus, & locis, eorumque Rectoribus,Doctoribus, Superioribus, etiam in temporalibus Dominis , Comitibus Palatinis , & alijs etiam regularibus personis præfatis sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarũ derogatorijs , alijsque efficacioribus,etiam vim contractus inducentibus clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere, vel in specie,etiam per nos,ac Sedem præfatam etiam motu,scientia,& potestatis plenitudine similibus,seu ad quorumuis, etiam Imperatorum, Regum Rerumpublicarum, Ducum,& aliorum Principum instantiam,& aliàs quomodolibet concessis,ac etiam pluries approbatis,& innouatis. Quibus omnibus,etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica,expressa,& indiuidua, neo autem per clausulas generales , idem importan-

tes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorũ veriores tenores, ac si de verbo ad verbũ insererentur, præsentibus pro sufficiéter expressis, & insertis habétes, specialiter, & expresse, motu simili derogamus, contrariis nõ obstantibus quibuscunq; . Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Ne autem quispiam præsentium ignorantiam prætendere, vel excusationem allegare possit; sed ipsę ad omnium notitiam deducantur; Volumus, & mandamus, quòd eędem pręsentes in Basilicę Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostrę valuis, ac acie Campi Florę per aliquem ex Cursoribus nostris affixę, copia illarum ibi dimissa, omnes in Italia intra tres, extra verò illam existentes intra sex menses proximos, ab ea die affixionis cõputandos, perinde arctent, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Forma autem dictę professionis Fidei hęc est. E G O N. firma fide credo, & profiteor omnia, singula quę continentur in Symbolo Fidei, quo sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet. C R E D O in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cœli, & terrę visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, filium Dei vnigenitum. Et ex patre natum, ante omnia sęcula. Deum de Deo, lumé de lumine, Deum verum de Deo vero: Genitum, non factum, consubstantialé patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram saluté descendit de cęlis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundùm scripturas. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos, & mortuos: cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum, dominũ, & viuificantem, qui ex patre, flioq; procedit. Qui cum patre, & filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et vnam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissioné peccatorũ. Et expecto resurrectioné mortuorum. Et vitam venturi sęculi. Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasq; eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & cõstitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam, iuxta eũ sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarũ Scripturarum, admitto; nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè, & propriè Sacramenta nouę legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta, atq; ad salutem humani generis, licèt non omnia singulis necessaria, scilicet, Baptismum, Cõfirmationem, Eucharistiam, Pęnitentiam, Extremam vnctionem, Ordinem, & Matrimonium: illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Ecclesię Catholicę ritus in supradictorum omniũ Sacramentorum omnium solenni administratione recipio, & admitto. Omnia & singula, quę de peccato originali, & de iustificatione à Sacrosancta Tridétina Synodo definita, & declarata fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorum sacrificium pro viuis, & defunctis, atq; in Sanctissimo Eucharistię Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, sanguinem, vnà cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fieriq; conuersionem totius substantię panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, quam conuersionem Catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiã sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum, verumque Sacràmentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragijs iuuari. Similiter & Sanctos vnà cum Christo regnantes, venerandos, atque inuocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmiter assero imagines Christi, ac Dei paræ semper Virginis, nec non

aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, ac venerationem impartiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumq; vsum Christiano populo maxime salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco. Romanoq; Pontifici beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondeo, ac iuro. Cætera itē omnia à sacris Canonibus, & Oecumenicis Concilijs, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor: simulque contraria omnia, atq; hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, & reiectas, & anathematizatas, ego pariter damno, reijcio, anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem, extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & immaculatam vsq; ad extremum vitæ spiritum constantissime Deo adiuuante retinere, & confiteri, atq; meis subditis, seu quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari, quantum in me erit, curaturum. Ego idem N. spondeo, voueo, ac iuro: sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, inhibitionis, derogationis, voluntatis, statuti, decreti, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo Quingentesimo Sexagesimoquarto. Idibus Nouembris. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Cæ. Glorierius.

S. D. N. PII PAPÆ V. EXTENSIO DECRETI CONCILII Tridentini, Sess. 21. C. 2. quod incipit. Cum non deceat: loquentis de Clericis sæcularibus, ad Clericos regulares non professos, quòd non promoueantur ad sacros Ordines, nisi seruata forma dicti Decreti.

PIVS Episcopus, seruus seruorum Dei; ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex sacrorum Conciliorum auctor & interpres, illa quæ in huiusmodi Concilijs à prudentibus patribus in Spiritu sancto legitimè congregatis salubriter sancita sunt, pro sui Pastoralis officij debito dum æquitas, honestas, & decus suadet, sicuti declarare, & moderare, ita etiam ad alios casus extendere consueuit. Sane cum non deceat diuino ministerio ascriptos cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, sacro Tridentino Concilio inter alia decretum fuit, nequis deinceps clericus sæcularis, quamuis aliàs moribus, scientia, & ætate esset idoneus, ad sacros ordines promoueretur, nisi prius legitimè constaret eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficeret, pacificè possidere, vel aliàs ordinari non posset nisi iuxta Decreti ab ipso Concilio desuper editi formam, & tenorem. Cum autem nulla in huiusmodi Decreto religiosorum clericorum mentio facta fuerit, ac propterea nonnulli (vti molestè accepimus) certorū ordinum religiosi, seu canonici, vel Clerici intra claustra Monasteriorum, seu domorum more regulariū in cōmuni viuentes, qui nunquā, seu non nisi ad certū tēpus professionem emittunt, & ex claustro exire, vel dimitti, & ad sæculū redire liberè, & licitè possunt, religionis prætextu absq; titulo sufficientis beneficij, nec iuxta dicti Decreti tenorem, ad sacros ordines se promoueri prætendunt, & à nonnullis Episcopis passim promouantur, atque inde plerumque illud inconueniens eueniat, vt sic promoti, & claustro exeuntes, & per sæculum vagantes, vel mendicare, vel sordidum quæstum exercere, non sine ipsorum dedecore, ac ordinis vilipendio, & quamplurimo-

rimorum Christifidelium scandalo cogantur. Nos igitur, qui singulorum Dei Ministrorum honorem, & decus, quantum in nobis est, sinceris exoptamus affectibus, Motu proprio, & ex certa nostra scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine hac perpetuo valitura sanctione decretum prædictum de clericis secularibus loquens, ad omnes, & singulos etiam cuiuscunque ordinis clericos religiosos, siue seculares more religiosorum viuentes in communi, non professos, harum serie extendimus, & ampliamus: ac religiosis, & alijs prædictis non professis, vt ad sacros ordines promoueri, necnon omnibus, & singulis Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentibus, vt ordines ipsos huiusmodi religiosis personis impendere, nisi obseruata forma dicti decreti non valeant, in virtute sanctæ obedien. & sub indignationis nostræ pęna interdicimus, & prohibemus, ac contrafacientes per annum à præstatione talium ordinum ipso iure suspendimus. Statuentes, & decernentes promotiones quarumlibet religiosarum personarum prædictorum ad ordines huiusmodi contra ipsius decreti Concilij Tridentini formam, etiam cuiusuis licentiæ illis ab Apostolica Sede, vel illarum superioribus cuiuscunque dignitatis, status, gradus, & præeminentiæ existant, etiam si Pontificali dignitate fungantur, vel Cardinalatus honore præfulgeant concessę prætextu factas, executione prædictorum ordinum omnino carere, nullasque prorsus, & irritas existere, sicque promotas personas in altaris ministerio ministrare non posse. Quinimmo ministrantes, priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus, & alijs gratijs clericis concessis omnino priuari, & irregularitatis, aliasque in dicto decreto contentas pœnas eo ipso incurrere, à quibus nisi à Rom. Pont. vel in mortis articulo minime absolui possint. Non obstantibus quibusuis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac quorumuis Monasteriorum, & ordinum etiam iuramento, & confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis, illis, illorumque superioribus, & personis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis, etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, efficacissimis, restitutiuis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere, vel in specie, ac aliàs quomodolibet etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si aliàs pro illorum sufficienti derogatione de illis, illorumque totius tenoris specialis, specifica, expressa, & indiuidua, nó autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores, formas, datas, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur prę sentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expresssè derogamus, cæterisque contrarijs, quibuscunque. Et vt præsentes literæ ad omnium notitiam perueniant, neve quis illarum ignorantia excusari possit, volumus; & Apostolica auctoritate decernimus, præsentes literas ad valuas Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellarię Apostolicæ, ac in acie Campi Florę publicari, & earum exempla affigi, & imprimi, illarumque exemplis etiam impressis manu alicuius Notarij publici, & sigillo Prælati Ecclesiastici, vel eius curiæ obsignatis eandem prorsus fidem adhiberi, quæ ipsis pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ extensionis, ampliationis, interdicti, prohibitionis, suppositionis, statuti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ, M D. LXVIII. Pridie Idus Octobris, Pontificatus Nostri Anno Tertio.

Cæ. Glorierius. H Cumyn.

DE BLASPHEMIIS, ET FLAGITIIS IVDÆORVM, IN quæ hæreticæ prauitatis Inquisitores animaduertunt.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

ANTIQVA Iudæorum improbitas, qua diuinę bonitati semper restiterit, tanto execratior consistit in filijs, quanto ipsi ad cumulandam patrũ suorum mensuram in Dei filio repudiando, eiusque in mortem nefarie conspirando grauius deliquerunt, qui propterea suis effecti maioribus nequiores, proprijs sedibus expulsi, atque in omnes dispersi orbis terrarum regiones, seruitutiq; perpetuæ mancipati, non maiorem in cuiusquam ditione clementiam, quàm in Christianorũ Prouincijs, maxime verò in Apostolicæ pietatis gremio inuenerunt; quæ pro eorum conuersione laborans, eos misericorditer excepit, atque in cohabitatione vnà cum filijs suis sustinuit, ad veritatisque lumen allicere pio semper studio conata est, rebusque ad vitam necessarijs iuuit, iniurijs, & contumelijs prohibuit; multis deniq; beneficientiæ suæ priuilegijs circummuniuit: illi verò nullis beneficijs mansuefacti, nihilque de suo pristino scelere remittentes, Dominum nostrum Iesum Christũ in Cœlo triumphantem adhuc in synagogis suis, & vbique persequuntur: Christi quoque membris infensissimi, non desinunt in religionem Christianam horrenda facinora quotidie magis audere; quibus nos, ne pietatis nostræ puritas polluatur, aut à fœdis mancipijs Christo, Christianorumve nomini impune illudatur obuiare volentes, Statuimus, ac etiam declaramus. Inquisitores hæreticæ prauitatis libere procedere posse in omnibus causis, & casibus, qui sequuntur. Si quis Iudæus, aut infidelis in ijs, quæ circa fidem cum illis nobis sunt communia, veluti Deum vnum, æternum, omnipotentem, creatorem omnium visibilium, & inuisibilium, & similia non esse asseruerit, prædicauerit, vel priuatim alicui insinuauerit. Si dæmones inuocauerit, consuluerit ve, aut eorum responsa acceperit, ad illosve sacrificia, aut preces ob diuinationem, aliamve causam direxerit, aut quid eis immolauerit, vel thuris, alteriusve rei fumigationes obtulerit, aut alia quæuis impietatis obsequia præstiterit. Si Christianos verbo, facto, vel exemplo, aut alio quouis modo nefaria huiusmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit, aut perducere attentauerit. Si Saluatorem, & Dominum nostrum Iesum Christum purum hominem, vel etiam peccatorẽ fuisse, Matremve Dei non esse Virginem, & alias huiusmodi blasphemias, quæ per se hæreticæ dici solent, in Christianæ fidei ignominiam, contemptum, aut corruptionem impie protulerit. Si cuiusuis eorum opera, auxilio, consilio, vel fauore aliquis Christianus à fide desciuerit, quamque semel susceperat, abnegauerit, vel ad Iudęorum, seu aliorum infideliũ ritus, cæremonias, superstitiones, vel impias sectas transierit; vel redierit, seu in hæresim aliquam inciderit; aut qui, vt Christi fidem abneget, seu in hæresim incidat, opem consilium, auxilium, vel fauorẽ quomodocunq; præstiterit. Si quis Cathecumenum, vel quemcunq; ex Iudæis, aut infidelibus, Deo inspirante, ad fidem Christianam venire volentem, post declaratam nutu, verbo, facto, aut quocunque alio modo eius voluntatem à fide, vel fidei instructione, aut à sacri baptismi susceptione, retrahere, auertere, vel dehortari, aut ne ad fidẽ veniat, neve regenerationis lauacro abluatur, quouis modo impediuerit. Si quis apostatas, hæreticosve scienter domi suæ acceptauerit, aluerit, commeatu iuuerit, seu quouis modo eis cibaria vbicunq; prębuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miserit, aut de loco ad locum deduxerit, seu associauerit, vel deducendos, seu associandos curauerit, aut sumptus ministrauerit, Duces comitesve illis adiunxerit, vel ne ab eis perpetrata deprehendi, aut inuestigati queant, fecerit. Quique dictos apostatas, aut hæreticos scienter aliquo modo acceptauerit, occultauerit, defenderit, aut eis opẽ, consilium, auxilium, vel fauorem quomodolibet præstiterit. Si libros hæreticos,

vel

vel thalmudicos, aut alios Iudaicos quomodolibet damnatos, aut aliàs prohibitos tenuerit, custodierit, vel diuulgauerit, vel in quæcunque loca detulerit, aut ad eam rem operam suam accomodauerit. Si Christianos deriserit, redemptionisque nostræ hostiam salutarem in ara crucis immolatam, Christum Dominum ludibrio, & despectui habens, quandocunque, maxime verò in sacro Parasceues die agnum, siue ouem, aut quid aliud cruci affixerit, aut appenderit, in eamve conspuerit, seu quodcunque contra ipsam fecerit. Si nutrices Christianas contra sacrorum Canonum statuta, diuersorumque Romanorum Pontificum, prædecessorum nostrorum, sāctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens die, qua sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, lac vno, vel pluribus diebus in latrinas, cloacas, vel alia loca effundere coegerit. In quibus casibus vniuersis, & singulis omnes prædictæ prauitatis Inquisitores omnium Regnorum, Prouinciarum: Ciuitatum, Dominiorum, & locorum vniuersi orbis Christiani Iudices in suis quemque locis perpetuo delegamus, vt super his contra Iudæos, atque infideles quoscunque simul, vel separatim, prout in causis fidei iuxta sacrorum Canonum formam, necnon officij Inquisitionis huiusmodi constitutiones, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo, vel aliquibus horum flagitiorum excessibus culpabiles repererint, in eos pro culpæ modo, ac etiam pro criminum numero, vel multiplicatione, aut consuetudine delinquendi, flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, aliaque atrociora decernant, & aliàs de eis exempla edant, quæ sceleratos illos deterreant ab huiusmodi flagitijs in posterum admittendis. Nos enim venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Inquisitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Prælatis, ac etiam alijs prædictis Inquisitoribus in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipimus, & mandamus, vt præsentes nostras literas in Ciuitatibus, & locis cuique subiectis publicare, & iuxta illarum tenorem procedere, ipsasque debitæ executioni mandare procurent. Decernentes irritum, & inane, quicquid secus per quoscunque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon exemptionibus, priuilegiis, immunitatibus, commeatibus, in fidem publicam receptionibus, & tolerantijs prædictis, Iudæis, & alijs infidelibus, Maranis, & Apostatis, tam in Dominijs, Terris, & locis nostris, & sedi Apostolicæ mediate, vel immediate subiectis, quàm alia vbicunque Regnorum, Prouinciarum, & Dominiorum, gentium, & locorum commorantibus, vel in ea ex quibusuis Regnis, & partibus tàm fidelium, quàm infidelium confluentibus, eorumque Iudicibus, Aduocatis, & defensoribus quacunque auctoritate, potestate, & dignitate fungantur, etiam ad instantiam Imperatoris, Regum, Ducum, & quorumuis aliorū Principum tàm per fel. rec. Paulum III. Decimo Cal. Martij, & Iulium etiam III. Non. Decemb. Tertio anno sui cuiusque Pontificatus quàm etiam quoscunq; alios anteriores, & posteriores Romanos Pontifices, ac nos, & sedem Apostolicam, eiusq; legatos, ac etiam Cameram Apostolicam sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam Motu proprio, & aliàs quomodocunque hactenus concessis, confirmatis, & innouatis, atque in posterum concedendis, confirmandis, & innouandis, quæ omnia, etiam si de illis, illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua mentio, aut aliqua alia forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si ad verbum insererentur præsentibus pro plenè expressis habentes harum serie specialiter, & expresse reuocamus, abrogamus, & omnino abolemus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem præsentes in locis vrbis consuetis de more publicari, & earum exemplis, etiam impressis, manu Notarij publici, & sigillo Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis, vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem vbique tam in iudicio, quàm extra illud adhiberi, quæ adhiberetur eisdem præsentibus si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam no-

strorum statuti,declarationis, delegationis, præcepti, mandati, decreti, reuocationis, abrogationis, abolitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei,ac beatorum Petri,& Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo octuagesimoprimo, Kal. Iunij. Pontificatus N. Anno Decimo.

M. Datarius.

Cæs. Glorierius.

A. de Alexijs.

Anno à Natiuitate Domini Millesimo quingentesimo octuagesimoprimo, Indictione nona,die verò decima mensis Iunij,Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & Domini Nostri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno Decimo, retroscriptæ litteræ Apostolicæ affixæ,& publicatæ fuerunt ad valuas Ecclesiæ Sancti Ioannis Lateranensis, Basilicæ Principis Apostolorum de vrbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie campi Floræ,ac etiam ad valuas septi Hebræorum, per nos Petrum Aloysium Gaytam,& Nicolaum Taglietum Apostolicos Curs.

Antonius Ludouicus Magister Cursorum.

CONSTITVTIONES, ET LITTERÆ Pontificiæ.

De taxis in iudicijs Ecclesiasticis Prouinciæ Med. seruandis.

GREGORIVS PAPA XIII. Ad perpetuam rei memoriam. Romanum decet Pontificem prouidentiæ suæ partes impendere efficaces, vt illa, quæ pro bono publico,& plurimorum indemnitate prudenter facta, & circumspectè disposita esse noscuntur, perpetuò firma, & illibata subsistant, & ab omnibus quos concernunt, etiam inconcusse obseruentur. Cum itaque, sicut accepimus, dilectus filius noster Carolus Tituli sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis Borromæus nuncupatus, ex dispensatione Apostolica Archiepiscopus Mediolanen., quasdam ordinationes,& taxas in tota Prouincia sua obseruandas per Iudices in Synodis Diœcesanis deputatos pro causis commissarijs, necnon per conseruatores regularium exemptorumve quorumcunque in causis,coram eis quouis modo pendentibus, ac eorumdem Notarijs, non tamen vbi ex aliquo statuto, aut consuetudine laudabili, nihil vel minor taxa exigeretur,ediderit,statuens siquidem,& ordinans, quod Iudices præfati non pronuncient, prout in cedula, neque habeant terminum pro seruato, sed sententias suas liberè proferant, & de scripto in die termini, vt statim publicent, easque recitent. vel recitari iubeant, propinas non accipiant, si salarium ordinarium aliquod habent, aliàs moderatas capiant, iuxta taxam inferius descriptam, & eo casu per manus Notarij causæ, sententia tamen prius nedum subscripta,sed etiam Notario consignata,& publicata. Quæ sportulæ apud Notarium causæ post subscriptioné, & Notarios traditá sententiam,& non antea deponantur, Notariusq; huiusmodi depositioné in actis notare, & specificare teneatur, Pro interlocutorijs,aut alijs decretis vim diffinitiuæ non habentibus, ante diffinitiuá, & pro videndis scripturis,informationibus,aut processibus nihil prorsus accipiant, munera, vel xenia à litigantibus nó accipiant,nec quidé esculenta,& poculenta,nisi quæ triduo consumi possint. Aduocatos, Procuratores, aut Solicitatores, quorú opera ad patrocinandum coram ipsis cupiant quemquam vti, neq; verbis nominent, neq; vllo modo significent,Aduocantes, procurantes, aut solicitantes in causis coram eis pendentibus domi non retineant, neq; etiam Notarium causæ: Notarios assumant ab Ordinarijs locorú approbatos, qui non solùm cauere debeant de scripturis fide-

liter custodiendis, sed etiam finitis causis de eisdem cõsignandis in Archiuijs Ordinariorum absque tamen præiudicio Notariorum eorundem habitis ab eorum Notarijs quietantijs ne morte cuiusquam deperdantur; Assessores arbitrive, qui in causa suspitionis Iudicibus Ordinarijs, vel alijs etiam delegatis adiunguntur, nihil, aut quid minimum pro videndis scripturis, & processibus, nec etiam pro voto decisiuo accipiant: cum in vna, & eadem causa contra diuersos vnica citatione agitur, plures non dentur expeditiones, nisi ipsimet petierint, sed vnica tantùm, & pro ea merces vnica soluatur: quod si ex necessitate duplicata occurrant, Notario tantùm pro labore scriptura soluatur; idemque seruetur in sententijs quibuscunque etiam absolutorijs si id commode præstari poterit, attenta qualitate, & diuersitate causarum, vt scilicet omnes reos in vna causa vnica compræhendat sententia, & pro vnica tantum soluatur; In causis criminalibus, in quibus de iure Fiscus citari debet, non procedatur, nec sententia feratur, nisi ipso legitimè citato: pro sigillo tam in ciuilibus, quàm in criminalibus ad summum capiant realem vnum, & in mandatis de excarcerando in capitalibus, & pro relaxatione testium nihil, & in expeditionibus etiam quæ fiunt in ciuitate cum clausula si quis, nihil, Pro viatico Iudicis in ciuitate nihil, si extra ciuitatem vltra miliare scuta duo pro prima die, & si vltra, scutum vnum auri pro qualibet die vltra expensas honestas cibarias, & eorum vecturam, Notariusque capiat pro medietate: Notarij omnes prædictorum Iudicum obseruent taxas Notarijs fori cuiuslibet ordinarij præscriptas, ac secundùm illas exigant, præterquam in casibus in præsenti reformatione expressis, in quibus eis liceat capere, quod hic determinatum est, nisi ordinariorum taxæ minores, & moderationes hic sint: Quo casu illas in totum, etiam quòad expressa in præsenti reformatione sequi debeant: Notarij nullum quantumuis leuem terminum per se ipsos etiam in forma, vt dicunt, sine Iudicis decreto seruent; vbicunque procuratorem aliquem ad lites constitutum à principali suo lite pendente reuocare contingat, tunc Notarij nullo modo reuocationes huiusmodi recipere possint, aut de illis rogari, nisi simul alter procurator, qui munus illud procurationis suscipiat ab eodem legitime constituatur, & de alterius constitutione eiusque susceptione apud acta doceatur, Notarius cum Iudici acta, seu alias scripturas detulerit, nihil omnino vltra duos solidos, etiam à sponte dantibus sub prętextu bibaliorum, seu regaliorum recipiat: Notarij, eorumque substituti, vel scribæ non possint esse procuratores in curia, seu tribunali, in quo Notarij sunt, & officiũ substituti exercent, vel scribunt: Iudices non sint participes aliquo modo emolumentorũ, quæ Notarij ex suis laboribus in causis coram eis pendentibus percipiũt. Ac insuper propinas à præfatis iudicibus obseruandas limitauerit in hunc modum videlicet, quòd in causis, vbi de summa vigintiquinque scutorum agitur supra decem reales nihil percipi debeat. A vigintiquinque autem scutis, vsque ad centum scuta, tria scuta percipiantur, seu percipi possint. A centum vsque ad ducenta scuta sex. A ducentis vsque ad quamcunque summam non vltra scuta decem. Pro sententia declaratoria ob non paritionem monitorij in contumaciam non vltra realia septem cum dimidio, pro declaratoria in vim literarum, aut alias haben. vim diffinitiuæ si summa sit certa, accipiant, vt supra taxatum fuit, vbi autem non est certa sed agitur ad ipsarum literarum executionem accipiant secundùm causæ, & personæ qualitatem, dummodo non vltra quinque aureos. In beneficialibus verò si redditus annuus de quo agitur non excedat summam centum ducatorum capiant scuta sex. A centum verò, vsque ad mille scuta duodecim, abinde supra non vltra scuta viginti accipere valeant. Quòd si causæ estimationem facile non recipiant moderatæ sportulæ pro rerum, & personarum qualitate iuxta taxas prædictas recipi possint. In causis criminalibus, in quibus pœna à deportatione supra veniret imponenda non vltra decem aureos accipere possint. A deportatione autem infra

non

non vltra quinque. In causis autem capitalibus, in quibus fit traditio curię ſeculari, vel alia pœna corporalis imponitur, etiam ſi in illa indemnitati partis consulitur,& in illius fauorem niſi fuerit diues, à qua vſque ad vigintiquinque aureos poſſit accipi, etiam pronuntietur, non vltra quinque ſcuta accipiant, caueant autem Iudices ne pro extorquendis ſportulis aliquem nolentem quouis modo abſolui ad petendam ſententiam huiuſmodi per cauſarum expeditionis dilationem, vel rei in carceribus detentionem, vel per cautionis de ſe repræſentando, vel non diſcedendo, vbi aliàs illis de iure locus non ſit præſtandi cautionem aut aliàs quoquomodo inducant. Quæ omnia decreta, ſeu taxæ Iudicibus Synodalibus,& cõſeruatoribus ſic præſcriptas ſeruent etiam Iudices ordinarij in omnibus cauſis delegatis, niſi vbi de conſuetudine,decretis vel cõſtitutionibus Epiſcopalibus minor taxa ipſis ſeruanda propoſita eſſet, quam ſeruare teneantur, poſſintq; locorum Ordinarij dictæ Prouinciæ Mediolanenſis, tanquàm ſedis Apoſtolicæ delegati prædictorum omniũ contemptores, ac ipſis quoquomodo contrauenientes admonere, & ſi ſe emendare neglexerint informationem de exceſſibus huiuſmodi ſumant, ac ad Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, ſeu curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Auditorem tranſmittant, vt ea ad vnguem non obſeruantes iuxta exceſſuum exigentiam corrigi, & puniri poſſint, niſi ipſi Iudices magis ab Ordinarijs iudicari conſenſerint, ac aliàs prout in inſtrumento, vel inſtrumentis publico, ſeu publicis,aut alio, vel alijs documento, ſeu documentis, aut ſcriptura, vel ſcripturis deſuper confectis plenius dicitur contineri. Cumque ſicut etiam accepimus idem Carolus Cardinalis, & Archiepiſcopus, ſeu Præſul ordinationes, & taxas prædictas per eũ ſic, vt præmittitur pro bono publico ſuæ Prouinciæ factas à nobis,& dicta ſede Apoſtolica confirmari, & approbari deſideret: Nos in præmiſſis opportune etiam prouidere volentes, Motu proprio non ad ipſius Caroli Cardinalis,& Archiepiſcopi,ſeu Præſulis, vel alicuius pro eo nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex mera voluntate, & deliberatione, ac ex certa ſcientia noſtra,& de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes, & ſingulas ordinationes, & taxas huiuſmodi per ipſum Carolum Cardinalem, & Archiepiſcopum, ſeu Præſulem ſic vt præmittitur factas prædicta Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuo confirmamus, & approbamus, ac etiam innouamus, & etiam de nouo perpetuo facimus, nec non illis plenariæ, inuiolabilis,& perpetuæ firmitatis Apoſtolicæ robur adijcimus,omneſq; & ſingulos tàm iuris, quàm facti defectus, ſi qui interuenerint in eiſdem ſupplemus, illaſque validas,& efficaces perpetuo exiſtere, & fore, ac ſuos plenarios effectus ſortiri, & obtinere, nec non à Iudicibus Synodalibus,& Conſeruatoribus, ac etiam Ordinarijs,& delegatis, ac Notarijs, cæteriſque ſupradictis, ac alijs omnibus, & ſingulis dictæ Prouinciæ ad quos ſpectat,& ſpectabit, quoſque præmiſſa cõcernunt, & concernent pro tempore quomodolibet in futurum, inuiolabiliter perpetuo obſeruari, ſicque in præmiſſis ab omnibus cenſeri, ac ita, & non aliter per præfatos, & quoſcunque Iudices, & Commiſſarios etiam quauis auctoritate fungentes, etiam noſtri Sacri Pallatij cauſarum Auditores, ſanctæq; Romanæ Eccleſiæ Cardinales etiam legatos de latere,& ſedis prædictæ Nuncios,etiam cum facultate legati de latere, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate in quauis cauſa, & inſtantia iudicari,ſententiari, & diffiniri debere, nec non quicquid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus, & declaramus; ſicque etiam volumus,& perpetuo ſtatuimus mandamus,præcipimus,taxamus, & ordinamus, nec non etiam perpetuum deſuper ſilentium imponimus. Quocirca Venerabili Fratri Epiſcopo Alexandrino ac dilectis filijs cauſarum curiæ Cameræ Apoſtolicæ Generali Auditori, & Archipresbytero Eccleſiæ Mediolanen. per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium,ſeu alios præſentes literas, & in eis contenta quæcunque vbi,& quando

opus

opus fuerit, ac quoties pro parte dicti Caroli Cardinalis Archiepiscopi, seu Præsulis, vel cuiuscunque aut quorumcunque aliorum, quorum intereſt, intererit, vel intereſſe poterit pro tempore quomodolibet in futurum ſolenniter publicantes, eiſque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant auctoritate noſtra omnes,& ſingulas ordinationes,& taxas prædictas,ac præſentes noſtras literas, & in eis contenta huiuſmodi à Iudicibus Synodalibus,& Conſeruatoribus, ac etiã Ordinarijs,& delegatis,ac Notarijs,cęteriſque ſupradictis in dicta Prouincia, omnibuſque alijs, & ſingulis ad quos ſpectat, & ſpectabit, quoſque præmiſſa concernunt, & tangunt, ac concernent, & tangent pro tempore quomodolibet in futurum inuiolabiliter perpetuo obſeruari, ac Carolum Cardinalem, & Archiepiſcopum, ſeu Præſulem,ordinarioſque omnes dictæ Prouinciæ Mediolanen.præſentes,ac pro tempore exiſtentes,alioſque prædictos quorum,vt præfertur,intereſt, & intererit, ac quemlibet ipſorum illis pacifice, & quiete frui,& gaudere, non permittẽtes eos per Iudices ſynodales,& Conſeruatores, ac Ordinarios, & delegatos,ac Notarios, cęteroſque prædictos, aut quoſcunque alios deſuper quomodolibet moleſtari, inquietari,impediri, vel perturbari,contradictores quoſlibet,& rebelles per Eccleſiaſticas ſententias,cenſuras,& etiam pecuniarias pœnas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia auctoritate noſtra, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, ac legitimis ſuper his habendis ſeruatis proceſſibus ſententias, cenſuras, & pœnas prædictas incidiſſe, & incurriſſe declarando,illaſque etiam iteratis vicibus aggrauando, excommunicando, interdicendo, & interdictum Eccleſiaſticum apponendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſęcularis. Non obſtan.fe.re.Bonifacij Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo vltra tres dietas quis auctoritate præſentium extra ſuam ciuitatem, & Diœceſim ad iudicium non trahatur, alijſque Apoſtolicis, nec non etiam in alijs vniuerſalibus, prouincialibuſque & Synodalibus Concilijs editis, & edendis ſpecialibus, vel generalibus conſtitutionibus, & ordinationibus, nec non etiam ciuitatis,Diœceſ. & Prouinciæ Mediolanen. ac quarumcunque aliarum ciuitatum, Diœceſ. & locorum, nec non etiam Eccleſiarum,monaſteriorum, & ordinũ etiam iuramento confirmatione Apoſtolica,vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis,& conſuetudinibus decretis, & præſcriptionibus etiam immemorabilibus; ac legibus etiã Pontificijs,Imperialibus,Regijs,Ducalibus,& municipalibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apoſtolicis etiam ciuitatibus,Diœceſibus, Prouinciæ,& locis,ac etiam Eccleſijs,Monaſterijs,& ordinibus prædictis, illorumque Superioribus, Magiſtratibus,ciuibus,& incolis, ac Præſulibus, Capitulis, Abbatibus conuentibus,& ſuperioribus,nec non Iudicibus ſynodalibus, Conſeruatorib^{9}, Ordinarijs, delegatis,& Notarijs, cæteriſque ſupradictis, & quibuſuis alijs perſonis in genere, vel in ſpecie ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus,& inſolitis irritantibuſque & alijs etiam vim contractus,& ſtatuti etiam perpetui, atque legis inducẽtibus decretis, ac etiam motu ſcientia,& poteſtatis plenitudine ſimilibus,& etiam conſiſtorialiter, ac aliàs etiam pluries & iteratis vicibus in contrarium quomodolibet conceſſis, confirmatis,approbatis, & innouatis, in poſterumque etiam concedendis, confirmandis, approbandis, & innouandis. Quibus omnibus, & ſingulis etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione aliàs de illis eorumque totis tenorib^{9} ſpecialis,ſpecifica, indiuidua, & expreſſa, non autem per clauſulas generales idem importan. mentio, ſeu quæuis alia expreſſio ad hoc habenda, aut quæuis aliàs exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſerti forer, præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes illis aliàs in ſuo robore permanſuris,hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus,ac ſufficienter derogatum eſſe, & fore decernimus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque, Aut ſi Iudicibus Synodalibus, Conſeruatoribus, Ordinarijs, &

delega-

delegatis, ac Notarijs, ceterisque supradictis, vel quibusuis alijs communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris. Die 4. Iunij. M. D. L X X X. Pontificatus nostri anno nono.

Cæs. Glorierius.

BVLLA S. D. N. D. PII, DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ V.

Super residentia facienda in Parochialibus per obtinentes eas, ac Canonicatus, aut dignitates, seu aliud beneficium.

Pius Episcopus, seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

CVPIENTES pro nostri pastoralis officij munere Christi fidelium animarum saluti, quantum cum Deo possumus, salubriter consulere, & Parochialibus Ecclesijs ab earum Parochis, prout tenentur, in diuinis debite, & laudabiliter deseruiri, inhærendo etiam decretis sacri Concilij Trident. Motu proprio, & ex mera deliberatione certaque scientia nostra, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hac nostra perpetuo valitura Constitutione omnes, & singulos Rectores Parochialium Ecclesiarum cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ fuerint, in quibuscunque regnis, prouincijs, ciuitatibus, diœcesibus, ac alijs Christiani orbis partibus consistentes, qui Parochialem Ecclesiã, ac Canonicatum, aut dignitatem, etiam post Pontificalem maiorem, seu principalẽ in quibusuis Parochialibus, aut metropolitanis vel cathedralibus, seu collegiatis Ecclesijs, seu aliud quodcunque beneficium Ecclesiasticum, etiam quarumcunq; dispensationum à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, seu etiam à nobis hactenus quomodolibet impetratarum, ac literarum Apostolicarum desuper expeditarum titulo, quas omnes hac præsenti Constitutione abolemus, & reuocamus, seu quocunq; alio prætextu obtinent, cum primæ, & præcipua debeat esse cura animarũ eos ad residendum in Ecclesia Parochiali, & ibi in diuinis deseruiendum, debitoq; eorum officio fungendum omnino teneri, & obligatos esse, ac ad id per Episcopos, & alios locorum ordinarios, etiam tanquam Apostolicæ sedis delegatos, sub sententijs, & censuris Ecclesiasticis, ac pecuniarijs arbitrio eorum declarandis, ac etiã priuationis dictarum Parochialium, & aliorum quorumcunque beneficiorum pœnis, quacunq; appellatione remota, cogi, & compelli posse, & debere auctoritate Apostolica tenore præsentium statuimus, præcipimus, & ordinamus. Eos tamen sic residentes in Ecclesijs Parochialibus omnes, & singulos fructus redditus, & prouentus, etiam Canonicatus sui, vel dignitatis, seu alterius cuiuscunq; beneficij, exceptis dũtaxat quotidianis distributionibus, & alijs, quę ex iusta causa absẽtes percipere nõ solent, lucrari volumus. sicq; per quoscumq; Iudices & commissarios, etiam causarum palatij Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, interpretari, iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum, & inane quicquid secus super has à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari, decernimus, & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac quibusuis dispensationibus, literisq; Apostolicis desuper confectis, necnon Apostolicis in prouincialibusq; & synodalibus Concilijs æditis generalibus, vel specialibus constitutionibus, ordinationibus, & etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs

quoq;

quoq; indultis, & literis Apostolicis quibusuis personis in genere, vel in specie, & aliàs quomodolibet concessis, & approbatis, imposterumq; concedendis, & approbandis. Quibus omnibus, etiam si de illis, eorumq; totis tenoribus specialis, specifica, & indiuidua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro sufficiēter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice duntaxat ad effectum præsentium specialiter, & expresse derogamus, cæterisq; contrariis quibuscunq;. Volumus autem quod harum literarum transumptis etiam impressis, manu notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclsiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides tam in iudicio, quàm extra adhibeatur, quę præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, reuocationis, statuti, præcepti ordinationis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimooctauo, octauo Idus Iulij, Pontificatus nostri Anno Tertio.

DECLARATIO CIRCA PRÆCEDENTIAM FRATRVM Mendicantium, & Confraternitatum laicorum, in processionibus.

Aduertas autem quod Pius Quintus præcedentiam concesserit Fratribus Prædicatoribus, vt supra in eius constit. *69.* Diuina.

Gregorius Papa XIII. Ad perpetuam rei memoriam.

EXPOSCIT Pastoralis officij munus, cui disponente Domino præsidemus, vt ad ea solicitè intendamus, per quæ discordiarum, & litium, ac controuersiarum quarumlibet pręsertim inter personas Ecclesiasticas materia tollatur. Sanè nobis nuper innotuit, quòd in multis ciuitatibus, & diœcesibus, diuersarum mundi partium nonnullæ lites, causæ, & controuersiæ inter Fratres Mendicantes, aliæ etiam similes lites, & controuersiæ inter confratres Confraternitatū Christifidelium super præcedentia, vel iure præcedendi, ortæ iam sint, & oriri facile possint. Nos considerantes lites, causas, & controuersias huiusmodi in Ecclesia pręsertim inter religiosas personas, quæ relictis mundi vanitatibus famulatum, & votum suum in humilitatis spiritu Domino & Deo nostro, qui se pro nobis vsque adeo humiliauit, vt formam serui acciperet, exhibere, & persoluere profitentur, non modicam illi præclaræ, Deoque præcipuè dilectæ virtuti, quæ est humilitas, labem infundere, populoque scandalum generare, ac propterea illas omni ratione submouendas, publicæque religionis tranquillitati, ac ministrorum Ecclesiasticorum reconciliationi, & mutuæ dilectioni quàm primum consulendum esse rati, ac supremam huic negocio manum apponere volentes, necnon causas, lites, seu controuersias huiusmodi vbilibet & coram quibusuis Iudicibus motas, & in quibusuis instantijs indecisas pendentes ab eisdem Iudicibus harum serie ad nos aduocantes, illasque penitus extinguentes, eisdemq; Fratribus Mendicantibus, ac cōfratribus super præmissis perpetuum silentium imponentes, De nobis attributæ potestatis plenitudine volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quòd quicunque ex dictis Fratribus mendicantibus inter se de præcedentia huiusmodi contendentibus, aut Confratribus Confraternitatum prædictarum inter quos lites & causæ præmissorū occasione ortæ iam sint, seu oriri contigerit in futurum, qui in quasi possessione

Præcedentiæ ac iuris præcedendi sunt, ij, (quibuscunque reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & alijs subterfugijs prorsus remotis, & cessantibus, & postpositis) in processionibus tam publicis, quàm priuatis præcedere debeant: Quādo verò non probetur, aut non constet de quasi possessione præcedentiæ huiusmodi, inter fratres quidem Mendicantes, ij qui antiquiores in loco controuersiæ, Inter Confratres verò inter se litigent ij, qui prius saccis vsi sunt; in processionibus tam publicis, quàm priuatis præcedere debeant: Ita vt si contigerit noua monasteria, aut domus alicuius Ordinis Mendicantium, in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut domus prius erecta & instituta sint, ille ordo, qui prius Monasterium, seu domum in loco habuerit, præcedat. Præterea quia inter prædictos Ordines plerunque alia in Processionibus, & alia in Concilijs generalibus, & alijs actibus publicis siue priuatis, ratio circa modum præcedēdi seruatur, nolumus per præsentes prærogatiuis dictorum Ordinum, quòad præcedentias huiusmodi quæ proprijs ordinibus, præterquam in processionibus prædictis debētur, aut fratribus Capucinis nuncupatis, qui in processionibus publicis sub Conuentualium sancti Francisci, aut Minorum de obseruantia Fratrum nuncupatorum, Cruce, vt solent, incedere possint, aliquod præiudicium generari. Sicque per quoscunque Iudices, & commissarios etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac quicquid secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, monasteriorum, ordinum, congregationum, domorum, ac confraternitatum quorūcunque etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & literis Apostolicis illis, eorumque superioribus & personis, sub quibuscūque tenoribus, & formis, ac eum quibusuis derogatoriarum derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & alijs decretis in genere vel in specie etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis: Quibus omnibus (illorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus) cęterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem vt præsentium transumptis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutę munitis eadem prorsus fides tam in Iudicio quàm extra adhibeatur, quæ præsentibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum sub Annulo Piscatoris, die 15. Iulij 1583. Pontificatus Nostri, Anno Duodecimo.

Cæs. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimotertio, indictione vndecima, Die verò Dominica decima septima Mensis Iunij, Pontificatus verò Sanctissimi in Christo patris, & Domini Nostri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno Duodecimo: Retroscriptæ literæ Apostolicæ in forma breuis expeditæ, affixæ & publicatæ fuerunt in acie Campi Floræ, vt moris est, per nos Petrum Guerram, & Melchiorem Riccium eiusdem Sanctissimi Domini Nostri Papæ Cursores.

Io. Baptista Bagni Magister Cursorum.

DE COLLATIONE ECCLESIARVM Parochialium.

Ad quos habetur etiam Pij Quarti, conſt. Inter multiplices fol. 783.

Pius Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

IN conferendis beneficijs Eccleſiaſticis, & præſertim Parochialibus Eccleſijs perſonis dignis, & habilibus, quæ in loco reſidere, & per ſe ipſos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat Alexander III. Lateranen. & Gregorius X. Lugdunen. generalibus Concilijs, ac Innocentij ſimiliter III. & aliorum Romanorum Pont. prædeceſſorum noſtrorum editæ conſtitutiones teſtantur. Quod vt diligentius, ac rectius perficiatur, ſtatuit etiam Synodus Tridentina, vt occurrente vacatione Parochialis Eccleſiæ etiã generaliter, vel ſpecialiter, etiam vigore indulti in fauorem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, aut aliàs quomodolibet reſeruatæ, vel affectæ, debeat Epiſcopus habita notitia vacationis Eccleſiæ, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium cum congrua eius arbitrio fructuum portionis aſſignatione conſtituere, qui onera ipſius Eccleſiæ ſuſtineat, donec ei de Rectore prouideatur. Et deinde Epiſcopus, & qui iuſpatronatus habet, intra decem dies, aut aliud tempus ab Epiſcopo præſcribendum aliquos clericos ad regendum Eccleſiam idoneos examinatoribus iuxta formam eiuſdem Synodi deputatis, nominet, & non niſi ab eiſdem examinatoribus per concurſum aliorum Examinatorum, etiam tanquam magis idoneo ab Epiſcopo iudicato & electo de Eccleſia prouideantur: alias prouiſiones, ſeu inſtitutiones omnes præter formam prædictam factæ, ſurreptitiæ cenſeantur. Sed quoniam res humanæ ſemper in deterius prolabuntur, niſi ſit qui eas retineat, ac debitæ executioni demandet, & verendum ſit ne propter conſtitutionum huiuſmodi tranſgreſſionem maximi abuſus oriantur: Nos, ad quorum notitiam non ſine graui noſtra moleſtia peruenit nonnullos ex venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopis, & Epiſcopis occurrente vacatione Parochialium Eccleſiarum eas nullo minus aut ritè ſeruato examine, præſertim illo quod per concurſum fieri debet ex Concilio Tridentino, vel etiam examine rite ſeruato, perſonis minus dignis, carnalitatis aut alium humanæ paſſionis affectum non rationis iudicium ſequentes contuliſſe, & de eis prouidiſſe, volentes quantum cum Deo poſſumus huiuſmodi ac etiam futuris periculis occurrere, eorundem prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones præfatas, etiam innouando, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium omnes, & ſingulas collationes, prouiſiones, inſtitutiones, & quaſuis diſpoſitiones Parochialium Eccleſiarum ab eiſdem Epiſcopis, & Archiepiſcopis, ac quibuſuis aliis collatoribus tam ordinariis, quàm delegatis etiã S.R.E. Cardinalibus, ac ſedis Apoſtolicæ Legatis, vel Nuncijs præter & contra formam ab eodem Concilio Tridentino, præſertim in examine per concurſum faciendo præſcriptam factas aut in futurum faciendas, nullas, irritas, ac nullius roboris, vel momenti fore, & eſſe, nullumque prouiſis, ius, aut titulum etiam coloratum poſſidẽdi præbere, & parochiales Eccleſias huiuſmodi, vt prius ante collationes huiuſmodi vacabant, ex nunc vacare ſtatuimus, decernimus, & declaramus, eaſque omnes pro tempore ſic vacantes noſtræ & ſedis Apoſtolicæ, ſeu eorum quibus ius conferendi eas præterquam Epiſcopis, & Archiepiſcopis, qui curam dicti examinis iuxta decretum Concilij habere debent competere, diſpoſitioni reſeruamus. Inſuper ne parochiales Eccleſiæ diu in ſuſpenſo maneant in maximum animarum periculum quarumcunque parochialium Eccleſiarum, quarum dum pro tempore vacant, ad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Primates, & Patriarchas & quoſuis alios ordinarios collatores in menſibus ordinarijs collatoribus etiam per noſtras regulas aſſignatis pro-

uisio & collatio spectat, & pertinet, de quibus idem Episcopi & Ordinarij prędicti intra sex mensium spatium à die vocationis earundem perfecto examine iuxta formam Concilij Tridentini præfati non prouiderint, ac illarum etiam quarum collationes nobis, & dictæ sedi generaliter vel specialiter & ex quauis causa reseruatæ, seu affectæ existunt, aut aliàs ex indulto sedis Apostolicę competunt, ad quas occurrent illarum vocatione Episcopi & Archiepiscopi præfati personas per examen concursu mutuo habita iuxta dicti Concilij Tridentini formam approbatas, & magis idoneas non elegerint, aut electas nobis, vel successoribus nostris, aut ijs ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinenda intra quatuor mensium spatium à die illius vacationis non significauerint. necnon Parochialium Ecclesiarum similium, quæ Iurispatronatus Ecclesiastici, vel aliorum seu clericorum & laicorum simul fuerint, si præsentatus intra tempus eisdem patronis à iure præfixum præuio examine iuxta formam dicti Concilij approbatus institui, institutioque ipsa per duos menses à die præsentationis dilata fuerit, collationem, prouisionem, institutioné, ac omnimodam dispositionem nobis & ipsi Sedi, ac personis indulta huiusmodi conferendi, prouidendi, seu instituendi obtinentibus respectiuè reseruamus, data tamen in Parochialibus Iurispatronatus optione ipsis patronis, vt si institutio ad ordinarios spectabit, ipsis ordinarijs illam facere negligentibus, & vltra dictos duos menses deferentibus, possint pro huiusmodi institutione obtinenda habere recursum ad Metropolitanum, vel viciniorem Ordinarium, aut ad sedem Apostolicam. Prohibentes etiam eisdem ordinarijs ne tempus decem dierum eisdem ordinarijs, & patronis ab eodem Concilio Tridentino ad nominandum idoneos clericos coram deputatis Examinatoribus præfixum, vltra alios decem dies prorogare audeant, vel præsumant. Districtius inhibentes ne quis præter Romanos Pótifices, aut alios indulta huiusmodi obtinentes, vt præfertur quacunque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficijs sic reseruatis (vt præfertur) disponere, vel circa illa etiam per viam permutationis, vel aliàs innouare quoquomodo præsumat. Vt autem non solùm dignis, sed magis idoneis repertis iuxta eiusdem Concilij decretum Parochiales Ecclesiæ conferantur, volumus & eadem auctoritate decernimus, quòd si Episcopus minus habilem posthabitis magis idoneis elegerit, possint ij qui reiecti fuerint à mala electione huiusmodi ad Metropolitanum, vel si ipse eligens Metropolitanus, aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium vti nostrũ, & sedis huiusmodi delegatum, aut aliàs ad ipsam sedem Apostolicam appellare, ac prælectum ad nouum examen coram ipso appellationis Iudice & eius examinatoribus prouocare, & constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque reuocato, Parochialis, magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate nostra (quatenus collatio ad Episcopum à quo appellatum fuit spectaret) conferatur, aliàs eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum ad quem collatio, prouisio, vel institutio spectabit. Hæc tamen appellatio interposita interim non impediat aut suspendat, quominus electio per ordinarium primo loco facta interim debitæ demandetur executioni, & prouisus ab eadem Ecclesia causa appellationis huiusmodi dependente non amoueatur. Et si quis à sententia per Iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad sedem ipsam Apostolicam appellabit. Si secus in præmissis omnibus & singulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Volumus autem quod præsentium transumptis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio & extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ, quodve literæ ipsę Camerę & Cancellariæ Apostolicarum, & Audientiæ causarum Palatij Apostolici valuis, & in acie Campi Floræ dimissis inibi copijs publicatæ & affixæ, omnes ita afficiant & arctent ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, statuti, decreti,

refer-

reseruationis, prohibitionis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurũ. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, quintodecimo Kal. Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Secundo.

Cæs. Glorierius.
H. Cumyn.

Visa de Curia M. de Enciso.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, Indictione decima, die verò decimasexta mensis Maij, Pontificatus Sanctissimi in Christo patris, & D.N.D. Pij diuina prouidentia Papæ V. Anno eius Secundo, retroscriptæ literæ affixæ & publicatæ fuerunt in retroscriptis locis, vt moris est per nos Alexandrum Astancollum, & Iohannem Guerardum prælibati Sanctissimi D. N. Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Curs.

DECLARATIO FACVLTATIS ORDINARIORVM visitandi, & corrigendi loca, & personas Militiæ, & Hospitalis Sancti Iohannis Hierosolymitani, in his dumtaxat, quæ concernunt curam animarum, & administrationem Sacramentorum.

Similem declarationem fecit Greg 13. in eius const. 88. Consueuit sedes, & vide etiam Greg. const. 67. Circumspecta in omnibus.

De materia autem Priuilegiorum istius Militiæ, & Hospitalis posui concord. sup. in Pij 4. const. 14. Circumspecta, fol. 663.

Pius Papa Quintus, Ad futuram rei memoriam.

EXPOSCIT Pastoralis officij debitum, cui disponente Domino præsidemus, vt ad ea solicite intendamus, per quæ discordiarum & litium, ac controuersiarum quarumlibet materia tollatur. Sanè cum nonnulli ex Venerabilibus fratribus Episcopis dilectos filios Magistrum, Baliuos, Castellanum, Emposte, Priores, Donatos, Capellanos, Fratres, Milites, & alias quascunque personas, Hospitalis S. Iohannis Hierosolymitani ratione Ecclesiarum curam animarum habentium, illarumq́, Rectores, & Ministros ad ipsum Magistrum spectan. & pertinen. iuxta Sacri Oecumenici Concilij Trid. visitare, dictus verò Magister, & alij prædicti ipsos, illorumq́; Ecclesias, Capellanos, & Ministros dictis decretis minimè compræhendi, sed ab illis exemptos esse prætenderent, materia quæstionis orta. Nos igitur eorum paci, & quieti consultre volentes omnes lites, & controuersias huiusmodi tam in Romana Curia, quàm alibi coram quibuscunque Iudicibus in quacunque instantia penden. illarumq́ue status, & merita pro sufficienter expressis haben. ad nos auocantes, eas cassamus, extinguimus, & super illis perpetuum silentium imponimus, ac omnes dictæ Militiæ personas à quibusuis censuris harum cõtrouersiarum occasione, contra eas per quoscunque latis, & incursis absoluimus: Et nè in futurum aliqua amplius controuersia oriri possit decernimus, declaramus, statuimus, omnes, & singulos locorum Episcopos, & alios Superiores tanquam Apostolicæ Sedis delegatos omnes, & quascunque Parochiales Ecclesias, cęteraque beneficia Ecclesiastica suarum Ciuitatum, & Dioec. quibus animarum cura imminet, ad dictam Religionem, eiusq́ue Milites, Capellanos, Ministros, Rectores quomodolibet pertinen. etiam quòd in eis Episcopalem, & temporalem iurisdictionem Reli-

gio, & Milites prædicti haberent, eorumque Ecclesias, Rectores, Vicarios,& Ministros quoscunque (in his tamen dumtaxat, quæ animarum curam illiusque exercitium, & Sacramentorum administrationem respiciunt) visitare,omnesq;actus visitationem concernentes exercere posse, & debere,ac Rectores,cęterosque huiusmodi Ministros curam animarum exercentes minus idoneos repertos , siquidem ad nutum amouibiles fint statim amouere,sin verò titulares sint illico suspendere, ac Superiores eorum monere , vt intra aliquem breuem terminum in locum amotorum subrogent alios idoneos , prius tamen per ipsos Episcopos, & alios Superiores examinatos, & approbatos , titularibus verò suspensis deputent alios idoneos pariter examinatos,& approbatos,vt supra in coadiutores, seu Vicarios iuxta decretũ Cõcilij, Sessione vigesimaprima, capite sexto. Interea verò dum hæc subrogatio , seu deputatio fiat ; ipsi Episcopi, & alij Superiores pro necessitate curæ animarum prouideant arbitrio suo : quòd si Superiores dictorum Rectorum,& Ministrorum intra tempus præfixum non subrogauerint , aut deputauerint vt supra, tunc dicto termino elapso ipsi Episcopi, & alij Superiores alios præuio examine iuxta eiusdem Cõcilij formam idoneos repertos in locum amotorum subrogent. Titularibus verò suspensis coadiutores deputent iuxta dictum capitulum sextum, Sessione vigesimaprima, qui tamen in dictis Parochialibus perinde inseruiant,ac si subrogati, aut deputati ab ipsis Superioribus Religionis,& Militum prædictorum fuissent. Volumus autem, quod Episcopi, & alij Superiores prædicti visitationem huiusmodi, & prædicta omnia solùm tanquam delegati Apostolicæ Sedis,& gratis, & absque vllis dictæ Religionis Rectorum, & Ministrorum impensa, & onere faciant, in collatione item ordinum , necnon consecratione Ecclesiarum,& sacrorum vasorum,ac benedictionibus, & alijs actibus spiritualitatem concernentibus , ac institutione præsentatorum ab eisdem Militibus ad beneficia,aut approbatione,seu confirmatione,quas ab eisdem fieri harum præsentium vigore contigerit,gratis omnia faciant, & diligẽter attendant,vt nullos admittant, qui qualitates à Concilio requisitas non habeant, ac præuio examine iuxta eiusdem Concilij decreta idonei non existant. Nolumus autem Episcopos, & alios Superiores locorum suprascripta facultate visitandi vti , qui cum eadem Religione , & Militibus super iurisdictione Episcopali in locis visitandis coram quibuscunq; Iudicibus litigãt,nisi inibi ipsi Episcopi,& alij Superiores in quasi possessione antiqua exercitij iurisdictionis huiusmodi existerent , saluo tunc iure vtrique illæso in petitorio, sed quod Episcopi, & alij Superiores viciniores ius aliquod in iurisdictione huiusmodi non habentes nullumque interesse prorsus prætendentes,facultate prędicta vtantur. Nolumus item per pręsentes , vllum afferri præiudicium iuri visitandi dictas Parochiales Ecclesias , & alia beneficia curam animarum habentia,quod antea Religioni,& Militibus prædictis competebat , Inhibemusque expresse dictis Episcopis , & alijs Superioribus nè hac facultate visitandi eis per præsentes concessa alio vtantur modo , quàm præscripto. Sicque per quoscunque Iudices , & Commissarios quauis auctoritate fungen. sublata eis,& eorum cuilibet quauis aliter iudicandi , & interpretandi facultate , iudicari,& diffiniri debere,irritum quoque , & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter , vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Non obstan. præmissis,ac constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis, in Prouincialibusq;,& Synodalibus Cõcilijs editis generalibus, vel specialibus,necnon quibusuis statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, vsibus & naturis,etiam iuramento , confirmatione Apostolica,vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoque indultis,& literis Apostolicis in contrarium forsan quomodolibet concessis,& confirmatis,quibus omnibus,eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro sufficienter expressis haben. illis aliàs in suo robore permansuris hac vice dumtaxat ad effectum præsentium specialiter,& expresse derogamus, cęterisq; contrarijs quibuscunque Volumus autem,quòd præsentium transumptis manu Notarij publici

sub-

subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ, apud Sanctum Petrum sub Annulo piscatoris, die vigesimosecundo Septembris, millesimo quingentesimo septuagesimo primo. Pontificatus nostri Anno sexto.

Cęs. Glorierius.

S. D. N. D. PII PAPÆ V. STATVTVM, DE FRVCTIBVS, quos amittunt, qui horas Canonicas non recitant.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

EX proximo Lateranen. Concilio pia & salubris sanctio emanauit, vt quicunque habēs beneficium Ecclesiasticum cum cura, & sine cura, si post sex menses quàm illud obtinuerit, diuinum officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis officii & temporis, suos non faciat: sed eos, tanquam iniustè perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur. Veruntamen multorum animi suspensione tenentur, cuiusmodi ratæ prædictæ ratio sit habenda. Nos huic rei euidentius, atque expressius prouidere volētes, statuimus, vt qui horas omnes Canonicas vno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij seu beneficiorū suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur: qui verò matutinum tantùm, dimidiam: qui cæteras omnes horas, aliam dimidiā: qui harum singulas, sextam partem fructuum eiusdem diei amittat: tametsi aliquis, choro addictus, non recitans, omnibus horis Canonicis cum alijs præsens adsit, fructusq; & distributiones fortè aliter assignatas, sola pręsentia iuxta statuta, consuetudinē, fundationem, vel aliàs sibi lucri fecisse prætendat. Is etiam præter fructuum, & distributionum amissionem: Item ille qui primis sex mensibus officium non dixerit nisi legitimum impedimentum ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat admisisse. Declarantes præstimonia, præstimoniales portiones, & qualiacunque alia beneficia, etiam nullum omnino seruitii habentia obtinentes, cum prædictis pariter contineri. At quicumq; pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas vt clericus percipit, eum modo prædicto ad dicendum officium paruum Beatæ Mariæ Virginis decernimus obligatū: & pensionum, fructuum, rerumq; ipsarum amissioni obnoxium. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum, statuti, declarationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Rom. Apud Sanctum Petrū, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo septuagesimo primo, Duodecimo Kal. Octobris. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Cęs. Glorierius.

SANCTISSIMI D. N. D. PII PAPÆ V. CONSTITVTIO, Super recitatione officij Beatæ Mariæ Virginis, cum Decretis, & indulgentiis.

Pius Episcopus, seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

SVperni omnipotentis Dei prouidentiæ, ac benignitatis exemplo excitati, qui vt humanum genus ab errorum tenebris vendicaret, & in veritatis semitam perduceret, suæ gloriæ splendorem è cœlis in terram dimittere, lucisq; æternæ radiis bonos pariter & malos perfundere dignatus est, meditatio cordis nostri

ad id potissimùm tendit, vt fides catholica non solùm vbique augeatur, & floreat, sed etiam nè errorum tenebræ, atque superstitionum abusus pijs Christifidelium mentibus inducantur,& si quæ irrepserunt, protinus euellantur. Cum itaq; in executionem decretorum Sacri Concilij Trident. gratia diuina assistente, Catechismo ad populi eruditionem edito, Breuiario ad sacras preces laudes,& gratias Deo optimo maximo ab vtriusq, sexus Ecclesiasticis persoluendas reformato,atque Missali,vt Sacerdotes intelligerent,quibus precibus,vti, qui ritus, quæve cęrimonię in missarum celebratione obseruandæ sint,ad pristinam sanctorum patrum normam restituto, eandem curam & operam adhiberi mandauerimus in emendando ac corrigẽdo gloriosissimæ Dej genitricis beatæ Mariæ Virginis officio, cuius recitatio sicut pusillis,& rudibus Christifidelibus peculiaris esse dignoscitur,ita multis superfluis non sine legentium etiam scandalo, & quæ ad varias superstitiones facile rudes ipsos inducere possunt, auaritia impressorum fuit refertum, qui vt Christifideles ad emendos eiusdem officij libros à se impressos facilè allicerent, multa sub colore pietatis, & animarum spiritualis consolationis,ex eorum capite addiderunt, iamq; ad antedicti breuiarij vniformitatem eiusdem Dei genitricis,vt credimus, intercessione,eruditorum & piorum virorum, quos ad hoc delegimus,studio officium ipsum, resecatis, quæ aliena & incerta erant, correctum fuerit,& à nobis probatũ, Romæ imprimi, & impressum diuulgari iussetimus; vt inde spiritualis, quam optamus, Christifidelium animabus proueniat consolatio. Motu proprio &c. & ex certa sciẽtia nostris,ac de Apostolicæ potestatis plenitudine,officia quæcunque in primis Italico,seu quouis alio vulgari idiomate,& sermone quomodolibet composita,atq, officium anno proximè præterito 1570. Venetijs apud Iunctas impressum his verbis, licèt falso inscriptum: Officium B. Mariæ Virginis per Concilium Trid. Pio Quinto Pontifice maximo reformatum, denique & omnia & singula alia officia huiusmodi etiam latino sermone sub Hortuli animæ, seu, Thesauri spiritualis compendij, aut quouis alio titulo, & nomine quomodolibet peruulgata, omnemque illorum approbatione Apostolica,ac consuetudine, & institutione, inueteratis infra dicẽdis semper saluis, harum nostrarum serie perpetuò ab omnibus, & singulis vtriusque sexus Christifidelibus sęcularibus, vel Ecclesiasticis, etiam quorumuis ordinum regulatium, & militiarum religiosis: qui de iure, consuetudine, vsu, statuto, institutione, ac constitutionibus etiam eorundem ordinum, militiarum & regulæ, seu alijs quomodolibet ad recitationem officij Beatæ Mariæ tenentur, & obligati sunt tollimus,& abolemus;ipsisque in virtute sanctæ obedientiæ interdicimus,nè aliud quàm hoc de mandato nostro emendatum Beatæ Mariæ Virginis Officium, & in impressoria officina Populi Romani pro fideliter, & incorruptè imprimendis libris sacris in alma Vrbe nostra crecta impressum, quouis pręrextu dicere, recitare, legere,seu tenere quoquomodo audeant, vel præsumant: omni verò alio vsu ipsis (vt vniformiter ab omnibus sic astrictis, & obligatis recitetur, nec inter eos diuersitas illud recitandi vllo vnquam tempore oriatur) interdicto, præfatum hoc nostrum officium, ac precandi, psallendique formulam per vniuersum orbem in priuatis domibus, ac Ecclesijs, Monasterijs, Conuentibus, Capellis, Oratorijs, ordinibus, militijs, & locis etiam exemptis, tam virorum, quàm mulierum, in quibus officium ipsum Beatæ Mariæ Virginis recitari (vt præmittitur) quomodolibet debet, præcipimus legi, dici, & obseruari: illis tamen officiis exceptis (dummodo vulgari sermone, vt pręfertur, non sint composita) quæ ab ipsa prima eorum institutione à sede Apostolica expresse approbata fuerunt, vel quorum officiorum certum vsum consuetudine, aut ipsa institutione, supra tamen ducentos annos, assidue in Ecclesijs, Monasterijs, domibus, & locis vtriusque sexus Ecclesiasticorum obseruatum fuisse constiterit: quibus sic astrictis,& obligatis, vt inueteratum illum ritum dicendi & psallendi suum officium (dummodo, vt præmittitur, vulgari sermone non sit compositum) non adimimus, sic eisdem, si fortè hoc

nostrum,

nostrum, quod modò peruulgatum est, magis placet (dummodo Episcopus, vel prę latus & vniuersum capitulum in eo consentiant) vt illud etiam in choro dicere, & psallere possint, permittimus. Ab eis verò qui ad eiusdem officij Beatæ Mariæ Virgĩnis recitationem non aliqua obligatione tenentur, omnem eorundem officiorũ vulgari sermone quomodolibet compositum, atq; similis idiomatis vulgaris orationũ, etiam aliis officijs latini sermonis insertarum, vsum penitus etiam auferrimus: illos nihilominus, nè vanis inuoluantur superstitionum erroribus, quibus alia ferè omnia huiusmodi officia etiam latino sermone referta esse deprehensum fuit, in Domino hortantes, vt ab aliorum Beatæ Mariæ, quàm huius nostri officij lectione ac vsu abstineant, firmiterque credant eisdem aliis officijs multas sua falsis, & confictis sanctorum nominibus confictas orationes fuisse insertas: de quibus sicut de indulgẽtijs, peccatorumque remissionibus, quæ recitantibus plerasque ex orationibus aliis officijs huiusmodi insertis, prout rubricis ibidem appositis designatur, conceduntur, nullam certam extare apud Ecclesiam rationem, propterea ritui, & ordinarioni in huius officij recitatione sic à nobis in vniuersali Ecclesia institutis se conformantes, aliud eiusdem Beatæ Mariæ, quàm hoc nostrum officium non perlegant, vel recitent. Ac vt ipsorum officiorum vulgaris idiomatis, & sermonis abusus re ipsa penitus aboleatur, eadem omnia per omnes, & singulos sæculares, vel Ecclesiasticos etiam ad recitationem nequaquam astrictos, Inquisitoribus hæreticæ prauitatis absque spe illorum vnquam recuperationis, alia verò latino sermone, & aliis libris inserta, ad effectum emendandi & à maculis seu erroribus expurgandi, sibi postmodum, cum sic per eosdem Inquisitores expurgata fuerint, restituenda consignari quàm primum iubemus: statuentes huic nostro officio nuper edito nihil vllo vnquam tempore per quemcunque quauis auctoritate fungentem quouis prætextu addi, detrahi, vel immutari debere; ac omnes & singulos, qui ipsum Beatæ Mariæ Officium (vt præfertur) dicere, psallere, & recitare tenentur, ex huius nostri Romani officij præscripto, & ratione ad id omnino obligatos esse, & neminem muneri suo nisi hac formula satisfacere posse. Ac vt fidelium omnium voluntas, & studium magis ad salutarem huius nostri OFFICII B. MARIÆ VIRGINIS, & orationum in eo reductarum lectionem & vsum incitetur, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis qui ad recitationem huiusmodi non tenentur, quoties istud sic de mandato nostro reformatum quinquaginta dies: qui verò DEFVNCTORVM OFFICIVM eodem volumine insertum, alios quinquaginta: qui SEPTEM PSALMOS, aut GRADVALES, etiam eodem volumine insertos, alios quadraginta: & qui aliquam ex ORATIONIBVS ibidem pariter insertis deuotè recitauerint, alios quindecim dies de iniunctis sibi pœnitentijs misericorditer in domino relaxamus. Obligatis verò eas duntaxat indulgentias concedimus, quæ literis nostris super reformatione noui Breuiarij editis designantur, & huiusmodi Beatæ Mariæ Virginis, aut Defunctorum officium, vel septem Psalmos, aut Graduales recitantibus conceduntur, Mandantes omnibus, & singulis Venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filijs Abbatibus, Prioribus, & cęteris Ecclesiarum prælatis, vt reliqua omnia Beatæ Mariæ Virginis etiam per nos priuatim constituta, ab omnibus ad recitationem huiusmodi quomodolibet astrictis, ipsa verò vulgaris idiomatis, & sermonis officia etiam ab his, qui nullo pacto ad id astricti sunt, penitus omitti, reijci atque vulgari sic, & pariter alia etiam latino sermone composita, etiam aliis libris inserta, inquisitoribus prædictis ad effectum antedictum tradi consignari, iuris opportunis remediis curent; officium verò istud nostrum Beatæ Mariæ Virginis in omnibus & singulis suarum ciuitatum, & Diœcesum Ecclesiis, monasteriis, conuentibus, ordinibus, militiis, oratoriis, domibus, & locis etiam laicorum introducãt, & tam ipsis, quàm cęteris omnibus præsbyteris, clericis, & aliis vtriusque sexus sęcu-

laribus, & regularibus personis Ecclesiasticis, necnon militibus etiam exemptis, quibus dicendi, recitandi, psallendique officium huiusmodi quomodolibet (vt pręfertur) iniunctum est, vt ex huiusmodi formula vbique illud recitare & psallere procurent, prædicta institutione vel consuetudine ducentos annos superante (non tamen quòad vulgaris sermonis officia) semper salua. Concionatoribus quoque verbi Dei, atque confessoribus, vt in eorum prædicationibus, atque confessionibus omnibus vtriusque sexus Christifidelibus prohibitionem, & abolitionem dictorũ officiorum vulgari idiomate, & sermone compositorum, quodq; Inquisitoribus hęreticæ prauitatis quàm primum consignari debeant. Insuper alterius quàm huius nostri officij vsum & lectionem periculo superstitionum non carere; ac illud & alia eo inserta (vt præfertur) recitantibus supradictam de iniunctis sibi pœnitentijs relaxationem nostram significare, & eos ad conformandos se in hoc prompta deuotione ritui, & ordinationi à nobis institutis excitare, ad vsumque & recitationem huiusmodi nostri officij pietatis zelo hortari studeant. Cæterùm hæreticæ prauitatis Inquisitores quibus officia hæc, & libros tradi & consignari continget, munus & officium præcipuum erit, omnia, superstitiones, & errores in fide catholica redolentia omnino delere. Quod nostrum Beatæ Mariæ Virginis officium, vbique terrarum incorruptum, ac mendis & erroribus purgatum pręseruetur, ac omnibus in nostro & S. R. E. dominio mediatè vel immediatè subiecto commorantibus, vel ad illud quouis prætextu aduenientibus impressoribus, & alijs quibuscunque sub amissionibus librorum, ac quingentorum ducatorũ auri de Camera ipso facto quoties contrauenerint officio Sanctissimę Inquisitionis applican. reliquis verò in quacunque orbis parte consistentibus sub excommunicationis latæ sententiæ, & alijs arbitrij nostri pœnis inhibemus, nè illud infra sex annos proximos separatim, vel alijs libris insertum, sub prædictis Hortuli animæ, Thesauri spiritualis compendij, vel alijs quibusuis nominibus & titulis imprimere, aut alibi quàm in alma Vrbe nostra, & antedicta Pop. Rom. officina impressun. tenere, recipere, donare, aut venundare publicè vel occultè audeant, vel præsumant. Dictis verò sex annis elapsis id etiam aliter non liceat, nisi cum nostra, & Romani Pontificis pro tempore, vel specialis ad id commissarij Apostolici in singulis Christiani orbis regnis & prouincijs deputandi, expressa licentia. Quas quidem nostras perpetua roboris firmitate subsistere, & nullo vnquam tempore reuocari, alterari, suspendi, limitari, aut moderari posse, in valuisq; principis Apostolorum de vrbe, necnon Cancellariæ Apostolicæ, & in acie campis Floræ de more publicari & affigi, per huiusmodiq; publicationem & affixionem, omnes & singulos in eis compræhensos, videlicet, qui in Rom. Cur. adsunt, lapso mense; qui verò alia loca intra montes, post tres; & qui vltra incolunt post sex menses, aut cum primùm sibi officium hoc nostrum venale propositum fuerit, ita volumus obligatos esse, & astrictos, ac si ipsismet illæ corã lectæ & intimatæ essent: ipsa quoque exempla manu notarij publici, & sigillo prælati Ecclesiastici aut illius curiæ obsignata, vel etiam dicti officij nostri B. Mariæ Virginis voluminibus absque prædicto vel alio quopiam adminiculo, Romæ tamen, & in officina antedicta impressa, eandem prorsus vbique fidem facere, quæ præsentibus adhiberetur, si essent ostensæ vel exhibitæ. Et sic in præmissis omnibus & singulis per quoscunque iudices & commissarios etiam S. R. E. Cardinales, & causarum Palatij Apostolici Auditores in quauis causa, & instantia, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari, & interpretari debere, necnon irritum, & inane decernimus, quicquid secus super ijs à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis ac in quibusuis synodalibus, Prouincialibus, vel generalibus, ac vniuersalibus Concilijs editis, alijsque etiam Apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, necnon Ecclesiarum, militiarum, & ordinum quorumcunque statutis, vsibus, naturis, & consuetudinibus, etiam iuramento roboratis; quibus omnibus, &

singulis

singulis etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis expressa, & indiuidua mentio habenda esset, illis aliàs in suo robore permansuris, specialiter & expresse derogamus, cęterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ abolitionis, interdicti, præcepti, permissionis, ablationis, iussionis, statuti, mandati, voluntatis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ millesimo, quingentesimo, septuagesimo quinto Idus Martij. Pontificatus Nostri Anno Sexto.

Cęs. Glorierius.

DE RELIQVIIS NON TRANSFERENDIS, aut tradendis.

Gregorius Papa XIII.

AD Perpetuam rei memoriam. Pontificiæ solicitudinis est sacrarum reliquiarum, quæ diuinæ charitatis pignora, & locorum vbi asseruãtur præsidia sunt, conseruationi prospicere. Cum igitur in Synodo Prouinciali sexta Mediolanensi illud cautum sit, vt ne absque Episcopi concessu facultateve literis consignata, extra Diœcesim sacras reliquias etiam aliunde allatas asportari, nec verò intra Diœcesis fines ab vna ad aliam Ecclesiam transferri, alijve Ecclesiæ donari, aut cuiquã Ecclesiastico, laicove homini earum aliquam particulam priuatim concedi, tradi, donarive liceat, proposita excommunicationis pœna statim tam ei subeunda, qui concesserit, donarit, tradideritve, quàm illi, qui acceperit, asportaritve. Nos ipsarum reliquiarum perpetuæ asseruationi, atque custodiæ opportunius consultum, & prouisum esse volentes, Quòd nemini tam sęculari, quàm cuiusuis ordinis regulari etiam exempto, & etiam Episcopali dignitate fulgenti in Prouincia Mediolanen. sacras huiusmodi reliquias ab vna Ecclesia ad aliam transferre, seu aliò asportare, aut cuiuis personæ illas, vel illarũ particulam tradere liceat absque nostra, & Sedis Apostolicæ licentia, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda tenore presentium perpetuò prohibemus. Non obstantibus priuilegijs, exemptionibus, immunitatibus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud Sanctũ Petrũ, sub annulo Piscatoris, die 15. Februarij. M.D. LXXXIII. Pontificatus Nostri Anno vndecimo.

Subscript. Cęs. Glorierius.

DECLARATIO PORTIONVM ASSIGNAN. VICARIIS perpetuis Parochialium pijs locis perpetuò vnitarum.

De huiusmodi portionibus habes in Concil. Trident. Sess. 7. cap. 5. & sequentibus. De Reformat.
De vnionibus autem habes ibidem, & etiam in Sessione 14. cap. 9. & Sess. 24. cap. 13. De Reformat.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

AD exequendum Pastoralis officij debitum, vigilãtibus studijs intendentes, ad ea, per quæ Cathedralium aliarumve Ecclesiarum, necnon monasteriorum, beneficiorum, seu collegiorum, ac aliorum piorum locorum prospero profectui, diuinique cultus augmento, & opportunę congruæque sub-

ſtentationi Parochialium Eccleſiarum eiſdem vnitarum ſtatui fęliciter dirigendo, & perſonarum in illis curam animarum exercentium vtilitati recta ratione,& prouida moderatione conſuli, & ſalubriter prouideri valeat, libenter interponimus noſtræ ſolicitudinis partes. Hinc eſt quod nos, ad quorum aures (quod non ſine animi noſtri moleſtia referimus) peruenit nonnullos ex venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, in deputandis Vicarijs, ac in aſſignatione portionum Vicarijs perpetuis Parochialium dictis Eccleſijs,monaſterijs, beneficijs,collegiis, vel locis pijs perpetuò vnitarum ex Concilio Tridentino faciẽda,ita modum exceſſiſſe,vt parum aut nihil ex fructibus, redditibus,& prouentibus Parochialium Eccleſiarum ſic vnitarum Eccleſijs, monaſterijs, beneficijs,collegijs, alijſve locis pijs remanſerit, ob idque multæ ortæ ſint ſuper hoc controuerſiæ circa interpretationes decreti dicti Concilij. Nos ad eas tollendas animum intendentes, conſiderantesque vniones ipſas ideo à prædeceſſoribus noſtris factas eſſe, vt ex redditibus,& emolumentis beneficiorum vnitorum, Eccleſijs, monaſterijs, collegijs, beneficijs, & locis pijs, in quibus illa vniuntur, facilius onera eiſdem incumbentia ſupportentur, & promptius à miniſtris Eccleſiaſticis, in eiſdem diuina officia celebrentur, hoſpitalitas ſeruetur, aliaque charitatis opera exerceantur, ac etiam vt nihilominus cura animarum dictarum Parochialium laudabiliter exerceretur: Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia auctoritate Apoſtolica hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, ac declaramus, quemadmodum etiam de ipſius Concilij mente fuiſſe colligimus, Patriarchas, Archiepiſcopos & Epiſcopos præfatos in aſſignatione portionis ipſis Vicarijs perpetuis ex prædicto Cõcilio ipſorum Prælatorum arbitrio facienda ita ſe continere & arbitrari debere, vt non maior centum, nec minor quinquaginta ſcutorum annuorum ſumma computatis omnibus etiam incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi ſolitis eis omnino aſſignetur, niſi Vicarijs temporarijs ſolitum fuiſſet plus aſſignari, ſiue in quantitate, aut quota fructuum, pecuniaque numerata, fundo, ſeu alia re ſtabili portio huiuſmodi conſtituatur, cuiuſcunque valoris Parochialis Eccleſia vnita fuerit,& habita etiam ratione redditũum,& onerum loci, cui Parochialis ipſa vnita fuerit, ita quod portiones vltra, vel infra dictas ſummas ſcutorũ centum, & ſcutorum quinquaginta hactenus aſſignatæ, vel imposterum forſan aſſignãdæ, quò ad exceſſum, & defectum huiuſmodi nullius roboris,& momenti exiſtant, & ad ſummas prædictas reductæ, & auctæ reſpectiuè cenſeantur, niſi tamen valor annuus ipſius Parochialis vnitæ habitata ratione (vt præfertur) minor ſit quinquaginta ſcutis, quo caſu portio aſſignata, vel aſſignanda Vicario perpetuo non debeat excedere ſummam annuarum valoris dictæ Parochialis, ſed ſufficiat quod omnes fructus eius dumtaxat attribuantur ipſi Vicario perpetuo. Et quoniam iniquum eſſet, eos qui commodis priuantur, eadem onera quæ prius ſuſtinebant debere ſuffetre, volumus, & ſtatuimus, quòd Eccleſiæ, monaſteria, collegia, beneficia, & pia loca huiuſmodi, in quorum Parochialibus Eccleſijs vnitis continget Vicarias prædictas erigi, pro quantitatibus fructuum ipſis Vicarijs perpetuis aſſignatorum, ad ſolutionem quindenniorum, quam nobis & Cameræ Apoſtol. ſoluunt, vlterius non teneantur, ſed eis detractio fiat ad ratam certorum, quæ de fructibus dictarum Parochialium percipiuntur. Ita tamen quòd Vicarij perpetui, qui pro tempore deputabuntur, teneantur accipere à Sede Apoſtol. nouam prouiſionem ſeu deputationis, & ſoluere annatam pro portione fructuum, redditũum, & prouentuum certorum ſibi aſſignata, & expedire literas Apoſtolicas, nec aliàs ad poſſeſſionem dictarum Vicariarum perpetuarum, & ſeruitium earundem Parochialium admitti poſſint, niſi ſoluta Annata, & expeditis literis Apoſtolicis nouæ prouiſionis, vt præfertur: alioquin integrum quindennium ſolui debere, nec Vicarij prædicti antea tuta conſcientia fructus percipere poſſint. Volumus inſuper, & ita mandamus, quod dicti Vicarij perpetui non ad liberam ordinariorum electionem, ſed ad no-

minatio-

minationem illorum, in quorum Ecclesijs vnitis ponentur, cum ipsorum ordinariorum, seu eorum Vicariorum prǫuio examine approbatione deputentur. Et si dictæ Parochiales vnitæ erunt monasterijs regularium Mendicantium, possint à superioribus dictorum Monasteriorum nominari ex ipsis Mendicantibus, quos si ordinarij prævio examine per se, aut eorum Vicarios faciendo idoneos ad curam animarum exercendam inuenerint, & ita pro idoneis approbauerint, teneantur in Vicarios, ad nutum tamen Superiorum suorum amouibiles deputare.

Idemque etiam seruetur in regularibus Monachis tantùm, dummodo in ea Parochiali, in qua vnus ex eis Monachis fuerit, seruata forma prędicta, Vicarius deputatus, habitet cum eo saltem quatuor alij ex dictis Monachis. Sicque per quoscunque Iudices quauis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi potestate, iudicari, & interpretari debere: Necnon irritum, & inane decernimus quicquid secus à quoquam quauis auctoritate attentatum forsan est hactenus, vel in posterum contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisque contrarijs quibuscunq;. Volumus autem quòd pręsentes literę in Cancellaria nostra Apostolica, & ad valuas Principis Apostolorum de Vrbe de more publicentur, & inter constitutiones perpetuò valituras describantur. Et quia difficile foret eas ad singula quæque loca deferri; quòd earum transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Pręlati munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, declarationis, statuti, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romę apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimoseptimo, Kal. Nouembris, Pontificatus Nostri Anno Secundo.

Cæs. Glorierius.
H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi millesimo quingentesimo sexagesimoseptimo, Indictione decima, die verò decimaquinta Mensis Nouembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Pij diuina prouidentia Papæ. Quinti Anno eius Secundo, Retroscriptæ literæ Apostolicę affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apostolicæ, ibidem dimissis copijs affixis per nos Io. Andream Rogerium, & Antonium Clerici Cursores Apostolicos.

Ioannes Guerardi Magister Curs.
Regist rata apud Cæsarem Secretarium.

DE POENIS TRAHENTIVM PERSONAS Ecclesiasticas ad forum laicale pro causis ad forum Ecclesiasticum spectantibus.

Martinus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

AD reprimendas insolentias transgressorum, eorumque pręsumptionem refrenandam, si neruus Ecclesiasticæ disciplinæ lentescat, eorum voluntas prè cliuior fit ad peccandū, & exemplū impunitatis periculosius in alios deriuatur. Propter quod ad pręsidentis officium pertinet, sic debitam executioné adhibere

iustitiæ, quod commissa iam puniat, & committendorum in posterum audaciam interdicat. Sanè, sicut displicenter accepimus, nonnulli diuersorum regnorum, & terrarum iudices, aliiq; officiales laici, & laicales personæ, iurisdictionem in temporalibus exercentes, exerceriq; facientes, non attendentes, quòd laicis in clericos, & Ecclesiasticas personas, & illorum bona, nulla sit attributa potestas, prætextu huiusmodi (quòd asserant in suis dominijs ad se pertinere coercere via facti, quæ verè & fictè attentata asseruntur, etiam in quocunq; casu, etiam si ratione delationis corporis Christi, collationis Sacramentorum, & beneficiorum Ecclesiasticorum venditionis factarum, aut aliarum rerum, & bonorum ad Ecclesias, & Ecclesiasticas personas pertinentium quomocunque, etiam si sola negatione, vel affirmatione, facti interueniat, & ad eos recurratur, cognitionem ac se spectare, pro eo quod factum, & nouitas, quæ prætenduntur, etiam sine alia violentia, quamuis in loco spirituali, & in loco sacro, siue religioso, eò quòd immediatè, vt prætenduntur, spiritualia non existant) propterea ministros Ecclesiæ, & personas Ecclesiasticas, quantumcunq; res, causa, vel occasio vnde dependeat, & deriuantur, pia, sacra, vel Ecclesiastica sit, aut spiritualis, ad forum suum, & ipsarum cognitionem trahunt, & respondere cogunt. Necnon procuratores fiscales in curijs temporalibus multotiens agere procurant, ad quos (quod deterius est) nonnulli prælati, & personæ Ecclesiasticæ in superbiam, & elationem dati, ad superandum, & sibi subijciendum per tales inuentiones; & cautelas, alias personas Ecclesiasticas, & religiosas, habent plerunque recursum; & propterea in eisdem regnis, & terris, Ciuitatibus, castris, & locis, authoritas, & iurisdictio Ecclesiastica penitus absorbentur; Et nihilominus ipsi laici Iudices, alios laicos respondent in foro Ecclesiastico super rebus quamumcunque Ecclesiasticis, vel spiritualibus, & concernentibus immediatè Ecclesiasticas personas, ne respondeant, & Iudicibus Ecclesiasticis, ne cognoscant, inhibitiones fieri sub grauibus pœnis temporalibus faciunt, & procurant; & si secus fecerint, emendam pecuniariam excessiuam exigere, ac vastatores in domibus, & pijs alijs locis Ecclesiasticis, & religiosis inducere, ac loca ipsa, personasque Ecclesiasticas, iocalibus, & paramentis Ecclesiasticis, & bonis mobilibus, ac alijs spoliare, illaque vendere, & aliere, fructus quoque & prouentus ad temporalitatem ad manus suas ponere, necnon diuersas iniurias, & molestias reales, & personales eisdem personis Ecclesiasticis inferre non verentur, in Dei offensam, animarum suarum periculum, Ecclesiasticæ libertatis vilipendium, & plurimorum grauamen, præiudicium, & iacturam. Nos igitur aduersus talia præsumentium temeritatem, remedia apponere, & super his salubriter prouidere cupientes, ac Concilij Mileuitan. ac fel. rec. Innocentij Papæ III. prædecessoris nostri constitutionibus super hoc æditis, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, hac nostra irrefragabili constitutione perpetuò duratura, tenore præsentium statuimus, decernimus, ac etiam ordinamus, quòd omnes, & singulæ personæ Ecclesiasticæ, sæculares, & regulares ordinum quorumlibet, quacunq; exceptione suffultæ, etiamsi Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel alia quauis præfulgeant dignitate, quæ aliam personam Ecclesiasticam, Collegium, vel conuentum, in actione reali, mixta, vel personali, ciuili, vel criminali, etiam occasione cuiuscunque submissionis, etiam iuramento vallatæ, vel aliàs ad forum, siue iudicium laicale, directè, vel indirectè (de qua in foro Ecclesiastico ordinari consueuerit, possit, vel debeat, de iure, vel de consuetudine, aut aliàs cognosci) trahere præsumpserit, causam ipsam, & omne ius ei, siue eis, in possessorio, vel petitorio in re, vel ad rē, causa, vel occasione huiusmodi quomodolibet competens, eo ipso perdant penitus, & amittant, & singulares personæ, excommunicationis; capitula verò, & cōuentus, suspensionis, & interdicti sententias incurrant ipso facto; & si personæ ipsæ, & eis in præmissis adhærentes, & seruientes, in aliquo rebelles fuerint, & incontinenti non obedierint, omnes illas per priuationem suorum beneficiorum Ecclesiasticorū quorumcunque, quæ obtinebant, & in quibus, & ad quæ ius quomodolibet compe-

tis, & inhabilitationem ad alia in posterum obtinenda, coerceri, & compelli volumus antedictas. Et nihilominus omnes & singulos Iudices, & Executores, Communitates, dominia, laicos, & laicales personas, postquam exceptum fuerit de non iurisdictione eorum, aut euidenter appareat huiusmodi cognitionem ad eos de iure nō spectare, talia præsumentes, & ea fieri mandantes, seu eorum nomine, & mandato facta, rata habentes, vel eis faciendis dantes auxilium, consilium, vel fauorem, cuiuscunque præeminentiæ, dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis, existant, seculares personas; eorum videlicet singulos officiales, quocumque nomine censeantur, & consiliarios, & priuatas personas, quæ præmissorum principales perpetratores existerent excommunicationis sententiam incurrere volumus ipso facto, nullusque ab eisdem sententijs, per alium quàm per Romanum Pontificem præterquam in mortis articulo constitutus, absolui valeat, siue possit: & præmissa omnia, non tantùm ad futura, sed etiam ad præsentia, & pendentia extendimus auctoritate memorata; quodque etiam procurator fiscalis causarum Cu Cameræ Apostolicæ contra culpabiles in præmissis desuper summaria informatione præhabita, per se, vel alium, seu alios, agere & procedere possit & valeat, nihilominus concedentes. Non obstante si aliquibus communiter, vel diuisim à sede Apostolica sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de eorum proprijs nominibus, ac indulto huiusmodi mentionem, & quibuslibet constitutionibus, priuilegijs, indultis, & literis Apostolicis, de quibus etiam plena, & expressa, ac de verbo ad verbum, in nostris literis habenda est mentio specialis, cęterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo &c. nostrorum statuti, decreti, ordinationis, & voluntatis, infringere &c.

Datum Romæ apud Sanctos Apostolos Kal. Februarij Pontificatus Nostri Anno vndecimo.

DE MATERIA HABES CLEM. VI. CONSTIT. 1. in Bull fol. 34. & Inn. 6. constit. 1. fol. 42. & Inn. 7. const. 1. fol. 49. & Greg. XIII. constit. 64. ad Romani fol. 1289.

Leo Episcopus seruus seruorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

INter graues solicitudines, & curas quibus pro pastoralis officij, & Apostolicæ seruitutis debito continuè præmimur, vna est pecularijs, qua semper angimur, vt defensioni, & custodiæ Ciuitatum, & Terrarum, & locorum nobis, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subiectorum assiduè inuigilemus, ac ne peruersorum temerarijs ausibus, à quibusuis gentium armorum ductoribus, qui sine iustitiæ ministeric, sed hostili manu, & propria temeritate procedunt, occupentur, & dissipentur, omnibus remedijs, & iuris auxilio opportunè prohibere, quod tantò periculosius negligitur, quantò exinde turbatio, & confusio Ciuitatum, & Terrarum Ecclesiastici status de facili causaretur, & Pontificalis authoritas minueretur. Cum itaque opem, & operam efficaces adhibere debeamus, vt omnes Christifideles, præsertim in terris, & locis nobis, & dictæ sedi mediatè, vel immediatè subiectis existentes, sublatis quibuscunque armorum strepitibus, & impedimentis quietè, & pacificè viuere valeant, omnibus iuris remedijs (vbi etiam peruersorum audacia exigit, vibrato Apostolicæ potestatis mucrone) per censuras Ecclesiasticas prouidere volentes. Sanè cum mente reuoluimus quot & quantos labores fel. record. Iulius Papa II. prædecessor noster pro recuperatione Ciuitatum, Terrarum, & locorum ad Romanam Ecclesiam Canonico titulo pertinentium, quæ à diuersis Ducibus, Principibus, & potentatibus longo tempore occupata, & detenta fuerant, passus sit; præsertim cum adductus fuerit consilium capere de adeundis per seipsum, visitandis, & reformandis aliquibus Ro-

manæ

manę Ecclesię Ciuitatibus, & illarũ statu, assumptis etiam aliquibus copijs, vt contumaces compescere posset, iter matura deliberatione eum Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinalibus, ipsis eum comitantibus, arripere, illaque fęliei, & prospero successu, dextera Domini sibi etiam assistente, recuperauerit, & dictæ Romanæ Ecclesiæ reintegrauerit. Nos etiam post nostram ad summi Apostolatus apicem, diuina fauente elementia assumptionem, Parmam, & Placentiam Ciuitates, quibus Apostoliea sedes, ea tunc vacante, spoliata fuerat, summa diligentia restitui curauimus, Vt omnia quæq; per eundem Iulium prædecessorem recuperata, pro nostro & dictæ sedis honore, non minori diligentia, ac opportunis iuris remedijs cõseruare intendimus, quam idem Iulius prædecessor, cum in humanis ageret, recuperare studuerit: animo etiam semper gessimus, Reges, & Principes, ac Potentatus, quos tempore assumptionis nostræ huiusmodi inter se bello dissidentes audiuimus, non armis; sed concordia, eorum differentias, & lites, Domino concedente, terminari, & inter fideles quoslibet, controuersias super quacunque, etiam maximas importante re, via iuris, & non armis, decidi, & terminari, ipsaq; arma Regum, & Principum, ac Potentatuum prædictorum vnanimi consensu contra immanissimos CHRISTI nominis hostes, ad fidei exaltationem conuerti, summo studio concupiuimus. Et cum à quampluribus prędecessoribus nostris Romanis Pontificibus, constitutiones, diuersas censuras, & pœnas in se continentes, contra occupantes Ciuitates, & Terras, & loca huiusmodi, aut illa hostiliter inuadentes emanauerint, & singulis annis censuræ huiusmodi contra talia præsumentes in die Cœnę Domini innouentur; ea propter nè terratum, aut locorum, ac iurium, seu bonorum Sanctę Romanæ Ecclesiæ curam negligere videamur; necnon ad tollendam super præmissis ignorantiæ, aut cuiuslibet alterius generis excusationem; omnes, & singulas constitutiones, & literas Apostolicas, ac processus, qui singulis annis publicè promulgantur in die Cœnæ Domini, ex more Romanorum Pontificum, ac aliàs quascunque constitutiones, seu Canonicas sanctiones quomodolibet editas, excommunicationis, ad alias sententias, censuras & pœnas contra Ciuitates, & Terras, loca, & iura ad dictam Romanam Ecclesiam pertinentia occupantes, aut illa hostiliter inuadentes, vel ad id per se, vel alium, seu alios, auxilium, consilium, vel fauorem, directè, vel indirectè, aut alias quouis quęsito colore præstare præsumentes, cuiuscunque ordinis, præeminentię, & conditionis, & status, etiam si Cardinalatus, aut Patriarchali, Regali, Reginali, aut alia quauis Ecclesiastica, vel mundana, præfulgeant dignitate, continentes, approbamus, & innouamus, illasque inuiolabiliter obseruari debere decernimus: ac omnes & singulos Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, Barones, ac Communitatum, Vniuersitatum, tam in Italia, quàm extra Italiam existentium singulas personas, Ciuitates, Terras, & loca, præsertim Parmam, & Placentiam, ad dictam Romanam Ecclesiam mediatè, vel immediatè pertinentia, seu in quarum, vel quorum, aut cuiuslibet earum, vel eorum possessione quomodolibet eadem Sancta Romana Ecclesia per se, vel alium extiterit, hostiliter inuadentes, aut aliàs cum gentibus armorum, aut stipendiarijs equestribus, vel pedestribus, aut sine, etiam aduocationem, & quomodocunque, & quouis quæsito colore, aut ingenio, absque nostra speciali licentia occupantes, necnon stipendiarios equestres, aut pedestres, quomodolibet contra præsentes literas nostras, & in eis contenta militantes, aut auxilium, consilium, vel fauorem pręstantes, ex parte Omnipotentis Dei, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, ac nostra, & de potestatis plenitudine, excommunicamus, anathematizamus, ac maledictionis, & damnationis æternæ mucrone percutimus, ac omnium Ecclesiasticarum censurarum laqueis ligatos, & irretitos esse, vigore præsentium decernimus, ac reos criminis læsæ maiestatis, & à sede Apostolica, & à Sancta Romana Ecclesia, ac omnibus dictę Romanæ Ecclesiæ deuotis, cum eorum bonis perpetuo diffidatos, infames, & inhabiles ad omnes Ecclesiasticas, vel mundanas dignitates, omnesque actus legitimos, & Ecclesiastica

sepul-

sepultura indignos esse, auctoritate, & potestate prædictis etiam decernimus. Et generaliter Ciuitates, Terras, Oppida, & loca quæcunque, ad quæ aliquem eorundem excommunicatorum declinare contigerit, quamdiu ibidem permanserit, etiam triduo post recessum eiusdem, Ecclesiastico interdicto subijcimus; necnon excommunicatos, anathematizatos, & maledictos, titulis, dignitatibus, & honoribus, in quibus constituti existunt, & tam ipsos, quàm Communitates, Castra, Oppida, & loca prædicta, omnibus priuilegijs, & indultis, etiam Studij generalis, concessionibus, & gratijs, dignitatibus, honoribus, quibus vtuntur, & gaudent, seu muniti sunt, necnon bonis omnibus, quæ in feudum, vel in emphyteosim, seu aliàs à præfata Romana, vel alijs Ecclesijs. Monasteriis, & locis Ecclesiasticis, aut aliàs quomodolibet, etiam ab Imperatore, Regibus, seu alijs Principibus, ac sæcularibus potestatibus obtinent, penitus priuamus, dictaq; bona feudalia, vel emphyteotica, vt præfertur, obtenta, ad dominos suos reuerti debere, ita vt de illis liberè disponere possint, decernimus. Et si aliqui excommunicatis, anathematizatis, & maledictis prædictis, clerici, sæculares, vel prælati, etiã in Archiepiscopali, Episcopali, vel alia dignitate, etiam Cardinalatus honore, & beneficiati fuerint; illos dignitate, ac titulo Cardinalatus, necnon prælaturis, administrationibus, regimineq;, ac omnibus & singulis beneficijs, dignitatibus, personatibus, officijs, canonicatibus, & præbendis, alijsq; beneficijs Ecclesiasticis, ac ordinibus, etiam Sacerdotalibus, ad quos promoti forent, sine vlla spe restitutionis, & absq; alia citatione, seu declaratione, priuamus, & ex nunc priuatos esse per præsentes decernimus. Absolui autem à prædictis censuris, sententijs, ac pœnis nullus ex supradictis per alium quàm per Romanum Pontificem, nisi duntaxat in mortis articulo constitutus possit, nec etiam tunc, nisi quantum fieri potest, satisfactione præuia, & de stando sanctæ matris Ecclesiæ mandatis, & similia vlterius non committendo, legitima cautione pręstita: aliter autem absoluere, aut indignos sepoltura Ecclesiastica, vt præfertur, sepelire præsumentes, supradictis omnibus, & singulis pœnis eo ipso subijcimus. Quodq; de beneficijs prędictis possit, & debeat per sedem prædictam duntaxat, seu ab illa specialem facultatem habentes, absq; alia declaratione incursus pęnæ huiusmodi, liberè illico prouideri, auctoritate prędicta, ex certa scientia, ac de Apostolicę potestatis plenitudine; ac omnibus, & singulis Ciuitatum, & Terrarum nobis, & Romanæ Ecclesiæ mediatè, vel immediatè subiectarum personis, sub eisdem pœnis, quas eo ipso si contrafecerint, absq, alia declaratione incurrant, & à quibus, vt præfertur, non nisi à nobis, & successoribus nostris; præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione pręmissa, absolui possint, in virtute sanctę obedientiæ, districtè præcipiendo mandamus, nè aliquas gentes armigeras, preterquam ad nostra, & dictę S.R.E. stipendia militantes, quouis quęsito colore in Ciuitatibus, Terris, Castris, Oppidis, & locis nobis subiectis, sine nostra speciali licentia admittere, retinere, illisque victualia, aut aliquod subsidium quoquomodo prętare pręsumant; eosque, etiam si Cardinalatus honore, vel Archiepiscopali, Episcopali, aut quauis alia Ecclesiastica, vel mundana pręfulgeant dignitate, si contrafecerint, ipso facto eisdem pęnis subiacere, Ciuitates quoque, Terras, Castra, Oppida, & loca prędicta, ad quę inobedientes huiusmodi declinare, & in quibus moram trahere contigerit, Ecclesiastico supposita interdicto tamdiu firmiter obseruando, donec compuncti corde, huiusmodi interdicti relaxationem, debita satisfactione pręmissa, meruerint obtinere, ac ibidem permanserint, & per triduum post eorum discessum, auctoritate Apostolica, scientia, & potestate prędictis decernimus. Non obstan. pręmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnõ quibuscunque priuilegijs, & indultis, siue indulgentijs, & literis Apostolicis, generalibus, vel specialibus, à prędicta sede, sub quauis forma, vel tenore, quibusuis ex supradictis, etiam Cardinalibus concessis, quòd excommunicari, vel anathematizari non possint, consuetudinibus quoque, obseruantijs, scriptis, cęterisque contrarijs quibuscunque. Et quia difficile foret, pręsen-

tes

tes literas ad singula queq; loca, in quibus expediens fuerit, illas deferri, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quòd illarum transumptis, manu alicuius Notarij inde rogati subscriptis, & sigillo alicuius prelati, seu alterius persone in Ecclesiastica dignitate constitute sigillatis, ea prorsus fides indubia in iudicio, & extra ac aliâs vbilibet adhibeatur, que presentibus adhiberetur, si essent exhibite, vel ostense. Insuper vt premissa omnia, & singula ad omnium ad quos spectat, notitiam, & cognitionem deueniāt, omniumque in presentibus literis contentorum certa, & indubitata notitia habeatur, nullusque præmissorum ignorantiam iustè pretendere possit, nec se legitimè excusare valeat, volumus, & decernimus, presentes literas nostras per aliquos Curie nostre Cursores, vel Notarios publicos, in Basilica Principis Apostolorum, & Ecclesia Lateranensi, hora diuinorum, publicè, alta & intelligibili voce legi, & publicari, & dictarum Ecclesiarū portis, siue valuis ac in acie Campi Flore, & Cancellarie Apostolice affigi, & ibidem per aliquod temporis spatium dimitti debere. Que sic publicate, & affixe, tunc à die publicationis predicte immediatè ligent, & effectum sortiantur, & eos quos concernunt ita artent, perinde ac si personaliter eisdem intimate essent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre approbationis, innouationis, excommunicationis anathematizationis, percussionis, subiectionis, priuationis, mandati, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationē omnipotētis Dei, ac beatorū Petri, & Pauli Apostolorū eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo decimoquinto, octauo Kalē. Iunij, Pōtificatus Nostri Anno tertio.

Anno à Natiuitate Domini, millesimo quingentesimo decimoquinto, Indict. 3. Die vero 26. mensis Maij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D.N D. Leonis diuina prouidentia Pape X. Anno tertio, retroscripte litere Apostolice, vt ad omnium notitiam citius deuenirent alta, & intelligibili voce de verbo ad verbum lecte fuerunt in valuis Basilice Principis Apostolorum, ac Ecclesie Sancti Iohannis Lateran. dum ibidem diuina celebrarentur, & multitudo populi adesset. Necnon earundem Ecclesiarum, & Cancellarie Apostolice valuis seu portis, ac acie Campi Flore affixe & publicate, ac congruo temporis spatio dimisse fuerunt per nos Hubertum Iacobi, & Ioannem Valtrini prefati Sanctissimi Domini Nostri Pape Cursores.

Ita est Ioannes Valtrini qui supra Cursor.

Ita est Hubertus Iacobi qui supra Cursor.

BVLLA SIVE CONSTITVTIO LECTA DIE COENÆ Domini, Anno 1584.

In nomine Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Consueuerunt Romani Pontifices prædecessores nostri, ad retinendam puritatem religionis Christianæ, & ipsius vnitatem, quæ in coniunctione membrorum ad vnum caput, Christum videlicet, eiusque Vicarium principaliter consistit, & Sanctam fidelium Societatem ab offensione seruandam, arma iustitiæ per ministerium Apostolatus in præsenti celebritate exercere.

Nos igitur vetustum, & solennem hunc morem sequentes, excommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, auctoritate quoque Beatorum Apostol. Petri, & Pauli, ac nostra quoscunque Visitas,

Vicleuitas, Lutheranos, Zuuinglianos, Caluinistas, Vgonottos Anabaptistas, Trinitarios, ac omnes, & singulos alios Hæreticos, quocunque nomine nuncupentur, & cuiuscunque sectæ existant, & eorum credentes, ipsorumque receptatores, & fautores, & generaliter quoslibet defensores, ac eorundem libros hęresim continentes, vel de Religione tractantes, sine auctoritate nostra, & Sedis Apostolicæ scienter legentes, aut tenentes, imprimentes, seu quomodolibet defendentes ex quauis causa publicè, vel occultè, quouis ingenio, vel colore: nec non Schismaticos, & eos, qui se à nostra, & Rom. Pont. pro tempore existen. obedientia, pertinaciter subtrahunt, vel recedũt.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos cuiuscunque status, gradus, seu conditionis fuerint, & interdicimus Vniuersitates, Collegia, & Capitula, quocunque nomine nuncupentur, ab ordinationibus, sententijs, seu mandatis nostris, ac Roman. Pont. pro tempore existentium, ad vniuersale futurum Concilium appellantes, necnon eos quorum auxilio, vel fauore appellatum fuerit.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes Piratas, Latrunculos maritimos, & illos præcipuè, qui mare nostrum, à Monte argentario vsque ad Terracinam discurrentes, eos, qui in illo nauigant deprædantur, mutilant, interficiunt, rebusve, & bonis suis spoliant, omnesque receptatores eorundem, & eis auxilium sciēter dantes, vel fauorem.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & singulos, qui Christianorum quorumcunque nauibus tempestate in transuer. um (vt dici solet) iactatis, naufragium passis, aut etiam submersis, siue in ipsis nauibus, siue eis delapsa, & in mari, vel litore inuēta cuiuscunque generis bona, tam in nostris Tyrrheni, & Adriatici, quàm in quibuscunque alijs cuiuscunque maris regionibus, & littoribus rapuerint, aut scienter ipsi sibi acceperint, aut ab alijs rapta, seu accepta scienter receperint, ita vt nec etiam ob quodcunque priuilegium, consuetudinem, aut longissimi etiam immemorabilis temporis possessionem, seu alium quemcũque prætextum excusari possint.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes qui in Terris suis noua pedagia, seu gabellas ad id potestatem non habentes imponunt, vel augent, aut imponi, vel augeri prohibita exigunt.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios literarum Apostolicarum, & in forma Breuis, ac supplicationum gratiam, vel iustitiam concernentium, per Rom. Pont. vel S.R.E. Vice cancellarium, seu Gerentes vices eorum, aut de mandato eiusdem Rom. Pont. signatarum, aut sub nomine eiusdem Rom Pont. seu Vicecancell. aut gerentium vices prædictorum, signantes supplicationes easdem, ac etiam falsò fabricantes literas Apostolicas, & in forma breuis, ac supplicationes huiusmodi, Extendentes constitutionem fel. rec Innocentij Papæ III. quę incipit. Ad falsariorũ, cum omnibus pœnis in ea contentis, ad eosdem fabricantes, & etiam ad falsificantes, seu mutantes supplicationes per nos, seu de mãdato nostro signatas, & datas, sine nostra, aut Datarij nostri licentia.

Item excõmunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui equos, arma, ferrum, filum ferri, stamnum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atq; bellica instrumenta, lignamina, canapem, funes, tam ex ipso canape, quàm ex quacunque alia materia, & ipsam materiam, aliaq; huiusmodi, quibus Christianos impugnant, deferunt Saracenis, Turcis, & alijs Christi nominis inimicis: Necnon illos qui per se, vel alium, seu alios de rebus Christianæ Reip. statum concernentibus, in Christianorũ perniciem, & damnum ipsos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos certiores faciunt, illisq; ad id auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstant: Non obstantibus quibuscunque priuilegijs, & concessionibus quibuscunque Principibus, & Dominijs, siue priuatis personis per nos, & Sedem prædictam hactenus concessis, quæ illis nolumus in aliquo suffragari.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impedientes, siue inuaden-

tes

tes eos, qui victualia, seu alia ad vsum Romanæ Curiæ necessaria adducunr, ac etiā eos qui nè ad Romanam Curiam adducantur, vel afferantur, impediunt, seu perturbanr, vel pro eis aliquid exigunt, aut soluere faciunt, seu hæc facientes defendunt, per se, vel alium, seu alios cuiuscunq; fuerint ordinis, præeminentiæ, conditionis, & status, ac etiam si Pontificali, vel Regali, aut alia quauis Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes ex proposito interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu deprædantes Romipetas, seu Peregrinos ad Vrbem causa deuotionis, seu peregrinationis, & prorsus omnes alios ad Sedem Apostolicam accedentes, vel apud eam morantes, aut recedentes ab ipsa, & illis dantes auxilium, consilium, vel fauorem.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui non habentes in eadem Curia iurisdictionem ordinariam, vel delegatam, eius prætextu capiunt, spolianr, detinenr morantes in eadem, vel qui talia fieri mandanr.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, verberantes, percutientes, capientes carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eosdem eijcientes à suis diœcesibus, territorijs, Terris, seu Dominijs, eaq; mandantes, vel rata habentes, seu præstantes eis auxilium, consilium, vel fauorem.

Item excommunicamus, & anathematizamus illos, qui per se, vel alium, seu alios quoscunq;, personas Ecclesiasticas, vel sæculares ad dictā Curiam super eorū causis, & negotijs recurrentes, illasq; in eadem Curia prosequentes, aut procurantes, negotiorumq; gestores, Aduocatos, Procuratores, & agētes ipsorū, seu etiā Auditores, vel Iudices, super dictis causis, vel negotijs deputatos, occasione causarū, vel negotiorū huiusmodi verberant, mutilant, occidunt, bonis spoliant, seu qui per se, vel aliū, seu alios directè, vel indirectè prædicta exequi, vel procurare, aut in eisdem consilium, auxilium, vel fauorem præstare non verentur, cuiuscunq; præeminentiæ, & dignitatis fuerinr. Ac etiam omnes, tam Ecclesiasticos, quàm sæculares, cuiuscunq; dignitatis, qui prætexentes friuolam quandam appellarionē à grauamine, vel furura executione literarū Apostolicarum, & in forma breuis, tam gratiam quàm iustitiā concernentiū nec non citationum, inhibitionum, sequestrorum, monitoriorum, processuum, executorialium, & aliorum decretorum à nobis, & à Sede prædicta, seu Legatis, Nuncijs, Præsidentibus, Cam. Apost. Auditoribus, Commissarijs, alijsq; Iudicibus, & delegatis Apostolicis emanatorū, & quæ pro tempore emanauerint, aut aliàs ad Curias sæculares, & laicam potestatem recurrunt, & ab ea, instante etiam Fisci procuratore, appellationes huiusmodi admitti, ac literas, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta capi, & retineri faciunt.

Quive illa simpliciter, vel sine eorum beneplacito, consensu, vel examine executioni demandari, aut nè tabelliones, & Notarij super huiusmodi literarum, & processuum executione instrumenta, vel acta conficere, aut confectā parti, cuius interest, tradere debeant, impediunt, vel prohibent: ac etiam partes, seu earum agentes, Notarios, executores, & subexecutores literarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Ciuitatibus, locis, & Regnis eijciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur, per se, vel alium, seu alios publicè, vel occultè, seu capi, carcerari, detineri, percuti, vulnerari, minisq; agitari faciunt. Quive aliàs quibuscunq; personis in genere, vel in specie, nè pro quibusuis eorum negotijs prosequendis, seu gratijs, vel literis impetrandis ad Romanam Curiam accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas, vel literas à dicta Sede impetrent, seu impetratis vtantur, directè, vel indirectè prohibere, statuere, seu mandare, vel eos apud se, aut Notarios, seu tabelliones, vel aliàs quomodolibet retinere præsumunt.

Item

Item excommunicamus,& anathematizamus omnes, & singulos Cancellarios,Viceeancellarios,& Consiliarios ordinarios,& extraordinarios quorumcunqi Regum, & Principum,ac Præsidentes Cācellariarum, Consiliorum,& Parlamentorum:necnō Procuratores generales eorundem,vel aliorum Principum sæcularium, etiam si Imperiali, Regali,Ducali, vel alia quacunq; præfulgeant dignitate, quocunq; nomine nuncupentur: aliosq; Iudices,tam ordinarios, quàm delegatos, necnon Archiepiscopos, Abbates,Commēdatarios,Vicarios, & officiales,qui per se, vel alium, seu alios auctoritate propria,& de facto,quarumcunq; exemptionum,vel aliarū gratiarū, & literarū Apostolic. prætextu beneficiales, & decimarū, ac alias causas spirituales, & spiritualibus annexas ab Auditoribus, & Cōmissarijs nostris,alijsq; Iudicibus Ecclesiasticis auocant, illarūve cursum,& audientiā,ac personas,capitula, Cōuentus,Collegia,causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarū cognitione tanquam Iudices interponunt,quiq; partes actrices, quæ illas cōmitti fecerunt, & faciunt ad reuocandū,& reuocari faciendū citationes, vel inhibitiones, aut alias literas in eis decretas, & ad faciendū, vel consentiendū eos, contra quos tales inhibitiones emanarunt,à censuris,& pœnis in illis contentis absolui per statutum,vel aliàs compellunt,vel executionem literarum Apostolicarum,seu executorialium,processuum,ac decretorum prædictorum,quomodolibet impediunt, vel suum ad id fauorem, consilium,aut assensum præstant, etiam prætextu violentiæ, & præbendæ, vel aliarum prætensionum,seu etiam donec ipsi ad nos informandos(vt dicunt) supplicauerint, aut supplicari fecerint, nisi supplicationes huiusmodi coram nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur.

Quive ex eorum prætenso officio,vel ad instantiam partis,aut aliorum quorumcunq; personas Ecclesiasticas, Capitula,Conuentus,& Collegia Ecclesiarū quarumcunq; coram se ad suum Tribunal,audientiam,Cancellariam. Consilium, vel parlamentū præter iuris Canonici dispositionem trahunt, vel trahi faciunt, vel procurāt directè, vel indirectè,quouis quæsito colore: Necnon qui statuta, ordinationes,constitutiones,pragmaticas,seu quæuis alia decreta in genere, vel in specie, ex quauis causa,& quouis quæsito colore,ac etiā prætextu literarum Apostolicarū vsu non receptarum,seu reuocatarū, vel cuiusuis consuetudinis, aut priuilegia, vel aliàs quomodolibet fecerint, ordinauerint, & publicauerint, vel factis, & ordinatis vsi fuerint,vnde libertas Ecclesiastica tollitur, seu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quouismodo restringitur,seu nostris & dictæ Sedis,ac quorumcunq; Ecclesiarum iuribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitè,vel expresse præiudicaret

Necnon qui Archiepiscopos,Episcopos,aliosque Superiores, vel inferiores Prælatos, & omnes alios quoscunque Iudices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet impediunt, quò minus sua iurisdictione Ecclesiastica contra quoscunque vtantur, secundùm quod Canones, & sacræ constitutiones Ecclesiasticę, & decreta Conciliorum generalium, & pręsertim Tridentini, statuunt. Ac etiam eos, qui post ipsorum ordinariorum, vel etiam delegatorum quorumcunque sententias, & decreta, aut aliàs fori Ecclesiastici iudicium eludentes, ad Cancellarias, & alias curias sæculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata etiam pœnalia ordinarijs, aut delegatis prędictis decerni, & contra illos exequi procurant; Eos quoque qui hęc decernunt,& exequuntur, seu dant auxilium, consilium, patrocinium, & fauorem in eisdem.

Quive iurisdictiones, seu fructus,redditus,& prouentus, ad nos, & sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes vsurpant, vel etiam quauis occasione, vel causa, sine Roman.Pontif. vel eorum, ad quos iure pertinent, expressa licentia sequestrant.

Quive collectas,decimas,taleas,præstantias, & alia onera Clericis, Prælatis, & alijs personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum

beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorumque fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi absque simili Roman. Pont. speciali, & expressa licentia imponunt, & diuersis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à sponte dantibus, & concedentibus recipiunt: Necnon qui per se, vel alium, seu alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel fauorem, aut votum, seu suffragium palàm, vel occultè præstare non verentur, cuiuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut status, etiam si Imperiali, aut Regali præfulgeant dignitate, seu Principes, Duces, Comites, Barones, Respublicæ, & alij Potentatus quicunque, etiam Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, & Terris quoquomodo præsidentes, aut quauis etiam Pontificali dignitate insigniti: Innouantes decreta super his per sacros Canones, tam in Lateranen. nouissimè celebrato, quàm alijs Concilijs generalibus edita, etiam cum censuris, & pœnis in eis contentis.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoscunque Magistratus, Senatores, Præsidentes, Auditores, & alios Iudices quocunque nomine vocentur, ac Cancellarios, Vicecancellarios, Notarios, Scribas, ac executores, & subexecutores, & alios quoquomodo se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus contra personas Ecclesiasticas, illas banniendo, capiendo, processando, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, etiam prętextu quorumcunque priuilegiorum à Sede Apostolica ex quibusuis causis, ac sub quibuscunque tenoribus, & formis, in genere, & specie concessorum quibuscunque Regibus, Ducibus, Principibus, Rebuspublicis, Monarchis, Ciuitatibus, & alijs quibuscunque potentatibus, quocunque nomine censeantur, quæ nolumus illis in aliquo suffragari, illa omnia ex nunc in irritum reuocando.

Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, vel alium, seu alios directè, vel indirectè sub quocunque titulo, vel colore de facto occupant, vel detinent, vel hostiliter destruunt, vel inuadunt, aut occupare, detinere, vel destruere, aut inuadere hostiliter præsumpserint in totum, vel in partem Almam Vrbem, Regnum Siciliæ, Insulas Sardiniæ, & Corsicæ, Terras citra Pharum, Patrimonium B. Petri in Tuscia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venusinum, Sabinensem, Marchiæ Anconitanæ, Massæ Trebariæ, Romandiolæ, Campaniæ, & maritimas Prouincias illarumque Terras, & loca, ac Terras specialis commissionis Arnulphorum, Ciuitatesque nostras Bononiam, Cæsenam, Ariminum Beneuentum, Perusiū, Auinionem, Ciuitatem Castelli, Tudertum, & alias Ciuitates, Terras, & loca, vel iura ad ipsam Rom. Ecclesiam pertinentia, dictæque R. E. mediatè, vel immediatè subiecta: quive supremam iurisdictionem in illis nobis, & eidem R. E. competentem de facto vsurpare, perturbare, retinere, & vexare varijs modis præsumunt: Necnon adhęrentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel fauorem quomodolibet præstantes.

Necnon omnes, & singulos suppellectilium, librorum, scripturarum, & bonorum Cameræ, & Palatij Apostolici ex eodem palatio, infirmitatis Rom Pont. ac Sedis Apostolicę vacationis tempore, ablatores, raptores, & illorum detentores, ac quoscunque alios, ad quorum manus bona prædicta quocunque titulo, & ex quauis causa scienter peruenerint.

Volentes præsentes nostros progressus, ac omnia, & quæcunque his literis contenta, quousque alij huiusmodi processus à nobis, aut Rom. Pont. pro tempore existen. fiant, aut publicentur durare, suosque effectus omnino sortiri.

Cęterùm à pręd. ctis sententijs nullus per alium, quàm per Roman. Pontif. nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando Eccl mandatis, & satisfaciendo cautione pręstita, absolui possit, etiam prętextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuscunque personis Ecclesiasticis, secularibus, & quorumuis ordinum, etiam Mendicantium, & Militiarum regularibus, etiam Episcopali, vel alia

maiori dignitate prędictis, ipsisque ordinibus, & eorum Monasterijs, Conuentibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegijs, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis pijs, necnon laicis, etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus per nos, & dictam Sedem, ac cuiusuis Concilij decreta, verbo, literis, aut alia quacunque scriptura in genere, & in specie concessorum, & innouatorum ac concedendorum, & innouandorum.

Quod si fortè aliqui contra tenorem pręsentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui absolutionis beneficium impendere de facto pręsumpserint, eos excommunicationis sententia innodamus, grauius cótra eos spiritualiter, & temporaliter, prout expedire nouerimus processuri.

Declarantes, ac protestantes quamcumque absolutionem, etiam solenniter per nos faciendam, prędictos excommmunicatos sub pręsentibus compræhensos, nisi prius à pręmissis, cum vero proposito vlterius similia non committendi, destiterint; Ac quò ad eos, qui contra libertatem, vt pręmittitur, statuta fecerint, nisi prius statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, & decreta huiusmodi publicè reuocauerint, & ex Archiuijs seu Capitularibus, locis, aut libris, in quibus annotata repeeriuntur, deleri, & cassari, ac nos de reuocatione huiusmodi certiores fecerint, eos non compręhendere, nec eis aliter suffragari. Quin etiam per huiusmodi absolutionem, aut quoscunque alios actus contrarios, tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel successorum nostrorum quantocunque tempore continuata, in pręmissis omnibus, & singulis, ac quibuscunque iuribus Sedis Apostolicæ, ac S.R.E vndecunque & quomodocunque quęsitis, vel quęrendis nullatenus pręiudicari posse, seu debere.

Non obstantibus priuilegijs, indulgentijs, & literis Apostolicis generalibus, vel specialibus, supradictis, vel eorum alicui, seu aliquibus, & alijs cuiuscunque ordinis, status, vel conditionis, dignitatis, & pręeminentię fuerint, etiam si vt pręmittitur, Pontificali, Imperiali, Regali, seu quauis Ecclesiastica, & mundana pręfulgeant dignitate, vel eorum Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, seu locis, à prędicta Sede ex quauis causâ etiam per viam contractus, aut remunerationis, & sub quauis alia forma, & tenore, ac cum quibusuis clausulis etiam derogatoriarum derogatorijs concessis, etiam continentibus, quòd excommunicari, anathematizari, vel interdici non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi ac de ordinibus, locis, nominibus proprijs, cognominibus, & dignitatibus eorum mentionem; Necnon consuetudinibus etiam immemorabilibus, ac pręscriptionibus quantumcunque longissimis, & alijs quibuslibet obseruantijs scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus, ac sententias, quo minus includantur in eis, se iuuare valeant, vel tueri: quę omnia quo ad hoc, earum omnium tenores, ac si ad verbum nihil penitus omisso insererentur pręsentibus, pro expressis habentes, penitus tollimus, & omnino reuocamus cęterisque contrarijs quibuscunque.

Vt verò præsentes nostri processus ad communé omnium notitiam facilius deducantur chartas, seu membranas processus ipsos continentes valuis Ecclesiæ S.Ioannis Lateranen. & Basilicę Principis Apostolorum de vrbe appendi fecimus, quę processus ipsos quasi sonoro pręconio, & patulo iudicio publicabunt, vt ii, quos processus huiusmodi contingunt, quod ad ipsos non peruenerint, aut quod ipsos ignorauerint, nullam possint excusationem pretendere, aut ignorantiam allegare, cum nó sit verisimile id remanere incognitum, quod tam patenter omnibus publicatur.

Insuper, vt processus ipsi, ac pręsentes literę, ac omnia, & singula in eis contenta eo fiant notiora, quo in plerisque ciuitatibus, & locis fuerint publicata vniuersis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinarijs, Prelatis, & Rectoribus vbilibet constitutis per hęc scripta committimus, & in virtute S. obedientię districtè præcipiendo mandamus, vt per se vel alium seu alios

præsentes literas, post quam eas receperint, seu earum habuerint notitiam, semel in anno, aut si expedire viderint, etiam pluries in Ecclesijs suis, dum in eis maior popu li multitudo ad diuina conuenerit, solenniter publicent, & ad Christifidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.

Cæterùm hortamur eosdem vniuersos, & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, aliosq; locorũ ordinarios, & Ecclesiarũ Prælatos, necnon Rectores, cæterosq; curam animarum exercẽtes, ac presbyteros sęculares, & quorumuis ordinum regulares ad audiendum confessiones quauis auctoritate deputatos, vt transumptum harum literarum penes se habere, legere, & diligenter examinare procurent.

Volentes earundẽ præsentiũ transumptis, etiam impressis, Notarij publici manu subscriptis, & sigillo Iudicis ordinarij Rom. Curiæ, vel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem in iudicio, & extra illud vbiq; locorum adhibendam fore, quæ ipsis pręsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ęrgo omnino hominum liceat hanc paginam nostrę excommunicationis, anathematizationis, interdicti, declarationis, protestationis, sublationis, reuocationis, commissionis, innodationis, mandati, hortationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit, indignationẽ omnipotentis Dei, ac beatorũ Petri, & Pauli Apostolorũ eius se nouerit incursurũ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicę 1584. Septimo Kal. Aprilis, Pontificatus nostri, Anno Duodecimo.

Cæ. Glorierius.

M. Card. S. Stephani.

A. de Alexijs.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

BVLLA S. D. N. PII PP. V. PROHIBITIO. BLASPHEMIÆ, Sodomiæ, Simoniæ, Concubinatus, ac contra deambulantes, per Ecclesias, pauperes per eas mendicantes, ac alios in eis illicita facien. necnon de tollendis ex eis capsis, & depositis mortuorum, de non laborando in diebus Festiuis, ac circa plurima alia Dei honorem, & diuinum cultum concernen.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

CVM primùm Apostolatus officium diuina nobis dispositione commissum susceperimus, statim omnem curam, & cogitationem nostram in dominici gregis fidei nostræ crediti salute defiximus, & Christifideles Deo iuuante ita dirigere statuimus, vt à vitijs, & peccatis abstinentes, iter, quod ad vitam æternam ducit, insistant. Cum autem ad omnia, quæ diuinam maiestatem aliquo modo possent offendere, amouenda mentis nostræ aciem intenderimus, ea primùm, & sine mora emendare decreuimus, quæ Deo præter cętera displicere, & iram eius prouocare cùm diuinæ docent scripturę, tum grauissima exempla declarant, nempè diuini cultus neglectum, Simoniæ labem, Blasphemię crimen, & libidinis naturę contrarię vitium execrandum, propter quę populi, nationes, bellorum, famis, & pestilentię calamitatibus iusta Dei vltione sępe plectuntur. Et si autem contra eos, qui tam grauia crimina admiserint; multa pędecessoribus nostris constitutiones editę fuerunt; tamen quia parum est leges edere; nisi sint, qui eas debitis temporibus exequantur, Idcirco nè qui forsan ex tolerantia sperare impunitatem audeant, scientes plerosq; pœnarum grauitate magis, quàm Dei timore arceri solere à voluntate peccandi omnes, & singulas, sententias, censuras; & pœnas contra eos, qui talia deliquerint, latas confirmamus, & Apostolica auctoritate innouamus, nec de earum rigore quicquam relaxamus, admonemusque eos, qui talia perpetrare veriti non fuerint, non solùm subdituros eas pœnas, quæ sacris sunt Canonibus constitutæ, sed eas etiam,

quas

quas leges ciuiles comminantur ; & nostri quoque arbitrij discretio pro personarū qualitate constituet. Mandantes ciuitatum, & locorum status nostri Ecclesiastici pro tempore Ordinariis, & Gubernatoribus, illis quidem sub pœna suspensionis à diuinis, his verò sub pœna excommunicationis latę sententiæ, vt quos debitum Deo cultum in Ecclesiis non tribuere, aliisque nefandis criminibus pollutos esse compererint, comprehendi curent pœnis afficiendos competentibus. Sciturisetiam ipsis Iudicibus, quòd si post hanc nostram constitutionem in castigandis huiusmodi delictis negligentes fuerint, Primum quidem Dei omnipotentis iudicio obnoxii erunt, deinde nostram quoque incurrent indignationem. Vt autem pęnarum certitudo cunctis facilius innotescat, nonnullas hic diximus exprimendas, aliis nihilominus contra huiusmodi criminum reos à iure statutis in suo robore manentibus. Vt igitur Deo optimo maximo, gloriosæ Virgini, & sanctis omnibus debitus honor deferatur, Gregorii X. prædecessoris nostri constitutionem innouantes: ac statuta in Tridentino Concilio obseruari volentes; statuimus, & ordinamus, vt ad Ecclesias sit humilis, & deuotus ingressus: quieta conuersatio, deuotis orationibus insistant, & omnes genibus flexis sanctissimum Sacramentum adorent ad nomen Iesu Christi Domini Nostri cum exhibitione reuerentiæ caput inclinent, nullus in dictis Ecclesiis seditionem faciat: tumultum excitet; clamores moueat, impetumve committat, cessent vana, fœda, & profana colloquia: risus immoderati, & strepitus omnes iudiciorum, & alia, quæcunque diuinum officium perturbare possunt. Nullus intra Ecclesias deambulare audeat, siue præsumat, dum celebrantur sacra Missarum mysteria, & alia diuina officia. Qui verò prędicta petulanti animo contempserint, præter diuinę vltionis acrimoniam, nostri quoque arbitrij pœnas incurrent: quæ omnia locorum quoque ordinarij in suis Ecclesijs facient obseruari. Quicunque verò in Ecclesijs, dum ibi sacrificium Missæ, & diuina celebrantur officia, aut verbum Dei prædicatur, deambulare, vociferari, aut verso tergo ad sanctissimum Sacramentum irreuerenter sedere, aut aliquid quod scandalum generet, aut diuina perturbet officia, facere præsumpserit: pœnam vigintiquinque ducatorum incurret, præter aliàs arbitrio nostro imponendas, & moderandas pœnas: & qui non habebit in ære, luet in corpore, aut exilio mulctabitur. Qui verò in Ecclesijs cum mulieribus impudicis, siue etiam honestis colloquium scurrile habuerit, aut alios in honestos actus fecerit, vigintiquinque ducatorum pœnam incurrat, & carceris per mensem. Qui in Ecclesijs, vt supra obscœnis, & inhonestis verbis, aut signis vsus fuerit, aut aliàs fœda colloquia cum personis quibuscunque habuerit, decem aureorum pœna mulctetur, aut aliàs corporaliter puniatur. Mandamus præterea omnibus, & singulis Cathedralium, Collegiatarum, & Parochialium Ecclesiarum Capitulis, Rectoribus, Vicarijs, Sacristis, Ostiarijs, ac alijs ipsarum Custodibus, quatenus præfatos omnes in Ecclesiis delinquentes admoneant, & vt in eis vetita fieri non permittant, vel saltem ipsis Ordinariis, vel Officialibus nostris puniendos deferant, quod si facere neglexerint, pœnam duorum aureorum vice qualibet incurrent. Pauperes quoque mendicantes, seu eleemosynas petentes per Ecclesias tempore Missarum, prædicationum, aliorumque diuinorum officiorum ire non sinant: sed eos ad valuas Ecclesiarum stare faciant, sub pœna duorum aureorum Capitulis infligenda pro qualibet vice, nisi eos eiici curauerint, & Parochis dimidii aurei. Religiosis etiam Claustralibus, siue regularibus præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, vt in Ecclesiis suis deputent aliquem, qui tales eiiciat, & si negligentes fuerint, grauissimè ab Ordinario corripiantur, quòd si illi parere recusauerint, grauissimas pœnas incurrent, & pro qualitate personarum etiam corporaliter punientur arbitrio nostro, siue Superiorum suorum. Et vt in Ecclesiis nihil indecens relinquatur, iidem prouideant, vt capsæ omnes, & deposita, seu alia cadauerum conditoria super terram existentia omnino amoueantur, prout aliàs statutum fuit, & defunctorum corpora in tumbis profundis infra terram collocentur. Cum verò dierum festorum obseruatio ad Dei cul-

tum maximè pertineat,& in lege diuina præcipiatur, Cupientes abusus prauos,qui ex eorum in obseruantia inualuerunt, omnino corrigere, & antiquorum Canonum statuta renouantes, mandamus,vt omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei,beatæ Mariæ Virginis, sanctorum Apostolorum feriati cum omni veneratione obseruentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, diuinis officijs deuotè intendant, ab omni illicito, & seruili opere abstineant, Mercatus non fiant, profanæ uegociatioues, & iudiciorum strepitus conquiescant. Qui verò in diebus præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, præter diuinā vltionem,& amissionem animalium, quibus ad vecturam vtetur, etiam graues pœnas incurret arbitrio nostro,seu Vicarii nostri in vrbe. In aliis autem locis arbitrio ordinariorum, vel aliorum Magistratuum, ita vt præuentioni locus sit. Quibus omnibus districtè præcipimus,vt hæc diligenter obseruati procurent,illas etiam festiuitates, quæ iuxta consuetudinem locorum solenniter celebrari consueuerint; iuxta laudabilem consuetudinem debita cum reuerentia obseruari faciant sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis,& moderandis Et vt simoniacæ prauitatis labes prorsus aboleatur. Constitutiones antecessorum nostrorum contra Simoniacos editas, & præsertim Pauli II. inuiolabiliter obseruari mandamus, & delinquentes tàm in sacrorum ordinum receptione,quàm in beneficiorum assecutione, statutis etiam inferius pœnis nostra auctoritate affici volumus. Quicunque igitur detestabile crimen Simoniacæ prauitatis commisisse conuictus fuerit in consequendis ordinibus, eo ipso sit ab illorum executione per decennium sine spe dispensationis suspensus, & per annum carceribus mancipetur. Qui dignitates Ecclesiasticas Simoniacè acquisiuerit,illis sit ipso iure priuatus, & in futurum inhabilis ad eas,& quascúque aliàs obtinendas. Qui beneficium,aut officium Ecclesiasticum Simoniacè adeptus fuerit, illis similiter sit ipso iure priuatus, & ad fructuum omnium,quos perceperit,restitutionem teneatur,& perpetuò sit inhabilis, ad ea, & quæcunque alia beneficia Ecclesiastica obtinenda. Si quis autem tale crimen pluries commisisse conuictus fuerit, præter supradictas pœnas etiam corporaliter puniatur,& ab ordinibus Ecclesiasticis degradatus à fidelium consortio eiiciatur. Qui verò ordines,& beneficia Simoniacè contulerint, pœnis à iure statutis puniantur,cuiuscunque gradus, conditionis,& dignitatis,etiam si Episcopi,Archiepiscopi,vel maiores fuerint. Caueāt prӕterea quicumque nè in Sacramentorum exhibitione Simoniacum aliquid faciant. Alioquin grauissimè puniantur per locorum ordinarios, qui huiusmodi criminis reos cum maxima seueritate coercere procurent,iuxta Concilij Tridentini statuta. Ad abolendū verò nefarium, & execrabile blasphemiæ scelus, quod in antiqua lege Deus morte puniri mandat, & Imperialibus quoque legibus receptum est, nunc autem propter nimiam Iudicum in puniēdo segniciem,vel potius desuetudinem, supra modum inualuit,Leonis prædecessoris nostri in nouissimo Lateranensi Concilio statuta innouantes Decernimus, vt quicunque laicus Deum & Dominum nostrum Iesum Christum, & gloriosam Virg.Mariam eius genitricem expressè blasphemauerit,pro prima vice pœnam.25.ducatorum incurrat,pro secunda pœna duplicabitur. pro tertia, autem centum ducatos soluet, & ignominia notatus, exilio mulctabitur. Qui verò plebeus fuerit, nec erit soluendo, pro prima vice manibus post tergum ligatis ante fores Ecclesiæ constituetur per diem integrum, pro secunda fustigabitur per Vrbem pro tertia lingua ei perforabitur, & mittetur ad triremes. Quicunque clericus in hoc blasphemiæ crimen incurrerit,pro prima vice fructibus vnius anni omnium,& quorumcunque beneficiorum suorum,pro secunda, beneficijs ipsis priuetur,pro tertia omnibus etiam dignitatibus exutus deponatur,& in exilium mittatur. Quòd si clericus nullum obtinuerit beneficium, pœna pecuniaria, vel corporali pro prima vice puniatur, pro secunda carceribus mancipetur, pro tertia verbaliter degradetur,& ad triremes mittatur. Qui reliquos Sanctos blasphemauerit, pro qualitate blasphemiæ, atque personæ, arbitrio Iudicis puniatur. Si quis crimen nefandum

contra

contra naturam, propter quod ira Dei venit in filios diffidentiæ, perpetrauerit, Curiæ sęculari puniędus tradatur. Et si clericus fuerit, omnibus ordinibus degradatus simili pęna subiiciatur. Monemus præterea omnes locorum ordinarios, & in virtute S. obedientiæ eis præcipimus, vt statuta Tridentini Concilij contra Concubinarios tam Clericos, quàm laicos edita, districtè faciant obseruari, reddituri Deo, ac nobis, si id omiserint, rationem. Et vt pręmissorum delictorum Simoniæ blasphemiæ, ac stupri nefandi notitia facilius habeatur. Volumus, quòd in singulis casibus, non solum per accusationem, & inquisitionem, sed etiam ad simplicem, & secretam denunciationem procedatur per quoscunque iudices, aliàs tamen de iure competentes, tam ratione delecti, quàm personarum, ita quòd inter eos locus sit præuentioni. Monemus præterea omnes, & singulos, vt solum Dei timorem præ oculis habentes, & non alia animi praua affectione ducti, culpabiles tantùm deferant, innocentes non vexent. Quòd si aliqui ex calumnia aliquos denunciasse comperti fuerint, eos ad pœnam Talionis teneri volumus, & mãdamus: Mulctæ autem pecuniariæ applicabuntur pro duabus partibus locis piis arbitrio nostro in Vrbe, extra verò, Ordinariorum, pro tertia accusatori, qui delinquentes detulerit. Mandamus autem Principibus, Comitibus, & Baronibus omnibus S.R.E. Feudatariis, sub pœna priuationis feudorum, quę ab ipsa Ecclesia Rom. obtinent, reliquos verò Principes Christianos, & terrarum Dominos hortamur in domino, & in virtute S. obedient. mandamus, vt pro diuini nominis reuerentia, & honore pręmissa omnia in suis dominiis, ac terris exactissimè seruari faciant: vberrimam ab ipso Deo mercedem tam boni operis recepturi. Non obstantibus quibusuis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis ac exemptionibus, priuilegiis, indultis, facultatibus, & literis Apost. quibusuis Capitulis, conuentibus, Militiis, ordinibus, & personis cuiuscunq; qualitatis, & conditionis existentibus, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cũ quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie etiam Motu proprio aliàs quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis, quibus illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd præsentium transumptis etiã impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati munitis, eadem prorsus fides vbique adhibeatur, quæ eisdem pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ innouationis, relaxationis, admonitionis, confirmationis, mandati, statuti, decreti, ordinationis, pręcepti, monitionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contrahire. Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apost. eius se nouerit incursurum Dat. Romę apud S. Petrum, anno Incarnat. Dominicę 1566. Kal. April. Pontificatus nostri anno primo.

Antonius Florebellus Lauellinus.

H. Cumyn.

CONSTITVTIO DE ABBATISSIS, ET ALIIS MONASTERIORUM Monialium Præfectis, non vltra triennium per vniuersam Italiam in futurum eligendis.

Gregorius Papa XIII. Ad perpetuam rei memoriam.

EXposcit debitum pastoralis officii, quod disponente Domino gerimus, vt ad ea solicitè intendamus, per quæ Monasteria, & alia religiosa loca, præsertim Deo dicatarum Sanctimonialium, secundùm regularis disciplinę normam regantur, & gubernentur, Perpendentes igitur varia, & multiplicia damna, quibus

plerumque afficiuntur Monasteria Monialium, quę per Abbatissas, vel alias pręfectas perpetuas reguntur, è contra verò Abbatissas, & alias præfectas triennales scientes se lapso triennio suæ administrationis rationem esse reddituras, ac sperantes de bene gestis laudem promereri, pęnam verò, si male gesserint, metuentes, maiori studio, ac diligentia regimen, & administrationem Monasteriorum sibi commissorū gerere. His & aliis rationabilibus causis adducti, hac nostra perpetuò valitura constitutione statuimus, & ordinamus, quòd de cætero perpetuis futuris temporibus in omnibus, & singulis Monasteriis Monialium S. Benedicti, Cistercien. Carthusien. & aliorū quorumcunque ordinū in vniuersa Italia, & præsertim in vtriusque Siciliç Regnia consistentibus, quæ nunc per Abbatissas, vel alias Præfectas perpetuas reguntur, & gubernantur, cum primùm Abbatissę, aut alię perfectę huiusmodi regimini, & administrationi ipsorum Monasteriorum cesserint, etiam apud Sedem Apostolicā. vel decesserint, eorum Abbatissatus, seu pręfecturas vacare contigerit, Abbatissæ, aut aliæ pręfectę non amplius perpetuę, seu ad vitam (quarum nomen, ac titulum, ex nunc prout ex tunc Apostolica auctoritate ex certa nostra scientia, deque Apostolicę potestatis plenitudine tenore præsentiū perpetuò extinguimus, & abolemus) sed triēnales tantùm à Cōuentu vniuscuiusque Monasterii, & aliàs iuxta decreta Sacri Cōc. Trid. & regularia suorum ordinum instituta eligantur, & pręficiantur, quę postmodum elapso triennio, suis officiis perfunctę, pręesse desinant, omniq́ue prorsus careāt auctoritate, ac à regimine, & administratione Monasterii per trienniū à die finitę administrationis inchoandum abstineāt. quo elapso, seruata eadem forma Conc. Trid. iterum, & pluries eligi possint. Districtius inhibentes omnibus, & singulis dictorum Monasteriorum Conuentibus Superioribus, & personis, ne aliquam Abbatissam, aut aliam pręfectam perpetuam, seu ad vitam, sed triennalem tātum eligere, & pręficere vllo modo audeant, vel pręsumant. Quod si secus à quoquam quauis auctoritate fuerit attentatum; Electionem, & Prefectionem huiusmodi, ac omnia, & singula, quæ inde sequentur, irrita, nulla, & inania, nulliusq́ue roboris, vel momenti fore: Sicq; per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos quauis auctoritate fungentes, etiā causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicādi, & interpretandi facultate, & auctoritate, in quauis causa, & instantia iudicari & diffiniri debere decernimus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Monasteriorum, & ordinum iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & cōsuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis eisdem Monasteriis eorumq́ue Superioribus, & personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis in genere, vel in specie, ac aliàs in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis, & innouatis, Quibus omnibus, & singulis eorū tenores, ac si ad verbum insererentur pręsentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter & expressè derogamus, cæterisq́ue contrariis quibuscunque. Cæterùm quia difficile foret pręsentes nostras ad singula quæque loca, vbi necessarium fuerit deferre, volumus, quòd illarum transumptis manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ indignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quę præsentibus adhiberetur, si forent exhibitę, vel ostensę. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die prima Ianu. M.D.LXXXIII. Pontificatus Nostri Anno Vndecimo.

Cæ. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingētesimo octuagesimo tertio, indictione vndecima, die verò quarta Mensis Ianuarii Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri Domini Gregorii diuina prouidentia Papæ Decimitertii Anno vndecimo, retroscriptæ literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in acie campi Floræ, dimissa eorum

copia

copia auscultata, & collationata cum dictis literis in valuis eiusdem aciei affixæ per me Iohannem Freile, curs S.D.N.Papæ.

Petrus Delbequez Magister Curs.

S. D. N. D. GREGORII PAPAE XIII. CONSTITVTIO, DE eleemosynis Monialibus præstandis.

Gregorius Episcopus seruus seruuorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

DEO sacris Virginibus, quæ contemptis illecebris sæculi, diuinis se obsequiis manciparunt, æquissimum est præcipua quadam à nobis ac singulari solicitudine prouideri, tum vt ab eis omnia, quæ sanctum ipsarum propositum impedire possent remoueantur, tum etiam vt eis in cultu Dei castè ac religiosè permanentibus, quæ ad victum necessaria sunt, subministrentur. Et quidem post sacri Concilii Tridentini decretum, quod constitutio fœl rec. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, quæ incipit, Periculoso, renouatur, prohibens ne aut ipsis monialibus ex monasteriis suis egredi, aut vlli cuiuscumque sexus, aut ordinis personę ad eas ingredi liceat, Et prętcrea vniuersis Episcopis præcipitur, vt in omnibus monasteriis sibi subiectis; in aliis verò sedis Apostolicæ auctoritate clausuram sanctimonialium, vbi violata, diligenter restiui, vbi verò inuiolata, conseruari maximè procurent. Piæ memoriæ Pius Papa V. etiam prædecessor noster victui quoque, & necessitatibus ipsarum prospicere cupiens, cum superiora illa approbasset, atque innouasset, eademque omnia etiam in monialibus quarumcunque. Militiarum etiam Hierosolymitanæ, omnibusque aliis tacitè, vel expressè religionem professis, quocunque nomine censeruntur, locum habere decreuisset: nè illæ quicquam detrimenti in necessitatibus suis hac occasione paterentur, etiam præcepit locorum ordinariis, & superioribus earum, vt fidelium eleemosynas per conuersas non professas, vel professas quidem, sed ætatis saltem quadraginta annorum, & iam pridem conuersas, quæ in domibus contiguis, extra tamen monasterium degerent, colligendas curarent; ita tamen, vt prædictæ Conuersæ neque clausuram aliarum monialium, nisi in casibus permissis, ingrederentur, nec ex illis ipsis habitationibus suis ad tales eleemosynas colligendas, sine permissu ordinariorum, aut superiorum suorum exire possent. Quod si ne hoc quidem sufficere videretur, idem Pius prædecessor mandauit ipsis ordinariis, & superioribus, vt negotium darent aliquibus personis piis tales eleemosynas colligendi, aliaque arbitratu suo prospicerent, quę ad subleuandam monialium inopiam expedire iudicarent. Cum autem, sicut accepimus, multæ moniales, etiam quæ Tertiariæ vocantur, sub solenni religionis voto, perpetuaque clausura degentes, alięque talibus literis comprehensę, & in ipsa clausura permanentes multis præterea ad se sustentandas necessariis egeant, neque vsque ad hoc tempus vllo sufficienti remedio earum necessitatibus subuentum sit; quin etiam aliæ Tertiariæ citra vllum solenne hucusque votum viuant, quę ad suas suorumve domus neutiquam redituræ essent, sed sub solenni religionis voto, & clausura prædictis permanerent, si earum congruæ sustentationi prouideretur, Nos qui illas necessariis rebus destitui nolumus, certioresque facti sumus in multis ciuitatibus, oppidis, villis, aut aliis locis tam in Ecclesiis, & Monasteriis, quàm Hospitalibus, Collegiis, Confraternitatibus. & aliis locis piis, etiam quæ à priuatis hominibus, tum Ecclesiasticis, tum Laicis multas ac diuersas eleemosynas Christi pauperibus erogari, Considerantes in huiusmodi personas, vel in primis exercendam esse charitatem, quæ voluntaria paupertate suscepta ab omni hominum commercio segregatæ, Deo seruiunt, & assiduis precibus iram ipsius, ob peccata conceptam, à Christiano populo deprecantur. Illud quoque cogitantes, si eis ad tales eleemosy-

nas

nas petendas ad loca prędicta conferre se liceret, vix fore, vt prędicta Monasteria Ecclesię, loca, ac personę eis singulis non tantùm saltem tribuerent, quantum singulis aliis pauperibus eorum concurrentibus solent. Vniuerso illi Deo deuotarum, mulierum generi de opportunę, ac sufficientis subuentionis auxilio prouidere cupientes, De nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus, & ordinamus, vt omnes, & quicumq; Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, & alii Ecclesiarum Prelati, necnon Abbates, Priores, Prępositi, & alij Ecclesias Patriarchales, Primatiales, Metropolitanas, Cathedrales, & alias Ecclesias, necnon Monasteria, Prioratus, Præposituras, Canonicatus, præbendas, dignitates, personatus, administrationes, officia, cęteraqne beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura sæcularia, & Sancti Benedicti, Sancti Augustini, Cistercien Cluniacen. Premonstraten. Cartusien. Camaldulen. Sancti Blasii, Cassinen. aliàs Sanctę Iustinę, Montis Olíueti, Sancti Saluatoris, ac Lateranen. & Cruciferorum, seu fratrum Sancti Hieronymi, necnon Prędicatorum, Minorum, Minimorum, & Carmelitarum, Eremitarum eiusdem S. Augustini, Seruorum Beatæ Mariæ, Sanctæ Claræ, & quorumcunque aliorum tam virorum quàm mulierum etiam Mendicantium ordinum, & Congregationum, & Militiarum regularia, etiam de iure patronatus Laicorum, etiam nobilium, Ducum, Regum, & aliorum Principum existentia, in titulum, commendam, administrationem, & aliàs quomodocnnque obtinentes, necnon Rectores, Gubernatores, Confratres, Administratores, cęteriq; omnes, qui ratione illorum, necnon Capitulorum, Conuentuum, Mensarum, Hospitalium etiam Laicorum, & per Laicos administrari solitorum, Chistifidelium, Confraternitatum, Scholarum, Collegiornm, ac aliorum piorum locorum quocumque nomine nuncupatorum, & in quibusuis mundi partibus consistentium, quæ singulis annis, mensibus, hebdomadis, vel diebus ex Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratuum, officiorum, dignitatum, & beneficiorum, ac Congregationum, Hospitalium, Confraternitatum, Scholarum, Collegiorum piorum, & aliorum locorum præceptorum fructibus, redditibus, & prouentibus pauperibus Christi aliquas eleemosynas in pane, frumento, farina, vino, edulijs, pecunia, seu alijs ad victum, vel vestitum pertinentibus, etiam ad supplicationem, & preces, & per cedulas, & bollettina, aut aliàs distribuere, & elargiri ab immemorabili tempore consueuerunt, aut alio quocumque iure tenentur, ex dictis fructibus, redditibus, & prouentibus, & quò ad Hospitalia prædicta ex ijs, quę, seruata in illis actuali Hospitalitate, superfuur, seu supererint, necnon quęcunque personæ particulares, etiam laicæ, vel vniuersitates etiam laicorum, quę testamento, vltima voluntate, vel alia dispositione, etiam inter viuos, aliquas tales eleemosynas facere tenentur, dimidiam partem omnium, & quarumcunque eleemosynarum, & largitionum huiusmodi quocumque nomine nuncupatarum, quocumque tempore, & modo distribui solitarum, etiam si speciali nota dignę, & secũdùm pias defunctorum, aut aliorum voluntates sub certa forma ab his in testa mento, vel alia quacunque dispositione distribuendæ sint, dummodo non in certas personas, nec ad certos vsus pios alios, quàm victus, & alimenta pauperum distribuatur, quibuslibet prędictarum Monialium, etiam Tertiariam sub solenni religionis voto, & perpetua clausura de cætero viuentibus, & in terris, & locis, quorum pauperibus huiusmodi eleemosynę distribuunt, cõsistentibus verè, realiter & cum effectu, & absque vlla eleemosynarum, & largitionum huiusmodi petitione, exactione, & conquisitione, aut alia desuper à nobis expectata iussione, aut mentis nostræ declaratione ac quibusuis mora, subterfugio, ac exceptione, cessantibus, & eiectis, dare atque distribuere omnino teneantur, & quam dimidiam partem nos illis applicamus. Vt autem præmissa omnia cum charitate, & pietate procedant, & efficaciter suum effectum sortiantur, vniuersis, & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum ordinarijs per Apostolica scripta mandamus, vt quisque per se, vel alium seu alios ad pręsentiũ executionem in suis ciuitatib. & Dięcesibus procedés, ab Ecclesijs, Monasterijs, Ho-

spitalibus

spitalib. Confraternitatibus, Scholis, Collegijs, locis, & Ecclesiasticis, ac laicis personis prædictis, etiam quomodolibet exemptis, dimidiũ eleemosynarum huiusmodi exigant, ac pro portione, vt ordinarijs ipsis locorum ęquum esse videbitur, singulis pauperum monialium etiam Tertiarum Monasterijs huiusmodi suarum Ciuitatum, & Diœcesum, etiam si alijs superioribus subiecta sint, cum effectu distribuant. Nos enim eisdem locorum ordinarijs etiam tanquam Apostolicæ Sedis delegatis, ac cuilibet illorum tam per se, quàm alium, vel alios præmissa faciendi, ac etiam contradictores quoslibet, & rebelles per pęnas pecuniarias eorundem ordinariorũ, & cuiuslibet illorum arbitrio infligendas, & applicandas, ac in subsidium sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris, & facti remedia quacumque appellatione postposita respectiuè compescendi, auxiliumque brachij sęcularis inuocandi, aliaq; in pręmissis, & circa ea necessaria, & opportuna faciendi, gerendi, mandandi, & exequendi, plenam, & liberam facultatem, & auctoritatem concedimus, & impartimur. Insuper, quia valde rationi consonum est, vt etiam ij, qui ipsis Monialibus etiam Tertiarijs indigentibus præfatis consanguinitate aliqua sunt coniuncti aliquod in pręmissis subsidium cõferant, cum ratio sanguinis, & debitum charitatis & honestatis id expostulet, singulis locorum ordinarijs cõmittimus, vt omni eos officio, & diligentia monere, eisque persuadere studeant, parentes verò, & fratres ac alios, ad quos illas, si in sæculo permansissent, dotare pertinebat, vel ad quos bona & successiones deuenerunt, & qui si eas nuptui tradidissent, multò amplius, quàm ingredientibus Monasterium dedissent, vel qui si eas nunc domi retinerent, vel si ad illorum domos redirent, eas alere tenerentur, quibuscunque vijs ipsis beneuisis inducant, vt Monialibus etiam Tertiarijs prædictis iuxta eorum facultates charitatiue subueniant, scituri id sibi etiam ad animarum salutem plurimum profuturum. Cęterùm, quod attinet ad Conuersas professas, quas prędictus Pius prędecessor per prædictas literas sub certis conditionibus ibi contentis permisit posse manere extra Monasteria pro colligendis eleemosynis, eisdem locorum ordinarijs iniũgimus, vt quibus Monasterijs prędictarum Monialium quotidianis laboribus computatis, supradicta, vel alia qualibet ratione de sufficienti subuentione, & sustẽtatione prouisum esse cognouerint, easdem Conuersas sub eadem clausura cum alijs Monialibus reducant, neque à suis Monasterijs amplius exire permittant, Conuersas verò nõ professas, & profiteri nolentes, dimisso habitu domum remittant; neque alias in futurum, nisi professionem suo tẽpore emissuras, atq; sub perpetua clausura mansuras in Monasteria huiusmodi recipi permittat. Quod autem idem Pius prædecessor statuit de cætero nullas alias conuersas professas recipi amplius etiam de consensu suorum superiorum posse, ita esse intelligendum declaramus, præter illas Conuersas, quæ extra Monasterium in domibus contiguis degerent. Eleemosynarum verò prædictarũ contributionem, & applicationem durare, & valere decernimus, ac suos effectus ad plenum sortiri debere, donec numerus Monialium etiam Tertiarum huiusmodi (quem per ipsos locorum ordinarios etiam in Monasteriis ab eorum cura, & regimine quomodocumque exemptis, cũ illarum superiorum interuentu stabiliri, & ordinari neque supra illum numerum alias recipi posse, etiam de consensu superiorum suorum, volumus, & mandamus) ita imminutus fuerit, vt reliquæ Moniales, & Tertiariæ ex propriis redditibus Monasteriorum ipsorum, vel consuetis eleemosynis se commodè sustentare queant; super quo eorundem ordinariorum conscientiam oneramus: ita tamen, vt decedentibus singulis ex tribus earundem Monialium partibus tertia quoque earũdem eleemosynarum partis distributio, & sic successiuè in totum extinguantur, atque in pristinum statum sub debitis, aut solitis oneribus reuertantur, & remaneant. Declaramus pręterea nullis Monialibus etiam Tertiariis licere habere ostium, per quod ex Monasterio introiri possit in ipsarum Monialium Ecclesiã exteriorem, in quam sęcularibus ad Missas, & diuina officia patere solet accessus, sed omnino muro obstruendum, neque itidem licere Monialibus etiam Tertiariis egredi

à ianua Monasterij, quæ est pro clausura ipsius Monasterij, etiam ad claudendum aliam vlteriorem ianuam, qua patere solet aditus sæcularibus venientibus, vel ad rotam, vel ad crates, seu loca colloquijs destinata, quæ vulgò parlatoria vocantur, vel ad pulsandum ipsam ianuam clausuræ; quæ loca, cum saltem pro causis prędictis patere solent sæcularibus, extra clausuram censeri debent, etiam quo tempore clausa sunt. Insuper quoscunque Dominos, & Magistratus temporales in Domino hortamur, monemus, & requirimus, vt ad omnem ipsorum ordinariorum, aut alicuius ipsorum petitionem, vel simplicem requisitionem illis in præmissis assistentes omnem opportunum fauorem, & auxiliū præstent, & exhibeant. Ipsis denique Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum ordinarijs præcipimus, & mandamus, vt has pręsentes nostras literas (quarum transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij publici susċriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eandē vbique fidem in iudicio, & extra adhiberi debere volumus, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ) singuli in sua Ciuitate, & Diœcesi publicent, ac publicari, easque iuxta earum continentiā, & tenorem vnà cum prædictis ac alijs prædicti Pij V. & aliorum prędecessorum nostrorum literis, & constitutionibus, & iussionibus pro integra clausuræ instauratione, custodia, & firmitate editis inuiolabiliter, obseruent, & obseruari faciant. Non obstantibus testatorum, & aliorum voluntatibus ac fundationibus, & Bonifacij prędicti de vna, & Concilii generalis de duabus, non tamen tribus dietis, ac quibusuis aliis Apostolicis, necnon in Prouincialibus, & Synodalibus Conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusuis Ecclesiarum, Monasteriorum, & illorum ordinum, Hospitalium, Militiarum Confraternitatum, Collegiorum, & aliorum piorum locorum prædictorum, etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, etiā immemorabilibus, priuilegiis quoque indultis, exemptionibus, libertatibus, gratiis, & literis Apostolicis Ecclesiis, Monasteriis, & ordinibus, Hospitalibus, Confraternitatibus, Collegiis, & Piis locis, ac eorum superioribus, & personis sub quibuscunqne tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, ac aliàs quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, pluries innouatis; etiam si in eis caueatur expressè, quod illis nisi sub certa inibi expressa forma, aut aliàs derogari nō possit. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbū, non autem per clausulas generales idē importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda foret, tenores huiusmodi ac si de verbo ad verbū insererent p̄sentibus, p plenè, & sufficiēter expressis habētes, illis aliàs in suo robore p̄mansuris, hac vice dūtaxat specialiter, & expressè derogamus, cōtrariis non obstantibus quibuscunque: aut si supradictis, vel quibusuis aliis ab Apostolica sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non faciētes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ ordinationis, statuti, applicationis, concessionis, impartitionis, commissionis, iniunctionis, declarationum, decreti, voluntatis, onerationis, hortationis, monitionis, requisitionis, præcepti, mandatorum, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire, Si quis autem hoc attētare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo septuagesimo secundo. Tertio Kal Ianuarii. Pontificatus Nostri Anno primo.

Cę Glorierius.

CONTRA

CONTRA MONIALES EXEVNTES A CLAVSVRA, absque licentia ex causa magni incendii, aut infirmitatis lepre, vel epidimie, tantummodo concedenda, & contra eas concomitantes, aut receptantes, Superioresque aliter exeundi licentiam concedentes.

His licentiis in necessitatibus tantummodo vrgentibus vti licere declarauit Greg. 13. infra in const. 36. Vbi gratiæ.

De clausura Monialium habes etiam sup. in const. 8. Circa pastoralis. fol. 930. & const. 22. Regularium, fol 952. cum ibi not.

Pius Episcopus seruus seruuorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Decori, & honestati omnium sanctimonialium, quarum Iesus Christus Dominus noster sponsus est, vt in puritate, & castitate superędificantes, in ipso fœliciter inhabitare valeant, consulentes, ea quę illarum existimationi detrahere possent, decet nos consultò commouere. Sanè periculo, & scandalo plena res est, ac regulari obseruantię vehementer aduersatur, sanctimoniales aliquando parentes, fratres, sorores, aut alios agnatos, vel cognatos necnon Monasteria, & alia filiationes nuncupata, etiam eis subiecta visitandi, aut infirmitatis causa, aliove prętextu à Monasterijs exire, & per sęcularium personarum domus discurrere, & vagari, quo veluti colore eximium quoque honestatis, & pudicitię decus in discrimé committunt. Vnde nos malo huic, pro nostro Pastoralis officij debito salubriter occurrere volentes, inhærentes etiam decreto sacri Concilij Tridentini, de clausura Monialium disponenti, ac alijs nostris literis super huiusmodi clausura editis adijcientes, volumus, sancimus, & ordinamus nulli Abbatissarum, Priorissarum, aliarumvè Monialium, etiam Carthusiensium, Cistercienfium, Sancti Benedicti, & Mendicantium, & quorumcunque aliorum ordinum, etiam Militiarum, ac statuum, graduum, conditionum, dignitatum, ac præeminentiarum existentium, etiam à Regia, vel Illustri prosapia ortarum, de cætero etiam infirmitatis, seu aliorum Monasteriorum, etiam eis subiectorum, aut domorum, parentum, aliorumvè consanguineorum visitandorum, aliave occasione, & prætextu, nisi ex causa magni incendij, vel infirmitatis lepre, aut epidimię, quę tamen infirmitas, præter alios ordinum Superiores, quibus cura Monasteriorum incumberet, etiam per Episcopum, seu alium loci ordinarium, etiam si prædicta Monasteria ab Episcoporum, & ordinariorum iurisdictione exempta esse reperiantur, cognita, & expressè in scriptis approbata sit, à Monasterijs præfatis exire, sed nec in prædictis casibus extra illa, nisi ad necessarium tempus stare licere; Aliter autem, quàm, vt præfertur, egredientes, seu licentiam exeundi quomodocunque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices personas, siue laicas, aut sæculares, vel Ecclesiasticas consanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ sententiæ vinculo statim eò ipso absque aliqua declaratione subiacere, à quo præterquam à Romano Pontifice, nisi in mortis articulo absolui nequeant. Et insuper tam egressas, quàm præsidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiusmodi concedentes, dignitatibus, officijs, & administrationibus per eas, & eos, tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in posterum obtinenda inhabiles, necnon licentias, & facultates, seu indulta, & priuilegia exeundi à Monasterijs, & extra illa standi à nobis, seu alio Romano Pontifice prædecessore nostro, ac Sedis Apostolicæ Nuncijs, & Legatis, etiam de latere, ac maiore pœnitentiario, aut ordinum prædictorum Superioribus, alijsvè personis sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis restitu-

tiuis,præsentatiuis,mentis attestatiuis , etiam nouam gratiam, & datam concedentibus,aliisque efficacioribus,& efficacissimis,ac insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere , vel in specie , etiam Motu proprio , & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine,etiam Imperatoris,Regum Ducum,& aliorum Principum ,necnon S.R. E. Cardinalium intuitu , & contemplatione,ac instantia, vel aliàs quomodolibet concessa (quæ prorsus abolemus) ac literas desuper cōfectas,& in posterum concedendas , & conficiendas nullas , & inualidas,nulliusque roboris,ac momenti fore,nec illas habentibus,& habituris suffragari posse,& ita per quoscunque Iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungentes , sublata eis,& eorum cuilibet aliter iudicandi, & interpretandi facultate,& auctoritate iudicari, & diffiniri debere,irritum quoque, & inane quicquid secus super his à quoquā quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus.Mandantes vniuersis,& singulis Venerabilibus fratrib.nostris , Patriarchis,Primatibus,Archiepiscopis,Episcopis,& aliis locorum ordinariis in virtute Sanctę obedientiæ,& sub obtestatione diuini iudicii , & interminatione maledictionis æternæ , quatenus per se,vel alium,seu alios præsentes literas in Ciuitatibus,& diœcesibus propriis quolibet anno publicent,omniaque in illis contenta, necnon præfatum decretum ipsius Concilii. quod incipit Bonifacii V I I I. Diligenter , & inuiolabiliter sub censuris Ecclesiasticis,aliisque prę fatis pœnis , & in eodē decreto cōtentis,obseruent,& obseruari faciant,& procurent , Contradictores quoslibet,& rebelles,ac præmissis nō parentes,etiam aliis pœnis auctoritate nostra , appellatione postposita cōpescendo : Necnon legitimis super his habendis seruatis processibus pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggrauando, interdictum Ecclesiasticum apponendo . Inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis. Non obstantibus præmissis,ac constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscunque . Aut si aliquibus communiter,vel diuisim ab eadem sit sede indultum, quod interdici , suspendi , vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam,ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Aliis Apostolicis cōstitutionibus,& iuribus,de huiusmodi clausura disponentibus, nihilominus in suo robore duraturis. Cęterùm volumus,quod præsentium transumptis,etiam impressis manu alicuius Notarii publici subscriptis,& sigillo alicuius Prælati munitis,eadem prorsus fides vbique Terrarum , tam in iudicio,quàm extra adhibeatur , quæ eisdem præsentibus adhiberetur,si forent exhibitæ,vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, ordinationis, priuationis,abolitionis,decreti,mandati,& voluntatis infringere,vel ei ausu temerario contraire.Siquis autem hoc attentare pręsumpserit,indignationem Omnipotentis Dei,ac Beatorum Petri , & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ,apud Sanctum Petrum , anno incarnationis Dominicę, millesimo quingentesimo sexagesimo nono , Kal. Februarii, Pontificatus nostri Anno quinto .

Cæ.Glorierius.

H Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo, indictione decimatertia , die vero vigesimaseptima mensis Februarii , Pontificatus Sanctissimi in Christo patris , & Domini Nostri Domini Pii diuina prouidentia Papæ V. Anno eius quinto , retroscriptæ literæ Apostolicæ affixæ , & publicatæ fuerunt Romæ ad valuas Cancellariæ Apostolicæ,& in acie Campi Floræ, vt moris est per nos Ioannem Guererum,& Christianum de Monte prælibati Sāctissimi Domini Nostri Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Curs.

S. D.N.

S. D. N. D. GREGORII PAPÆ XIII. REVOCATIO omnium licentiarum ingrediendi Monasteria Monialium, & Virorum.

Et prohibitio, Ne habentes licentias ab Episcopis, vel Superioribus in casibus necessariis, ingrediantur Monasteria Monialium, nisi vrgentibus necessitatibus.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei, Ad futuram rei memoriam.

VBI gratię, & indulta ab hac Sede concessa successu temporis incommodum afferre noscuntur: expedit illa salubri præsidentis consilio submoueri. Proinde sanctimonialium quieti, & tranquillitati consulere, ac omnia quæ illas à spiritualium rerum cognitione,& exercitio auocant, impedimenta tollere, periculaque, & scandala ab eis remouere cupientes, auctoritate præsentium reuocamus,& abolemus, omnes & quascunque licentias, ac facultates ingrediendi Monasteria, Domos,& loca Monialium,ac etiam Virorum quorumuis ordinum, quibusuis etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis,& aliis cuiuscunque status, & conditionis mulieribus, ac etiam omnes,& quascunque licentias ingrediendi Monasteria,& Domos,& loca ipsarum Sanctimonialium, quibuscunque viris etiam eiusdem status,& dignitatis tàm à prędecessoribus nostris, quàm etiam à nobis,& Sedis Apostolicę Legatis, aliis ex quibus quantumcunque vrgentibus causis sub quibuscunque tenoribus, etiam derogatoriarum derogatoriis, reuocatoriarum restitutoriis, aliisque efficacioribus clausulis, irritantibusque, & aliis decretis etiam motu proprio,& ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, atque ad Imperatoris Regum, Reginarum, aliorumve Principum contemptationem, vel supplicationem concessas, confirmatas, ac etiam iteratis vicibus renouatas, Cassamusque,& annullamus literas desuper confectas, & processus habitos per easdem. Inhibentes eisdem, qui illas obtinuerunt, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, super qua à nemine nisi à Romano Pontifice (pręterquam in mortis articulo) absolutionis beneficiū possit impertiri, nè ipsarum licentiarum pretextu Monasteria huiusmodi quouis modo ingredi audeant Abbatissis verò, necnon Abbatibus, conuentibus, & aliis Monasteriorum vtriusque sexus superioribus,& personis quocūque nomine vocentur, districtè pręcipimus sub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, nè in Monasteria, Domos,& loca sua quemquam prętextu huiusmodi licentiarum,& facultatum ingredi faciant, vel permittant. Quin etiam sub eisdem pœnis ipso facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuscunque personis Ecclesiasticis, & sęcularibus, ac etiam ordinum quorumcunque etiam Mendicantium regularibus, nè prętextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus quibus illas concedendi in casibus necessariis tantùm ex decreto Concilii Tridentini tribuitur, nè Monasteria ipsa Monialium pro libito, sed necessitatibus vrgentibus dumtaxat ingredi, neve Moniales sub eisdem pœnis illos aliter admittere pręsumāt. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis, Monasteriorumque, & ordinum prędictorum iuramento, confirmatione Apostolicis, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegiis quoque, exēptionibus, & indultis Apostolicis, illis eorumque superioribus, prędictis, ac alijs quibuscunque per quoscunque Romanos Pontifices prędecessores nostros, ac nos,& dictam sedem sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis clausulis, & decretis concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus innouatis, quibus omnibus, eorum tenores, perinde ac si de verbum insererentur, pręsentibus pro

sufficienter

sufficienter expressis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice duntaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Quoniam autem difficile esset præsentes ad omnia loca perferri, volumus earum exemplis etiam impressis manu notarij publici, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhiberi, quæ adhiberetur præsentibus, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, cessationis, annullationis, inhibitionis præcepti, prohibitionis, interdicti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1575. Idibus Iunij, Pontificatus nostri anno quarto.

M. Datarius.

Cæ. Glorierius.

A. de Alexijs.

BREVE S. D. N. PII, DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ V. Super reuocatione licentiarum ingrediendi Monasteria, ac Domos Carthusiensium, & aliorum quorumcunque regularium ordinum, etiam mendicantium quibusuis mulieribus concessarum.

Pius Papa V. Ad perpetuam rei memoriam.

REgularium personarum, quæ relicto sæculo, Dei se obsequio dedicarunt, pro commisso nobis officio, quieti consulere cupientes, ad ea remouenda, quæ religiosum earum propositum impedire possunt, curam nostram libenter intendimus, vt nulla re, quæ eas à Diuino cultu auocet, præditę, secundùm ordinum suorum regularia instituita, & decretum sacri Tridentini Concilij, tranquillis mentibus gratum altissimo impendere possint famulatum. Quia igitur, & Carthusiensium ordinis, & aliorum regularem vitam professorum quies non parum solet, sicut accepimus, perturbari: propterea, quòd mulieres, modestię matronalis oblitæ, Domos, ac Monasteria eorum, contra ipsorum instituta, prętextu confessionalium, aut aliarum literarum Apostolicarum ingredi audeant, ipsis etiam Abbatibus, Præpositis, Prioribus, & alijs Prędsidentibus aliquando recusantibus, & renitentibus, non sine magna eorum molestia, nec sine graui laicorum etiam offensione, ac scandalo, si quando admitti nimis facile videantur: huic rei prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas facultates, ac licentias ingrediendi Monasteria ac domos Carthusien. & aliorũ quorumcunque regularium ordinum, etiam mendicantium, mulieribus cuiuscunq; status, gradus, ordinis, conditionis, & quacumque dignitate, ac præeminẽtia pręditis, etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, sub quibuscunque verborum tenoribus, & formis, & cum quibuscunque etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq; fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, Necnon irritantibus decretis ab Apostolica Sede quomodocunque concessas: quarum tenores perinde, ac si de verbo, ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro expressis, tenore pręsentium, reuocamus, & cassas, irritas, & inanes esse decernimus, districtè prohibentes mulieribus quidem prædictas facultates, & licentias pretendentibus, sub excommunicationis latæ sententię pœna, postquam harum literarum notitiam habuerint, à qua non

possint,

possint, nisi à nobis, aut à Romano Pontifice, qui pro tempore fuerit, absolui, præterquam in mortis articulo: nè dictas Domos, & Monasteria ingredi audeant. Ipsis verò Monasteriorum, & Conuentuum, Abbatibus, Præpositis, Prioribus, & alijs Præsidentibus quocunq; nomine vocentur, & eorum Monachis, Canonicis, & Fratribus, siue mendicantibus, siue non mendicantibus, sub priuationis officiorum, quæ in præsentia obtinent: & inhabilitatis in posterum ad illa, & alia omnia, & suspensionis à diuinis, ipso facto, sine alia declaratione, incurrendis pœnis, nè eas introducere, admittereve præsumant. Non obstantibus præmissis, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscunq;. Volumus autem; & mandamus, vt hæ literæ ad valuas Basilicæ Beati Petri Apostolorum Principis, & in Cancellaria nostra, atque in acie Campi Floræ de more publicentur. Quia verò difficile foret has literas ad omnia loca deferri, volumus, & declaramus, vt earum exemplis, & transumptis manuscriptis, vel impressis, & manu alicuius Notarij publici subscriptis, ac sigillo alicuius Prælati munitis, par vbiq; fides habeatur, ac si præsentes exhibitæ essent, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die XIIII. Octobris. M. D. LXVI. Pontificatus nostri Anno primo.

Ant. Florebellus Lauellinus.

DECLARATIO SVPER FACVLTATE QVAM HABENT ordinarij, & alij Monialium Superiores ingrediendi earum monasteria.

Gregorius Papa XIII. Ad futuram rei memoriam.

DVbijs, quæ emergunt, declarationis remedium expedit adhibere. Cum igitur super eo quod optima primùm ratione Concilium sanxit Tridentinum, deinde in constitutione fel. rec. Pij Papæ V. prædecessoris nostri nonis Iulij Pontificatus sui anno tertio, atque item nostra idibus Iunij Pontificatus nostri anno quarto editis, fuit prouisum, nè cui in posterum, nisi in casibus necessarijs septa Monasteriorum monialium ingrediendi concederetur licentia, à nonnullis dubitatum fuisse sciamus circa personas, quæ alterius ad id licentia non indigent: sed sui auctoritate officij nituntur, an liceat eis pro libito suæ voluntatis huiusmodi septa ingredi, vel potius seruare debeant ipsi quoque regulam à Concilio præscriptam. Nos omnem hæsitationis materiam tollere, & viam scandalis præcidere, ac sanctimonialium quieti consulere volentes, harum tenore auctoritate Apostolica declaramus Prælatos omnes tam sæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monasteriorum monialium quouis modo incumbit, facultate sibi ex officio attributa ingrediendi monasteria prædicta ita demum vti posse, si id faciant in casibus necessarijs, & à paucis, ijsque senioribus, ac religiosis personis comitati. Quocirca vniuersos, & singulos Episcopali, seu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos, necnon quorumuis ordinum Abbates, Præpositos, Priores, Ministros, & alios quoscunque Superiores regulares serio monemus, vt facultate huiusmodi, qui eam habent, præter quam in casibus, vt præfertur, necessarijs neutiquam vtantur. Quod si contrafecerint, eadem auctoritate Apostolica statuimus, atque decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos pro prima vice, qua contrafecerint, ingressu Ecclesiæ interdictos, pro secunda à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excommunicatos existere, regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos, excommunicationi similiter subiacere. Non obstantibus Apostolicis, ac in generalibus, & Prouincialibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis quibusuis Ecclesijs, earumve Prælatis, aut Ordinibus in genere, vel in specie sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitis

claufulis, necnon irritantibus decretis quouis modo conceffis, approbatis, & innouatis, etiam fi illis caueretur exprefsè, quòd nemo interdici, fufpendi, vel excommunicari poffet per literas Apoftolicas non facientes plenam, & expreffam de indulto huiufmodi mentionem, quibus, eorumq; totis tenoribus, perinde, ac fi de verbo ad verbum infererentur præfentibus, fpecialiter, & exprefsè derogamus, cęterisq; contrarijs quibufcunque. Quoniam verò difficilè effet præfentes ad fingula loca perferri, volumus earum exemplis etiam impreffis, manuq; Notarij publici, ac figillo perfonæ in dignitate Ecclefiaftica conftitutæ munitis, eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique locorũ adhiberi, quæ ahhiberetur ipfis præfentibus, fi effent exhibitæ, vel oftenfæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum fub annulo Pifcatoris, Die 23. Decembris. M. D. LXXXI. Pontificatus noftri Anno decimo.

Cæ. Glorierius.

Anno à Natiuitate Domini Millefimo quingentefimo octuagefimo fecundo, Indictione vndecima, Die verò Sabbati trigefima menfis Decembris, Pontificatus S.D.N. D. Greg. diuina prouidentia Papæ XIII. Anno decimo, Retrofcriptæ literæ in forma Breuis publicatæ, & affixæ fuerunt in acie Campi Floræ, vt moris eft, per me Scipionem de Octauianis Apoftolicum Curforem.

Califtus Brunettus Magifter Curforum.

CONCESSIO INDVLGENTIÆ CONVENIENTIBVS ad concionem, & Miffam maiorem, & ad orationem, & proceffionem fub vexillo.

Gregorius Papa XIII.

AD perpetuam rei memoriam. Cum nihil Paftorali noftræ folicitudini ęque cordi fit, quàm falus animarum, idcirco, quibus poffumus, rationibus Chriftiadeles ad exercitationes fpirituales, piaque officia incitamus, vt hac via incedentes per obferuationem mandatorum Domini, diuinam mifericordiam, & gratiam confequi mereantur. Itaq; de omnipotentis Dei mifericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apoftolorum eius auctoritate cõfifi, omnibus vtriusq; fexus Chriftifidelibus in prouincia Mediolanen. pro tempore exiften. qui facrum Sermonem, concionemve audierint, quoties id egerint, toties quinquaginta dierum; qui verò die fefto Miffæ maiori interfuerint, trium annorum, & totidem quadragenarum; qui Vefperis vnius anni; qui Completorio quinquaginta dierum indulgentiam in forma Ecclefiæ confueta concedimus. Præterea ijs, qui collegiatim fub vexillo fuæ Ecclefiæ conuenerint ad vifitationem alicuius Ecclefiæ, aut facræ Reliquiæ toties centum dierum, fi ad proceffionem generalem quinquaginta dierum; fi ad proceffionem particularem vigintiquinque dierum; fi ad ftationem orationis publicæ celebrandæ centum dierum: Iis verò qui confueuerint, vt plurimum hæc officia, & exercitationes fpirituales cum Parochiali vicinia collegiatim obire, femel in anno, & fanctiffima communione fumpta in die fefto proprio, & præcipuo fuæ Parochiæ plenariam omnium peccatorum fuorum indulgentiam, & remiffionem concedimus, & elargimur. Contrarijs non obftantibus quibufcunq;. Prǽfentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum fub annulo Pifcatoris die 5. Aprilis 1580. Pontificatus noftri Anno octauo.

Cæ. Glorierius.

CON-

CONCESSIO INDVLGENTIÆ VNIVERSIS FIDELIBVS Prouinciæ Mediolanen. conuenientibus ad orationem XL. horarum.

Gregorius Papa XIII.

VNiuersis, & singulis Christifidelibus Prouinciæ Mediolanen. præsentes literas inspecturis salutem, & Apostolicam benedictionem. Quàm vberes ex orationis instituto ad populum Christianum semper prouenerint fructus, animo reuoluentes, ea libenter concedimus quibus fideles ad orationem maximè excitentur. Itaque de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis vtriusque sexus Christifidelibus in dicta Prouincia Mediolanen. constitutis, qui orationi quadraginta horarum ordinariæ, vel extraordinariæ iussu Episcopi expositę per horæ spatium vacauerint, tres annos, qui verò processioni interfuerint initio, vel in fine orationis celebratæ huiusmodi, in Cathedralibus decem, in alijs verò Ecclesijs quinque annos indulgentiæ in forma Ecclesiæ consueta concedimus; ac verò semel in anno die ab Episcopo præscribendo si Sacram etiam Eucharistiam verè pœnitentes, & confessi sumpserint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem, tenore pręsentium elargimur. Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Dat. Romæ apud Sanctũ Petrum sub annulo Piscatoris die 5. Aprilis. M. D. LXXX. Pontificatus nostri anno octauo.

Cæs. Glorierius.

INDVLGENTIÆ A SANCTISSIMO D. N. D. GREGO. XIII. Perpetuò concessæ omnibus Ciuitatis, Diœcesis, & Prouinciæ Mediolanensis, Christifidelibus, qui datis campanæ signis

Certo temporis spatio ab Illustrissimo Archiepiscopo Mediolani in Ecclesia sua, & ab vnoquoque eiusdem Prouinciæ Episcopo in suis Ecclesijs præscripto, aut pręscribendo, orationi vacauerint.

Gregorius Papa XIII. Vniuersis, & singulis Christifidelibus Ciuitatis, & Diœcesis Prouincięq; Mediolanen. Salutem, & Apostolicam benedictionem.

COelestia arma, quibus inter cætera, dum in hoc sęculo nequam peregrinantur Christifideles aduersus suæ salutis hostes in colluctatione assiduè vtendum eis est, preces sunt, & oratio sancta. Cuius quidem orationis studium, cum & perpetuum, & proprium, & necessarium eisdem esse, non solùm verbis, sed exẽpli sui contestatione docuerit vnigenitus Dei filius, Christus, virtus, & sapientia Patris: nos, quæ ad sanctam illam precandi, orandique exercitationem piè, ac religiosè, inspirante Deo, instituta sunt, in ijs illos solicitè versari, spiritualique virtute longius indies semper progredi, summopere in Domino cupimus. Quare cum inter alia, quę ad exercendam populi sui pietatem, solicitudinis studio, dilectus filius noster Carolus Borrhomæus Tituli Sanctæ Praxedis S. R. E. Presbyter Cardinalis, Ecclesiæ Mediolanensis Archiepiscopus, vtiliter instituit, illud ab eodem nuper introductum esse acceperimus, vt singulis diebus, dato certo campanarum signo, patres familias, tum in vrbe Mediolano, tum in Diœcesi, vnà cum reliquis, qui de familia sunt, suæ quisq; domi, ad orandum in locum vnum conueniant: salutare hoc

institutum,nos illius commendantes charitatē in vobis, vt in consuetudinē, vsumq; perpetuum recipiatis, per Crucem Christi Domini vos nostra Apostolica auctoritate hortamur. Quò autem ardentiori pietatis zelo, ac frequentissimè in ea re, tam religiosè instituta,perseueretis; spiritualibus vos gratijs prosequi,& sanctę Matris Ecclesiæ amplioribus etiam donis,ac thesauris cumulare volumus. Itaq; de omnipotentis Dei,cuius Vicarium in terris gerimus,misericordia, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis vtriusque sexus Christifidelibus, humili,& contrito corde ad Deum conuersis, qui, datis campanæ signis,certo eo temporis spatio ab eodem Cardinale, & Archiepiscopo, pręscripto, aut pro tempore pręscribendo,orationi vacauerint,quoties id fecerint,dies cētum; qui verò singulis diebus per totam hebdomadam ad pręscriptum illud temporis spatium,in ea orandi exercitatione perseuerauerint, ijs annum; pręterea qui per mensem,illis annos septem; & totidem quadragenas de iniunctis, vel aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs;qui autem salutaris huius instituti vsum retinuerint,si contriti, & confessi,die Dominico Quadragesimam proximè pręcedente, Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum deuotè sumpserint,ijs plenariam omnium,& singulorum peccatorum suorum Indulgentiam; ac plenariam item in articulo mortis, misericorditer in Domino concedimus,& largimur.

Vtque ad alias etiam eiusdem Mediolanensis Prouincię Vrbes,Oppida,Vicos,& & loca quęuis,orandi hęc instituta exercitatio sanctę deriuetur; & quæ vsquam instituta est,piè retineatur, & conseruetur: nos pro ea,quam gerimus,omnium Ecclesiarum solicitudine, hanc ipsam Indulgentiam omnibus, & singulis alijs Christifidelibus,qui vsquam in eadem Prouincia hoc precandi institutum, ab suo Episcopo iam introductum, vel in posterum introducendum amplexi sunt, aut amplectentur, eodem, vt supra, modo in Domino concedimus his literis; quas sub quibusuis similium,vel dissimilium Indulgentiarum reuocationibus, suspensionibus, vel derogationibus per nos,seu Sedem Apostolicam,sub quibuscumque tenoribus,& formis,ac cum quibusuis clausulis,& decretis,pro tempore editis, & edēdis nullatenus compręhensas,sed semper ab illis exceptas,& quoties illa edentur,in pristino statu esse, & censeri,atque eisdem Christifidelibus perpetuò suffragari debere decernimus.

Datum Romę apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XXIIII. Octob. M. D. LXXII. Pontificatus nostri Anno primo.

Cæ. Glorierius.

SANCTISSIMI D. N. PII PAPÆ V. noua Constitutio.

De confidentijs beneficialibus,earumque casibus, pręsumptionibus, & probationibus, Cum relaxatione cognitionis causarum, pręterquam pendentium. Itemq; futurarum,de collatoribus Episcopis, & superioribus, beneficijsque consistorialibus.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

INtolerabilis multorum peruersitas, qui sacrosanctas constitutiones nouis quotidie fraudibus eludere nituntur, sępe illarum authores in necessitatem adducit cautius prouidendi, quò pertinacium animi ab improbis conatibus grauiore sanctione proposita reprimantur. Benè quidem & prouidenter fel. rec. Pius Papa IIII. Pręcedessor noster ad tollendam fiduciarię mancipationis beneficiorum Ecclesiasticorum corruptelam,statuit, & decreuit, vt ipso iure vacarent Ecclesię, Monasteria, cęteraq; beneficia Ecclesiastica in confidentiam à quibuscunque etiam

S.R.E.

S. R. E. Cardinalibus cuiusuis personæ contemplatione, vel intuitu recepta, liberā illorum dispositionem sibi, & Apostolicæ Sedi reseruando. nec valerent ipsorum collationes, seu cōcessiones, nec fructuum nec pensionum reseruationes, nec facultates illas transferendi, nec regrediendi, seu accedendi, & ingrediendi ad Ecclesias, monasteria, & beneficia supradicta, illaq; recipientes, fructus. pensiones. & alias res eorundem indebitè perciperent. Prohibens quibuscunq; etiam sub censuris Ecclesiasticis, nè quid huiusmodi amplius auderent. Ac etiam decreuit omnes, & quascunq; prouisiones, præfectiones, collationes, commendas, & aliàs dispositiones de Ecclesiis, Monasterijs, & beneficijs, necnon reseruationes fructuum, pensionum, rerum, & iurium, ac etiam transferendi, regrediendi, accedendi, & ingrediendi, aliasque facultates, siue per se, siue futuros Romanos Pontifices, etiam Motu proprio, ac consistorialiter, siue etiam per ordinarios collatores, etiam ad patronorum præsentationē, cum interuentu confidentię huiusmodi, siue expresè, siue occultè, ac de iure præsumpto, & alias contra prędicta pro tempore factas, nullius momenti fore, nec cuiquā suffragari: sed Ecclesias, Monasteria, & beneficia huiusmodi ipso iure vacare, ac prędictæ dispositioni reseruata esse, sicq; per quoscunq; etiam per præsumptiones, & coniecturas legitimas, & aliàs eorum arbitrio procedendo (cum alioqui confidentias huiusmodi in lucē erui, & probari non posse constaret) iudicari, & diffiniri debere. Necnon irritum, & inane quicquid secus contingeret attentari, quemadmodum confectis super his literis suis plenius cōtinetur. Veruntamen propter improbas multorum cupiditates, prędicta, quæ ad purgandā hāc perniciē Ecclesiā, & animarum salutē ab ipso prędecessore edita sunt, in multis deprehendimus viā aperuisse grauius delinquendi. Siquidem cum frequentibus plurium querelis pridem concitati, quòd Iudices in causis huiusmodi confidentiarum expediendis remissiores essent, omnes & singulas causas ipsas vbicunq; & inter quoscunq; motas ad nos aduocauissemus, ac omnimodam huiusmodi causarum prœsentium, & futurarum, rerumq; omnium ex ipsis resultantium cognitionē nobis, & successoribus nostris reseruauissemus, & super quibusdā coram nobis processum fuisset, varijs, inde nec leuibus coniecturis intelleximus vitium quidem confidentię occultè irrepsisse, sed in plerisq; causis præsumptiones, & coniecturas, quę ad illud probandum deducuntur, minimè sufficere, eiusq; rei causa plurimos, qui ante literarum prędictarum editionē huiusmodi confidentias exercent, vbi cognouerunt obstructam veritatem propter difficultates probandi in iudicio confidentias ipsas, contempta constitutione prędicta, Ecclesias, Monasteria, & beneficia sic recepta, vt prius retinere; alios fructus, pensiones & alias percipere; alios eorum exemplo ad similia, & grauiora fidentius commoueri: Multi enim ipsa beneficia iure retinere nequeuntes, alij nè cogantur ad sacros ordines, ad residentiam, ad incedendum in habitu clericali, vt ad bellum proficiscantur, vt inimicos occidant: alij vt alieno nomine lites agant, aut defendant, alij propter crimina incapaces: quidam vt purgato delicto, vel absolutione consecuta illa repetant, eadem in alio deponunt, & in plerisque fructus ipsorum, aut eis ministrantur, aut quibus ipsi statuunt, sæpe laicis, & inhabilibus, plerique vel senes, vel infirmi, vt beneficia in domibus suis perpetuent, illa renunciarunt, & renunciāt in alios, qui vel profanam familiam credentium de fructibus Ecclesiasticis alant, vel illa etiam nunc infantibus, aut nascituris asseruent. facto interdum circuitu retrocessionis, cum reseruatione fructuum & aliarum rerum, aut accessu, præsertim ab illis qui præstandorum iurium Cameræ Apostolicæ sunt immunes: alij aut incapaces, aut alijs beneficijs Ecclesiasticis onusti, aut Ecclesiastico ordini sese mancipare refugientes, aut merè laici beneficia Ecclesiastica alijs conferenda procurant, vt de illis postmodum ad libitum suum disponatur, fructus etiam percipientes illorum Adhæc plerique ordinarij, & alij collatores, ac etiam patroni laici curant deponenda beneficia, vt fructus, seu pensiones capiant eorundem, alijsve faciant ministrari. Alia item permulta eiusmodi admittuntur, quibus immaculata rerum diuinarum

 puritas

Puritas impiæ violatur, disciplinæ Ecclesiasticæ neruus dirumpitur, & imminẽs patratue exitium animarum. Quare nos voleotes periculosam talium audaciam noui iuris subsidio cohibere, præsentium auctoritate statuimus, vt si quis quacunq; auctoritate Ecclesiam, vel Monasterium, aut aliud beneficium Ecclesiasticũ qualecunq; ei resignatione, vel cessione cuiuscunq; personæ simpliciter, aut eum circuitu retrocessionis, cum regressu, vel accessu, etiam sola dimittentis intentione receperit, vt illa nè illud etiam in euentum regressus, vel accessus, eidem dimittenti, vel alteri postea conferatur, aut illius fructus, vel eorum pars alij, vel alij concedantur, vel pensiones soluantur, ex eisdem hæc confidentia censeatur. Itidẽ si ordinarius, vel alius collator contulerit ante hac, aut conferat in futurum beneficium Ecclesiasticũ quouis modo vacans, ea cõditione tacita, vel expressa vt postea in alterum pro arbitrio Collatoris, seu alterius cuiuscunq; contra iuris communis ordinationem disponatur, siue, vt de eo prouisurus, fructus illius, vel partem ad vtilitatem, vel libitum cõferentis, vel cedentis, aut alterius relinquat, & remittat, seu pensionẽ illi, vel illis, quem vel quos idem collator, aut cedens, vel alius per se, vel alius scripto, aut verbo iusserit, seu significauerit, persoluat, & pariter si à patrono etiam laico, vel alteri præsentatori, seu electori contigerit, aut contingat id fieri. Ad hæc si clericus prædictæ Cameræ, aut Cardinalis, aut alius à solutione iurium ipsius Cameræ, vel etiã Cãcellariæ Apostolicæ exemptus, post resignationẽ, vel cessionem alicuius extranei, de Ecclesia, Monasterio, vel alio beneficio Ecclesiastico in se, Apostolica vel alia auctoritate factam, & admissam, illam vel illud, etiam confectis literis Apostolicis, & possessione appræhensa, in eundem resignantẽ, vel cedentem, modico spatio interiecto, veluti duorum, aut trium mensium retrocesserit, aut retrocedat in futurum, & ex illa retrocessione fructus Ecclesiæ, seu Monasterij, aut beneficij, vel eorum pars, seu pensio, seu quid aliud super illis reseruatum, aut regressus, seu accessus, & ingressus ad illã, vel illud, ipsi clerico, vel Cardinali, aut alij exempto sit fueritve concessus. Postremo si quis crimine aliquo absolutus, aut cum quo super irregularitate dispensatum est, denuò receperit, quacunq; auctoritate Ecclesiam, Monasterium, vel aliud beneficium Ecclesiasticum, quod ante, vel post cõmissum delictum, aut contractam irregularitatẽ dimiserit, in quouis horum casuum cõfidentiæ prauitas sit contracta, casusq; huiusmodi literis prædictis cõpræheodantur, ac si illis speciatim expressi fuissent licèt ipsum confidentiæ crimen alterius tantùm partis conscientia sit admissum. Ad probandũ verò plenè confidentiarũ abusum, inter alias etiã hæ præsumptiones, & coiecturæ habeantur legitimæ. Videlicet, Si quis post cessam ab se Ecclesiã, vel Monasterium, aut beneficium, & publicatã resignationẽ, seu cessionem captamq; à successore possessionẽ, sese in illa, vel illo, seu rebus illius, per se, vel aliũ, seu alios de facto ingesserit, aut fructus perceperit, aut quicunq; successor illi, vel ei propinquis ipsos, aut partem aliquam remiserit eorundem. Si recipiens beneficium constituerit dimittentem, vel eius parentes, aut propinquos procuratores ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij dimissi, & illi, vel illis de fructibus perceptis, aut percipiendis donationem fecerit; Si vel sola procuratoris depositione, vel libris rationalibus mensariorum ex parte dimittentis, expeditio, quæ personam recipientis concernit, prosecuta sit, simulq; expensæ pro ea necessariæ ab illo factæ fuerint. Denique si quis pro concessione alicui facta, quacunque auctoritate de beneficio Ecclesiastico per se, vel alium, seu alios intercesserit, vel aliàs in negotio cõcessionis sese immiscuerit quoquomodo, deinde aliquid de fructibus talis beneficij de facto, etiam per manus possessoris, ac etiam simplicis donationis titulo perceperit, seu de illo postmodum ad voluntatem intercessoris fuerit dispositum quandocunque. Testes autem de quaque re singolares singulas probare valeant præsumptiones, & coniecturas, pluresque huiusmodi præsumptiones, coniecturæ plenam probationem faciant in prædictis. Cæterùm criminosi, & cæteri omnes qui ad perhibendum in casibus Simoniæ testimonium recipi possunt, ad prædicta omnia admit

tantur

tantur. Sed nè quisquam etiam vana fiducia fretus, non intendendi contra se iudicij in crimine perseueret, vtq; hoc malum grauioris censuræ stimulo vsquequaq; prohibeatur, omnes & singulos, qui hucusque Ecclesias, Monasteria, beneficia, fructus, pensiones, aliasve res, intercedente hoc confidentiæ vitio receperunt, ac retinent, nisi statim ad se reuersi, & resipiscentes celeri dimissione sibi prospexerint, & qui quid tale admiserint in futurum etiam omnibus, & singulis alijs Ecclesijs, Monasterijs, dignitatibus, administrationibus, officijs, & beneficijs obtentis, quæ pariter sub dicta reseruatione cōpræhendi volumus, necnon fructibus, pensionibus, & alijs rebus Ecclesiasticis, ac etiam Romanæ Curiæ, & alijs officijs temporalibus, præsentiū auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles decernimus, & in iuris subdium excōicationis sententia innodamus, à qua nullus, nisi in mortis articulo constitutus ab alio quàm à Romano Pōtifice, absolutionis beneficiū valeat obtinere. Nos enim aduocatione causarum huiusmodi, & reseruatione cognitionis illarum, rerumq; omnium inde emergentium, nobis, & prædictis successoribus, vt prędictū est, facta (causis illis duntaxat exceptis, quæ iam corā nobis pendere noscuntur, ac etiam ijs, quas ratione Ecclesiarum, & Monasteriorum, quorum dispositio in consistorio fieri consueuit, aut debet, itemq; contra ordinarios Collatores Episcopos, & alios superiores pręlatos, etiam Cardinales haberi contigerit, vt iam alijs nostris literis statutū est, audiendis, decidendis, & terminandis) harum serie prorsus relaxata, decernimus ita deinceps quoscunq; Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, ac prędictę Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis, & illarum quacūq; quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, vbiq; iudicare, interpretari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane quicquid secus in prędictis per quoscunq; quauis auctoritate, scienter vel ignorāter contigerit, attentari. Quo circa omnibus locorum Ordinarijs districtius iniungimus, vt in suis quisq; Ecclesijs, Ciuitatibus, Diœcesibus, & locis etiam exemptis, ad prædicta studiosè attendant, & quatenus illis relaxauimus, in delinquentes seuerè animaduertant, si Diuinę Maiestatis iudicium, dictęq; Sedis censuram voluerint euitare. In cęteris verò causis, negotijs nobis, & prędictis successoribus exceptis, eosdem locorum ordinarios, pręsentium auctoritate delegamus, vt gratia, & fauore postpositis, pro se quisq;, cum venerit vsus, contra prędictos omnes sub ipsa exceptione cōprehensos diligenter inquirant, suasq; inquisitiones omnes sigillo obsignatas ad prędictam Sedem quam primùm transferant, vt nos ex prędicti successores in causis huiusmodi procedentes, quod iustum fuerit, decernamus. Non enim singulis ordinarijs ipsis, prędictos oēs, & quoscunq; alios, etiā exemptos, etiam per edictum publicum, constito prius summariè, & extraiudicialiter de nō tuto ad illos accessu, citandi, & monendi, eisq;, ac iudicibus ordinarijs, & delegatis, alijsq; personis quibuscunq; nè prędictorum executionem quoquomodo impediant, vel aliàs in illis sese interponant, etiā per simile edictum inhibendi, eosdemq; alios contradictores, & rebelles quoscunq; per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, ac omnia iuris, & facti remedia opportuna cōpellendi, auxilium brachij sęcularis, quandocunq; opus erit, inuocandi, cęteraq; in prędictis omnibus, & singulis necessaria faciendi, & exequendi, plenam, & liberam tenore pręsentium concedimus facultatem. Non obstantibus fel. recordat. Bonifacij Papę VIII. prędecessoris nostri de vna, & in Concilio generali edita de duabus dietis, alijsque Apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, quodque Episcopis, Collatoribus, & Pręlatis prędictis, etiam Cardinalibus, vel quibusuis alijs commūniter, vel diuisim à prędicta sit Sede indultum, vel imposterum indulgeri contingat, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari, aut contra indulta huiusmodi ad iudicium trahi non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, & de verbo ad verbū de indulto huiusmodi mentionē, & quibuslibet alijs priuilegijs, indulgentijs & literis Apostolicis, generalibus, vel specialibus, quorumcunq; tenorum existant, per quæ pręsentibus non expressa, aut in totum non inserta effectus

 præ-

præsentium, aut attributæ prædictis Ordinarijs iurisdictionis explicatio, seu exercitium, vel executio impediri valeat, quomodocunque vel differri, & de quibus eorumque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Literis prædecessoris huiusmodi nihilominus in suo robore duraturis. Volumus autem vt præsentium exempla etiam impressa edantur, eaque Notarij publici manu, & cuiuscunque Curiæ Ecclesiasticæ, eiusve Prælati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem in iudicio, & extra vbique locorum faciant, quam ipsæ præsentes facerent, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ priuationis, statuti, decreti, innodationis, iniunctionis, delegationis, concessionis, & voluntatis infringere; vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo sexagesimo nono, Kal. Iunij, Pontificatus nostri Anno quarto.

Cæs. Glorierius.

REVOCATIO PRIVILEGIORVM, CONSVETVDINVM, & statutorum pręstandi, seu recipiendi fructus, distributiones, seu dulciaria.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

DVrum nimis, & incommodum arbitramur, quòd Ecclesiarum ministri in ijs, quę ad ipsorum sustentationem suppeditant, dispendia patiantur. Quocirca cum ad rem, simulque prohibendam ab Ecclesia Dei auaritiæ prauitatem, editas ante hac sanctiones minimè satis esse intelligimus, nouæ constitutionis subsidio cogimur prouidere. Cum itaque aliàs ex plurium Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligeretur, vt in electione, pręsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesię, vel beneficij, canonicatuũ, aut prębendarũ, vel partē prouentuũ, seu ad distributiones quotidianas certę conditiones seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, cõpensationes vt illicitę, aut etiã quę in aliquibus Ecclesijs dicitur turnorũ lucra, interponerentur. licèt sancta Synodus Tridentina hęc detestata mãdauerit Episcopis, vt quæcunq; huiusmodi, quę in vsus pios non cõuerterentur, atque ingressus eos, qui Simoniacę labis, aut sordidę auaritię suspicionem haberēt, fieri non permitterent, ipsique diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super pręđictis cognoscerent, & illis tantùm, quas probarent exceptis, reliquas vt prauas, & scandalosas reijcerent; eos verò, qui aduersus pręđicta quauis ratione commisissent, pœnis contra Simoniacos editis, teneri decreuerit: multorum tamen indomita cupiditate, tam pręđicta, quàm alia ad beneficium, & commodum ipsorum ministrorum edita, aut omnino contemnuntur, aut in varios sensus traducta perperam eludunnur. Quare nos pro diuini cultus exercitio, simulq; euocatorum ad illum auxilio plenius, euidentiusque consulendum fore, rati, reuocamus, & abolemus omnia, & quæcunque priuilegia, consuetudines, & statuta quarumcunque Ecclesiarum Cathedralium, & Metropolitanarum, ac maiorum, necnon Collegiatarum, etiam iuramento confirmatione Apostolica, aut alio quouis pręsidio munita, ac etiam supra hominum memoriam, & longissimo, ac quantumcunque tempore etiam continuò obseruata, siue pro persoluendis Ecclesiarum, vel

Pręla-

Prælatorum debitis, siue pro supportandis illorum oneribus, siue aliis etiam maioribus, maximis, & vrgentissimis causis concessa, & approbata, ac etiam multiplicatis vicibus innouata, extensa, & moderata; quòd vacantibus ipsarum Ecclesiarum dignitatibus, canonicatibus, præbendis, portionibus, beneficijs, & officijs, fructus, ac etiam quotidianæ distributiones ex eis primo ab ipsa vacatione Anno, aut lógiore, vel etiam breuiore tempore prouenturi, mensæ Episcopali, seu capitulari, aliove loco integrè, vel partim remaneant, seu applicentur, aut in communes vsus cedant, seu inter alios canonicos, & personas Ecclesiæ, seu capituli diuidantur. Quodque nullus etiam Apostolica auctoritate prouisus in Canonicum recipi, aut ad dignitatem, seu portionem, beneficium, vel officium admitti, vel aliàs in eius possessionem induci possit, nisi prius de obseruandis huiusmodi priuilegijs, consuetudinibus, & statutis iuramentum præstiterit, & obtentæ illorum derogationi, ac fructuum, & distributionum perceptioni renunciauerit, seu capitulo, & personis prædictis cesserit, seu (vt appellant) dulciaria, aut quid aliud præstiterit. Quorum omnium tenores, causas, & effectus habemus præsentibus pro expressis quibuscunq; illa cócepta sint formulis, necnon irritantibus, & alijs decretis roborata. Volentes ea omnia vires, & effectum de cętero non habere. Pręcipimus igitur, & interdicimus omnibus Episcopis, Capitulis, Collegiis, & personis, ad quos id pertinet, nè posthac fructus, aut distributiones huiusmodi, nec prorsus vllam eorum partem retineant, neve ipsorum cessionem, vel renuncistionem, aut dulciaria, vel alia quomodocunque petant, vel exigant, aut quemquam siue ordinaria, siue Apostolica auctoritate prouisum, ad pręstandum huiusmodi iuramentum inducant, aut illi prædicta non facienti possessionem impediant, vel remorentur. Quicunque contra fecerint, si Ecclesiarum Antistites, tam diu à Pontificalis officij exercitio sint suspensi, donec satisfactione præuia illis per sedem Apostolicam suspensio relaxetur: capitula verò; & collegia quæcunque Ecclesiastico subiaceant interdicto, ac singulares personæ in excommunicationis sententiam incurrant, à qua, nisi in mortis articulo constituti, ab alio, quàm à Romano Pontifice absolutionis beneficium nequeant obtinere. Decernentes huiusmodi præstita iuramenta non tenere, nec quemquam illis obligari, quinimo iurantes in huiusmodi censuram incidere, necnon irritum, & inane quicquid secus super his per quoscunque scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus statuimus, vt vbicunq; huiusmodi fructus, & distributiones fabricę, vel sacristiæ, aut alterius pij loci vsibus vltra semestre tẽpus reperiūtur concessi, horum duntaxat dimidia pars ipsi sacristiæ, vel fabricæ, aut pro loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integrè percipiant. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis contrarijs quibuscunque, aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab Apostolica sit sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, decreto prædictę Synodi, ac etiam constitutionis fęlicis recordationis Iohãnis Papæ XXII. quæ incipit, Suscepti, & alijs iuribus hac de re disponentibus nihilominus aliàs in suo robore duraturis. Cęterùm per prædicta non intendimus illis pręiudicare Capitulis, Collegijs, mensis, aut personis fructus, & distributiones inter vacationem beneficiorum, & eorum collationem, siue possessionis appræhensionem prouenientes ex statuto, consuetudine, vel priuilegio huiusmodi percipientibus, vel retinentibus, quominus ipsi illos interim, vt antea, exigere valeant, & habere. Postremò volumus, vt pręsentium exempla etiam impressa, Notarij publici manu & Pręlati Ecclesiastici, eius ve curię sigillo obsignata eandem illam prorsus fidem vbique locorum in iudicio, & extra illud faciant, quam faceret ipsemet pręsentes, si essent exhibitę, vel ostensę. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reuocationis, abolitionis, pręcepti, interdicti, decreti, statuti, intentionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare

pręsum-

...mpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo, pridie Kalend. Iunij. Pontificatus nostri anno quinto.

DE IVDÆIS, ET INFIDELIBVS CONuersis, Neophitisve.

Paulus Papa III.

AD perpetuam rei memoriam. Cupientes Iudæos, & alios infideles quoslibet ad fidem Catholicam conuerti, & prætextu honorum per eos antea possessorum ob eandem fidem non distrahi, Motu proprio ex certa nostra scientia auctoritate Apostolica tenore præsentium hac in posterum valitura constitutione sancimus, quòd cuicunq; eorundem Iudæorum, & infidelium ad dictam fidem cóuerti volenti, etiam si in patria potestate constitutus fuerit, bona sua quæcunque tam mobilia, quàm immobilia, intacta, & illæsa permaneant, ita vt etiam filij familias, & in patria potestate (vt præfertur) constituti, legitima, & quacunq; alia portione bonorum patrimonialium, aut maternorum eis de iure, seu successione bonorum eis aliàs debitorum per eorum parentes fraudari, aut priuari non possint, neque debeant, sed eis integrè, etiam si contra voluntatem parentum suorum ad fidem ipsam conuersi fuerint, etiam eorum parentibus viuentibus debeantur. Et si bona ipsa ex vsura, aut illicito quæstu fuerint acquisita, & notæ sint personæ, quib⁹ eorum fuerit restitutio de iure faciéda restituatur male ablatũ, illa eisdé personis omnino restituantur, personis verò non extantibus prædictis, quia bona ipsa essent per manus Ecclesiæ in pios vsus conuertenda, bona huiusmodi eisdem Iudæis & alijs infidelibus in fauorem suscepti baptismatis, tanquam in pium vsum liberè concedimus, eaque apud ipsos sic conuersos Iudæos, & alios infideles remanere decernimus: Interdicentes sub diuini anathematis pœna quibusuis tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus personis, nè vllam super bonis huiusmodi quouis quæsito colore molestiam inferant, aut inferri patiantur, sed magnum se fecisse lucrum existiment, dum tales Christo lucrati fuerint. Et quoniam, vt scriptum est, qui habuit substantiam mundi huius, & viderit fratrem suum necessitatem habere & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in ipso, si ipsi conuersionis tempore inopes, aut indigentes fuerint, omnes tã Ecclesiasticas, quàm sęculares personas per viscera misericordiæ Dei nostri exhortamur, vt ipsis conuersis manus porrigant adiutrices: ipsi quoque diœcesani non solum Christianos ad subuentionem ipsorum exhortentur, sed etiam tam de redditibus Ecclesiarum, prout potuerint, quàm de ijs, quæ ad pauperum vsus per ipsos conuertendos deuoluuntur, huiusmodi neophitos sustentare non negligant, ipsosque à detractionibus, & contumelijs paterna affectione defendant. Et quoniam per gratiam baptismi ciues sanctorum, & domestici Dei efficiuntur, longæque dignius existit regenerari spiritu, quàm nasci carne, eadem constitutione statuimus, vt ciuitatum, & locorum, in quibus Sancto Baptismate pro tempore regenerabuntur, verè ciues sint, & priuilegijs, ac libertatibus, & immunitatibus, quæ alij ratione natiuitatis, & originis dumtaxat consequuntur, gaudeant. Curent insuper Sacerdotes Baptizantes, & alij de sacro fonte eos suscipientes, tam ante Baptismum, quàm post, illos articulis fidei, ac legis nouæ præceptis, Catholicæque Ecclesiæ ritibus, diligenter instruere, & tam ipsi, quàm diœcesani operam dent, ne cum alijs Iudæis, seu infidelibus saltem per longum tempus conuersentur, nè sicut quandoque contigit ab infirmitate curatis modica occasio ad pristinam perditionem recidiuos afficiat. Et quoniam, experientia teste, compertum est mutuam ipsorum neophitorum inter se conuersationem ipsos in fide nostra

ſtra fragiliores reddere, ac ſaluti ipſorum plurimum officere, hortamur locorum Ordinarios, vt quantùm pro incremento fidei viderint expedire, curent,& ſtudeat neophitos ipſos cum originarijs chriſtianis matrimonio copulare, & prohibeant eiſdem ſub grauibus pœnis, nè mortuos more Iudæorum ſepeliant, aut Sabbata, aliaſque ſolennitates, & antiquæ ſectæ ritus quoquomodo obſeruent, ſed & Eccleſias, & prædicationes, prout alij Catholici frequentent, & in omnibus Chriſtianorum moribus ſe conformes reddant. Contemptores autem prædictorum per Sacerdotes, in quorum Parochijs degent,aut alios,ad quos de iure, vel antiqua conſuetudine de talibus inquirere ſpectat, aut etiam per alios quoſcunque diœceſanis, ſeu inquiſitoribus hæreticæ prauitatis deferant,& inuocato,ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis, & per eos taliter puniantur, quòd alijs tranſeat in exemplum:Et inſuper de ijs omnibus in Prouincialibus,& Synodalibus Concilijs diligens fiat inquiſitio, & tam circa Epiſcopos, & Sacerdotes in præmiſſis negligentes quàm ipſos neophytos, & infideles prædictos contemptores opportunum adhibeatur remedium. Si quis autem cuiuſcunque gradus, vel præeminentiæ fuerit, huiuſmodi neophytos, nè ad obſeruationem ritus Chriſtiani, & aliorum præmiſſorum cõpellantur, fauerit, aut defenderit, pœnas contra fautores hæreticorum promulgatas, ipſo facto incurrat. Neophyti verò ſi ſe corrigere poſt monitionem Canonicam neglexerint, & ad vomitum iudaizantes redire comperti fint, contra eos, tanquam perfidos hęreticos per Ordinarios locorum ſecundùm ſacrorum Canonum inſtituta procedatur. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac quibuſuis priuilegijs,indultis,& literis etiam Apoſtolicis, ſeu etiam Regijs,vel Impetialibus eiſdem Iudæis, vel infidelibus qnomodolibet conceſſis, quæ quatenus in detrimentum Catholicæ fidei; aut nominis Chriſtiani, ſeu aliquorum ex præmiſſis quomodolibet vergerent, ad effectum præſentium caſſamus, & irritamus, ac caſſa, & irrita decernimus, alijs decretis, & conſtitutionibus Apoſtolicis, quæ ſuper præmiſſis ſunt condita in ſuo robore duraturis. Et vt huiuſmodi ſanctæ cõſtitutionis ingens memoria habeatur,& nè quiſquã ipſius ignorantiam prætendere poſſit, illa per ſingulas Cathedrales, & collegiatas Eccleſias, aliaque pia loca, in quibus erit fidelium concurſus ſemel in anno ad minus infra diuina,publicari volumus, & decernimus. Et quia difficile foret præſentes ad ſingula quæque loca deferri, volumus, & etiam declaramus, quòd earundem præſentium tranſumptis,ſeu copijs etiam impreſſis, & manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis,ac ſigillo alicuius prælati munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur vbicunque forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 21. Martij milleſimo quingenteſimo quatrageſimo ſecundo. Pontificatus Noſtri Anno octauo.

S. D. N. D. PII PAPÆ V. CONSTITVTIO CONTRA offendentes ſtatum, Res, & perſonas Officij Inquiſitionis hæreticæ prauitatis.

Pius Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

SI de protegendis cęteris omnibus Eccleſiæ miniſtris, quos in fidem & clientelam noſtram à Domino recepimus, cura nobis quotidiana inſidet,quantò maiore ſtudio eam nos ſolicitudinem capeſcere neceſſe eſt, vt qui in ſacro Inquiſitionis Hæreticæ prauitatis officio verſantur, ſub tutela inuiolatæ auctoritate huius ſedis periculorum omnium expertes, quæque munera ad exaltationem fidei Catholicæ exequantur? Cum itaque eius generis impiorũ vis quotidie magis inualeſcat, qui omnibus malis artibus prædictum officiũ ſubuertere,miniſtroſque functionibus diſturbare moliuntur, eò iam nos detruſit neceſſitas, vt nefariam,& ſceleſtam illorum audaciam acerbiore caſtigationis verbere reprimamus. Hæc igitur

generali

generali conſtitutione de fratrum noſtrorum conſilio ſancimus, vt quicunque ſiue priuatus, ſiue cuncta Ciuitas, ſiue populus, ſiue dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illuſtris, quamuis ex Inquiſitoribus, Aduocatis, Promotoribus, Notarijs, alijsve miniſtris prædicti officij, vel Epiſcoporũ id munus in ſua Diœceſi, aut Prouincia obeuntium, ſeu accuſatorem, denunciatorem, aut teſtem in cauſa fidei quomodocunque productum, vel euocatum occiderit, verberauerit, deiecerit, ſeu perterrefecerit, quive Eccleſias, ædes, aliaſve res ſiue publicas, ſiue priuatas officij, aut miniſtrorum expugnauerit, inuaſerit, incenderit, expilauerit; aut libros, literas, auctoritates, exemplaria, regeſta, protocolla, exempla, ſcripturas, aliave inſtrumenta ſiue publica, ſiue priuata vbicunque poſita combuſſerit, diripuerit; ſeu interuerterit; ſeu ex incendio, aut direptione, aut alio quocunque modo illa exportauerit, ſeu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione, etiam inermis, ſiue capiendi, ſiue comburendi, ſiue ſupprimendi cauſa fuerit, ſiue res, aut perſonas ſeruari, defendive prohibuerit, quive carcerem, aut aliam cuſtodiam, ſeu publicam, ſeu ſeruatam effregerit, vinctum extraxerit, ſeu emiſerit, capiendum prohibuerit, captumve eripuerit, receperit, occulerit, ſeu facultatem effugiendi dederit. ſeu iuſſerit id fieri; qui cœtum, concurſumve fecerit, ſiue vt aliquid prædictorum fieret homines accommodauerit, ſiue aliàs auxilium, conſilium, aut fauorem publicè, vel occultè in quolibet prædictorum ſcienter pręſtiterit, licèt nemo occiſus, nemo verberatus, nemo extractus, emiſſus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractũ, ſuccenſum, direptumve, nullum denique damnum re ipſa ſit ſecutum; nihilominus is ſit anathemate præſentis Canonis auctoritate ligatus, idem quoque leſę maieſtatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocunque alio beneficio temporali, & perpetuo eo ipſo, priuatus, ſęcularis Iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipſas pœnas exigat, quæ damnatis primo capite dictæ legis per conſtitutiones legitimas irrogantur, bonis, rebuſq; omnibus fiſci iuribus applicatis, vti etiam eſt de damnatis hęreticis per ſanctiones Canonicas conſtitutum: eius filij paterna infamia ſubiecti, omnis, & cuiuſcunque hęreditatis ſucceſſionis, donationis, & legati ſiue propinquorum, ſiue extraneorum omnino ſint expertes, eiſdem præterea portæ nũquam pateant dignitatum. Nemo autem expurgationem habere, aut cauſam vllam proponere, vel prætendere poſſit, qui tantum nefas in contemptum, & odium huius officij admiſerit, niſi contrariũ per claras probationes docuerit ſe feciſſe. Quod de prædictis eorumque filijs ſtatuimus, illud idem de omnibus clericis, & presbyteris, ſęcularibus, & quorumuis ordinum, etiam exemptorum, regularibus, & quacunque etiam Epiſcopali, & maiori dignitate præditis, ac etiam priuilegio quomodocunque ſuffultis, decernimus exequendum, ita vt ipſi beneficijs, & officijs omnibus Eccleſiaſticis præſentium auctoritate priuati, per Iudicem Eccleſiaſticum Hęreticorum more degradentur, demum poteſtati ſęculari traditi, pœnis prædictis laicorum inſtar ſubijciantur; Pontificum tamen cauſis nobis, & ſucceſſoribus noſtris reſeruatis, vt re quæſita, & nobis renunciata contra eos ad depoſitionem, & alias pœnas prędictas procedamus, vti criminis atrocitas videbitur poſtulare. Quicunque autem pro talibus veniam pętere, aut aliàs intercedere tentauerint, in eaſdem illas pœnas, quæ in Hæreticorum fautores à ſacris conſtitutionibus inferuntur, ipſo facto ſe nouerint incidiſſe. Verum ſi quis etiam huiuſmodi criminum conſcius, vel affinis, ſiue religionis ſtudio ſiue pœnitentia ductus rem adhuc incognitam retexerit, ſupplicio liberetur. Cęterùm eam omnium, & quarumcunque abſolutionem rationem à prædictis criminibus, necnon habilitationum & reſtitutionum etiã ad famam, & honores, ita deinceps habendam optamus, vt ſucceſſores noſtri nullas niſi ſaltem ſemeſtri poſt cuiuſque aſſumptionem ad huius dignitatis faſtigium excurſo, ac precibus apud ſupremum officium Inquiſitionis hic inſtitutũ verificatis, concedant. Decernentes omnes, & quaſcunque huiuſmodi abſolutiones habilitationes, & reſtitutiones, quæ precibus ſic non verificatis de cętero fient, nemini pror

ſue

sus prodesse, sed nec præsentibus, nisi toto ipsarum tenore ad verbum inserto, & gratia ei certa Romani Pontificis scientia facta, & propria manu subsignata, vlla in parte derogatum censeri debere, & si illis ex quacunque causa aliter derogari contigerit, derogationes huiusmodi nullius prorsus fore roboris, & momenti. Iubemus igitur vniuersos, & singulos Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & cęteros Ecclesiarum prælatos per vniuersum orbem constitutos, vt per se, vel alium, seu alios præsentes literas, aut earum exempla in suis quisque Prouincijs, ciuitatibus, Diœcesibus, & locis solenniter publicare, & quantum in se est, firmiter obseruari procurent, contradictores quoscunque per censuras, & pœnas Ecclesiasticas appellatione postposita, compescendo, ipsasque censuras, & pœnas etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sęcularis. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cęterisq; contrarijs quibuscunque. Volumus autem, vt præsentium exempla etiam impressa edantur, eaq; Notarij publici manu, & cuiuscunq; curiæ Ecclesiasticæ, vel pręlati sigillo obsignata, eandem illam prorsus fidem vbique locorum faciant, quam ipsæ præsentes facerent, si essent exhibitæ vel ostensæ. Cęterùm orbis terrarum Principes, quibus gladij sęcularis potestas ad malorum vindictam est permissa, per eam, quam se tueri promiserunt fidem, obtestamur, ita suas quisque partes siue in præstando ministris prædictis auxilio, siue in criminum post Ecclesiæ sententiarum animaduersione interponere, vt eorum quoque præsidijs ministri ipsi tanti officij munus pro Dei æterni gloria, & religionis incremento fęliciter exequantur, amplissimum à Domino præmiū recepturi, quod fidei prædictæ assertoribus in ęternæ beatitudinis consortio præparauit. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, legationis, statuti, decreti, iussionis, obtestationis, & volũtatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo sexagesimo nono Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno quarto.

APPROBATIO INDICIS LIBRORVM PROHIBITORVM cum regulis confectis per Patres à Tridentina Synodo delectos ac prohibitio illos de cætero habendi, vel legendi.

De declaratione, & expurgatione Indicis habes const. Greg. 13.
Vt post Gregetarum const. 20.
De materia librorum prohibitorum est etiam alia constit. Pij 4. 108.
inter criminalia, vbi notabo.

Pius Papa IIII. Ad perpetuam rei memoriam.

DOminici gregis custodię Domino disponente præpositi, vigilis more pastorum nõ desistimus ipsi gregi ab imminentibus periculis, quanta maxima possumus cura, & diligentia præcauere, nè propter negligentiam nostram pereant oues, quę preciosissimo Domini nostri Iesu Christi sanguine sunt redemptæ. Et si autem quæ ad fidei veritatẽ patefaciendam, & ad horum temporum hęreses confutandas pertinebant, in œcumenico, & generali Concilio Tridentino, sancti spiritus assistente gratia, nuper adeo enucleata, ac definita fuerunt, vt facilè iam sit vnicuique sanam Catholicamque doctrinam à falsa adulterinaque internoscere: tamen cum horum ab hęreticis editorum lectio non modò simpliciores homines corrũpere soleat, verum sæpè etiã doctos eruditosq; in varios errores, & à veritate fidei Catholicę alienas opiniones inducere: huic quoque rei esse duximus prouidẽdum.

Cum autem aptissimum ei malo remedium esse sciremus, si componeretur atq; ederetur index siue Catalogus librorum, qui vel hęretici sint, vel de hęretica prauitate suspecti, vel certè moribus, & pietati noceant, id negotium ad Sacram Tridentinam Synodum reieceramus. Ea verò ex tanta Episcoporum, & aliorum doctissimorum virorum copia delegit ad eum conficiendum Indicem multos cùm doctrina, tum iudicio insignes Prælatos ex omnibus ferè nationibus. Qui quidem non sine maximò labore, plurimisque vigilijs, eum Indicem tandem, Deo iuuante, perfecerunt, adhibitis etiam in consilium lectissimis quibusdam Theologis. Peracto autem Concilio, cum ex ipsius Synodi decreto is Index nobis oblatus fuisset, vt ne ante ederetur, quàm à nobis approbatus fuisset: Nos doctissimis quibusdam, probatissimisque pręlatis eum accuratissimè legendum, examinandumque tradidimus, & ipsi etiam legimus. Cum igitur eum magno studio, acri iudicio, diuturna cura confectũ, & præterea commodissimè digestum esse cognouerimus. Nos saluti animarum consulere, eamq; ob causam prouidere cupientes nè libri, & scripta cuiuscunque generis quæ in eo improbantur, siue vt hęretica prauitate suspecta, siue vt pietati, ac morum honestati inutilia, aut aliqua correctione saltem indigentia, posthac à Christifidelibus legantur, ipsum Indicem, vnà cum regulis ei præpositis, auctorirate Apostolica, tenore præsentium, approbamus, imprimiq, ac diuulgari, & ab omnibus vniuersitatibus Catholicis, ac quibuscunque alijs vbique suscipi, easque regulas obseruari mandamus, atque decernimus. Inhibentes omnibus, & singulis tam Ecclesiasticis personis sęcularibus, & regularibus, cuiuscunq, gradus, ordinis, & dignitatis sint, quàm laicis quocunq, honore, ac dignitate præditis, nè quis contra earum regularum præscriptum, aut ipsius prohibitionem Indicis libros vllos legere, habereve audeat. Si quis autem aduersus eas regulas, prohibitionemq; fecerit: is quidem, qui hęreticorum libros, vel cuiusuis auctoris scripta propter hęresim, vel falsi dogmatis suspitionem damnata, atque prohibita legerit, habueritve, ipso iure in excommunicationis pœnam incidat: eamque ob causam in eum tanquam de hæresi suspectũ inquiri. & procedi liceat, præter alias pœnas super hoc ab Apostolica sede, sacrisq; Canonibus constituras. Qui autem libros alia de causa prohibitos legerit, habueritve, præter peccati mortalis reatum, Episcoporum arbitrio seuerè se nouerit puniendum: Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis cõtrarijs quibuscunq;: Aut si aliquibus communiter, vel diuisim ab eadem sit sede indultum, nè excommunicari possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Vt hęc autem ad omnium notitiam perueniant, neve quis excusatione ignorationis vti possit: volumus, & mandamus, vt hę literæ per aliquos Curiæ nostrę Cursores in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranensi tunc, cum in eis populus, vt Missarum solennibus intersit, congregari solet, palàm, & clara voce recitentur; & postquam recitatæ fuerint, ad valuas earum Ecclesiarum, itemque Cancellariæ Apostolicæ, & in loco solito campi Floræ affigantur: ibique vt legi, & omnibus innotescere possinr, aliquantisper relinquantur. Cum autem inde amouebuntur, earum exempla in iisdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem. & affixionem omnes, & singulos qui his literis compræhenduntur, post tres menses à die publicationis, & affixionis earum numerandos, volumus perinde astrictos, & obligatos esse, ac si ipsismet illę editæ, lectæque fuissent. Transumptis quoque earum, quæ manu alicuius publici Notarij scripta, subscriptave, & sigillo, ac subscriptione alicuius personæ in dignitate Ecclesiastica constituræ, munita fuerinr, fidem sine vlla dubitatione haberi mandamus, atque decernimus.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die vigesimaquarta Martij, millesimo quingentesimo sexagesimo quartò, Pontificatus Nostri Anno V.

Ant. Florebellus Lauellinus.

CLERICORVM NEFANDI CRIMINIS reorum pœnæ.

Ad hoc etiam habes Leon. 10. const. 11. Supernæ, in Bull. fol. 194. & eiusdem Pij V. const. 5. Cum primum, in Bull. fol. 914.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

HORRENDVM illud scelus, quo pollutæ fœdatæque Ciuitates à tremendo Dei iudicio conflagarunt, acerbissimum nobis dolorem inurit, grauiterque animum nostrum commouet, vt ad illud quantum potest comprimendum, studia nostra conferamus. Sanè Lateranensi Concilio dignoscitur constitutum, vt quicunque Clerici, illa incontinentia quæ contra naturam est, propter quam ira Dei venit in filios diffidentiæ, depræhensi fuerint laborare, à Clero deijciantur, vel ad agendam in Monasterijs pœnitentiam detrudantur. Verùm nè tanti flagitii contagium, impunitatis spe, quæ maxima peccandi illecebra est, fidentius inualescat, Clericos huius nefarij criminis reos, grauius vlciscendos deliberauimus, vt qui animæ interitum non horrescunt, hos certè deterreat ciuilium legum vindex gladius secularis. Itaque quod nos iam in ipso Pontificatus nostri principio, hac de re decreuimus, plenius nunc, fortiusq; persequi intendentes, omnes & quoscunque Presbyteros, & alios Clericos seculares, & regulares, cuiuscunque gradus, & dignitatis, tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis Canonis auctoritate priuamus. Ita quod per Iudicem Ecclesiasticum degradati, potestati statim seculari tradãtur, qui de eis illud idem capiat supplicium, quod in laicos hoc in exitio deuolutos, legitimis repetitur sanctionibus constitutum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ priuationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo sexagesimo octauo, tertio Kal. Septembris, Pontificatus nostri Anno tertio.

Cæs. Glotierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo octauo, indictione vndecima, die verò tertia mensis Septembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & D. N. D. Pij Papæ V. Anno tertio, retroscriptæ literæ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, per nos Antonium Clerici, & Christianum de Monte prælibati Sanctissimi D. N. Papæ Cursores.

Io. Andreas Panizza Magister Curs.

PROHIBITIO IVDICIARIÆ ASTROLOGIÆ ARTEM exercendi, Incantationes, diuinationes, & sortilegia faciendi, ac libros de eis legendi, & tenendi, Ordinariorumque, & Inquisitorum facultas, inobedientes coercendi.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

COELI, & terræ Creator Deus, quem vnum Omnipotentem corde credimus ad iustitiam, & ore confitemur ad salutem, etsi homini, quem ad imaginem, & similitudinem suam creauit, mentem dederit, quæ non solùm diuino fidei lumine illustrata, mysteria illa cognosceret, quæ humanam intelligentiam superant, sed etiam naturæ suæ vi, magno licèt cum labore, præclara multa inuestigaret, atque intelligeret. Tamen, vt superbum animal homo non altum saperet, sed timeret, & immensam conditoris sui maiestatem, humi stratus veneraretur, sibi soli eorum, quæ euentura sunt, scientiam, & futurarum rerum cognitionem reseruauit. Solus enim ipse, cuius oculis omnia nuda, & aperta sunt, & ad intimas hominum cogitationes penetrat, & consequentes eorum actiones intuetur, solus ipse, qui vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt, omnia præsentia, & ante oculos posita habet, solus denique omnia, & singula quæcunque totius temporis decursu, & sæculorum ętatibus futura sunt, ab omni æternitate nouit, & admirabili prouidentia disposuit, quę non modò humanę mentis imbecillitas ignorat, sed nec dęmones ipsi pręsentire possunt. Quare Idolorum in futuris annuntiandis falsitatem, & imbecillitatem, & eorum qui eis cultum adhibebant, vanitatem irridet Spiritus sanctus apud Isaiam illis verbis. Annuntiate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dij estis vos: & in nouo Testamento Christus Dominus discipulorum suorum de futuris euentis paulo cupidius inquirentium, interrogationem graui illa responsione retudit, qua etiam omnium fidelium suorum curiositatem coercuit. Non est vestrum scire tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. Nec verò ad futuros euentus, & fortuitos casus prænoscendos (futuris euentibus ex naturalibus causis necessariò, vel frequenter prouenientibus, quæ ad diuinationē non pertinent, dumtaxat exceptis) vllæ sunt veræ artes, aut disciplinæ, sed fallaces, & vanæ improborum hominum astutia, & dęmonum fraudibus introductæ, ex quorum operatione, consilio, vel auxilio omnis diuinatio dimanat, siue quòd expressè ad futura manifestanda inuocentur, siue quòd ipsi prauitate sua, & odio in genus humanum, occultè, etiam præter hominis intentionem se ingerant, & intrudāt vanis inquisitionibus futurorum, vt mentes hominum perniciosis vanitatibus, & fallaci contingentium pręnunciatione implicentur, & omni impietatis genere deprauentur. Quæ quidem ipsis cognita sunt, non diuinitate aliqua, nec vera futurarum rerum scientia, sed naturæ subtilioris acumine, & alijs quibusdam modis, quos hominum obtusior intelligentia ignorat. Quamobrē dubitandum non est, in huiusmodi futurorum, contingentium, & fortuitorum euentum inquisitione, & præcognitione, Diaboli operationem se falaciter immiscere, vt sua fraude, ac dolis, miseros homines à via salutis auertat, & laqueo damnationis inuoluat. Quæ cum ita sint, nonnulli hęc fideliter, & religiosè, vt debent, non attendentes, sed curiosa sectantes, grauiter Deum offendunt, errantes ipsi, & alios in errorem mittentes; tales in primis sunt Astrologi olim Mathematici, Genethliatentes, diuinæque dispositionis ordinationem, suo tempore reuelandam præuenire audacissimè satagentes, hominum natiuitates, seu genituras, ex motu syderum, & astrorum cursu metiuntur, ac iudicant futura, siue etiam præsentia, & præterita occulta, atque ex puerorum ortu, & natali die, siue quauis alia temporum, & momentorum vanissima obseruatione, & notatione, de vniuscuiusq; hominis statu, conditione, vitæ cursu, honoribus, diuitijs, sobole, salute, morte, itineribus, certaminibus, inimicitijs, car-

ceribus,cædibus,varijs diſcriminibus,alijsq́; proſperis, & aduerſis caſibus,& euentibus præcognoſcere,iudicare,& affirmare temerè præſumunt, non ſine magno periculo erroris,& infidelitatis; cũ S. Auguſtinus præcipuum Eccleſiæ lumen,eum, qui hæc obſeruat,qui attendit,qui credit,qui in domum recipit, qui interrogat, Chriſtianam fidem,& baptiſmum præuaricaſſe affirmet,vt illos meritò Apoſtolus arguat, atq; increpet illis verbis: Dies obſeruatis,& mẽſes,& tempora,& annos,timeo vos, nè fortè ſine cauſa laborauerim in vobis. Hi igitur leuiſſimi,& temerarij homines in miſerandam animarum ſuarum ruinam,graue fidelium ſcandalum,& Chriſtianæ fidei detrimentum,futuros rerum euentus,& quæcumq; proſperè, vel aduersè obuentura ſunt, ac actus humanos ; ea deniq; quæ ex libera hominum voluntate proficiſcuntur,aſtris,ſyderibusq́; aſcribunt,eisq́; eam facultatem,vim,ſeu virtutem,& efficaciam tribuunt ſignificandi futura ; & ad præcognita ita inclinandi , vt ſic omnino,nec aliter euentura ſint,atq; ob eam cauſam de ijs rebus omnibus iudicia facere,prognoſtica,prædictiones,& præcognitiones ſibi aſſumere,& palàm venditare nõ dubitant ; quibus non pauci rudes, & imperiti,alijq́; nimis creduli, & imprudentes tantam fidem præſtant,vt ex huiuſmodi iudiciorum, & prædictionum præſcripto , aliquid certo eſſe credant,aut ſperent,quorum ſanè,& mendacium magiſtrorum temeritas ,& infęlicium diſcipulorum credulitas magnopere deploranda eſt , qui vel diuinis literis admoniti non intelligunt hominis præſtantiam,cui Cœli, & Stellæ , & clariſſima Cœli ſidera Sol,& Luna,Deo ita diſponente, non imperant, ſed inſeruiunt,ſic enim Moyſes populum Dei , vt hunc errorem caueret , præmonebat. Nè fortè eleuatis oculis ad Cœlum,videas Solem,& Lunam,& omnia aſtra Cœli,& errore deceptus adores ea, & colas , quæ creauit Dominus Deus tuus in miniſterium cunctis gentibus,quæ ſub Cœlo ſunt . Sed quid ſydera mirandum eſt hominem ſeruire ? nonne nobiliſſimæ intelligentiæ Angeli ipſi , omnes ſunt adminiſtratorij ſpiritus,in miniſterium miſſi propter eos,qui hæreditatem capiunt ſalutis?nam rationales oues,ita diligit Deus,vt non ſolùm Epiſcopos,quemadmodum à S. Ambroſio ſcriptum eſt,ad tuendum gregem ordinauerit,ſed etiam Angelos deſtinauerit. Pręclarè etiam S. Hieronymus : Magna dignitas animarum , vt vnaquæque habeat ab ortu natiuitatis in cuſtodiam ſui Angelum delegatum. Quòd ſi Angeli homines cuſtodiunt, quid aduerſus Angelorum cuſtodiam,& tutelam aſtra moliri,aut efficere poterunt , quæ cum ipſis Angelis nullo modo ſunt comparanda ? Nec ſanè hoc loco prætereunda eſt , eximij Eccleſiæ Doctores , & Beatiſſimi Pontificis Magni Gregorij ſententia , qui Priſcillianiſtas hæreticos vnumquemque hominem ſub conſtitutionibus ſtellarum naſci putantes , magno rerum , & verborum pondere confutat. Abſit (inquit) à fidelium cordibus,vt aliquid eſſe fatum dicant, vitam quippe hominum ſolus hanc conditor , qui creauit adminiſtrat; neque enim propter ſtellas homo , ſed ſtellæ propter homines factæ ſunt , etſi ſtella fatum hominis eſſe dicitur, ipſis ſuis miniſterijs ſubeſſe homo perhibetur. Vtinam inſani homines hæc ſaperent , & intelligerent , ac Dei monitis obtemperarent in Leuitico dicentis. Non declinetis ad Magos,nec ab Ariolis aliquid ſciſcitemini, vt polluamini per eos : Neque enim quæ Chriſtiana,& vera pietas repellit , ac damnat,tanto ſtudio inueſtigarent , iiſdemque miſerè ſe decipi , atque irretiri paterentur. Sunt etiam inanes quidam homines,& curioſi, vel impij, & irreligioſi , qui futurarum , & occultarum aliarum rerum notitiam adeo anxiè habere ſtudent , vt ob eadem præ noſcenda, & inueſtiganda in diuinæ legis offenſionem multipliciter incurrant . Alij enim Geomantiæ , Hydromantiæ , Æromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ,Chiromantiæ,Necromantiæ, alijsq́ue ſortilegijs, & ſuperſtitionibus , non ſine Dæmonum ſaltem occultè ſocietate , aut tacita pactione , operam dare , ſeu illis , ac ſortibus illicitis taxillorum , granorum triticeorum , vel fabarum iactu vti non verentur . Alij verò aliquas priſtinæ, & antiquitatæ, ac per Crucis victoriam proſtratæ Idololatriæ reliquias retinentes, quibuſdam augurijs, auſpicijs, ſimilibusve

signis, & vanis obseruationibus ad futurorum diuinationem intendunt. Alij item sunt, qui cum morte fœdus ineunt, & pactum faciunt cum Inferno, qui similiter ad occultorum diuinationem ad inueniendos thesauros, vel ad alia facinora perpetranda, etiam expressa cum Diabolo pactione facta, in manifestam suarum perniciem animarum, nefarias magicæ artis incantationes, instrumenta, & veneficia adhibent circulos, & diabolicos characteres describunt, Dæmones inuocant, aut consulunt, ab eis responsa petunt, aut accipiunt. eis preces, & thuris, aut aliarum rerum suffimenta, seu fumicationes, aliave sacrificia offerunt, candelas accendunt, aut rebus sacris, vel Sacramentis, aut Sacramentalibus sacrilegè abutuntur: adorationis, genuflexionis, aut quæuis alia impietatis obsequia præstant, cultum venerationemve tribuunt, aut annulum, vel speculum, aut paruas phyalas sibi fabricant, aut fabricari curant ad Dæmones in eis alligandos, seu includendos, vt putant, ad responsa ab ipsis inde petenda, aut habenda. Alij præterea etiam in corporibus obsessis, vel lymphaticis, & phanaticis mulieribus Dæmones de futuris, vel occultis rebus, aut factis exquirunt, vt meritò ab eis, quos Dominus in Euangelio tacere imperauit, vanas, mendacesque referant responsiones. Alij quoque præstigiatores, frequentius verò mulierculę quædam superstitionibus deditæ in phyalis, seu vasculis vitreis aqua plenis, vel in speculo accensis candelis, etiam benedictis sub nomine Angeli Sancti, & albi, Diabolum omnium malorum satorem supplices adorantes, vel in vnguibus, aut palma manus, quandoque etiam oleo perunctis eundem omnium fallaciarum architectum orant, vt similiter futura, vel occulta quæuis per spectra, & apparentes imagines, seu phantasticas visiones sibi ostendat, aut ab eodem patre mendacij Diabolo alijs incantationibus, aut varijs superstitiosis obseruationibus, futurorum, & occultorum huiusmodi veritatem quærunt, & hominibus prædicere contendunt. Quorum omnium, quos supra enumerauimus consimilis impietas parem exitum habet, nimirum, quòd Dæmonis præstigijs, ac dolis, tum qui diuinant, tum qui diuinationem experiunt illusi, ac delusi miserrimè reperiuntur. Itaque cum futuros euentus in seipsis considerare, antequam fiant, sibi Dei proprium, illud necessariò consequitur, vt Astrologi, & alij prædicti, qui huiusmodi futura prænuntiare, aut prænoscere quocunque modo, nisi Deo reuelante audent: iniuste atque impudenter, quod Dei est sibi assumant, & vsurpent. Sic fit, vt dum ab eis, quod solius est Creatoris perperam creaturis tribuitur, diuina Maiestas grauiter lædatur, fidei integritas violetur, & animabus pretioso Christi sanguine redemptis, pestis, atq; exitium importetur. Et licèt iampridem regulis indicis librorum prohibitorum ex decreto Sacri Generalis Trid. Conc. confecti, illud inter cætera constitutum fuerit, vt Episcopi diligenter prouiderent, nè huiusmodi Astrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, & indices legerentur, vel haberentur, qui de futuris contingentibus, successibus, fortuitisve casibus, aut ijs actionibus, quæ ab humana voluntate pendent certò aliquid euenturum affirmare audent, permissis tamen iudicijs, & naturalibus obseruationibus, quæ nauigationis, agriculturæ, siue medicæ artis iuuandæ gratia conscripta fuissent. Libros verò omnes, & scripta Geomantiæ, Hidromantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, siue in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incantationes artis magicæ, prorsus reijci, & aboleri curarent. Non tamen errorum, corruptelarum, delictorum, & abusuum prædictorum extirpationi vsq; adeo prouisum est, quin etiam adhuc in nonnullis locis, & apud plurimos curiosius vigeant, cũ valdè frequenter, detectis Diaboli insidiis diuinationum, sortilegiorum, & variarum superstitionum omnia plena esse in dies detegantur. Nos igitur, qui pro nostro pastoralis officij munere fidei integritatem inuiolatam conseruare debemus, & animarum saluti prospicere, quantum diuina gratia adiutrice possumus, ex paternæ charitatis visceribus optamus, damnantes, & reprobantes omne genus diuinationum, quæ Diabolo auctore ad fidelium deceptionem à prædictis curiosis, vel perditis hominibus fie-

ri solent. Cupientes præterea Sanctam illam Christianæ Religionis simplicitatem, præsertim vbi agitur de summa Creatoris Dei potestate, sapientia, & prouidentia ab omni erroris labe integram, atque incorruptam, vt par est, retineri: Volentes quoque prædictæ falsæ credulitati, ac huiusmodi illicitarum diuinationum, & superstitionum, detestabili studio, & execrandis flagitijs, atque impuritatibus occurrere, vt de Christiano populo meritò dici possit, quod de antiquo Dei populo scriptum est: Non est augurium in Iacob, neque diuinatio in Israel.

Hac perpetuò valitura constitutione, Apostolica auctoritate statuimus, & mandamus, vt tam contra Astrologos, Mathematicos, & alios quoscunque dictę iudiciariæ Astrologiæ artem, præterquam circa agriculturam, nauigationem, & rem medicam in posterum exercentes, aut facientes iudicia, & natiuitates hominum, quibus de futuris contingentibus successibus, fortuitisque casibus, aut actionibus, ex humana voluntate pendentibus aliquid euenturum affirmare audent, etiam si id se non certò affirmare asserant, aut protestentur, quàm contra alios vtriusque sexus, qui supradictas damnatas, vanas, fallaces, & perniciosas diuinandi artes, siue scientias exercent, profitentur, & docent, aut discunt, quive huiusmodi illicitas diuinationes, sortilegia, superstitiones, veneficia, incantationes, ac præmissa detestanda scelera, & delicta, vt pręfertur faciunt, aut in eis se quomodolibet intromittunt, cuiuscũq; dignitatis, gradus, & conditionis existant, tam Episcopi, & Prælati, Superiores, ac alij ordinarij locorum, quàm Inquisitores hęreticæ prauitatis vbiq; gentium deputati, etiamsi in plerisque ex his casibus antea non procedebant, aut procedere non valebant diligentius inquirant, & procedant; atque in eos seuerius Canonicis pœnis, & alijs eorum animaduertant.

Prohibentes omnes, & singulos libros, opera, & tractatus huiusmodi iudiciariæ Astrologiæ, Geomanciæ, Hydromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, Artis Magicæ, aut in quibus sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, execrabiles incantationes, ac superstitiones continentur, ac vt supra in memorato indice interdictos sub censuris, & pœnis in eo contentis à quibuscunque Christifidelibus legi, aut quomodolibet retineri; sed illos Episcopis, & ordinariis locorum, vel Inquisitoribus prædictis præsentari, & consignari debere.

Et nihilominus eadem auctoritate statuimus, & mandamus, vt contra scienter legentes, aut retinentes libros, & scripta huiusmodi, seu in quibus talia continentur, similiter iidem Inquisitores liberè, & licitè procedant, ac procedere, & pœnis condignis punire, & coercere possint.

Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrariis quibuscunque.

Vt autem præsentes nostræ literæ ad communem omnium notitiam facilius deducantur; Iubemus illas in Valuis Basilicarum Sancti Iohannis Lateranen. & Principis Apostolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ affigi, seu appendi, eisq; detractis ipsarum exempla, etiam impressa eisdem in locis affixa relinqui.

Et insuper vniuersis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, locorum ordinariis, & Prælatis, necnon Inquisitoribus hęreticæ prauitatis vbilibet constitutis, per hęc committimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè pręcipiendo mandamus, vt per se, vel alium, seu alios easdem pręsentes literas, postquam eas receperint, seu earum notitiam habuerint, in suis, & singulis Parochialibus Ecclesiis, dum in eis populi multitudo ad diuina conuenerit; deinde verò semel in anno, & quoties eis expedire videbitur, vulgari sermone publicent, aut publicari faciant.

Quia verò difficilè foret præsentes literas ad singula quæque loca, in quibus de eis fides facienda erit deferri. Volumus, vt earum transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, ac paruo sigillo Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis, aut alicuius Pręlati, vel Curię Ecclesiasticę munitis, eadé prorsus fides

in iudicio,& extra vbiq; locorum adhibeatur, quæ eisdem originalibus literis adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statutorum, mandatorum, prohibitionis, iussionis, commissionis,& voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis. 1585. Nonis Ianu. Pontificatus Nostri Anno primo.

H Prodat.

Io. Baptista Canobius,

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo sexto, Indictione prima, die verò 9. mensis Ianuarij, Pontificatus Sanctissimi Domini Nostri Sixti diuina prouidentia Papæ V. Anno primo, Retroscriptæ literæ Apostolicę, affixæ, lectæ,& publicatæ fuerunt in valuis, seu portis S. Iohannis Lateranensis,& Sancti Petri Principis Apostolorũ de Vrbe, necnon Cancellariæ Apostolicæ,& aciei Campi Floræ,& per aliquod temporis spatium dimissæ per nos Io. Freile, & Nicolaum Tagliettum, S. D. N. Papæ Cursores.

Alex. Parabiathus Mag. Cusorum.

DE ELECTIONIBVS AD REGIMINA Monasteriorum, Præpositurarum, & aliarum dignitatum Conuentualium.

Sanctissimus in Christo pater, & Dominus noster Dominus Pius diuina prouidentia Papa Quartus.

AD cuius peruenit notitiam, quod licèt aliàs omnia monasteria virorum, valorem ducentorum florenorum auri communi æstimatione excedentia, necnon prioratus, præpositutas, ac alias dignitates Conuentuales,& præceptorias generales, ordinum quorumcunque, dispositioni suæ generaliter reseruauerit, ac propterea illorum prouisiones, & ad ea quæ speciali priuilegio eligendi sibi per Sedem Apostolicam concesso suffulta sunt, Canonicè factarum electionum confirmationes, ad Sanctitatem suam, & dictam Sedem pertinere noscantur: nihilominus plerique Religiosi cæca nimis ambitione agitati, partim electiones de suis personis ad monasteria, prioratus & alias dignitates conuentuales huiusmodi, vel priuilegium eligendi prædictum habeant, vel illo careant, nullo iuris ordine seruato, nullaque boni, vel æqui ratione habita, temerè fieri, factasque per ordinum superiores, aut locorum ordinarios de facto confirmari, partim verò nedum priusquam electiones de se ad monasteria, & alias conuentuales dignitates eligendi priuilegio suffulta factæ, ritè confirmentur: sed ne electi quidem Canonicè, se in regimine,& administratione iam in spiritualibus, quàm temporalibus monasteriorum, aliarumq; dignitatum vacantium eorumdem, ac illorum bonorum immiscere non verentur, in animarum suarum periculum, auctoritatis Apostolicæ contemptum, & plurimorum scandalum: Volens tantis qui paulatim in religiosos irrepserunt vsibus,& abusibus nimis licentiosis aliquãdo, sicut par est, occurrere, suamq; Sedis præfatæ prærogatiuam asserere, Omnes & singulas electiones quarumuis personarum ad regimina monasteriorum, prioratuum, præpositurarum, & aliarum dignitatum conuentualium, ipsarumque electionum confirmationes per quoscunque cuiusuis status, gradus, ordinis,& conditionis existant,& quamuis etiam Archiepi-

scopalis.

ſcopali, Patriarchali, aut maiori præfulgeant dignitate haſtenus hc præſumptas, nullas & inualidas, ac pro nullis inualidis, & prorſus infectis habendas eſſe, perſonasque ſie vt præfertur electas, & confirmatas, monaſteria, aliasq; dignitates huiuſmodi ſine legitimo titulo poſſediſſe, & poſſidere, Neenon illorum fructus, redditus & prouentus indebitè percepiſſe & percipere. Ac perſonas ipſas ad abſolutionem, & habilitationem ſuper his, necnon confirmationem electionum de ſe factarum à Sanctitate ſua, ſeu Romano Pontifice pro tempore exiſtente, aut Sede prædicta, infra ſex menſes à data præſentium computandos impetrandum, ac literas Apoſtolicas ſuper huiuſmodi confirmatione in totum expedien. omnino teneri declarauit. Et nihilominus hac ſua perpetuò valitura conſtitutione ſtatuit, & ordinauit, quòd nullus de cętero ſe in regimine, & adminiſtratione monaſterij, vel alterius dignitatis conuentualis, ad quod ſeu quam illum eligi contigerit in ſpiritualibus, vel temporalibus antequam ritè celebrata electio à ſanctitate ſua, aut Romano Pontifice pro tempore exiſtente, & Sede prædicta confirmata, & literæ Apoſtolicæ deſuper expeditæ fuerint, per ſe, vel alium in toto, vel in parte, quouis quæſito colore immiſcere, aut ad illud, vel illam ſe recipi facere, vel aliàs ſe pro eius Prelato gerere præſumant. Decernens omnes, & ſingulos qui ſecus fecerint, iure ſi quod illis ad Monaſteria, vel eorum regimina, & adminiſtrationes, ac alias conuentuales dignitates per electionem huiuſmodi quæſitum fuerit, eo ipſo priuatos, & deinceps ibi ineligibiles eſſe, ipſaq; Monaſteria, & alias dignitates ab eadem Sede impetrari poſſe; qui verò ſimiles electiones confirmare præſumpſerit, etiam eo ipſo Superiores ordinum videlicet ſuis dignitatibus priuatos; Ordinarios autem locorum etiã ſi Archiepiſcopali, & maiori præcellant dignitate, ingreſſum Eccleſiæ interdictum, eosque ad Eccleſiarum ſuarum regimine & adminiſtratione ſuſpenſos exiſtere.

Placet publicetur & deſcribatur I.

Lecta & publicata fuit ſupraſcripta Regula Romæ, in Cancellaria Apoſtolica, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quarto, Die verò Martis vltima menſis Octobris, Pontificatus præfati Sanctiſſimi Domini noſtri Papæ anno quinto.

Ant. Lomellinus Cuſtos.

CONSTITVTIO S. D. N. PII PAPÆ QVINTI per Dominos Medicos obſeruanda.

Pius Papa V. Ad perpetuam rei memoriam.

SVpra Gregem Dominicum noſtrę vigiliæ diuinitus creditum, vigilijs ſpeculatoris, prout nobis deſuper conceditur, exercentes officium, ad ea per quæ Animarum ſaluti cum diuini nominis gloria conſuli valeat, libenter intendimus, vt Chriſtifideles poſt Baptiſmum in peccata lapſi, per Sacramentum pœnitentiæ Deo reconcilientur. Sanè cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proueniat, dicente Domino, languido, quem ſanauerat, vade noli amplius peccare, nè quid deterius tibi contingat, ac propterea prouidè fel. recor. Innoc. III. prædeceſſor noſter Medicis præceperit, vt cum eos ad ægrotos vocari contigerit, ipſos ante omnia moneant, vt animarum Medicos vocent, nè cum eis hoc in extrema ægritudine conſtitutis ſuadetur, in deſperationis articulum incidant. Nos igitur volentes hoc tam ſalutare præceptum nulla temporis præſcriptione aboleri, ſed ſemper obſeruari, conſtitutionem præfatam auctoritate Apoſtolica tenore præſentium innouamus, & hac noſtra in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus, & decernimus, quòd omnes Medici cum ad infirmos in lecto iacentes vocati

fuerint, ipsos ante omnia moueant, vt idoneo confessori omnia peccata sua, iuxta ritum S. R. E. confiteantur, neque tertio die vlterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo confessor ob aliquam rationabilem causam, super quo eius conscientiã oneramus, concesserit, & eis per fidem confessoris in scriptis factam constiterit, quòd infirmi, vt præmittitur, peccata sua confessi fuerint. Cõiunctos verò, ac omnes familiares, & domesticos infirmi in Domino rogamus, & monemus, vt de infirmitate Parochum certiorẽ faciant, & tam Parochus, quàm coniuncti, & familiares præfati infirmum ad confessionem peccatorum suadeant, & inducant. Quòd si qui Medicorum præmissa non obseruauerint, vltra pœnas in dicta constitutione contentas, quas incurrere declaramus, perperuò sint infames, & gradu medicinæ, quo insigniti erant, omnino priuentur, & à Collegio seu vniuersitate Medicorum eijciantur, ac pœna etiam pecuniaria arbitrio ordinariorum, vbi deliquerint, mulctentur. Et vt hæc omnia inuiolabiliter obseruentur, volumus, & eadem auctoritate præcipimus, & mandamus, vt nullus posthac vbique locorum in Medicina Doctoretur, aut ei quomodolibet medendi facultas à quouis Collegio, & vniuersitate concedatur, nisi omnia in præsenti nostra constitutione contenta, medio eorum iuramento coram Notario publico, & Testibus obseruare in eorum manibus, vel ordinarij iurauerint, & de huiusmodi iuramento in priuilegio, seu licentia medendi specialis mentio fiat. Quòd si Collegia, & Vniuersitates præfatæ non recepto à promouendis iuramento huiusmodi, eosdem ad gradum prædictum promouerint, aut eisdem medendi licentiam præstiterint, pœnam priuationis facultatis alios vlterius doctorandi incurrant. Mandantes in virtute sanctæ obedientiæ omnibus, & singulis Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis, quatenus in Ciuitatibus, & Diœcesibus proprijs præsentes nostras literas publicari faciant, ac iuramentum prædictum à Medicis iam promotis, seu licentiam medendi habentibus, omnibus iuris remedijs exigant, neque aliquos ad medendum in Ciuitatibus, & Diœcesibus prędictis admittant, nisi eis constiterit eosdem iuramentum huiusmodi pręstitisse, & contumaces, & iurare, ac iuramentum huiusmodi iam pręstitum exhibere recusantes, gradu Medicinæ, & omnibus priuilegijs eisdem Medicis, tam coniunctim, quàm diuisim eis, & eorum cuilibet concessis, per quosuis etiã Romanos Pontifices priuent, ac ab ingressu Ecclesię arceant, donec resipuerint. Nõ obstantibus pręmissis, priuilegijs, indultis, literis Apostolicis quibusuis personis Collegio, & Vniuersitati, sub quibusuis verborum formis, & tenoribus cõcessis. Quę omnia, quò ad effectum validitatis constitutionis nostræ tantùm reuocamus, cassamus, & annullamus, & omnes Principes sęculares ac alios Dominos, & Magistratus temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera Misericordiæ Iesu Christi eisdem in remissionem peccatorum nihilominus iniungentes, quod in præmissis omnibus eisdem Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis assistant, & suum fauorem, & auxilium præstent, ac contrafacientes pœnis etiam temporalibus afficiant. Volumus autem quòd præsentes literæ in Cancellaria, & acie Campi Floræ publicentur, & inter constitutiones extrauagantes perpetuò valituras conscribantur: & quia difficile foret præsentes ad singula quæque loca deferri. Volumus, & etiam declaramus, quòd earum transumptis etiam impressis manu alicuius Notarij subscriptis, ac sigillo alicuius Pręlati munitis, eadem prorsus fides vbicunque adhibeatur, quę pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris. Die VIII. Martij, M. D. L X V I. Pontificatus nostri Anno primo.

Cę. Glorierius.

REGVLARES CVIVSCVNQVE ORDINIS, ETIAM Mendicantes, Lectores, aut in Theologia graduati, non possint sęcularium confessiones audire, nisi fuerint ab Ordinarijs approbati.

Ad hoc vid. Conc. Trid. Sess 23. cap. 15. de reformatio. & Greg XIII. constitut. 15. In tanta.

Pius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

ROmani Pontificis prouidentia circumspecta nonnunquam gesta per eum rationabilibus, & honestis suadentibus causis moderatur, & cōmutatur in melius, prout in Domino conspicitur salubriter expedire. Nuper siquidem quasdam declarationes, & moderationes circa nonnulla Conc. Trident. decreta regulares personas ordinum Mendicantium eorumque instituta concernentia edidimus, & promulgauimus. Et quia vti accepimus illarum vigore Sacerdotes regulares prædictorum ordinum quandoq; minus idonei, & inhabiles confessionibus sęcularium audiendis ab eorum superioribus præpositi absque aliqua Episcoporum, sed sola Magistri Ordinis Generalis, aut Prouincialium ministrorum approbatione admittuntur. Nos super his pro debito pastoralis officij, prout tenemur, salubriter prouidere volentes, tenore præsentium hac nostra constitutione perpetua sancimus, decernimus, & declaramus, decretum Concilij Tridentini de approbatione Regularium de audiendis confessionibus sęcularium præpositorum ab Episcopis facienda obseruari debere, etiam in omnibus Regularibus, quorumuis Ordinum etiā Mendicantium, etiam sub regulari disciplina viuentibus, etiam si sint lectores, aut in Theologia etiam de superiorum suorum licētia, graduati, vel promoti vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus, Ministris sęcularium confessionibus audiendis expositi. Volumus tamen eos qui semel ab Episcopo in Ciuitate & Diœcesibus suis præuio examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari. Ab Episcopo autem successore pro maiori conscientiæ suæ quiete examinari de nouo poterunt. Inhibentes quibuscunque Regularibus quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium vt præfertur, nè vigore deputationis, & approbationis ab eisdem Magistris, & Ministris Prouincialibus, etiam quòd illarum occasione ab Ordinarijs huc vsque tolerati fuerint, absque speciali in posterum licentia, & approbatione ab Ordinarijs obtinenda sęcularium confessiones audire pręsumant, Decernentes irritum, & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac nostris literis pręd ctis, & aliis postea quibuscunque regularibus concessis, & forsan extensis, quas quò ad ea quæ pręsentibus aduersantur & contrariantur, penitus, & omnino reuocamus, cassamus, & irritamus: necnon Monasteriorum, & aliorum regularium locorum, ac ordinum quorumcunque, etiā iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis, etiam Mari magno, seu bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, quibusuis Monasteriis, & regularibus locis, sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, necnon irritantibus & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis: quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma seruanda esset, teno-

res huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso & forma in illis tradita obseruata inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dúraxat specialiter & expresè derogamus, contrarijs nō obstãtibus quibuscunq;. Vt autē præsentes literæ ad omnium quorū interest notitiam deducantur, nec aliquis earum ignorantiam prætendere, aut contra eas se excusare valeat, dicta auctoritate statuimus, & decernimus, vt ipsæmet literæ, vel earum transumptum in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe, sancti Iohannis Lateranensis, ac Cancellariæ Apostolicæ valuis, ac in acie Campi Floræ per aliquos ex Cursoribus nostris publicentur, earum exemplo in singulis valuis, & acie prædictis affixo & dimisso. Verùm quia difficilè foret præsentes literas ad singula quæque loca in quibus de eis fides facienda erit deferri, volumus & dicta auctoritate decernimus, quod earundem literarum transumptis, manu alicuius Notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius Prælati, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio, & extra illud, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ sanctionis, decreti, declarationis inhibitionis, reuocationis, cassationis, irritationis, statuti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo septuagesimo primo, octauo idib. Augusti, Pontificatus nostri anno sexto.

Cæ. Glorierius.

H. Cumyn.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo primo, Indictione decimaquarta, Die verò vigesimasecunda mensis Augusti, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Pij diuina prouidentia Papæ quinti anno eius sexto, Retroscriptę literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in locis retroscriptis, per nos Iohannem Guetardum, & Alamanum de Alamanis Cursores.

Philibertus Chapius Magister Cursorum.

REDVCTIO CONSTITVTIONVM A PIO V. PRO Mendicantibus, & alijs regularibus contra locorum Ordinarios, &c. editarum, ad terminos iuris, & Concilij Tridentini.

Has Constitutiones habes, inter constit. d. Pij V. num. 38. & si Mendicantium. fol 981. & 36. Ad exequendum. fol. 999. & 140. Ad hoc nos decus. fol. 1135.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

IN tanta rerum, & negociorum mole, qua Rom. Pont. ex omnibus mundi partibus assiduè premitur, vix vitari potest, nè aliqua interdum exiliant, quibus postea recognitis necesse est moderationis remedium adhibere. Cum itaque aliàs fel. rec. Pius Papa V. prædecessor noster, auditis grauaminibus, quæ fratribus Ordinum Mendicantium ab Ordinarijs locorum, & Parochialium Ecclesiarum Rectoribus, multis modis inferri dicebantur, super sacris concionibus, & lectionibus ha

bendis,confessionibus audiendis,pœnitentijs iniungēdis, fratribus ad ordines pro mouendis, celebratione Missarum, cura animarum, Sacramentorum ministratione,sepulturis,quarta funeralium, legatis, donationibus, eleemosynis, collectionibus, alijsque huiusmodi iuribus, necnon decimis, & diuersis oneribus,ac etiam super statu, & regimine sanctimonialium ipsis fratribus subiectarum, formationem processuum, censurarum publicatione, processionibus, præcedentia, locorum acquisitione,certisque alijs rebus tunc expressis, multa per quasdam suas literas pro dictis fratribus non modò statuerit, sed & quæ iam in Concilio Tridentino decreta fuerant ad hæc pertinentia declarauerit, multaque præterea priuilegia eisdem decimo septimo Kalen. Iunij, Pontificatus sui anno secundo. Et deinde ea omnia diuersis alijs ordinibus, & Congregationibus Regularium non Mendicantiū, etiam per modum communicationis, concesserit: Postea per quandam suam constitutionem de Vicarijs perpetuis in Parochialibus Ecclesijs vnitis per ordinarios locorū instituendis,& portione illarum Vicarijs assignanda editam,alia super constitutione Fratrum eorundem ad exercitium curæ animarum in eis Parochialibus Ecclesijs quæ domibus, & locis suis vnita sunt, decreuerit: Demum animaduerso quod ea omnia multis dubitationibus inuoluta, magnisq; difficultatibus obstructa multas magnasque dissensiones, altercationes, & lites inter prædictos locorum Ordinarios, & fratrum ipsorum ordines, non sine graui diuini cultus, & animarum detrimento,ac populorum scandalo concitauerant,contra ac ipse sperabat, & præter suam expectationem, vt qui interdum conquereretur multa aliter alioq; sensu à se prolata fuisse, quàm literis expressa essent: Cupiens his mederi incommodis primū illa omnia quæ Regularibus aliorum ordinum, quàm Mendicantium communicauerat,& secundùm præmissa cōcesserat,motu proprio restrinxerit. Deinde plenius prouidere volens, prioribus literis à se quò ad ipsos Mendicantes magna in parte moderatis,omnes, & quascunq; aliàs literas, quæ de alijs ordinibus, & Congregationibus extra Mendicantium ordines de obseruantia nuncupatos emanauerant, omnino aboleuerit, causas omnes iam de is etiam in Romana Curia pendentes ad se aduocando,lites extinguendo,ac formatos super illis processus latasq; sententias annullando, quemadmodum aliis suis literis in registro proximè compertis, nunquam tamen publicatis,plenius continetur: Postremò circa confessariorum regularium etiam Mendicantium approbationem iuxta Concilii prędicti decretum faciendam, etiam lectores in Theologia graduatos, & certos alios tunc expressos comprahendi debere declarauerit. Nos hac tanta varietate cognita, quæ etiam ex multiplici literarum, & constitutionum editione procedi, præsentibus & futuris discriminibus occurrere volentes, De nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus,& ordinamus de prędictis,& aliis omnibus literis,& constitutionibus,quæ ab eodem prędecessore eisdem de rebus pro quorumcunque regularium, etiā Mendicantium Ordinibus, & Congregationibus quomodolibet emanarunt, ac omnibus,& quibuscunq; in eis contentis, eam deinceps dispositionem atque decisionem pro subiecta materia futuram esse, quæ siue ex iure veteri, siue ex sacris dicti Concilii decretis, siue aliàs legitimè ante dictarum literarum, & constitutionum editionem erat,etsi ipsæ non emanassent futura fuisset, ad quam dispositionem, & decisionem,suumque pristinum, & integrum statum, ac terminum illa omnia reducimus. Quin etiam tollimus,& abrogamus omnia irritantia, & alia decreta, necnon prohibitiones declarationes,mandata, & quæcunque alia ipsis literis, & constitutionibus apposita, & aliàs eorum occasione vel causa factis, his nostris statuto, ordinationi,& reductioni aduersantia, quibuscunque illa sint concepta formulis, ac præseruationibus,declarationibus,modificationibus,restitutionibus, mentis attestationibus, derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortissimis, efficacissimis, & inuiolabilibus clausulis, etiam motu & potestatis plenitudine similibus, & ex certa scientia,etiam pro conseruatione status regularis, & ex quibuscunque aliis vrgen-

tiſſimis cauſis quotieſcunque roborata. Decernentes illa omnia pro nullis, & infe- ctis haberi, omneſque ſupradictos illarum vſu, commodo, & effectu carere. Ac omnes lites, & controuerſias, quæ coram quibuſuis iudicibus ſiue ordinarijs, ſiue cōmiſſarijs, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & S. R. E. Cardinalibus, etiam de latere Legatis prædictarum literarum, & conſtitutionum occaſione ſuper præmiſſis iam motæ ſunt, necdum deciſæ, aut finitæ, vel etiam quæ iam deciſę ſunt, ſi modò tractum habeat ſucceſſiuum, easque rurſus, & inter quoſcunque excitari in poſterum contingat, ſecundùm prædictam diſpoſitionem, nec aliter decidendas: Futura verò dubia, & difficultates quandocunque, & vbicunque orientur, ad nos & Sedem Apoſtolicam vbi & cætera quæ ad decreta dicti Concilij pertinent, quotidie declarantur, omnino referenda eſſe; Necnon irritum & inane quicquid ſecus ſuper his per quoſcunque ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Mandamus itaq; in virtute ſanctæ obedientiæ præſentes ab omnibus vbique Epiſcopis, & locorum ordinarijs, necnon Eccleſiarum Prælatis, Rectoribus, fratribusque prædictis ac cæteris, ad quos pertinet, ſemper inuiolata obſeruari. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Eccleſiarum, Monaſteriorum. Conuentuum, domorum, locorum, & ordinum quorumcunque iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apoſtolicis, etiam Maremagnum, & Bulla aurea nuncupatis, dictis Eccleſijs ordinibus, & congregationibus quomodolibet conceſſis, & confirmatis: quibus omnibus, etiam ſi de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, expreſſa. indiuidua, & ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præſentibus, pro ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Vt autem præſentes omnibus plenius innoteſcant, volumus earum exempla fieri, & etiam imprimi, illiſque Notarij publici manu, & Curiæ Eccleſiaſticæ, vel Prælati, aut perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſigillo obſignatis, eandem illam prorſus fidem in iudicio, & extra illud vbique locorum adhiberi, quæ adhiberetur eiſdem præſentibus, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ordinationis, ſtatuti, reductionis, ablationis, abrogationis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo ſecundo, Kalend. Martij. Pontificatus Noſtri Anno primo.

Cæ. Glorierius

M. Datarius.

A. de Alexis.

Regiſtrata apud Cæſarem Secretarium.

Anno à Natiuitate Domini Noſtri Ieſu Chriſti, milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo tertio, Indictione prima, die verò vigeſima tertia menſis Martij, Pontificatus Sanctiſſimi Domini Noſtri Domini Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. Anno primo, Retroſcriptæ literæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Baſilicarum Principis Apoſtolorum, & Sancti Iohannis Lateranenſis de Vrbe, &

Can-

Cancelariæ Apostolicæ,& in acie Campi Floræ, per nos Iohannem de Soya, & Marcum Antonium Brutum,eiusdem S. D. N. Papæ Cursores.

Antonius Ludouicus Magister Cursorum.

REVOCATIO LICENTIARVM QVIBVSCVNQVE mulieribus concessarum, ingrediendi Monasteria & loca, quorumcunque ordinum Regularium.

Ad hoc etiam habes eiusdem Pij V. constit. 8. Circa in Bull. fol. 930. & Grego. XIII. Vbi gratiæ constit. 36. & Concil. Trident. Sess. 25. cap. 5. de regul. & Mon.

Pius Papa V. Ad perpetuam rei memoriam.

Regularium personarum, quæ relicto sæculo, Dei se obsequio dedicarunt, pro eõmisso nobis officio, quieti consulere cupientes, ad ea remouenda, quæ religiosum earum propositum impediri possunt, curam nostram libenter intendimus, vt nulla re, quæ eas à diuino cultu auocet, præpeditæ secundùm ordinum suorum regularia instituta,& decretum sacri Tridentini Concilij, tranquillis mentibus gratum altissimo impendere possint famulatum. Quia igitur,& Carthusiensium ordinis, & aliorum regularem vitam professorum quies non parum solet, sicut accepimus,perturbari,propterea quod mulieres modestiæ matronalis oblitæ, domos, ac monasteria eorum,contra ipsorum instituta,prætextu confessionalium,aut aliarum literarum Apostolicarum ingredi audeant,ipsis etiam Abbatibus,Præpositis, Prioribus,& alijs Præsidentibus aliquando recusantibus, & renitentibus, non sine magna eorum molestia, nec sine graui laicorum etiam offensione,ac scandalo,si quando admitti nimis facilè videantur: huic rei prouidere volentes Motu proprio,& ex certa scientia,ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes, & singulas facultates,ac licentias ingrediendi monasteria,ac domos Carthusiensium,& aliorum quorumcunque regularium ordinum, etiam Mendicantium, mulieribus, cuiuscunque status,gradus,ordinis,conditionis, & quacunq; dignitate,ac præeminentia præditis,etiam Comitissis, Marchionissis, Ducissis, sub quibuscunque verborum tenoribus, & formis, & cum quibuscunque etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsque fortioribus, efficacioribus, & insolitis clausulis, Necnon irritantibus decretis ab Apost. Sede quomodocunque concessas, quorum tenores perinde, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur,haberi volumus pro expressis, tenore præsentiũ reuocamus,& cassas, irritas,& inanes esse decernimus; Districtè prohibentes mulieribus quidem prædictas facultates, & licentias prætendentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, postquam harum literarum notitiam habuerint, à qua non possint nisi à nobis,aut à Romano Pontifice,qui pro tempore fuerit, absolui, præterquam in mortis articulo: nè dictas domos,& Monasteria ingredi audeant. Ipsis verò Monasteriorum,& Conuentuũ Abbatibus,Præpositis, Prioribus, & alijs Præsidentibus quocunque nomine vocentur: & eorum Monachis, Canonicis, & Fratribus,siue Mendicantibus,siue non Mendicantibus,sub priuationis officiorum, quę in præsentia obtinent,& inhabilitatis in posterum ad illa,& alia omnia,& suspensionis à diuinis,ipso facto,sine alia declaratione,incurrendis pœnis, nè eas introducere, admittereve præsumant. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis,cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem,& mandamus: vt hæ literæ ad valuas Basilicæ Beati Petri Apostolorum Principis, & in Cancellaria nostra, atque in acie Campi Floræ de more publicentur. Quia verò difficile foret has literas ad omnia loca deferri: volumus,& declaramus

vt earum exemplis,& transumptis manuscriptis,vel impressis, & manu alicuius Notarij publici subscriptis,ac sigillo alicuius Prælati munitis,par vbique fides habeatur,ac si præsentes exhibitæ essent,vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 23. Octobris millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, Pontificatus nostri anno primo.

Ant. Florebellus Lauellinus.

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo sexto, Indictione nona, die vigesimaoctaua mensis Octobris, Pontificatus S. D. N. Pij Papæ V. Anno primo suprascriptę literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in locis suprascriptis, per nos Bernardinum Andreutium, & Iohannem Andream Rogerium Apostolicos Cursores.

Philibertus Chapius Magister Cursorum.

CONSTITVTIO DE FORMA FACIENDI PROCESSVS, & Inquisitiones ex præcepto Concilij Tridentini.

Super promouendis ad regimina Ecclesiarum Cathedralium,& aliarum Superiorum,seu Monasteriorum,atque ad cæteras dignitates de quibus in Consistorio prouidetur.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

ONus Apostolicæ seruitutis, ad quod nuper nos dignatio diuina prouexit, assiduè admonet, in eam potissimùm curam nobis esse pastorali sollicitudine incumbendum,vt quæ à sacris œcuminicisque Concilijs pro communi totius Christiani populi salute pie prudenterque statuta sunt, nulla aut temeritate violentur,aut negligentia deserantur; ea præsertim, quæ ad bonos idoneosque pastores Cathedralibus,ac Superioribus Ecclesijs gubernandis præficiendos pertinent, nam si in quibusuis Ecclesiæ gradibus, & ministris curandum est tales eligi, qui Religione,& sanctitate fideles ædificent,multò certè magis elaborandum est, nè in eius electione erretur, qui supra omnes gradus constituitur, cui tanquam seruo fideli & prudenti totius familiæ cura traditur, qui ad omnem virtutem, & mandatorum Dei obseruantiam aliorum forma esse debet; cum certum sit gregis salutem magnopere pendere ex boni pastoris præstanti vita, & doctrina. Sanè venerabiles patres, qui ex toto terrarum Orbe ad sacrum generale Tridentinum Concilium à Summis Pontificibus prædecessoribus nostris euocari magna frequentia conuenerunt, cùm in alijs rebus multis præclarum studium ad corrigendos deprauatos mores, & collapsam Ecclesiasticam disciplinam restituendam ostenderunt, tum in eo potissimùm insigni zelo magnaque cum laude laborarunt, vt rationem inuenirent, qua viri doctrina pietate prudentiaq; excellentes, & in Ecclesiasticis functionibus diu multumque versati, Ecclesijs Cathedralibus præficerentur. Nos igitur, qui cùm in minoribus constituti Cremonen. Ecclesiam regeremus, in eodem Concilio cum sanctis, & egregijs illis Patribus interfuimus, & Concilio absoluto ad Ecclesiam nostram reuersi magno semper desiderio flagrauimus, vt tam salubria generalis Concilij decreta executioni debitæ mandarentur, atque, vt id fieret pro virili parte curauimus; Multò nunc magis, cum disponente Domino omnium Ecclesiarum

cura

cura, & solicitudo nos præmit, summo desiderio tenemur, vt Pastores ij præficiantur Ecclesijs, qui opus suum, & ministerium impleant, & de ouium salute nos in Domino lętificent. Illud autem in hoc saluberrimo, & pernecessario negocio, quod est de Episcopis eligendis, & præficiendis videtur esse præcipuum, vt instructio, examen, & inquisitio de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promouendorum tam accuratè, fideliter, ac seriò instituatur, vt omnis fallaciæ fuco remoto, certò confidere valeamus, tales à nobis Christi gregi pascendo esse præpositos, quales tantū onus, Angelicis videlicet humeris formidandum, exigit, & quales ille expetit, qui pro ijsdem ouibus redimendis propriæ vitæ, ac sanguine non pepercit. Et quidem in hac parte prouidentia dicti Concilii Tridentini minimè defuit, cum statuerit, ac mandauerit, vt in Prouinciali Synodo per Metropolitanum habenda præscriberetur quibusque locis, & Prouincijs, propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma Roman. Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis vtilis atque opportuna esse videretur. Verùm neque id hactenus nisi à paucissimis factum est, neque spes est nisi longissimo temporis spatio, vt ab omnibus fiat, atque interim, dum certa examinis siue inquisitionis ratio à Prouincialibus Conciliis expectatur, perit vber ille fructus, qui ex tam virilibus Concilii generalis decretis sperari posse videbatur; & experientia ipsa docuit per tot annos à publicatione Concilij prædicti elapsos, quid in vnaquaque Prouincia opus sit, quidve possit fieri. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris Sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, matura deliberatione, ac de eorum vnanimi consilio, & assensu, præsenti nostra perpetuò valitura constitutione decernimus, vt cum extra Roman. Curiam examen, instructio, siue inquisitio facienda erit, nemo omnino cuiuscunque status, gradus, conditionisve fuerit inquisitionem prædictam sibi arrogare præsumat, sed integrum hoc negocium iis, qui à prædicto Tridentino Concilio designantur, Apostolicæ, videlicet, sedis legatis, seu Nunciis Prouinciarum, aut eius de quo inquisito fit, Ordinario, eoque deficiente Ordinariis vicinioribus relinquatur, nisi iustis de causis nobis, aut pro tempore existenti Roman. Pontifici per speciale mandatum alicui alteri hoc munus quandoque committendum esse visum fuerit. Quòd si fortè aliquis prædictorum consanguinitate, aut affinitate vsque ad tertium gradum inclusiuè promouendum contingeret, vt omnis suspicio carnalis affectus à tam sancto negocio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eum, qui proximè sequitur hoc est, si Legatus excludendus erit, ad Nuncium, si Nuncius ad Ordinarium, si Ordinarius ad viciniorem Ordinarium inquisitionis officium deferatur. In Curia verò hæc functio spectet vel ad eos Cardinales, qui à nobis, vel pro tempore existente Roman. Pontifice deligentur, vel ad Cardinales earum Prouinciarum, seu Regnorum apud nos, & Sedem Apostolicam Protectores, in quibus Ecclesiæ ipsæ consistunt, si tamen ad ipsos huiusmodi vacantium Ecclesiarum relatio pertinebit. Quod si de Episcopo vel Metropolitano extra Roman. Curiam degentem ab vna Ecclesia ad aliam ex aliqua graui & iusta causa transferendo agetur, hoc munus deficientibus Legato, vel Nuncio Apostolico eius Prouinciæ, aut Regni vbi Ecclesia ipsa à qua trāsfertur sita erit, ad Metropolitanum, si Episcopus, ad suffraganeum verò antiquiorem residentem, si Metropolitanus transferendus erit pertinere declaramus. Deinde, quia sacrum Tridentinum Concilium, non sine magna ratione eminentes personas, & quę negocii magnitudinem probè intelligerent, ad hoc officium nominauit. Declaramus, & statuimus tam Legatos, siue Nuncios, quàm Ordinarios, vel alios ab hac Sancta Sede fortè delegandos non per Auditores, aut Vicarios, aliosve Ministros, sed per se ipsos inquirendi munus exercere debere; quamuis ab huiusmodi personis aliisque viris peritis adiuuari possint. Et si Prælatus inquirens per se non posset ob locorum distantiam testes examinare circa articulum aliquem, vt legitimos natales, vel ętatem, aut aliquid eiusmodi, licebit, ei articulum illum alteri personæ in dignitate Ecclesiastica cōsti

tutæ

tutæ subdelegare, non autem vniuersam inquisitionem. Quòd si fortè contingit, aliquem supradictorum legitimè impediri, vt per se hoc munus præstare non possit, ad alios ea cura transferetur, qui sunt ab eodem Concilio Tridentino ad hoc officiū designati, vt supra dictum est, de ijs qui ob consanguinitatem, vel affinitatem ab hoc munere excluduntur. Ad hæc, vt mens eiusdem sacri Concilij rectè, ac fideliter debitæ executioni mandetur, & tale sit examen, quale requiritur in negotio tanti ponderis, declaramus, ac statuimus, non esse in vita, ac doctrina promouendi inuestiganda eam rationem adhibendam, vt ab ipso promouendo articuli offerantur, ac testes producantur, sed oportere, vt prælatus, qui munus inquirendi suscepit, articulos conscribat, atq; ipse ex officio suo illos testes vocet, atq; examinet, quos de rebus inquirendis sincerum, ac fidele testimonium daturos esse existimet. Verùm, vt inquisitio prædicta facilius, ac plenius perfici, atq; expediri queat, vtile erit, si Prælatus, qui inquisitionem facturus est, vel à promouendo, vel ab alio aliquo confici curet schedulam, in qua sint ordine descripta nomen promouendi, cognomen, patria, parētes, ætas, ordo, gradus, professio, functio, si quam is foro exercuit, loca in quibus, aut Theologiæ, vel iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore versatus fuerit, deniq; amici, ac familiares, qui tam ipsum, quàm parentes eius intimè norint. Quòd si promouendus documentum aliquod exhibere voluerit, vnde ipsius ætas, gradus, dignitas, sacri Ordines, functio, officia muneraq; aut aliquid eiusmodi comprobetur, admittendum, ac processui inserendum erit, modò documentū publicum seu authenticum fuerit. Illud quoq; prohibendum censuimus, ac expresè prohibemus, nè ad testimonium dicendum de fide Catholica, vita, moribus, doctrina, atq; aptitudine, ad regendam Ecclesiam quilibet homines admittantur; sed viri tantùm graues, pij, prudentes, docti, qui de qualitatibus promouendorum rectum iudicium ferre valeant, ac vt supradiximus, sincerum, ac fidele testimonium dare velint. Proinde tam cognati, ac nimium familiares, quàm inimici, atq; æmuli excludendi erunt. Porrò testes eiusmodi Prælatus, qui examen, seu inquisitionem habiturus erit, seorsum, ac sigillatim examinabit, & si qua fide iudicauerit expedire, eis ad memoriam reducet, tum iuramenti vim, tum periurij grauitatem: eosdem etiā serio, & grauiter admonebit ipsos reos futuros apud Omnipotentem Deum eorum omnium, quorum, vel committendo, vel omittendo rei erunt qui promouebuntur, si vel falsa narrando, vel reticendo vera, in causa erunt, vt homines indigni, vel minus idonei eiusmodi Ecclesijs præficiantur. Diligenter etiam testium qualitates cognoscere studebit, ac potissimùm quàm sint ad promouendos affecti, vt inde coniiciat vtrum ex affectu, an ex veritate testimonium dicant. Deniq; cum testes de qualitatibus promouendi interrogabit; dabit operam, vt quoad eius fieri poterit omnia, & singula, quæ ad prædictam inquisitionem facere videbuntur, per ipsos exprimantur. Quamuis autem qualitates omnes promouendorum, quæ in Generalium Synodorū decretis, alijsq; Canonicis sanctionibus continentur, probè cognitæ esse debeant, ijs, quibus inquisitionis officium demandatum est, quales sunt natum esse ex legitimo Matrimonio, atq; ex parentibus Catholicis. Annum trigesimum iam expleuisse, sacris ordinibus, saltem ante sex menses initiatum esse, gradum Doctoratus, aut licentiæ in Theologia, vel iure Canonico, aut certè publicum alicuius Academię testimonium obtinuisse, quoad alios docendos idoneus esse declaretur, adhęc in Ecclesiasticis functionibus diu esse versatum, item fidei puritate, Innocentia vitæ, prudentia, vsu rerum, integra fama, doctrina deniq; præditum esse; tamen quia circa doctrinam plures fraudes cōmitti solent, & sæpè contingit, vt nonnulli scientia vacui, de solo Doctoris titulo, aut priuilegio glorientur: volumus, vt de eorum etiam doctrina diligenter inquiratur, qui, vel Doctoratus, aut licentiæ titulis, & priuilegijs gaudent, vel etiam à publicis Academijs testimonium habuerunt, quòd idonei essent ad alios docendos; nisi fortè aliquorum insignis doctrina, ex publica ipsorum functione notoria esset. Ita verò inquisitio facienda erit, vt quibus in lo-

eis,

cis, quanto tempore, & quo fructu Theologiæ, vel iuri Canonico promouendus operam dederit cognoſcatur. Et quoniam in quibuſdam prouinciis nulla ſunt ſtudia generalia, neq; vllæ publicæ Scholæ, neq; vſus habet, vt qui ſtudiis operam nauant, vllis Doctoratus, aut licentiæ inſignibus decorentur, declaramus in eiuſmodi locis ſufficere, ſi teſtimonio virorum grauium, & ſacræ Theologiæ, vel iuris Canonici peritorũ conſtet, promouẽdos ea ſcientia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei ſint ad ea docenda, quæ populum Chriſtianum ſcire oportet, ac muneris ſibi iniungendi neceſſitati valeant ſatisfacere. Teſtes prærerea deponant ſe de ſcientia promouendorũ certos redditos eſſe ex eo, quòd prædictos promouendos ſpecimen ſuæ doctrinæ publicè, vel priuatim dediſſe cognouerint. Quod autẽ ad regulares pertinet cum ad Eccleſias Cathedrales promouendi fuerint, ne fraus vlla ſubrepere poſſit, in eo, quod idem Tridentinum Concilium ſtatuit, vt regulares à ſuis Superioribus ſufficientis doctrinę teſtimonium habeant. Declaramus nomine Superiorum eos duntaxat intelligendos eſſe, qui nullum ſui Ordinis Superiorem agnoſcunt, ſiue ij cuiuſuis Ordinis Abbates, Magiſtri, aut Miniſtri, aut Præpoſiti generales, aut quarumlibet Congregationum Prędidentes, ſiue Definitores, aut Viſitatores Capitulum generale repræſentantes, ſiue alij quocunq; vocabulo nominentur, & in eorum abſentia ipſorum Vicarij, ſeu Commiſſarij generales, vel in Roman. Curia procuratores Ordinum, aut Congregationum generales in hac parte ſuccedant. Et nihilominus præter ſuperiorum teſtimonium, qui fidem facient eiuſmodi regulares ad alios docendos idoneos eſſe, volumus ea ſeruari quæ de ijs diximus, qui publicum ſuæ doctrinæ ab aliqua Academia teſtimonium habent; vt videlicet ſerio inquiratur an regulares ad Cathedrales Eccleſias promouendi eos progreſſus in ſtudijs fecerint, qui in futuro Antiſtite requiruntur. Poſt inquiſitionem verò de fide, vita, moribus, doctrina, & prudentia promouendi, necnon informationem de ſtatu Eccleſiæ alijsque neceſſarijs rebus, quæ pariter coram ſuperius expreſſis Prælatis iuxta eiuſdem Concilij decreta fieri debet, profeſſio fidei Catholicæ à promouendo facienda erit; quam quidem ab eo duntaxat recipiendam eſſe declaramus, ad quem inquiſitio pertinebit; niſi fortè qui profeſſionem emiſſurus eſt à Prælato inquirente longè diſtet: tunc enim is Prælatus ex ſubdelegatione inquirentis profeſſionem admittere debebit, cui promouendus vicinior erit, quod idem intelligatur, de informatione de ſtatu Eccleſiæ, accipienda; ſi quando contigeret, vt in alia Prouincia, ſiue Regno eſſet Eccleſia, in alio promouendus. Recipiet autem Prælatus profeſſionem promouendi præſente Notario publico, ac teſtibus, atque eam à ſe admiſſam, ac receptam propriæ manus ſubſcriptione teſtabitur. Is quoq; qui profeſſionem eiuſmodi fecerit, in eo loco vbi proprium nomen profitentis exprimi ſolet, nomen ſuum manu propria adſcribet. Deniq; his peractis Notarius publico inſtrumento fidem faciet de profeſſione prædicta adhibitis teſtibus, vt præfertur. Vbi verò totum examen ſeu inquiſitio de perſona promouenda perfecta fuerit, et in inſtrumentum publicum redacta cum toto teſtimonio, ac profeſſione fidei emiſſa ad hanc ſanctam Sedem, vt Concilium ſtatuit, quamprimum clauſa, & obſignata in forma authentica tranſmittenda erit. In qua re obſeruari volumus, vt profeſſio fidei iiſdem omnino verbis deſcripta ſit, quæ in ea forma continentur, quam felicis record. Pius Papa IIII. Prædeceſſor noſter ſtatuit obſeruandam, & vt Prælatus, qui inſtructionem, examen & inquiſitionem fecit, vel per literas ſeparatas ſimul tamen cum proceſſu mittendas, vel per ſubſcriptionem dicti proceſſus ſignificet, quanta fides teſtibus examinatis eorumq; dictis, & ſcripturis productis ſuo iudicio habenda ſit; ſimul etiam quid de promouendo ipſe ſentiat. proceſſus autẽ ſic formati, & ad Curiam tranſmiſſi, à Cardinale, cui proponendi munus incumbet, & à tribus prioribus Ordinum Cardinalibus, vt moris eſt, iuxta formam Concilij prædicti ſubſcribentur, & expedientur. Volumus autem, vt Cardinalis relator moneat promouendum ſi præſens in Curia fuerit, vt iuxta Concilium Lateranen. no

uissime celebratum, omnes Cardinales siue maiorem partem Collegij adeant, antequam Ecclesiam proponat; vt quæ à referente Collega sint audituri, occulata fide quantum ad personam promouendi attinet cognoscere possint. Hęc porrò omnia, quæ de promouendis ad Ecclesias Cathedrales dicta sunt, ad eos etiam pertinere atque in eorum promotione seruanda esse declaramus, & decernimus qui nominati pręsentati, aut electi fuerint, ad dignitates Abbatiales, ac Prioratus, seu Præposituras, Monasteriorũ regimina, aut aliàs Regularium cuiusuis Ordinis, aut etiã secularium pręfecturas, de quibus consistorialiter prouideri contigerit, atque eos præsertim, quibus pręter curam, & regimen Monachorum, aut Canonicorum clericorumque regularium, vel secularium annexa est in populum iurisdictio spiritualis, vel temporalis, excepta tamen ætate circa quam nihil innouamus. Quo verò ad doctrinam, cum generalia Concilia non statuant, vt personæ promouendę ad regulares dignitates Doctoratus siue licentiæ gradum suscipere, vel publicum testimonium ab Academia aliqua habere teneantur, & tamen æquum sit, vt ea doctrina polleant, qua onus sibi impendendum sustinere valeant, declaramus, & statuimus, vt Pręlati, qui inquirendi munus susceptuti sunt, studiosè, ac diligenter inquirant super doctrina eiusmodi personarum iuxta modum, & formam superius pręscriptam, vt nos, & pro tempore futuri Roman. Pontifices habita de illis vera informatione per processum qui ab inquirente transmittetur, certò statuere, ac iudicare possimus an persona promouenda verè sit talis qualem dignitas illa ad quam prouehenda est, exigit & requirit. Hortamur verò in visceribus Domini nostri Iesu Christi, ac paterna charitate monemus eos omnes, qui ab hac sancta Sede nominandi pręsentandi, vel etiam eligendi futuros Episcopos, vel Abbates ius habent, vt serio apud se cogitent quanti momenti sit hoc negocium ex quo salus animarum, tranquillitas Reipublicæ, incolumitas Religionis, propagatio fidei, aliaq; permulta, & maxima bona dependent. Illud etiam sæpe, & sępius ad mentem reuocent, quod sancta Tridentina Synodus admonet, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem vtilius posse facere, quàm si bonos pastores, & Ecclesię gubernandę idoneos promoueri studeant, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare: nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis vtiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium cupiditatibus; sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint. De nominandis verò, præsentandis, vel eligendis ad regulares dignitates pręter ea quę superius obseruanda esse declarauimus, illud quoque paternis his nostris hortationibus, & monitionibus adijciendum censuimus, vt nominationis præsentationis, vel electionis ius habentes eos deligere studeant, atque omnino contentur, qui non modò eundem ordinem sint ante professi; sed in eodem etiam satis diu laudabiliter versari: neque enim decet vt Magistri aliorum esse incipiant, qui non fuerint ante discipuli, & subditis imperare præsumant, qui prius non didicerint Superioribus obedire. Eos deniq; qui vel examinando, & inquirendo, vel testimonium ferendo operam suam in hac re pręstabunt seriò admonemus, vt ea fide, ac diligentia in negocio tanti momenti versentur, vt à Deo, & à nobis laudem pro bono opere expectare valeant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prohibitionis, voluntatis, declarationis, decreti, statuti, hortationis, & monitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Romæ in Monte Quirinali, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo nonagesimo primo, Idibus Maij Pontificatus nostri anno primo.

A. Card. Montaltus Summator.

M. Vestrius Barbianus.

A. de Alexis.

CON-

CONSTITVTIO SANCTISS. D. N. DOMINI GREGORII diuina prouidentia Papæ XIIII. Super immunitate Ecclesiæ.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

CVM aliàs nonnulli prædecessores nostri, & præsertim fel. rec. Sixtus Papa Quintus, necnon Pius etiam Quintus Sancto zelo ducti, diuersas facultates, & indulta extrahendi etiam in casibus quibusdam à iure non permissis ex Ecclesijs criminosos, & delinquentes, compluribus sęcularibus Principibus, eorumque Curijs, & Magistratibus, sub varijs modis, & formis concesserint, prout in illis plenius continetur. Experientia postmodum docuit, tum ob diuersitatem, & differentiam huiusmodi indultorum, tum quia plerique eorundem Principum Ministri, ex hoc ipso illa diuersimodè etiam latius quàm par erat, & ad suum libitum interpretandi occasionem arripuerunt, illisque abuti cœperunt, subortam esse non mediocrem in aliquibus locis libertatis, & immunitatis Ecclesiasticæ perturbationem, & confusionem, alibi verò nè ipsos quidem laicos Indultis huiusmodi vti voluisse, aut potuisse, quòd populis inueterata erga Ecclesias reuerentia deuotis, & assuetis, scandali potius quàm quietis occasionem præberent. Illud etiam absurdum sæpenumero secutum est, vt infimæ interdum conditionis laici non modò iuris, sed etiam literarum penitus ignari, & imperiti, dum quasi potestates, aut ministri Curiæ sæcularis in aliquo Castro, aut Oppidulo iurisdictionem exercebant, facultatum, & indultorum huiusmodi limites longè excesserint, eaq; suo arbitratu in sensus minus rectos, & ab intentione concedentis omnino alienos detorserint, & illorum prætextu, quicquid sibi in mentem venit attentare præsumpserint; in graue iurisdictionis, & immunitatis Ecclesiasticæ præiuditium, locorum & personarum diuino cultui dicatarum contemptum, ipsius diuinæ Maiestatis offensam, & scandalum plurimorum. Quare pro commisso nobis à Domino Pastoralis officij munere prædictis absurdis, & scandalis obuiare, ac differentias huiusmodi ad vniformem regulam reducere, omnemque dubitandi, ac perperam interpretandi occasionem dilucida declaratione submouere, abusus tollere, & nè Ecclesiastica iura planè conculcentur, & negligantur, opportunè prouidere decreuimus, prout etiam dictus Sixtus Prædecessor noster ijsdem de causis motus statuere decreuerat, licèt morte præuentus hoc adimplere nequiuerit: ita tamen vt quando præsens temporum calamitas, & nimia, quæ iam inualuit peruersorum hominum malitia id exposcit, aliquid, etiam ad terrorem delinquentium, & ad coërcenda illorum facinora, vltra id, quod prisca illa maiorum nostrorum disciplina, & vetus sacrorum Canonum norma præscripserat in quibusdam casibus, congrua moderatione adhibita, permittamus. Hac itaque nostra perpetuò valitura constitutione omnia, & quæcunq; priuilegia, indulta, & gratias tam per prædictum Sixtum, ac Pium Quintum, quàm alios quoscunq; nostros Prædecessores, aut nosmetipsos, Sedemq; Apostolicam eiusve Legatos, super abducendis, vel extrahendis ab Ecclesijs, Monasterijs, Sacellis, domibus regularibus, & sęcularibus, locisve sacris, aut Religiosis, aliasque in casibus à iure permissis hominibus certorum tunc expressorum, vel non expressorum criminum reis, aut fraudolentis decoctoribus, etiam in odium certorum delictorum, & pro bono pacis, & quiete publica, & ex causis vrgentissimis, ac necessarijs, & æquipollentibus casibus in iure expressis, atq; ex paritate, identitate, aut maioritate rationis extensis, perpetuò, vel ad certũ nondum elapsum tẽpus, seu ad vitam alicuius Principis, aut beneplacitum, seu aliàs quomodolibet concessa, etiã iteratis, aut multiplicatis vicibus, approbata, & innouata, ac vsu recepta, literasq; Apostolicas sub plumbo, aut in forma Breuis seu aliàs quomodocunque desuper confectas, quarum tenores hic haberi volumus pro expressis, ac de verbo ad verbũ

insertis sublata penitus omni differentia, ita ad vnam tantùm formam reducimus, & moderamur, vt laicis ad Ecclesias, locaq; sacra, & religiosa prædicta cõfugientibus, si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidijs aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesijs earumve Cœmeterijs committere non verentur, aut qui proditoriè proximum suum occiderint, aut Assassini, vel hæresis, aut læsæ Maiestatis in personam ipsiusmet Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur. Sed vniuersis, & singulis Venerabilibus Fratribus nostris Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque Ecclesiarum, & Monasteriorum Prælatis, tam sæcularibus, quàm cuiusuis ordinis regularibus distinctè præcipiendo mandamus, & præcipimus, vt laicos in casibus prædictis delinquentes ad eorum Ecclesias, Monasteria, domos, & alia loca supradicta sacra, seu Religiosa respectiuè confugientes, & in eis se recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumve aliquod, iudicio suo cõmisisse videbuntur, quando, à Curia sæculari fuerint requisiti, & quilibet eorum fuerit requisitus, Ministris, & Officialibus Curiæ sæcularis absque irregularitatis nota, aut alicuius censuræ Ecclesiasticæ incursu tradi, & consignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet & faciat. Ne autem Curiæ sæcularis prædictæ Ministri facultate illos per se, & propria auctoritate extrahendi, & abducendi sibi olim, vt præfertur, attributa, & per præsentes reuocata, abutantur, Volumus, dictaque auctoritate decernimus, & declaramus, vt Curia sęcularis, eiusque, Iudices, & Officiales, ab Ecclesijs, Monasterijs, locisque sacris prædictis laicum aliquem, vt præfertur, delinquentem in nullo ex casibus supradictis sine expressa licentia Episcopi, vel eius Officialis, & cum interuentu personæ Ecclesiasticæ ab eo auctoritatem habentis, ad quos solos, & nõ alios Episcopis inferiores, etiamsi aliàs ordinarij sint, aut nullius diœcesis, aut Conseruatores, ab hac sede specialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat; occurrente autem casu in loco exempto, & nullius diœcesis, tunc ad Episcopum viciniorem deuoluatur hæc cognitio, & nõ ad alios, capere, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi eo casu, quo ipse Episcopus, & dictæ personæ Ecclesiasticæ requisitæ illos in delictis superius expressis culpabiles tradere, aut capturæ, & carcerarioni interuenire, & assistere recusauerint; tuncque reuerentiæ Ecclesiæ, & locis sacris debitæ memores prædictos delinquentes minori, quo id fieri poterit cum scandalo, & tumultu extrahere curent. Quodque delinquentes laici prædicti, postquam, vt præfertur, ab Ecclesijs, locisve sacris extracti, & capti fuerint, ad carceres Curiæ Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tuto, & firmo carcere, ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit, per Curiam sęcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, Curiæque sęculari prædictæ consignari, nec tradi possint, nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi verè crimina superius expressa commiserint, tuncque demum, de mandato Episcopi per Iudicem Ecclesiasticum Curiæ sęculari, quacunque appellatione postposita, consignentur. De crimine verò hæresis cognitio ad forum Ecclesiasticum tota pertineat, neque in ea Curia sęcularis se quoquomodo intromittat. Sicuti etiam prohibemus, nè contra Ecclesiasticas personas sęculares, aut cuiusuis ordinis, vel militiæ etiam Sancti Iohannis Hierosolymitani regulares, quoquomodo etiam vigore prædictorum priuilegiorum, indultorum, aut concessionum, quæ omnia ad terminos iuris per præsentes reducimus procedant, aut se intromittant; illasve ab Ecclesijs, Monasterijs, domibus, locisque sacris, aut religiosis, etiam in casibus in hac constitutione expressis extrahere, abducere, capere, carcerare, aut cognoscere de criminibus ad forum Ecclesiasticum pertinentibus aliàs, quàm de iure, & per priuilegia eisdem ordinibus, aut militijs concessa permittitur quomodolibet præsumant. Quòd si quis quacunque dignitate, & auctoritate prædictis, præmissorum, aut alio quouis prætextu, quicquam præter, aut contra huius nostræ constitutionis tenorem attentare præ

sum-

sumpserit, declaramus eum ipso facto, censuras, & pœnas easdem incurrere, quæ contra libertatis iuris, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores per sacros Canones, & Conciliorum generalium, nostrorumque prædecessorum constitutiones sunt promulgatæ. Sicque per quoscunque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatij Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, in quauis causa, & instantia iudicari, & diffiniri debere, necnon irritum decernimus, & inane, si secus super his per quoscunque quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, tam Sixti, & Pij V. quàm aliorum quorumcunque prædecessorum nostrorum, literis Apostolicis, priuilegijs, indultis, & facultatibus, quibusuis personis, etiam Imperiali, Regia, Ducali, aut alia quauis dignitate, & auctoritate fulgentibus, aut Rebuspublicis, Dominijs, Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, & locis, eorumve Curijs, Parlamentis, Senatibus, Consilijs, Communitatibus, Vniuersitatibus, Collegijs, aut Præsidentibus, Proregibus, Gubernatoribus, Locatenentibus, Vicarijs, Potestatibus, alijsque Magistratibus, Officialibus, Ministris, aut Consiliarijs, ex prædictis, vel alijs, etiam grauioribus, & vrgentioribus causis; tam illorum intuitu, & contemplatione, siue ad eorum preces, & instantiam, quàm etiam motu proprio, & ex certa scientia deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ac per modum statuti, & legis perpetuæ, etiam in vim contractus & fratrum nostrorum consilio, sub quibuscunque tenoribus, & formis, & cum quibusuis præseruatiuis, restitutiuis, mentis attestatiuis, derogatoriarum derogatorijs, alijsque validissimis, efficacissimis, & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & alijs decretis, etiamsi inibi caueatur expressè, quòd illis, nisi sub certis modis, & formis, & nisi de expresso eorum consensu, ad quorum fauorem concessæ fuerint, derogari possit, & aliter factæ derogationes nullius sint roboris, vel momenti, & aliàs quomodolibet concessis etiam sæpius approbatis, & innouatis. Quæ omnia, & singula, ac illorum tenores pro expressis habentes, quatenus præmissis in aliquo aduersentur, aut plures quàm superius expressos casus contineant, auctoritate & tenore præmissis omnino, ac perpetuò tollimus, & abrogamus, ac ad terminos præsentis Cõstitutionis, quò ad superius descripta duntaxat, reducimus. Et nolumus cuiquam de cætero suffragari, & qualibet alia dictæ sedis indulgẽtia generali, vel speciali, per quæ præsentibus nõ expressa, vel de verbo ad verbũ non inserta, effectus earũ quomodolibet valeat impediri. Vt autem præsentes literæ ad omnium notitiam facilius deducantur, mandamus illas in Valuis Sancti Iohannis Lateranen. & Principis Apostolorum, Basilicarum de Vrbe, necnon Cancellariæ Apostolicæ de more affigi, & publicari, earum etiam exemplis inibi affixis, & dimissis, ac post publicationem huiusmodi, volumus, & decernimus, vt omnes, & singulos, quos cõcernunt, & concernent in futurum, perinde arctent, & afficiãt, ac si eorum cuilibet personaliter intimatæ fuissent: earundem verò præsentium transumptis, etiam impressis Notarij publici manu subscriptis eandem fidem in iudicio, & extra illud vbique gentium, & locorum haberi volumus, quæ eisdẽ originalibus literis adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ moderationis, præcepti, mandatorum, decretorum, reductionum, declarationum, prohibitionis, sublationis, abrogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire, si quis autẽ hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Dat. Romæ, in Monte Quirinali, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quingentesimo nonagesimo primo, Nono Kal. Iunij, Pontificatus nostri, Anno primo.

L. Dat.

M. Vestrius Barbianus.

A. de Alexiis.

Regi-

Registrata apud Marcellum Secretarium.

Anno à Natiuitate Domini, millesimo quingentesimo nonagesimo primo. Indictione quarta, die verò vigesima octaua Mensis Maij, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris,& D. N. D.Gregorij diuina prouidentia Papæ XIIII. Anno primo, Retroscriptæ literæ Apostolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in Valuis Basilicarum Principis Apostolorum de Vrbe,& S.Iohannis Lateranen. necnon Cancellariæ Apostolicæ,& Aciei Campi Floræ, vt moris est, per nos Catherinum Menardi, & Nicolaum Drouyn. Cursores.

Pompeus Guerra Magister Cursorum.

CONSTITVTIO DE LARGITIONE MVNERVM vtriusque sexus Regularibus interdicta.

Clemens Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Religiosæ Congregationes, ab insigni sanctitate viris Spiritus Sancti afflatu institutæ,tantas Ecclesiæ Dei vtilitates omni tempore attulerunt,vt ad eas conseruandas, & instaurandas Romani Pontifices prædecessores nostri, magnam iure optimo diligentiam semper adhibuerint. Nam cum ea sit rerum humanarum conditio,& natura,vt etiam quæ optimè fundata,& constituta sunt partim hominum imbecillitate,& ad malum procliuitate,partim Dæmonis astutia, paulatim deficiant, ac nisi cura peruigili sustententur, in deterius prolabantur; Idcirco Summorum Pontificum vigilantia, magnopere laborauit,vt Regularium Ordinum disciplina, aut labefactata in pristinum restitueretur, aut salutaribus Constitutionibus communita, integra atque incolumis permaneret. Quorum nos vestigijs pro eodem officij munere insistere, & Pastoralem illorum solicitudinem (quantum possumus) diuina adiutrice gratia,cupimus imitari. Quare nè ex muneribus,quę pluribus religiosæ vitæ professoribus, ex Christi patrimonio, quibuisuis hominibus quauis ex causa sępè tribuuntur grauia incommoda, & mala, etiam boni specie existant,præcauere studentes; hac nostra perpetuò valitura Constitutione vniuersis, & singulis cuiuscunque Ordinis Mendicantium, vel non Mendicantium bona immobilia,& redditus certos ex indulto Apostolico possidentium,vel non possidentium,seu cuiusuis Congregationis,Societatis,& instituti (non tamen militię) Regularibus personis vtriuslibet sexus omnem, & quacunque largitionem, & missionem munerum penitus interdicimus. Sub qua prohibitione comprahendi volumus omnia, & singula Capitula, Conuentus, & Congregationes, tam singulorum Conuentualium, Monasteriorum, Prioratuum, Præposituraru, Præceptoriarum, Domorum, & locorum, quàm Prouincialia, aut Generalia cuiuslibet Prouinciæ, siue vniuersis Ordinis Societatis, aut instituti: eorumque vel earum Camerarios, Commissarios, & quoscunque Officiales, singulares personas: Ipsos etiam ordinum,Congregationum,& Societatum huiusmodi Superiores quascunque dignitates obtinentes, etiam Generales, & Prouinciales, Magistros, Ministros,& quocunque nomine præfectos,necnon Conuentuum,Monasteriorum,Prioratuum,Præpositurarum,Præceptoriarum,Domorum, & locorum quorumcunque Abbates,Priores Præpositos,Præceptores, etiam maiores Guardianos, Ministros, Rectores,atq; Abbatissas, Priorissas,& alio quouis titulo præsidentes, tam ipsis regularibus,quàm locorum Ordinarijs,seu quibusuis Superioribus subiectas vtriuslibet sexus ad vitam,vel ad tempus deputatos:adeo,vt nemo vnquam eorum,vel earum directè. vel indirectè palàm, vel occultè, tam communi, quàm particulari, &

pro-

proprio nomine,etiam sub quouis statuti, vel consuetudinis, seu verius corruptelę aut alio prætextu, vel quacunque causa nisi in Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione re maturè discussa vnanimi consensu omnium, Superiorumque permissu causa approbata fuerit, quicquam tale attentare valeat.

Id autem ita absolutè, & generatim vetitum intelligatur, vt neque omnino fas sit quicquam donare, tam ex fructibus, redditibus, & prouentibus, collectis, vel contributionibus, aut oblationibus, siue eleemosynis, aut subsidijs certis, vel incertis, ordinarijs, seu extraordinarijs, mensæ, seu massæ communis, cuiusuis fabricæ, & Sacristiæ, quorum bona communiter, vt præfertur, administrantur, seu quæ rationibus reddendis sunt obnoxia, quàm ex pecunijs, etiam, quæ à singulis quouis modo acquisitæ in commune conferendæ omnino sunt. Nec si per viam voluntariæ contributionis in commune congerantur. Nec si forsan priuatim, & nominatim cuilibet Religioso à superioribus, vel à proprijs affinibus, propinquis, familiaribus, amicis, aut beneuolis, vel à pijs Christifidelibus, etiam eleemosynæ, aut charitatis, & illius propriæ personæ intuitu attributæ, seu quoquomodo per quemlibet religiosum suo Monasterio domui, aut loco acquisitæ, eique vt ad libitum de eis disponat per Superiores concessæ fuerint: Præterquam leuiora esculenta, aut poculenta, seu ad deuotionem, vel Religionem pertinentia munuscula communi tantùm, nunquam verò particulari nomine (vbi Superiori de consensu Conuentus videbitur) tradenda.

Sed & huiusmodi missiones munerum ipsis religiosis vtriuslibet sexus non solùm per se, verumetiam per alios, tam directè, quàm indirectè prohibitas declaramus.

Neque verò quispiam ab hac generali prohibitione se excusare valeat, etiam si munera miserit, cuius personæ laicæ, vel Ecclesiasticæ cuiuscunque status, gradus, dignitatis, ordinis, vel conditionis, & quauis non solùm mundana, & Ducali, Regia, Imperiali, verùm etiam Ecclesiastica, & Pontificali, aut alia maiori, etiam S. R. E. Cardinalatus dignitate fulgenti, etiam proprio loci ordinario, etiam ex causa, & occasione benedictionis, vel susceptionis habitus regularis, tonsuræ, aut professionis Monialium, tam sibi subditarum, quàm non subditarum, aut ipsi etiam proprio ordinis, vel Congregationis Protectori, Viceprorectori, Generali, vel Prouinciali, aut cuiusuis Monasterij, Prioratus, domus, aut cuiuslibet alterius loci regularis Superiori, aut alio quocunque officio, munere, aut dignitate fulgenti, vel cuicunque etiã simplici, & particulari Religioso. Ita vt inter ipsos quoque Religiosos (ne praua ambitione impulsi pro consequendis in sua Religione gradibus, & dignitatibus alter alterius gratiam, aut beneuolentiam aucupetur) quæcunque largitio, aut donatio munerum (nisi rerum minimarum, dę licentia expressa, & inscriptis Superiorum) sit penitus interdicta.

Insuper prohibemus, nè vnquam eisdem regularibus liceat vllas peccunias quoquomodo erogare in alicuius etiam Benefactoris, aut Protectoris, vel ordinarij honorem, etiam occasione transitus, vel primi ingressus, aut ad beneficiorum acceptorum memoriam, gratique animi testificationem, seu pro prædictis personis quauis auctoritate, vel dignitate fungentibus honorificè, lautè, & opiparè excipiendis, seu pro quibusuis conuiuijs eisdem aut cuiuis alterì quacunque occasione, vel causa exhibendis, vel pro commessationibus, aut compotationibus quibusuis personis, tam eiusdem ordinis Congregationis, Monasterij, Domus, aut loci, quàm extraneis largiendis, aut pro exhibendis spectaculis, etiam pijs intra Ecclesias, Monasteria, & Domos sacras, seu pias, vel extra eas, in quibusuis publicis, aut priuatis sacris, aut profanis locis, etiam vbi Sanctorum, & Sanctarum vita, aut res piè gestæ, etiam in memoriam Passionis Dominicæ populis spectandæ proponuntur, aut alias in prædictis siue in quibusuis rebus superuacaneis ad Pompam, & ostentationem, aut ad oblectationem, vel paucorum lucrum, & priuata commoda quomodolibet pertinentibus.

tibus,nisi, re ipsa pro diuino cultu, & veris Christi pauperum indigentijs, seruato in hoc charitatis ordine, & habita necessitatis ratione, de consilio, & consensu Superiorum subleuandis,aut aliàs in rebus licitis,& per capitulum generale,aut Prouinciale non prohibitis, vel taxam ibi forsan præscriptam non excedentibus sumptus huiusmodi fiant.

Declarantes tamen per hęc laudabilem, & Apostolica doctrina sacrisque Canonibus commendatam hospitalitatem præsertim erga pauperes, & peregrinos, nequaquam,imminui,aut prohiberi. Quinimo si qui redditus ad id vel ex fundatione,vel ex institutis,statutis,aut consuetudinibus aliquorum Monasteriorũ,ordinũ, aut regularium huiusmodi locorum, aut ex testatorum, vel donantiũ voluntatibus siue aliàs applicati,aut donati sunt,eos omnino (vt decet) integrè in vsus pios hospitalitatis huiusmodi erogandos esse; & præsertim in Monasterijs, seu locis desertis, & ab laicorum ædibus longius remotis; vbi tamen pauperum, & verè egenorum ratio in primis habeatur.

Si quos verò diutius occasione transitus,siue aliàs ex deuotionis,aut necessitatis causa eò diuertere contigerit,eos sanè deceret, Refectorio communi cum religiosis, mensaq; & ferculis communibus, nequaquam à cæteris distinctis contentos esse. Verùm omnino ipsi regulares in hospitibus huiusmodi potentioribus excipiendis ita se gerant,vt in eis frugalitas,& paupertas religiosa prorsus eluceat.

Pari etiam ratione districtè inhibemus, ne quispiam ex prædictis Laicus aliàs, quàm vt superius dictum est,vel Clericus sęcularis,vel regularis quocunque honore,præeminentia,nobilitate,aut excellentia etiam S. R. E. Cardinalatus dignitate præditus etiam Protector,Viceprotector,loci ordinarius,Pręlatus Generalis,Prouincialis,aut Monasterij,domus,vel loci cuiuslibet superior, eorumve affines propinqui familiares,aut ministri vtriuslibet sexus, quicquam cõtra hanc superius expressam prohibitionem recipiant.

Quod si, vel ab aliquo particulari religioso, vel à superiore quopiam Generali Prouinciali, aut alio quocunque officio fungente, aut à Conuentu, Capitulo vel Congregatione; siue ab vniuerso ordine, & Religione quicquã receperint; id quod acceperint suum non faciant. Verùm ipso facto absque aliqua monitione Iudicis decreto,sententia,aut declaratione ad illius restitutionem omnino in vtroque foro teneantur: adeo vt restitutione ipsa realiter non facta, neq; etiam in foro conscientiæ absolui possint.

Hanc autem restitionem fieri volumus non priuatim ei Religioso, qui donauit, sed ei Monasterio,domui,vel alteri loco de cuius bonis facta est largitio, vel si non de eius bonis donatum est,in quo idem Religiosus donans professionem emisit, vel si nomine totius Capituli,Conuentus,aut Congregationis, vel vniuersi ordinis, seu Religionis donatio facta extiterit, pariter communi mensæ, aut massæ cuius nomine donatum fuerit, accepta munera restituantur: ita vt nec qui donauit, nec Conuentus,Capitulum,Congregatio,ordo,aut religio cui restitutio facienda est, illam remittere,& iterum condonare, aut recipientem ab obligatione restituendi eximere,vel vt in pauperes eroget concedere quoquomodo possit.

Quòd si quis ex supradictis regularibus vtriuslibet sexus cuiuscunque gradus, ordinis, dignitatis, ac vbilibet locorum existentibus coniunctim, cum cæteris, seu diuisim nostrarum huiusmodi prohibitionum, statutorum, ordinationum, iussionũ, decretorum, mandatorum transgressor fuerit; statuimus, vt omnibus, & singulis per eum obtentis dignitatibus,gradibus, muneribus, & officijs eo ipso priuatus, ac ad illa & alia similia,vel dissimilia in futurum obtinenda inhabilis perpetuò, & incapax,ac perpetua infamia & ignominia notatus existat. Et præterea priuationem vocis actiuæ,& passiuæ absque vllo Superioris decreto,aut ministerio ipso facto incurrat, necnon vltra huiusmodi pœnas,etiam tanquam contra furti,& simonię criminum reum, tam per viam denuntiationis,accusationis,aut querelæ,quàm etiam

ex

ex officio procedi,& inquiri,condignisque supplicijs affici debeat.

Pœnis alijs à iure statutis, ac per alias Constitutiones Apostolicas, aut propria cuiusuis ordinis Congregationis,Monasterij,domus,aut loci,statuta,vel consuetudines contra personas aliquid præmissorum committentes forsan decretis, & inflictis,nihilominus in suo robore permansuris.

Quocirca vniuersis, & singulis modernis, & pro tempore existentibus locorum ordinarijs,eorumque Vicarijs, & Officialibus, necnon quorumcunque Ordinum Prioratuum, Monasteriorum, & domorum Superioribus, etiam Generalibus, seu Prouincialibus,cęterisque ad quos spectat,per Apostolica scripta mandamus; quatenus ipsi,& eorum singuli, quantum ad eos pertinet, curent omni studio, diligentia,auctoritate, & vigilantia præsentem Constitutionem firmiter, & inuiolatè obseruari, & contra inobedientes, vel transgressores condignis pœnis animaduerti Eosdem inobedientes, necnon contradictores quoslibet, & rebelles per opportuna iuris,& facti remedia appellatione postposita compescendo,inuocato etiam ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij secularis.

Non obstantibus Constitutionibus,& ordinationibus Apostolicis, dictorumque Monasteriorum,Prioratuum, domorum, locorum, necnon Ordinum Congregationum,Collegiorum,iuramento confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis,statutis,& consuetudinibus: priuilegijs quoque indultis,& literis Apostolicis quorumcunque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa, vel ad verbum non inserta effectus præsentis nostræ Constitutionis impediri quomodolibet valeat,vel differri, & de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostis literis mentio specialis. Quæ omnia quatenus præmissis in aliquo aduersentur,prorsus tollimus,& abrogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque.

Volumus autem,vt præsentes literæ in Valuis S. Io. Lateranen. & Principis Apostolorum de Vrbe Basilicarum,& in Acie Campi Floræ publicentur affixis inibi earum exemplis,& dimissis. Quodque earum exempla, seu illorum compendia in libris quorumcunque statutorum prædictorum Monasteriorum, Prioratuum,Collegiorum,Domorum,Ordinum,& Congregationum (quò ad Moniales,in vernaculũ, & vulgarem cuiusque Regionis sermonem versa) & à loci ordinario,qui id quamprimùm fieri curet,subscripta inserantur,& saltem quotannis in capitulis,siue Congregationibus cuiusque earum alta, & intelligibili voce legantur. Et nihilominus post sexaginta dies à die publicationis (vt præfertur) in Romana Curia facienda vnumquemque citra montes, vltra montes verò post quatuor menses, perinde arctent,& afficiant,ac si cuique personaliter intimatæ,& per eos iuratæ fuissent.

Quodque earum transumptis etiam impressis manu Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ obsignatis eadem prorsus fides in iudicio,& extra illud vbique adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus,si essent exhibitæ,vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum,interdicti,prohibitionis, declarationis, inhibitionis, statuti, mandati,sublationis,abrogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei,ac Beatorum Petri,& Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum.

Datum Romæ in Monte Quirinali, Anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quingentesimo nonagesimo quarto, tertiodecimo Kalen. Iulij Pontificatus nostri anno tertio.

L. Card. Prodat.

M. Vestrius Barbianus.

A. de Alexijs.

Regi-

Regiſtrata apud Marcellum Secretarium.

In nomine,& à Natiuitate Domini, milleſimo quingenteſimo nonageſimo quarto, Indictione ſeptima, die verò ſecunda Menſis Iulij, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris,& D. N. D. Clementis diuina prouidentia Papæ Octaui, Anno tertio. Retroſcriptæ literæ publicatæ,& affixæ fuerunt in Acie Campi Floræ, & alijs locis publicis,& conſuetis,per nos Proſperum Spada,& Franciſcum de Bonis, eiuſdem S. D. N. Curſores.

Ita eſt Franciſcus de Bonis S. D. N. PP. Curſ.

Gabriel Sauarellus Curſorum Magiſter.

F I N I S.

INDEX
EORVM COPIOSISSIMVS,
QVAE IN HOC VOLVMINE
CONTINENTVR.

A

Fff Altare

Vide

Concio-

Confes-

 suis.

Episco-

G

H

I

Iura-

L

M

Missæ

Monaste-

Inanium

N

O

Populus,

S

Sacer-

Syno-

Cete-

Manus extrema, Deo bene iuuante, operi accessit. 4. Non. Iun. M. D. XCIII. quo tempore, Cremonenses, festum diem anniuersarium agunt, Diuorum Ciuitatis tutelarium, Marcellini, & Petri Martyrum, ipsi Deo, honor, & gloria. Amen.

FINIS.

